MDK

Szokol Mária, VII.o.tan.

Babocsa általános iskola.

23o. Hazafelé.

Magy. Ifj. Képzőművészeti Kiáll. /VII/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug.16.-szept.1o. Kat.

MDK

dr.Szokol Villibald

Fer. József koronázási jub.díj. Képzőművészet, 1928, II. évf. 12.sz. 172 l.

Szokol Villibald

B. Szokolyi Alajos arcképe

Tavaszi Tárlat. Mücsarnok, 1932. április, 7 l.

1.

8. kép. *Kolozsvári Tamás :*

MDK

Szokol Villibald festőm.

Majláth püspök portréja

K.M: Az I. Ferenc József koronázási dij pályamüveinek kiáll. Nemz. Ujs. 1927, jun. 10. 11 l.

Eger (Heves)

* Kossuth-tér 4. Minorita-templom
középrésszel, melyet fülkében á
Páduai Szt.Antal és 2 térdelő a
~~belső tér~~ hajó, melyet a kápolnák la
főoltár, képe Krackertől: Madon
1771. Gipszszobrok /Szt.Bonaven
vésztől, márványozás Carlonetól
címerével, 1768. Szt.Anna oltár
nában Pietà-kép, Zirckler János
freskók Reiner Márton pozsonyi
részben bemeszelve. A padokat S
szék Motzer József domborművével
Benedictus Mönsch frátertől, 17
képe: Kálvária és Szt.Ferenc lá
kiemelkedő alkotása, ismeretlen
és halála után Nietschmann János
között. ~~A Műemlékek Országos Bi~~
Gyula renoválta 1927-1929 között

Szokoly Wilibald

Liszt Ferenc utolsó hangversenye az Angol kisasszonyok budapesti intézetében 1885-ben. Szokoly Wilibald festménye, amelyet a művész ajándékozott az intézetnek. A képet a zongora felett helyezték el, amelyen Liszt többször játszott

Nemzeti Újság képes melléklete,
1937. szept. 26.

MDK

Dr. Szokol Willibald

Tájkép, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 32 l.

Szojka József

építész

l.

A Pesti Városháza

1938. 5 n. 15 l

„METALLOCHEMIA"

TÁRSA R. T.

ALAPÍTÁSI ÉV: 1844

ÉP- ÉS VAGÓN-GYÁR:

SZ. T.: 14—61—19

HAJÓGYÁR:

V., MEDER-UTCA 9. SZ. T.: 29—08—69

MÁNYOK:

sik. Villamos gépek. Teljes világítási és erőátviteli berendezések.
illamos készülékek. Számlálók. Hajók és hajógépek. Kazánok, tartá-
enzin-, nyersolaj-, szívógázmótorok és generátorok. Jármű-Diesel-
ó gépek. Mezőgazdasági gépek. Aprító-, kerámiai és téglagyári gépek.
ndezések. Hűtőgépek. Öntvények.

k alapján. Teljes telepek tervezése,
, valamint üzembehelyezése stb.

Szojka József

épitett

lásd

Sztojka József

alatt

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 311 l.

Név: Szojka Mathias

Foglalkozás: sárgaréznivesmester

Szárm. hely: Dolesina

Hitfelekezet: Ág. Ev Csal. állapot: nőtlen

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1819 VI. 21

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

(Szohor Miklós)
épitész cikke

< > A nyírturai
ref. templom. Müem-
lékvédelmi szemle. 19. sz.
Technika 1943.
336, 337. sz. Szerző
felmérési rajzaival.

1.-5. M., 1
Lépes tábla

SZOHS MICHAEL, szabómester

1722-ben Pécs város tanacsa újabb összeirast és felmérést készittetett. /Grundtbuch Gemainer Stadt Fünfkirchen. /-Öt kéziratos kötet, 754 tétellel.-Hazzal biró metsrek a Belvarosban:

A telek szama: 453.-A tulajdonos neve: Szohs Michael. Foglalkozasa: szabómester. 132.old

FETTER ANTAL: PÉCS 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

Szojka Emil

Arany János tanítványa

Arany János archepe,
1857-ből, fenti rajza
repr.

Vas. Ujs. 1897. 772. l.

Izsó Miklós

Szana Tamástól

II/1 polc

hátul

Szojka Emil

az ötvenes években
élt. laid

Vas. Ny 1897.

773. l.

Szojka Jenő

építész

Szül. Sövényháza 1901

oklevelet nyert 1925.

Névjegyzműegyetem 20 l.

Schluga

A balra fordulva ágaskodó l
tével és tarsolyján a magyar czi
pájának szárát fogja, balját ped
kutya ugatja meg. A hegyes hátté

S. Tit: Herr Graff
Maj: zu Ungarn u: Böh
bey dem Carolisc

fölül a jobbsarkon: II.
legalól balra: C.P.S.C. Maj.
jobbra: Mart. Engelbrech

Szines rm. mér. a rl. 30

Sz.n.
113-9

Szojka Jenő
épitész

M.D.K.

Méltatás.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959.

1400

SZOJKA Jenő

Ásotthalom, sz. + pl. 1927. (Kövér Tiba)

CSMÉE 17.

[3] *Árpád-kori kőfaragványok*. K
Szerk. Tóth Melinda, Marosi Ern
236-240. kat. sz. 167-173. (Mar

[4] *Sauerländer, Willibald*: Die
chapiteau historié". In: Studie
Skulptur im 12./13. Jahrhunder.
Hengevoss-Dürkop. Frankfurt am
432. skk., az irodalomról: 11.
12. századi) Franciaországon kí
jegyz. (a földrajzi címszavak:
Provence, Vélay, Flandria, Angl

[5] Itt idézve mindig: *Trogmaye*
Ópusztaszerig. Bp., 1980. az id
Trogmayer Ottó: Szer monostora.
skk.; *Trogmayer Ottó*: Szertől P
1977, 6. 95. skk. - Az idézett
ra nézve 1153-as dátummal nem r
1145, a kéttornyos homlokzat ép
terminus ante quem pedig 1158,
felszentelésének dátuma. Minden
is - Saint-Denis-é (a típusra n

MDK

Szojka Jenő

Pozsonyi Zoltán és Szojka Jenő a Szegeden épitendő központi rendörségi épület tervp. dicséret.

MMÉEKözl. 1940. 190.l.

Szojka Jenő

okl. építészmérnöki
tanár
Született Sövényházán
Középiskolait Szegeden,
a műegyetemet Bpesten
végezte 1925-ben. 1925-
27. a szegedi katonai építési
osztálynál működött, 1927-
31. a szegedi városi
mérnöki hivatalban dol-
gozott. 1931-től a városi
iparostanonciskola tanára
Szegeden

Csikvári Csongrád

Szemelyi adattár
549. hajab

Szojka Jenő

épitész

Lásd

Csikvári hegyed

102. l.

HIRLAPIRODA
KAPOSVÁR
FŐ-UTCA 35 () TELEFON: 746

Tekintetes

E u r ó p a Film-Könyv és Lapterjesztő Vall.Rt.

Budapest

V.Rothermere u.12.III.2.

Uj-Somogy, Kaposvár. 2492

MDK

Szojka Jenö, ép.mérnök

Uj tag 1929 máj.hó 13.- tól.

A Kamara uj tagjai./Bp.M érn.Kam./ MMKK Közl.
1929 máj.26. 136. l.

MDK

Szojka ~~György~~ Jenő

Szerepelt a Móra Ferenc Múzeum képtárában rendezett kiállításon.

Ujszegedi viztornya.

Szili Török Dezső: Építőművészeti Kiállítás Szegeden.
DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged, 1956 ápr. 18.

SZOJKA Jenő épitész

Szeged városi mérnök
két ref.t. 1928,1941

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991

380,381., ill.

SZOJKA Jenő épitész

1939 Sándorfalva, ref,t.

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II.köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991 358., ill.

Treher kartárs gépészmérnöki szempontból szól hozzá.

Károlyi kartárs — miután csak a takarmány- és a kapás-növényeket kell öntözni, a gabonaneműeket pedig nem — a permetező öntözést a jövő reményének tartja, mert pl. egy 5000 holdas birtokon csak 1250 holdon termelnek öntözésre rászoruló terményeket, ehhez pedig csak 4—5 gép szükséges.

Viczián kartárs az állami propagandához szól hozzá és örömmel állapítja meg, hogy megvan minden reményünk arra, miszerint az állam is már a közeljövőben hathatós közbenjárás- és segítséggel fogja az öntözés kérdését támogatni.

Több hozzászóló nem jelentkezvén, elnök a maga és a szakosztály nevében meleg szavakkal megköszöni az előadónak a tanulságos előadás körüli fáradságot, a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Szabó Nándor és Sajó Elemér kartársakat s az ülést bezárja.

A vízépítési szakosztály 1929. évi március hó 19-én tartott ülésének jegyzőkönyve.

Az elnök üdvözli a megjelenteket s felkéri vitéz Filep Lajos kartársat, hogy *Feltöltés iszapolással és az iszap folyása nyilt csatornában* című előadását tartsa meg.

Előadó az újpesti kikötő kotrásának munkálatainál használta azt a módszert, hogy a kikotrott anyagot földcsatorna és facsatorna segítségével víz hozzáadásával folyékonnyá téve a parttól 100—150 *m* távolságra vezette.

Bemutatta a munka végzését fotografiákon, a munka egyik részét az újpesti Népszigeten, a másik részét pedig a Rákospatak egy régi medrének feltöltésénél végezte. A népszigeti munkánál földbe ásott csatornán, a Rákos-patak régi medrének feltöltését már facsatorna segélyével végezte. A munka meglepő olcsón végeztetett, amennyiben a 100—150 *m* szállítási távolságra az anyag m^3-ének szállítása mindössze 20—30 fillérbe került, a talicska vagy kordéllyal való 2—2·5 pengős árral szemben.

Előadónak a munkán kívül azonban az érdeme az a sorozatos kísérlet, melyet a munka végzése közben végzett. A csatornákban bizonyos távolságokra mérceket állított fel, a csatorna eséséből, keresztmetszetéből a különféle eddig ismert képletekkel először tiszta víz folyására szerzett különféle együtthatókat, azután ugyanezen együtthatókat megállapította az iszap hozzáadásával. A nyert adatokat azután a kiindulási képletekbe helyettesítette, majd a képletek adatait grafikonokban szemléltette. Miután előadását, illetőleg tanulmányát az egylet közlönyében a szakosztály határozata értelmében teljes terjedelmében közöltetni fogjuk, a részletezésébe nem bocsátkozunk.

Tanulmánya annyira új, eddig még alig ismert anyagú, hogy méltán megérdemelte a legnagyobb elismerést. Az elismerést először *Rohringer* műegyetemi tanár kartársunktól kapta meg, aki mint leghivatottabb hozzászólója, bátorította a további kutatásokra, s javasolta, hogy tanulmánya német nyelven is jelenjék meg.

Viczián kartárs is a legnagyobb elismerés hangján szólalt fel s ő indítványozta, hogy a tanulmány az egylet közlönyében közöltessék, amit a szakosztály természetesen egyhangúlag magáévá is tett.

Kenessey kartárs bejelentette a szakosztálynak, hogy a tanulmányt a Vízügyi Közlemények számára már lefoglalta.

Az elnök az előadás végén kijelenti határozatát, hogy a tanulmányt először az egylet közlönyében, azután a Vízügyi Közleményekben közlik, megköszöni az előadónak a nagyon szép és komoly tanulmányból készített előadását, jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Leheti és Weszely kartársakat és az ülést bezárja.

Pogonyi György s. k., a szakosztály jegyzője.

A mű- és középítési szakosztályok üléseinek jegyzőkönyve. 1929 március hó 11-én tartott ülés. Elnök: *Láczay-Fritz Oszkár;* jegyző: *Králik László;* jegyzőkönyvhitelesítők: *Schoditsch Lajos* és *Kommer Ferenc.*

Elnök az ülést megnyitja és felkéri *Orbán Ferencet* előadásának megtartására. *Orbán Az építészhivatás és a közönség* címet adta témájának és ezzel kapcsolatban mély gondolatokban tárja elénk az építész szerepét a multban és a jelenben. A téralkotás nemes problémáját párhuzamba hozza a zenével, hol az elemek és a ritmus összetevődése harmóniál, illetve zenei költeményeket hoz létre, s így, szerinte, az építészet tulajdonképen egy térbeli szimfóniának tekinthető. — Tetszetős megállapításai s a kísérő vetített képek kapcsán levont következtetései szakosztályok osztatlan tetszését vívták ki, s előadását őszinte elismeréssel honorálták. — Miután Orbán Ferenc előadását a jövő ülésen folytatni fogja, elnök a hozzászólásokat a befejező előadás utánra halasztotta és az ülést öt percre felfüggeszti.

Az ülés újbóli megnyitása után Novák Imre javasolja, hogy a szakosztályok kérelmezzék a népjóléti minisztertől az idei tél folytán eltolódott építkezésekre, illetve befejezésekre való tekintettel a májusi és augusztusi költözködési és lakáskiürítési kötelezettségeknek 3—4 héttel való kitolását.

Elnök javaslatára egy bizottság küldetik ki, hogy a kérdéssel foglalkozva, egy hét mulva a szakosztályoknak jelentést tegyenek. A bizottságba Novák Imre, Reiss Zoltán és Kommer József küldettek ki.

Reiss Zoltán sérelmesnek tartja, hogy a házadómentesség tárgyában a parlament elé terjesztett törvényjavaslat megszerkesztéséhez az érdekeltségek óhajait nem hallgatták meg s miután a javaslat szerint a régi házak helyén épülő új házakra adandó adómentesség nem lesz kielégítő, sürgős intézkedést kér.

Schmitterer küldöttséget javasol. *Hoepfner Guidó* szerint a törvényjavaslat ezen szakaszának megszövegezésénél a minisztériumot valószínűleg financiális szempontok vezérelték. Egyébként csatlakozik Schmitterer indítványához.

Steiner szerint a törvényjavaslat más sérelmes korlátozást is tartalmaz. Így pl. előírja, hogy a központi fűtőberendezések magyar szénnel is legyenek fűthetők. Szerinte ez a kikötés drágítani fogja az amúgy is túlmagas előállítási költségeket. Javasolja, hogy ezen kikötés törlése, illetve módosítása iránt szintén tegyünk lépéseket.

Majorossy elkésettnek tartja most egy küldöttség útján a reparációt. A parlamenti albizottság tagjaival kellene beszélni, hogy ők tegyenek a mi kívánságaink értelmében módosító indítványt a bizottsági tárgyaláson. A magyar szén kötelező használatára vonatkozó megszorítást a maga részéről helyesnek tartja, ha ez egyúttal további adókedvezményekre jogosít.

Elnök összefoglalja az elhangzott felszólalásokat és határozatilag kimondja, 1. hogy kuldessék egy bizottság a miniszterhez; 2. hogy a parlamenti albizottság tagjai megfelelően informáltassanak. — Szakosztályok a bizottságba Hoepfner Guidó, Jablonszky Ferenc, Császár Ferenc, Reiss Zoltán és Majorossy Gyula tagtársakat delegálják. — Steiner tagtársat pedig felkérik az illető képviselők informálására.

Ezután *Csonka Pál* egy neki kiadott elszámolási ügyben megszerkesztett szakértői véleményét terjeszti elő.

A kérdés az volt, elszámolható-e egy nagyméretű téglával 51 *cm* vastagságban falaztatott falazat 60 *cm* vastagsággal? Csonka szerint az állami szabályzat idevonatkozó szakaszai alapján igen.

Heinz Gusztáv nem osztja Csonka véleményét és csakis az effektív mennyiséget tartja elszámolhatónak.

Steiner szerint, miután anyagpazarlás és többlet munka is történt, Csonka álláspontja a helyes, de a tervek felülvizsgálását is szükségesnek tartja, hogy a tényállás tisztázható legyen.

Sándy tanár hivatkozik az elszámolási szabályzatra, mely világosan kimondja, hogy ily esetekben a legközelebbi féltéglaméretre — tehát jelen esetben 60 *cm*-re — egészítendő ki a falméret és így is számolandó el.

Schulek szerint a lábazatburkolásoknál az effektív vastagságok a mérvadók, — de ő is előbb a tervek részletes vizsgálatát tartja szükségesnek.

Sándy és *Uy Károly* még utalnak ügyrendünkre, mely szerint a véleménykérővel ily esetekben az ülésen elhangzott ellenkező felszólalások is egy jegyzőkönyvi kivonat alakjában közlendők.

Ezután elnök Csonka szakvéleményének elfogadására felteszi a kérdést, melyet szakosztályok 14 szavazattal 11 ellenében elfogadnak.

Majd elrendeli a Prohászka-emléktemplom bírálóbizottsági tagságára a szavazást, melynek eredményeként kiküldetett rendes tagnak Orbán Ferenc, póttagnak pedig Irsik László.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

A Kamara választmányának 115. üléséből. A választmány konkrét kérdésből kifolyólag az elvállalt mérnöki megbízástól való visszalépés körülményeire nézve kimondta, hogy az általános magánjogi szabályok e kérdést a köz- és a kari érdekek tekintetében kielégítően megoldják, így a választmány ezidőszerint nem tartja szükségesnek speciális jogszabályok alkotását.

Hirdetés a Mérnökök Nyilvántartásába való felvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1929. évi április hó 12-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Mérnökök Nyilvántartásába felvette:

Dömötör Sándor, sz. 1879., építőmester, 70. §. Cegléd, Rákóczi-út 15. — *Kerner* Zoltán, sz. 1881., tervező, 70. §. Budapest, VIII., Népszinház-u. 37.

nincs céd forditó

A felvételről szóló értesítés 1929. évi április hó 13-án kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 70. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1929. évi május 13-án déli 12 óráig a *Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1929. évi április hó 12-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Dömötör Sándor, sz. 1879., építőmester, 70. §. Cegléd, Rakoczi-út 15. — *Farkas* Ödön, sz. 1897., okl. építész, Szolnok, Óvoda-u. 6. — *Fekete* Endre, sz. 1896., okl. mérnök, Hatvan, Máv. lakótelep. — *Füredi* Zoltán, sz. 1900., okl. gépészmérnök, Budapest, VII., Aréna-út 70. — *Füri* Mihály, sz. 1895., okl. erdőmérnök, Erdőcsokonya. — *Kerner* Zoltán, sz. 1881., tervező (70. §.), Budapest, VIII., Népszinház-u. 37. — *Kuzma* Gyula, sz. 1895., okl. erdőmérnök, Diósjenő. — *Künzl* Elemér, sz. 1900., okl. gépészmérnök, Budapest, VI., Podmaniczky-u. 24. — *Leicht* Ottó, sz. 1896., okl. erdőmérnök, Rákosszentmihály, Palotai határ-út 3. — *Petz* Gyula, sz. 1894., okl. mérnök, Békés. — *Schultheisz* Ernő, sz. 1897., okl. mérnök, Budapest, II., Szász Károly-u. 2. — *Szojka* Jenő, sz. 1901., okl. építész, Szeged, Petőfi sugárút 79. — *Szlojka* Béla, sz. 1895., okl. gépészmérnök, Budapest, VIII., Vas-utca 5.

A felvételről szóló értesítés 1929. évi április hó 13-án kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9., ill. 70. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1929. évi május hó 13-án déli 12 óráig a *Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

A Kamarából kilépő tagok. A választmány önkéntes lemondásuk folytán a következő kamarai tagok törlését 1929. évi április hó 12-i hatállyal elrendelte: *Berczi* Sándor bányamérnök, salgótarjáni; dr. *Csókás* Gyula vegyészmérnök, szegedi; *Diener* Elemér gépészmérnök, budapesti; *Grósz* István bányamérnök, tatabányai; vitéz *Gyulay* Gyula bányamérnök, budapesti; hihalmi *Harmos* Árpád bányamérnök, felsőgallai; dr. *Imre* László gépészmérnök, budapesti; *Kálmán* Miksa bányamérnök, felsőgallai; vitéz *Kiss* Elek bányamérnök, ormospusztai; *Moticska* Nándor bányamérnök, salgótarjáni; *Natonek* Dénes mérnök, miskolci; *Scholtz* Kornél mérnök, miskolci; *Scodnik* Rezső mérnök, nagykanizsai; *Szarvas* Béla gépészmérnök, budapesti és tomkaházi *Tomka* Emil mérnök, budapesti lakosok.

Elhalálozott tagok. A Mérnöki Rendtartás 12. §-a 3. bekezdésének megfelelően hivatalos jelentés alapján a Kamara tagjai sorából töröltettek: *Benyó* Emil gépészmérnök, budapesti lakos, 1929 február 7-i, *Kontur* István mérnök, budapesti lakos 1929 január 25-i, *Pavlik Ágoston* mérnök, gyöngyösi lakos 1928 október 23-i, *Schön* Győző gépészmérnök, budapesti lakos 1929 február 14-i hatállyal.

Név- és szakcímváltozások. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1929. évi március hó 8-án tartott ülésében elrendelte a kamarai nyilvántartások alábbi kiigazítását: Antalfy Ferenc mérnök, kamarai tag *Antalfy* Lajosra, Barta József mérnök, kamarai tag, dr. *Barta* Józsefre, dr. Bánó Miklós mérnök, kamarai tag dr. *Bánó* Miklós mérnök és közgazdasági mérnökre, Boleman Géza erdőmérnök, kamarai tag dezseri *Boleman* Géza gépészmérnökre, Csécsi Andor építészmérnök, kamarai tag *Csécsy* Andrásra, Harsányi Jenő vegyészmérnök, kamarai tag *Harsányi* Jenő vegyészmérnök és gépészmérnökre, *Hetyey* Gyula mérnök, kamarai tag makoshetyei *Hetyey* Gyulára, Horváth Ferenc vegyészmérnök, kamarai tag vitéz *Horváth* Ferencre, Hubert Pál mérnök, kamarai tag dr. *Hubert* Pálra, Imre László gépészmérnök, kamarai tag dr. *Imre* Lászlóra, telekfalvi Karácson Jenő mérnök, kamarai tag telekfalvi vitéz *Karácson* Jenőre, Katona Endre mérnök, kamarai tag nemes *Katona* Endrére, Kálnai András mérnök, kamarai tag *Kálnay* Andrásra, Kiss Elek bányamérnök, kamarai tag vitéz *Kiss* Elekre, Kissházy Ágoston Gyula mérnök, kamarai tag *Kisházy* Ágoston Gyulára, thurnwerthi Kodár Jenő gépészmérnök, kamarai tag thurnwerthi *Kodar* Jenőre, Koller Károly vaskohómérnök, kamarai tag *Koller* Károly vaskohómérnök és közgazdasági mérnökre, Kolosy Jenő mérnök, kamarai tag alvinczi és kolozsvári *Kolosy* Jenőre, Kordély Kováts Béla mérnök, kamarai tag *Kordely Kováts* Bélára, Kotányi György gépészmérnök, kamarai tag *Kotányi* György gépészmérnök és közgazdasági mérnökre, Kubinyi István gépészmérnök, kamarai tag felső-kubini és nagyolaszi *Kubinyi* Istvánra, Lacsny Árpád gépészmérnök, kamarai tag falkusfalvi *Lacsny* Árpádra, Lénárt Sándor gépészmérnök, kamarai tag kakasfalvi *Lénárt* Sándorra, Lósy-Schmidt Ede mérnök, kamarai tag dr. *Lósy-Schmidt* Edére, Marsovszky Ede erdőmérnök, kamarai tag marsovai *Marsovszky* Edére, Mateóczy Fleischer Kálmán mérnök, kamarai tag mateóczi *Mateóczy Fleischer* Kálmánra, Mándy László mérnök, kamarai tag *Mándy* László mérnök és közgazdasági mérnökre, Meszlény Géza mérnök, kamarai tag meszleni *Meszleny* Gézára, Móry Béla vegyészmérnök, kamarai tag dr. *Móry* Bélára, Münnich Aladár építészmérnök, kamarai tag jánosvölgyi *Münnich* Aladárra, Novák Ferenc mérnök, kamarai tag szentmiklósi *Novák* Ferencre, Orczy Gyula építészmérnök, kamarai tag orczi *Orczy* Gyulára.

Jogerős fegyelmi bírósági határozat.

F. 28/1928/8. sz. *A Budapesti Mérnöki Kamara Fegyelmi Bírósága.*

A Budapesti Mérnöki Kamara Fegyelmi Bírósága N. N. mérnök, kamarai tag ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben az 1929. évi január hó 24. napján F. 28/1928/7. szám alatt hozott vádhatározatából kifolyólag a Budapesti Mérnöki Kamara üléstermében 1929. évi március hó 16. napján megtartott nyilvános szóbeli tárgyaláson a vád és védelem meghallgatása után a következőképen

határozott:

A Fegyelmi Bíróság N. N. mérnök, kamarai tagot vétkesnek mondja ki a mérnöki rendtartásról szóló 1923 : XVII. t.-c. 37. §-a második bekezdésének *c)* pontjába ütköző egyrendbeli fegyelmi vétségben, melyet panaszlott azáltal követett el, hogy a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége megbízásából 1926 január hó 28-án elvállalt mérnöki munkálatokat felületesen és hanyagul látta el, ezért őt a hivatkozott törvény 38. § ának 1. pontja értelmében az enyhítő körülmények figyelembevételével feddéssel bünteti.

A fegyelmi eljárás során költségek nem merültek fel, így azok nem állapíttattak meg.

Jelen határozat ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt a Fegyelmi Bíróságnál benyujtandó írásbeli fellebbezéssel lehet élni a Mérnöki Tanácshoz.

Indokok:

A lefolytatott tárgyalás során s a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a Fegyelmi Bíróság megállapította, hogy N. N. mérnök, panaszlott már a munka elvállalásánál felületesen járt el, mert oly alkuegyezségi okiratot írt alá, melyről később úgy nyilatkozott, hogy annak tartalmát az aláíráskor kellően nem ismerte.

Kétségtelen megállapítást nyert továbbá, hogy panaszlott a munka elvégzésében hanyagul és felületesen járt el, bár annak elvégzésére ismételten alkalma és ideje lett volna, de vállalt kötelezettségének teljesítésében annyira késedelmes is volt, hogy az 1926 január hó 28-án ugyanazon év március 15-re vállalt határidő helyett sokszori sürgető felszólítás dacára még 2 és fél évvel későbbi időpontig sem készült el, mely eljárásával panaszlott a mérnöki állás tekintélyét sértette.

Enyhítő körülménynek vette a bíróság, hogy panaszlottnak egyik alkalmazottja meg akarta őt zsarolni, az iratokat e miatt hosszabb ideig nélkülözni volt kénytelen, végül, hogy egészségi állapota időközben megrendült.

Mindezeknél fogva panaszlottat vétkesnek kimondani és az enyhítő körülmények figyelembe vételével feddéssel büntetni kellett.

Kelt a Budapesti Mérnöki Kamara Fegyelmi Bíróságának 1929. évi március hó 16. napján tartott üléséből.

P. H.

Dr. Emszt Kálmán s. k. előadó, fegyelmi bíró. — *Dr. Misángyi Vilmos* s. k. elnök.

HIRDETMÉNY.

Büntető bírósági ítéletek.

Rozgonyi Rössler Alfréd és Schanczer Pál budapesti lakosokat a budapesti m. kir. büntetőjárásbíróság a gépészmérnöki cím jogosulatlan használata miatt az 1923 : XVII. t.-c. 68. §-a alapján 10.— P pénzbüntetésre ítélte. A pénzbüntetést behajthatatlanság esetére 1 napi elzárásra kell átváltoztatni.

2526/1929.

Értesítés.

A Budapesti mérnöki Kamara I. fokú tagdíjmegállapító bizottsága, a kamarai tagokra 1929. évre előirányzott tagdíjak ellen benyujtott felszólamlásokat a Kamara hivatalos helyiségében (VIII. Scitovszky-tér 2. sz.) az alábbi napokon d. u. 5 órától kezdve nyilvános tárgyalás alá veszi; és pedig:

május 6-án a gépészmérnökök	május 16-án az erdőmérnökök
„ 8-án a vegyészmérnökök	„ 21-én a bányamérnökök
„ 13-án A—K a mérnökök	„ 22-én az építészmérnökök felszólamlásait.
„ 14-én L—Z a mérnökök	

Budapest, 1929, évi április hó 23-án,

Budapesti Mérnöki Kamara.

Szokán István, főtörzsőrm.

Munkájával szerepelt a rendőrtiszt.-k kiállitásán.

M.934.V.25.

Szokol Ferenc.

RM. tanfolyam növendéke.

A vasasszakszervezet képzőművészeti kiállításán „Új csőgyár, új gép" c. képe szerepel. (említve)

Népszava, 1952. Márc. 29.

Szokol Ferenc

Szabad Művészet

1957. 424. l.

v é n y

ről, mely összeget a Műemlékek Orszá-
gyarország Műemlékei" cimen rendezett
..... hó ..2.....-án tartott elő-
kek Országos Bizottságától felvettem.

Szokol Aurél

épitész

Szül. Budapest 1894

oklevelet nyert 1922

Névjegyz. műegyetem 20 l.

Trenk

A balra fordultan ágaskodó
ját vonja ki. A háttér hegyes vid
Felirata:

S. Tit: Herr Bar
Maj: zu Ungarn u
von einem Cor

fölül jobbra: VV.
legalól balra: C.P.S.C. Maj.
jobbra: Mart. Engelbrecht

Szines rm. mér. a rl. 30:

Sz.n.
113-9

Szokol Károly

Hist. Nyíregyházán 1879. aug.

ev.

1898/99 I–II. I. é. rajztjel

1899/900 I–II 2. é. " "

Tésztasütő fémből, római

V. 246.

Szokol Károly

1898/99 – 1901/2

Ferkèpzomfoiskèvk

132.1.

T. 4626.

élyon és kerten innen balra a
apuhoz csatlakozó híd közelében
t, a háttért pedig hegyek képe-

HASSENDORF.

.5 cm.

-309.

Szokol (Sokol)

Koloman

grafikus

Szul. 1902. dec. 12

Liptószentmiklós on

A prágai akadémián

és Párisban végezte

tanulmányait.

Több műve a tiéróc-

szentmártoni szlovák

muzeumban.

Sprievodca

30. l. 31. l.

Tek.

Európa

Film-Könyv-lapterjesztő és könyvkiadó R.

Budapest

V. Rothermere-u 12 III 2.

Szokol (Sokol)

Kálmán

festő

lásd okr.

Magy. Művészet

1948. 157. l.

lla lingua italiana
21.60

29.306. — K. M. E. Ny.

Szokol Ferenc (Rákosi Mátyás Művek)

„Uj csőgyár, új gépgyár"
a gyár uj épitkezéseiről számolbe.

Képzőművészek Orszagos Kiállitása a
Nemzeti Szalonban (Péter Imre)
Művelt Nép 1952 dec.

MDK

Szokol Ferenc csepeli tisztv.

Tájkép, of.

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950. jun. 10 l.

Szokol Kálmán

Kezdetben művészete Krónétól függő, ~~csak~~ de 1924-ben a Férfi akt tanulmány c. képéből már kitetszik egy jövendő mester szuverén tehetsége.

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 28.

Szokol Kálmán

1937-ben a mexikói kormány hívására szerződéses tanárként Mexico-Citybe megy.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 27

Szekel Kálmán

1941-ig, kevés kivétellel, 1946 nyarától 1948-ig ~~amikor~~ miután visszatért hazájába, az Amerikai Egyesült Államokban élt.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 27.

Szokol Kálmán

Po výplate - Fizetésután

~~Zbesení~~ Zbesnení - Veszettek

Tiež chlieb - Szintén kenyér

Baníci - Bányászok

c. képeit emliti a szövegben.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 28.

Szokol Kálmán

Sivé ráno – kürke reggel

Preč s vojnou! – El a bábomval!

Matky – Anyák e. képeit említi a szö-
vegben.

adislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovens-
ku 1918-1938. Košice 1964. 28.

Szokol Kálmán

Baníci – Bányászok
na kraji mesta – A város peremén
Pri trati – Vágány mellett
Hladní – Éhesek
Traja králi – Háromkirályok
Pred továrňou – A gyár előtt e. képeit
említi a szövegben.

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 2 f.

Szokol Kálmán

Podobizeň Imricha Oravca, 1922.

Oravec Imre arcképe c. képét említi a szövegben.

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 28.

Szokol Kálmán

Akadémiai diákévei során, tanárai oldalán több hazai és külföldi kiállítása volt.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 27.

Szokol Kálmán

1932-ben elvégezte a prágai Akadémiát, majd ösztöndíjeskent egy évre Párizsba került.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 27.

Szokol Kálmán

Az 1920-as évek végén a pozsonyi mallé Gusztáv magániskolájában tanult.

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku ~~dxxdx~~ 1918-1938. Košice 1964. 27.

Szokol Kálmán

Három évig tanult Krón Jenőnél, majd a Prágai Akadémián próbálta szerencsét.

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku ~~dvadz~~ 1918-1938. Košice 1964. 27.

Szokol Kálmán

Rövid életrajzát közli:

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku dvadsať 1918-1938. Košice 1964. 26-27.

Szokol Kálmán

Krón iskolájának tagja.

Ladislav Saučin: Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 26.

Szokol Kálmán

Nevezével kapcsolatban említi Jasusch Antalt és Körári Konstantint is.

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 28

Szokol Kálmán

Novák Janka?-ra gyakorolt

hatását említi.

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 28.

Szokol Kálmán

nevével kapcsolatban említi

Majerník Cyprián

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Kosice 1964. 28.

Szokol Kálmán

Nevével kapcsolatban említi

Bíró mihályt is.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1958. Košice 1964. 28.

Szokol Kálmán

~~Na~~ Úder - ~~rohamon~~ Csapás (1931) c. ké-

pét emliti a szöveg ben.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964.

Szokol Koloman (Kálmán)

a 'króni iskola növendéke,

kassai évcivel kapcsolatban említi:

Ladislav Sančin: Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918–1938. Košice 1964. 26.

Szokol Kálmán

nevét Bauer K-al kapcsolat-

ban említi.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 32.

Szokol

Nevét Ulitz Bélával kapcsolat-
ban említi.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 25.

SZOKOL KÁLMÁN

Művészetével kapcsolatban Šefčáková E., Koloman Sokol, Bratislava 1963. c. munkájára utal.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 29. l. vizlj

SZOKOL KÁLMÁN

„Štúdia portrétu mladého muža"

Fiatal férfi, tanulmányfej, kénrajz,

1924. Reprodukcia!

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 30.

SZOKOL KÁLMÁN

nevét a krónii iskola néhány tagjavál: Jakoby Gyula, Fabini József, Feld Lajos, és ~~Kr~~ Collinásy Györgyel kapcsolatban említi.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 48.

Szokol Kálmán

Tébolyultár, Sametszet,

1928.

Reprod.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 2/6.

Szokol Kálmán

~~Csapács~~ Csapás,

Jametszet, 1930.

Rgn.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Szokol Kálmán

A töltés mentén, fa-
metszet, 1931 tájáról

Repr.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom
Slovensku 1918-1938. Košice 1964. L 16.

Szokol Kálmán

„Ilo" lányok, fametszet, 1934

Repr.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. Q 16.

Szokol Kálmán

Férfi akt, tanulmány, kémajz, 1924

Repr.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 2 16.

Szokol Kálmán

Tregek, litográfia,

1929.

Rep.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Szekel Kálmán

Bacsa, Jametzet

1934

Rep.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Szokol K.

Fiatal férfi, tamilmány-
fej, kénrajz, 1924.

Repr.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 30.

Szokol K.

Gwerk ö- vel kapes. eml.

Ladislav Saučin. výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 214.

Szokol K.

A műv. osztálytársanak, d-
zave Imrének arcképe, 1922,
pasztellel komb. szén.

Repr.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom
Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 27.

SZOKOL KÁLMÁN

Képeit ~~Kiállításait~~ Kroó tanítrá-

nyaként, iskolaiskorában állí-

tottak ~~[illegible]~~ ki elénör.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slo-

vensku 1918-1938. Košice 1964. 52.

SZOKOL KÁLMÁN

Művészetének kibontakozásáról, Kassa-i éveiről ír, valamint a 30-as években fenntartott kapcsolatait említi:

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 30. l. nélj.

SZOKOL KÁLMÁN-ra

nagy hatással volt Bauer K.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 30. l. szélj:

SZOKOL KÁLMÁN

Az Akadémia diákja-ként meghívták a cseh festők kiállítására. Nevével kapcsolatban említi Hollart is.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 30. l. nélj.

Szokol Koloman (Kálmán)

Nevét Jaszusch Antallal kapcsolatban említi:

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 103. l.

Szokol Kálmán

Stratená (1930) – Elveszített

Zbesení (1928) – Vesszetek – ciklus

Troch králoch – Háromkirályok + (Párizsban

festette 1932-ben) c. képeit említi a

kövegben.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice. 1964. 28.

Szohátzkyné Palfy

Böske

Ady-illusztráció,

repr.

Képrőmüvészet

1932. 104. l.

DAWANT ALBERT PIERRE. MISE VÉGÉN EINSIEDELBEN.

MDK

Szobátzkyné Pálfy Böske, festőm.
Temesvár.

Ady-illusztráció. Kepr.

Erdélyi művészek.
Képzőművészet. 1932.

Szohonya Mihály /1855-1898/
Alamizsna, obaj

Árverési csarnok, 1939. 22 l.

ta, párhuzamos a nyolcszög három ol
oszlopszéken magas lábazat, ezen
-fejezetü oszlop, erőteljes párkány
us a keresztfán - szobor, rokokó-
lop között Szt. Mária, Szt. János ev
ut
ét oldalon jóval kisebb méretü Szt.
z oltár felső párkánya felett egy-
a középen lévő koronához vezet, az
ndákon egy-egy térdelő angyal. Az
gyszerü, szerény, rokokó diszitéssel,
ötpecsétes könyvön, a tabernákulum
ngyal. Az oltár két oldalajtaja fe-
Szt. János ev. álló szobrai.
ye magyar barokkos oltáraihoz tarto-
VIII. n. népi munka.

A Revue des Deux Mondes első korszakában munkatársai közé sorolhatta Balzacot, Vigny, Sainte-Beuve-öt, Victor Hugot, Musset-t, Mériméet. Daudet-t és így a francia szellemi élet legkiválóbb alakjait. A változás a Brunetière szerkesztősége alatt állott be, kinek szigorú felfogása miatt sokkal egyoldalúbb lett a reprezentáns folyóirat. Azóta a René Domie szerkesztősége még szárazabb, merevebb irányba terelte az egykor eleven folyóiratot. Különösen a szépirodalom veszített sokat színéből és erejéből, az újabb irányok az Akadémiától száműzve főleg a Mercure de France-ban, majd a Nouvelle Revue Française-ban találták meg pártfogójukat. Tudományos anyaga azonban, mely az irodalmon kívül különösen felölelte a politikát, közgazdaságot, történelmet, stb. állandóan komoly és megbízható maradott.

A mi szempontunkból különösen érdekes mostan utánanézni, hogy mikor és hogyan foglalkozott velünk a Revue des Deux Mondes. Ez az anyag jellemző többnyire az egész francia közélet érdeklődésére és rólunk való felfogására nézve is és különösen megfontolandó most, mikor azt láthatjuk, hogy az utóbbi időben mindinkább elfelejtett nép és civilizáció lettünk Franciaországban.

A Revue des Deux Mondes állandóan részletesen beszámolt a külföldi politikai és irodalmi eseményekről, pontosan számon tartotta főleg az Angliában, Németországban történő változásokat és volt egy idő, mikor mi is meg tudtuk fogni az érdeklődésüket. Ez az idő az 1848-as szabdságharcnak és az azt követő elnyomatásnak ideje volt, de azután hamarosan megszünt.

Az első cikk, amely a Revue des Deux Mondes-ban rólunk megjelent az Edmond Thouvenel-é 1839-ben, amely általános politikai és történelmi ismertetést ad. Utána a szabadságharcunkat sok szimpátiával kísérő és a néprajzi problémát fejtegető Desprez ír rólunk egy cikket 1847-ben. 1848-ban beszámol három cikkben a szabadságharcról, külön foglalkozva a románsággal, 1849-ben még részletesebb tanulmányban ismerteti a háború bevégződését, majd Bemet, Görgeit és Battyányit. Ugyancsak a szabadságharccal és egész függetlenségi mozgalmunkkal, Kossuthtal, majd pedig Erdély történetével foglalkozott részletesen De Langsdorff. Ő is nagy örömmel fogadta a 48-as liberális eszmék megvalósulását és egy év leforgása alatt hat cikket szentelt nekünk, majd 1865-ben ismét egy kisebb történelmi tanulmányban írt Magyarországról. 1850-ben egy ismeretlen szerzőtől még egy cikk jelent meg a szabadságharcról.

A magyar történelem és főleg szabadság mozgalmaink iránti szimpátia azután további tanulmányozáshoz vezettek. Különösen a protestáns francia szellemi irányzat, mely leginkább ragaszkodott a liberális eszmékhez és ezért azok külföldi diadalait mindig figyelemmel kisérte, érdeklődik a magyar dolgok iránt. 1851-ben az erősen protestáns felfogású Saint-René Taillandier irodalmunkat kezdi ismertetni a francia közönségnek. 1861-ig hat cikk keretében érintette a különböző magyar irodalmi és politikai kérdéseket s így többek között Petőfit is ismertette — az elsők között — a franciáknak.

Őt már a Habsburg-monarchia újjászervezésének kérdése is foglalkoztatja, idegenkedik Kossuth forradalmi szellemétől és inkább Széchenyi hivéül szegődik. Az abszolut központi hatalom letörésével egy széleskörű autonomián nyugvó konföderációban képzeli el az egymás mellett lakó népek megnyugvását. A Taillandier ideálisztikus, a viszonyokat távolról szemlélő, felfogása könnyen összeegyeztette volna a különböző fajú népek ellentéteit egy államszövetség keretében és hozzá hasonlóképen gondolkozott Émile de Laveleye is. Laveleye 1868-ban három cikk keretében foglalkozott a magyar közigazgatással, Deák Ferenccel és a nemzetiségekkel. Őszintén elismerte a magyarság politikai tehetségét és ezért bizott történelmi hivatottságának további betöltésében.

Az 1860—70-es években még elég sok, főleg történelmi tanulmány foglalkozott a magyarság sorsával, itten elég, ha a velünk önálló műben is foglalkozó Edouard Sayous-t és Ernest Denést említjük. Sayous többek között nagy szeretettel írt a magyar kálvinista egyház küzdelmeiről, a gályarabságba hurcolt papok történetével és írt egy cikket a magyar népköltészetről.

Ezután mindinkább ritkulnak a magyar vonatkozású cikkek a Revue des Deux Mondes-ban. Magyarország megszünt a szabadságért folyó küzdelmek hazája lenni és egyszerűen, mint Ausztria egy részét, az osztrákoknak kijáró érzelmekkel kezelték. Ez a közöny az utolsó időkig csak fokozódott, a magyarság a franciák előtt mind inkább elveszett a német tengerben és így a 48-as idők emlékei lassanként elmosódtak. Az 1911-21-es évtizedben pl. alig három magyar vonatkozású cikk jelent meg, köztük a Tharand-é a bolsevizmusról. Azóta megint szaporodnak a magyarságot és kulturáját ismertető tanulmányok, a független Magyarország több szimpátiát találhat, mint Ausztria-Magyarország.

Vita Zsigmond.

Gál Lajosné: A jóság jutalma

— Minerva R.-t. kiadása 1930 —

Erdély rohamosan felvirágzó magyar irodalmának talán épen a mese, a gyermekirodalom volt legelhanyagoltabb ága. Ez az igazság kétszeresen áll, amióta *Benedek* Elek kezéből kihullott a meséket varázsló toll.

Ezért örömet jelentő esemény, nagy vigasztalás ebben a mesétlen szomorúságban *Gál* Lajosné meséskönyvének megjelenése. Örömmel figyel fel *Gál* Lajosné nevére minden mesét olvasó gyermek: hiszen jó ismerősök ők már a *„Cimborá"-ból*, amelynek hasábjain, *Benedek* Elek szárnyai alatt erősödött meg neve az erdélyi magyar gyermekek szeretetében, — a *„Családi Kör"*-ből és a *Brassói Lapok* gyermekrovatából, amelyekben szintén sűrűn jelentek meg írásai.

Gál Lajosné minden egyes meséjén átragyog a derűs, meleg lélek igazi mesélő kedve, melyet ötletes meseszövés, igazságszeretet és nevelő készség egészít ki. A nagy mesemondók példája után indulva, a gyermekek fantáziáján keresztül találja meg az útat szívükhöz is. A legszövevényesebb mesén keresztül is oktató tanulsághoz, bölcs és szerető útmutatáshoz érkezik, ami azonban semmit sem von le meséinek frisseségéből és közvetlen bájából. Meséinek alakjai: gyerekek, tündérek, madarak, virágok, élénk lüktetéssel élnek ezekben a mesékben, minden pillanatban készen arra, hogy bevonuljanak a gyerekszobába, elárasszák a fogékony gyermeklelket örömmel, vidámsággal és felvértezzék az irigység, önzés és egyéb rossz tulajdonságok ellen.

A három kicsi tündér meséje, akik parasztruhába öltözve szegődnek el olyan családokhoz, ahol sok a gyerek és ahol végül is megjutalmazzák a jókat és megbüntetik a rosszakat: egyike a kötet legsikerültebb meséinek. A fületlen gomb meséje is eredeti, jóízű történetke, mely szinte észrevétlenül vezeti a gyermek lelkét a szegények iránti szeretethez. A „Rózsakirálynő bálja" Andersenre emlékeztető motivumokból indul ki, de a hetvenkedő tüzesliliom, meg a kardvirág párbajával olyan bájosan eredeti fordulatra bukkan, amelyen bizonyára az öreg Andersen is elmosolyodott volna. A „Hová tűnt el?" című mesében régi népmesékből emeli ki a jókedvét vesztett királynőt, aki azonban már egészen új utakon jut ismét hozzá: egy gyapjasfejű szerecsen cipőtisztító-gyerek találja meg a királyné jókedvét.

Ezidőszerint Gál Lajosné nemcsak Erdélynek, hanem a többi magyarlakta területeknek is egyik legtöbbet ígérő meseírója, akinek vidáman szomorú, vagy napsugártól ragyogó meséit boldog örömmel adjuk gyermekeink kezébe, hogy nyelvükben erősödjenek és okulva szórakozzanak.

Szohátzkyné Pálffy Erzsébet élettel teli, az irő fantáziáját könnyedén követő rajzai díszítik a szép kiállításu könyvet, mely a *Minerva R.-T.* kiadásában jelent meg, Kolozsvárt. Bolti ára 80 lej.

Csűrös Emilia.

Beczássy Kató

A hangversenypódiumon, ahol manapság annyi hivatott és hivatlan verseng a nagyközönség szeszélyes kegyéért, a minap este egy fiatal leány — „hajnal szive, arca" — jelent meg, a kis Beczássy Kató, elfogódottan, remegő szívvel állott meg a telt széksorok kiváncsi publikuma előtt. De amint ajkán frissen, üdén, színesen megcsendült a dal és szemeiben a művészet áhitatának visszfénye gyúlt ki, mindjárt érezni lehetett, hogy itt egy kivételesen megáldott gyermektalentum, egy különösen értékes és ellenállhatatlan hatású énekhang fogja meg a szivünket. Bársonyosan puhának, édesen ömlőnek, melegnek szoktuk mondani az ilyen kvalitású hangokat, de ez itt, a Beczássy Kató hangja, több ennél és éppen azon tulajdonságaival kap és hódít meg bennünket, amelyek sokkal finomabbak, hogysem ezekkel az elkoptatott jelzőkkel tisztán ki volnának fejezhetők. Amint elhangzott a műsor első száma, a kiváncsian hűvös és sokszor olyan tartózkodó közönség azon vette észre magát, hogy elragadtatva és zúgó tapsokkal üdvözli és ünnepli az ismeretlen énekesnőt, akit most fedezett fel. A félénk, remegő fiatal leány helyett egy bájosan közvetlen művésznő áll előtte. Ez a lelkes hangulat végigkisérte a művésznőt a tartalmasan és ízléssel összeállított műsorának valamennyi számán.

Hatásuk a lirai hangulatok és bensőséges érzések tolmácsolásában virág-

Pásztortűz 1930. jan. 26.

zott ki a legteljesebben. Így Beethoven örökszép dalának, „A sírban, a néma sírban" mélységesen átérzett tolmácsolásában, de pár operaáriának előadása azt is megmutatta, mennyi készsége van a drámai akcentusok éreztetésére. Ne hagyjuk említetlen helyes stilusérzékét, amelyet dalainak előadásában tanusított. Szabados és Noseda újabb stilusú dalainak, egy 17. századbeli virágéneknek pompásan jellegzetes előadásával lázas lelkesedésre ragadta a magyar nótákért hevülő közönséget.

Beczássy Kató nem úgy szól még hozzánk, mint önálló, kifejlett művészegyéniség és amit nyújt, az rendszerint mestereinek felfogását és instruálását tükrözi. De ez komoly művészi alap, amelyről bizvást szárnyalhat a legnemesebb művészet magasságai felé.

Az énektechnikája már is alapos és fejlett. Pianói, melyek megkapó finomságaival olyan általános hatást tud kelteni, szinte tökéletesnek mondhatók. Hangindítása könnyű és természetes. A középhangjai gondosan képzettek és vivőerejüket semmi sem gátolja. Ám vokálisainak szabatosságára és tisztaságára, hangkapcsolásainak természetességére kell még nagy figyelemmel lennie.

Beczássy Katónak ez volt az első önálló hangversenye, mellyel szülővárosának közönsége előtt bemutatkozott. E diadalmas bemutatkozó fel-felviharzó tapsaiból nem csupán egy művészileg képzett énekesnő tudásának és képességeinek szóló elismerés hangzott ki, hanem — mi legalább úgy éreztük — valami meleg, őszinte szeretet is nyilatkozott meg, mellyel a mi közönségünk szivébe és meleg érdeklődésébe fogadta a pályáján sikeresen felfelé szárnyaló fiatal tehetséget, akiből a Kolozsvárról kiinduló jeles művészek hagyományos énekkultúrájának megőrzését és folytatóját remélhetjük.

A zongorakisérettel most is művészit adott *Zsizsmann* igazgató.

Vezsenyi Béla.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK:

L. Rózsa (Nagyvárad.) Beküldött négy versére kér bírálatot. Azt hiszszük, elég szigorúak leszünk, ha őszintén megírjuk, hogy *van tehetsége*, de ezek a versek még gyöngék ahhoz, hogy a Pásztortűzben lássanak napvilágot. Ami meglepett minket verseiben, az a tiszta hallás, erős ritmus- és rímérzék, amely még a tartalmilag súlytalan írásokat is átszínezi és elviselhetővé teszi. Ajánljuk, hogy sokat olvasson, a régi és új költők közül is, azokat leginkább, akik finoman csiszolt versformáikkal fordulatos, tősgyökeresen magyar, színes nyelvükkel emelték művészi tökéletességre magyar nyelvünket. (Csokonai, Berzsenyi, Vörösmarty, Arany, Ady, Babits, Tóth Árpád, Kosztolányi, Áprily Lajos stb.) Ezektől sokat fog az Ön erős formai készsége tanulni. Ami pedig a tartalmi elmélyülést illeti, — ahhoz élni és tapasztalni kell. Azt is meghozza az idő. Máskor is szivesen állunk rendelkezésére.

F. L. (Déva.) Beküldött versei sem tartalmi, sem formai szempontból nem ütik meg azt a mértéket, melyet megkivánunk. Van ugyan mondanivalója, de egyetlen sora sem új. Ilyen tárgyú verseket ezrével irnak manapság. Ritmusérzéke is van, de rímei rosszabbak a rossznál. Kifejezései és trópusai avultak, élvezhetetlenek. Ha érzi, hogy költői ambicióitól szabadulni nem tud, tegye félre egyelőre a tollat és olvasson. De óvatosan olvasson s ha ismét tollat vesz a kezébe, vegye elő egyuttal önkritikáját is. Halhatatlanságot nem igen jósolhatunk Önnek.

W. M. (Nagyvárad.) „Mese az álombabáról" c. versét nem közölhetjük. Verselése igen gyönge. Első sora Mécs Lászlót juttatja eszünkbe azonnal. Az *„álmodám"* régies és banális.

B. M. (Brassó.) „Karácsonyest" c. versét idejében kaptuk meg, karácsonyi számunkba azonban nem vettük fel, mert elgondolása és megoldása túlságosan naiv. Ilyen versek a jobbágyság idejében születtek. (Táncsics Mihály stb....) Mégis csak dicsérni tudjuk igyekezetéért. Megható és kedves kis írás. Kár, hogy írójuk még a kezdet kezdetén áll.

M. A. (M.-Vásárhely.) Válaszunkkal adósok maradunk, mert úgy érezzük, hogy ebben az esetben adósnak maradnunk: felebaráti kötelesség.

K. E. (Nagyvárad.) Beküldött verseiről semmi dicsérőt nem mondhatunk. Meséje azonban szép. Kár, hogy lapunkban nem használhatjuk. Pár napon belül levelet is írunk Önnek. Szíves üdvözlet.

S. F. (Székesfehérvár.) Ön arról panaszkodik, hogy két lányt szeret. Egyik Pécsen van, ahol ön egyetemi hallgató, a másik Székesfehérváron, ahol a vakációit tölti, érzései akkor egyenlítődnek ki legjobban, mikor vonaton ül a két város között. Azt is írja, hogy 18 éves, szeret iddogálni, tanulmányait elhanyagolja, néha éjszakákon át „kétségek közt" bolyong az utcákon. Lelki vívódásaiban termett versei gyengék. Figyelmeztetjük: ha valaki iszik, szerelmes, tanulmányait elhanyagolja és éjszakánként csavarog az utcán, még nem költő. Biztosítjuk, hogy korát nem hazudtolja meg. Valamikor szeretni fogja magamagát. Lapunk iránt való szeretete és ragaszkodása jólesik. Vegye elő tankönyveit. Dolgozzék, igyekezzék jövőt teremteni, komoly emberré válni. Azután írjon megint, ha lesznek kétségei, részletesen válaszolunk.

B. L. (Brassó.) Az „Igy kellett" c. novellát szeretnők visszajuttatni másik írásával egyetemben. Kérjük szíves választát, miképpen tegyük ezt. *Verseket kérünk!* Szíves üdvözlet.

G. Emil (Pavia). Kéziratokat kérünk. Szeretnők, ha az újabb olasz irodalomról kapnánk tanulmányt. Elbeszélése sorsáról K. J. útján értesítettük már. Versét közöljük. Melegen üdvözöljük.

I. B. (Palermo.) Versét hosszúsága miatt lapunkban nem használhatjuk.

M. A. (Arad.) Török Gyuláról Kováts József munkatársunk írt könyvet, mely a közel jövőben meg is jelenik. 1918-ban halt meg harmincéves korában. Két legjellemzőbb regénye mellett mintegy ötven novellája maradt hátra. Elragadtatását mi is osztjuk. Még azt kivánjuk megjegyezni, hogy Török Gyula Aradon végezte középiskoláit, de nem ott, hanem Simándon született.

O. G. (Barót.) A finn irodalomról Bán Ferencnek jelent meg könyve a Szent István-Társulat kiadásában. (A finn nemzeti irodalom története.)

N. Rózsika (Kolozsvár). Elvált asszonynak, ha másodszor megy férjhez, bizony nem illik fátyollal és mirtuszkoszoruval járulni az oltár elé. A levelében jelzett esetet nem használhatjuk fel, mert a „Pásztortűz" ilyesminek nem adhat helyet, de ha érdekes elbeszélést ír róla, nem vagyunk ellene.

Sz. A. (Bánffyhunyad.) A magyar filozófia történetéről Nagy József írt. Tanulmányát a nápolyi egyetem centennáris ünnepén olvasta fel francia nyelven. Később *A filozófia története* c. munkájában magyar nyelven is megjelent a fenn jelzett értekezés.

O. M. (Nagybánya.) Beküldött képei ízlésesek. Egy Nagybányáról írott cikk keretében használhatók lennének. Kár, hogy a „Fűzfás" c. kissé elmosódott. Kérjük, ha újból küld képeket, brómezüst papirra másolva küldje.

K. S. (Szeged.) „Megbékülés" című költeménye nem tehetségtelen ember írása, de még nem érezzük közölhetőnek. Kérjük azonban, hogy küldjön be több verset, mert egyetlen írásából nem merünk lelkiismeretünk szerint véleményt mondani.

A többi levélre és kéziratra jövő számunkban válaszolunk.

PÁSZTORTŰZ
SZÉPIRODALMI KÉPES FOLYÓIRAI
KIADJA A KIADÓ BIZOTTSÁG
SZERKESZTÉSÉRT FELEL
GYALLAY DOMOKOS
TECHNIKAI SZERKESZTŐ
DSIDA JENŐ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
STR. BARON L. POPIV BRASSAI U. 5
TELEFON 6-87
MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP
NYOMJA
MINERVA
IRODALMI ÉS NYOMDA MŰINTÉZET R.-T.
CLUJ-KOLOZSVÁR

Népek nyelvei elporladtak volna itt a földön, ha csak beszéltek volna azok a népek, s nem énekeltek volna. Az országokat a dal tartja meg, a dal. A fényes vers, inkább mint a fényes kard.

Öreg Rimóczy kifáradtál, ülj le már.

Nagy nehezen le tudom édesgetni a lóca szélire.

Még tartja a mosolyt, de sóhajtozik, lebocsátja a fejét.

Boldog és fiatal volt, míg danolt, míg a hegedű nyomta a szívét.

Elmeséltessük az öreg Rimóczyval, hogy lett belőle Rimóczy? Csak mig ez a kis félliter tart még.

— Tehenész gyerek voltam instálom aláson Lukács Dezső tekintetes méltóságos úrnál, Nádudvar alatt.

— Tizenhét esztendos koromba vettem egy cigány embertől muzsikát. Mert igen szerettem a muzsika szavát.

— Magam magamtól tanultam igenis instálom. Úgy jártam muzsikálva a tehén után.

— Két esztendeig muzsikáltam a tehénnek meg a kutyának.

— Gyenge vótam, nem szerették a szolgálatomat.

— Hát hét esztendők után acatolni mentem tavaszon a Horváth-tanyára. Egy hajnalba megkéstem, akkor elküldtek a napszámból.

— Akkor betértem ide a hortobágyi csárdába. A hegedű velem vót. Akkor jártam huszonkettedik esztendőbe.

— Akkor elkezdtem muzsikálni. Meg danolni is igenis. Mert elhoztam olyan nótát Hadház alól, akit Hortobágyon nem ismertek. Meg azut Hortobágyon engem tanítottak olyanra, kit én nem ismertem. Igy vót osztán instálom aláson, vittem, hoztam a nótát, Cserepesről a Kadarcsba, a Kadarcsból az angyalházi pásztortanyára.

— Próbáltam még paraszt lenni, próbáltam én. Elmentem másik esztendőbe gép mellé (cséplésbez), de megszédültem a gép mellett.

— Rokonságom nem volt nékem aláson instálom. Aki lett volna, nem is tudtam felőle. Rám se hederitett soha, nem instálom. Mert én törvénytelen voltam instálom aláson. Anyám nevét viselem, Rimóczy Máriáét.

— Az, aki apám volt, az is csak kétkaru szegény ember volt. (Nem volt a két dologra való karjánál egyebe.)

— Kék csikós öltözetbe jártam, aztat szerettem. Csárdába háltam a lócán, hodályba háltam, cserénynél háltam, ólba, istállóba háltam, gyepen háltam. A régi időbe télben is kint voltam Hortobágyon, a szilaj csikósokkal, szilaj gulyásokkal.

— Nem láttam én már betyárt, nem láttam instálom aláson, egyet se láttam én belőle. (Nagyon megcsavarja a fejét, elhuzza a szemét, fél, hogy még feladom.) Ezek engem sokszor meg akartak verni, ha ittasok voltak, igen vad volt a pásztor instálom ennek előtte. De az erősebbek csak pártomat fogták, mindig kivettek a kezökből.

— Pénzt is löktek az embernek, etették is az embert, gondját viselték az embernek. Úgy volt aláson instálom.

— Nádudvart temetésre is hivogattak ennek előtte. Mán most nem kellek.

— Második feleségem van, meghótt az első. Nincs gyerek, nincs instálom, sose vót. Feleségem dolgozik, kendert széd, zsákoláshoz való madzagot csinál. Nagyon szegények vagyunk mán mink aláson instálom.

— Én most már több negyven évnél járom Hortobágyot. Mán nem löknek pénzt az embernek. Innom adnak, ennem nem adnak, pénzt se löknek.

(Itt-ott kirándulók megmuzsikáltatják Rimóczy', ha jelen van; azok még löknek.)

— A cigány instálom, a cigány igenis. A cigány ság mindig rossz volt hozzám, sértegettek. Most se sz ved el maga mellett a cigányság; nem tudok tőlük keresetet találni nádudvari kocsmában. Mingyán oda tompod a cigányság, ahun iszik valaki.

— Jókai úr adott egyszer öt pengőt, nagyon régen vót. (Mór.)

— Lordtól kaptam száz pengőt tavaly, instállom. Abból fizettünk adósságot, egy kis malacocskát vettünk, télen élni kellett, tavaszra nem is maradt semmi.

— Mikor jön megint Lord? Nem tetszett semmit hallani?

— Igenis, instálom aláson, fejem fáj már. Mindig megfájdul az én fejem, sert itatnak borra az emberrel, pálinkát is muszáj azonnal inni, ha azt adnak, mer ennem nem adnak, se pénzt nem löknek már az embernek, itallal kell jól lakni. Azt mondják, aláson instálom, jobb az az öregnek, nem kell rágni.

Nevet szegény, olyan kedves.

— Tetszik még régi nótát?

Hadd el már öreg, fáj a fejed, ásítottál is az elébb, láttam.

— Hát az idei nótát, instálom?

Azt is tudod, öreg Rimóczy? Hát hadd halljuk.

Gólya, gólya, hosszu lábu gólya,
Csak azt mondom, ne menj Szoboszlóra,
Arra járnak fürödni a jányok,
Gólyamadár szégyent ne hozz rájok.

Ez a nóta a szoboszlai hőforrásból gőzölgött.

— Alhatnám már igenis, kezeit csókolom, alhatnám.

Tegyük el hát magunkat holnapra, öreg Rimóczy.

Karjába veszi a hegedüt, a fejér bárányhőr kucsmát a fejébe rakja, lekopog az ámbitusról, indul lassan a hodály felé, ott alszik majd a jászolban. Az árnyéka húzódik utána, hegedüje feje kinyúlik félre.

Hej rezida, rezida, rezida...

IGY KIÁLT HIÁBA MOSTAN JÓZSUA!

A karcsútestű hídakon hörögve fut át
a gyorsiramú autó, alattunk
agyagos vizek hömpölyögnek, de az ég
kéken borul a földre. Mint a moziban
a gyorsan pergő képek, úgy omlanak
egymásután szemünk elé az útak,
házak, emberek s a szétindult
mezők sárga keresztjei. Az elfutó
földeken oly mély és ritka béke,
oly nyugalom, hogy összerezzenek
s a kedves karját ijedten szorítom
magamhoz, jaj kedves, nézd a futó
táj soha vissza nem tér és soha
nem látjuk már a gabonák
zilált keresztjeit, minden elomlik,
mint a por, amit nyomunkban
felver a kerék. Jaj, állítsd meg a gépet,
talán megáll a táj, talán megtorpan
a futó idő s a béke átöleli
riadt szívünket... ó állj meg gép,
ó állj meg föld, nap, állj meg univerzum,
ó két szerelmes szívünk dobajáért
állj meg!

I. Szemlér Ferenc

Megitatom az öreget. Azután emeli másik nótához a vonót. És megsimogatja a homlokát. És rákezdi. Azt mondja:

Elszaladt az ökröm, a Bodor, a Virág,
Letörte a kertbe a rezidát.
Hej rezida, rezida, rezida,
Kis angyalom, mér vagy olyan csalfa?

Sohse hallottuk a rezedát rezidának, ez a virág öreg Rimóczy ajakán hajtott.

Ó, hogy sirta-ritta ezt a szép szerelmet is. S amellett, mintha beteg kis legény szájából jönne a hang, a templomi kórus közt. Gyenge sovány ember az öreg, beesett a melle, mint a régi viskó fala.

— Hát öreg, azt a hires régi nótát: nem loptam én életembe...

Buktatja a fejét, hogy: igenis aláson kérem. Bánatot szerez nekem, hogy ilyen alázatos legyengült lélek, ilyen ijedt fogoly, ilyen megvert kutya az öreg Rimóczy, délibábos rónaság vándora.

Stimmel. A dé-durral veszekszik.

— Üljön le már, öreg, agyonjárta magát máma.

— Igenis megköszönöm, kezeit csókolom. (De még mindig nem akar leülni.)

Oda ajánlom a nóta előtt a bicskám a nyeregfára. Mert már nagyon panaszkodtak az idegeim. Rátette, jól van.

Hallga:

Nem loptam én életembe,
Csak egy csikót Debrecenbe,
Azon hajtottam hat tinót,
Mind a hat daruszőrü vót.

Elhajtottam Kecskemétre,
Négyet eladtam belőle,
Kettőt adtam a birónak,
Az én kiszabaditómnak.

De panaszos, de keserves!

A szava reszket, a keze is reszket. De a keze nem akkor reszket, mikor kéne. (Nem tudja cifrázni az öreg.)

No egy kortyot közbe! Ugy ni.

S tovább sajog a nóta:

A berinyi fogadónál
Kilenc zsandár elébem áll,
Mind a kilenc kérdi tüllem,
Hun az utazó levelem.

Megájj, mingyán megmutatom,
Csak a lajbim kigombolom,
Kettőt rögtön fübe lüttem,
Itt az utazó levelem.

Cofel ides lovam Betyár
Nagyhortobágyig meg ne álljál stb. stb.

— mert még van vagy tizenkét strófa.

És azalatt a tizenkét strófa alatt a szenvedő lámpabél halottas fényénél, behunyt szemekkel hintálja hanyattvetett fejét előttem egy kisértet a magánosságban, kinek a száját a nyújtott szavak tárogatják s kinek a rendhagyó arcvonásait mintha a sivatag szelek zilálták volna el; egy kisértet, görbülő csontváz, amelyik szárasztja, füstöli magán a maradék hust; egy elfáradt földi gyermek, rozoga gramofon, szószólója szegénységnek, szerelemnek, föld és állatok párájának; feneketlen gége, melyből az emberi örökkévalóság foly, melynek homályán átal az angyalok édes beszéde fénylik.

Hajtogatja a nóta jobbra-balra öreg Rimóczy fejét, mint a szél a barna bugát.

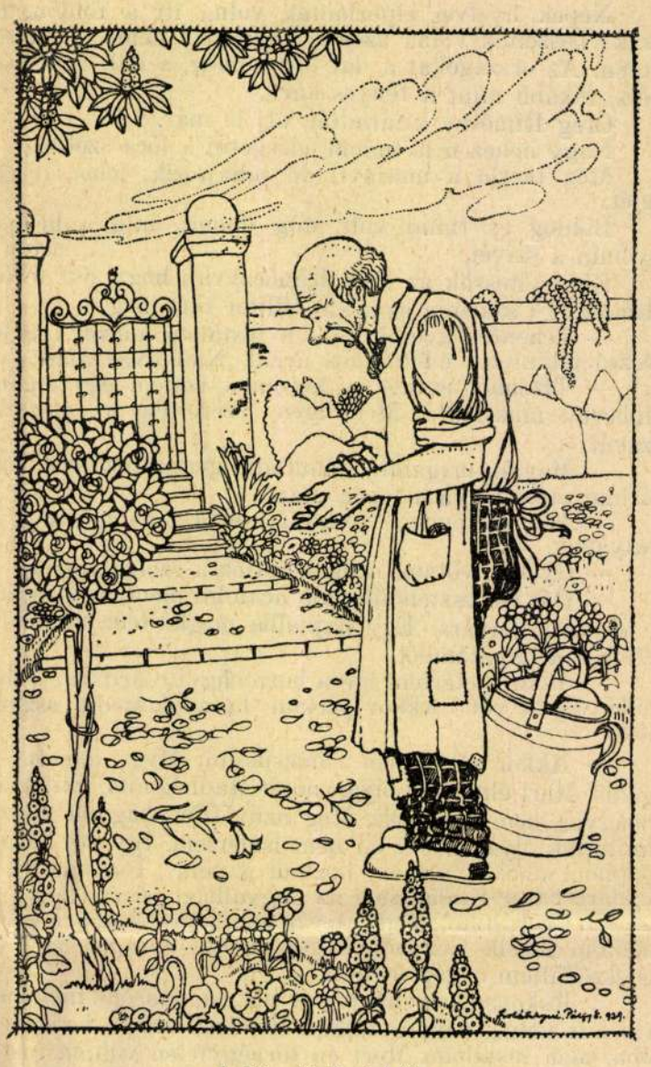

A Rózsakirálynő bálja.
Szohátzkyné Palffy Erzsébet illusztrációja Gál Lajosné meséskönyvéből.

A lehullott pillák, a horpadt szemek mögött egy elmult világ álmodik.

Bánat felhője lepi meg a nóta patakja szinét s belébelészúr a dévajság napsugara.

A rídogáló nóta alatt át- meg átérzi ezt a pernyés arcot a mosoly, mint a holdfény.

És életkort, öltözetet, hátteret vált a mesés este varázslatában az öreg Rimóczy; egy percben ős igric, más percben a harcok lantos Tinódija, azután a végvárak nótahordó rongyos katona-deákja, azután meg a vásárokon kántáló istória-áruló s kuplét terjesztő siheder a Müszinkör előtt, meg azután a kisiklott főhadnagy, a megbokrosodott szolgabiró, kiből úri primás lett az Emkében; az ábrándos rendőrtanácsos, aki dobogóra hág, cvikkeres, szmokingos Ányos Laci Pesten a szezonban, zsirozott bajuszu, sarkantyus Tornyai János nyáron a szoboszlai hetipiacon, ki kofaernyő alól hörgi a Plón-féle nyomdában sokszorositott idei nótát.

Ez mind az égi madár szavához huzó emberhang, mint egy összeragadt népnek a tulajdon szívéhez szóló fohásza, iramodó jókedvnek, nekiszabadult fájdalomnak hajtószára, millió testek véráramának titkos közös metru[illegible], a dal.

[illegible] nóta, a magyar nóta, azt kiszikkasztani nem lehet, fe[illegible]etni se Csikban, sem Ókomáromban, sem Ujszeged a[illegible]

PÁSZTORTŰZ

SZÉPIRODALMI ÉS MŰVÉSZETI KÉPES FOLYÓIRAT

SZERKESZTIK: GYALLAY DOMOKOS ÉS REMÉNYIK SÁNDOR

CLUJ-KOLOZSVÁR, 1930 JANUÁR 26.
XVI. ÉVF. 2. SZÁM

A költő jó és jót akar

Irta: Kováts József

Mikor a költő elhagyta önmagát és elfordult azoktól a mélységektől, melyekbe sem maga, sem más bele nem láthat, mikor sejtelmesen vetett és aratott gondolataival szemben úgy áll, mint más, mint az idegen: mindennapi ember lesz újból. Érzéseit és gondolatait keveri, emberi formákat és szervezeteket keres és ezekbe illeszkedik bele. Örökölt és ápolt mythosait: vallását, faji öntudatát, szociális érzését veszi elő, magához hasonló emberek társaságát keresi, tekintély és mult foglalkoztatják, vagy lázadozik. Egyszer aztán azon veszi észre magát, hogy vallási, vagy politikai harcok élére került, szervezkedik, civódik és költő-képmásától messze jut.

Pedig a költő jó és jót akar. Időben és térben nem volt még költő, akiben a jóság ne élt volna. A költő legközelebb áll költőtársához, mert meghatározhatatlan szeretet él benne. És ezt az anyagon igyekszik átsugároztatni. Mégis a világ úgy hozza, hogy költő költő ellen fordul, gyülölködnek, nyugtalankodnak, maguktól távoleső dolgot akarnak. A költő ekkor nemcsak önmagától áll távol, de távol áll attól a világtól is, amelyik életét és művészetét, mint valami szervesen egyet, érzi és amelyet az ő állásfoglalása megtéveszt és zavarba hoz.

Ezért kell messze jutni a költőnek, valóságban is a mától. S mikor az idők embere más és más gondoktól fűtve visszanéz s a régi dolgokért égő költő sírján a hátrahagyott szépség gyújt már csak megemlékezést, akkor találja meg az olvasó a multban eloszlottat, mint egészet és nagyot.

Mert a költők mindig belevetették magukat az életbe. Fegyvert gyártottak és vért ontottak. Majd békéről és harangokról énekeltek. Aztán magukba temetve éneküket, az ágyuk dörrenését dicsőítették, a jóság formáit kifogásolták, öröklött köntösükért tűzbe mentek, öröklött hitükért, amely valójában minden költőtől távol állott, birokra keltek és a tömegek hivatkoztak rájuk, vezérükként emlegették őket, kisajátitották, igazi értékét eltompították s a szeretet mesteréből nem egyszer vált ilyetén a gyűlölet mestere.

A magyar irodalom nem jegyez fel sok veszekedést. A hitvitázók igen kevés kivétellel nem voltak művészek. A kuruc-labanc háborúnak csak a kurucok részéről volt kollektiv költészete. A költők villongása a XIX. század elején kezdődik, mikor Kazinczyban és Kisfaludyban a katholikus Dunántul és a protestáns Felvidék csaptak össze. Amikor Bajza vitába szállt Desewffyvel, a szellemi úr vitázott a mágnással. Az 1848-as szabadsághárcot előkészítő liberális mozgolódások mellé egyöntetüen állt oda az egész magyar irógeneráció. Ha elolvassuk Petőfi hirlapi cikkeit és leveleit látjuk, hogy igen gyakran mennyire hozzá nem méltó emberrel kellett perbe szállnia és hogy mennyire ember volt. A tökéletesnek tartott Arany Jánosnak is voltak politikai nézetei. Az 1844-es tisztujítás romlottságait szatirikus énekben énekelte meg s bár nyiltan lándzsát sohsem tört, leveleiből láthatjuk, hogy volt politikai álláspontja. A XX. század élénk irodalmi harcai nem csupán a megoszlott esztétikai értékszemlélet alapján folytak. Inkább lelki és politikai szakadás volt az, ami a régiek és nyugatosok közt keletkezett. Még ma sem vagyunk abban az időben, melyben Ady Endrét ne sajátítatnák ki egyesek, különböző irányoknak és pártoknak megfelelően. Centennáriumok alkalmával az örökkévalóságba érkezett költőn is összevesznek néha. A nagy költő megérzi a kor igazságait, de a valóságban nem tud hozzáérni emberi szenvedélyek nélkül.

A kenyér is hozott harcokat. A költő jót akar, de éhes. S aki igazán jót akar, s akiben a szeretet nagy, annak szájról-szájra jár a neve, de ritka esetben van úgy, hogy könyvei kézről-kézre járnak. A költő teremt, kiválik embertársai közül, megelőzi korát, megérzi a jövendőt: örökös küzdelem az elgépiesedés ellen és örökös vallomás a jóság mellett. A költő azonban ember is: haragok és megbocsátások között jár.

Irodalmi harcok voltak mindig és lesznek is. A költő jót akar de a költő is ember, a művészeteken kívül is van világa, érdekli a társadalom, a nyelv, a tulományok, a hitek és az élet ezer és ezer más megnyilvánulása.

Az irodalmi harcok, a szellemi és művészi irányok ellentétei és a költők állásfoglalása mindig serkentő hatással voltak az irodalmi életre. A közönség a magáéhoz hasonló modort látva, a civódók után is érdeklődni kezdett s végül is megtalálta: a költőket, a jó embereket és a művészeket.

Az öreg Rimóczy

Irta: Szép Ernő

Mielőtt megismerkedtem volna vele, már ismertem Rimóczyt, akár a szinésznőket.

Hallottam eleget a Hortobágyon felőle. S olvastam is az öregről az Ecsedi István debreceni könyvében. Ecsedi professzor úr kint járt gramofonnal a pusztán, beledanoltatta, belemuzsikáltatta Rimóczyt a tölcsérbe.

Rimóczy a pásztornép cigánya. Maholnap ötven esztendeje, hogy a Hortobágy vén csárdáit, csikóstanyáit, juhászkunyhóit látogatja, szűrösen, szeredással a derekán, hegedűvel a kezében.

Parasztnak született, cigány lett. Nem láttam idáig elevenen az öreget. (A fényképét igen.) Rendetlenül jár már a Hortobágyra, elmaradozik hetekre, hónapokra. Kezd már emlék lenni Rimóczy, árnyék... ha meghal, olybá fog tünni, hogy nem most halt meg, már régen.

Vártam itt, lestem, hogy majd csak beköszön a csárdába. Utoljára is ideges lettem, levelezőlapot küldtem neki Nádudvarra. Mert Rimóczy, mikor megfujta az életét az őszi szél, fedél alá vonult; ott lakik Nádudvart.

Hát aztán megjelenik az ivóban pénteken estefelé. A levelezőlapot a kezében hozza.

Igy hozta Nádudvarról, olyan nagy volt Rimóczynak a levelezőlap.

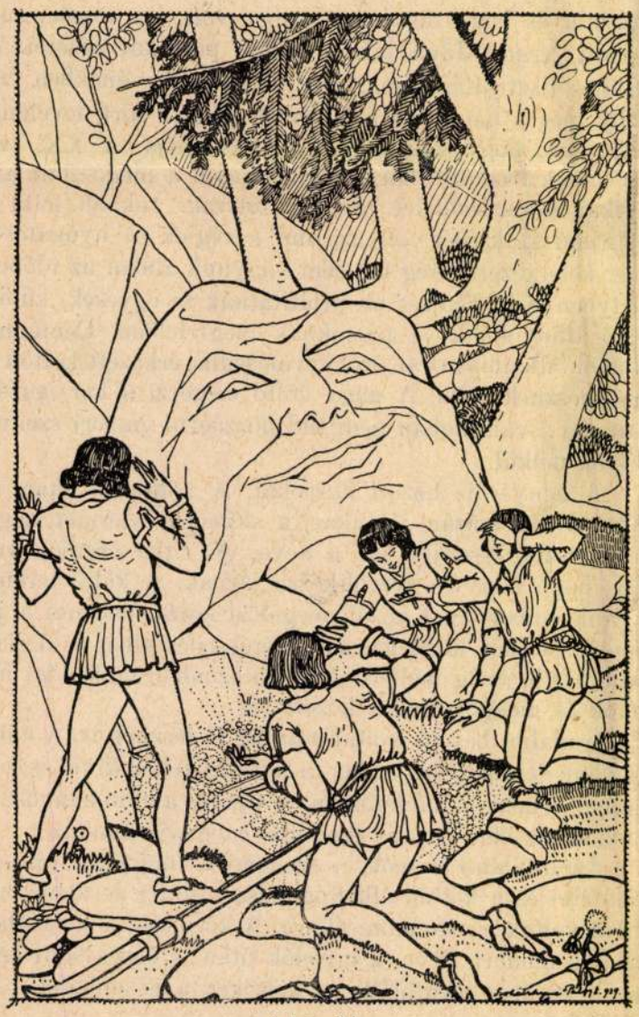

A kőszikla.
Szohátzkyné Pálffy Erzsébet illusztrációja Gál Lajosné meséskönyvéből

Huszonkettő kilométert jött, hét óra hosszat.

Fehér báránybőr kucsma volt a fejében, mint a kozáknak. Julius 10, 33° C.

Mit iszik, öreg Rimóczy?

Lehúzott egy üveg Részvény-sört. Dohányozni nem dohányzik.

Most, öregem, feküdj le a lócára pihenni, vacsora után gyer elő, mulatunk egyet.

Öreg Rimóczy félkilenckor megjelenik az ámbituson, a feketémhez. A hegedüt a karjában tartja, anya a gyermekét.

Hajadonfővel van. Valami urról lemaradt fekete öltözet van rajta, a nadrágot puhaszárú csizmába gyürte. Nyakkendőt is tart: aféle az a pettyes sötét kanavász, mintha a gyereknek szakállka van nyakába kötve. Hajának a foszlányait takarosan oldalt fésülte; ezeknek a hézagos foszlányoknak vas fényük dereng itt a falra akasztott petróleumlámpás alatt. A csillagok boldogítanak, de nem világítanak.

— Öregem, üljön le ide, szembe a lócára.

Aláson megköszöni, de csak állva marad. Kihúzza a belső zsebéből a levelezőlapot, csakugyan én írtam-é.

Én, én. El akarok a híres öreg Rimóczyval beszélgetni.

Igenis, köszöni aláson (nagyot hajlik hozzá) s csak csodálkozik. Olyan elfogultság nyomja, mintha törvény elé citálták volna. A sötét balkéz a húrokra menekül. Stimmelni kezd, öntudatlanul.

Megkérdem, hogy hát akadt-e már muzsikáltató vendég, mióta megjött?

— Igenis aláson kérem, két szekeres gazda tanyázott az ivóban, azok huzatták.

— Mit kapott tőlük?

— Nem löktek semmit, csak életet adtak. (Élet: gabonapálinka.)

— Inna még valamit, öreg?

— Aláson megköszönöm. (Olyat hajlik minden kérdésre, majd az asztalra esik.)

— Veresbort. Hogy koccinthassunk.

— Veresbort igenis.

A csárdás előhozza a veresbort, poharat kettőt. Az öreg Rimóczy aközben már egyik lábáról a másikra áll. Pattintgatja a húrjait.

— Aláson kérem, milyen nótát tetszik parancsolni?

— Azt, amelyiket öreg Rimóczy legjobb szereti.

— Azt, instálom aláson. (Nevetni próbál. Nincsenek fogai.)

— Először is hajtsuk fel ezt a pofa bort. Segitse az Isten.

— Aláson kérem, kezit csókolom — ezen szóval koccint hajbókolva.

Hát aztán nyakába teszi a komisz hegedüt, hátrahúzza a fejét, a szemét becsukta:

Kiszáradt a tóbul mind a sár, mind a viz,
A szegény barom is csak a pásztorra niz,
Istenem, teremtőm aggy egy csendes esőt,
A szegény jószágnak jó legelő mezőt.

Ezt a merő imádságot úgy énekelte végig, mint az énekes kódus. Rezgősen, rívósan.

Olyan szép egyszerű a dalja a vén pásztornótának, zsoltár.

Az öregnek nincsen hangja, sohse volt tán.

A vonója, jaj, az úgy csipett, mint a szunyog.

Szohátzky László

Épitőiparm

1.

Magy. Iparm

1944. 61. l.

67. l.

Szohátzky László

butorterverő

1934. végbiz. jó.

Iparm. Isk. Évk.

1930–34. 48. l.

MDK

Szohátzky László épitő-iparm.

A nemzetvédelmi kereszttel...

Magyar Iparmüvészet, 1941. 12.sz. 149. o.

MDK

Szohátzky László

Interieurök, repr.

" "

Szobarészletek, repr.

Magyar Iparmüvészet 1939.
74,75,76.l.

MDK

Szohátzky László

74.oldalon képek Szohátzky László interieur terveiról.

Magyar Iparmüvészet 1939.

Gorka Géza újabb kerámiái. — Neuere Keramiken von Géza Gorka. — Latest ceramics of Géza Gorka.

Interieurök. Szohátzky László tervei. — Interieurs. Entwürfe von Ladislaus Szohátzky. — Interiors. Designs by Ladislas Szohátzky.

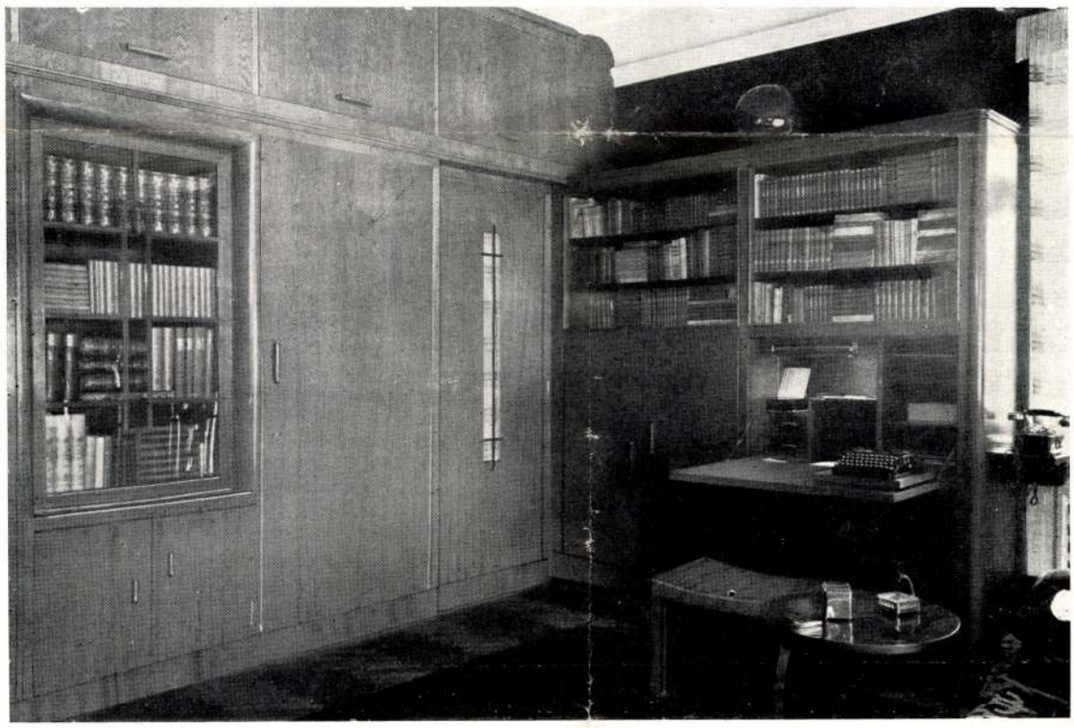

Interieurök. Szohátzky László tervei. — Interieurs. Entwürfe von Ladislaus Szohátzky. — Interiors. Designs by Ladislas Szohátzky.

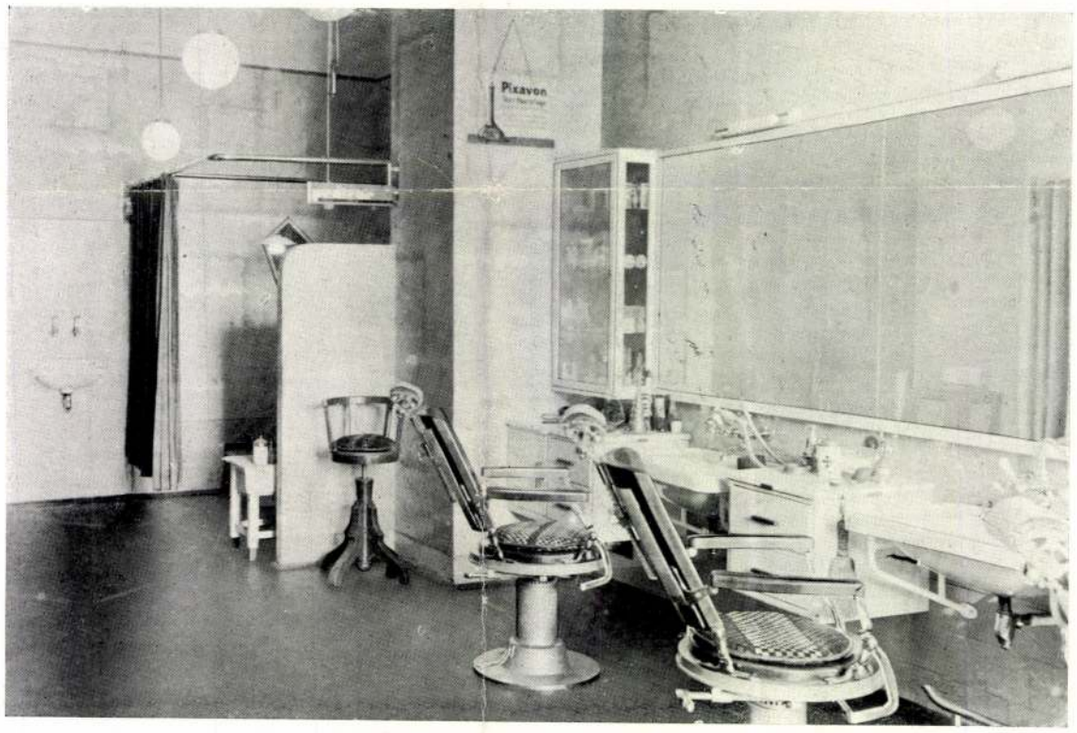

Fent : Szobarészletek. Lent : Borbélyműhely. Szohátzky László tervei. — Oben : Details aus einem Zimmer. Unten : Barbierstube. Entwürfe von Ladislaus Szohátzky. — Above : Details of a room. Below : Barber shop. Designs by Ladislas Szohátzky.

MAGYAR IPARMUVESZET
1939.

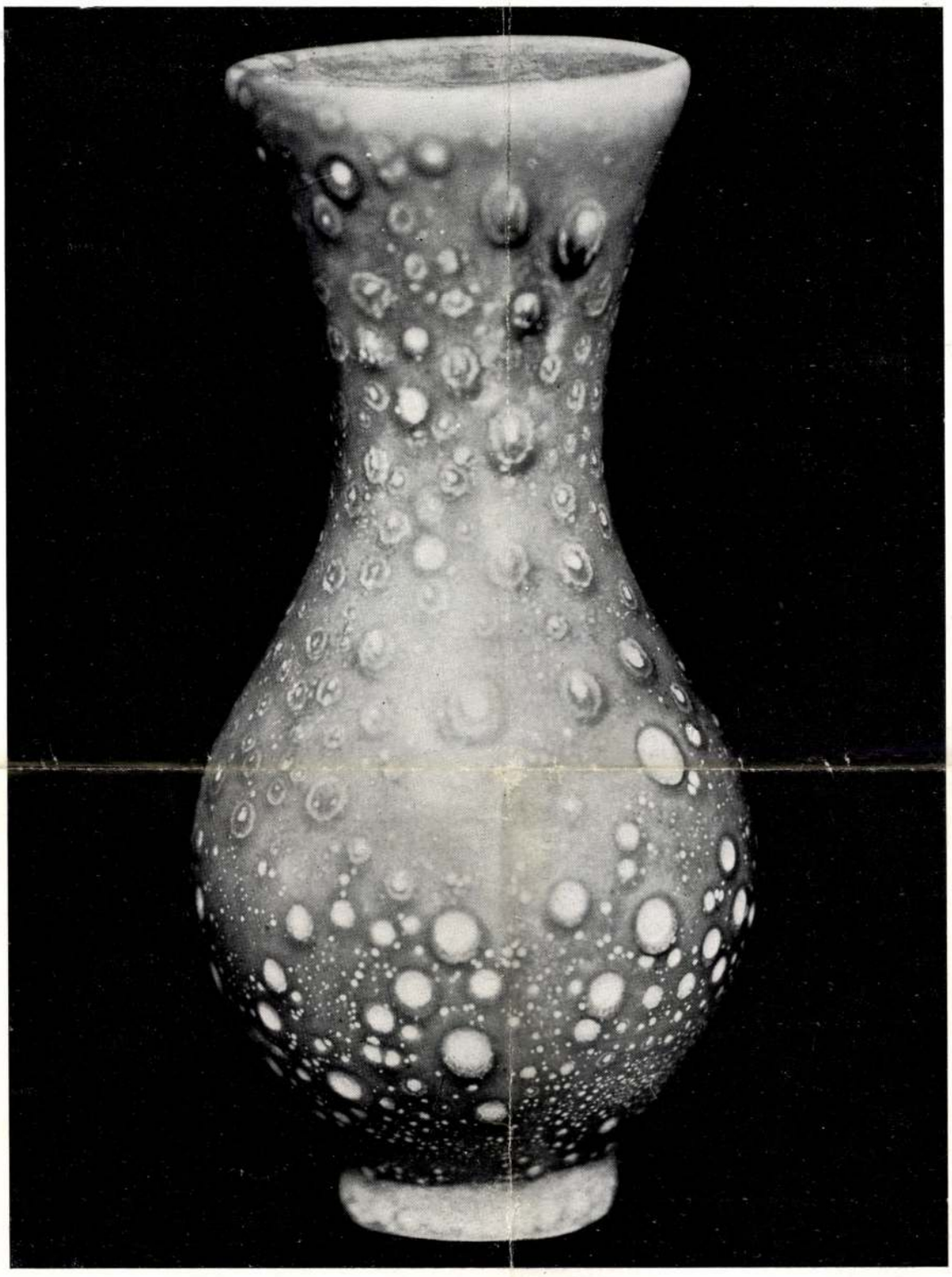

Gorka Géza újabb kerámiái. — Neuere Keramiken von Géza Gorka. — Latest ceramics of Géza Gorka.

69 – 73

MAGYAR IPARMUVESZET

1939.

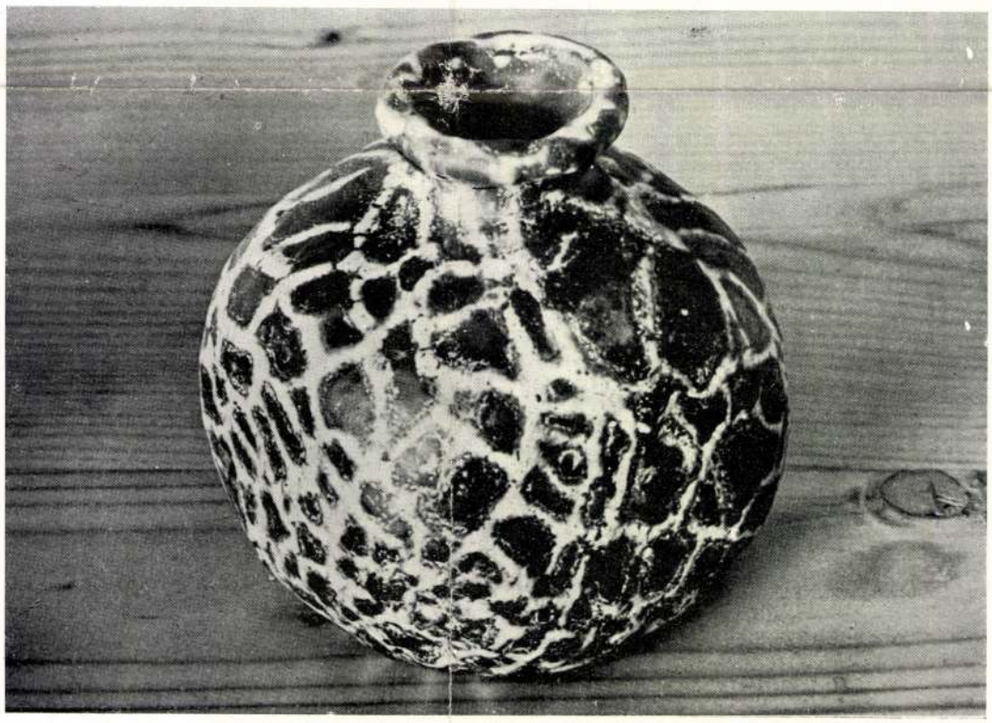

Gorka Géza újabb kerámiái. — Neuere Keramiken von Géza Gorka. — Latest ceramics of Géza Gorka.

Gorka Géza újabb kerámiái. — Neuere Keramiken von Géza Gorka. — Latest ceramics of Géza Gorka.

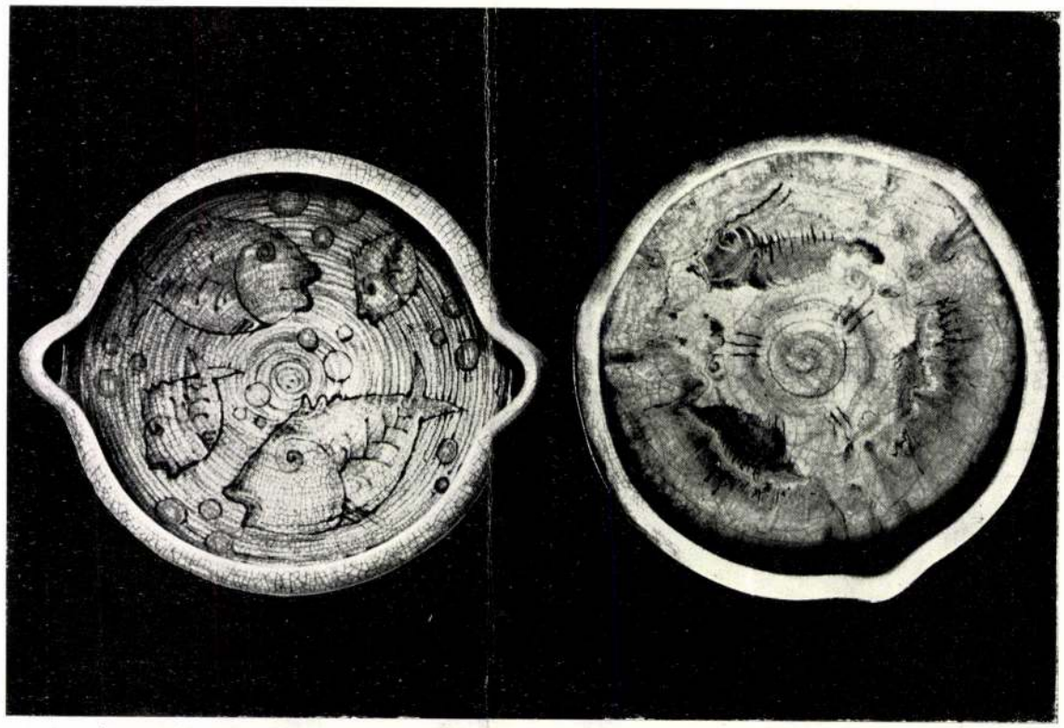

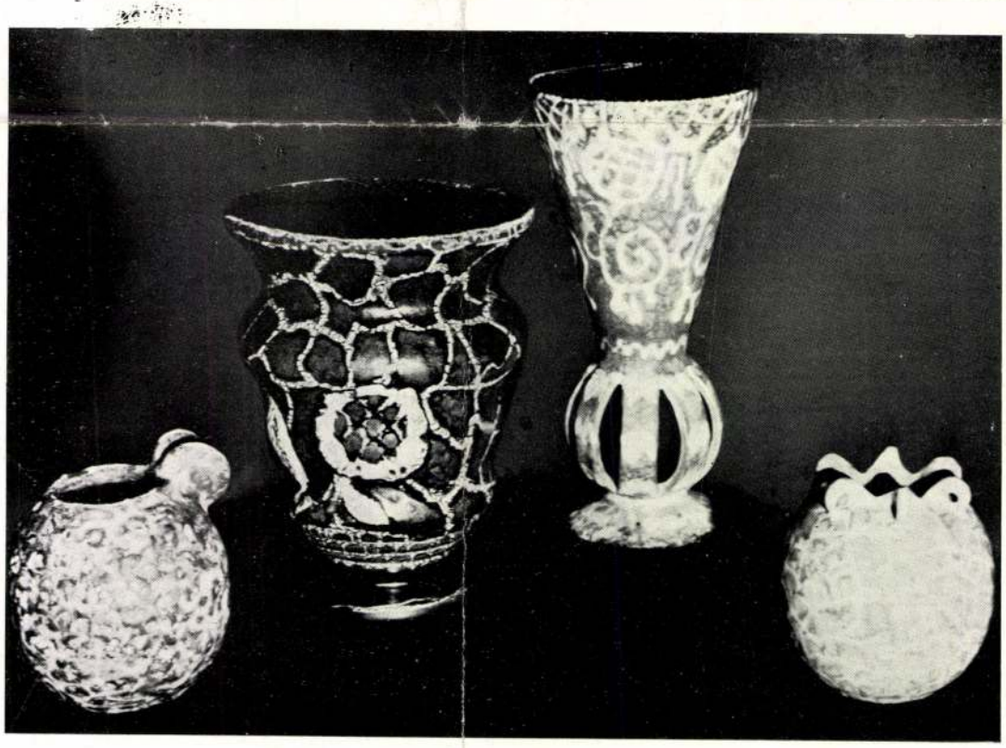

Gorka Géza újabb kerámiái. — Neuere Keramiken von Géza Gorka. — Latest ceramics of Géza Gorka.

Gorka Géza újabb kerámiái. — Neuere Keramiken von Géza Gorka. — Latest ceramics of Géza Gorka.

Interieurök. Szohátzky László tervei. — Interieurs. Entwürfe von Ladislaus Szohátzky. — Interiors. Designs by Ladislas Szohátzky.

SZOCIALISTA KÉPZŐMŰVÉSZEK CSOPORTJA

Sz.K.Cs.munkáit gyűjti [Képtár]

Ónody Éva: Képtár, közadakozásból

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf. 13.sz.7.o.

.....

iga

A SZOCIALISTA KÉPZŐMÜVÉSZ CSOPORT Története

Németh Lajos,
A Magyar Müvészettörténeti Munkaközösség Évkönyve,
1952. Bp, 1953. 77-94.lap.

SZOCIALISTA KÉPZŐMŰVÉSZ CSOPORT

OELMACHER Anna

A Szocialista Képzőművész Csoport gyüjteményes kiállitása, katalógus előszó, Magyar Nemzeti Galéria, 1964, 45 lap, 48 tábla

MDK

Szohánszky László épitőmüvész

"Nappali-ebédlő" pályamunkájáért 300 pengős dijat kapott

5000 pengős pályázat az "Uj magyar otthon" megteremtésére. Esti Magyarország 1943. jan. 29.

Szohátszky László
~~Ambrózy István~~
iparművész

— **Kioszották az uj magyar otthon-pályázat díjait.** Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat „Uj Magyar Otthon" cimmel pályázatot hirdetett s a pályázatra beérkezett műveket Szablya Frischauf Ferenc, az Iparművészeti Iskola igazgatójának elnökletével szakmai biráló bizottság biralta felül. Az első díjat nem adták ki. A hétszáz pengős második díjat Ambrózy István épitő iparművész, az 300 pengős harmadik díjat Szohátszky László épitőiparművész nyerte, Tálos Gyula iparművésznek pedig két pályatervét egyenkint kétszáz pengős jutalomdíjban részesitette a bizottság.

— **A Pesti Hirlaphoz érkezett adományok.** A Vörös Kereszt javára: A duna-

Pesti Hirlap
1943. ápr. 10

SZOCIALISTA KÉPRÖHÖVÉSEK CSOPORTJA

MEGHÍVÓ

MOSONMAGYARÓVÁR FELSZABADULÁSÁNAK
30. ÉVFORDULÓJA TISZTELETÉRE
1975. ÁPRILIS 1-ÉN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR
A HANSÁGI MÚZEUMBAN

Szocialista törekvések, munkásfestők

CÍMMEL
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FESTÉSZETI
ANYAGÁBÓL
A VÁROSI-JÁRÁSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
ÉS A HANSÁGI MÚZEUM
KIÁLLÍTÁST RENDEZ,
AMELYRE SZERETETTEL MEGHÍVJA.

BEVEZETŐT MOND:
BUDAVÁRI TIBOR
a Városi PB. osztályvezetője

A TÁRLATON SZEREPLŐ MŰVEKET VÁLOGATTA,

RENDEZTE ÉS A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

P. dr. HAULISCH LENKE

a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa.

A MEGNYITÓT HANGVERSENY KÖVETI,

AMELYEN KÖZREMŰKÖDIK:

GÁTI ISTVÁN

a Magyar Állami Operaház tagja,

a salzburgi énekverseny nyertese

és

LANTOS ISTVÁN

zongoraművész, a zeneművészeti Főiskola tanára

(Belépődíj: 10,— Ft.)

F.k.: Kárpáti Gábor

700 db GYSM 75 576

A KIÁLLÍTÁSON SZEREPLŐ MŰVEK:

Barcsay Jenő: Munkáslány 1928. olaj
Bálint Endre: Hagymás csendélet 1940. olaj
Beck Judit: Peti S. színész arck. 1946. olaj
Bencze László: Üdülők az étkezőkocsiban 1953. olaj
Bene Géza: Csendélet gyalupaddal 1947. olaj
Benedek Jenő: Partizánok 1951. olaj
Benkő Erzsébet: Zsákolók 1936. gobelin
Berda Ernő: Kivégzés 1947. olaj
Berényi Ferenc: Kubikos 1960. olaj
Biró Mihály: Baleset a gyárban 1910. olaj
Bortnyik Sándor: Lámpagyújtó 1921. olaj
Börzsönyi-Kollarits Ferenc:
Munkás (önarckép) 1930. olaj
Czene Béla: 1930. szeptember 1. 1952. olaj
Czigány Dezső: Önarckép 1930. olaj
Czimra Gyula: Cséplés 1945. olaj
Deli Antal: Fiú galambbal 1950. paszt.
Derkovits Gyula: Transzparens 1930. tussfametsz.
Dési Huber István: Guberáló 1934. olaj
Egry József: Kikötőmunkások 1907. olaj
Fenyő A. Endre: 1930. szeptember 1. 1952. olaj

Gráber Margit: Nagybányai cigánylány 1925. olaj
Háy K. László: Krumpliszedők 1944. olaj
Hincz Gyula: Munkások 1960. olaj
Ilosvay Varga István: Házak
kőhordó emberrel 1936. olaj
Kohán György: Rizsarató asszony 1960. temp.
Kondor György: Gondolkodó 1940. olaj
Konecsni György: Partizánok 1956. olaj
Nagy Balogh János: Virágcsendélet 1910. olaj
Nagy Balogh János: Krumpliszedő asszonyok olaj
Nagy Balogh János: A művész anyja olaj
Pap Gyula: Dinnyés csendélet 1942. temp.
Podolini Volkman Artur: Mezőn 1920. olaj
Pór Bertalan: Laboratórium 1913. olaj
Sugár Andor: Kövezők 1930. olaj
Szabó Vladimir: Nagyváros 1950. olaj
Szabó Zoltán: Bányavidék 1960.
Szalay Ferenc: TSZ vez. 1961. temp.
Szalmás Béla: Valériatelepi konyha 1930. olaj
Szurcsik János: Újságo'vasó 1967. olaj
Uitz Béla: Varró nő 1919. olaj

A kiállítás április 1 és 23 között naponta 9—18 óráig tekinthető meg.

SZOCIALISTA KÉPZŐMŰVÉSZ CSOPORT

VÉRTES György

1/ A realista müvészet, Müvészettörténeti Értesitő XI-1962. 2-3.sz. 188-196.lap

2/ Harc a szocialista realizmusért, Kortárs, 1961. 12 sz. 910-924.lap, 1962. 1.sz.111-122. és 2. sz. 8280-2900 l.

//A Szoc. Képzőmüv.Csoportról/

SZOFKA, Franz, pozsonyi asztalosmester

F.SZ., bürg.Tischlermeister,
54 éves felesége megh. [1840, 175 l.]

F.Szovka, † 54 évesen, Pozsony,
1840 máj.10, bélbajban [1840, 183 "]

Pr.Z.

MMDK.

Szofrán János

Szerelmesek c. szobra

Izzó 1967 febr.23.

Szohánczky László

Pest Napló 1943. jan. 30

— **Az Iparművészeti Társulat ötezer pengős lakásberendezési pályázata.** A magyar közönség már évekkel ezelőtt nagy rokonszenvvel fogadta az Országos Magyar Iparművészeti Társulat első kisérletét az „Uj Magyar Otthon" megteremtésére. Hogy e törekvéseknek a társulat ujabb lendületet adjon, a választmány 5000 pengős pályázatot hirdetett egyszobás, kétszobás, háromszobás polgári lakások megtervezésére. *Szablya Frischauf Ferenc* kormányfőtanácsos, az Iparművészeti Iskola Igazgatójának, a Társulat t. alelnökének elnöklete alatt álló szakmai biráló bizottság pályadijjal tüntette ki *Szohánczky László* okl. épitő iparművész és *Sajó Gyula* okl. épitő iparművész pályaműveit. 13 pályázónak a pályázat előirásai szerint egyenkint 100 pengő részvételi dijat itéltek meg. A társulat elnöksége a pályázat második fázisaként ujabb pályázatot irt ki: első dij 1000 P, második 700 P, harmadik 500 P. A Társulat fenntartja a jogot, hogy a kiállitás részére kivitelre alkalmas további pályaműveket egyenként 200 P jutalomdijban részesithessen. Mindennemű felvilágositást a társulat titkárságánál (V., Mário Valéria-u. 12. d. e. 9—2-ig).

SZOFKA, Franz, pozsonyi asztalamester

F. Sz. bürgerl. Tischlermeister, 54 éves feleségé meghalt. (1840, 175.l)

—

F. Szofka, † 56 éves korában, Pozsony, 1840 május 10, vízkórban. (1840, 183.l)

Preßburger Zeitung
(Gauthon)

Szodoray-Parádi Hajnal

„Szilágyi Domoros"

– „feldombormű" a
műmellékleten

Korunk 1978/2

SZODORAY-PARÁDI Hajnalka
Dés, 1946. február 15.
IA Képz. Főisk. Kvár, szobrász

Banner Erdély

SZÓDY SZILÁRD

1932-ben társadalmi adakozásból a Margit-híd budai hídfőjénél szobrot emeltek az I. világháború után jelképpé emelt przemysli hősök tiszteletére. Alkotója, *Szódy Szilárd* maga is a védők között küzdött. A hősök megérdemelnék, hogy a számtalan katonai szervezet, amely a hagyományőrzést tűzte zászlajára, ez esetben összefogva, egy-egy szál virággal megemlékezzék az évfordulón a hősökről, a magyar katonákról.

NÉPSZABADSÁG MAGYAR ORSZÁG
2000 MÁRC 30.

/Bp. 1918./ IX. 5. ——————→| (1 sor

ét 1. és igazán végtelenül örültem
éreket" helyesen értettem meg, de
gy ez nem az én érdemem, hanem első-
ugy vélem, hogy a dostojewski-i
lelki dispozitió elengedhetetlenül
andóságot Tanár ur készitette elő
kapcsán értettem csak meg igazán
hogy "Dostojewskij alakjai átélik

éltem az átkeresztelés kérdéséről

Srodomka Götz

laid

Mur. ci Egyt. ét

1913. ~~1913~~. 237

Sodomka János

ötvös

1828 Nyitra

Kapnagyarornötvösök 46 l.

T. 6548.

köröndökkel megerösitett vár
rben szigettel. Felirata a le-

.

6.9: 7.4 cm.

Szodomka György

Otvös

1814-1849

Besztercebanya

Mihalik S.

Muzeikut-Ért

1918. 136. l.

?

kintetes Országos
ágának

Budapesten

án kelt 344-1905 számu nagy-
nelyben arról értesit, hogy a
l helyiségeinek 1992 K 62-
o fillér költségre leszállitott hely-

Szodomka György /Georg Szodomka, Sodomka/

1814-1849

1814 márc. 2o. vették fel a céhbe

1849-ben céhmester

H.Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban. Muzeumi és Könyvtári Értesitő, 1918. 2.sz.

136-137 l.

lessége 73 cm, a fülke szeles
Berendezés: uj, müvészi érték
Irodalom: Mocsáry I. 259 l. -
A nógrádmegyei Kisgerge rena
Budinis, Cornelio: Gli artis
73 l. - Horváth Enrico: Il r
e Documenti Italo-Ungheresi,
54 l./

Utikereszt.
Jellege: Népies, XIX. század
A temető alatt, az ut mellet
mint Etesen.

Volt Podmaniczky-kuria.
Története: Épült a XVIII. sz
családé.
Jellege: Teljesen átalakitva
Külseje: Nem a községben áll
Zagyvapálfalva felé vezető o

M.D.K.

SZODOMKA György ötvös

Besztercebánsai mester

Mihalik Sándor: Szentpéteri J. ... Bp. 1954. 138. l.

Szodomka György

ötvös

1814 máj. 5 1828 Besztercebánya

Magyarországi ötvösök 461

Uj-Perint.

E lapon a vasuti ál
falain képekkel és fegyverzet
zött ruhával, szemben pamlagg
elől pedig jobbra leteritett
Felirata:

Stations-Zimm

alól jobbra: Lith. Anst. v. C

Kny., mér. a vk. 11.1: 17

S

SZOCSÁK FARKAS, kovácsmester

Tótlakon a helybeli kovács Szocsák Farkas, Bali Gót József, Kreinecz József, Balaitz Mihály kivezettték a birkákat a közlegelőről és a főszolgabirónak kijelentik "miképen az eddig gyakorlott legeltetést élethalalra akadályozni készek". 527.old.

VÖRÖS KÁROLY: Parasztmozgalmak Vas megyében 1798-1848 II.rész. 516.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.évf. 1966. 4.szám. Szombathely, 1966.

Szocsek Ferenc,szabómester

Az 1872-es soproni anptarban szerepel a sztrajk idején. 34.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Szőcsik János

Szerepel az alábbi tárlaton

Ambrus Tibor: A vásárhelyi őszi tárlat

Petőfi Rádió 1969 X. 26

Szócska Magda, grafikus

Fájdalommal tudatjuk, hogy **Szócska Magda** rajztanár, intézetünk munkatársa, a Magyar Rajzpedagógus Szövetség alelnöke 1981. március 13-án életének 56. évében váratlanul elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása április 10-én fél 12 órakor lesz a Rákoskeresztúri új köztemető ravatalozójában. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

—: Halálozás

23

Népszabadság Bp. 1981. márc. 29.

Szodfridt Gábor

A Bács-Kiskun m.-i Művelődési Központ három alkotóköre mutatta be eddigi eredményeit. – Az ifjúsági körből Nulinek Judit két szénrajza és Szodfridt Gábor pontos tanulmányai szerepelnek.

Á. sz. j.: Három szakkör bemutatkozik.

Petőfi Népe, 1977. jan. 4.

Szodoi Lajos

Kiállít

NV. 1942. XI. 8.

özpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
ımely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15. - Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75. - Ft.

k 1956-58."

k a Müvészettörténeti Dokumentációs

MDK

Szódói Nagy Benjamin
nyomdász ügyvezető

1832–1856 ig vezette a pesti lyceumi nyomdát.
Ma a vidéki nyomdák sorában első helyet foglal el
a lyceumi nyomda.

Fröhlinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893 évf 4 sz 57 l.

Szochátsky László

Autortervező

1918 - 21.

Élmisk 1930

89. l.

tervek készítését

tetes bizottságnak

gom küldeni.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
167. 1931. szám.
1931. év május hó 11. n.

SZOCIALISTA KÉPZŐ MŰVÉSZEK CSOPORTJA

Kortárs 1964/5

Előszó a Szocialista Képzőművészek Csoportja történetéhez

Nem szeretek írni. Talán ezért ejt annyira kétségbe, valahányszor barátaim felszólítanak, hogy mint az illegalitás nagyon is kevés író-túlélőinek egyike, írjam meg a munkásmozgalom valamelyik részletét. Már pedig egyre többször követelik ezt tőlem, egyre türelmetlenebbül és csalódottabban — és igazuk van, el kell ismernem az igazukat. De engem is kínoz a lelkiismeret, a be nem váltott adósság súlya. Hogyan magyarázzam meg nekik, hogy nem az akaratomon múlik, hanem képességeimen, hogy próbáltam már minden külső ösztönzés nélkül, százszor is, de valahányszor elém kerítettem a tollat és a papírost, feltámadt ellenem az író legveszélyesebb ellensége, a túlságosan éles kontúrú, alkalmakhoz és szereplőkhöz kötött, felejthetetlen élmények tengere, élményeké, melyek sehogy nem akartak értelmes sorrendbe állani és apró darabokra zúzták szét történeteimet. Egyszer egy évi kemény munkával eljutottam a tizedik fejezetig, megírtam tíz fejezetet, amelyek mindegyikével kitűnően lehetett volna regényt kezdeni, de egy lépéssel se vitték előre az ügyemet, a regény végén sem tartottam messzebb, mint az elején és (hiába ordítottam kétségbeesésemben), abba kellett hagynom a kísérletet. Nem elég, ha az író azt tudja egy eseményről, érdekes — azt is tudni kell, *miért* érdekes, mit példáz, miért kell elmesélnie. Egy előre megadott eseménysorra lehet írni száz különböző regényt, mert nem az események a fontosak, hanem azok a törvények, melyek szerint az író az eseményeket egymásután rendezi. Nos, ezt az összefüggő, elrendező koncepciót nem sikerült idáig megtalálnom.

Legutoljára arra kértek, írjam meg a Szocialista Képzőművész Csoport történetét. Különösen csábító és ijesztő alkalom.

Hiszen ott dolgozott ifjú korom két legjobb barátja, Goldman Gyuri és Háy Kari, tagja voltam a csoportnak magam is — igaz, hogy csak mint író. Dehát elég ez ahhoz, hogy vállalni merjem a feladatot? Sem történész, sem képzőművész szakértő nem vagyok, úgy fogok bukdácsolni az ismeretlen területen, mint az eltévedt vándor, éjszaka.

„*Még a sejt megalakulása előtt* — írja Németh Lajos a csoportról szóló egyik tanulmányában — *kezdte el munkáját Révay Dezső vezetésével a fotomontage csoport. Basch Tibor, Bán Béla,* majd *az ő hívására Fenyő A. Endre, az ő felesége és Goldman György vettek részt ebben a munkában...*"

Basch Tibort a nyomdászok nyári táborából vitték el. Sátra az enyém mögött állott — s én először azt hitem, értem jönnek a csendőrök, mivel W. elvtárs, a nyomdász-sejt akkori titkára vezette őket. Ez valóban pokoli történet, mely végül W. teljes tönkremeteléhez és korai halálához vezetett, s jól példázza, milyen lehetetlen lelkiismereti problémákat kellett néha a kommunistáknak megoldani az illegalitás körülményei között, — de nem tartozik hozzá a Szocialista Képzőművész Csoport történetéhez.

Hiszen még Basch Tibor nevével sem találkozunk a csoport tagjai között. Elítélték s mihelyt kiszabadult, vagy talán még előbb, egy másik ügyben újra elítélték, ezúttal katonai törvényszék előtt. Börtönben töltötte az idő jó részét, amelyben a csoport dolgozott.

Egyelőre csak az tudtam meg tehát, hogy voltaképpen itt találkoztam először a csoporttal. Eddig azt hittem, akkor ismertem meg őket, mikor harmincötben, mint a rövid életű Szocialista Írócsoport tagját meghívtak magukhoz külpolitikai beszámoló tartására és ennek sikere ott marasztott náluk. Dicsekvés nélkül mondhatom, kitűnő előadás volt, átfogó, újszerű; mindent elmondtam benne, ami a kérdéshez tartozott,

csupán azt nem, hogy Zollner Sándor előadását ismételtem el szószerint, melyet egy illegális értekezleten hallottam röviddel azelőtt, s amely valószínűleg nem is az ő, hanem a KMP valamelyik vezetőjének munkája volt. Azt persze, hogy idegen tollakkal ékeskedem, nem is volt szabad elmondanom. De tartok tőle, hogyha szabad, akkor sem mondom el. Rögtön éreztem, hogy a csoportban különleges vagy legalább is szokatlan helyre kerülök s telve dicsőségvággyal, huszonkétévesen nemcsak jó előadást kívántam tartani, de szerettem volna imponálni is.

A Szocialista Képzőművész Csoport egyedülálló jelenség a magyar kutúra történetében.

Tíz évvel ezelőtt még azt is vitatták, lehet-e egyáltalán szocialista realista műveket alkotni egy országban a proletárforradalom győzelme előtt. Ma már világos, hogy ezt a kérdésfeltevést csak a szocialista gőg szülhette. Aki ismeri Gorkij, József Attila és Derkovits Gyula alkotásait és mégis kételkedik, ebben a lehetőségben, az úgy viselkedik, mint az egyszeri paraszt a zsiráf ketrece előtt.

Az tehát, hogy egy nagy egyéniség a forradalom előtt is eljutott a szocialista realizmushoz, ma már általánosan elismert. De Magyarországon egyedül a Szocialista Képzőművész Csoportnak sikerült, mint csoportnak, mint iskolának, műhelynek megértenie a szocialista realizmus elméletét, majd eljutni az ilyen alkotásokig. Igaz, a fasizmus szétzúzta kísérletüket a beteljesülés küszöbén, de az emlék-kiállítás is bizonyítja, milyen jelentős a munkásságuk így torzóban is.

Már most: a körülmények miféle összetalálkozása tette lehetővé, hogy éppen nekik sikerült? Milyen emberek voltak, hogy élni tudtak lehetőségeikkel? Milyen problémáik voltak, milyen módon vetődtek fel a problémák és hogyan sikerült ezeket legyőzniük?

Mindez mégiscsak érdekes, izgató kérdés és én nem tudtam volna választ adni egyikre sem. Amig eddig közvetlen közelről néztem mozgalmukat, most kénytelen voltam hátrább lépni és mintha festő lennék magam is, összébb húztam a szemem.

Ekkor kezdtem sejteni, hogy a feladat megoldásával mégiscsak megpróbálkozom. Meggyőződésem szerint ugyanis az írónak nem akkor kell írnia, mikor valamit oly tisztán és világosan ért, hogy már számára semmi izgalmat nem okoz, hanem mikor jelentős problémákkal találkozik, mikor a fölfedezés láza fogja el s mikor érzi, hogy csak azon az áron tudja az összefüggéseket felfejteni, hogy közben mások számára is áttekinthető és világos képet teremt.

Az ugyanis, hogy kommunisták voltak, a magyarázathoz még kevés. Enélkül természetesen nem találkozhattak volna a szocialista realizmus problémájával s még kevésbé sikerülhetett volna azt megoldaniok. És úgy érzem, az sem magyarázza a sikerüket, hogy tehetségesek is voltak emellett. Egyre izgatottabban kerestem a magyarázatot.

Ekkor ismét eszembe jutott egy élmény, egy félig elfeledett emlék, mely az elinduláshoz kezembe adta a fonalat. Hadd idézzem ezt az emlékemet — és elmondásához hadd idézzem magamat:

„1944 karácsonyán — írtam valahol, a flekktífusz a mi barakunkat is elérte, s evvel az egész dachaui zárt láger, vagyis a nagy tábornak az a része, melyben a blokkokat egymástól tüskésdrót választotta el, vesztegzár alá került. A barakban negyvenen maradtunk magyarok, harminc kommunista és tíz polgári politikus. Nekünk, kommunistáknak kivétel nélkül többévi börtön volt a hátunk mögött s mégis sokkal jobban tartottuk magunkat, mint a többiek. Hiába volt csontjukon vastagabb a hús és arcukon kevesebb a ránc, lelkileg nem készültek fel a szenvedésre és megadták magukat a sorsnak. Emlékszem, ezen a reggelen Baráti Huszár Aladárral beszélgettünk. Ő az ágyán kuporgott, mi meg az ágyak közötti szűk úton szorongtunk. Huszár Aladár orrából egy szál csüngött alá és minden lélegzetvételnél felhúzódott, majd újra leereszkedett, s neki, Budapest volt főpolgármesterének, az OTI volt elnökének stb., az igazán jóízlésű, nagyműveltségű és egyébként makkegészséges úrnak nem volt annyi ereje, hogy megtörölje az orrát, mi pedig tudtuk, hogy már nem sok ideje van hátra. Mi azonban élni akartunk. Egyszerűen nem vettünk tudomást a haláról. Golman Gyuszi, a nagyszerű szobrász Kis Zsigát faggatta, hogyan étkeznek az angolok. S aztán azt mondta:

— Így fogok élni Irénnel odahaza . . . :
Ottlétünk alatt egyszer sem fogalmazott így:
— Ha életben maradok . . .”

Nos, aki nem akart meghalni, annak ott igazán két marokra kellett fogni az életét s vigyázni kellett barátaira is. Kevés és gyenge vol az élelmük, mindnyájunkat állandó éhség gyötört. Ruhánk se volt jobb: csíkos vászon nadrág és vászon ing — télvíz idején. De sokunknak e kettőnél is elviselhetetlenebbül hiányzott a dohány s ráadásul venni lehetett ruhát és cigarettát is kenyérért, amely ritkaságával és értékállóságával a pénz szerepét tötötte be. Mi természetesen kollektívában éltünk és óriási vitáink voltak egymással. Goldman vetette fel először és ő követelte a legheve-

sebben, hogy tíltsuk be az efajta vásárlásokat. Az volt a véleménye, hogy a kenyér mindennél fontosabb, azt nem szabad elpocsékolni semmire, — még dohányra sem.

Végül győzött is. Elfogadtuk a javaslatát.

Akkor aztán ő volt az első, aki megszegte a határozatot.

Mit vásárolt?

Sem dohányt, sem ruhát, — sokkal érthetetlenebb, teljesen haszontalan valamit. Egy kézzel faragott nyírfatárcát egy ukrán fogolytól. Egy tárcát, melynek csak az lehetett a szerepe, hogy felszabadulásig üresen lapuljon gazdája zsebében, hiszen cigarettával nem tudta, de nem is akarta megtölteni. És háromnegyed kenyéradagját adta oda egy ilyen játékszerért! Ő, akinek nyugalma, higgadtsága példa volt mindannyiunk előtt!

Zavartan, szomorúan mosolyogva mentegette magát:

— Ne haragudjatok, — mondta. — Nem tudtam ellenállni. Túlságosan szép.

Hanem aztán váratlanul kitört és én se azelőtt, se azután nem hallottam tőle ilyen szavakat:

— Értsetek meg! A szépség nekem inkább ad erőt, mint a kenyér!

Mi pedig, noha nem szoktuk tréfára venni az ilyen bűnöket, még csak szemrehányást sem tettünk neki. Levágtunk egy-egy szeletet a kenyerünkből, hogy ne kelljen meggondolatlan vásárlásának terhét egyedül viselnie és evvel a tárca bevonult a kollektíva legféltettebb kincsei közé.

Remélem, kezdik sejteni, milyen emberekről kellene beszélnem nekem...

Pedig evvel még nem is ért véget a tárca története.

A flekktífusz megharmadolta a barakot. Néhány hét múlva már csak ketten voltunk életben Gyuszival, magyarok. Aztán ő is kórházba került s ez nem is volt olyan egyszerű dolog. Sokat vitatkoztunk mi a helyes: a barakban maradni, amit már ismertünk, vagy megkockáztatni a kórházi ápolást. Ő az utóbbi mellett döntött s többé nem is találkoztam vele.

A viták és búcsúzások lázában megfeledkeztem a tárcáról, pedig tudtam, semmi értelme nincs, hogy magával vigye. A kórház kapuját anyaszült meztelenül lépte át a fogoly, még tízfokos hidegben is az udvaron kellett levetkőznie. A tárcát tehát semmi körülmények között nem őrizhette meg.

Azt hittem, hogy a tárca elveszett. De a mellettünk levő barakban szenvedett Kondor György, a csoport másik tagja, festőművészetünk egyik legnagyobb ígérete. Két hét múlva az ő kezében láttam meg a tárcát, Gyuszi neki adta oda.

Persze fájt nekem — barátok voltunk Gyuszival majd tíz esztendje. De nem tettem megjegyzést. Éreztem, hogy igaza van, a tárca Kondort illeti.

Különben szinte lehetetlen volt még a szomszéd barakkal is az érintkezés, csak a felszabadulás után tudtam meg társaitól, hogy valahonnét festékhez jutott és képekkel díszítete fel Goldman ajándékát. Akik látták, mind azt mondják, hogy remekbe sikerült. Aztán meghalt ő is, nemsokkal azután, hogy befejezte utolsó alkotását. A tárca az egyik elvtárshoz került, de nem sikerült megőriznie. Hogy ellopták-e tőle, vagy az SS-ek vették el, mikor bekergették a megsemmisítő barak kapuján, arra most már nem emlékezem.

Szóval nem csak Radnóti alkotott utolsó percéig, hanem a Képzőművészeti Csoport tagjai is. Mind valamennyien, egész biztosan azok is, akikről azt sem tudjuk pontosan miképpen vesztek el, mint Sugár Andor, vagy Juhász Pali. Olyan kommunisták voltak, akiknek a szépség a kenyérnél is inkább adott erőt és ezért élhették túl a halálukat. S ezért kell őket újra ébreszteni.

ERDŐS LÁSZLÓ

A Szocialista Képzőművészek Csoportjáról

Amikor e sorok megjelennek, a Szocialista Képzőművészek Csoportjának a Nemzeti Galériában rendezett kiállítása már régen megnyílt — mikor íródtak, még az anyag gyűjtése folyt. Épp ezért nem is vállalkozhatunk a kiállítás értékelésére, bármily izgalmas feladat is egy ily sokrétű, minőségében gyakran ellentmondó anyag megrendezésének, a választás, a kiemelés szempontjainak a szemügyrevétele. Mindenesetre a begyűjtött anyag minősége és mennyisége sejteti, hogy a kiállítás segíteni fogja a Szocialista Képzőművészet Csoportjáról

alkotott valós kép, értékelés kibontakozását. Mert mindeddig ez nem történt meg. A szórványos feldolgozási próbálkozásoktól eltekintve a csoport tulajdonképpeni munkássága és értéke teljesen homályban maradt, néhányan elfogultan a két világháború közti magyar képzőművészet legjellemzőbb áramának minősítették, mások inkább csak kultúrtörténeti érdekességnek, csupán a munkásmozgalom vetületében fontos jelenségnek. Kétségkívül ellentmondással teli, nagyot vállaló és még exisztenciális megnyomorítottságában, a szó szoros értelmében való megtizedeltségében is maradandót alkotó vállalkozás volt.

Vádolni és reményt ébreszteni — nehéz együtt megoldani e kettős feladatot, a Szocialista Képzőművészek Csoportja pedig ezt a célt tűzte maga elé. Etikai elkötelezettségük, szilárd antifasizmusuk kétségkívül a modern magyar képzőművészet legnemesebb gesztusai közé tartozik. A magyarországi fasizmus megerősödésének az idején, a háború éveiben állásfoglalásuk mindvégig szilárd volt, világnézeti és művészi elveikért életüket kockáztatták, sőt mártírok adódtak soraik közül. Elkötelezett művészetet akartak és vállaltak, a társadalmi, eszmei haladás mellett elkötelezettet, azokban az években, mikor sok becsületes művész húzódott a puszta formakeresés, a művészi öncélúság látszatmentsvárába, többen pedig megtört gerinccel vállalták a hivatalos irányítás kiszolgálását.

Vajon pusztán ebben az erkölcsi szilárdságban rejlett a csoport ereje és jelentősége? Úgy hisszük, ezt az érdemüket már senki sem tudja és akarja elpörölni. Az erkölcsi szilárdság mellett azonban más érdemei is voltak a csoportnak. Ezek közé tartozott szervezeti életük, művészetpolitikai intenciójuk, esztétikai igazodásuk. Ma már úgyszólván közhely a „kultúrális forradalom" célkitűzése, és állami, társadalmi szervek tudatosan munkálkodnak a közízlés emelésén, a képzőművészeti látás pallérozásán, a valóban haladó művészet és a közönség közötti szakadék áthidalásán — még ha több tennivaló magasodik is előttünk, mint eredmény. A negyvenes években azonban vándorkiállítást rendezni Pesterzsébeten, Óbudán, a Józsefvárosban vagy a hűvösvölgyi szakszervezeti juniálison és nem is szelíd tájképekből vagy csendéletekből, hanem komorságukban, expresszivitásukban félreérthetetlenül vádoló, kritikai szándékot sugalló művekből — amelyeknek a jelentését nemcsak a szervezett munkások értették meg, hanem amint a retorziók bizonyították, a rendőrség is — ismét csak az elkötelezettség, a harcvállalás bizonyítéka. Ugyancsak példamutató az a szabad vitaszellem, amely a művészcsoport fennállásának mindkét szakaszát, tehát a harmincas évek közepét és a negyvenes évek elejét jellemezte. Jegyzőkönyvekből, fennmaradt fogalmazványokból és a résztvevők emlékezéseiből rekonstruálhatjuk e vitákat. *Lukács György* Bécsben megjelent és illegálisan terjesztett cikkeiről, a csoport esztétikailag művelt tagjai írásairól és előadásairól, általában a marxista esztétika azóta is számtalanszor taglalt tételeiről, az izmusok és a realizmus viszonyáról, az általuk „új realizmus"-nak nevezett művészeti irány mibenlétéről, a közös kiállításokon szereplő művek értékéről oly szenvedélyes, szókimondó és ugyanakkor egymást segíteni akaró viták folytak a csoport gyűlésein, amilyeneket hiába keresnők a mai művészeti közéletben.

De nemcsak saját soraikban akartak rendet teremteni, közös nevezőre jutni és nem is csupán a munkásséghoz akarták elvinni a művészetet, munkásszabadiskola szervezésén fáradoztak, hanem élesztői akartak lenni egy népfront-szellemű művészeti összefogásnak is. Jellemző névsor az 1941. szeptember 29-i összejövetelük jegyzőkönyvéből: a vezetőség elhatározta, hogy felkéri a csoport által rendezett kiállításon való részvételre *Kmetty Jánost, Perlott Csaba Vilmost, Dési Huber Istvánt, Barcsay Jenőt, Pap Gyulát, Bernáth Aurélt, Szőnyi Istvánt, Berény Róbertet, Modok Máriát, Czóbel Bélát, Kádár Bélát, Szobotka Imrét, Bokros Birman Dezsőt, Vilt Tibort, Ferenczy Bénit, Csorba Gézát, Erdey Dezsőt, Deli Antalt, Gadányi Jenőt, Márffy Ödönt, Domanovszky Endrét, Borsos Miklóst és Paizs Goebelt.* A terv szerint e művészek külön falat kaptak volna, míg *Szalay Lajos, Koffán Károly, Mikus Sándor, Beck András, Szabó Iván, Bálint Endre, Szanday Sándor, Kurucz Dezső, Korniss Dezső, Szlovák György* és *Törzs Éva* pedig a csoport állandó tagjaival együtt szerepelt volna. Ha e népfrontszellemű összefogást nem is sikerült teljesen megvalósítani, a „Szabadság és Nép" freskópályázat és kiállítás mutatja, hogy a puszta tervezésnél jócskán tovább jutottak.

Mindez azonban csupán kultúrhistóriai, művészetpolitikai érték. Ebben kétségkívül máig is sok tanulságot rejtő a művészcsoport munkássága. Ha pusztán ennyi értéke lenne, akkor is megérde-

melné a retrospektív kiállítást és az elmélyült méltatást. Műveik esztétikai értékelése azonban már bonyolultabb és nem is ilyen egyértelmű. A csoport legtöbb tagja fiatal, pályája kezdetén álló művész, sőt voltak közöttük autodidakta munkásművészek is. Munkaszolgálat, letartóztatás, exisztenciális nyomor ugyancsak akadályozta tevékenységüket. Elég utalni *Berda Ernőre*. Jó felkészültségű, tehetséges festőnek indult. Katonaság, munkaszolgálat és súlyos betegség azonban kerékbetörte munkásságát. *Goldman György* is a kor legtehetségesebb magyar szobrászai közé tartozott, a fasizmus akadályozta meg tehetsége igazi kibontakozásában. A tehetség jele, néhány sikerült mű úgyszólván mindegyikük anyagában található. A csoport munkássága azonban szükségképp minőségileg egyenetlen. A német expresszionizmus, a proletkult szimbólizmusának a nyers hatása sok művön érezhető. A legjobb festmények és szobrok azonban túlemelkednek a puszta kortörténeti jelentőségen. *Derkovits* példája, a mexikóiak vagy Masereel művészetének hatása több műben egyéni tartalommal és látással párosul. A szimbólumkeresés, a drámai erő, olykor pedig a társadalmi éleslátással gazdagított friss realizmus ugyancsak egyéni hangon jelentkezett némelyiküknél. Nemcsak a csoporttai egyideig együttműködő *Mészáros László* szuverén plasztikájára vagy a személyi okok miatt a csoport munkájától távolmaradó, mégis rokonszellemű *Dési Huber* festményeire hivatkozhatunk csupán, hanem *Goldman* néhány szobra, *Berda* korai olajképei, *Háy* expresszív festményei, *Nolipa* egy-egy friss szemléletű képe, *Varsányi* grafikái, *Sugár* Andor merész koloritja mind azt mutatja, hogy sok alkotás esztétikai mércével is mérhető. A csoportnak tehát nemcsak művészetpolitikai munkássága, etikája figyelemreméltó, hanem művészete is. Bizonyítja, hogy a magyar munkásosztály művészete nem csupán Derkovits magányos és megismételhetetlenül egyéni hangvételű festészete, hanem mellette és utána, nem kismértékben épp az ő hatására a tehetséges művészek sora munkálkodott. Hogy a Szocialista Csoport tagjai közül nem nőttek ki új Derkovitsok, annak oka elsősorban a csoport legtehetségesebb tagjait fizikailag is megsemmisítő fasiszta terror volt. Mindenesetre a Szocialista Képzőművészek Csoportja munkásságának a jelentősége megérdemelné, hogy necsak egy em'ékkiállítás, hanem elmélyült, tudományos megalapozottságú tanulmányok és kiadványok sora is áldozzon emlékének.

NÉMETH LAJOS

Bartha László veszprémi kiállításáról

Bartha László élvonalbeli művészeink között is kiemelkedő egyéniség. Fokozatosan lépcsőző pályafutásának legutóbbi, talán mindnél jelentősebb állomása volt, mikor Róma, Páris és Budapest után Tihanyban telepedett meg. Itt izzanak fel színei, itt bontakozik ki művészetének minden lírai szépsége, itt talál otthonra művészetének egyébként is latinos karaktere. Itt válik Bartha László mai képzőművészetünk egyik útmutatójává.

Ne értsük félre, szeretem én a hódmezővásárhelyi, alföldi iskolát is, de az a festészet élesen különbözik a Pannónia dombjain ért művészettől. S Bartha László ennek a kultúrának az útjait járja, e tekintetben mutat példát a hazai festészet számára.

Alakjainak a szó népi értelmében vett sejtelmessége, a színek mesevilága, a természet tiszta, közvetlen, hogy úgy mondjam: színről színre való látása, gyakran idézi a barangoló embert, ki botjával jókedvűen csap zajt az erdőn. A napfény meleg villanása, a fák törzsének és a lombok tüzes zöldjeinek váltakozó ritmusú foltjai egyrészt dekoratív foltok, egymástól elkülönültek és határozottak, mégis levegősek és térszerűek.

És Bartha így ismeri az egész természetet. Merész horizontjai, meglepő rálátású képei mindúntalan elárulják a montán ember természetlátását.

Színkarakter tekintetében is érvényesül ez a mély természetismeret. S nemcsak a kép természettani, de költői tartalma tekintetében is ugyanilyen pontos és találó a jellemzés. Udvaron dolgozgató emberek, szüretelők, vagy akár az idegesen futkosó vadászkutyák mozgása,

az istállóba hazatérő ló, háta mögött az aranyló esti éggel, a hangulatkeltés eszközeiként töretlen rajzi tökéletességgel fejezik ki a mozgást, a tevékenységet; a valószerűség meghökkentő pontosságával „ülnek" alakjai az adott téri és lélektani helyzetben. Ezekben a szabadtéri kompozíciókban Bartha Lászlót a költői jellemzés mesterének lehet nevezni. Élő alakjai gyakran minden részletezés nélkül, csak a legfontosabb vonásaik felvillantatásával, teljesen átlelkesítettek, a kép egészének szellemében egyszerre valóságos és egyszerre ígézetes költői ábrázolások. A természet körülöttük fényeivel, dimenzióinak célszerű irányításaival átjárja az alakokat, viszont ezek lényük, tevékenységük irányaival, illetve tendenciáival át- és átszövik a környezetet, hasonlóan egy fa gyökérzetéhez, mely kitéphetetlenül kapcsolódik a talajhoz. Nála nincs külön táj, aztán külön ember, vagy külön tárgyak és külön környezet, hanem ezek, anélkül, hogy ez kirívóan programszerű volna, — kompozicionális kölcsönhatásokkal, át- és átkapcsolódnak egymáson; alakok, tárgyak, természet egyetlen egységében.

Még inkább így van ez azokkal a teremsorokkal, melyeket Bartha László az alumínium üzemekben festett Ajkán. Ezek nem egyszerű üzemi képek. Mágikus hatást gyakorolnak a hosszú teremsorok, különös fényözönben. Kicsit félelmetesek, amint beragyogja valami jelenésszerű világítás ezeket a traverzek soraival inkább sejtetett, mint ábrázolt teremóriásokat. Minden kor meghozza a maga pompázatát. Ezek az alumínium kohászat nagyon is reális, a valóságon alapuló munkatermei Barthánál víziószerű pompázatban ragyognak fel. Alkalmasak arra, hogy a képzelet villanófényénél tündéri teremsorok váljanak belőle.

Festészetről annál nehezebb beszélni, minél inkább festészet. Itt van pl. Bartha László „Befagyott Balaton" c. festménye. Ez a téma többször felmerül nála. A kritikusok a legkülönbözőbb módon méltatják a jégre karcolt vonalakat. Dicsérték a jégen szikrázó fényt, gyémántkemény tükrét és hogy ezekben a jég-képekben Barthánál tulajdonképpen a végtelen tér problémája jelentkezik.

Közelebb kerülünk az ilyen megállapításokkal egy képhez? Aligha. A kép akkor kezdi meg valóságos életét, mikor távlatait bennünk, a mi belső világunkban nyitja meg. Mikor a mi képzeletünk ad neki helyt. Mikor a mi belső világunk nyit teret a kép végtelen terének. A kép akkor kezdi meg igazi életét, mikor legbensőbb énünk tulajdonságává lesz, mikor bennünk újra és újra, produkáló emlékké válik. A kép szavak nélkül válik a mi tulajdonunkká, belső világunkban úgy nő fel, úgy bontja ki bennünk tartalmának egészét, mint amennyire szavak nélkül és csendben nő fel egy fa. Rendet teremt az ember gondolatai között és megnyugtató csendet. Ezt teszik Bartha László kitűnő képei is.

BALOGH ANDRÁS

GROSS ARNOLD rajza

Szohátszky László

építőiparminvész

az Iparminvészeti Társulat Uj Magyar Otthon pályázatán 500 P-ös harmadik díjat nyert.

Pesti Hirlap

1943. ápr. 10.

(Kiosztották az uj magyar otthon pályázat díjait.)

Szohátzky László

belső építőiparművész

Temesvár

~~[illegible]~~ Interieur a Resicai Vasművek bukaresti székházából

Interieur dr. Gabor Livius télikertjéből

terverte fenti

Repr.

Művészet:
1939. 38, 39. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szohátzky László

okl. építőiparművész

az Iparm. Társulattól

rendezett alábbi pályá-

zaton III. díjat nyert.

Magyar Építőművészet

1943. 120. l. (Az

Új Magyar Otthon.)

markti János — mindketten többször
ezektől a könyvkereskedőktől rende-
on nem is maradt fenn adat avignoni
ok révén nagyon is valószínű — az
yekkel közvetlenül is átszívároghatott
ésére, illetve a lelohadt építési kedv
ránk a pápai levéltárban, de a kolozs-
a templom építése érdekében 1349-
k kezdőbetűjét Krisztus képe és a
ja díszíti.
ak és dél művészete gátlások nélkül
az új kor szellemi mozgalma a huma-
protoreneszánsz A pápai udvartartás
al, életstílusában pedig átvette és az
továbbította a nyugati udvartartás

a legváltozatosabb szerepe Prágának
il veszi IV. Károly és Valios Blanka
ségül adja leányát, Máriát — magyar
fiához. E negyven év alatt és e két
a, hol a legjobb barátság, hol pedig a

ölt Budán, először 1353-ban, mikor

Szohánczky László

épitész

Pest 1943. jún. 29.

ltvas lámpaterv nem megfelelő, nem
ba. A világitásnak olyan módja, hogy
vasak közepéről gömblámpa lógjon
tanusága szerint meg nem engedhető.
kell mindenáron alkalmazni, csak a
ák jöhetnének szóba, melyeknek ki-

MDK

Szohánczky László okl. épitő iparmüvész

pályamunkáját dijjal tüntették ki

Az Iparmüvészeti Társulat ötezer pengős lakásberendezési pályázata. Pesti Hirlap 1943.jan. 30.

MDK

Szobánczky László,
ip.müv.

az uj magyar otthon tervei közt szerepelnek nappali szoba és ebédlö tervei.

Schalk-ház. Kassa.- ?: A kassai iparmüvészeti kiállitás. Népszava. 1943.máj.9. 10.l.

MDK

Szohánczky Lászl ép.ipm.

Megnyitották Kassán az ... iparm. tárlatot.
Uj Magyarság, 1943. máj. 11.

MDK

Szehánczky László okl.épitőmüvész

"Nappali-ebédlő" pályamüvét 300 pengős pályadijjal tüntették ki

5000 pengős pályázatot hirdet az Orsz.Magy.Iparm. Társulat. Pest, 1943. jan. 29.

Szohánszky László

Esti Magyarország

1943. jan. 29.

5000 pengős pályázat az „Új magyar otthon" megteremtésére

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat az »Uj magyar otthon« megteremtésére mozgalmat indított és folyóiratában, valamint kiállításain *többször mutatott irányt a lakástervező művészek számára a magyar otthon újszerű megoldására.* Az egy-, két- és háromszobás polgári lakások megtervezésére pályázatot hirdetett. Szohánszky László és Sajó Gyula okleveles építőiparművészek 300, illetve 200 pengő pályadíjat nyertek, míg 13 pályázónak egyenként 100 pengő részvételi díjat ítélt meg a bírálóbizottság. A társulat most újabb pályázatot írt ki. Az I. díj 1000, a második 700, a harmadik díj 500 pengő. Alkalmas további pályaműveket 200 pengő jutalomdíjban részesítenek. A pályázat részleteiről a társulat titkársága (V., Mária Valéria-u. 12.) délelőtt nyujt felvilágosítást.

SZOCIALISTA KÉPZŐMŰVÉSZEK CSOPORTJA

Párttörténeti Közlemények XVIII 3. 1972.

ARADI NÓRA:

KÉPZŐMŰVÉSZET ÉS MUNKÁSMOZGALOM

A munkásmozgalom képzőművészeti vonatkozásai ugyanolyan sokrétűek és sokszínűek, mint az irodalom, a film stb. történetével való összefonódásai. Természetszerűleg más azonban a kapcsolódások jellege, megnyilvánulási formája, gyakorlati szerepe.

Az a kérdés, hogy a művész vagy egy többé-kevésbé szervezett művészcsoport hogyan válik az osztályharc, a forradalmi harc tudatos résztvevőjévé, esetleg kezdeményezőjévé, ennek kutatása legalább annyira a munkásmozgalom-történetre tartozik, mint a művészettörténetre. A művészettörténetnek viszont pillanatnyilag talán fontosabb arra a szerepre koncentrálni, amit maga a műalkotás játszhat. Ez esetben a művészettörténet munkásmozgalom-történeti vonatkozásainak főként két, egymástól elválaszthatatlan oldala tűnik szembe. Mindkettő a képzőművészet esztétikai lényegéből fakad, a tükröző funkcióból és a vizuális érzékelés sajátosságaiból.

A képben, szoborban, grafikában szükségképpen általánosul a mindenkori valóság lényege. Kiélezett történelmi fordulópontok idején viszonylag közvetlenebbül, más időszakokban esetleg igen áttételesen tükröződik a közélet, a közösségi élet, amely a forradalmi megmozdulások, küzdelmek talaja, mindazok a társadalmi tényezők, amelyek a munkásmozgalmat történelmileg szükségszerűvé teszik. A fordulópontok idején arra is lehetőség van, hogy maga a művészeti alkotás közvetlen harcostárssá váljék, hiszen a nyelvi kötöttségektől mentes, a vizuálisan felfogható alkotás lefordítást nem igénylő jelképként terjed: képileg fogalmazza meg a célok, a jelszavak szuggesztivitását és sokféle formában, sokféle helyen alkalmazható, állandóan ható mementóként és időszakos dekorációként, falon, köztéren, és újságpapíron, a leghagyományosabb s a legkorszerűbb technikai megoldásban. A képzőművészet sajátos szerepéből következik munkásmozgalmi vonatkozásainak egy másik igen fontos oldala, mégpedig az, hogy a művészettörténet a munkásmozgalmat kutatók számára forrásanyagként is felfogható, amit persze a kutatás itt-ott eddig is figyelembe vett. De bár

pártszervezet jött létre, s a régi és új tsz-pártszervezetek összesen 22 259 parasztembert vettek fel párttagnak.[74]

Hosszú-hosszú évek óta nem lépett be ilyen rövid idő alatt ennyi parasztember a pártba! Ami már önmagában véve is azt mutatta, hogy újabb sorsdöntő fordulat van kibontakozóban falun. E belépéseket különösen értékessé tette, hogy a paraszti tömegek mostani beáramlása szocialista gazdálkodásra való áttérésükkel kapcsolódott egybe. A pártépítési feladatok ezáltal korántsem oldódtak meg teljesen: legalább 237 új termelőszövetkezetnek még augusztus elején sem volt pártszervezete, a párttagok (főként a paraszti párttagok) aránya falun általában véve ezután is alacsony maradt, a termelőszövetkezeti pártszervezetek nagy többsége túlságosan kislétszámú, s az új belépők zöme elméletileg egyelőre teljesen képzetlen volt. De a termelőszövetkezetekben végzendő rendszeres politikai munka minimális feltételei a régiek mellett az új szövetkezetek döntő többségében is kialakultak és az új szövetkezetek politikailag szilárdulni kezdtek.

Egy június 26-i jelentés május hónapról ezt állapíthatta meg:

„...A termelőszövetkezetekben a politikai hangulat az elmúlt hónapban javult. Ez főként a pártszervek fokozottabb munkájának... következménye."[75]

A „pártszervek" alatt e jelentés főként a külső pártszerveket — megyei, járási, városi pártbizottságokat és községi pártszervezeteket — érti, amelyek segítséget nyújtottak mind a termelőszövetkezeti pártszervezetek megalakulásában, mind pedig a termelőszövetkezeti tagok politikai nevelésében és a termelőszövetkezetek ügyes-bajos dolgainak intézésében.

A politikai hangulat javulásával egyidőben május hónapban minden egyes olyan tsz-ben, amelyik a tavasz folyamán ténylegesen megalakult, lezajlottak azok a közgyűlések is, ahol ismertették a tagokkal a termelőszövetkezetek működését szabályozó kormányrendeleteket, és ahol a tagok elfogadták szövetkezetük alapszabályát. A közgyűlések kevés kivételtől eltekintve jól sikerültek.

A termelőszövetkezeti mozgalom 1959 eleji nagy előretörése kiemelkedő helyet foglal el a magyar mezőgazdaság szocialista átszervezésének történetében. Eredményei feltárták azt a tényt, hogy annyi év után politikailag megérett a helyzet az egész paraszti gazdálkodás gyökeres átalakítására. A szervezés eme első nagy hulláma lökést adott az ország egész termelőszövetkezeti mozgalmának, miáltal döntően befolyásolta a következő két-három esztendő eseményeit és velük együtt az ország egész későbbi társadalmi fejlődését is. S itt alakultak ki azok a politikai és gazdasági módszerek, amelyek alkalmazásával lezártuk hazánkban a szocializmus alapjai lerakásának periódusát.

---

[74] Uo. 1959. augusztus 27-i jelentés.
[75] Uo. 1959. június 26-i tájékoztató jelentés.

a rajzos röpcédulák, az eseménytörténethez kapcsolódó kortárs illusztrációk, plakátok természetesen kínálkozó forrásanyagként szerepelnek, amelyek ilyen formában, a dokumentum-jelleget hangsúlyozva, nem mindig igényelnek művészettörténeti—esztétikai elemzést és értelmezést, mégis csak ez utóbbi módon válhatnak forrásanyagként hozzáférhetővé a képzőművészet közvetettebb reagálásai, általánosításai. Ezek pedig nagymértékben kibővíthetik a történészek rendelkezésére álló bizonyító anyagok, forrásanyagok körét.

Több mint félszázaddal a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után még nagyjából sem tekinthető felkutatottnak, feltártnak a képzőművészet és a munkásmozgalom kapcsolata. Vannak természetesen kidolgozottabb korszakok vagy részproblémák, az eddigi kutatás azonban távolról sem mondható egyenletesnek. Nálunk például feldolgozott és publikált a Magyar Tanácsköztársaságra vonatkozó fellelhető adatok és alkotások köre[1], hasonlóképpen a két világháború közötti időszakban nyilvánosságra került röplapanyag. De még távolról sem tartunk itt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának érdemi feldolgozását és sok más problémát illetően, amelynek közvetettebb a mozgalomtörténeti vonatkozása. Vannak történeti kérdések — a művészettörténetben is —, amelyek csak széles körű nemzetközi összehasonlítás alapján közelíthetők meg, ehhez pedig megfelelő nemzetközi feltételek kellenek. És vannak folyamatok, amelyek csak némi történeti távlatból mérhetők fel pontosabban. Magában a Szovjetunióban is csak a legutóbbi években láttak napvilágot fontos publikációk a művészet és a forradalom viszonyának kutatásáról, az Októberi Forradalmat követő évek forradalmi művészetéről.[2] S a képzőművészeti folyamatok számbavételénél nemcsak arra kell figyelmet fordítani, hogy milyen sajátos helyi történeti, művészeti eltérések és változások színezik az összképet a nemzetközi kapcsolatokon belül, hogy milyen a helyi folya-

---

[1] A Magyar Tanácsköztársaság plakátjai című kiadvány (Corvina 1959. Összeállította: *Gábor Imréné*. Bevezetőt írta: *Pór Bertalan*.) bemutatja a teljes plakátanyagot. A Tanácsköztársaság kulturális tárgyú dokumentumanyagát közli „A Magyar Tanácsköztársaság művelődéspolitikája" című sokszorosított kiadvány (Bp. 1959. Szerkesztette a Művészettörténeti Dokumentációs Központ). Képzőművészeti vonatkozásaival foglalkozik *Körner Éva*nak „Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság képzőművészeti intézkedései" című tanulmánya (A Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve, 1951. Művelt Nép Kiadó 1952. 102—107. old.). A plakátok nemzetközi vonatkozásait vizsgálja *Aradi Nóra*nak „Néhány 1919-es plakátunk nemzetközi vonatkozásairól" című tanulmánya (Művészettörténeti Értesítő, 1966. 2. sz. 122—138. old.).

[2] A Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulója alkalmából rendezték meg Moszkvában a Tretyakov Galéria és a Kulturális Minisztériumhoz tartozó Művészettörténeti Intézet közös előkészítésében azt a kiállítást, amely először vette számba a forradalmat követő évek ún. „agitációs tömegművészeti" alkotásait. A kiállítás jól dokumentált katalógusát további tudományos feldolgozás követte, amelynek eredménye a két említett intézmény közös szerkesztésében kiadott tanulmánykötet: „Agitacionno-masszovoe iszkussztvo pervih let Oktyabrja. (Moszkva, „Iszkussztvo" 1971.)

mat ritmusa, a helyileg kötött csomópontok minősége stb. Itt a többi művészeti ágazattól eltérően igen fontos tényező, hogy hol, mi maradhatott meg a nagy történelmi kataklizmák után. Hiszen nemcsak a sokszorosított plakátok, röplapok, újságillusztrációk több példányos anyaga tartozik ide, hanem az egyedi alkotások szám szerinti többsége is, amelyek vagy megmaradtak vagy sem, vagy bekerültek valamilyen gyűjtemény védelmébe, vagy eltűntek, elkallódtak, elpusztultak. Számolni kell tehát azzal is, hogy a képzőművészeti produkció egésze ma már nem hozzáférhető, esetleg nem is rekonstruálható. Az pedig, hogy a megmaradt anyag mennyiben látható és kutatható, az nemcsak a múlttól függ, hanem a jelentől is, attól, hogy egy-egy ország közgyűjteményei mennyire tartották és tartják fontosnak a múlt minél teljesebb számbavételét, és mennyire van a kutatónak lehetősége az anyagot a helyszínen tanulmányozni. Így közrejátszik sok olyan probléma is, ami nemcsak általánosabban ideológiai, hanem napi politikai kérdés. A képzőművészet munkásmozgalmi vonatkozásainak kutatási lehetősége — szocialista és nem szocialista országokban egyaránt — attól is függ, hogy milyen a mindenkori politikai és művészetpolitikai helyzet. Ez persze minden történeti és mozgalomtörténeti kutatásra is hat, a képzőművészet esetében viszont számolni kell azzal a munkát bonyolító sajátossággal, hogy egyedi, egyszeri alkotások helyszíni tanulmányozása nélkül, az eredeti alkotás esztétikai vizsgálatának a lehetősége nélkül aligha lehet túllépni azon a fokon, ami a munkásmozgalom-történet esetleges képzőművészeti illusztrációjának nevezhető. Jelen tanulmány nyilvánvalóan nem vállalkozhat többre, mint hogy csoportosítson, általánosítson néhány eddigi kutatási eredményt, és felhívja a figyelmet néhány ma reálisnak látszó teendőre.

Megjegyzendő, hogy a művészettörténeti és történeti kutatómunka kölcsönhatását tekintve — különösen az újkorra, a legújabb korra vonatkozóan — a művészettörténész van előnyösebb helyzetben, hiszen szükségképpen folyamatosan figyelemmel kíséri a témájával kapcsolatos történeti kutatásokat, és különösképpen méltányolja azokat a történészmunkákat, amelyek a politika- és gazdaságtörténeten túl kultúrtörténeti vizsgálódásokig, következtetésekig is eljutnak. Ez vonatkozik a művészettörténetnek a munkásmozgalom-történethez való viszonyára is. A munkásmozgalomnak nemcsak a tényszerű adataira gondolok, hanem a gondolkodást alakító, tudatformáló hatására, ami persze — az általánosságokon túlmenően — nehezebben rekonstruálható vagy mérhető. Pedig ezen keresztül közelíthető meg az, hogy a munkásmozgalom eseményeinek és eszméinek mikor, mennyiben lehetett képalkotó ereje és hatása. Minthogy a kultúrhistória ma még viszonylag kidolgozatlanabb területe a történettudománynak, a művészettörténésznek is nehézséget okoz, hogy a gondolkodásmód, a tudat fejlődésének az összefüggéseire támaszkodjék, de hozzájárulhat ezeknek az összefüggéseknek a felismeréséhez azzal, hogy tudati-történeti produktumnak fogva fel a műalkotást, megpróbálja rekonstruálni

születésének és hatásának a folyamatát. Az viszont, hogy egy alkotás, egy képtípus, egy művészeti törekvés milyen utat jár meg a munkásmozgalomban, az nemcsak művészettörténeti kérdés: a művészettörténész esztétikai elemzéssel segítheti a magyarázatot, sőt tényekkel szolgálhat a történésznek, de nem adhat mindenre választ. A művészettörténész feltárhatja egy alkotás esztétikai hatékonyságának okait, de az, hogy mikor, milyen körben hatott, hogyan lett ismert (sokszorosítás, reprodukálás, ismeretterjesztés útján), hogyan szervezték közönségét stb., az már történetileg is kutatandó kérdés, és megválaszolása azon is múlik, hogy a történész, a mozgalomtörténész mennyire kísérli meg, hogy egy alkotás vagy képi forma népszerűségében, tudati hatásában történeti tényt lásson.

A szükséges és mindinkább igénylendő együttműködés olyan eredményekhez vezethez, amelyekben már csak elméletileg választható külön a művészettörténeti és a történeti kutatás. Közhelyszerű példánál maradva: Berény Róbert 1919-es plakátjáról esztétikai elemzéssel bizonyítható, mint válik itt — a művészettörténetben és a történelemben először — forradalmi szimbólummá a forradalomban részt vevő harcos alakja, milyen szerepe van ebben a folyamatban, a matrózalak korábbi, tágabb jelentésének proletárforradalmi konkretizálásában a Patyomkin, az Auróra, Cattaro hagyományának, és hogyan születik meg 1919-ben „az utcán" ez a jelkép. Ez sem nevezhető persze „steril" művészettörténeti kérdésnek, s az még kevésbé, hogy miért, milyen körülmények között, milyen látható formában őrizte meg a vizuálisemocionális emlékezés a Berény-féle képi formát a Magyar Tanácsköztársaság jelképeként, egészen az 1969-ben felállított budapesti Tanácsköztársaság-emlékmű szoborban realizált Berény-féle matrózalakjáig. A művészettörténész tényként rögzítheti például, hogy 1933-ban jelennek meg nálunk az első munkás-paraszt összefogást jelképező alkotások, s a történész segítségével kaphat választ a miértre. A történésznek viszont nemcsak illusztrációként kell figyelembe vennie e tényt, hanem az is adat számára, hogy milyen eszmei és formai érettségi fokon valósítják ezt meg a kezdeményezők. A példákat folytatni lehetne, de végső soron csak szaporíthatjuk a kérdéseket, hogy milyen sok újfajta, el sem kezdett közös kutatás kell még a hitelesebb kép ismeretéhez: miképpen hoz létre a történelmi mozgás új képi formát, ez hogyan és milyen feltételektől függően hatol a köztudatba, mikor és milyen mértékben érint meg adott társadalmi rétegeket, hogyan formálja a tudatot, és milyen összefüggésekben fejez ki tudati állásfoglalást. Mindez végső soron azt is jelenti, hogy a munkásmozgalom-történész számára a művészeti alkotásnak mind az elterjedése (vagyis a mű és a közönség kapcsolata), mind az esztétikai értéke történeti tényanyagul szolgál.

A továbbiakban a kétoldalú, egymásra utalt kutatómunka terepét főként az egyik oldal, a művészettörténeti kutatás felől próbálom vá-

zolni, a történelmi mozgás képalkotó, formaalkotó hatására irányítva a figyelmet.

A képzőművészet és a munkásmozgalom kapcsolatának, kölcsönhatásának megközelítése többféle módon lehetséges. Mindig célszerű és logikus az időrendi fejlődés, a változások figyelembevétele, de feltehetően mélyebbre hatolhat a kutató, ha az összefüggéseket a képtípusok, a kompozíciós típusok szerint kísérli meg feltárni.[3] A jelenlegi keretek között mindenképpen nagyon le kell szűkítenünk a témát, mégpedig nemcsak terjedelmi okokból, hanem azért is, mert reprodukciók közlésének híján sok fontos kérdés nem is érinthető. A fő vonulat, amire koncentrálhatunk, a történeti és a művészettörténeti fordulópontok kölcsönhatásának vizsgálata. Feljogosít erre az a tény, hogy a forradalmi fordulópontok sohasem hatástalanok vagy közömbösek a művészettörténetre, s nemegyszer új művészeti minőségek születésének kezdeményezői. Így természetesen leszűkül a történelmi folyamat egészének a számbavétele, mégis lehetőségünk van — a csomópontok közötti eltérések, különféle minőségeik alapján — világosan látni a munkásmozgalom és a képzőművészet legjellemzőbb összefüggéseit. Számolni kell persze azzal, hogy a megállásra késztető történelmi fordulópontok, különösen eleinte, nem mindig szerves részei a munkásmozgalom történetének, hanem néha csak előzmények vagy közvetett kapcsolódások; hatásuk azonban a későbbi fogalom- és képalkotásra igen jelentős lehet. Minthogy kiindulópontunk maga a műalkotás, a kompozíció, az eredet kutatása szükségképpen elvezet a mozgalomtörténetnél esetleg korábbi vagy vele párhuzamos történeti folyamatokig. Ez a kiindulópont azt is indokolja, hogy nem elsősorban a művész személyének mozgalmi szerepére kell fordítani a figyelmet, és nem elsősorban azokra az alkotásokra, amelyek közvetlen dokumentumként és forrásként amúgyis ismertebbek, s a történészek eddig is felhasználták. Hanem inkább a bonyolultabb tükrözést nyújtó alkotások jellegét, típusait kívánjuk kitapintani, amelyeknek forrásértéke a történész számára csak művészettörténeti elemzéssel közelíthető meg, és amelyek talán felhívhatják a figyelmet arra, hogy milyen mértékben gazdagítható még a legújabb kor vonatkozásában is a felhasználható forrásanyag köre.

---

[3] Szerzőnek két eltérő műfajú írása kapcsolódik a témához. „A szocialista képzőművészet története. Magyarország és Európa" című módszermonográfia a szocialista művészeti módszer történetét mutatja be az előtörténet kezdeteitől napjainkig. Jegyzetanyagában részletes bibliográfiát közöl a jelen tanulmányban is szereplő művészek munkásságáról és a rájuk vonatkozó forráskiadványokról. Corvina 1970. A másik írás, amely a szocialista képzőművészet jelképeivel foglalkozik (megjelenés előtt, kiadja a Kossuth Könyvkiadó 1973-ban), lexikálisan mutatja be a jelen tanulmányban szereplő szimbólumokat, kompozíciós típusokat, mozgalomtörténeti eredetüket és jelentésváltozásukat.

Az eszmetörténeti kutatás fontos kezdeményezése „A szocialista realizmus. I—II." című forráskiadvány. Az anyagot válogatta és a bevezetőt írta: *Köpeczi Béla*. Gondolat 1970.

Minél régebbre tekintünk vissza a forradalmi megmozdulások művészeti visszhangját keresve, annál kisebb a forradalmakkal egyidejű, rájuk közvetlenebbül reagáló képzőművészeti anyag művészeti esztétikai jelentősége. A mához közeledve viszont egyre fontosabbá válik, egyre közvetlenebbül hat a képzőművészet, s ez igazolja egyúttal a jelen téma kutatásának jogosságát is. Mind a mozgalmak jellegének változása, nemzetközi jelentőségének növekedése, mind a műfajokra ható technikatörténeti változások (a nyomdaipar fejlődésének hatása a sajtóra, a plakátra, a vizuális kultúra terjedésének ugrásszerű fokozódása a film, a televízió, a környezet esztétikai átalakulása révén stb.) közrejátszanak abban, hogy a képzőművészet — a történelmi fordulópontok idején és az átmeneti periódusokban egyaránt — egyre közvetlenebbül képes a történelmi valóságra reagálni.

A legrégibb időpont, ameddig most érdemes és szükséges visszanyúlni, a nagy francia polgári forradalom kora. Éspedig nem azért, mintha a vele közvetlenebbül összefüggő képzőművészetnek már valamiféle munkásmozgalmi vonatkozása lenne vagy lehetne. Nem nevezhetők annak azok a dokumentális helyzetképek, amilyeneket akkor nagyszámban létrehoznak, s a francia képzőművészetben végbement legszembetűnőbb változások inkább a forradalom eltorzulásának a folyamatát tükrözik. De a későbbi, egyre inkább proletárforradalmi harcot kifejező barikádkompozíciók, a jakobinusok nyomán osztályharcos tartalmúvá lett vörös kendő, öv, frígiai sapka stb. a nemzeti, polgári függetlenségi küzdelmek éléről később, a Párizsi Kommün után, a rohamozó munkásosztály élére álló harcos Niké allegóriája — mindezek gondolatilag, de képi csírájukban is a nagy francia polgári forradalomban gyökereznek.

Merőben más a képzőművészet és az eseménytörténet kapcsolata az 1830-as párizsi júliusi forradalom idején. Ezúttal sem a küzdelmekkel egyidejű rajzos dokumentumok adnak alkalmat általánosításra, hanem a nagy francia polgári forradalomhoz képest megváltozott történelmi helyzet, a szervezeti lehetőségek, a nagyvárosi kulturális viszonyok figyelemreméltó megnyilvánulása az, hogy röviddel a forradalom után nagyszabású kiállításon mutatják be az 1830 júliusa nyomán született alkotásokat, felvonultatva a francia romantika gazdag és ellentmondásos arculatának legjellemzőbb vonásait — a művészi tükrözés módján dokumentálva azt, hogyan vállalkozik a francia romantika voltaképpen a nagy polgári forradalomban megfogalmazott, kitűzött eszmék és célok szolgálatára. Itt azonban már többről is szó van, nemcsak arról, hogy milyen sokféleképpen értelmezték az akkori francia művészek az eseményeket és eszményeket. Delacroix közismert 1830-as festménye, *A Szabadság vezeti a népet* című kompozíció barikádharcot ábrázol, a barikád csúcsán a géniusz, az allegorikus nőalak lobogtatja a trikolórt. A harc résztvevői polgárok és munkások, felnőttek és fiatalok, akik közös küzdelemben egymásra utaltan fognak össze. A géniusz a görög győzelemistennőre, Nikére vezethető

vissza (Rude két évvel későbbi, ugyanazon eszmeiségben fogant *Marseillaise* című domborművén már szárnyasan jelenik meg), és ez a görög mitologikus motívum találkozik egy keresztény mitológikus mozzanattal, a „kiválasztott" alakjával: akárcsak a késői csodatétel-jelenetekben, itt is akad a tömegből egy, aki észreveszi a jelenést és feltekint rá. Ez az egy pedig a barikádharc résztvevői közül hangsúlyosan kiemelt munkásalak.

A munkásnak ez a barikádjelenetben való szerepeltetése önmagában is némileg illusztrációs értékű a történész számára, de ennél lényegesen többről van szó. Arról, hogy a proletariátus szerepe a júliusi forradalomban eléggé erős és evidens volt a polgárfestő számára is ahhoz, hogy képi főszereplőként rögzítse a munkást, mégpedig olyan barikádharcban, amelynek hangsúlyozott tartalma a polgári szabadságjogok védelme. A továbbiakban pedig e festmény nyomán alakul ki az allegórikus nőalakból a képzőművészeti ábrázolások vörös sapkás Marianneja, s a barikád-kompozíciókban, a rohamozás-jelenetekben egészen az Októberi Forradalom utánig — Pór Bertalan egyik 1919-es plakátjáig — érvényesül a Niké és a „kiválasztott" egymásra utaltsága. A Delacroix-kompozíció pedig olyan képtípusnak bizonyul, amely alkalmas arra, hogy hordozza a francia—porosz háború francia hazafiainak áldozatvállalását, a Párizsi Kommün barikádharcainak szenvedélyét, a századvég német munkásfelkeléseinek lendületét. Alkalmas a háború elleni tiltakozásra 1917 Oroszországában és 1936 Németországában. A Delacroix formálta Marianne jelenik meg egy 1919-es szovjet montázs-kompozíción, amely 1917-ben 1871 folytatását fejezi ki, s tovább formálódik Uitz 1923-as és Rivera 1928-as alkotásán, amelyek már 1917 győzelmének a tudatában tükrözik a Párizsi Kommün eszméit, a nagy francia polgári forradalom örökségét vállaló 1830-as felkelésben fogant képtípus alapján. S a történet még nem lezárt, mert 1959-ben az olasz Guttuso kelti életre a Marianne-ná lett Delacroix-géniuszt az algériaiak szabadságának védelmében, s 1968-ban Párizs utcáin jelenik meg a Delacroix-kép röpcédula változata, a vietnami háború ellen tiltakozva.

Egyetlen alkotásról van szó, amely ugyan különös jelentőségű, de nem egyedüli a történetével. Szerepéhez hozzátartozik az is, hogy az 1830-as júliusi forradalom mennyire tudott tartalom- és formateremtő erővel hatni a művészetre, *és ez a szorosabban vett mozgalomtörténeti oldala.* De hozzátartozik az is, hogy az adott kor művésze hogyan tudja formába önteni, tükrözni korának realitásait, megteremtve a mindmáig érvényes eljárást, kompozíciós típust a mindenkori forradalmi és békeharcos eszmék tükrözésére. S ez lenne az összetett kérdés szorosabban vett művészettörténeti-esztétikai oldala. A két oldal viszont egybe tartozik, még elvont elméleti analízis során is csak alig-alig választható el egymástól, hiszen a műalkotás maga is történelmi, társadalmi produktum, s a történelem maga sem korlátozódik a szorosabban vett politika- és eseménytörténetre.

Ugyancsak a júliusi forradalom nyomán születik Daumier *Sajtószabadság*-alakja, a jakobinus sapkás, harcos hősként kiálló munkástípus, amelynek majd az 1848-as forradalmi hullám adja meg mélyebb aktualitását. 1848 körül az eseményeket illusztráló vagy jellemző alkotások, csataképek, barikádábrázolások mellett (az utóbbiak főként a francia és a német művészetben találhatók) megjelennek már azok a többnyire illusztratív, leginkább a német művészetben megtalálható ábrázolások, amelyek már üzemi agitációt vagy más hasonló kollektív megmozdulást örökítenek meg. A legfontosabbak viszont a francia művészetnek, elsősorban Daumier-nak azok a kezdeményezései, amelyek már a munkástípus formálásának, az osztálytömeg ábrázolásának a képi lehetőségét pedzik oly módon, hogy e kezdeményezések tovább vitele, új tartalommal való megtöltése majd a század legvégén következik be. Daumier-nak nemcsak a kakasülő színházi közönségét vagy az iskolából kijövő gyerekek csoportját ábrázoló képei, hanem a *Felkelés*, a *Család a barikádon*, a *Menekülők* stb. kompozíciói sem foghatók fel eseménytörténeti vetületként vagy éppen illusztrációként. Mégis itt jelentkezik először az adott szituációban tudatosan és egységesen a cselekvő embercsoport ábrázolása, méghozzá oly módon, hogy a képi megoldás a közös cselekvést, a közös akaratot hangsúlyozza, és ez a mozzanat válik — már Daumier-nál is, de később még inkább — formaalkotó tényezővé.

A művészetben eléggé pontosan lemérhető az 1848-as forradalmi hullám országonkénti jelenléte vagy hiánya, helyi foka. Bonyolult történeti okokon múlik tehát az, ami a szorosabban 1848 körüli ábrázolásokat országonként megkülönbözteti egymástól. Az viszont már a kapitalizmus történetének mélyebb árnyalataival függ össze, hogy hol, miért jelentkezik először a modern értelemben vett nagyváros képe, a nagyüzem belseje, a nagyüzemi munkás típusa, s a történeti tények mellett milyen kultúrtörténeti összkép és örökség játszik szerepet abban, hogy Angliában például — ahol igen korán, már a 17. század végén képtéma a gyárépület, és az 1800-as évek elejétől mintegy félévszázadig folyamatosan téma a nagyüzembelső — nincs különös képi jelentősége a nagyvárosnak vagy a munkástípusnak, amely viszont Franciaországban az 1830-as évektől egyre fontosabb.[4] A képzőművészet közvetett tükröző lehetőségére egyébként jellemző példa, hogy Courbet emlékezetes *Kőtörők* című kompozíciója (1849), a munkástípusnak ez az igen fontos kezdeményezése, ugyanabban a forradalmi periódusban születik, mint Daumier-nak az osztálytömeg lehetőségét magában foglaló, habár még nem osztálytartalmú embercsoportjai.

A továbbiakban, a munkásmozgalmi szervezetek kialakulása és

---

[4] A vonatkozó tematikai kutatás szempontjából figyelemreméltó munka *Francis D. Klingender* „Art and the Industrial Revolution" című könyve (London, Evelyn, Adams & Mackay 1968.)

erősödése idején egyre bonyolultabbá válik a művészi tükröződés. Nyilvánvaló például, hogy a belga Meunier-nek az 1850—1870-es években festett, parasztfelkelést ábrázoló képei (némelyikükön, a 16—17. századi tradíciót és az 1848-as értelmezést folytatva, vörös zászlóval jelenik meg a felvonuló tömeg) nem illusztrálják tematikailag a korabeli belgiumi bányászmozgalmakat, de nem is függetlenek sem tőlük, sem a szociáldemokrácia erősödésétől. És egyúttal első példái közé tartoznak annak a mindmáig fontos folyamatnak, amelynek során a munkásmozgalom hatására, a munkás jelenére koncentráló művész a történelmi múltat értelmezi (gondoljunk Meunier ezt követő munkástípusaira, bányászaira, teherhordóira, arató parasztjaira).

A Párizsi Kommün lényeges fordulópont a munkásmozgalom és a képzőművészet kapcsolatában. Nem elsősorban a Kommün idején létrejött alkotások teszik azzá, hiszen a küzdelemmel teli hetek termése aligha lépheti túl az újságrajzok, illusztrációk és agitatív rajzok körét; a feszült helyzetben, sietségben nincs lehetőség az elmélyültebb alkotói munkára. De egyrészt ekkor bontakozik ki először a képzőművészet gyorsan hatni akaró és tudó agitatív szerepe, másrészt pedig ez az első történelmi szituáció, amelyben a képzőművészek legjobbjai alkotóként és szervezőként, kultúrpolitikusként és politikusként csatasorba állnak a munkásosztály és a forradalom ügye mellett. A tények szerint tehát a képzőművészet kezdettől fogva aktív résztvevője a munkásmozgalomnak. Az 1848 táján kritikai realista Courbet használja először az avantgarde szót, politikai előőrsöt értve ezen, és ő a Kommün egyik szellemi vezére. A majdani impresszionista csoport legjobbjai, így Monet, Renoir állnak ki a Kommün mellé, és nagy elődjük, Manet, példát mutat következetességből. Az csak természetesnek tartható, hogy az uralmi formát négy évtizeden át ostorozó Daumier most is kezdeményező a formaalkotásban, s az 1871-es újságrajzok legjobbjaira hat.[5]

A feszült helyzetben, amikor az agitatív műfaj legfontosabbja még az újságrajz, nincs rá lehetőség, hogy nagy jelentőségű alkotások szülessenek. Az újságrajzokon azonban megjelenik nemcsak a küzdelemre buzdító géniusz, hanem a barikád készenlétben álló munkáscsoportja, a szerszámokkal felfegyverzett férfiak és nők rohamozó csapata, amely utóbbi téma majd Kollwitz felkelő takácsaiban (1897), Derkovits felkelő parasztjaiban (1929), Mészáros munkás-paraszt egység plakettjein (1933—1934) folytatódva mindmáig jelképi jelentőségű. A leláncolt Marianne az elárult Kommünt szimbolizálja, és Daumier csonka, vihartól megtépett fatörzse az elárult Franciaországot. A kortárs ábrázolások szám szerint nagyobb része a bukásra utal, de a kivégzések, börtönképek kompozíciós rendjében is annyi az új elem, hogy a Kommün hatására egy sor téma nyer új kompozíciós formát.

---

[5] Lásd *Aradi Nóra:* „A Párizsi Kommün és a képzőművészet." (Művészettörténeti Értesítő, 1971. 4. sz. 297—302. old.)

A művészettörténetben sem kiiktatható mozzanat többé az összefogás, a művészek szervezett fellépése. Az impresszionisták 1874-es csoportos fellépése és tematikai kivonulásuk a tájba, koncentrálásuk a természeti látvány pillanatnyilag érzékelhető vonásaira némiképpen az emigrációba nem kényszerült francia festők illúzióvesztésének a lereagálása is lehet, s egyúttal annak a bizonyítéka, hogy szervezett fellépéssel hogyan érhető el a művészetben frontáttörés. Velük egyidőben lép fel, ugyancsak a hivatalos politika és kulturális igények ellen, az oroszországi Vándorkiállítási Társaság. Itt más az adottság, a jobbágyfelszabadítás nyomán kialakuló sajátos oroszországi helyzet, az egyre nyilvánvalóbb társadalmi ellentétek egyre nyíltabb taglalása, s mint különleges helyi előzmény: a művészeti akadémiáról 1863-ban kilépő „szakadár tizenhármak" artyelje, a forradalmi demokraták eszméin nevelkedett kollektíva. S a nyomában alakult peredvizsnyikek csoportja az, amelynek körében megjelennek az első oroszországi munkásábrázolások, a száműzöttek és bebörtönzöttek, az elfogott agitátor, az üzemi munkások összetartozó csoportja, s a forradalmár nő, a bányászlány stb. típusai. Témánk alapján a peredvizsnyikek történetéből elsősorban szervezett fellépésük ténye fontos, de nem kevésbé az is, ahogyan ez a művészcsoport vállalja és továbbviszi a forradalmi demokraták esztétikai nézeteit, sokoldalúan tükrözve alkotásaiban azt a közeget, amelyben az oroszországi munkásmozgalom szerveződni és erősödni kezd. A művészek nagyszerű kritikai realista alkotásai itt-ott már a szocialista kritika fokát érik el, s tevékenységük eljut — különösen Kasztkinnak a kilencvenes években készült képein — olyan szintig, amelyen a kritikai magatartás már a szocialista művész-magatartás kezdeteibe csap át.

Oroszországban persze nem alakulhat ki az a fajta kombattáns művész típus, amely Franciaországban főként Courbet-t jellemzi, bár Courbet-nak is elsősorban az emberi, állampolgári magatartását és kevésbé a festészetét. Ennek sincs Franciaországban közvetlen folytatása, hiszen Courbet svájci emigrációba kényszerül, mások Angliába emigrálnak, az impresszionisták pedig a napfény problémáit választják. Az angliai közvetett hatás majd a Párizsi Kommün huszadik évfordulójára emlékező művészeknél követhető nyomon, de akkor már maguk mögött tudnak egy erősödő angliai szocialista mozgalmat. A képi realizálás viszont közvetlenebbül kötődik a Kommün legromantikusabb, formailag a korábbi előzményekre utaló ábrázolásaihoz, és érinti már egy századvégi szimbolizmus képi problémáit. Különös figyelmet érdemelne az összefüggéseiben eddig így nem kutatott angliai művészettörténet, ahol az önmagukat szocialistának tartó művészek alkotásaiból — a nyolcvanas évek közepétől — egy, a ruskini elméletekre is építő, romantikus antikapitalizmus árad. S eközben éppen az erre legjellemzőbb művész, Walter Crane kezdeményezi és oldja meg az 1890. évi londoni május elseje köztéri díszítéseit, ami új és lényeges vizuális mozzanat a munkásünnepek történetében. Ugyancsak a Kommün utó-

életéhez tartozik, hogy az orosz Repin *A kommünárok falánál* című 1884-es, kis méretű, helyszínen festett alkotásán a vörös zászlók színe alapozza meg az atmoszferikus összhangot. Ez az egyik legelső alkotás, ahol a vörös zászló proletárforradalmi tartalommal képi elemként jelenik meg, hiszen a Kommün idejének s a későbbi éveknek az erre vonatkozó grafikái többnyire fekete-fehérek, és szín csak ritkán szerepel rajtuk.

Sok kutatandó kérdést tartogat még az 1870-es évek elejének képzőművészeti szakaszhatár jellege, pontosabban az, hogy milyen bonyolult szálakon függ össze a politikatörténet — a Párizsi Kommünön túlmenően is — és a művészettörténet, mi a magyarázata az igen lényeges művészeti változások egyidejűségének a legkülönfélébb társadalmi közegekben, mint pl. Franciaország és Oroszország, vagy akár a korábban nem említett Magyarország, Románia stb. művészetében. Ha csak arra gondolunk, hogy Magyarországon a hetvenes évek elején egyidejű két olyan új művészeti minőség érett kibontakozása, mint Munkácsy Mihály kritikai realizmusa és Szinyei Merse Pál plein-air festészete, általánosítható az, hogy az 1870-es évtized mint forduló lényegesen mélyebb nyomot hagyott az európai képzőművészet történetében, mint korábban 1848. Csakhogy a mélyebb társadalmi összefüggések feltárásához még túlságosan kevés a kultúrtörténeti előmunkálat. Enélkül pedig a művészetnek mind a történelmi, mind közelebbről a munkásmozgalom-történeti összefüggései is elnagyoltan, a legközvetlenebb kapcsolódásuk nyomán ragadhatók csak meg. Pedig a Párizsi Kommün szórványosan említett példáiból is látható, hogy a dokumentum jellegű direkt reagálásoknál nem kevésbé fontos, és főként forrásérték szempontjából nem lényegtelenebb az indirekt, a művészi szemléletet, a kompozíciós rendet formáló hatások szerepe, hiszen a Kommün képzőművészeti utóélete már a munkásmozgalom század végi történetének forrásává lép elő.

A művészetben lényegesnek bizonyuló történelmi csomópont természetesen nemcsak a kiélezett forradalmi helyzetet jelenti. A századforduló Európa-szerte erősödő munkásmozgalma, a mintegy napi eseménnyé lett felvonulások, tüntetések, sztrájkok stb. igen sokirányú hatása érvényesül a képzőművészetben, és jóval nagyobb, mélyrehatóbb változást idéz elő a képi tükrözésben, mint akármelyik korábbi, nagy feszültségű pillanat. Ennek egyik feltétele az, hogy az utcai tömegmegmozdulások valóban „napi események", hiszen a képalkotást közvetlenül formálja a közvetlen élmény, amely a művészben is, a közönségben is nyomot hagy, vagyis az a vizuálisan is rögződő tapasztalás, hogy az embercsoportok szervezett megmozdulása, fellépése történelmi jelentőségű. Ekkor csap át új minőségbe a Daumier-i kezdeményezés az egységes akaratú embercsoport mozgatására és ábrázolására, de a század végén már osztálytartalmú a csoport, már az osztálytömeg ábrázolása a közelebbi téma. Ez a tematikai—tartalmi mozzanat jellemzi leginkább azt a folyamatot, ahogyan az egyre súlyo-

sabb, koncentráltabb társadalomkritika átcsap a puszta kritikánál komplexebb útkeresésbe.

Az persze, hogy melyik országban mi születik, nemcsak a helyi munkásmozgalmon és a művészek egyéni magatartásán múlik, hanem a közvetlen művészeti örökségen, az egész kulturális közegen is, ez viszont ismét csak a kultúrtörténeti kutatások eddigi hiányára vagy hézagosságára figyelmeztet. Ha nem is lehet ma még sokoldalúan általánosítani a tapasztalható művészettörténeti mozgást, mégis érdemes számba venni azokat a területeket, ahol az 1890-es évek közepétől egy évtizedig, sőt, egészen pontosan 1905-ig, tematika és tartalom szempontjából viszonylag közvetlenül hat a munkásmozgalom a művészetre, illetve a művészet a maga sajátos eszközeivel, módszereivel általánosítja a mozgalmi tapasztalatokat. Itt különösképpen hangsúlyozni kell, hogy az összevetésekben mindig az alkotás a kiindulópont, nem pedig az, hogy melyik művész milyen mértékben résztvevője, képviselője a mozgalomnak. Hiszen arra is van példa — mint a német Käthe Kollwitz esetében —, hogy az alkotásokban ösztönösen kibontakozó társadalomkritika, szocialista kritika visszhangja nyomán kerül a művész közelebbi kapcsolatba a munkásszervezetekkel, és az sem ritkaság, hogy a művész tudatosan szocialista gondolkodása, munkásmozgalmi tevékenysége viszonylag igen kevés nyomot hagy művészetében. Számolni kell persze azzal is, hogy a művész mozgalmi tevékenysége nem mindig dokumentálható, rekonstruálható. Történeti szerepe tehát elsődlegesen az alkotásnak lehet.

A kutatandó mozgalomtörténeti kérdések, amelyek hozzásegíthetnek a művészeti tények pontosabb értelmezéséhez, a következők lehetnek: a szociáldemokrácia kulturális nézetei és országonkénti, koronkénti változásuk; az anarcho-szindikalisták hatása a fogalomalkotásra és a kultúra értelmezésére; a keresztény munkásszervezetek sajátos helyi vonásai, programjuk, viszonyuk a mindenkori munkásmozgalomhoz stb. Szembekerülünk ugyanis egy sor kérdéssel, amelyekre ma még csak sejtjük a feleletet. Ilyenek például: keresztény mitológikus témák forradalmi töltetű felelevenítése a századfordulón; a korabeli agitátorképek párhuzamossága a prédikátor- vagy hegyibeszéd-ábrázolásokkal (néha egyazon művész munkásságában is); a demonstráció-jelenetek tartalmi súlyának hangsúlyozása mitológikus eredetű fény-szimbólumok alkalmazásával stb. Nem mintha éppen ezek a mozzanatok döntőek lennének akár történeti, akár művészettörténeti vonatkozásban, az alkotó folyamat rekonstruálása szempontjából azonban fontos látni, hogy milyen áttételek, élmények, impulzusok nyomán realizálódik művé a társadalmi élmény. Ilyen apróbb mozzanatok tisztázásával lehet pontosabban megérteni, hogy a kollektív tudat mely vonásai, miért és hogyan jutnak szóhoz a különböző országok művészeti realizálásaiban; mi az, amire a korabeli munkásmozgalom történetéből érzékenyebben reagálnak a művészek, és mi az, ami közömbös a képalkotás szempontjából; vannak-e valóságos vagy látszólagos ellent-

mondások az alkotások tartalma és a helyi mozgalmak között. Hozzá kell fűzni, hogy ebben az összevetésben és a jelen keretek között — mint eddig is — át kell ugranunk a művészeti—esztétikai elemzés folyamatát, és ennek csak az eredményei vehetők figyelembe, minthogy nem elsősorban művészettörténeti módszertani bizonyítás a cél.

Időrendben az első alkotás, amelyen társadalmilag és a képi megjelenítés szempontjából szervezett osztálytömeg jelenik meg, a belga Laermans 1894-es festménye: *Sztrájk napján este.* Az évszámnak önmagában nincs különösebb jelentősége, hiszen egy-két éves eltérésekkel követhető nyomon az új tartalom, az új minőség jelenlétét példázó művek születése más országokban is. Az alkotás viszont azért fontos, mert nagy formai érettséggel ábrázolja a tudatosan fellépett, tömötten vonuló munkástömeget, emblematikusan alkalmazott vörös zászlóval. Laermans képe igen bonyolult körülmények között született, olyan közegben, amelynek művészetét egyfajta vallási misztika hatotta át (magánál Laermansnál is), ugyanakkor pedig a munkásember újfajta, egy szervezett osztály tagjaként való értelmezése nemcsak a tömeg, hanem a típus formálásában is új szintézist eredményezett (Meunier szobrai). A környezet hatására az angol Brangwyn, belgiumi tartózkodása idején, ugyancsak hasonló értelmű munkásábrázolásra törekedett, s az öntőmunkásokat ábrázoló kompozícióival egyidejűleg bajuszos munkásalak jelenik meg Krisztusként a pietá csoportjában.

Franciaországban, habár a Kommün körül tetőződő kombattáns törekvéseknek nincs közvetlen folytatásuk, határozottan kibontakozik egy Degas—Van Gogh—Toulouse-Lautrec—Picasso egymásutánjával jelezhető koncentrált és pszichikailag elmélyült társadalomkritika. A szociális telítettségű, a társadalmi eseményekre közvetlenebbül reagáló művészet azonban nem ebből a fővonalból fakad, hanem elsősorban a Párizsban dolgozó svájci Steinlen és Valloton, s az ugyancsak ott működő cseh Kupka 1900 körüli munkáin található meg: tüntetések, sztrájkok, felvonulások, utcai összecsapások jelenetei ezek, többnyire grafikák vagy könnyen közölhető rajzok.

A porosz—francia háború után meggyorsult németországi kapitalista fejlődés nyomán a művészek számára is leplezetlenebbek a belső ellentmondások. A szociális és szocialista kritika igen sokféle művészi megnyilvánulása lát napvilágot, több fontos és csakhamar széles körben ható tematikai—formai kezdeményezés születik. Ez a közeg váltja ki Kollwitzból két nagyhatású sorozatát, a kilencvenes években alkotott *Takácsfelkelés*t és a század első évtizedében létrejött *Parasztháború*t. És ugyanitt születik Hans Baluschek 1900-as *Munkásnők* című festménye, az első alkotások egyike, amelyen a szervezett nagyüzemi munkásnők tömege jelenik meg. Érdemes egyébként felfigyelni arra — és ez sem független a munkásmozgalom történetétől, az ezt magában foglaló társadalmi és kulturális közegtől —, hogy míg a francia művészetben a munkásnő a 20. század elejéig kizárólag mosónő vagy vasalónő, az orosz művészetben, a belgiumival egyidőben már az 1890-es években

megjelenik a bányászlány, s a német művészetben tűnik fel a nő mint a gyári kollektíva tagja. Az sem érdektelen, hogy az orosz festészetben a forradalmár nő és az anarchista nő alakjával egyidejűleg jelenik meg az 1880-as évektől a diáklány, a tanítónő típusa, és feltehetően az orosz művészet Münchenen át közvetítődő hatása hagyott nyomot Iványi-Grünwald Béla 1893-as *Nihilisták* című festményének kompozíciós megoldásában és nőtípusában. Az összevetés ezúttal más oldalról dokumentálja a képzőművészet sajátos tükröző funkcióját és képességét.

Nem állhatunk meg az osztálytömeg-ábrázolás olyan érdekes, habár elszigeteltebb példáinál, mint amilyeneket a századfordulón az olasz vagy a román művészet felmutatott, sem az olyan adaléknál, hogy az Amerikai Egyesült Államok művészetében 1905-ből valók az első sztrájk-ábrázolások. Annál lényegesebb számbavenni azt, hogy mi jellemzi a magyar művészetet ebben az időben.

A teljesség kedvéért megemlítendő, hogy az első magyarországi munkásmozgalmi témájú ábrázolás Pollak Zsigmond 1870-es munkája, egy *Kovácsok sztrájkja* című grafika, amely azonban inkább csak címében jelzi szándékát — és amint az néha később is előfordult —, művészi megoldása a téma szempontjából közömbös. A kilencvenes évek három fontos alkotása viszont sajátos összevetést igényel. Ezek: Munkácsy *Sztrájk*ja (1895), Kernstok *Agitátor*a (1897) és Révész Imre *Panem*je (1899). Művészettörténészek már sokat foglalkoztak azzal, hogy Munkácsy milyen ihletést kaphatott Szigligeti hasonló című darabjának szegedi előadásából, hogyan reagált a korabeli kritika a képre, hogyan alakította ki Munkácsy még korábban, az 1871-es *Tépéscsinálók*ban azt a kompozíciós típust, amely a magyar agitátor-képek sajátos körét, Kernstok alkotását is beleértve, 1905-ig jellemzi, hogyan vonultatja fel a festő az asztalon szónokló agitátor köré a többé-kevésbé véletlenül összeverődött, lelkes és közömbös, tettre kész és bóbiskoló hallgatóságot stb. Kernstok képe merőben más tartalmú: tudatos, összetartozó gyári kollektívát ábrázol, és annyival több Munkácsy egyébként reális helyzetképénél, hogy nemcsak a véletlenszerűen adott szituációt jellemzi, hanem a cselekvés szándékát és irányát is, vagyis nagyobb általánosításra, teljesebb tükrözésre képes. Révész nagyméretű *Panem*je az agrárproletárok várakozó csoportját ábrázolja, elszánt és tettre kész, de valójában még nem cselekvő közösséget: alapjában véve hitelesen tükrözi az agrármozgalmak bonyolultságát. A hasonló témájú egykorú alkotások ugyanannak a társadalmi jelenségnek inkább egy másik oldalához szólnak hozzá. Jantyik Mátyás a „hivatalos hangot" képviseli a Vasárnapi Újságban, amikor elrettentő célzattal csendőrkísérettel ábrázolja az „elfogott szociálista zavargókat" és ellenpéldaként ugyanott a gazdakör békés jólétét. Pataky László viszont a csendőrség épületéhez támaszkodó társtalan, zokogó anyát festi meg. Révész továbblép, hiszen nemcsak a kiszolgáltatottságot ábrázolja, hanem a kollektív erőt, a cselekvő szándékot is. S hogy nem

valóban „cselekvő" a tömeg, az — ismét mélyebben kutatandó összefüggések folytán — a korabeli parasztcsoport-ábrázolások általános jellemzője. A román Luchian 1905-ös *Kukoricaosztása* úgy ábrázolja a jövő évi termésre előleget felvenni akaró parasztok jobbról-balra haladó csoportját, mintha a csoport statikus lenne, állna. Kollwitz *Parasztháború*-sorozatának 1908-as, *Foglyok* című lapján pedig lekötözött, mozgásában akadályozott a tömör tömeg. Mindazok a munkáscsoportok viszont, amelyek ebben az időben képen megjelentek, mozgásukban is aktív embercsoportok (eltekintve egy-két sztrájkábrázolástól, főként a francia vagy a holland művészetben, ahol viszont a témaválasztás indokolta a kényszerű cselekvéstelenséget). A munkás- és parasztcsoportoknak ez az ábrázolásbeli különbsége talán nem közvetlen vetülete a századforduló mozgalomtörténetének (így Magyarországon sem az), de úgy látszik, hogy a szorosabban vett eseménytörténeten túlmenően mégiscsak nagyobb távon jellemző összefüggéseket képes tükrözni a képzőművészet. Megjegyzendő még annyi, hogy az említett magyar művészek közül eddigi tudomásunk szerint csak Kernstoknak volt kapcsolata a munkásmozgalommal, közelebbről a szociáldemokrata párttal.

Ez a roppant koncentrált fellendülés, amely a képzőművészet munkásmozgalmi érdeklődésében és történelmi általánosító képességében a századvégen, a század elején megmutatkozik, szinte egy csapásra véget ér 1905 táján. Vannak természetesen művészek, akik többkevesebb kontinuitással folytatják korábbi törekvéseiket (mint például Kollwitz, Steinlen), de nem ez a jellemző. Oroszországban 1905 létrehoz természetesen egy sor dokumentum igényű alkotást, főként rajzot, grafikát,[6] de a nagyobb lélegzetű, később befejezett művek, pl. Repin képei, már szükségképpen a bukás tudatából fakadnak. (Némileg analóg példa, hogy az 1907-es román parasztfelkelés egykorú ábrázolásai is mind a bukás mozzanatát örökítik meg, sőt, ez a mozzanat dominál az 1907-re való, második világháborút követő művészi emlékezésekben is.) Az 1905-ös forradalom közvetlenebb hatása a művészetben talán a leginkább az illúzióvesztésben nyilvánul meg. A múlttal, a meglevővel leszámolni akaró, de kiutat nem ismerő művészi törekvések egész sora lép egy csak-szakmán-belüli mesterségi analízis keresésének az útjára, s az európai avantgard nagy része (ezúttal már a formai forradalom értelmében használva a szót) orosz kezdeményezés: Kandinszkijnak, Malevicsnek és sok más művésznek a meglevőt nem tagadó, hanem elvető magatartása jelzi az európai művészetben, a művészet értelmezésében végbement változás kezdeteit. Az 1905-ös forradalom eseményeinek története, helyi jellegük nem vált ki hatékonyabb művészeti visszhangot, az illúzióvesztés nyomán születő törekvések pedig szembeállítják a művészeti forradalmat a társadalmi forra-

[6] *E. Taibergnek* „Az 1905-ös forradalom és a művészet" című könyve (Leningrád) összefoglaló képet ad a témakörbe vágó alkotásokról.

dalommal, pontosabban szólva, különválasztják a kettőt. A művészeti forradalom a köztudatban hosszú időre a formai változásokkal azonosul.

Fontos és még kutatandó kérdés, hogy a századvég fellendülő, munkásmozgalmi ihletettségű művészete és az 1917-tel induló nagy nemzetközi forradalmi hullám művészeti előzményeit, előkészítését magában foglaló tízes évek között milyen mértékű és jellegű hullámvölgyet jelentenek az 1905 és 1910 közé eső évek. Feltehetően arról is szó van, hogy a századforduló említett nagy képzőművészeti fellendülése egy előzőleg felgyülemlett társadalmi gyakorlat és kollektív tudattartalom eredménye, amit szükségképpen követ valamiféle átmeneti tanácstalanság az 1905 után megváltozott helyzetben. S az újabb erőgyűjtést nemcsak az 1905-ös forradalom bukása nehezíti, hanem az első világháborút megelőző válság és maga a háború is: a II. Internacionálé és a szociáldemokrata pártok háborús politikája inkább összekuszálja a frontokat, semhogy segítené a tisztábban látást. Az 1897-ben nagyüzemi munkásagitátort festő Kernstok 1910 körül erősen absztrahált vízparti lovasaiban vetíti ki — igen áttételesen — harmóniaigényét és tettrekészségét, s a vezetésével megalakuló Nyolcak csoportja, akárcsak később, a tízes évek közepétől az aktivisták, inkább jellemezhetők (legalábbis, ami alkotásaikat illeti) polgári radikalizmussal, mintsem egy szocialista osztálytartalmú állásfoglalással. A tízes évek elején a sztrájkmozgalmak erősödése hagy mélyebb nyomot egyes országok művészetében (Lengyelország, Románia), de maga az első világháború, ott is, ahol jelentős háborús művészet alakul ki (Anglia, Németország, Magyarország), főként magára a háborúra, élet és halál kérdésére összpontosítja a művészek figyelmét, és szükségképpen háttérbe szorul az osztályharc témája. Nálunk pedig a háborúval kevésbé foglalkozó, radikális polgári törekvéseket képviselő művészek munkásságában halmozódik fel olyan sajátos, monumentalitásra törő szakmai tapasztalás, amely közvetlenül vezet majd 1919 forradalmi művészetéig: a Tanácsköztársaság művész-agitátorainak és művész-politikusainak a többsége a Nyolcak és az aktivisták köréből kerül ki.

Az 1905-öt követő átmeneti „pangás" — amikor fellendült a képzőművészet viszonylagos öntörvényeinek elmélyült kutatása — még további kultúrtörténeti, esztétikai vizsgálatot igényel, annál is inkább, mert a szorosabban vett képzőművészeti helyzet ellentmond az irodalmi problémafelvetésnek, és ellentmond az elmélettörténetnek is. Ady Dózsa-verseinek képzőművészeti megfelelője — igaz, már egy későbbi, s jóval érettebb tudati szinten — Derkovits negyedszázaddal későbbi fametszet-sorozata. S a század első évtizedében sor kerül a művészettörténeti múlt első materialista igényű megközelítésére (Diner-Dénes József), a szocialista jelleg és a „szociálistáskodás" kritikai megkülönböztetésére (Lyka Károly), miközben a képzőművészet (másutt még inkább, mint nálunk) egyre inkább a formaanalízisben, a szakmai részletproblémák tisztázásában keres fogódzót, kitekintést a társadal-

mi szövevények bonyolultságából. Ezt a képi logikakutatást később, 1917 után már a forradalom előkészítési folyamatának szerves részeként értelmezik, megkerülve a képzőművészet voltaképpeni tükröző funkcióját, és megelégedve egy természeti objektivitáson alapuló rációikereséssel. A vita, amely nálunk a Tanácsköztársaság idején robbant ki (Kassák Lajos nyílt levele Kun Bélához a művészet nevében), máig is tart, és mind nálunk, mind külföldön ellentmondóak a művészet forradalmiságáról vallott nézetek. Holott a művészettörténet sokszorosan bebizonyította már, hogy a művészet forradalmiságának feltétele az alkotás aktivizáló hatása a forradalmi gyakorlatra és elméletre.

1917 valóságos művészettörténeti robbanást idéz elő, s ez nemcsak az orosz-szovjet művészetre vonatkozik. Ekkoriban tetőződik a tízes évek eleje óta gyorsuló képalkotási folyamat, amely lépést tartva az agitációs szükségletekkel, egyre tömörebb, könnyen ábrázolható és könnyen, sokféleképpen alkalmazható képi szimbólumokat hoz létre. Az ötágú csillag és a sarló-kalapács, a szovjet állam későbbi hatalmi jelvényei, a szerszám és a fegyver, az ökör és a gyárkémény — akár attribútumként, akár önmagukban — forradalmi jelentés hordozói lesznek. A nap, a vörös nap, a vörös gyár mint képmotívum és képcím jelenik meg 1918-tól a Ma hasábjainak illusztrációin, s a fiatal szovjet államban „agitációs tömegművészet" címmel foglalják össze a legkülönfélébb műfajú alkotásokat, köztéri dekorációs terveket, emlékműveket, plakátokat és festett kerámiákat, amelyek a nagy nyilvánosságnak szólnak vagy viszonylag széles körben terjeszthetők, és képi, vizuális eszközeikkel közvetlenül hirdetik a forradalmi eszméket.

Az állandó nyilvánosság igénye, amely az első május elsejei dekorációtól Bíró Mihály 1911-es Népszava plakátjának kalapácsos vörös emberén át, a munkásmozgalom harcaiban most már folyamatosan és aktívan részt vevő képzőművészetet jellemzi, nálunk tulajdonképpen már a Nyolcak és az aktivisták törekvéseiben is megnyilvánult, de csak 1918-tól válhatott alkotásokban realizálódó esztétikai erővé, elsősorban a Magyar Tanácsköztársaság plakátjain. Az intervenciós háborúk szovjet művészetében és az 1919-es magyar plakátokban realizálódhatott először a történelem folyamán az a művészi magatartás, amelyet lényegében meghatározott a forradalom győzelmének a tudata, a munkáshatalom védelmére vállalkozó művész-agitátor alkotó tevékenysége. Ez pedig új témakört és képtípusokat jelentett, új indulat és új embertípus megformálását. S a folyamat még tovább differenciálódik: a forradalom győzelmének a tudata, Október történelmi realitásának a tudata hat a bukott forradalmú országok művészetére, ennek kritikai, szocialista hangjára (Németország), és nemcsak az európai országokban (Franciaország, Belgium, Románia, Lengyelország, Csehszlovákia stb. stb.) tükrözi a művészet, ha igen-igen közvetve is, a világtörténelmi változást, hanem a prekapitalista társadalmi formáció talaján fogant mexikói forradalmi művészet 1920-ban kialakuló szervezett mozgalma is maga mögött tudja 1917 biztonságát.

Ma még egy sor részletkutatás hiányzik ahhoz, hogy világosabbá váljék a Nagy Októberi Szocialista Forradalom művészettörténeti fordulópont jellege. Ma még csak embrionálisak a nélkülözhetetlen nemzetközi összehasonlító kutatások, amelyeket az újabban fellendült szovjet kutatás is táplál. A közelmúltig viszont a nemzetközi szakirodalomban inkább a forradalommal egyidejű absztrakt — produktivista, funkcionalista, konstruktivista stb. — törekvések szószólóira bízták a művészet forradalmiságának a kisajátítását, korlátozva ezzel a művészet hatókörét olyan határok között, ahol erősen redukálódik a művészet kapcsolata nemcsak a forradalmi harccal, hanem a társadalmi-ideológiai vonatkozásokkal általában.

1917 mint művészettörténeti fordulópont természetesen nemcsak az adott történelmi pillanatban létrejött egyes alkotások alapján járható körül, hanem magában foglalja az egész minőségi átalakulási folyamatot, amelynek egyes tényezői közvetlenebbül kötődnek a forradalmi eseményekhez, s érett művei esetleg későbbi időpontban jönnek csak létre. A fordulópont-jelleg ezúttal sem csak a friss reagálásokon mérhető le, habár a Magyar Tanácsköztársaság plakátjainak némelyike mindmáig monumentális művészetünk csúcsán van. A fordulópont-jelleghez ezúttal az is hozzátartozik, hogy gyökeres változás kezdődik a művészet és a művész társadalmi helyzetében, gyakorlati funkciójában. Történetileg ekkor éri el a forradalmi harcban mindmáig legnagyobb intenzitását a művészet és a társadalmi erők aktív kölcsönhatása. A művész mint politikus részt vesz a küzdelmekben, alkotása képben megfogalmazza a jelszavakat, a célokat. A vizuális emlékezés máig összekapcsolja a munkáshatalom védelmét a szovjet Apszit 1918-as vagy a magyar Uitz 1919-es rohamozó csoportot ábrázoló plakátjával, a forradalmi lendület megszemélyesítését Berény matrózalakjával, a katona-munkás helytállását Moor plakátjával stb. Az agitációs művészet sokféle műfajú alkotása közvetlen fegyvernek bizonyul, amely a tudatot veszi célba s a tudati aktivitást fokozza, és utcán, belső térben a művészet szuggesztivitásával közli a mondandókat az élenjárókkal, s az írni-olvasni nem tudókkal egyaránt.

A Magyar Tanácsköztársaság rendeletei az első történelmi kísérletek közé tartoznak, amelyek a művészek alkotási feltételeinek biztosításával kívánták realizálni az alkotói szabadságot. Szükségtelen itt kitérni arra az egyébként összegyűjtött, hozzáférhető anyagra, amely a Tanácsköztársaság kultúrpolitikai elképzeléseit dokumentálja azt bizonyítva, hogy a győztes forradalom pozíciójában, még a forradalom fegyveres védelmének az időszakában is, mennyi minden történik azért, hogy az alkotás minél nagyobb közönséghez jusson el, és mennyi minden történik a közönség szervezése érdekében. A képzőművészeti agitáció, azok a műfajok, amelyek a kiélezett helyzetben a leginkább életképesek, maguk is szervezik, nevelik a művészet közönségét. 1919-ben már naiv romantikusnak tűnnek azok a század eleji próbálkozások, hogy miképpen lehetne munkások körében képzőművészeti ismerete-

ket terjeszteni, hiszen az e célból rendezett előadások közönsége is főként munkanélküliekből tevődik össze.[7] A forradalmi helyzetben viszont hirtelen kibontakozik a művészet határozottan körvonalazható, újfajta társadalmi feladata, s a művésznek lehetősége van arra, hogy alkotásával és személyével közvetlenül részt vegyen a történelem formálásában.

Nincs mód itt részletesebben kitérni a művészet és a forradalom viszonyának sokféle értelmezésére, amire elsősorban az 1917-et követő évtized szovjet művészete kínál nagy anyagot. Csak néhány mozzanatra utalunk, amelyek különösképpen jellemzik a forradalmi helyzet sajátosságait és bonyolultságát. A művészet demokratizálódásának az igényéből fakad a törekvés a minél több ember számára érthető, közvetlen gyakorlati hasznú alkotásra, illetve formatervre. Ebből fakad a fiatal szovjet művészet csakhamar bekövetkező polarizálódása a közérthetően agitatív alkotás és a legáltalánosabb ismereteket tételszerű redukcióban összefoglaló, személytelenné váló formaalkotás irányába. 1917 után az avantgard művészet, az analitikus irányok képviselőinek legfontosabbjai sokkal inkább a forradalom hívei, mint a peredvizsnyik hagyományt követő, a szó köznapi értelmében közérthetőbb művészek. A funkcionalisták törekvése a gyakorlatilag hasznosítható formák létrehozására, a produktivisták elképzelése a művészet közvetlen termelési hasznosságáról stb. stb. adós marad azzal, ami a művészet esztétikai lényege értelmében valóságtükröző mozzanat, de állandóan napirenden tartja a művészet társadalmi szerepének egy sor lehetséges problémáját. A realista törekvések hangsúlyozásáért síkra szálló 1922-es párthatározat után szélesednek a frontok, a peredvizsnyikek utódai is megbékélnek az új közönség jelenlétével, oldódik az absztraktok egyeduralma. Aligha van a művészettörténetnek izgalmasabb, a művészet minden lehetséges történelmi kérdését gazdagabban felölelő, dokumentáló, annyi remekművet felmutató korszaka, mint a század első negyedének orosz-szovjet művészete. Csakhogy ez az anyag nemzetközileg még mindig kevéssé ismert, s a különféle szemléletű szelekciós szempontok szerinti megközelítése a közelmúltig éppen az összefüggések sokféleségét homályosította el.[8] Hátra van még többek között annak a kérdésnek a nemzetközi összehasonlító kutatásokon alapuló elemzése,

---

[7] E problémakörben ma már forrásértékűnek tartható *Vajda Ernő*nek „Munkásaink és a művészet" című cikke. (Művészet, 1902. 28—36. old.).

[8] Csak röviden jellemezzük ezt az igen bonyolult tudománytörténeti kérdést. A szovjet művészettörténet-írás a közelmúltig az orosz-szovjet képzőművészeti kontinuitást, főként a peredvizsnyik hagyománynak, mint egyedül érvényes fő fejlődésvonalnak a hangsúlyozásával kívánta bizonyítani. *Camilla Gray* könyve viszont, amely szovjetunióbeli anyaggyűjtésen alapult és az 1960-as évek második felében több országban többféle címmel jelent meg (A nagy kísérlet 1863—1922; Az orosz avantgard stb.), az avantgard gyökereit és kontinuitásukat próbálja bizonyítani. A forradalmat követő évtized művészcsoportjait és manifesztumaikat, programjukat ismerteti a „Tendenzen II. Sonderheft. Oktoberrevolution und die bildende Kunst" (München, 1967. 8. évf.).

hogy a forradalmi átalakulásnak melyek a törvényszerű művészeti konzekvenciái, és melyek a helyi történeti—kulturális—művészeti közeghez kötődő sajátosságai.

A szovjet művészetnek, alkotásoknak és szervezeti formáknak a húszas években főként a németországi művészetre volt közvetlenebb hatásuk, s az egyre inkább nemzetközi kulturális központtá erősödő Berlin közvetítésével az egyetemes művészetre is. Az első világháborút követő másfél évtized németországi művészete külön kutatás tárgya lehet a munkásmozgalom és a képzőművészet kapcsolatának szemszögéből.[9] Ez áll a németországi művészeti szervezetek történetére is. A pártirányítás alatt álló szervezetek sora egészen az egész Németország átfogására törekvő, de kibontakozni már csak részlegesen tudó, a húszas évek végén alakult szervezetig — amely a szovjet Oroszországi Forradalmár Művészek Szövetsége (AHRR) mintájára jött létre — híven követi a németországi munkásmozgalom minden rezdülését. Minden művészeti irányzat, amely a társadalmi problémák iránti érdeklődésből fakad és törekvéseit az alkotás tükröző funkciójában realizálja, több mint évtizednyi időn át a nagy feszültségű fordulópontok intenzitásával szól hozzá a helyi és a nemzetközi munkásmozgalomhoz. A húszas évek szovjet és német művészetét összevetve megtalálható ugyanannak a nemzetközi helyzetnek két különböző oldala: a Szovjetunióban az egyéni emberi cselekvőkészség kifejezése és Németországban a minden korábbinál leplezetlenebb, riasztóbb, rútabb kapitalista környezet valósága; az építőmunka s a forradalmi harc középponti témája egyfelől, s a háború és éhség elleni tiltakozás másfelől. Végigvonuló közös tematikai mozzanat az internacionalizmus, a szolidaritás, sőt, a húszas évek legvégére, a harmincas évek legelejére egy új művészeti ideál, szépségideál közös vonásai is kibontakozóban vannak, de ennek már véget vet a fasizmus előretörése.

Ha nem is új jelenség, de ebben a formájában és súlyában mégis újnak tartható a bukott forradalom után emigrációba kényszerülő

---

[9] A németországi művészetre vonatkozó néhány fontosabb kutatás és publikáció a következő: „Die deutsche Arbeiterklasse in der Darstellung der bildenden Kunst 1890/1965" című kiállítás katalógusa. (Potsdam, 1966. A bevezető tanulmányt írta: *Christina Hoffmeister*. A forrásokat válogatta: Diether Schmidt.); a kiállítás nyomán készített kiadvány: „Bild der Klasse". (Berlin, Tribüne 1968. Szerkesztette és írta a berlini Humboldt Egyetem Művészettörténeti Intézetének szerzői kollektívája.); fontos forrásanyagot is tartalmazó kiállítási katalógus: „Anklage und Aufruf. Deutsche Kunst zwischen den Kriegen". (Berlin, 1964.) A húszas évek művészettörténeti összefüggéseit világítja meg *Ullrich Kuhirt* tanulmánya: „Zur Geschichte der revolutionären Kunst der zwanziger Jahren. Versuch einer Periodisierung." (Bildende Kunst, 1961. 4. sz. 224—232. old.); főként eszmetörténeti szempontból alapvető forrásgyűjtés a *Diether Schmidt* válogatásában kiadott „Schriften deutscher Künstler des zwanzigsten Jahrhunderts" két kötete: „Manifeste 1905—1933" és az „In letzter Stunde 1933—1945." (Fundus Bücher sorozat. Drezda, Verlag der Kunst 1964—1965.)

művészek pályája.[10] Igaz, a Párizsi Kommün után is emigrálnak francia művészek, de 1917 világtörténelmi súlyú korszakhatára másképpen hat: a művészettörténeti korszakhatár nemcsak a Szovjetunióra vonatkozik, ahol az ország népeinek művészetében új minőségű, tág perspektívák nyílnak, hanem a Szovjetunión kívülre is. Magyarországon a Tanácsköztársaság leverése, a fehérterror a művészek legkiválóbbjait emigrációba kényszeríti, mindazokat, akik szervezőként vagy művészként aktívan részt vettek a forradalomban, és sokat azok közül is, akik egyszerűen csak nem akartak az ellenforradalmi rendszerben élni. S ha némelyikük (Berény, Bortnyik stb.) évtizednyi időn belül vissza is térhetett az országba, pályájuk semmiképpen sem folytatódhatott töretlenül. Hiszen a fehérterror nemcsak magát a művészt, a személyét kényszerítette emigrációba, hanem száműzött a magyar művészetből műfajokat, véget vetett azoknak a nagy jelentőségű monumentális törekvéseknek, amelyeknek első nagy realizálásai az 1919-es plakátok s az első szabad május elseje utcai díszítései. Amikor később a húszas évek művészetének fő vonásait általánosítva leszögezik, hogy a magyar festészet fő jellegzetessége a líra, mégcsak nem is térnek el a művészettörténeti valóságos képtől. Csak azt hagyják figyelmen kívül, hogy ez az úgynevezett lírai hang egy mesterséges történelmi cezúra következménye: az ok a magyar művészettörténeti kontinuitás mesterséges ellenforradalmi kettévágása.

Igen keveset foglalkoztunk eddig az emigráns művészek helyzetével, munkásságával. Nem arra gondolok persze, hogy ki mindenki telepedett le politikai vagy más oknál fogva külföldön, hanem elsősorban arra, hogyan kapcsolódtak be a forradalmár emigránsok más országok munkásmozgalmába és művészetébe, hogyan tevékenykedtek például az 1919-es magyar emigránsok a szlovák, osztrák, német, francia, szovjetunióbeli munkásmozgalomban, hogyan alakultak ki, szerveződtek és működtek azok az emigránsokat is magukba foglaló művészszervezetek, művészcsoportok, amelyek a Szovjetunión kívül Németországban, Csehszlovákiában, Franciaországban stb. a növekvő nemzetközi militarista és fasiszta erők ellen küzdő szellemi központok voltak. Hiszen 1933 után megindult a német művészek emigrációja, majd a spanyol haladó alkotók kénytelenek elhagyni hazájukat. Az emigráció révén létrejött művészeti kölcsönhatás nem lebecsülendő, habár még nem eléggé kutatott. Világos nyomai láthatók annak, ahogyan az Egyesült Államokba kikerült olasz, majd német emigránsok a helyi művészetre hatnak. Ám minél inkább közeledünk a második világháborúhoz, és minél tudatosabb forradalmár a művész, annál inkább törekszik arra, hogy hazájához földrajzilag a lehető legközelebb találjon működési terepet. A forradalmár emigránsok következetessége, internacionalizmusa nemcsak mozgalomtörténeti tényanyag, hanem

---

[10] Egy emigráns művész forrásértékű emlékezéseire kiváló példa *Ék Sándor*nak „Mába érő tegnapok" című könyve. (Kossuth Könyvkiadó 1968.)

— több kutatással feltehetően bebizonyíthatóan — képalkotó erő forrása is, és egyúttal a képi eszközök változásának, terjedésének meggyorsítására alkalmas tényezőnek bizonyul. Ék Sándor, akinek tevékenysége nélkül — Szilágyi Jolánéhoz hasonlóan — aligha lehet pontos képet adni az 1933 előtti német párttörténetről, 1934-ben már szovjetunióbeli emigránsként megnyerte a *Tíz év Lenin nélkül* című plakátpályázatot. Uitz Béla nagyszerű bécsi, párizsi, majd szovjetunióbeli pályáján nem választható el egymástól a művészettörténeti és a mozgalomtörténeti szerep. Az emigránsok munkássága a nemzetközi munkásmozgalomnak mindig a legégetőbb kérdéseire reagál, sosem hagyva figyelmen kívül a kényszerűségből elhagyott hazájuk pillanatnyi történetét és helyzetét. Az emigráns művészek tevékenységének sokoldalú megismerése azonban nemcsak azért igen nehéz, mert az emlékezéseknél tényszerűbb adatgyűjtést igényel és ennek nemzetközi feltételei még messze nem adottak, hanem azért is (és ez sem pusztán az alkotáslélektan vagy az alkotói gyakorlat kérdése), mert számolni kell azzal, hogy mit jelent és mit jelenthet a művész számára a hazájától bizonytalan, mindig meghosszabbodó időre való elszakadás. Hiszen még az olyan néhány esztendős távollét is, mint az 1919-es emigránsaink kisebb részénél, érezteti hatását a művész egyéni pályáján, akárcsak a hitleri Németországból tíz-tizenkét évre emigrált művészek esetében. De ez a bizonytalan távollét lehet negyedszázados, mint sok 1919-es emigránsunké, vagy még ennél is több, ha az úgy látszik végképp külföldre szakadt spanyolokra gondolunk, vagy azokra a görögökre, akik a második világháború óta nem térhetnek vissza hazájukba. A forradalmár emigráns művészek többsége forradalmár marad, s miközben közreműködnek a vendéglátó, befogadó országnak és művészcsoportnak az alkotói és mozgalmi munkájában, mindig készenlétben állnak voltaképpeni hazájuk alkotói-állampolgári szolgálatára. Az ilyen értelemben vett állampolgár-művész fogalom — amelynek Courbet az előfutára s a mexikói Siqueiros a megfogalmazója — bonyolódik az emigráns-állampolgár művész sajátos, 1917 utáni helyzetével.

A két világháború közötti időszakban azonban nemcsak az emigránssors teremt új helyzetet, hanem az illegális harcos művészé is. A korábbi periódusokhoz képest ebben az időben már igencsak összefonódnak a művészet és a munkásmozgalom szálai. Feltételezhető, hogy ebben szerepet játszik a művészet és a művészek 1917-ben, 1919-ben megnőtt forradalmi hitele, hiszen az 1917-tel indult nagy nemzetközi forradalmi hullám mind az alkotások közvetlen, aktív történelmi szerepének, mind a művészegyén szervező képességének és készségének a bizonyítékaival szolgál.

A magyarországi fehérterror által előidézett mesterséges cezúra, mint már említettük, súlyosan érintette az egész magyar művészettörténetet. S a művészekkel és műfajokkal együtt emigrációba kényszerültek a művészeti élet formálására oly nagy hatású gondolkodók, tudósok is, s ezúttal nemcsak a filozófus esztéta Lukács Györgyre gon-

dolhatunk, hanem a művészettörténész Antal Frigyesre, Wilde Jánosra, Hauser Arnoldra, akiknek tudománytörténeti jelentőségű munkássága már országon kívül bontakozott ki, a kritikus esztéta Kemény Alfrédra stb. Az itthon maradottaknak is rekonstrukcióra szorult művészeti, népművelési programjuk, mint például Pogány Kálmáné.[11] A művészeti és szellemi veszteség szinte felmérhetetlen, mert bár történelmietlen kérdésfelvetés, de gondoljuk el, hogy milyen lett volna Uitz Béla 1919-es, Emberiség című freskóterve, ha freskóvá érik, és hogy mivé formálódott volna Uitznak már fiatalon is nagy hatása a magyar művészetre, vagy milyen lett volna a művész-hivatás értelmezése, ha nem éri történelmi súlyú csapás a magyar forradalmi mozgalmat.

Történelmietlen kérdések helyett viszont a realitásokat kell néznünk, s ha nem is kísérjük figyelemmel a forradalmi, szocialista tendenciák részletesebb történetét és továbbra is a fordulópontokra koncentrálunk, annyi már világos, hogy nálunk, akárcsak másutt, egyre kevesebb a spontán szociális művészi érdeklődés, és egyre inkább polarizálódik a művész magatartás — a haladó szellemű művészek körén belül is — a tudatos harcos és a társadalmi problémák iránt közömbös művész között. A két világháború közötti európai művészetben — az alkotások nyomán — két belső szakaszhatár figyelhető meg: egy általánosabb érvényű 1930 körül, és egy részlegesebb, a spanyol polgárháború idején.

Az 1930 körüli művészettörténeti fordulópont: tartalmilag bonyolultabb folytatása az 1917-et követő koncentrációnak. Bonyolultabb és nehezebben áttekinthető, mert az 1917-es forradalmi hullám művészeti —esztétikai tapasztalatai egy jóval súlyosabb történelmi helyzetben folytatódnak. Az 1930-as nemzetközi válság és a fasizmus előretörése országonként a belpolitikai helyzettől függően és művészenként az alkotó adott szemlélete, osztályfelfogása szerint segíti elő a polarizálódást. A fasizmus térhódítása vet véget egy körvonalaiban már-már sejthető szocialista művészeti korstílus kibontakozásának, amely főként a szovjet és a német művészetben s a kettő nemzetközi kapcsolatai, hatásai nyomán tapintható ki, s a Szovjetunióban a növekvő nemzetközi elszigeteltség kényszere folytán a dogmák vélt védelmét kívánják biztosítani a művészeteknek. Magyarországon ekkoriban érik be a legjelentősebb alkotók pályája: Derkovitsé, Bernáthé, Szőnyié, Medgyessyé és másoké. Ennek a magyarországi belső szakaszhatárnak egyik leglényegesebb mozzanata a szocialista törekvések fellendülése, egy új szocialista művészeti minőség hirtelen kibomlása. S ezúttal nemcsak azért indokolt a magyar művészet történetére hagyatkoznunk, mert ez áll hozzánk a legközelebb, hanem azért is, mert a magyar kép-

---

11 Pogány Kálmán munkásságát és terveit foglalja össze *Szabó Júlia* megjelenés előtt álló tanulmánya az MTA Művészettörténeti Kutató Csoport tudománytörténeti tanulmánykötetében.

zőművészet éppen munkásmozgalmi relációiban éri el azt a totalitást, amely az egyetemes művészetben megkülönbözteti.

Dési Huber István 1928-as *Negyedik rend* és Derkovits Gyula 1929-es *1514* című grafikai sorozata több szempontból is határozottan jelzi egy új szakasz kezdetét. Szembetűnik a műfaj, a technika: sokszorosított grafikai sorozat, amely Kollwitz századvégi munkái óta, Masereelnek 1918-tól kezdve alkotott s a húszas években már világszerte ismert képregényei óta, a német művészeknek a húszas évek elején kollektívan kiadott *Háború* és *Éhség* mappái révén stb. stb. a nem hatalmi helyzetben levő munkásság erejét megszólaltató művészek direktebb közlésének fő terrénuma. A grafikai sorozat viszonylag olcsón előállítható és viszonylag könnyen ismertté tehető. Mindkét magyar sorozat témája arról tanúskodik, hogy a munkásmozgalomban részt vevő, a párthoz tartozó művészek mennyire tudatosan törekedtek képileg megfogalmazni harcuk történelmi összefüggéseit. A történelmi téma a Horthy-korszakban vagy a szocialista és a kommunista művészeket foglalkoztatta, éspedig mindig sokszorosított grafikai sorozat formájában, vagy a hivatalos történelemszemlélet képviseletére vállalkozókat, s ez esetben a témakör főként az árpádházi szenteké s a műfaj falkép, faliszőnyeg, köztéri szobor. Az ennyire élesen polarizálódó, árnyalatnyi átmeneteket is alig tűrő történelemszemléleten belül Derkovits Dózsa-sorozatának különösen nagy jelentősége van, még ha el is tekintünk ezúttal attól, hogy sokszor és kiválóan elemzett esztétikai értékeit méltassuk. Történetéhez hozzátartozik, hogy az 1930-as nagy munkástüntetésre transzparensnek szánták, hogy a témáról a festő Révai Józseffel és Sallai Imrével konzultált, hogy Derkovits lakása ebben az időben az illegális párt vezetőinek találkozóhelye volt, lakbérét a párt fizette, s ez volt Derkovits életének egyetlen éve, amikor viszonylag nyugodtan élhetett és alkothatott. De ugyanilyen fontos mozgalomtörténetileg az is, hogy Derkovits menetelői, rohamozói kompozícionálisan Uitz 1919-es vöröskatonáit építik tovább, s egyben formai előzményei annak, ahogyan 1933—1934-től kezdve az illegálisan terjesztett plaketteken, röplapokon, Mészáros László, Háy Károly László, Fenyő A. Endre, Sugár Andor, Berda Ernő stb. alkotásain a munkástömeg tömörül. A *Negyedik rend* és az *1514* mintegy művészi előzménye, előkészítője a harmincas évek illegális grafikáinak, ez azonban már a Szocialista Képzőművészek Csoportjának történetéhez tartozik.

A Horthy-korszak Magyarországán élő kommunista minden gyötrelme, felelősségérzete és rendíthetetlensége tükröződik Derkovits munkáin, többek között önarcképein, illetve önmagának képi hősként való szerepeltetésében. Ő a *Végzés* kilakoltatottja, a *Kenyérért* megölt tüntető munkása, a Dózsa-sorozat *Máglyán* és *Leveretés* lapjainak áldozata. Ő a kikötött paraszt az 1933-as rézkarcon, s a nagy izomzatú erőművész az 1933-as *Artistákon*. Az 1930-as képeken, rajzokon ő az elítélt s a vádbeszédet tartó ügyész. De ő a *Három nemzedék* jelenkora, a vörös könyvet olvasó munkás. S rövid életének utolsó alkotásai közé

tartozik a nagyméretű *Anya* vagy a *Hajókovács*, egy nagy lélegzetű biztonságérzet és bizalom képi általánosításai, amilyenhez fogható totalitásigény alig-alig található a korszak egyetemes művészetében.

Derkovits már nem élt, amikor 1934-ben létrejött a Szocialista Képzőművészek Csoportja. Másutt is van rá példa, hogy kapitalista, vagy éppenséggel fasizálódó közegben szervezett szocialista művészcsoport alakul, a magyarországinak a jelentősége viszont művészettörténetileg egyedülálló, legalábbis Európán belül az. A Csoport szervezete és elmélettörténete szerves része a harmincas—negyvenes évek magyar munkásmozgalmának, és kutatása távolról sem csak művészettörténeti feladat.[12] Mint ahogy nem az tulajdonképpen a Csoport szorosabban vett művészettörténete sem, hiszen éppen a művészi tükrözés áttételeivel világítja meg a kor mozgalomtörténetének egyik-másik oldalát. Igaz, művészettörténeti elemzéssel mutatható ki, hogy mit is jelent az „olvasó munkás" témakör, amely 1934-ben egyidejűleg jelentkezik Goldman, Dési Huber, Sugár, Fenyő művészetében és Kondor György 1940-es *Gondolkodó*jáig terjed. Esztétikai vizsgálat tárhatja fel képi kapcsolatát Derkovits *Nemzedékei*nek jelenkorával, s keresheti mögötte Daumier *Olvasójá*nak vagy Rodin *Gondolkodó*jának ösztönöstudatos hagyatékát. A magyarázatot viszont minderre a történelem adja meg, a marxista szeminárium, amelyből a Csoport kinőtt, az illegális párt tanító-nevelő munkája, a tanulásnak, mint a jövő egyik feltételének a tudatosodása. A képzőművészet a maga eszközeivel tükrözi ezt az akaratot és szükségszerűséget, megteremtve a legsúlyosabb társadalmi viszonyok között a tanuló, jövőre készülődő, intellektuális munkás típusát.

Különös fontosságú a Csoporton belül a szobrászok munkája, az összefüggő szocialista szellemű szobrászi alkotó tevékenység, a Csoport voltaképpeni létrejötte előtt már kialakult sajátos műfajok, az agitációs kisplasztika, az agitációs plakett, amely utóbbi funkciójában és stilárisan az illegálisan terjesztett röpcédulákhoz áll közel. Hozzájárul egyfajta „illegális stílus" kialakításához, aminek megvan a kontinuitása Uitztól Derkovitson át, és formai jellemzője a harmincas évek illegális sajtóillusztrációinak, röpcéduláinak. Az „illegális stílus" úgy általánosít, hogy kiküszöböli a művész egyéni kézjegyének a nyomát, nehogy a röplapot az alkotójával azonosítani lehessen: védi a művészt és a mozgalmat egyaránt. És ebbe a főként festőket, grafikusokat foglalkoztató pártmunkába kapcsolódik be plakettjeivel Mészáros László; itt jelenik meg nálunk először — Ferenczy Noémi faliszőnyegeivel egyidőben — a munkás-paraszt összefogás ábrázolása. A szobrászati tevékenység különös történeti érdekessége a műfajból is ered, hiszen

[12] Az MTA Művészettörténeti Kutató Csoportja teljességre törő anyag- és adatgyűjtést végez a Szocialista Képzőművészek Csoportjára vonatkozóan. Folynak egy forrás jellegű kiadvány előkészítő munkálatai, amely a Csoport szervezettörténetét és elmélettörténetét mutatja be.

a szobrásznak technikailag is sokkal több a helyi kötöttsége, mint például a grafikusnak. Az éjjel alkotott linóleummetszet-röpcédulák hajnalra már az utcán lehetnek, a szobrász azonban agyaggal, gipsszel, állvánnyal, vésővel stb. dolgozik, munkakörülményei tehát nehezebben biztosíthatók és változtathatók. A hol illegálisan élő, hol börtönbe zárt Goldman Györgynek két tucatnyi alkotása ha megmaradt, de *Ülő munkás*a, *Horthy-rendőr*e, egy-két portréja nélkül aligha lehet megírni a korszak magyar művészettörténetét.

A Szocialista Képzőművészek Csoportjának szelleme nem korlátozódik pusztán a csoporttagokra. Nem tag például Dési Huber István, mégis leginkább vele asszociálódik utólag a csoport legtöbb érdeme, mert ő Derkovits eszmei és festészeti örökségének legfőbb továbbvivője, s mert írásaiban — egy részük a csoporttagokkal folytatott, belső viták lecsapódása — rendszerigényűvé teljesedik ki a képzőművészetre alkalmazott marxista esztétikai gondolkodás.[13] Nehéz határt vonni a Csoport 1940-es újjáalakulása után is aszerint, hogy az általa rendezett kiállításokon részt vevő művészek közül ki csoporttag és ki nem az, hiszen a Csoport a szervezett náciellenes, függetlenségi front egyik mozgatójává válik. S ez a tulajdonképpen tényszerűen tisztázandó és tisztázható kérdés puszta létével is azt bizonyítja, hogy a korszak művészeti mozgalmainak a kavargásában a Szocialista Képzőművészek Csoportja egy szemlélet és magatartás szerinti tömörülés, amely nemcsak sokoldalúan tükrözi a kor művészének és emberének nyomorral, börtönnel sújtott életét, hanem számottevő politikai erő, antifasiszta, antimilitarista megmozdulások kezdeményezője. Figyelemre méltó mozzanat egyébként, hogy míg az 1934-es első megalakulás résztvevői tudatosan baloldali, szocialista, kommunista gondolkodású művészek, a kényszerű feloszlatást követő újjáalakulás résztvevői között az előbbieken kívül munkásfiatalok is vannak, akik itt kezdenek művésszé érlelődni és azzá is válnak, ha van számukra visszatérés a börtönből, a koncentrációs táborokból.

A harmincas évek művészettörténete tartogatja még az említett, a spanyol polgárháborúval jelezhető belső szakaszhatárt is. Ennek jelenléte világviszonylatban kitapintható, eltekintve a Szovjetuniótól, ahol addigra már nagyon vékony szálakra zsugorodik az egyetemes művészettel való relációk köre, s a fasizmus előretörése a szatírán, a politikai karikatúrán belüli téma. Európa többi részében mindinkább háttérbe szorul a művészeti agitációban az osztályharc, hiszen minden továbblépésnek a fasizmus, a militarizmus elleni küzdelem a feltétele. Az 1937-es párizsi világkiállítás két, világvisszhangot kiváltó alkotása tükrözi a teljes nemzetközi helyzetet. A szovjet Muhina *Munkás és*

---

[13] A *Dési Huber István:* „A művészetről" című válogatás (Előszavát írta: *Oelmacher Anna.* Képzőművészeti Alap Kiadó 1959.) és *Dési Huber Istvánné*nak a festőt bemutató könyve (Képzőművészeti Alap Kiadó 1964.) ad átfogó képet Dési Huber művészi-elméleti gondolkodásáról.

kolhozparasztasszony című szobra a jövő szimbólumává emeli a szovjet állam alapvető osztályait megjelenítő, sarló-kalapáccsal összefogott típusait, a spanyol Picasso *Guernicá*ja pedig világgá kiáltja a fenyegető veszedelmet, s egyik kulminációs pontja annak a képalkotó folyamatnak, ahol új képi szimbólumokban jelennek meg a háború, a fasizmus, az erőszak és az emberség, a harmónia, a nép fogalmai.

Minél inkább közeledünk a mához, annál kevésbé lehet elválasztani a művészet és a munkásmozgalom kapcsolatát a művészet és a világtörténelem kapcsolatától. Vannak ugyan a második világháború után olyan, helyileg fontos megmozdulások, mint például a délolasz földfoglalók küzdelme, s erre élénken reagálnak Guttuso és más olasz festők munkásságukban; az 1948-as franciaországi bányászsztrájk képsorozatra ihleti Fougeron-t; a mexikói Siqueirosnak, a spanyol Ibarrolának a hatvanas évek elején börtönből kijuttatott rajzai a nem csituló helyi küzdelmek súlyos bizonyítékai. De a legjellemzőbb és a nemzetközileg leginkább ható mozzanatok a Szovjetunió világtörténelmi helyzetének a megváltozásával függnek össze, s a művészet elsősorban azt fogalmazza meg, ami világviszonylatban hat. Nemzetközileg is fontosak persze a második világháború után a későbbi szocialista országok művészetében az újjáépítést, a szocialista építést kifejező és sürgető megoldások, a marxista pártok politikai és gazdasági programjainak művészeti vetülete, de művészettörténetileg elsősorban a náci fasizmussal való leszámolás, a világbéke-mozgalom, az újabb háborús agressziók elleni fellépések (Korea, Vietnam), a népek szabadságjogának védelméért vívott küzdelem (Algéria) hat formateremtő erővel. S közben a művészet ismételten kiállja a történelemszemlélet próbáját, mint az 1918-as szovjet emlékmű-kezdeményezések (a lenini monumentális propagandaterv) óta annyiszor: alkotások sora tükrözi, hogy a ma történelemszemlélete alapján mi tartozik jelenünk szerves előzményéhez, és hogyan válnak a munkásmozgalmak a legújabb kor nemzeti történelmeinek gerincévé.

Fentiekben, a főbb csomópontok érintésével, inkább csak példákat sorolhattunk arra, hogy milyen sokféle úton-módon keresheti a történész a művészettörténetben s a művészettörténész a munkásmozgalomtörténetben a maga forrásait, adatait, de még a legfontosabbakra is alig utalhattunk. Hiszen történeti adat voltaképpen az is, hogy például az 1919-es magyar plakátokra milyen nemzetközi anyag hatott, és mire hatottak ezek a plakátok; hogyan jutott el Kínába Bíró Mihály kalapácsos vörös embere, hogy ott egy sztrájkbrosúra címlapja legyen 1922-ben; milyen értelmezésbeli különbségeket tartalmaz a harmincas évek közepétől országonként a gyorsan terjedő új állatszimbolika, az antifasiszta magatartás kivetítésének egyik leghatékonyabb eszköze; mi a gyökere annak, hogy az 1917-tel induló nagy forradalmi hullám egyik nemzetközileg elterjedt képalkotása a „megváltás = forradalom" gondolatnak a képi formába öntése, és milyen variációkkal tűnik fel a második világháború idején a keresztrefeszítés, a pietá stb. Vagy

pedig, egy térben-időben közeli példánál maradva: mi a történelemszemléleti folyamata annak, hogy az 1971-ben felállított újpesti partizánemlékmű nem a fegyverrel kiálló, rohamozó hőst fogalmazza meg emlékeztetőül, hanem a falhoz simuló, rejtőző, körültekintő illegális harcost általánosítja hőssé.

Az epizodikus kérdésfeltevések száma ma még szinte végtelen lehet. Akármelyik szűkebb korszakban, fordulópontban vagy átmeneti periódusban végezhető olyan mélyfúrás, amely mind a művészettörténet, mind a történettudomány számára igen gazdag tényanyaggal szolgál, az esztétikai elemzés segítségével növelve a történészek nyersanyagát. S még mindig alig kutatott az, ahogyan az egyéni cselekvőkészség különböző területei egymásra hatnak, annak a magyarázata, ahogyan például irodalom és képzőművészet hasonló képalkotása kialakul, akár tudatosan, mint Kollwitznak a bécsi munkásinduló születésével egyidejű embersorában (Propellerlied. Wir schützen die Sowjetunion) a „kézben a kéz és a vállhoz a váll" megfogalmazás, akár ösztönösen, mint ahogyan például Derkovits 1930-as, *Téli ablak* című festménye József Attila későbbi soraival is leírható: cicáznak a szép csendőrtollak . . . újságpapír az asztalon kenyérrel, s az újságban, hogy szabadok vagyunk. Első szocialista városunk, Dunaújváros emblémájává választotta Somogyi József ott felállított *Martinász* című szobrát. Ez már a jelen történelme, amely nemzeti történelemmé általánosítja az előzményekből a munkásmozgalom történetét.

A művészettörténetben persze áttételesebben, összetettebben hatnak a világtörténelmi változások. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom óta minden munkásmozgalmi aktivitás — akár hatalmi pozícióból, mint nálunk 1919-ben, akár illegálisan küzdve, mint a Szocialista Képzőművészek Csoportjának idején — oda hat, hogy a forradalmi eszméket tükröző művészetnek megszervezze a maga közönségét, amit ez a művészet nevel és erősít. Külön kutatási témája ez a felszabadulás utáni Magyarország történetének, hiszen a szemünk előtt játszódik le a minden történelmi korszakban érvényes folyamat: hogyan alakul ki egy adott társadalmi formációban a művészet szervezett közönsége, mi ebben a szerepe a műalkotás közönséget nevelő hatásának, és mi a társadalmi igény szerepe a nyilvánosság biztosításában.

Ma minden művészeti törekvés nemzetközi méretekben hat. Nálunk sem csak az érvényesül és terjed, ami a szocialista társadalom építéséből fakad s a marxista—leninista ideológia szellemében tükrözi a valóságot. A szocialista képzőművészeti kultúra körébe sok minden beletartozik, ami gyakorlati funkciójánál fogva is ideológiailag többékevésbé közömbös. De az esztétikailag legnagyobb totalitású, s a művészet esztétikai lényegét leginkább továbbvivő alkotások — szocialista és nem szocialista közegben egyaránt — a szocializmus eszméi s az érdekükben történő cselekvés mellett érvelnek, az így felfogott kollektivitás termékei és teremtői.

KÖZLEMÉNYEK

A. P. KOSZULNYIKOV:

A PÁRTTÖRTÉNETÍRÁS AKTUÁLIS FELADATAI A SZOVJETUNIÓBAN

Az SZKP XXIV. kongresszusa összegezte a párt politikai és szervező tevékenységének, a szovjet nép építőmunkájának eredményeit a nyolcadik ötéves tervben, s ennek alapján meghatározta a kommunizmus építése következő, új szakaszának konkrét programját. Ennek során a kongresszus új feladatokat tűzött a társadalomtudományok elé is, rámutatott arra, hogy növelni kell szerepüket a kommunista társadalom építésében, a párt egész ideológiai munkájában. Határozataiban a kongresszus hangsúlyozta: „szükséges a marxista—leninista tanítás alkotó szellemű továbbfejlesztése és propagandája. A marxizmus—leninizmus revíziójára irányuló kísérletek elleni harcnak továbbra is a párt ideológiai munkájának középpontjában kell állnia."[1]

Ebben a cikkben igyekszünk megvilágítani néhány olyan eredményt, amelyet a párttörténetírás fejlesztésében az SZKP XXIV. kongresszusáig elértünk, és körvonalazzuk a kongresszus határozatai alapján e tudományágra háruló új feladatokat, a megoldásra váró legaktuálisabb problémákat.

*

A Szovjetunió Kommunista Pártjának története a társadalomtudományoknak egy igen fontos ága, amelynek megvan a maga specifikuma, a sajátos kutatási tárgya. Az SZKP története mint tudomány azt vizsgálja, hogy milyen objektív törvényszerűségek szerint keletkezett, fejlődött és végezte sokrétű tevékenységét a marxista—leninista párt, amely a cárizmusnak és a burzsoázia uralmának a megdöntéséért, a szocialista forradalom győzelméért és a proletárdiktatúráért vívott harcban a tömegek vezetője és szervezője volt; mélyrehatóan és sokoldalúan tanulmányozza azokat a tapasztalatokat, amelyeket a párt

[1] Az SZKP XXIV. kongresszusa (1971. március 30—április 9.) Kossuth Könyvkiadó 1971. 345. old.

SZOKOLAI András antalos

Az „Apostol"-patika bietorai, 1883

Vida 1996 50. és ill.

EGYÉNI LÁTOGATÓINK PEDIG EGY ATC KERÁMIAHEGYŰ TOLLAT KAPNAK CÉGÜNKTŐL KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL AJÁNDÉKBA.

Legyen szerencsés és találkozzon velünk!
A jelenlévő vendégeink között kisorsolunk egy legalább 1.000 Ft. értékű ajándékot az általunk ajánlott cikkek közül, melyet a helyszínen át is adunk a szerencsés nyerteseinknek.

JÖJJÖN, HOGY NYERJEN!

Hozza magával Barátait és Ismerőseit is!
Töltsünk együtt egy kellemes és hasznos órát.
Kérjük időben érkezzen, mert teltház esetén illetve az előadás megkezdése után több látogató részvételét nem tudjuk biztosítani.

VÁRJUK SOK SZERETETTEL !

AZÖN SORSJEGYE

Név: Bordely Anna
Cím: 1072. XX. 4/a.
Tel: 257-96-78.

CSAK KITÖLTÖTT MEGHÍVÓ VEHET RÉSZT A SORSOLÁSON

BIO EXCLUSIV

Bio- Exclusív Hungary Kft.
Frankfurt-Bécs-Budapest

Iroda: H-1143 Budapest,
Gizella út 37.
Telefon/Fax: 252-7978

Szokolai

festő

Kecskeméten

az 1830-as években

l.

Magyar Művészet

1948. 250. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
1948 30
1930 jun. 16.

A m. kir. vallás- és közok
ügyszám alatt a keb. számv
deletének másolata:

Költségvstési évi 1929/30.
támogatása." Műemlékek Orsz
Rovat:6. Alrovat: 1. és Rov

Utasitom,
Egyesület Fiókjának /:Budap
Országos Bizottsága 1930. é
alábbi összegeket utalja ki

Szokolai István

rév komárom könyvtár

XVIII. sz.

l.

Zoltaidebrnyomda

17. l.

1975. Poll Hugo:

Temető.

A hegyes vidék előterét
vörös cseréppel födtek és
husz kereszt olvashat
A keresztek közül kettő
koszorút akasztottak, e
„M" és „M" a jelzés. A köze
uralkodik és a hátte
derült és csak ~~balról~~
fel. Alól balra a meste

Pastell, méretei

Vétetett 1900: III.

– ugyanezen rendelet a
igazgatóinak, mely e kép
szitésére szánt művek
Elszámolás alá

Az 1902: IX. 27-ik
kiadta az Erdélyi Ország

Szokolai István

pécsi fotóriporter kiállitása nyilt meg Szegeden a Sajtóház müvészklubjában, ahol 2o képe látható.

Magyar Hirlap 1974/35/8

Szokolay Béla,festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét.A 19.-20.sz. magy.képzőmüvészetének keresztmetszete.388 mü,180 müvész Szokolay egy müvel szerepel. 228.old

Romváry Ferenc: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs,1968

Szokolay Béla

hozta létre a Műhelyszövetséget (a háború előtt.)

Benkő Erzsébet gobelin művész, kende Judit keramikus művész Ziállítása. Téryes Adolf Teren 1970 ápr. 17–május 10. Kiáll. kat. Bev.: Frank János ill. Kovács Margit. H.n. [Budapest] 1970.

Szobrász

(Ung vm)

Fürdő 202.1

Zádor – Rados

Tisztelete jeléül **Dr.**
Budap

N

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

A Mlemléke
nagytekin

IX.Rákc

mák

Szobrász-kolónia

él a 18. sz. közepén Pápán.

Horváth Elek: Pápa város múltja és jelene
1933. 6. l.

M. D. K.

SZOCHACZEWSZKI

Aradi Történt. 306. l.

KÉPES SZINHÁZI HIRADÓ

Egy szögletes mozdulat,

egy félszeg mosoly, egy-egy hangsulytalan, szinte véletlenül felröppenő szó — s a nézőtéren kirobban a kacagás, ellenállhatatlanul, mint a fergeteg. A „kis" *Latabár,* a magyar Buster Keaton, oly könnyedén játszik a pesti közönség szivén, akár egy hegedüvirtuóz hangszerén, amelyet jobban ismer, mint a tenyerét. Régen volt már komikusnak olyan meg-megujuló sikerszériája, mint *Latabár* Kálmánnak, aki közepes jelentőségü darabokból százas előadássorozatokat varázsol. Abból a ritka szinészfajtából való, amelyik már egyetlen szavával is igazolja néhai *Beöthy* László megállapitását: „nincs rossz szerep, csak rossz szinész van!" Az ő számára valóban nem létezik rossz szerep. Minden este „belehamisit" a darabba valami uj, frappáns ötletet, ha egyebet nem, hát egy arcfintort, vagy kézmozdulatot, ami az adott helyzetben leirhatatlan hatást kelt. Igy válik lassan társszerzőjévé minden darabnak, amelyben játszik. Aki látta őt valamelyik ujdonság főpróbáján és ugyanannak a darabnak huszönötödik előadásán, — elámul a különbségen... A szerzők persze csak örülnek ennek a kifogyhatatlan invenciónak: a nyiltszini tapsok áradatát köszönhetik neki. Bizony, szinte alig vettük észre: sztár lett Pesten a „Latyi", a közönség az ő kedvéért megy be a szinházba s megsughatjuk: a *Kamaraszinház* uj darabja, a *Mese a Grand Hotelben* aligha ért volna el döntő sikert nélküle. Felkerestük öltözőjében a kitünő komikust s megkértük, mondja el: miben látja sikerének titkát?

— Nincsen nekem titkom — mondja vidáman —, ha sikerem van, annak köszönhetem, hogy mikor kilépek a szinpadra, elfelejtem, hogy szinész vagyok. Akkor már csak az a figura él bennem, akit játszanom kell. Annak a szellemében beszélek és cselekszem s ha olyasvalamit mondok, vagy teszek, ami nem tartozik a szerepemhez, mindig pillanatnyi ösztönöm sugallja, sohasem az előre megfontolt szándék.

— Mi volt a legnagyobb sikerü rögtönzése?

— A *Budapest—Wien* cimü darabban, amelyben egy félszeg tanárembert játszottam, odaléptem a „feleségemhez": *Dayka* Margithoz és tisztes távolból, szolidan megcsókoltam a homlokát. Aztán szemérmesen megjegyeztem: „Bocsássa meg, hogy ilyen *vad* voltam..."

— Melyik szerepe áll legközelebb a szivéhez?

— Tavalyelőtt játszottam a Király Szinházban a *„Szegény ördög"* cimszerepét. Még ma is emlegetem. Alig ismerek darabot, amelyben a komikusszerep ilyen korlátlan lehetőségekre nyujtana alkalmat. Hálás vagyok érte *Emőd* Tamásnak. Ez a szerep már a tragikomikum határvonalán mozgott. Imádom a tragikomédiát, ezt a legmélyebb szinpadi műfajt; kár hogy iróink ritkán irnak ilyesmit, szinigazgatóink pedig huzódoznak tőle.

— Tervei?

— Minél többet játszani. A humor a legnagyobb kincse az embernek. Bennem, hála Istennek, van éppen elég: ami fölösleg marad, elosztogatom a szinpadról...

A fiatalok

széditő tempóban törnek előre. Alig zajlik le szinházi premier, vagy filmbemutató anélkül, hogy legalább egy-két uj nevet bele ne dobna a köztudatba. A festett világ fiatalodik, a generációk váltják egymást. Most ismét egy szép fiatal pesti szinésznő sikeréről számolunk be. Az *Édes mostoha* cimü magyar film egyik szerepét játszotta *Tasnády-Fekete* Mária, az egykori szépségkirálynő, akit ennek a filmnek alapján szerződéssel kinált meg Bécs nagymultu operettszinháza: a *Theater an der Wien.* A szinház, amely hosszu ideig zárt kapukkal állott a fényes bécsi estében, most ujra megnyilik. Uj direkció vette át, amely azonnal hozzálátott a társulat megszervezéséhez. Első ujdonsága magyartárgyu operett lesz, ennek főszerepére szemléltek ki Tasnády-Fekete Máriát, aki rövidesen felutazik Bécsbe, hogy megkezdhesse a próbákat. A volt szépségkirálynő egyébként eddig már sok mindent megpróbált a karrier felé vezető uton. Volt ujságirónő, filmrendező-növendék, szcenáriumiró és nyelvtanárnő. Aztán filmszinésznő az Édes mostohában. És most végre beköszöntött hozzá a komoly karrier lehetősége, mikor legkevésbé várta. A többi majd eldől Bécsben.

Meseáruház

a cime *Eiseman* Mihály uj operettjének, amely már majdnem egy esztendő óta előadatlanul fekszik, azon egyszerü oknál fogva, mert ezidőszerint nincsen operettszinház Pesten. Pedig Eiseman a legtermékenyebb és leginvenciózusabb zeneszerzőink egyike, akinek pompás számai már sok gyönyörüséget szereztek a könnyü muzsikát kedvelő közönségnek. Uj operettjét fatális balszerencse üldözi: az idei szezonban már három szinház illesztette programjába, de mindig közbejött egy kis kellemetlenség. A *Városi Szinházban* csak Rökk Marikával kerülhetett volna szinre; Marika viszont nem tudott megegyezni a direkcióval és visszautazott Berlinbe. A *Royal Szinház* megbukott, mielőtt a próbákra kerülhetett volna a sor, a *Fővárosi Orfeum* pedig — amely Eisemann operettjével alakult volna át ismét operettszinházzá — ki sem nyitotta kapuit. A darab kézirata visszakerült a szinpadi kiadóhoz, a fiókba. Most végre felcsillant valami halvány reménysugár. A *Meseáruház* iránt a *Vigszinház* érdeklődik; május közepén akarja bemutatni, valószinüleg *Bársony* Rózsival a főszerepben.

K. L.

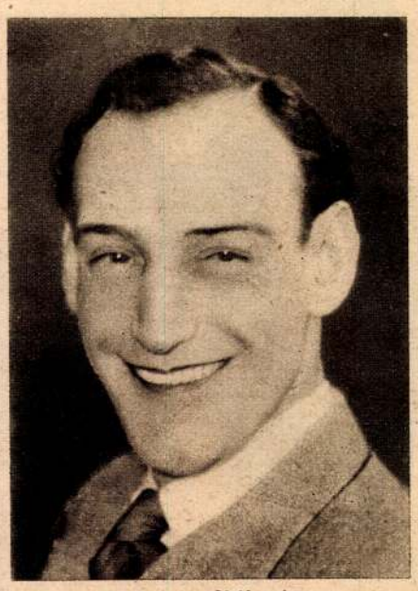

Latabár Kálmán
(Kis Pál felvétele)

Tasnády-Fekete Mária
(Kis Pál felvétele)

Eiseman Mihály
(Rezsny Hédy felvétele)

Goethe, Faust és a szinházigazgató Keleti Arthur bábjátékából

Látogatás a „Fajankónál"

A legkiválóbb magyar piktorok, irók, muzsikusok már hosszu esztendők óta foglalkoznak egy müvészi bábszinház felállításának tervével.

Ezuttal nem gyermekek, hanem felnőttek bábszinházáról van szó. Páris, London, Róma már évtizedek óta büszkélkedik állandó bábjáték-előadásokkal, egyedül Budapest maradt el ezen a téren. Történtek ugyan nagy buzgósággal nekilendülő kisérletek, de ezek kellő anyagi és müvészi eszközök hiányában hamarosan abbamaradtak.

Most aztán összeállt egy sereg elsőrendü lelkes müvészember és megalakitotta a *Müvészi Bábszinház Barátainak Egyesületét.* Az elnök *Jaschik* Álmos lett, aki szivvel, lélekkel hivője ennek a sokezeresztendős multra visszatekintő müvészetnek. Az egyesület elhatározta, hogy az uj magyar müvészi bábszinház *„Fajankó"* néven fogja megkezdeni müködését. Az előkészitő munkálatokat rögtön meg is inditották. *Szunyoghné Tüdős* Klára, a Nemzeti Szinház kitünő kosztümtervezője, *Pekáry* István, *Freytag* Zoltán és *Szokolay* Béla gyüjtik össze a megszületendő bábszinház anyagát. A kis szervezőtársaság nevében Szokolay Béla nagy örömmel beszél a *„Fajankó"*-ról.

— Azt hiszem, érdemes a mi kedves Fajankónkkal foglalkozni — mondja Szokolay Béla. — Fajankó nagy meglepetés lesz a közönség számára. Először izelitőül néhány nevet sorolok fel az uj magyar bábszinház megszületésénél közremüködő müvésztársaságból. A bábjátékokat *Karinthy* Frigyes, *Szép* Ernő, *Tamási* Áron, *Keleti* Arthur, *Tersánszky Józsi* Jenő, *Babits* Mihály és *Hatvany* Lili irják. A diszleteket *Aba-Novák* Vilmos, *Batthyány* Gyula gróf, *Molnár C.* Pál és *Fülöp* Zoltán tervezik. Muzsikát a Fajankó többek között *Kósa* Györgytől, *Nádor* Mihálytól, *Losonczy* Dezsőtől kap. De ezen a néhány néven kivül még félóráig sorolhatnám a fiatal irók, müvészek, muzsikusok szine-javának listáját, akik valamennyien örömmel kapcsolódnak bele munkánkba.

E bevezetés után előkerülnek a Fajankó első „sztárjai." Bájosan groteszk, páratlanul kedves és mulatságos apró bábuk ezek. Közöttük a legmagasabban hordja orrát a büszke, chaplini Kotyon-fity király, aki *Móra* Ferenc „Aranyalma" cimü szindarabjában, illetve mesejátékában fogja a főszerepet alakitani.

— A marionett-szinpadon, évszázados minták után, háromféle módon keltik életre ezeket az apró szinészeket — magyarázza Szokolay Béla. — Részben felülről rángatott huzalokkal, részben ugynevezett kézi technikával, amikor a bábu az ujjainkra van huzva s végül alulról a kis szinpad nyilásain keresztül is mozgathatjuk őket. Bevallom, hogy a bábtáncoltatás nem valami könnyü mesterség. A mi társulatunkat az egyik bábjátékos-familia tehetséges tagja, *Kemény* Henrik oktatgatja erre a müvészetre. Ő egyébként játékmestere is a Fajankónak.

— A Fajankó tehát a felnőttek bábszinháza lesz?

— Főként felnőtteké. Mi nem vagyunk üzleti vállalkozás és a Belvárosban már kiszemelt szinházhelyiségünk mindössze 150 embert tud befogadni. De Párisban, ahol három fiatal magyar müvész: *Blattner* Géza, *Medgyes* László és *Dettre* István tart fenn nyilvános bábszinházat, a 150 emberből ma már külön bábszinházi törzspublikum fejlődött ki, amely ott van és lelkesen tapsol minden *premieren.* A főcélunk nekünk is az, hogy egy ilyen baráti törzspublikumot neveljünk magunknak.

Kotyonfity király Vitéz László és Buta Béla figyelmesen hallgatnak az asztalon, mintha tudnák, hogy róluk folyik a szó.

Természetesen rendezünk egy-egy gyermekelőadást is — mondja Szokolay, — főként akkor, ha a pedagógusok segitségünkre lesznek. Ők bizonyára tisztában vannak azzal, hogy a bábjátéknak a gyerekekre rendkivül értékes nevelőhatása van. Mi azonban elsősorban — miként már többször hangsulyoztam — leginkább a 20 éven felüli — gyerekekre számitunk.

György László

Kotyonfity király, Máté és Perec a szolgái. János, a huszár. Szokolay Béla bábui Móra Ferenc „Aranyalma" marionettjéhez
(A bábukat Szokolay Béla tervezte)

Vasárnap 1936. III. 11.

Feltámadt a magyar fajankó

Művészi bábszinház lesz Budapesten.

(Cikk a főlapban.)

„Buta Béla“ egyik jelenete.

Móra Ferenc „Kotyonfi király aranyalmája“ cimü játékának szereplői (Szokolay Béla festőmüvész figurái).

Népi bábu. (Faragta: Baráti László, Buják).

Szokolay: „Buta Béla“ játékának bábjai.

Tavaszi hossz a cserekereskedésben: bicska, óralánc, tükör és parittya...

Szoritsd, Miska!

MEGJÖTT A TAVASZ BODOGLÁRRA

„Beültettem kiskertemet a tavasszal..."

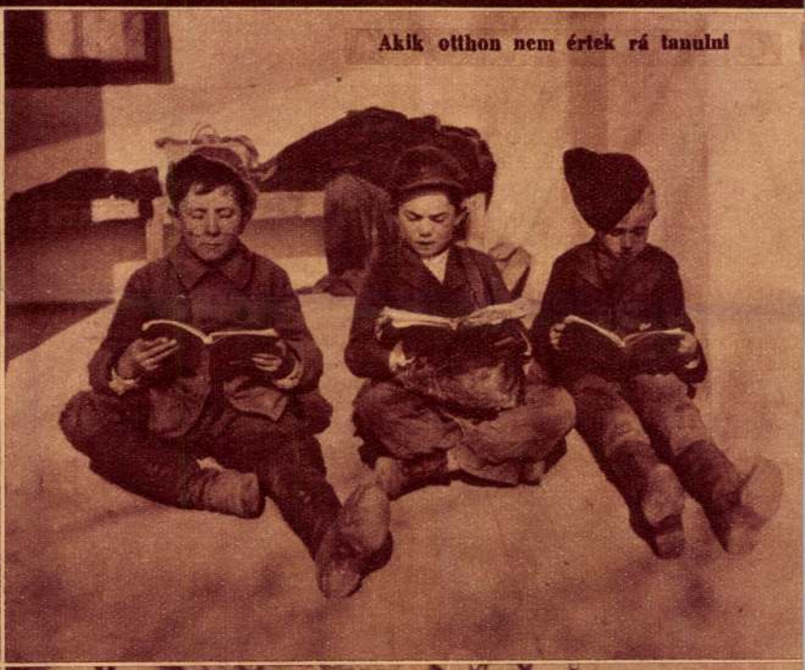

Akik otthon nem értek rá tanulni

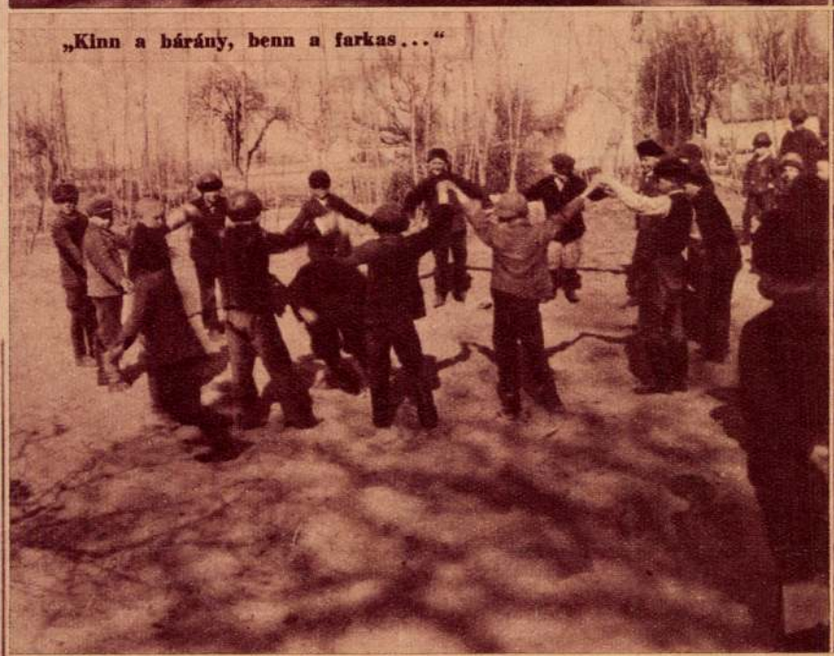

„Kinn a bárány, benn a farkas..."

Hazafelé.
(Lakatos Vince felvételei.)

Szladits Károly dr. *(dunaszerdahelyi)*, egyetemi ny. r. tanár, miniszteri tanácsos. Született 1871 december 27-én Dunaszerdahelyen. Középiskolai tanulmányait a pozsonyi főgimnáziumban, egyetemi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter tudományegyetem jogtudományi karán végezte, hol 1895 október havában doktorátust (sub auspiciis regis) szerzett, nem sokkal később ügyvédi vizsgát tett. Joggyakorlata után az igazságügyminisztériumba került, hol a törvényelőkészitő osztályban nyert beosztást. Az igazságügyminisztériumban főkép a polgári törvénykönyv szerkesztéséhez volt beosztva, eleinte mint segédtag, később mint szerkesztőtag, mely működésében különösen az öröklési jog szerkesztésével és indokolásával volt megbizva. Még 1908-ban a budapesti tudományegyetem jogtudományi karán a magyar magánjogból magántanárrá habilitálták, mely képesitése 1910-ben az asztriai magánjogra is ki lett terjesztve. 1917-ben mint miniszteri tanácsos távozott az igazságügyminisztériumból és ekkor nevezték ki az egyetem jogtudományi karán a magyar és ausztriai magánjog ny. r. tanárává, a polgári törvénykönyv szerkesztőbizottságának azonban továbbra is tagja maradt. 1897-ben a Magyar Jogászegylet titkárjául választotta, utóbb az egylet tiszteletbeli tagja és a magánjogi szakosztály elnöke lett. 1927-ben a kormány a magyar-cseh döntőbiróság tagjává nevezte ki. Az egyetemi magánjogi szeminárium igazgatója, tagja a biró és ügyvédi vizsgálóbizottságnak. Megjelent önálló munkái közül felemlithetjük: Magyar magánjog vázlata (III. kiadás, Budapest, Grill 1917); Magánjogunk ujabb szabályai 1917—1925 (Budapest 1925, Grill); Magyar magánjog tankönyve II. Dologi jog (Budapest 1929, Grill). Munkatársa volt a dr. Fodor Ármin-féle Gyüjteményes Magánjognak, 1914 óta pedig szerkesztője a Jogtudományi Közlöny kiadásában megjelenő Magánjogi Döntvénytárnak, továbbá számos nagyobb dolgozata jelent meg a Nagy Ferenc és Grosschmid Emlékkönyvekben, a Magyar Jogászegyleti Értekezések körében. Ezenkivül főkép magánjogi vonatkozásu cikkei jelennek meg állandóan a jogi szaklapokban. Az egyetemi magánjogi szeminárium gyüjteményes munkájaként jelent meg szerkesztésében: A magánjogi birói gyakorlat (Budapest, 1928, Grill). Egyuttal szerkesztője még a szeminárium egyéb kiadványainak, melyek sorában a szeminárium tagjainak tudományos értekezései jelennek meg. Ezek közt jelent meg 1929 végén: A magyar magánjog bibliográfiája 1861—1930 (Ujlaki Miklós dr. összeállításában). 1913-ban a polgári törvénykönyv benyujtásakor magyar nemességet kapott „dunaszerdahelyi" előnévvel, mig 1928-ban a magánjogi törvénykönyv ujabb benyujtása alkalmából a Kormányzó a csillagos II. o. érdemkeresztel tüntette ki.

Szlatinay-Lednitzer Sándor dr., fogorvos, klinikai tanársegéd. Született Lugoson, 1899-ben. Tanulmányait szülővárosában, Rózsahegyen, Brassóban és Budapesten végezte. Utóbbi helyen a Ludovika Akadémiából kikerülve, hadnagyi rangban a m. kir. honvédséghez nyert beosztást. Az októberi forradalom után szolgálatonkivüli viszonyba helyezték. Egyetemi tanulmányainak befejezése után 1923-ban orvosdoktorrá avatták. 1925-ben a stomatológiai klinika tanársegéde lett. Különböző orvosi szaklapokban számos, a stomatológia tárgykörével foglalkozó cikke jelent meg. Az Országos Orvos Szövetség tagja.

Szmieskó Bálint, ny. kir. postatakarékpénztári főszámtanácsos. Született Privigyén, 1851-ben. Középiskoláit Nyitrán végezte. 1871-ben a kir. adóhivatalhoz került, mint gyakornok. 1872-ben Tapolcsányban, majd Losoncon, mint adóhivatali ellenőr működött, 1889-ben átlépett a m. kir. postatakarékpénztár szolgálatába, ahol mint I. o. tiszt, a csekkosztályban kapott beosztást. Majd a takarékbetétosztályhoz került, ahol 21 éven át teljesitett szolgálatot. Mint számtanácsos, 8 évig a takarék visszafizetési osztály főnöke volt. 1909-ben, mint főszámtanácsos nyugállományba vonult.

Szmolár Sándor dr., orvos. Született Nyiregyházán, 1898-ban. Középiskoláit szülővárosában, orvosi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen végezte, ahol 1929-ben orvosdoktorrá avatták. A háboru alatt a 11-es honvédeknél teljesitett szolgálatot; husz hónapot töltött a fronton és egy évig sinylődött olasz hadifogságban. Tartalékos hadnagyi rangban szerelt le. A Károly-csapatkereszt tulajdonosa. Oklevelének megszerzése után előbb a nyiregyházi közkórházban működött, 1930 óta pedig az ujpesti gyermekkórház orvosa.

Szmrecsányi Lajos dr. *(szmrecsányi)*, egri r. k. érsek és metropolita, a felsőház tagja. 1851 ápr. 26-án született, Darócon. 1873-ban szentelték pappá. Előbb Miskolcon káplán volt, majd Egerbe került, ahol csakhamar kanonokká nevezték ki, 1904-ben pedig magidai c. püspökké. 1912-ben utódlási joggal és cyrrói érseki cimmel Samassa bibornok-érsek mellé neveztetett ki coadjutorként. Samassa

halálával lesz még ez évben egri érsek. Főpásztorkodása nagy mértékben felvirágoztatja egyházmegyéjét. Kisvárdán és Hevesen maga épit zárdát és iskolát. Egerben katholikus fiukereskedelmi iskolát nyit, hatalmas főegyházmegyéjében egymásután alapitja az uj plébániákat és helyi káplánságokat. Igen sok uj iskolát szervez. A régi mecénások bőkezüségével támogatja papjai irodalmi működését. A világháboru alatt rengeteg jót tesz, saját birtokán és érseki palotájában is hadikórházakat állit fel, bőkezü adományokkal látja el a rokkantakat, hadiözvegyeket és árvákat. A tüzvész által elpusztitott Gyöngyös tőle kapja legnagyobb segitségét. A kommunisták kétszer is letartóztatták, halállal fenyegették meg, a legaljasabb gonosztevőkkel kényszeritették egy födél alatt lakni és a kommunizmus bukása után hivei és papsága rajongó szeretettel halmozta el a lángoló lelkü főpapot, aki példát mutatott a bátorságra, a hitre és a türelemre. Szereplését az uj felsőház 1927 február elsején tartott első érdemleges ülésén a jogfolytonosságról tett emlékezetes vitatkozásával kezdte meg. Az országbiró részéről elhangzott fontos kijelentések után ő is felszólalt s hangsulyozta, hogy a nemzet a maga akaratát mindig alkotmányos szervei utján juttatta kifejezésre. Wlassics báró elnöki működéséhez azt a reményt füzte, hogy törekvése a teljes alkotmányos rend elérése lesz, amelynek tartalma az, hogy a nemzet akaratát minden alkalommal királyával egyetértésben nyilvánitja.

Szodfridt József, a felsőház tagja. 1860-ban született Csongrádpusztán, Fehérmegyében. A középiskola után a győri jogakadémián jogi és államtudományi államvizsgát tett. Hosszabb tanulmányuton volt Ausztriában, Németországban és Olaszországban. Anyanyelvén kivül a német és franca nyelvet beszéli tökéletesen. Mint közigazgatási gyakornok, Győrmegye szolgálatába lépett. 1882 októberétől mint aljegyző, szolgabiró, árvaszéki ülnök, majd mint főszolgabiró és árvaszéki elnök teljesitett szolgálatot. 1912 decemberében Győr vármegye és Győr szabad királyi város főispánjává nevezték ki, mely állást 1917-ig töltötte be. Akkor gróf Tisza István miniszterelnök lemondásával egyidőben ő is lemondott. A Lipót-rend lovagkeresztjének és a Vöröskereszt diszérmének tulajdonosa. Igazgató-elnöke a Győri Ipartelepnek s elnöke a Rábaszabályozó Társulatnak. Ezenkivül számos társadalmi és gazdasági egyesületben visel tisztséget. Első izben tagja a törvényhozásnak. Győr vármegye törvényhatósága küldötte be a felsőházba.

Szohner Antal, honvédelmi miniszteri tanácsos. Született Baján, 1847-ben. Középiskoláit szülővárosában végezte, majd egyéves önkéntesi katonai szolgálatának tett eleget.

Hivatali működését a honvédelmi minisztériumban kezdte meg, ahol fokozatosan előrehaladva, 1895-ben miniszteri tanácsossá nevezték ki. Résztvett az 1878-iki boszniai okkupációs harcokban és harcteri érdemeinek elismeréséül több kitüntetésben részesült. Hivatali elfoglaltsága mellett irodalmi tevékenységet is fejtett ki. Két szindarabja mint önálló munka is megjelent és pedig „Ányos", „Huszárosan" cimü munkája. Ezenkivül több cikke és értekezése jelent meg a különböző szaklapokban és a napisajtóban. 1906-ban érdemes munkássága után mint miniszteri tanácsos nyugalomba vonult. Hivatali érdemeinek elismeréséül a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntették ki. Számos müvészeti és társadalmi egyesületnek volt a tagja; az Irók és Müvészek Clubjának igazgatósági tagja volt 1911-ben bekövetkezett elhunytáig.

Szokolay Béla, iró, a Magyar Mühely Szövetség főtitkára. Született Belényesen (Biharmegye), 1896-ban. Atyja Sz. István, mérnök, ny. MÁV helyettes-igazgató. Középiskolai tanulmányait különböző erdélyi ref. kollégiumokban végezte, majd a budapesti József kir. Müegyetem hallgatója lett. 1914-ben, a világháboru kitörésekor, mint önkéntes bevonult a cs. és kir. 62. gy. ezredhez, végigküzdötte a világháborut az orosz, majd az olasz harctereken, a háboru végén mint tartalékos főhadnagy szerelt le. Számos katonai kitüntetés tulajdonosa. A világháboru befejezése uán a Porcellán-, Kőedény- és Kályhagyár Rt.-nál vállalt állást, mint a gyár kerámiai üzemének vezetője. Közben mint hirlapiró tevékenykedett, három évig „A Nép", három évig a „Magyarság" munkatársa volt. 1925-ben megvált a napisajtótól, azóta cikkei az „Élet", „Napkelet", a „Protestáns Szemle" és néhány erdélyi folyóirat hasábjain jelennek meg. Főleg müvészettörténeti és esztétikai tárgykörből vett értekezéseket és cikkeket ir. 1929—1930-ig az Iparmüvészeti Társulat, majd a Magyar Mühely Szövetség főtitkára. Iparmüvészeti munkáival nemcsak Magyarországon, hanem Németországban, Csehországban, Olasz- és Franciaországban is jelentős sikereket ért el.

Szokolay Lajos *(igmándi és németh)*, székesfővárosi segédhivatali igazgató. Született Budapesten, 1866-ban. Meghalt 1925-ben. Középiskoláinak elvégzése után a földmüvelésügyi minisztérium szolgálatába lépett, majd 1894-ben a székesfőváros tisztviselője lett és az V. ker. elöljáróságnál nyert beosztást.

Rat Str.

A MAGYAR FAJANKÓ művészi feltámadása Budapesten

Gyermekkorunk hőse, az ördöggel csatázó *Vitéz* László, aki a vurstli nevető közönsége előtt mosolygó arccal viaskodott ördöggel, boszorkánnyal, óriással és közben rettentő ütéseket adott, kapott, de végül is győzött a gyermeksereg viháncoló örömére. Mély emberi tragédiák, gyakran véres drámák zajlottak le már a bábszinház félszeg mozdulatú figurákban gazdag szinpadán, de a legkétségbeejtőbb jeleneteknél is ott ül a bábszinház arcán a vigyor, a letörölhetetlen harlekin arc. A bábszinház pojácája, aki belül sír, kivül nevet. Önkéntelenül is eszünkbe jut Chaplin, aki annak idején apatikus arccal játszotta el a hires *Aranylázban* a felejthetetlen zsemleláncot.

A bábszinháznak, ennek a sok ezer esztendős multra visszatekintő művészetnek az életében *most nagy jelentőségű esemény történt Magyarországon.*

A Művészi Bábjátékok Barátainak Egyesülete, amelynek *Jaschik Álmos* az elnöke, elhatározta, hogy *új művészi magyar bábszinházat* szerveznek, amelynek a *Fajankó Művészek Bábszinháza* lesz a hivatalos neve. Már meg is kezdték az előkészitő munkálatokat, amelyben *Szokoly* Béla festőművész, *Szunyoghné Tüdős* Klára, a Nemzeti Szinház kiváló kosztümtervezője, *Pekáry* István és *Freytag* Zoltán vesznek részt.

Tudvalévően háromféle bábjáték van. Az egyik a *Wayang,* amely vagy egysikú, vagy plasztikus bábjáték; ennél a figurákat pálcikákkal mozgatják alulról.

A másik válfaja a *Marionette,* abban különbözik a Wayangtól, hogy a figurákat felülről rángatják zsinóron.

A harmadik a *Fajankó,* amely Magyarországon a legismertebb. A Fajankó, *a kézibábu.* Itt a fejet mutatóujjal, a kezeket hüvelyk- és középső ujjal mozgatják.

Eddig csak a Vurstliban ismerték a Bábszinházat, de az a művészi mozgalom, ami most megindul, *a felnőtteket akarja bábjátékkal szórakoztatni.* Valamikor nemzeti viseletbe öltöztették a bábukat és templomok előcsarnokában játszatták és csak később, amikor elfajultak, tiltották ki onnan a szinháznak ezt a régi formáját.

Uszályhajó a Szajnán

1902-ben Budapesten több művész, író, zenész megpróbálta a városban is feltámasztani a bábjátékot, s egy azóta már elhunyt kiváló magyar drámaíró, *Orbók Lóránt szervezte meg az első magyar bábszinházat,* a Vigadó termében, ahol *estélyiruhás közönség élvezte a játékot.* A legkiválóbb irók dolgoztak a bábszinház részére és még politikai és társadalmi játékot is játszottak a Vigadó szinpadán. Amikor azonban *Orbók* Lóránt külföldre költözködött, egyszerre meghalt a *Fajankó* is.

A *Művészi Bábjáték Barátainak Egyesülete* most aztán ismét feltámasztja a Fajankót, megteremtik a magyar művészi bábjátékok szinpadát.

A *Magyar Műhely Szövetség* színes, érdekes szobájában kerestük fel a mostani művészi mozgalom vezetőjét, *Szokolay* Béla festőművészt. *Szokolay* nemrégen *Móra* Ferencnek *Kottyon-fity király* című könyvét dolgozta át bábjátékra, amelynek elkészültek már magyaros érdekes figurái is.

Szokolay ezt mondja:

— Nemrégen a magyar bábjátéknak külön egyesülete alakult, amelybe művészek, festők, írók tömörültek ennek az ősi műfajnak életrekeltésére. Hogy csak néhány nevet mondjak, *Németh* Antal, a Nemzeti Szinház igazgatója, *Jaschik* Álmos, *Benedek* Kata, *Köpeczy-Boócz* Lajos, *Pekáry* István, *Blattner* Géza és sokan mások fogtunk össze, hogy rövidesen megrendezzük az első magyar művészi bábjátékot. Ennek nemcsak művészi, hanem *népnevelő hatása is óriási jelentőségű,* hiszen például *egyik velünk szomszédos államnak 4500 bábszinháza van,* nekünk pedig úgyszólván semmink nincs. Nemcsak gyermekeket, hanem felnőtteket is lehet nevelni, irányitani a bábjátékkal.

Képeket mutat:

— Hogy csak egy példát mondjak, amikor *Blattner* Géza, a művészi magyar bábszinházgyártás egyik kitünősége *Párizsba* ment és ott bábszinházat nyitott, olyan óriási sikere lett, hogy *a francia kormány külön uszályhajót bocsátott rendelkezésére, amelyen pazar kiállitású bábszinházával bejárta az egész Szajna vidékét.*

— Kik fognak írni a bábszinház részére?

— Mindenkit és minden ötletet szívesen fogadunk. Egyelőre, hogy csak néhány nevet említsek, *Tersánszky* Józsi Jenő, *Karinthy* Frigyes, *Tamási* Áron, *Szép* Ernő, *Babits* Mihály és még mások igérték meg, hogy dolgoznak a magyar bábszinház részére. A díszleteket *Aba-Novák* Vilmos, *Batthyány* Gyula gróf és mások készitik. Muzsikát kapunk *Kósa* Györgytől, *Nádor* Jenőtől és *Losonczy* Dezsőtől. De ezek csak ötletszerűen kiszakitott nevek, hiszen *fiatal irók, művészek, zenészek kapcsolódnak boldogan munkánkba.*

Kottyan-fity királyfi

— Melyik darabot mutatják be először?

— Egy Choplin-i figurát, Kottyon-fity királyfit, aki Móra Ferenc Aranyalma című színdarabjának, illetve mesejátékának főalakja.

Elgondolkozva folytatja Szokolay:

— Mindenekelőtt meg kell állapitanom, hogy nem alacsonyabbrendű műfaj a bábjáték, csak éppen más, mint a többi. Az élő színpadtól csak abban különbözik, hogy a bábu egy stílust határoz meg, hogy csak kis területen leszorítva zsufoltan adja ugyanazt a nagy életérzést, amely a rendes szinpadon elevenedik meg. Elsősorban a festőművészek azért foglalkoznak bábjátékkal, mert a bábjáték drámai ugyan, de a szem számára készül. Szinte érthetetlennek találom, hogy a bábjáték még nem támadt fel eddig nálunk. Vannak országok, ahol nincs olyan iskola, melynek nem volna bábszinháza. Felismerték azt a nagy propagandisztikus erőt, amely ezekben a játékokban él, gyermekek, felnőttek részére egyaránt. Ma már a pedagógusok is tisztában vannak a bábjátékok jelentős hatásával. Mi nem vagyunk üzleti vállalkozás, a Belvárosban kiszemeltünk egy szinházhelyiséget, amely mindössze 150 embert tud befogadni. Főcélunk, ha a kisszámú, de baráti törzspublikumot neveljünk magunknak.

Amint nézegetjük a különböző figurákat, az *Aranyalma* marionettejének bábúit, *Kottyon-fity* királyt, *Máté* és *Perec* szolgákat, *Jánoska* huszárt, jegyzi mosolyogva meg *Szokolay:*

— Nemcsak hogy sok munka van a bábok kifaragásával, ennél nagyobb baj, hogy egy figura rengetegbe kerül. Előbb vázlatot készitünk, aztán agyagból megmintázzuk, majd fából elkészitjük. Egyik darabomnál, a *„Buta Béla"* című bábjátéknál egyedül *a fejek kifaragása 58 pengőbe került.* A kosztümöket magunk csináljuk házilag, de az anyag itt is drága.

Majd így szól:

— A bábjátéknál nincsenek korlátozva a lehetőségek. Amig a rendes szinpadon *nem lehet transzcendens alakokat szerepeltetni,* addig itt ennek semmi akadálya. A bábszinházban *valóban seprőn lovagolhat a boszorkány és mérföldes csizmákat húzhat a vándor.* Nincs lehetetlen.

— És könnyű mesterség a bábtáncoltatás?

— Nem könnyű. A mi embereinket az egyik bábjátékos család tehetséges tagja, *Kemény* Henrik oktatja erre a művészetre. *Egyébként Kemény játékmestere is a Fajankónak.* Mi szerződésnélküli szinészeket akarunk, úgynevezett mozgatósoknak alkalmazni.

Rövidesen tehát Budapest gazdagabb lesz egy művészi szórakozással. Az anyagi tőke mecénások jóvoltából most gyül összse s hamarosan feltámad az ősi magyar játék hőse, *a magyar Fajankó.*

DIÓSZEGHY MIKLÓS

„Szegény madár, miért csip-csip?"

Gyermekszáj.

Bíborpiros kis kapu, amelyből úgy masíroznak elő a szavak, mint életre keltett ólomkatonák. Egymásba botlanak, feldűlnek, háttal menetelnek előre s akkor is ügyefogyottan kedvesek, ha véletlenül a legkatonásabb formába csoportosulnak.

*

Kata kétéves.

A lány öltözteti s éppen a cipőnél tartanak.

A cipőhúzás nem egészen sikerül.

— *Nézze, fiam...* — akarja Kata magyarázni az ügyetlenkedés okát, de nem lehet, mert az egész család nevet.

Most mit nevetnek?

Mert azt mondta: Nézze, fiam?

Hiszen az édesanyja így beszél a lányhoz.

Most mi van ezen nevetni való?

*

Péterke még kétéves sincs.

— Hol lakol? — kérdezi tőle egy bácsi, eléggé ügyefogyottan, mert éppen a lakásben kérdezi.

— Itt, *mondom én* — felel a gyerek és csodálkozik, hogy nevetnek rajta. Hányszor hallotta, hogy kételkedést így oszlattak el: Ha én mondom.

Ők mondhatják, de ha ő is mondja, akkor nevetnek.

Ki érti ezt meg?

*

Évike vendégségben van és először lát eleven kanárit.

A kanári azonban nem fütyül, csak csipog.

Évike szíve megindul a szegény kis madár csipogásán és résztvevőn kérdezi:

— *Szegény madár, mért csip-csip?*

Kinevetik. Pedig a nagyoktól tanulta, hogy ha valakinek fáj valamije, ha panaszkodik, ha csipog, megkérdezik az okát.

*

Eljön az este, a szobában terjeng már a félhomály, egyedül van. A gyerek sír, mert fél.

A mama felgyújtja a villanyt.

A kicsi mégis sír.

— Most mi bajod? — hangzik ingerülten.

— Félek egyedül.

— De én nem maradhatok idebent, csacsi.

— Én félek.

— Mitől, kis szamár, hiszen látod, hogy nincs idebent senki.

A gyerek hallgat. *Akkor* se volt a szobában senki, amikor ijesztően kopogtak az asztal lapján, a kredencen, hogy *bubu,* jön a kéménysepő, a rendőr, vagy a szenesember.

Akkor se volt a szobában senki ezek közül, és mégis mondták, és most, hogy már hiszi, hogy itt vannak valamely sarokban, vagy beugorhatnak az ablakon, esetleg bebújnak a kulcslyukon, most tagadják.

Nem értik meg, hogy a szegény gyerek egyedül mért „csip-csip?"

*

És a rémek között ott leselkedik a doktor bácsi.

A rémek között ő a legfélelmetesebb. Még talán soha nem látta, de elképzeli szörnyűséges voltát, hiszen a nap minden órájában fenyegették vele.

— Úgy-e, mondtam, hogy ne igyál hideg vizet. Én nem bánom, majd beteg leszel, eljön a doktor bácsi. Akkor majd jobb lesz.

A doktor bácsi tehát roszabb, mint a betegség.

És ha szúrást érez a hátában, a mellében, ha fáj a torka, akkor — hallgat.

Jaj, nem szabad megmondani, mert jön a doktor bácsi.

S mikor végül mégis be kell vallani a fájdalmat, akkor szidják, hogy mért nem szólt idejében. Elhívták volna rögtön a doktor bácsit, aki segít.

No, szép — *segítség.*

*

A forgalmi rendőr előtt kisfiú áll meg.

— Mit akarsz, kisfiam?

— Rendőr bácsi. Maga elvisz engem?

— Hová?

— Haza. Zsákban.

— Nem én, gyerekem. Magamnak is van három.

A kisfiú boldog mosollyal újságolja az apjának, aki ott áll a gyalogjáró szélén.

— Igaza volt, apukám. Nem visz el. Majd megmondom nagymamának, hogy zsákja sincs.

A „gyerekrabló" rendőrt a zsákkal a nagymama — szülte.

Olyan is.

*

Elvi sír a villamos perronján, mert anyja elment és a bácsival kell hazamennie. Nem a bácsi fáj neki, hanem a bácsú.

Velük szemben egy hölgy áll, aki mosolyogva nézi a pityergőt.

A bácsi lehajol hozzá és ezt súgja a fülébe:

— Nem szégyelsz pityeregni. Nézd, a néni hogy mosolyog rajtad?

Elvi hallgat, ajka bosszús megvetőre húzódik, farkasszemet néz a nénivel és azt mondja:

— *Pedig nem is divatos a kalapja.*

A perron nevet. Miért?

Elvi már hallotta azt a megállapítást, hogy aki nem öltözik divatosan, az ki sem mehet az utcára.

És ha kimegy, akkor ne merjen kinevetni mást.

*

A gyermek reális világa a mesevilág.

Jóhiszeműségében elhiszi, hogy van láthatatlan süveg, mérföldes csizma, vannak tündérek, törpék, beszél a fa, a virágnak fáj, ha letépik, állatoknak külön nyelvük van és a tárgyak, ha akarnak, megelevenednek.

S ő akarja.

Személyes kapcsolat fűzi a tárgyakhoz, olyanhoz is, aminek nevét nem illik a nagy nyilvánosság előtt kiejteni.

Mikor már rajta van kabát, kalap, hirtelen berohan a hálószobába és bekiált az ágya alá:

— Pá, pá, én most elmegyek sétálni.

*

— Ki jött, kislányom?

— *A Kop-kop néni.*

Kop-kop néni a doktornő. Azért „kop-kop", — mert már elégszer megkopogtatta a kicsi hátát.

A legtalálóbban jellemzi és mégis nevetik.

*

Az óvodában lovagias affér támad s el is intéződik a lovagiasság szabályai szerint. Pistinek bocsánatot kellett kérni.

Pisti azonban fellebbez. Elvonszolta Petit a másik óvónénihez s újra elmondta az esetet.

Mielőtt a fellebbezési fórum ítélhetett volna, Peti összecsapja a kezét és méltatlankodva felkiált:

— De mit akarsz, hisz ez már egy *elintézett ügy!*

*

Ebédnél állandó tanácskozás folyik minden egyes ételnél a szülők között:

— Adjunk *neki* is?

— Ebből ne adjunk *neki?*

És egyszer, amikor habos torta került az asztalra, megszólalt az érdekelt fél:

— Adjunk Nekikének is.

*

Gyermekszáj...

Szavak, mondatok, masírozó ólomkatonák...

Most jön az utóvéd.

Lorcsi sírva megy fel a lépcsőn.

— Hová mész, kisfiam?

— Megütöttem magam. Megyek, hogy anyuka megcsókoljon.

— És ha megcsókol, akkor nem fáj?

— Nem, mert anyuka csókja meggyógyít.

*

Anyuka az egyetlen kop-kop néni, doktor, akitől nem kell félni.

Ő fájdalom nélkül gyógyít...

Legfeljebb — neki fáj.

Nem Nekikének.

Máriáss Imre

Jean Moreas második honfitársa

Jean Moreas, a Stancák világhírű szerzője, már beérkezett nagy író volt, amikor egy barátja egy ismeretlen urat akart neki bemutatni. Moreas, aki igen el volt foglalva, oda sem hederített. Barátja többízben ismételte:

— Egy honfitársát szeretném önnek bemutatni, athénit...

Moreas végre felfigyelt, felnézett irásaiból és csak ennyit mondott:

— Uram, nekem csak egy honfitársam van: *Sophokles.*

Az athéni, akit a nagy irónak be akarnak mutatni, Venizelosz volt, aki akkor állott ragyogó pályájának első lépcsőfokán. A két nagy ember, az államférfiú és az iró később igen jóbarátok lettek és Moreas kénytelen volt elismerni, hogy két honfitársa is van.

Negyvennégyezer zivatar tombol naponta a földön

Millió ember közül csak egynek okozza villám a halálát

Az angol légügyi minisztérium statisztikája szerint a nap minden órájában körülbelül *1800 vidékén a Földnek mennydörög az ég és lobognak a villámok,* ami azt jelenti, hogy napjában legalábbis *44.000 zivatar tombol aránylag még fiatal és életerős bolygónkon.* Kevesen tudják, hogy Előindia bizonyos tartományaiban és a Föld még egynéhány pontján szinte állandóan hallható kisebb vagy nagyobb erejű mennydörgés, éjjel-nappal szüntelenül egész évben.

A villámoknak emberéletet veszélyeztető voltát rendszerint túlbecsüljük, — körülbelül 30 évre terjedő megfigyelések azt mutatják, hogy *minden millió ember közül csak egynek okozza villám a halálát.* A villámoknak *kevesebb mint egy százaléka csap le a földre* és legtöbbjét magas fák vagy épületek ártalmatlan módon levezetik a talajba.

Sokan a villámot ellenállhatatlan erejű hatalomnak hiszik, mely mindent, amit útjában talál, szétzúz és amely vastag acélgerendákat vékony drót gyanánt meghajlít. *Nem így van.* A villám speciális kutatói, akik a légköri elektromosság hatásait egy életen át figyelték, azt mondják, hogy *minden nagyobb épületbe legalább egyszer be szokott vágni a villám, anélkül, hogy benne nagyobb kárt okozna. Az Eiffel-toronyba vagy például az Empire-State felhőkarcolóba (Newyork) a villám évente többször csap be,* ez utóbbi épületóriásba egy heves zivatar alkalmával félórán keresztül majdnem percenkint vágott a tüzesmennykő, a nélkül, hogy a lakók csak tudtak is volna erről, — az épület acélvváza kitünő villámvezető volt, melyen keresztül hatalmas elektromos töltések rohantak károkozás nélkül a földbe.

A villámot ma már egyes kutatók és kutatóintézetek rendszeresen tanulmányozzák, ez utóbbiak között első helyen áll az amerikai Egyesült-Államok egyik legnagyobb villamos társasága, a *General Elektric Company,* melynek egyik külön osztálya évenkint sokezer kísérlet és megfigyelés tárgyává teszi a *sokezer mesterségesen is elősegített villámcsapást.* Az utolsó évek egyik leghíresebb villámtanulmányozója három német fizikus volt: *Urbán, Brasch* és *Lange,* kik az olasz *Monte Generoso*-n *(a Dzsenerózó-hegyen)* többszáz méter hosszú villámcsapdákat építettek, azokat óriási szakadékok fölött feszítve ki, — ezen az olasz hegyvidéken ugyanis nyáron rendkívül gyakoriak a zivatarok. Urbán a kísérletek közben életét is veszítette.

Ha a technikusoknak egy szép napon sikerülne a villámot munkára fogni, mint a vízeséseknek vagy a kőszénnek energiáját, úgy megoldott volna az olcsó villamos áram tömeges termelése és a szegény emberek is a városi elektromos-árammal fűthetnének és főzhetnének. Noha a villámenergiának hatalmas akkumulátorokban való felhalmozása ma még csak a fantázia birodalmában van meg, mindamellett neves szakemberek úgy vélik, hogy a probléma megvalósulása talán nincs is már nagyon messze. Nem is volna rossz, mert ahogyan ezt egy német fizikus kiszámította, a Földünk légkörében állandóan kigyózó, lobogó, dörgő elektromosság energiájában *évente 20—30 billió pengő vész kárba (egy billió az milliószor millió)!*

Erre vallanak *Steinmetz*-nek, az amerikai fizikusnak, a villám egyik legjobb ismerőjének megfigyelései is, melyekből kiderült, hogy ez a hatalmas természeti jelenség gyakran 50.000 lóerő teljesítménnyel dolgozik. Persze ezzel szemben meggondolandó, hogy a másodpercnek csak igen kicsiny törtrészén keresztül. *A legtöbb villám elektromos feszültsége több, mint 1 millió Volt és kétségkívül igen gyakran a 10 millió Volt-ot is meghaladja. A villámok hossza pedig eléri az 5 kilométert is,* itt azonban nem szabad elfelejteni, hogy ez a „hosszúság" tulajdonképpen *szélesség,* mert a haladásirányra merőleges méretről van szó, — a csapódási hosszúság sokkalta kisebb és részben a feszültségtől, részben a levegő ionizáltsági fokától és a légáramlatoktól függ.

Kevesen tudják, hogy a légköri elektromosság félelmetesen szép kisülései nemcsak rombolnak és nemcsak a Nagytermészet szeszélyeinek tekinthetők, hanem, hogy a *növényvilágban igen fontos szerepet játszanak!*

A trópikus erdők sötétzöld rengetege, fantasztikus színeket játszó dús növényzete bujaságát nagymértékben a heves trópusi zivataroknak köszönheti: a villámok ugyanis, mint minden nagyfeszültségű elektromos kisülés, a levegő nitrogénjét és oxigénjét salétromos- és salétromgőzökké egyesítik, melyek vegyületeire a legtöbb növénynek nagy szüksége van. *Ez különösen a rizsre áll, Ázsia sokszáz millió emberének „kenyerére". Bengália rizsföldjeit például szinte sohasem trágyázzák,* mégis az évente exportált óriási rizsmennyiségek dacára a rizsföldek termékenysége hosszú évtizedek óta nem változott, mert a rizs a maga nitrogénszükségletét közvetlenül a levegőből nyeli el, asszimilálja, salétromos- és salétromgőzök formájában, ezek pedig legnagyobbrészben zivatari eredetüek — sok más növény is így szerzi be szükségelt „trágyáját". Tudjuk, hogy a világháboruban a chilei salétromtól elzárt Németország is a levegőből gyártotta salétromát, levegőből, melyet sűrített áramban mágnesmező által széles koronggá széthúzott elektromos ívfényen vezettek át a műtrágyagyárakban és e gyártási módot mai napig is megtartotta, sőt kifejlesztette.

Végül még megjegyezzük, hogy a londoni botanikai intézet kertésze szerint, ki az intézet faállományát évek óta figyeli, a villám szinte sohasem csap símakérgű fákba (tölgy, nyír, bükk, stb.), *inkább az érdeskérgű s egyben magányosan álló fákba,* de általában nem annyira veszélyes zivatar alatt fa alatt állni, mint ahogyan azt rendszerint gondoljuk.

NEUBAUER FRIGYES

A TŰZ

Egy szobrocskám volt: vízhordó leányka.
Bronzból feszült ki két kis kemény melle,
csupa élet volt, éneklő erő,
meg derű, pedig vizet hordott éj, mint nap a vállán
— úgy képzeltem — egy óprovencei kútról.
Dalolva járt, — én úgy hallottam mindig —
gyerekmosollyal az ajka szegletén,
szelíd juhocskák tején lett ilyenné,
vizet vitt, hűs, nehéz vizet a vállán.

Egy este, amikor nyugovóra tértem,
már kioltott szemmel gubbasztott a lámpám,
csak kandallómban zengett még a tűz.
Pokolnyi tűz volt! Néha egyetlen hömpölygő tűztenger,
máskor külön a lángok, mint ciklámenvirágok,
oh, pokolbeli tűz volt! Félelmes, mohó,
oh, pokolbeli tűz volt! Vonzó bűvölő
s egyszerre csak a szobrocskám megindult,
tág szemében furcsa révület
s szemközt a tűz. Dalolva lépeget.
De akkor én már lehunytam szemem
a rémülettől, nem tudtam látni sem,
ahogy besétál tétován a tűzbe.

Csend lett. A szívem vágtatott. És csend volt.
Csak akkor sikoltott éleset szegény,
amikor olvadni kezdett szíve érce.

És reggel a helyén üres volt a polc.

TEMESVÁRY KRISZTA

AZOK AZ IRIGYELT SZERZŐK

Barangolás a szinházak, szinpadi kiadók, szerződések és percentek dzsungelében

— Színdarabot hoztam. Beszélhetnék a főnök úrral?

— Természetesen. Nagyon boldogak vagyunk, hogy ránk tetszett gondolni! Parancsoljon, kérem befáradni a főnök úrhoz!

A főnök úr:

— Nagyon örülök, hogy felkeresett. Rajongok az új tehetségekért! Talán el se fogja hinni, de éppen erre a darabra vártam. Már a címe is sokat ígér... Jöjjön fel holnap, akkorra elolvasom és aztán aláírjuk a szerződést.

— És az előleg?

— Természetesen az előleget is kiutalom. Kétezer pengő elég lesz?

*

Így, vagy legalábbis ilyenformán képzeli el a laikus közönség, s az ifjú írójelöltek túlnyomó része a szerző fogadtatását a színpadi kiadónál.

Nem csoda, hiszen annyi irigylésreméltó híradást olvashat naponta a lapokban és a színházi föliratokban:

„X. Y. új vígjátékot írt, amelyet a Vígszínház mutat be. Az újdonság még ebben az évben bemutatásra kerül a bécsi Josefstädter Theater színpadán, továbbá egy párizsi, egy newyorki és egy yokohamai színpadon."

Vagy:

„*Molnár II. Ferenc,* a kitünő vígjátékíró Miguel *Trinidad* álnéven új komédiát fejezett be, amelynek filmesítési jogáért a Metro és a Paramount filmgyár verseng."

Avagy:

„*Nótafa* Lajos, a népszerű magyar zeneszerző új operettet írt a párizsi Nouveantès-színház számára. A színház igazgatósága félbehagyta az új Yvain-darab próbáit és nyomban műsorára tűzte a magyar operettet, amelynek „Kotkodács" a címe."

Csoda-e, ha minden ember, aki valaha összehozott egy szerelmes verset és minden diák, aki csak egyszer is önképzőköri díszcéretben részesült, siet darabot írni és felajzott reményekkel kopogtat a színpadi ügynökségek ajtaján?

Nem csoda. A titkos drámaírók és titkos zeneszerzők ugyanis nem tudják, hogy még a nagy konjunktúra idején sem ment a dolog ilyen simán, s hogy a lapokban megjelent siker-hírek forrása többnyire — *maga a szerző.* Hogy a darabok, amelyeknek közeli amerikai bemutatóját hirdetik, legfeljebb vázlatban vannak meg, s az egész hír arra jó, hogy a név szerepeljen, s hogy fölkeltse a színigazgatók érdeklődését.

Azután jön a meglepetés a színpadi kiadónál.

A tapasztalatlan és vérmes reményű ifjú író, vagy zeneszerzőjelölt bekopogtat a kiadóhoz és a fogadtatás homlokegyenest másképen folyik le, mintahogy ő lázas álmaiban elképzelte.

— Mi tetszik? — kérdi tőle egy hüvös alkalmazott, mondjuk a Nagy Ügynök mindenható titkárnője.

— Darabot hoztam. A főnök úrral óhajtok beszélni.

— Sajnálom, uram. A főnök úr ma nem fogad. Ezen a héten egyáltalán nem fogad. Nagyon el van foglalva.

— De nagysád, *én darabot* hoztam!

— Tudom, uram. Hozzánk általában naponta negyven-ötven darabot hoznak. Legyen nyugodt, a főnök úr úgysem maga olvassa el a darabot, kiadja a dramaturgnak. Tessék itthagyni.

— És mikor jöjjek érte?

— Mondjuk két-három hét mulva. De még jobb, ha vagy két hónap mulva jön. Akkorára biztosan elolvassák.

— Egy-két hónap mulva?!

— Sokalja uram? A „Farsangi lakadalom" például tíz évig hevert az Operaház direktorának a fiókjában. És *Katona* József meg sem érte a „Bánk bán" sikerét.

— Hát kérem, — hebeg most már lesujtva a fiatal szerző — akkor.... akkor itt hagyom a darabot...

*

És elmegy. És két hónap mulva megismétlődik az előbbi jelenet: „A főnök úr még nem fogad, jöjjön négy hét mulva... Farsangi lakadalom, Katona, Bánk bán, stb."

Mert rég elmultak azok az idők, amikor a főnök úr és a többi főnök urak boldogboldogtalannak lekötötték a darabját, a zenéjét, akár olvasatlanul is, mert sohse lehet tudni, az ilyen borzashajú fiatalember mikor „ugrik ki", nem „főz-e meg" valami pénzes tőzsdést, meggazdagodott bárzongoristát, vagy hasonló kalandos existenciát, hogy „produkálja" az ő darabját, mit lehet tudni, *hátha?... Száz-kétszáz pengő befektetést megér a dolog.* Mindenesetre le kell kötni, hátha pénz lesz belőle?!

Azok a boldog idők voltak ezek, amikor a népszerübb szerzők *havi fixért* adták el magukat a kiadónak, s a havi fizetés, illetve „biztosított jövedelem" fejében *minden befolyó jogdíj az ügynökséget illette.* Ebből szereztek az ügynökök házat, vagyont. Már amelyik meg tudta tartani a pénzt. Mert olyan is van köztük, — s épp a legötletesebb és a színpadhoz legjobban értő üzletember — aki csődbe ment és a környékre vonult vissza, *bírói letétben hagyva egész kinnlévőségét és várható jövedelmét,* s ha a kezelésében lévő rengeteg magyar és külföldi darab közül valamelyiket előadják, a szerző, vagy a fordító *ügyvéd és per útján kénytelen kiigényelni a neki járó jogdíjakat a bíróságnál.*

Színpadi szerzőnek tehát ma nem jó lenni. De bizony még a nagy konjunktura idején sem volt valami irigylésre méltó dolog, *legfeljebb egy tucat ember számára — a sok száz közül.* A darabírás ugyanis nehéz mesterség, — nemcsak írói tehetség, de külön bravuros színpadtechnikai tudás kell hozzá — a darab *elhelyezése* pedig még ennél is nehezebb: a megírásnál is több tehetséget, leleményességet, ügyességet, szívósságot követel. S ha már ez is sikerült, ott az ügynök, aki *lefölözi a jövedelmet:* beszedési díjat von le a tantiém felvételéért és elszámolásáért (az előbbi valóban nem könnyű dolog a mai nehéz gazdasági viszonyok közt sinylődő színházaknál); *progresszív percentet köt ki a külföldi előadások, a filmesítés, stb. után;* s ha netalántán pár száz pengő előleget is kiutalt a készülő darabra, akkor *külön percentet biztosít magának a belföldi jövedelmekből.*

Azonban, amit az ügynök tud, azt *az igazgató és a rendező, de sőt még a primadonna is tudja.* Az igazgató a *produkálásért,* a rendező az *ötleteiért,* a primadonna a *fellépéséért* köt ki többnyire egy-két percentet, Mire a szerző kézhez kapja a jogdíját, (amely ma amúgy sem mindig tíz százalék, hanem legfeljebb *nyolc,* néha csak hat, vagy éppen három percent a bruttóból), akkorra a pénz rendszerint már igen szerény összegre olvadt le. Az ötven előadásos sikerek többnyire csak kifelé festenek szépen, maga a szerző aligha lehet megelégedve az anyagi eredménnyel. *Az anyagi siker ma száz előadásnál kezdődik; de melyik darab éri meg a száz előadást? Száz közül alig kettő-három.*

Azelőtt a vidéki előadások — a megszállt területeket is beleértve — külön jövedelemforrást jelentettek évekig. Az ügynökök szivesen *megváltották ezt a várható jövedelmet egy igen jelentős összeggel.* Ma a vidéki előadások hozama *alig számít,* s az esetleges *rádióközvetítés* nagyon csekély kárpótlás a dús vidéki tantiemek elmaradásáért. S hol van ma már az egykor jelentős *anyagdíj-jövedelem* a darabok sugópéldányai és partiturái után és hol a kottajövedelem?

Budapesten ma hét színpadi ügynökség van. Ezekből egy csődeljárás alatt áll, négy igen szűk keretek közt működik, tehát voltaképpen csak két ügynökség van, amelyik számít, s ez a két ügynökség szinte monopolizálja a piacot. Ezeknek is megvannak a maguk háziszerzőik, akiknek a munkáival itthon és a külföldön dolgoznak. Miután pedig a házi-szerzőknél igen súlyos előlegekkel vannak érdekelve az ügynökségek s a legtöbb „biztos" házi-szerzőnél is inkább csak a „pénzük után" mennek már, *nem is nagyon érdekük, hogy sok új tehetséget lanszirozzanak.*

Körülbelül hasonló a helyzet a film terén is, ahol néhány „beérkezett" szerző, s egy sereg aggódó bizalmatlan tőkés áll vigyázva őrt, hogy új név lehetőleg közelébe ne férkőzhessen a studióknak.

Mert ha közelébe férkőzhetne, talán még leforgatnának olyan filmet is, amelynek nem a templom egerénél szegényebb gépírókisasszony a hősnője, s nem a színpadon már rég elcsépelt mese a cselekménye, hanem valami köze van a mai élethez, a mai problémákhoz, sőt — horribile dictu! — még talán az irodalomhoz és a művészethez is...

(i. ő.)

MDK

Szokolay Béla

Szokolay B.: A magyar festőművészet. Vázlatos áttek.
Pásztortüz. 1925. jan. 25. 2. sz.

nya Albániában c. képe a Nemz. Gal.

mdk

Szokolay Béla

mint képzőművész a 30-as évektől kezdve foglalkozott művészi amatőr bábjátékkal. Tanulmányok, tanfolyamok, tanácsok jelzik tevékeny életét. A közelmúltban halt meg.

V. Hírek.

Népművelés, 1959. 11. sz 31 l.

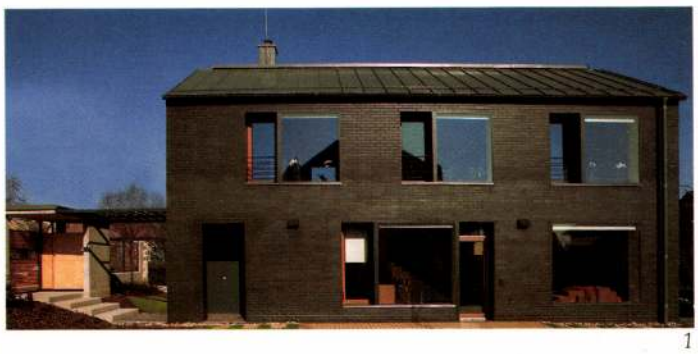

1

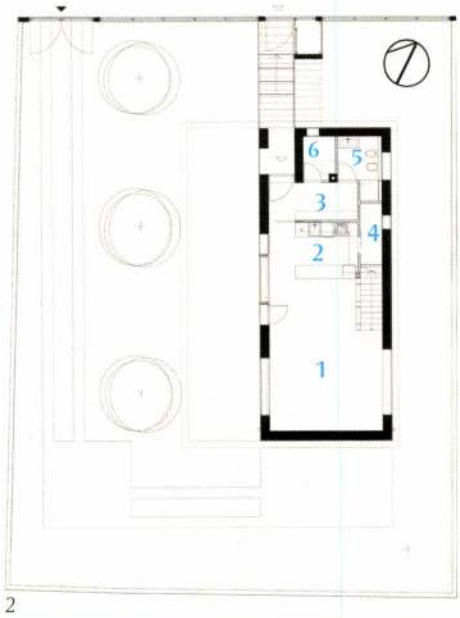

2

1. Nappali
2. Konyha
3. Előszoba-gardrób
4. Kamra
5. Fürdő
6. Gépészet

Pethő László

Tudom, hogy manapság, mikor körülöttünk tombolnak a biomorf őrültek, tükör előtt szépelegnek az esztétizáló hímfiak és hímlányok(?), egy kicsit avétos dolog ilyen címmel kezdeni egy írást. Ezen avétos cím oka, az apropó, természetesen mint mindig, most is egy ház.

Az épület, melyet saját két szememmel láttam élőben, úgy áll jól meghatározott helyén, ahogy a ház alakú házak általában szoktak, tetőgerinccel merőlegesen az utcára. Az archetípus, ami a ház alakú házban megfogalmazódik, nem formált, nem esett át semmilyen magasztos eszmék által támogatott transzformáción, mérhetetlenül természetes. Úgy archaizál, hogy közben minden egyes porcikájában modern, a modernsége nyíltan vállalt, a léptéke illeszti egyértelműen környezetébe.

Van egy átmeneti tere a bejárat előtt, vannak falai, vannak ablakai, van tető, és nincs semmi trükk. Trükk persze van, de a trükk is természetes, amennyiben trükknek lehet nevezni azt az elegáns, klasszikus arányrendszert, ami az egész házat kívül-belül áthatja.

Az MCXVI-ban ügyes emberek dolgoznak, tudják, hogy a fekete szín karcsúsít. Nagyon ravasz! A fekete csempével borított homlokzati fal kerüli az „olyan, mintha..." érzést, nyíltan vállalt modernista gesztussal csomagol. Jó, ha egy utcában van fekete ház.

Ismeretlenül lépve a házba, az első pillanatban minden tiszta, mindennek tudom a helyét alaprajzok, metszetek nélkül. A kérlelhetetlen logikával szerkesztett térsorok racionálisan mesélik el a Megbízó és a Tervező közösen alkotott történetét, amely

1. Egyszerű tömeg az utcára merőleges nyeregtetővel

2. Földszinti alaprajz

3. Jó arányok és karcsúsító fekete szín

3

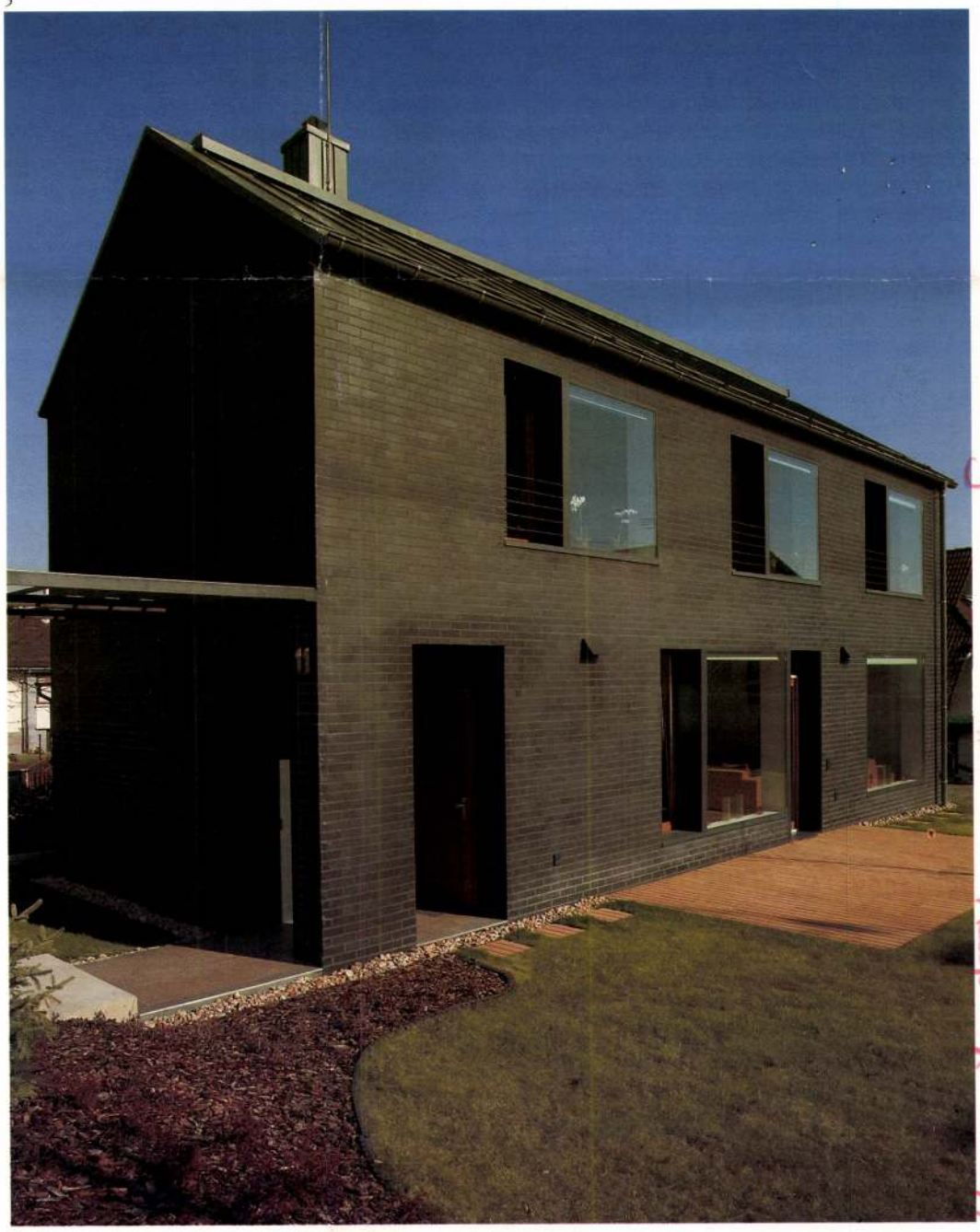

Szokolyai Gábor Alapraj 2006/1

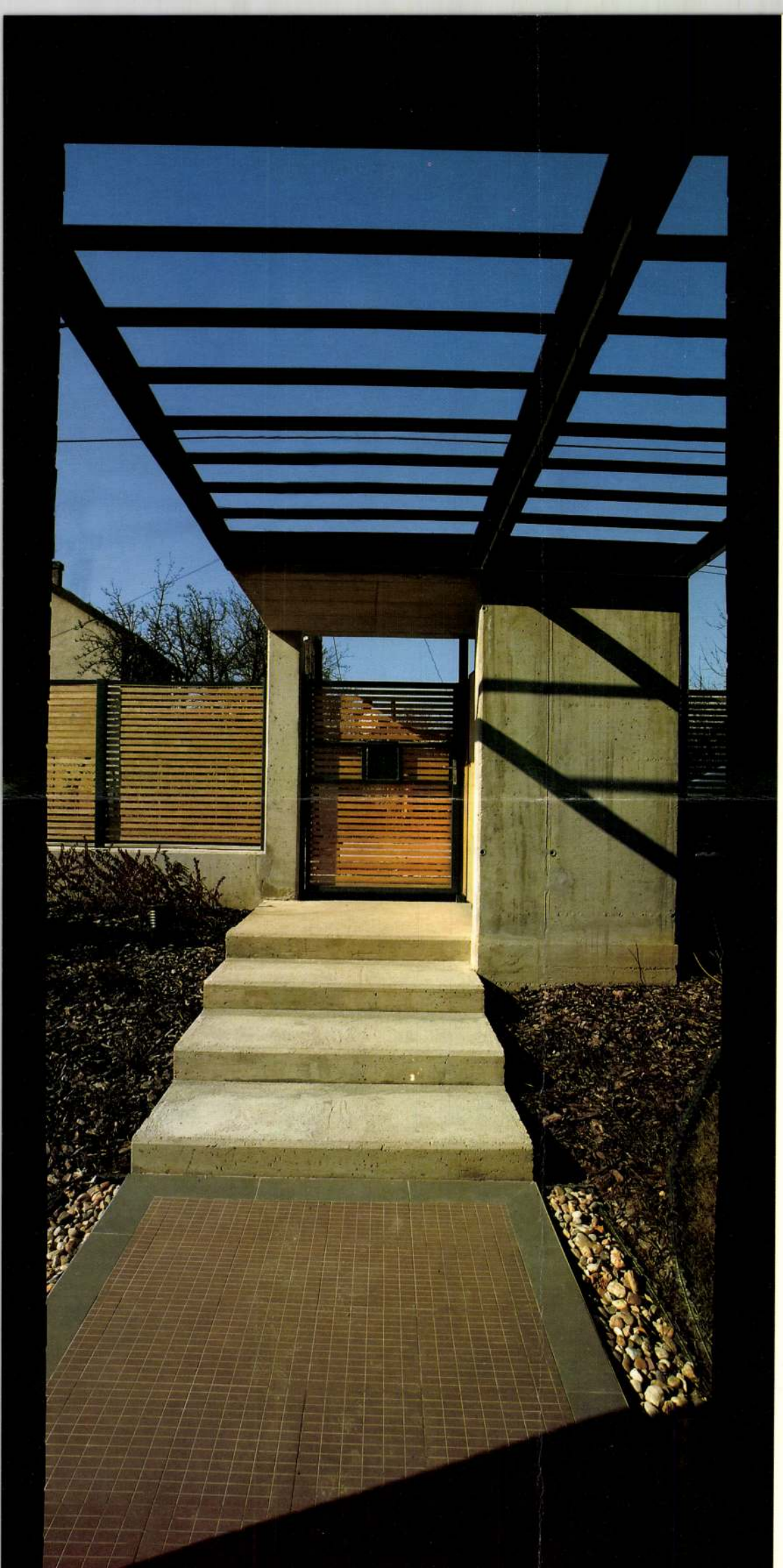

1

Generáltervező:
MCXVI Építészműterem

Építész:
Szokolyai Gábor

Építész munkatársak:
Almer Orsolya, Erdélyi Linda

Statika:
Szőnyi László (GEON)

Épületgépészeteti tervező:
Lesti László

Épületvillamossági tervező:
Üveges Zoltán (Kelevill)

Fotó: Bujnovszky Tamás

1. Megkomponált bejárat nyersbetonnal

2. Lírai részlet – színek nélkül

3. A lépcső tere a látszóbeton tetőfödémmel

4. A lépcső részletei...

5. ...terve...

6. ... és hátsó oldali látványa

számomra felfoghatatlanul rövid időn belül, mindössze két és fél hónap alatt vált valóra. A ház alakú ház finomabb részletei látják egy-két helyen kárát ennek az őrületnek, de ez sem zavaró, mert a tiszta gondolati minőség felülír minden emberi ügyetlenséget. Ennek ellenére olyan, mostanában egyre kevésbé látható, érzékenyen átírt klasszikus enteriőrelemek jelennek meg, mint a bordűrözött padlóburkolatok, vagy a bélelt ablakfülkék. A manapság egyre kínosabbá váló anyagfetisiszta nyersbetonos majomkodást itt nem találom divatos fogásnak, úgy érzem, helyénvaló. Nincs idő, nem vakolunk!

Végezetül dicséret és köszönet ezért a házért, mind a Tervezőknek, mind a Megrendelőnek, már nagyon kellett egy ilyen ház alakú ház. Csak úgy, miheztartás végett.

Távozáskor egy rafinált, beugrató kérdés a tulajnak:

– S mondd, a haveroknak hogy tetszik a ház?

– Tetszik, nagyon tetszik!

Szerintem van remény. A józan ész itt, ezen a helyen győzelemre áll!

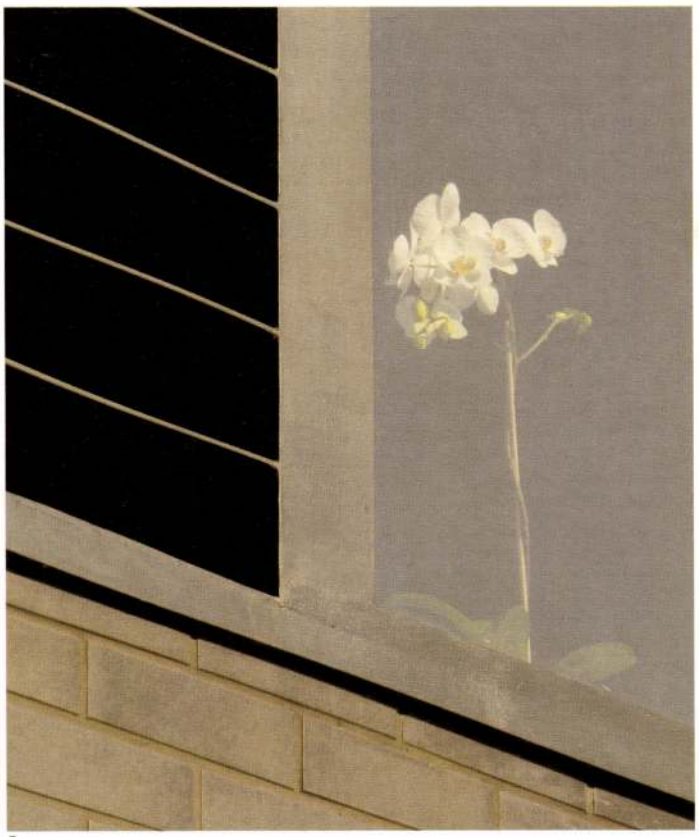

2

3

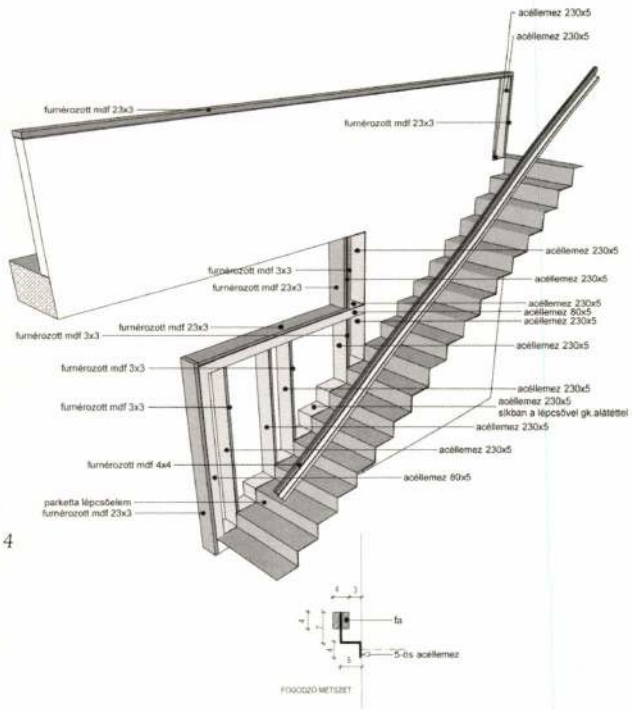
acéllemez 230x5
acéllemez 230x5
furnérozott mdf 23x3
furnérozott mdf 23x3
acéllemez 230x5
furnérozott mdf 3x3
acéllemez 230x5
furnérozott mdf 23x3
acéllemez 230x5
acéllemez 80x5
acéllemez 230x5
furnérozott mdf 23x3
furnérozott mdf 3x3
acéllemez 230x5
furnérozott mdf 3x3
acéllemez 230x5
acéllemez 230x5
sikban a lépcsővel gk.alátéttel
furnérozott mdf 3x3
acéllemez 230x5
acéllemez 230x5
furnérozott mdf 4x4
acéllemez 80x5
parketta lépcsőelem
furnérozott mdf 23x3
fa
5-ös acéllemez
FOGÓDZÓ METSZET

4

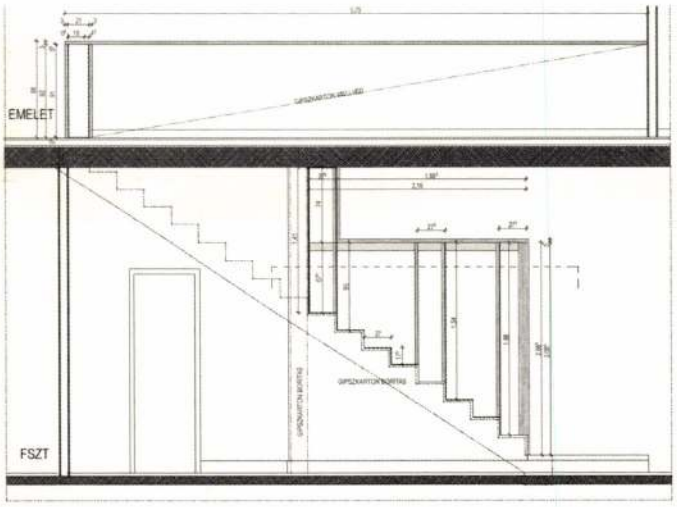
EMELET
FSZT

5

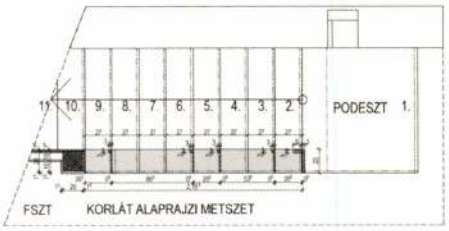
11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2.
PODESZT 1.
FSZT
KORLÁT ALAPRAJZI METSZET

6

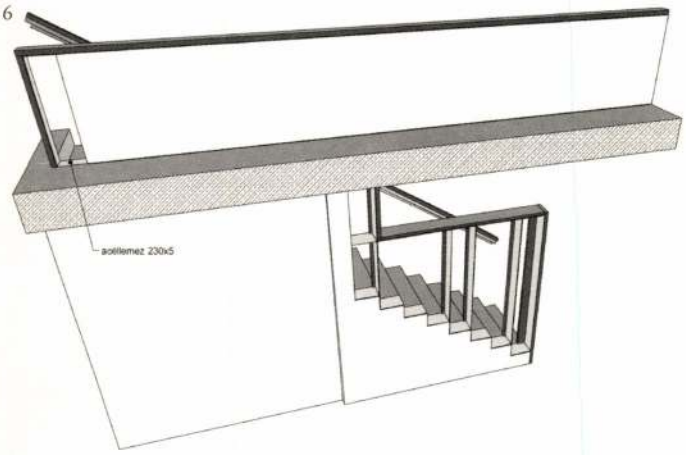
acéllemez 230x5

1. Kilátás a kétszintes pergola-teraszon keresztül
2. Az épület egyik szerkesztési alapelve a Dunára merőlegesen emelkedő tető
3. Légi felvétel, piros ponttal jelölve az épület. Az épület a beépített terület sarkán áll, nyugatra a Duna-gát, délre a vízművek védőterület-mezője
4. Földszinti alaprajz a telekkel, alatta a Duna vonalára merőleges metszet a pergola-teraszon és a nyaralón át
5. Éjszakai felvétel, előtérben a pergola-terasz faépítménye

1

A mestermunka

Új lakóház a felső-gödi Duna-parton

2

Művészetiohtatás

Pásztortűr, 1927. 16 sz.

369. l.

Szokolay Béla: Vitér Székely Károly szob-
rászművész.

Képzőművészek Egyesülete

Pásztortűz, 1927. 16 sz.

369. l.

Szokolay Béla: Viter Kéhely Károly

szobrászművész.

EMKE öszt. ördi

Pásztortűz, 1927. 16 sz.
369. l.
Szokolay Béla: Viter Székely Károly szob-
rászművész.

Szépművészeti Museum

Pásztortűz, 1927. 16 sz.

369. l.

Szokolay Béla: Viter Kékely Károly szobrászművész

Sparmüvészeti Főiskola

Pásztortűz, 1927. 16 sz.

369. l.

Szokolay Béla: Viter Szekely Károly szobrá-
művész

Julian Akadémia

Pásztortűz, 1927. 16 sz.

369. l.

Szokolay Béla: Vitér Székely Károly szob. ászmű vész.

MDK

Szokolay Béla

Diószeghy M.: A magyar fajankó müvészi feltámadása Budapesten. B.H. 1936. ápr. 12.

M.D.K.

Szokolay Béla

Az "Iparmüvészet" szerkesztője felsorolja "Fiatalok" c. cikk-sorozat során Molnár Farkas, Deli Anna, Báthory Julia, Kovács Margit, Dallos Hanna, Tevan Margit iparmüvészek nevét.

Szinházi Élet. Bp. 1931. juni 14-20. XXI. évf. 25. sz. 39-41. lap.

K.D.K.

MDK

Szokolay Béla

Szokolay B.: Budapesti kiállitások. Erdélyi Helikon. I. évf. 1928. nov. /7.sz./ 559-561.l.

Szokolay Béla

"Fenékpusztai major" c. és "Balatonpart" c. szénrajzát bemutatja a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1925. szept. 27. XVI. évf. 20. sz. 388-389. lap.

SZOKOLAY HÁRTÓ JÁNOS

rajza Kecskemétet ábrázolja, Sárközy György molnár felszabaduló levelét disziti, rézbe Karacs /Ferenc/ metszette Pesten 1829-ben.
/repr. u.o./

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 53. l.

SZOKOLAY HÁRTÓ JÁNOS

részére a kecskeméti városi tanács 200 Ft-ot utalványoz a debreceni kollégiumban folytatandó festészeti tanulmányainak támogatására, 1815-ben.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 55. l.

Szokolay Hártó János. festő

A kecskeméti Városi Tanács 1815-ben ösztöndíjat folyosított Szokolaynak debreceni rajztanulmányaihoz. Kiss Sámueltől tanulhatott rajzolni akkor Debrecenben. — Az egykor Kecskeméten tanuló Jókai Mór utalt arra 1899-ben, hogy Katona arcképét a „Szokolay piktor" festette. (említve)

Sümegi György: Bács-Kiskun művészettörténete. 9. rész. A romantika idején.

Forrás, 1976. 11. 94. old.

Szokolay Hártó János, grafikus

h.: Máchus Géza

Sümegi Gy.: Városkép ..... 84-87.

Forrás, Kecskemét, 1979. július XI/7.

710

Szokolay Hártó János, [grafikus]

„a rajzolás mesterségét a debreceni Rajziskolában sajátította el és képezte magát a bécsi Akadémián is." Megrajzolta Kecskemét látképét.

→ Rajz: Repr.

Sümegi György: Városkép és toronydarab – Kecskemét, 1978, 1979.... 84–87.

Forrás, Kecskemét, 1979. július XI/7.

Szokolay Hártó János, grafikus és író „Kecskeméti városkép" címmel kiállítás nyílik Kecskeméten a Katona József Múzeumban, a város történetírójaként ismert Szokolay Hártó János rajzait is láthatjuk e kiállításon.

Déli krónika

1980. I. 26. Kossuth 12.00 /Z/.

Szokolay Kálmán, náv festő

Az oroshází múzeumban jószerével először bemutatkozó alkotók – többségükben nem is egészen fiatal – nem hivatásosak, nem is akarnak azok lenni, arról legtöbbjük már időben lekésett –, ők a „népi festők és fafaragók." — Szokolay Kálmán „Bónumi tanya" c. festménye szerepel a kiállítása.

/említve/

Sax Ervin: Oroshází népi festők és fafaragók kiállítása. Békés Megyei Népújság. 1984. júl. 21. 8-old.

Szokolay Örs, építész

L.: Lechner Gölön

Tamás Ernst Város és építésze 5.

Nepszabadság, Bp. 1979 jul. 25.

Szokolszky Miklós, festőművész

Holnap bontják le az idei szombathelyi tavaszi tárlatot. Hazánk felszabadulásának 35. évfordulója tiszteletére pályázatot hirdetett a megyei tanács. A beküldött 85 pályázat közül 52 került a közönség elé.

A művész fáradtnak tűnő „foltos" színeiben is fellelhető mély humánuma, köztük a díjnyertes „Tavaszkászántó" is. (említve és repr.)

Szakály Éva: Az idei tavaszi tárlatról.
Vas Népe, 1980. ápr. 12.

A Huba-utcai Karmelita-templom uj oltárképe, amelyet most avattak fel. (Szokoll Villibald festménye.)

A Mosonszolnoki Levente-Egyesület tagjai gulagyakorlatokat végeznek.

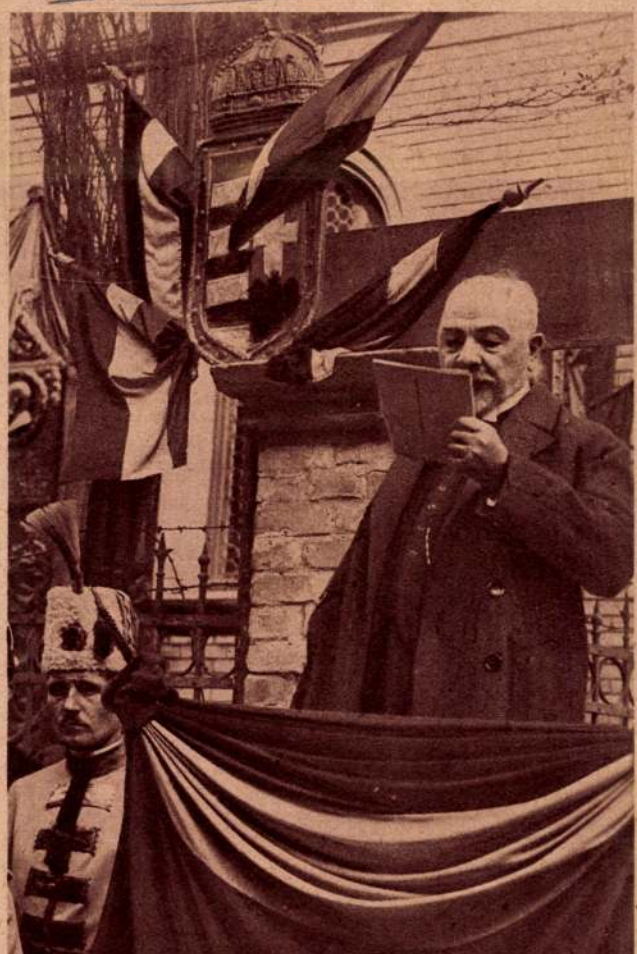

A Petőfi-Házon elhelyezett Jókai-emléktábla leleplező-ünnepsége. Ferenczy Zoltán beszédet mond.

A Protestáns Nőszövetség kiállításáról: Magyarhimzésü gyermekszűrök. (Lindberg Nils Hermann felvétele.)

A politizáló Franciaország — az oltárképen

A párisi *Sorbonne*-kápolnájában helyezték el ezt az oltárképet a háboru alatt — bizonyitékául a francia gondolkodás előkelőségének és fölényének.

Amint látható, Franciaország, a fehérruhás és kardos hölgy, megkapta az égi hatalmak támogatását is, ami az előtérben ijedező *Vilmos császárra, Frigyes Vilmos* trónörökösre és *Ferdinánd* bolgár királyra a legkellemetlenebb hatást gyakorolja. Vilmos császár *örjöngésében Ferenc Józsefet is megfojtotta*, nemszólva az ártatlanul kivégzett asszonyról és csecsemőről. Mindez — az oltárképen.

Kommentár ehhez igazán nem szükséges.

Wu-Pei-Fu tábornagy, a kinai felkelők vezére.

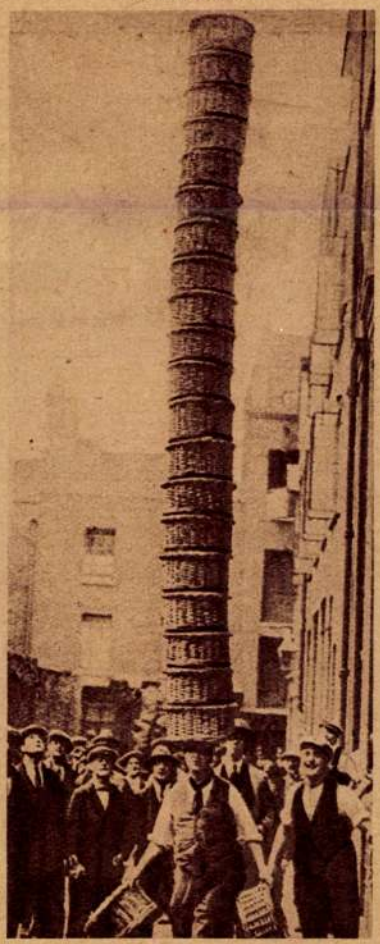

Uj »rekord«.
Egy londoni péklegény húsz üres kenyereskosarat visz a fején a legforgalmasabb utvonalon.

Szokol Willibald

1915. szept. kiáll. N. Szalon
Walikowszky Károly arckép,
vízf.
1916. ápr. kiáll. u. o.
K. F.-né arckép, olaj.
1918. máj. kiáll. u. o.
Midi, vízf.

Vaskorszak Európában

X.) 50–52.

Szokol Vilibáld

1920. szept

kiáll. Nemzeti Szalonban

Interieur, olaff.

Zara h. n. V. 98.

Kokol Vilibald

U. 4025

— ~~Kecskeméti - Kistemplomtéri~~ IV. 123.

Szokol Villibald dr

Műcsarnok
1924. tav. kiáll. 442

Szokoly V.

1924. őszi kiáll. 120
1925. tav. kiáll. 195.
1926. tél. kiáll. 366, 372
1927. tav. kiáll. 664.
1927. őszi kiáll. 528
1928. tav. kiáll. 460, 463, 477

~~Baross utca 77~~
Damjanich u. 46

1929. tav. kiáll. 324, 340, 346.

Illésy János dr. VI. 290

Szokol Vilibald

U. 4316.

Szász Károly kéziratai VI. 145.

Szokol Villibald dr

foto

U. 4241

Hozzád fordulok azzal a kérésse

ebbe a dzsungelbe és megtudni, m

nus elöttem H. viselkedése, még

kiszolgáltatott volna .- Talán c

ismervén a körülményeket, melyek

Magamról cs

nehéz viszonyok közepette kinlód

Szivélyesen

Szokol Villibáld.

mül. Budapesten 1888 jul. 7
Rk. jogi dr.
1919/20 I-II. elsőévés művész-
nőv. Ballóéde
1920/21. másodévés n. o

Herencsvölgy h. n. III. 212

dr

Szokol Willibald

festő

ind

Szinházi Élet 1924.

21. szám. (Arcképpel.)

Rövid életrajz és méltatás.

U-2316.

Szokol Villibáld dr.

életrajz

irod.

Csókássy 135. l.

T. 4856.

balkezében lobogót tart e sza-
te a felcsapott ujonczok vannak, a
a szekér körüliek hozzátartozóik-
aféldelü házak bontakoznak ki. Feli-

CZOZÁS.

T. INT.

23.1: 33.5 cm.

Szokol Villibald dr
festő

Műcs. kiáll. 1924 tól
Pipics 12 j. l.

A BUDAPESTI
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

A BUDAPESTI PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Meghívó

Brinckmann A. E. berlini egyetemi tanárnak a bölcsészeti kar (VIII. Múzeum-körút 6—8. sz.) XII. sz. tantermében f. évi május 2-án, szerdán déli 12 órakor „Das Werden der deutschen Kunst des 18. Jahrhunderts" címmel tartandó előadására.

Az előadást vetített képek kísérik.

Gerevich Tibor
egyetemi ny. r. tanár,
intézeti igazgató.

Szokol Willibáld

úrnak

Budapest

Lásd

Ki-Kicsoda 2

812. l.

NYOMTATVÁNY

~~Szokoll~~

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Szokol Vilibald

l.

Lex Magyars

551. b. 1.

n vármegye.

erőd.
rősített templom.
n.
m.
f. templom.
plom.
m.
emplom.
ély.

om.
s templom.
stély. (?)
emplom.
om. (?)
m.
om.
síves templom.
. templom.
ly (?)

templom.

várrom.

Szokol Vilibáld

arck. repr.

Lex. Magy. Tár

73. tábl.

Bevétel folyó pénzértékben		Kiadás folyó pénzértékben		
K	f	K	f	

Szokolay Ors, épitén

L: Kiss Tshón

Dolcskó Kornélia: Mátészalka Hild-érme 4.

Népszabadság Bp. 1981 dec 3.

Szokolay Örs, építész

Hild-érmet kapott Mátészalka

Az eredményes városfejlesztő tevékenység elismeréseként a Magyar Urbanisztikai Társaság *Hild János-érmet* adományozott Mátészalka lakóinak és tanácsának. A kitüntetést a hétfőn megtartott ünnepi tanácsülésen *Kelemen Lajos*, a társaság elnöke adta át a település vezetőinek. Mátészalka tanácsa az ünnepi ülésen posztumusz díszpolgári címet adományozott Szokolay Örs debreceni tervezőnek, aki csaknem másfél évtizeddel ezelőtt elkészítette az akkor még nagyközségnek számító Mátészalka első általános rendezési tervét.

— : Hild-érmet kapott Mátészalka

9.

Népszabadság, Bp. 1981. nov. 10.

Szokol Villibald dr.

Élctr. arch.

Szefeltlex 1048. l.

Viselet.

Zászlótartó.

A teljes felszerelésben
jobb kezében lévő ~~[illegible]~~ lobogó
jobbról erőd látszik. Felirat

~~[illegible]~~ fölül: Vn Enseigne
Forêt
a felső jobb sarkon: 55.
a kép alatt: Ein aus der Graf
Ungarisch
legalól balra: C.P. Maj.
jobbra: Mart. Engelbr

Rm., mér. a rl.

Szn. 113-
65-98-11

gatóval kivágjuk. Tetejét lehet cukormázzal bevonni és vagdalt dióval meghinteni. Somogyi Iluska, Ajka.

Diószeletek. 14 deka feltört diót mozsárban finomra törünk és a mozsárban tejjel finomra dörzsöljük. Ehez 21 deka cukorból és 8 tojássárgából készített habos keveréket, kevés citromszagot, 8 tojás fehérjéből készített sűrű habot adunk; a habot csak akkor szabad a tömeghez keverni, hogyha az már jó sűrű lett. Végre még 3½ deka cukorsüteménymorzsát és 3½ deka lisztet és legutóljára 3½ deka feloldott vajat lassan belekeverünk. E tömeget újjnyi magasságra papírral kibélelt pléhre tesszük és kisütjük. Miután a tömeget két részre osztottuk, 7 deka diót tejjel összedörzsölünk, 1 deci habtejszínből, 7 deka cukorból és kevés vaniliából habot készítünk, ehez összedörzsölt diót keverünk és ezen tömeggel megtöltjük, azután felül narancskonzervével bevonjuk, megszárítjuk, négyszögletes darabokat metszünk belőle és minden darabra egy féldiót teszünk. Dr. Radnóthy Istvánné, Kispest.

Ananászkrém. Két deci tejszínből készült habhoz 14 deka finomra tört cukrot és 6 evőkanálnyi ananásznedvet hozzáöntünk és rövid ideig összekavarjuk, azután 8 lap zselatint, melyet forró vízben feloldunk, egy szitán át a krémbe gyorsan belekavarunk és az egészet mandulaolajjal kikent formába töltjük és 2—3 órára jégre vagy hűvös helyre tesszük. Mielőtt a krémet feltálalnók, 10 perccel előbb tálra átfordítjuk és tejszínhabbal feldiszítjük. Derzsy Józsefné, Alag.

Egyszerű étlap

Szeptember 11. Vasárnap. Csirkeaprólék leves, rántott csirke, burgonyapüré, uborkasaláta, csokoládéslepény. *Vacsora:* Hideg hús, kovászos uborka, dinnye.

Szeptember 12. Hétfő. Májpüré-leves, stiriai metélt, gyümölcs. *Vacsora:* Lecsó virslivel, szőlő.

Szeptember 13. Kedd. Libaaprólékleves daragaluskával, főtthús paradicsommártással, barack, szilva. *Vacsora:* Aludttej, vajaskenyér, szőlő.

Szeptember 14. Szerda. Kaporleves, töltött paprika, dinnye. *Vacsora:* Tojásomlett, uborkasaláta, szőlő.

Szeptember 15. Csütörtök. Gombaleves, székelygulyás, gyümölcs. *Vacsora:* Körített liptói, szőlő.

Szeptember 16. Péntek. Almaleves, zöldbab vajjal és morzsával, szilvalepény. *Vacsora:* Kávé, vajaskenyér, dinnye.

Szeptember 17. Szombat. Zöldségleves, marhagulyás, uborkasaláta, gyümölcs. *Vacsora:* Tojásosgomba, gyümölcs.

Szeptember 18. Vasárnap. Kacsaaprólékleves, sült kacsa, sült burgonya, paprikasaláta, almáspité. *Vacsora:* Hideghús, uborka, gyümölcs.

Szeptember 19. Hétfő. Libaaprólékleves, kocka-tészta, főtthús, paradicsommártással és burgonyakörítéssel. *Vacsora:* Tejberizs, dinnye.

Szeptember 20. Kedd. Paradicsomleves, túrósgombóc, gyümölcs. *Vacsora:* Töltöttgalamb, almapüré, gyümölcs.

Szoptatós

felett állandóan rendelkezünk. Csakis napokon át megfigyelt, **bőtejű, egészséges** dadáink vannak. Megbízásokat (levélben, sürgönyileg avagy telefonon is) azonnal eszközöl az **ORVOSI DAJKAVIZSGÁLÓ INTÉZET** Budapest, VI., Szív u. 69. Telefon: T. 293-22 Az intézet állandóan (éjjel is) nyitva

Háztartás

Káposztaleves. Negyed kg savanyú káposztát egy liter vízbe sóval meg fél kg karikára vágott füstölt kolbásszal 1 és fél óra hosszat főzünk. Egy tojásnagyságú zsírral, 3 evőkanál liszttel szép barna rántást készítünk, teszünk bele egy finomra vagdalt hagymát, kis kanál paprikát, felöntjük a káposztával és még főzzük egy félóra hosszat. Két keményre főtt tojást karikára vágunk, beletesszük a levesbe, öntünk rá 2 deci tejfelt, az egészet összekeverjük és tálaljuk.

Előétel. Töltött hideg paprika. Vegyünk 4 darab zöldpaprikát, vágjuk a koronájánál körül, a magvát és ereket távolítsuk el, töltsük meg az alábbi töltelékkel, miután egy paradicsomszelettel lezártuk, rakjuk porcellánedénybe és pácöntelékkel három napig hűvös helyen pácoljuk, hogy a paprikák puhák legyenek s azután mayonaise mártással üvegtálban adjuk fel.

Töltelék: Vágjunk apró kockára 10 deka párizsit, 5 deka tisztított nyers uborkát, 8 deka főtt sárgarépát és zellert vegyesen, ezt keverjük össze egy szitán áttört keménytojással, kevés bors, só és 2 kávéskanálnyi mayonaissel és a paprikákat töltsük meg vele.

Pácöntelék: 3 deci borecet, 1 deci olaj, vágott zöldpetrezselyem és tárkony, só, bors ízlés szerint.

Mayonaise: 2 tojássárgájához sót, cayenborsot, negyed citromlevet, habverővel keverjük és 2 deci olajat cseppenkint hozzáadunk, míg kemény lesz.

Vesepecsenye magyarosan. A húst tartsuk pár napig hűs helyen, hogy porhanyó legyen, utána megtisztítjuk, megsózzuk, szalonnával megtűzdeljük. Lábasban zsírt olvasztunk, hagymát dobálunk bele, erre tesszük a húst, a tetejét megborsoljuk és hagymával újra kirakjuk. Erre lassanként kevés húslevet öntünk, utána a tejfelt, a bort és benne lassan megpároljuk. Azután a húst a levéből kivesszük, tálra rakjuk, a mártást rászűrjük és feladhatjuk.

Borjúszelet tejföllel. A borjúszeletet forró zsírban süssük ki. A zsírhoz aztán töltsünk pár kanál savanyú tejfölt, levest, szórjunk belé 2 darab összetört szardiniát, citromhéjat, egyszer még forraljuk fel. öntsük a húsra, s kettőbe szelt citrommal adjuk fel.

Tok szeletekben sűlve. A szép nagy tokot jó ujjnyi szeletekre vágjuk, besózzuk és akár rántva, de leginkább kevés paprikás lisztbe mártva, forró zsírban kisütjük és citrommal tálaljuk.

Pikáns-saláta. Zellert, articsókát, burgonyát főzünk, aztán felaprózzuk. Teszünk közé szarvasgombát és finom szeletekbe főtt marhanyelvet. Ecetet öntünk az egészre s megvárjuk, amíg jól átjárja. Ekkor vonjuk be az egészet mayonaissel. Csináljunk a magosra rakott halom körül koszorút keményre főtt tojásszeletekből, citromszeletre rakott kaviárból és üde zöld levelekből.

Hogyan teleltessük az almát és a körtét. A gyümölcsöt kézzel, vagy hálóval szedjük le. Azután 10 napig világos, szellős szobában kiterítve hagyjuk. Ekkor egyenkint megtörölgetjük és selyempapírba csavarjuk. Egy tiszta, száraz hordóba, vagy ládába fűrészport hintünk. Erre teszünk egy sor gyümölcsöt, ezt befedjük jól fűrészporral és ismét gyümölcsöt rakunk, felváltva, míg a hordó megtelik. Tetejére fűrészport hintünk és fedővel leszögezzük. Száraz helyen az így elrakott gyümölcs újig üde és zamatos marad.

1927. IV. cf. 26. 2.

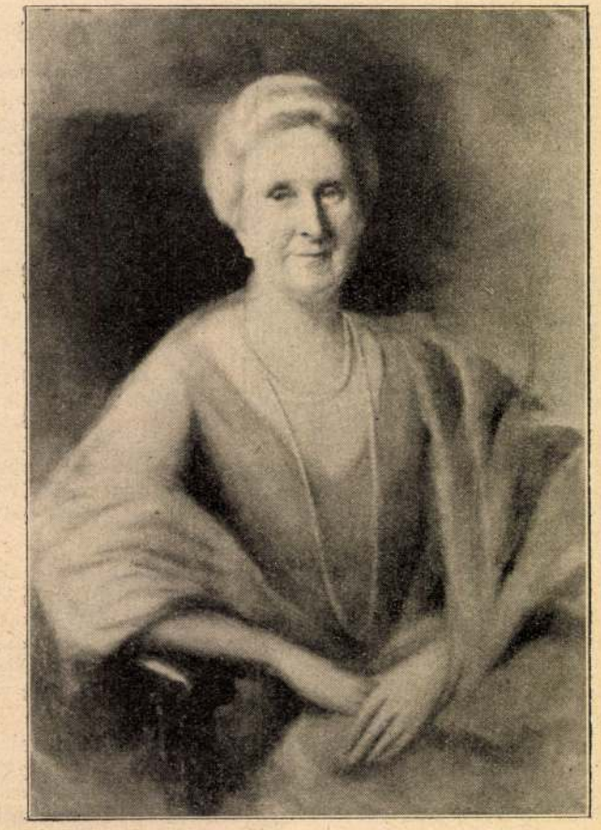

bejei Dr. NÉMETH KÁROLYNÉ
Dr. Szokoll Willibald festménye

Novellapályázat

A Magyar Úriasszonyok Lapja szerkesztősége (Budapest, VI, Jókai ucca 37.) novellapályázatot hirdet teljesen új, eddig sehol meg nem jelent novellákra, melyeknek tárgyára vonatkozólag megszorításképpen kiköti, hogy erősebb erótikumtól mentesek legyenek.

A novellák beküldésének végső határideje 1927. év október 15.

A novellák jeligével ellátva, zárt borítékban küldendők a szerkesztőség címére, valamint külön borítékban csatolandó a jelige tulajdonosának neve és lakcíme.

Csak gépirásos novellák vétetnek figyelembe.

A beérkezett novellák Lázár István író elnöklete alatt Kertész Béla főszerkesztő, dr. Molnár Jenő főszerkesztő, Csermely Gyula író és Böjthe Etelka segédszerkesztő zsüri tagok bírálata alapján a legjobbnak minősített öt novella a következő díjakkal lesz jutalmazva:

Első pályadíj	*80.— P*
Második pályadíj	*70.— P*
Harmadik pályadíj	*60.— P*
Negyedik pályadíj	*50.— P*
Ötödik pályadíj	*40.— P*

A pályadíjat nyert öt novella címe a Magyar Úriasszonyok Lapja 1927. évi december hó elsejei számában lesz közzétéve.

Pályadíjat nyertek a jutalomdíjat 1927 december 10-én vehetik át szerkesztőségünkben, vagy kívánságra postán küldjük meg.

Tisztelettel:

A Magyar Úriasszonyok Lapja Szerkesztősége.

Mit főzzek?

Szeptember 11. Vasárnap. Töltött csirkeleves, kirántott csirke, pikáns saláta, csokoládéslepény, vegyes gyümölcs. *Vacsora:* Hideghús, kovászos uborka, sajt, ananász-krém.

Szeptember 12. Hétfő. Májpüré-leves, tejfeles burjúszelet, vajban párolt zöldbabkörítés, stiriai metélt, gyümölcs. *Vacsora:* Fogoly sütve vegyes körítéssel, kompóttal, sajt, dinnye.

Szeptember 13. Kedd. Libaaprólékleves, daragaluskával, főtthús paradicsommártással, csőröge. *Vacsora:* Borjúpörkölt tarhonyával, uborkasaláta, szőlő.

Szeptember 14. Szerda. Kaporleves, paradicsomos csirke, almáspité, gyümölcs. *Vacsora:* Kirántott velő, lecsókörítés, sajt, szőlő.

Szeptember 15. Csütörtök. Gombaleves, székelygulyás, kávéfelfujt, gyümölcs. *Vacsora:* Töltöttcsirke, sültburgonyakörítés, gyümölcs.

Szeptember 16. Péntek. Almaleves, gombás fogas, tojásosgombakörítés, uborkasaláta, túrósrétes, gyümölcs. *Vacsora:* Kaszinótojás, rokfort vajjal, tejberizs, csokoládéval, gyümölcs.

Szeptember 17. Szombat. Zöldségleves, töltött paprika, szilvástészta. *Vacsora:* Hirtelensült rostélyos, burgonya szeletekbe sütve, kovászosuborka, gyümölcs.

Szeptember 18. Vasárnap. Kacsaaprólékleves, kacsamáj pirítva zöldpaprikával, kovászosuborka, kacsapecsenye, sültburgonya, paprikasaláta, krémtorta, gyümölcs. *Vacsora:* Hidegsült, vegyes saláta, ananász-krém, gyümölcs.

Szeptember 19. Hétfő. Húsleves kockatésztával, főtthús, burgonyapüré, paradicsommártás, tarkerli ízzel. *Vacsora:* Szalámi, parizer, vaj, sajt, gyümölcs.

Szeptember 20. Kedd. Paradicsomleves, borjúbecsinált kalarábbal, túrósgombóc, gyümölcs. *Vacsora:* Fácán sütve pikáns salátával, sajt, gyümölcs.

Receptek

Csokoládéslepény. Hat tojás sárgáját 25 deka cukorporral habzásig kavarunk, adunk hozzá 12 deka héjasan darált mandulát, 12 deka csokoládét, melyet kevés vízzel sűrűre felforraltunk, a 6 tojás kemény habját és végül fél marék zsemlyemorzsát. Kikent tepsibe tesszük, egyenletes tűznél megsütjük és sülés után tetejét csokoládémázzal bevonjuk. Szeletekre vágva tálaljuk. Lőrinczy Gézáné, Szombathely.

Orosz-torta. Hat tojás sárgáját, 6 evőkanál porcukrot, 3 szelet reszelt csokoládét jól eldörzsölünk. A 6 tojás fehérjéből kemény habot verünk, belekavarjuk és végül 3 evőkanál lisztet. Vajjal kikent formában megsütjük. A következő töltelékkel töltjük meg: 15 deka vajat habosra kavarunk, adunk bele 4 evőkanál darált diót, 4 evőkanál vaniliás porcukrot és egy kávéskanálnyi finom rumot, ezt összekavarva, a kihült tortát kétfelé vágjuk és ezzel megtöltjük.

Barla Elemérné, Sopron.

Linzer tészta. Négy tojás sárgáját, 12 deka cukrot, 12 deka zsírt, 30 deka lisztet, egy kis citromhéjjal félóráig keverni, pléhbe elsimítani, lekvárral megkenni és 4 tojásfehérjéből jó kemény habot verünk, 12 deka cukrot, 12 deka őrölt diót összevegyítünk, a tésztára rátesszük, megsütjük és kockákra felvágjuk.

Somogyi Iluska, Ajka.

Mennykő-pogácsa. Hat tojás, ugyanannyi nehézségű cukor, 4 tojás nehézségű liszt, 2 tojás nehézségű vaj vagy zsír, egy kis citromhéj kell hozzá. A vajat habosra kavarjuk, azután a hat tojás sárgájával, cukorral és citromhéjjal, végül a lisztet és a hat tojás fehérjéből vert kemény habot könnyedén belevegyítjük. Kikent pléhbe öntjük, megsütjük és pogácsa szag-

Szokoly Willibald

A repülő kórház

A Magyar Vöröskereszt szombaton tartotta meg Mátyásföldön az első légbölmentési bemutatót

Nemzeti Ujság Képes melléklete 1937 jún. 13

A levegőből érkezett kórház

Élelem és gyógyszer érkezik az „Égből"

Ebből a gépből ugrottak ki az ejtőernyős orvosok és ápolónők

Elhelyezik a sebesültet a gépben

Igy készülnek fel minden eshetőségre

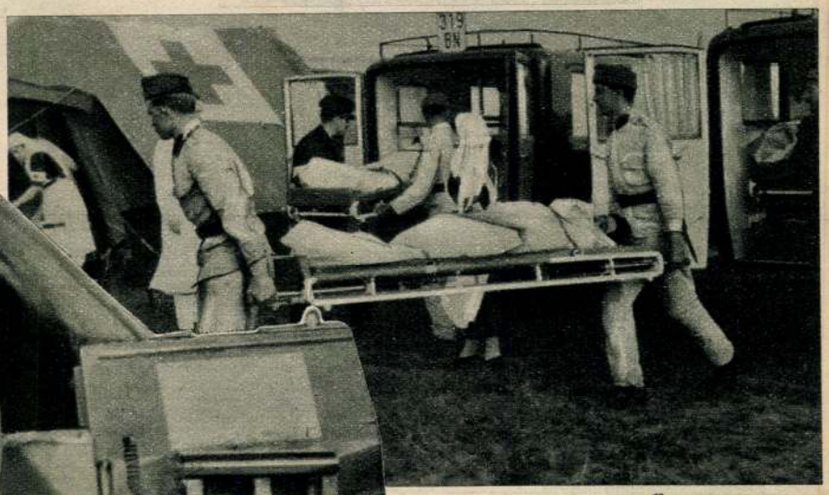

Üzemben a segélyhely

A helyőrségi templom Hősök kápolnájának uj oltárképét
(Foto Ryba)

Szentneményi Wallentin Béla főhadnagy festőművész festette

Szokoly Willibald festőművész megfestette Alfonz spanyol királynak, mint a Mollinari-bakák ezredtulajdonosának portréját a nemrég tartott ezredünnepre

Bornemisza Géza iparügyi és kereskedelmi minisztert a felső krisztinavárosi egyházközség díszelnökévé választotta

Kékes Irén, a nagytehetségü fiatal énekesnő junius 14-én délután magyar nótákat énekel a rádióban
(Foto Nova)

A csanádmegyei Kisdombegyháza község 22 fiatal, 9—12 éves egyszerü földmüves gyerekéből zenekart alakitottak

Elmés nyerte a magyar ügető-derbyt

SZÁZEZRES: Utálom a gyáva embereket. Soha sem tudnék egy ilyen emberé lenni... Egy rendőrtől megijedni... Hahaha... Mikor juthat el így oda, hogy engem kiérdemeljen... Mikor tudna értem embert ölni.

KÖLTŐ: Soha. Bűnt sohasem tudnék elkövetni.

SZÁZEZRES: Oh... hát akkor hogy... hogy kaphat meg engem... Se nem gazdag... mert a gazdag emberek szerelmét szeretjük... Azok bennünket önmagunkért szeretnek. Nem eszköznek tekintenek, amiért sok mindent megkaphatnak, hanem csak bennünk keresik az örömüket és gyüjtenek ... gyüjtenek bennünket szenvedélyesen... Se bűnt nem mer értem elkövetni... Pedig milyen szép a bűn... Bent lenni egy páncélszekrényben hét lakat alatt... És egyszerre csak érezni, hogy valaki esztelen szerelemmel nekiesik a páncélnak, hogy kifúrja értünk és elrabolhasson bennünket... Milyen mámorító, lélekzetvisszafojtva figyelni a szerszámok csattogását... Aztán egyszerre belénkmarkolnak... Olyan a szemük, mint egy lobogó fáklya... csak megragadnak és visznek... egy kicsit fáj is, hogy olyan vadul belénk cibálnak és mégis jólesik... Mert érezzük, hogy az ő szerelmük a legigazibb, a legönfeláldozóbb... ők adnak legtöbbet értünk...

KÖLTŐ: Én is szeretem magát... De én nem tudnék bűnt elkövetni... és gazdag sem lehetek, mert költő vagyok ... Igaz, hogy egész nyugodtan lehetnék gazdag, mert attól még nagyon szép verseket írhatnék...

VAK EMBER: *Botjával maga elé kopogtatva jön be, megáll, jobbra-balra kopogtat a botjával maga körül).* Szabad kérném... szegény világtalan vagyok... szeretnék könyörgöm a másik oldalra átmenni.

TORMAY GÉZÁNÉ
dr. Szokoll Willibald festménye

KÖLTŐ: *(Fel akar állni, hogy átvezesse).* Pardon, egy pillanatra.

SZÁZEZRES: Mit akar?

KÖLTŐ: Átvezetem ezt a szegény vak embert.

SZÁZEZRES: Itt akar hagyni?

KÖLTŐ: Egy pillanatra...

SZÁZEZRES: Itt akar hagyni egy vak emberért?

KÖLTŐ: Látja, hogy nem találja szegény az útat.

SZÁZEZRES: Ne hagyjon itt.

KÖLTŐ: Szívtelenség volna ezt a szegény vak embert...

SZÁZEZRES: Ne sajnálja... ne menjen el... hadd botorkáljon a sötétben... Maga csak maradjon itt velem... Nem szabad a szívre hallgatni... Ostobaság... Csak engem kell szeretni... Csak engem... Fogjon meg, markoljon bele a húsomba... Ne nézzen a vak emberre ... csak az én szemembe nézzen... Most ha könyörtelen tud lenni, ha nem akar mást csak engem... most a magáé leszek... De húnyja be a szemét, ne gondoljon másra, csak szeressen...

VAK EMBER: Szegény világtalan, könyörgöm alássan.

KÖLTŐ: Nem bírom... eresszen... segítenem kell rajta. *(Felugrik, odamegy a vak emberhez, karonfogja).* Tessék jönni... testvérem... *(Mindketten el).*

SZÁZEZRES: *(felkacag)* Itthagyott... Itt mert hagyni... szíve van... hahaha... szíve... és a szívére hallgatott... itt hagyott, hogy egy vak emberen segítsen...

APACSLEGÉNY: *(bejön, durván elkapja és magához öleli a százezerest).* Te... te... egy hete nem voltál az enyém... gyere... itt lesek már rátok... ha itt nem hagy az a mamlasz, megöltem volna...

SZÁZEZRES: Meg tudtad volna ölni?

APACSLEGÉNY: Már itt volt a kés... már ki is nyitottam.

SZÁZEZRES: Értem?

APACSLEGÉNY: Teérted hát.

SZÁZEZRES: Jaj, milyen kár. ő már a második ember lett volna, aki énmiattam meghal. És milyen forró vére lehet egy költőnek? Mind kicsordult volna a szívéből ... Ugy-e, a szívét akartad áthasítani.

APACSLEGÉNY: A szívét.

SZÁZEZRES: Miért nem jöttél előbb egy kicsit... a vak ember előtt... Milyen szép lett volna...

KÖLTŐ: *(Visszajön).*

APACS: Gyere.

SZÁZEZRES: Elvisznek kis költőm. Nem tudta értem azt a kis bűnt sem elkövetni, hogy egy vak embert hagyj miattam a sötétben botorkálni, és most ő jött el értem... A nyolcszázezredik szeretőm. És elvisz...

KÖLTŐ: Nem engedem.

APACS: Gyerünk.

SZÁZEZRES: ő nem kérdez... ő nem költő... ő ember... magához szorít... és visz...

APACS: *(Mindkét kezével magához öleli és elcipeli).*

SZÁZEZRES: *(közben)* így... így... vigyél a tied vagyok.

KÖLTŐ: Nem engedem... hozza vissza... rendőrt hívok... én találtam... az enyém volt... rendőr... segítség, rendőr... az enyém volt... rendőr...

RENDŐR: *(lihegve jön)* Mi baj?

KÖLTŐ: Elvették tőlem... Itt ültünk a padon... Egy percre itthagytam... Egy idegen férfi belekarolt és elvitte...

RENDŐR: És mit akar az úr?

KÖLTŐ: Hogy hozza vissza, biztos úr... Az enyém volt...

RENDŐR: Ne tréfáljon velem az úr... Aki nővel van, az tudjon is rá vigyázni... Ha itt hagyta... itt hagyta... Mit gondol az úr, mi vagyok én... Én hatóság vagyok...

KÖLTŐ: Tekintetes hatóság, az nem nő volt kéremszépen... hanem egy százezres...

RENDŐR: Micsoda?

KÖLTŐ: Egy százezres... Itt ült mellettem kérem... Vagy egy félórája beszélgettünk már... Éppen az enyém akart már lenni... mikor jött egy vak ember...

RENDŐR: *(Bolondnak nézi).* Vagy úgy... maga itt beszélgetett egy százezressel... Mi?

KÖLTŐ: Igenis kérem... Itt ezen a padon... egy százezressel...

RENDŐR: Na, akkor ezt a dolgot nem hagyhatjuk... Megyünk utána és elfogjuk. *(Belekarol).*

KÖLTŐ: Én nem megyek... mert láttam, hogy a férfinek kés volt a kezében... meg akart engem ölni a százezresért.

RENDŐR: Na majd én vigyázok magára... Csak jöjjön velem.

KÖLTŐ: Ne tessék engem kérem vinni.

RENDŐR: Nem a fenébe. Hát csak nem fogom itthagyni...

KÖLTŐ: Hová akar engem vinni biztos úr?

RENDŐR: Ahová való... Na, elég volt a szóból...

KÖLTŐ: *(Kirántja magát a rendőr karjából).* Hát minek néz engem biztos úr... bolondnak?... Azt hiszi, hogy én bolond vagyok?... kérem, én tudom igazolni magam... itt van, ha tetszik... *(írásokat vesz elő)* én kérem Sóhaj Tihamér költő vagyok.

RENDŐR: Micsoda?

KÖLTŐ: Költő...

RENDŐR: Költő?

KÖLTŐ: Igen, kérem.

RENDŐR: *(széles gesztussal).* Hát mért nem tetszett mingyárt mondani...? A költő az más... annak szabad... tessék csak kérem folytatni... nagyon érdekes a dolog... hát hogy is volt csak kérem? *(nevet)* itt beszélgetett a százezeressel a padon... osztán...

(Függöny).

Intézeti felszerelések:

Mindenfajta fésűk, kefék, hajtűk, hajcsattok, celluloid-dobozok nagy választékban

E lapra hivatkozók 10% árengedményben részesülnek

ZELENKAI R. L.
IV., Szervita tér 6. sz.
Budapest,
Alapítva 1837-ben

A pályaőr

Írta: ZSOLDOS LÁSZLÓ

Eredeti novella az író hagyatékából.

Egyszerű vasuti őr volt csak Bódi János, hanem hisz' egyszerű kertekben akárhányszor szebben és tisztábban pompázik a természet, mint a mesterségesen kicirkalmazott virágágyak és kertészravaszkodással körülnyírt kényes bokrok között. Naiv lelkek talajából nem egyszer illatosabb virág fakad, mint a túltengő civilizáció melegházából és a szegényes vasuti őrházban igazán egy megelégedett emberpár boldogsága virágzott.

Azaz, csupán virágzott volna, ha a ritka virágra időnek előtte rá nem csap a dér. Mari, a pályaőr szelíd, jó felesége tavaly télen megfázott s a csinos, kedves, egészséges fiatal asszony azóta lassan fonnyadni kezdett.

Az őrház a fővonalon volt és Mari, mialatt ura a pályát járta, feszesen állván a házikó ajtajában, gyakran nézett sóvárgó szemmel az orra előtt elrobogó vonatok után, amelyeknek ablakai mögött messze tájak és távoli célok felé szálltak az emberek. Messze vidékekre, ahol télen is melegen süt a nap s ragyogó sugarával egészséget és új életet lehel a betegbe, akinek arcán olyan vészesen nyílik a jelmezben közeledő halál rózsája. Mentül jobban hervad a testben az élet, az arcon az alattomos rózsák annál virítóbbak.

— Óh, Istenem, — nézte el Bódi János is a sorvadó asszonyt, — milyen könnyű élni a rohanó mozdonynak, amikor mindig új szenet és vizet kap, ha fogy benne az életerő! De hol van a fogyó emberi életnek az éltető szene? És hol a csudavíz, amely meleget forral a fázós tagokba?

Az aggódó férj nem sokat töprenghetett: az őrházban folyton zümmögött a jelzőkészülék, jelentve a közeledő vonatokat. Közben pedig egyre végig kellett járnia a töltésen a maga szakaszát, nehogy valami szabálytalanság történjék a pályán és baj legyen belőle. Nagy feladat nehezült az ő vállaira: emberek százaira kellett vigyáznia éber szemmel, tiszta fejjel szakadatlanul, mialatt bent a százszemű őrházban ott a szeme láttára lett egyre gyöngébb, egyre betegebb a legdrágább, akin sem a szabályos jelzés, sem a helyes váltóállítás, sem semmiféle kötelességtudás nem segíthetett. Nemcsak az övé, de még a vasutas doktoré sem, aki pedig szintén mindent megpróbált, hogy visszaadja Marinak az egészséget, amit nem ő vett el tőle.

Egy márciusi éjszakán a fiatal asszony nagyon rosszul lett. Vért köpött. János rémülten telefonozott az állomásra az orvosért, aki bizonyára jönni fog a reggeli vonattal.

Nehéz helyzet volt. Ketten voltak egyedül az őrházban, a falu messze és szegény János kétségbeesetten kért segítséget a szomszéd őrháztól, hogy küldjenek hozzájuk valakit, valami asszonyt, aki a felesége mellett legyen addig is, amíg megjön a reggel, meg a doktor, mert ő neki ezer dolga van a pályával és a vonatokkal. A jó szomszéd meg is ígérte, hogy mindjárt küldi a feleségét. Csakhogy az is csak gyalog jöhet, az út messze és sötét, mi lesz addig, ki vigyáz Marira, amíg megérkezik?

— Mindjárt jövök, angyalom, — bíztatta Bódi János a beteget — csak feküdj nyugodtan az ágyban, én...

— Jaj, — nyöszörgött a másik szobában az asszony — mindjárt meghalok, János! Ne hagyj ma...

És újra rájött a köhögési roham. A férfi berohant hozzája.

— Vér! — nézett rémülten a villanylámpa világánál a takaróra, amelyen tenyerébe támasztott fejjel zihálva bólintgatott a szegény felesége. János lehajolt hozzá, megfogta sárga kezét és megtámasztotta verejtékes homlokát. A külső szobából behallatszott a a jelzés.

Asszonyeset

Írta: RÁCZ PÁL

Abból az időből való ez az eset, amikor még Nemes Ádám fiatal házas volt. Ennek pedig csekély harmincegy éve. Akkor történt, hogy Nemes Ádám házassága után egy hétre, mint ahogy egy jó gazdához illik, benézett az istállóba is, hogy mit csinál a Lina.

A Lina pedig nem volt más, mint csikósorból kinőtt fiatal hátasló. Dícséretére legyen mondva Nemes Ádámnak, ha a feleségét sokszor csókolta, a lovát még annál többször simogatta.

Valahogy azonban hiba esett a sorrendben. Nemes Ádám bolondja volt a lónak, pláne a szép lónak és valahányszor hazaérkezett valahonnan, előbb az istállóba tévedt, hogy megsimogassa kedves lovát s csak azután futott végig az ámbituson, hogy megcsókolja az asszonyt...

Az asszonyt Sárikának hívták. Kiszámíthatatlan istenteremtése volt ő, akinek csavaros gondolatai után az egyeneslelkű Nemes Ádám sehogysem tudott eligazodni. Innen származott aztán minden baj, ami a Nemes Ádám fiatal életében megoldhatatlan problémává bogozódott.

Az asszony, a kiszámíthatatlan asszony, zokonvette férjétől, hogy az, amikor hazajön, előbb tér be az istállóba, mint az ő meleg, kemény karjai közé. Zokonvette, hogy Nemes Ádám előbb öleli meg, előbb simogatja meg a Linát, mint őt...

A Nemes Ádám viselkedése másnak föl sem tünt volna, hiszen mindenki tudta, hogy mily nagy bolondja a lónak, de annál nagyobb bajt okozott Sárikánál.

Napok mulva ki is tört belőle a keserűség.

— Úgy látom, neked elsőbb az a ló, mint én...

— Dehogyis drágám! Csupa szokás tőlem. Megszoktam legénykoromból, hogy előbb a Linát nézem meg s csak azután térek be a házba.

Az asszony azonban nem hagyta a jussát.

— Persze előbb, mint a feleségedet, úgy-e?

Nemes Ádám a csizmaszárára csapott lovaglóostorával.

— No, többet nem fogom... — és csókot kínált Sárikának.

Ez azonban csak igéret maradt.

Másnap ismét istállószaga volt Nemes Ádámnak, mikor feleségét megcsókolta, Az asszony erre már valósággal kifakadt:

— Ádám! ezt nem tűröm tovább!

— Mit?

— Hogy neked elsőbb legyen az a ló...

— Ne légy már gyermek!

— Nem vagyok gyermek, de első akarok lenni a háznál!... Elég volt már ebből a lóból!... Add el!... Még ma!

Nemes Ádám álmélkodva állott a szép asszonyka előtt.

— Hogy is gondolsz ilyet? Saját nevelésem. Majd hogy az ölemben nőtt fel... Versenyparipa lesz abból!...

Az asszony megfordult és bevágta maga után az ajtót. Pár pillanatig csend volt a háznál, de azután ismét csak megnyilt az ajtó és azon a Sárika kisírt arca nyomult előre.

— Szégyeld magad, hogy így felborítod a házi békét egy utolsó dögért... egy lóért... Mintha az én szerelmem mitsem érne... Csak olyan mellékes volna... Hát tudd meg, nem tűröm a háznál Linát. Vagy ő, vagy én!... Ha el nem adod, itt hagylak... Vannak még szüleim, szívesen visszafogadnak...

Nemes Ádám dühösen hagyta ott a kesergő asszonyt.

GRÓF LÓNYAY GÁBORNÉ.
Dr. Szokoll Willibald festménye.

Egy kicsit érthetetlen volt előtte ez a féltékenység, de azt gondolta, hogy majd elmúlik.

A Sárika szeme azonban mindig gyűlöletet lángolt, valahányszor a Lináról esett szó s egyszer, mikor Nemes Ádám az aratókat látogatta meg a Lina hátán, Sárika a díványra vágta magát és hosszú sírást rendezett. Majd összecsomagolta a holmiját és elutazott az édesapjához.

Nemes Ádám este üres fészket talált. A nyári este fülledt volt és poros, de Nemes Ádám az üres szobákban fázósan húzta meg magát. A nyitott ablakon át behallatszott az istállók felől a Lina nyerítése. Nemes Ádám felfigyelt. Maga elé képzelte a nemes állatot, ideges orrcimpáival, amint türelmetlenül tapossa a kavicsot, ha gazdá-

jára vár. Aztán felállott. Magába mélyedőn indult az istállók felé, ahol a Lina már örvendezve várta.

Nemes Ádám cukrot dugott a ló szájába és megsimogatta a ló finom sörényét.

A másik pillanatban pedig Sárikára gondolt, aki itthagyta, magárahagyta, mert van a földön még valami, amit Nemes Ádám kivüle szeretni mer . . .

Nagyot vágott a Lina nyakára. A ló ijedten ágaskodott fel és rémült szeme kifordult helyéből.

Nemes Ádám azonban nem sokáig bírta a szalmaözvegységet. Útnak eredt, hogy felkeresi az asszonyt. A harmadik vármegyébe kellett elmennie, ahol egy vadgesztenyés kúrián lakott a vén Veres Berci, az após.

Sárika az első pillantásra megijedt. Valami nagyon rosszra készült el, de amikor látta a Nemes Ádám alázatos, bocsánatkérő tekintetét, ismét csak felülkerekedett benne a dacos asszony és röviden adta meg a feleletet:

— Amíg Lina a háznál van, addig ne is várd, hogy visszamenjek.

A vén Veres Berci a fejét csóválta. A búcsúzó vőt karonfogva kísérte ki a kapuig és úgy oktatta:

— . . . Ez a bolond asszony nem megy addig vissza, amíg azt a lovat el nem adod. Pedig gondolom, hogy igen nagy kár érte . . . Szép ló lehet . . .

A Nemes Ádám szeme felragyogott.

— Bizony szép, nemes állat az, kedves apa . . . A szívem fog megszakadni, ha el kell válnom tőle . . .

Az öreg Veres Berci lelógatta bozontos fejét:

— Bizony fiam, furcsa ez az asszonynépség, ha valamit a fejébe vesz . . . De hát mit csináljunk?

Nemes Ádámnak főtt a feje. Szerette azt a bolond asszonyt, de büszkesége volt az a ló is. Mit csináljon? Utoljára is elsőbb és hasznosabb is az asszony, ráfanyalodott tehát, hogy túlad a szép lovon.

Erre az elhatározásra azonban ismét nagyot dobbant a szíve. ő adja el? ő kérjen pénzt érte? ő lássa, hogy miként hurcolják el durva kupecek ezt a nemes állatot? . . . De ugyan ki tudná megadni az árát? Nincs annak ára . . . Nem! ő ezt nem tudná megtenni.

Behívatta a gazdát a tanyáról és rámordult:

— Menjen kend és váltson passzust a maga nevelésére . . . erre a lóra, ni . . . Írassa be, hogy Lizának hívják . . .

A gazda megtörölte kajla bajuszát.

— De hát, nagyságos úr, ezt a lovat Linának hívják . . .

— Liza lesz! Érti kend? . . . Aztán elviszi valamerre . . . Messzire és eladja kend . . . A pénzt meg igya el kend . . . azaz, hogy adjon belőle a szegényeknek is, de sokat ám! . . .

Mikor a tanyagazda kifordult az ajtón, még utánakiáltott Nemes Ádám:

— Aztán úgy vigye el innen, hogy én ne lássam . . .

Este azonban, mikor a Linát vitték, valami belesajgott a szívébe. A ló nyeríteni kezdett a kapunál . . . Nemes Ádám felugrott és káromkodni kezdett. A szemeszögletébe víz gyűlt és szidott minden szerelmes, szép, bolond asszonyt a világon.

A vén Veres Berci meg ezalatt a vásárokat járta, hogy valami szép hátaslóra tegyen szert, merthogy öreg lába nem igen bírta a gyaloglást. Nem csoda, ha az egyik vásárban fennakadt a szeme a tanyagazda karcsú lábú lován. Szép árat adott érte, amiből ugyan nem sok hasznuk volt a szegényeknek, de annál több három vármegye útszéli kocsmárosainak.

Sárikának a hideg futott végig a hátán, amikor az idegesen topogó állatot meglátta.

—Hol vetted ezt, apa?

— A seregi vásáron. Egy tanyagazda „vesztegette" el, jó borsos áron.

Sárika közelebb lépett a lóhoz.

— Ez éppen olyan, mint a Lina . . .

A ló okos, szép feje megmozdult. Ránézett Sárikára. Állati szemében vádoló emberi fájdalom volt.

A fiatalasszony visszaborzadt tőle. Félt, hogy az állattal csoda esik és megszólal, hogy valami rettenetes titkot ejtsen el előtte.

A vén Veres Berci azonban megfogta a kötőfékjét.

— Lizának hívják ezt . . . na, gyere . . .

Nemes Ádám pedig ezután néhány nap mulva, amikor már megbékélt egy kicsit, ismét elindult a felesége után.

Éppen akkor érkezett meg az ócska kúria elé, mikor az öreg após hátaslovát itatta a dohos, mohos vályúból.

Az asszony most már mosolyogva, tárt karokkal várta Ádámot az ámbituson. Asszonyi ösztönével érezte belül, hogy győzelmeskedett.

De a szomjas ló sem volt ám rest. Figyelmesen emelte fel okos fejét. Lábával idegesen taposta a kavicsot és a következő pillanatban egyetlen ugrással ott termett Nemes Ádám előtt. Nyerítése végighasította a levegőt és reszkető inakkal toporzékolt, míg hosszú állát ráhelyezte a jövevény vállára, melyről lassú cseppekben hullott alá a víz, a sárga bőrkabátra.

Nemes Ádám a váratlan viszontlátás örömétől megbódult. Hirtelenében elfelejtette, hogy miért is jött. Nem látott senkit, semmit, csak a Linát látta. Csak a Linát simogatta, amely felismerte őt. Hűséges maradt hozzá. Örült neki . . .

És átölelte izmos nyakát. Arcát a sörényébe temette, kezével tapogatva siklott le a szügyéig és önfeledten cirógatta:

— He-he-he, Lina te, hát ide kerültél? . . .

Az asszony sírni kezdett. Hangosan, magáról megfeledkezve zokogott. Megfordult és otthagyta az álmélkodó társaságot.

Amikor Nemes Ádám észrevette magát, már késő volt. Nem tudott mentegetőzni, csak nézte a lovat és nagyot káromkodott:

— Hogy azt a . . . valahány szép, szerelmes, bolond asszony van ezen a kerek világon!

A gyerekeszű bolondos asszony meg ott zokogott a leánykori kiságyán. Nemes Ádám megfogta a kezét és úgy cirógatta:

— Hát tehetek én arról, hogy éppen apád vette meg a Linát? Gyere haza és rendben lesz minden.

— Nem megyek, tudja! — bőgicsélt Sári.

— Gyere, no . . . Nézd csak . . . Hát csak nem lakhatsz itt, ahol a Lina van?

A kisírt szemű gyerekmenyecske erre az utolsó érvre felnézett. Érezte, hogy az urának igaza van. Könnyeln át mosolyogva fogta meg az ura fülét és megcibálta:

— Hát még szeretsz?

— Hogy a fe . . . fekete macskába ne szeretnélek? Hát akkor nem adtam volna el a Linát!

Otthon aztán végleg kiegyeztek:

— Addig nem megyünk Apáékhoz . . .

— Meddig?

— . . . . Csak addig, amíg az az utálatos ló ott lesz ... Jó? . . .

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Nemes Ádám igen sokszor elmesélte ezt a furcsa asszonyesetet. Talán vannak, akik még ma is emlékeznek rája . . .

IGNÁTHNÉ KOLOZSVÁRY LINCZEGH LUJZA
KOZMETIKAI INTÉZETE
VIII., JÓZSEF KÖRÚT 2. Nemzeti Színházzal szemben.
Az összes szépséghibák szakszerű kezelése és eltávolítása
Soványító és gyógymassage vízgyógyeljárással.
Szőrtelenítés villannyal véglegesen.
Hölgyfodrászat — Manicur — Pedicur
Díjtalan tanácsadás! :-: Orvosi rendelő!
Szépítőszerek árusítása vidékre is
Olcsó bérletrendszer

jára vár. Aztán felállott. Magába mélyedőn indult az istállók felé, ahol a Lina már örvendezve várta.

Nemes Ádám cukrot dugott a ló szájába és megsimogatta a ló finom sörényét.

A másik pillanatban pedig Sárikára gondolt, aki itthagyta, magárahagyta, mert van a földön még valami, amit Nemes Ádám kivüle szeretni mer . . .

Nagyot vágott a Lina nyakára. A ló ijedten ágaskodott fel és rémült szeme kifordult helyéből.

Nemes Ádám azonban nem sokáig bírta a szalmaözvegységet. Útnak eredt, hogy felkeresi az asszonyt. A harmadik vármegyébe kellett elmennie, ahol egy vadgesztenyés kúrián lakott a vén Veres Berci, az após.

Sárika az első pillantásra megijedt. Valami nagyon rosszra készült el, de amikor látta a Nemes Ádám alázatos, bocsánatkérő tekintetét, ismét csak felülkerekedett benne a dacos asszony és röviden adta meg a feleletet:

— Amíg Lina a háznál van, addig ne is várd, hogy visszamenjek.

A vén Veres Berci a fejét csóválta. A búcsúzó vőt karonfogva kísérte ki a kapuig és úgy oktatta:

— . . . Ez a bolond asszony nem megy addig vissza, amíg azt a lovat el nem adod. Pedig gondolom, hogy igen nagy kár érte . . . Szép ló lehet . . .

A Nemes Ádám szeme felragyogott.

— Bizony szép, nemes állat az, kedves apa . . . A szívem fog megszakadni, ha el kell válnom tőle . . .

Az öreg Veres Berci lelógatta bozontos fejét:

— Bizony fiam, furcsa ez az asszonynépség, ha valamit a fejébe vesz . . . De hát mit csináljunk?

Nemes Ádámnak főtt a feje. Szerette azt a bolond asszonyt, de büszkesége volt az a ló is. Mit csináljon? Utoljára is elsőbb és hasznosabb is az asszony, ráfanyalodott tehát, hogy túlad a szép lovon.

Erre az elhatározásra azonban ismét nagyot dobbant a szíve. ő adja el? ő kérjen pénzt érte? ő lássa, hogy miként hurcolják el durva kupecek ezt a nemes állatot? . . . De ugyan ki tudná megadni az árát? Nincs annak ára . . . Nem! ő ezt nem tudná megtenni.

Behívatta a gazdát a tanyáról és rámordult:

— Menjen kend és váltson passzust a maga nevelésére . . . erre a lóra, ni . . . Írassa be, hogy Lizának hívják . . .

A gazda megtörölte kajla bajuszát.

— De hát, nagyságos úr, ezt a lovat Linának hívják . . .

— Liza lesz! Érti kend? . . . Aztán elviszi valamerre . . . Messzire és eladja kend . . . A pénzt meg igya el kend . . . azaz, hogy adjon belőle a szegényeknek is, de sokat ám! . . .

Mikor a tanyagazda kifordult az ajtón, még utánakiáltott Nemes Ádám:

— Aztán úgy vigye el innen, hogy én ne lássam . . .

Este azonban, mikor a Linát vitték, valami belesajgott a szívébe. A ló nyeríteni kezdett a kapunál . . . Nemes Ádám felugrott és káromkodni kezdett. A szemeszögletébe víz gyűlt és szidott minden szerelmes, szép, bolond asszonyt a világon.

A vén Veres Berci meg ezalatt a vásárokat járta, hogy valami szép hátaslóra tegyen szert, merthogy öreg lába nem igen bírta a gyaloglást. Nem csoda, ha az egyik vásárban fennakadt a szeme a tanyagazda karcsú lábú lován. Szép árat adott érte, amiből ugyan nem sok hasznuk volt a szegényeknek, de annál több három vármegye útszéli kocsmárosainak.

Sárikának a hideg futott végig a hátán, amikor az idegesen topogó állatot meglátta.

—Hol vetted ezt, apa?

— A seregi vásáron. Egy tanyagazda „vesztegette" el, jó borsos áron.

Sárika közelebb lépett a lóhoz.

— Ez éppen olyan, mint a Lina . . .

A ló okos, szép feje megmozdult. Ránézett Sárikára. Állati szemében vádoló emberi fájdalom volt.

A fiatalasszony visszaborzadt tőle. Félt, hogy az állattal csoda esik és megszólal, hogy valami rettenetes titkot ejtsen el előtte.

A vén Veres Berci azonban megfogta a kötőfékjét.

— Lizának hívják ezt . . . na, gyere . . .

Nemes Ádám pedig ezután néhány nap mulva, amikor már megbékélt egy kicsit, ismét elindult a felesége után.

Éppen akkor érkezett meg az ócska kúria elé, mikor az öreg após hátaslovát itatta a dohos, mohos vályúból.

Az asszony most már mosolyogva, tárt karokkal várta Ádámot az ámbituson. Asszonyi ösztönével érezte belül, hogy győzelmeskedett.

De a szomjas ló sem volt ám rest. Figyelmesen emelte fel okos fejét. Lábával idegesen taposta a kavicsot és a következő pillanatban egyetlen ugrással ott termett Nemes Ádám előtt. Nyerítése végighasította a levegőt és reszkető inakkal toporzékolt, míg hosszú állát ráhelyezte a jövevény vállára, melyről lassú cseppekben hullott alá a víz, a sárga bőrkabátra.

Nemes Ádám a váratlan viszontlátás örömétől megbódult. Hirtelenében elfelejtette, hogy miért is jött. Nem látott senkit, semmit, csak a Linát látta. Csak a Linát simogatta, amely felismerte őt. Hűséges maradt hozzá. Örült neki . . .

És átölelte izmos nyakát. Arcát a sörényébe temette, kezével tapogatva siklott le a szügyéig és önfeledten cirógatta:

— He-he-he, Lina te, hát ide kerültél? . . .

Az asszony sírni kezdett. Hangosan, magáról megfeledkezve zokogott. Megfordult és otthagyta az álmélkodó társaságot.

Amikor Nemes Ádám észrevette magát, már késő volt. Nem tudott mentegetőzni, csak nézte a lovat és nagyot káromkodott:

— Hogy azt a . . . valahány szép, szerelmes, bolond asszony van ezen a kerek világon!

A gyerekeszű bolondos asszony meg ott zokogott a leánykori kiságyán. Nemes Ádám megfogta a kezét és úgy cirógatta:

— Hát tehetek én arról, hogy éppen apád vette meg a Linát? Gyere haza és rendben lesz minden.

— Nem megyek, tudja! — bőgicsélt Sári.

— Gyere, no . . . Nézd csak . . . Hát csak nem lakhatsz itt, ahol a Lina van?

A kisírt szemű gyerekmenyecske erre az utolsó érvre felnézett. Érezte, hogy az urának igaza van. Könnyein át mosolyogva fogta meg az ura fülét és megcibálta:

— Hát még szeretsz?

— Hogy a fe . . . fekete macskába ne szeretnélek? Hát akkor nem adtam volna el a Linát!

Otthon aztán végleg kiegyeztek:

— Addig nem megyünk Apáékhoz . . .

— Meddig?

— . . . . . Csak addig, amíg az az utálatos ló ott lesz . . . Jó? . . .

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Nemes Ádám igen sokszor elmesélte ezt a furcsa asszonyesetet. Talán vannak, akik még ma is emlékeznek rája . . .

IGNÁTHNÉ KOLOZSVÁRY LINCZEGH LUJZA
KOZMETIKAI INTÉZETE
VIII., JÓZSEF KÖRÚT 2. Nemzeti Színházzal szemben.
Az összes szépséghibák szakszerű kezelése és eltávolítása
Soványító és gyógymassage vízgyógyeljárással.
Szőrtelenítés villannyal véglegesen.
Hölgyfodrászat — Manicur — Pedicur
Díjtalan tanácsadás! :-: Orvosi rendelő!
Szépítőszerek árusítása vidékre is
Olcsó bérletrendszer

1927. IV. évf. 28. sz.

Asszonyeset

Írta: RÁCZ PÁL

Abból az időből való ez az eset, amikor még Nemes Ádám fiatal házas volt. Ennek pedig csekély harmincegy éve. Akkor történt, hogy Nemes Ádám házassága után egy hétre, mint ahogy egy jó gazdához illik, benézett az istállóba is, hogy mit csinál a Lina.

A Lina pedig nem volt más, mint csikósorból kinőtt fiatal hátasló. Dícséretére legyen mondva Nemes Ádámnak, ha a feleségét sokszor csókolta, a lovát még annál többször simogatta.

Valahogy azonban hiba esett a sorrendben. Nemes Ádám bolondja volt a lónak, pláne a szép lónak és valahányszor hazaérkezett valahonnan, előbb az istállóba tévedt, hogy megsimogassa kedves lovát s csak azután futott végig az ámbituson, hogy megcsókolja az asszonyt...

Az asszonyt Sárikának hívták. Kiszámíthatatlan istenteremtése volt ő, akinek csavaros gondolatai után az egyeneslelkű Nemes Ádám sehogysem tudott eligazodni. Innen származott aztán minden baj, ami a Nemes Ádám fiatal életében megoldhatatlan problémává bogozódott.

Az asszony, a kiszámíthatatlan asszony, zokonvette férjétől, hogy az, amikor hazajön, előbb tér be az istállóba, mint az ő meleg, kemény karjai közé. Zokonvette, hogy Nemes Ádám előbb öleli meg, előbb simogatja meg a Linát, mint őt...

A Nemes Ádám viselkedése másnak föl sem tünt volna, hiszen mindenki tudta, hogy mily nagy bolondja a lónak, de annál nagyobb bajt okozott Sárikánál.

Napok mulva ki is tört belőle a keserűség.

— Úgy látom, neked elsőbb az a ló, mint én...

— Dehogyis drágám! Csupa szokás tőlem. Megszoktam legénykoromból, hogy előbb a Linát nézem meg s csak azután térek be a házba.

Az asszony azonban nem hagyta a jussát.

— Persze előbb, mint a feleségedet, úgy-e?

Nemes Ádám a csizmaszárára csapott lovaglóostorával.

— No, többet nem fogom... — és csókot kínált Sárikának.

Ez azonban csak igéret maradt.

Másnap ismét istállószaga volt Nemes Ádámnak, mikor feleségét megcsókolta, Az asszony erre már valósággal kifakadt:

— Ádám! ezt nem türöm tovább!

— Mit?

— Hogy neked elsőbb legyen az a ló...

— Ne légy már gyermek!

— Nem vagyok gyermek, de első akarok lenni a háznál!... Elég volt már ebből a lóból!... Add el!... Még ma!

Nemes Ádám álmélkodva állott a szép asszonyka előtt.

— Hogy is gondolsz ilyet? Saját nevelésem. Majd hogy az ölemben nőtt fel... Versenyparipa lesz abból!...

Az asszony megfordult és bevágta maga után az ajtót. Pár pillanatig csend volt a háznál, de azután ismét csak megnyilt az ajtó és azon a Sárika kisírt arca nyomult előre.

— Szégyeld magad, hogy így felborítod a házi békét egy utolsó dögért... egy lóért... Mintha az én szerelmem mitsem érne... Csak olyan mellékes volna... Hát tudd meg, nem türöm a háznál Linát. Vagy ő, vagy én!... Ha el nem adod, itt hagylak... Vannak még szüleim, szívesen visszafogadnak...

Nemes Ádám dühösen hagyta ott a kesergő asszonyt.

GRÓF LÓNYAY GÁBORNÉ.

Dr. Szokoll Willibald festménye.

Egy kicsit érthetetlen volt előtte ez a féltékenység, de azt gondolta, hogy majd elmúlik.

A Sárika szeme azonban mindig gyülöletet lángolt, valahányszor a Linárol esett szó s egyszer, mikor Nemes Ádám az aratókat látogatta meg a Lina hátán, Sárika a díványra vágta magát és hosszú sírást rendezett. Majd összecsomagolta a holmiját és elutazott az édesapjához.

Nemes Ádám este üres fészket talált. A nyári este fülledt volt és poros, de Nemes Ádám az üres szobákban fázósan húzta meg magát. A nyitott ablakon át behallatszott az istállók felől a Lina nyerítése. Nemes Ádám felfigyelt. Maga elé képzelte a nemes állatot, ideges orrcimpáival, amint türelmetlenül tapossa a kavicsot, ha gazdá-

nekem, hogy ott lehetek a zöldbe és nem itt ebbe a redves börtönbe. Ha meg jön a tél, odaülök a jó meleg kemencéhez, rágyujtok a pipára. Az asszony főz jó túrós-csuszát, töltöttkáposztát...

Felfigyelt erre a félszemű:

— Az asszony?

— Az — mondta rá Gergő —, a feleségem. Tudod te, hogy nekem feleségem van. Hites. Mondtam neked.

— Mondtad, mondtad — bólogatott a másik —, tudom én, volt neked feleséged.

— Vót? — ütötte meg a szó a fülét Gergőnek. — Vót is, meg van is.

A félszemű vállat vont:

— Hát; lehet, hogy van, lehet, hogy nincs. Öt év nagy idő. Ki tudja, hol van az azóta?

— Elhallgass! — mordult rá nagyhangon Gergő. — Nem olyan asszony az. Vár az énrám.

— Hát ha vár, annál jobb — mondta rá a félszemű. — De én már csak azt mondom: egyforma mind az asszony. Egyik kutya, másik eb. Ki tudja, hol van az már. Ki tudja, kivel él az.

— Most már oszt fogd be a szád — kiáltott rá Gergő, vörösen a haragtól. — Gazember vagy te. Tudom én, mér beszélsz te így. Piszkos gazember vagy, irígyled, hogy én kimegyek most, feleségem lesz, jó ételem, meg becsületes munkám. Te meg itt fogsz megrohadni a börtönben.

— Mi közöd hozzá? Elhallgass, mert...

De Gergő emelkedett hangon folytatta:

— Itt fogsz megrohadni. Csak rohadj is meg, megérdemled. Zsivány gazember vagy.

— Te beszélsz még? Te mersz beszélni?

— Merek hát — mondta Gergő —, mér ne mernék? Én nem vagyok zsivány. Én becsületes ember vagyok.

— Az ám — bődült fel a másik diadalmasan —, megmondom én, mi vagy. Te... te gyilkos!

Gergő elsápadt. Egy lépéssel közelebb lépett a másikhoz, aztán megtorpant. Ez volt az a pillanat, mikor a kocsmában a csizma szárához kapott volna a késért, vagy felragadott volna egy borosüveget az asztalról. Most egyik sem volt kéznél. Pillanatig habozott, aztán felemelte kezét és hatalmasan pofonvágta a félszemüt. Az felhördült:

— Engem... engem mertél megütni, te kutya...

Öklével belevágott a Gergő arcába. Aztán átkarolta a derekát és le akarta teperni a földre. Gergő erőlködött, hogy lefejtse magáról a rátapadó karokat. De a másik csak egyre erősebben szorította, testével pedig rádőlt és egyre jobban gyűrte a föld felé. Gergő ekkor egy utolsó erőfeszítéssel lökött egyet a félszemün, aztán öklével teljes erejével gyomron vágta. Az felbődült fájdalmában és karjai — mint törött abroncs — hullottak le Gergőről. Ekkor Gergő rárohant, torkonragadta, aztán két tenyerével átkapcsolta a nyakát. Eszeveszettül szorította, vad önkivületben...

A folyosón rohanó léptek zaja hallatszott — az őrök lettek figyelmesek a zajra —, a cellához érve az egyik bevilágított az ablakon. A lámpa fénye magához térítette Gergőt, kezei erőtlenül estek le, a félszemű teste élettelenül zuhant a földre — s estében Gergő döbbenve látta kilógó nyelvét és kifordult szemét.

Ekkor már pattant az ajtó, az őrök berohantak, egyikük a holttest hideg kezeit tapogatta, ketten Gergőt ragadták meg. Gergő bambán bámult rájuk, mint aki nem érti a dolgokat...

Schwarcz Paula
női divatterme
Telefon: József 383-78.
Budapest IV, Eskü-tér 6.1.

Asszonybosszú

(Antik novella)

Írta: LAZÁR ISTVÁN

I.

Reggel volt már, mikor a kockajátékot befejezték. A hatlapú tesszerák csörgése megszünt a fritillusban és elszéledt ki erre, ki arra. Sextus Porcius a Tiberis felé ment. Hatalmas alakja meggörnyedt a fakó reggelben, arca sápadt volt, elvesztette mindenét.

Háromszáz darab újveretü arannyal ült le a játékhoz. Nagy kamatra és nagy rimánkodásra adta egy uzsorás. Nyerni akart, mert a tönk szélén állt, s kockára dobta elszántan és vakmerően. Bizakodott, mert mielőtt elindult volna Servius Aemilius házához, áldozatot mutatott be az isteneknek, hogy szerencsés legyen minden dobása, s kedvező jeleket kapott. S lám, mégis elveszett a háromszáz arany! Csak egy maradt meg belőle. És ezt is azért hagyta meg: senki se mondhassa, ha majd holttestét kifogják a Tiberisből, hogy Sextus Porciusnál egy szesztercius sem találtatott...

Lehorgasztott fővel ment el a Saepta Julia mellett. Csupa márvány! Caesar emeltette a tributa comitia számára ezeket az ékes helyiségeket. Megnézte mégegyszer s tovabandukolt, de Hercules és Bellona templomai mellett ismét megállt s elgondolkozva tekintett végig a maga szerencsétlen életén.

Tíz millió szesztercius örökölt az édesapjától. Hol van? Eltékozolta. És hol van a felesége? Az is elment. Ő kergette el . . . pedig szép, szőke asszony volt. Szegény! Haja vetekedhetett volna a hispániai kalász színével, a szeme kék volt s mélytekintetü. Alakra nézve: egy a gráciák közül . . . De volt egy nagy hibája, még pedig az, hogy nem tudott egyebet, csak sirni, szenvedni és megbocsátani... Szegény Júlia!

Elhaladt a porticus Octaviae mellett, a Capitolinus tövében, s még mindig a feleségére gondolt. Még ma is együtt élhetnének boldogan, ha közbe nem jön az a szép, vöröshajú Laelia. Beleszeretett s rákölötte a vagyonát. Márványpalotába vitte, rabszolgahadat rendelt melléje, de minden rabszolga közt ő volt a legnagyobb rabszolgája . . . Ékszerek és minden, míg elfogyott a szesztercíusok garmadája . . . És ekkor jött Aprodisius Ploti, a dúsgazdag aranyműves és elhódította tőle Laeliát . . . Vigye! Csakhogy ő már akkor az uzsorások hálójában volt. Nincs menekvés! Ez a háromszáz arany is elveszett. Vagy fizet, vagy pedig Rufusnak, a főuzsorásnak a kezére kerül, mint rabszolga, mint árucikk...

De megmondta neki ezelőtt három nappal, hogy negyednap reggel inkább a Tiberisbe ugrik a Costiusnál, ahol a sziget van és az a nagy örvény... semminthogy az ő kezébe kerüljön! A szégyen és az adósok börtöne elől menekül . . . Jegyezze meg magának minden ifjú, aki felöltötte a toga purá-t, hogy csínján kell bánni az élettel, mert ez az örömeit nagy uzsorakamatra adja. Ihatsz bort, de csak keveset. Kerüld a hatlapú tesszerát meg a talus-t, mert utoljára is elveszted mindenedet a szerencsejátékon. Szerethetsz, de óvakodj a nőtől, különösen az olyan vöröshajú Laeliáktól, mert bizony, keservesen megadod az árát. Mire észrevennéd, se pénz, se becsület . . .

Elhaladt a theatrum mellett s keserűen mosolygott. Hányszor volt itt is Laeliával! Vénusz kegyelmében bizakodott, szép jövőben reménykedett s lám, még a temetés tisztessége sem jut ki neki. Nem fognak sírni holttteste fölött rokonok; nem öltöztetik Vénusz Libitina templomából hozott halotti ruhába; nem énekelnek fölötte naeniákat sirató-asszonyok; nem fog előtte archimimus járni, hogy enyhítse tréfáival a halottkisérők gyászát és fájdalmát; nem viszik előtte az ősök szobrait, sem a táblákat, amelyekre az ő nemes tettei vannak följegyezve, és gyászbeszédet sem mondanak fölötte, a rostra mögött, a fórumon — — Megállt a

1927. IV. 33

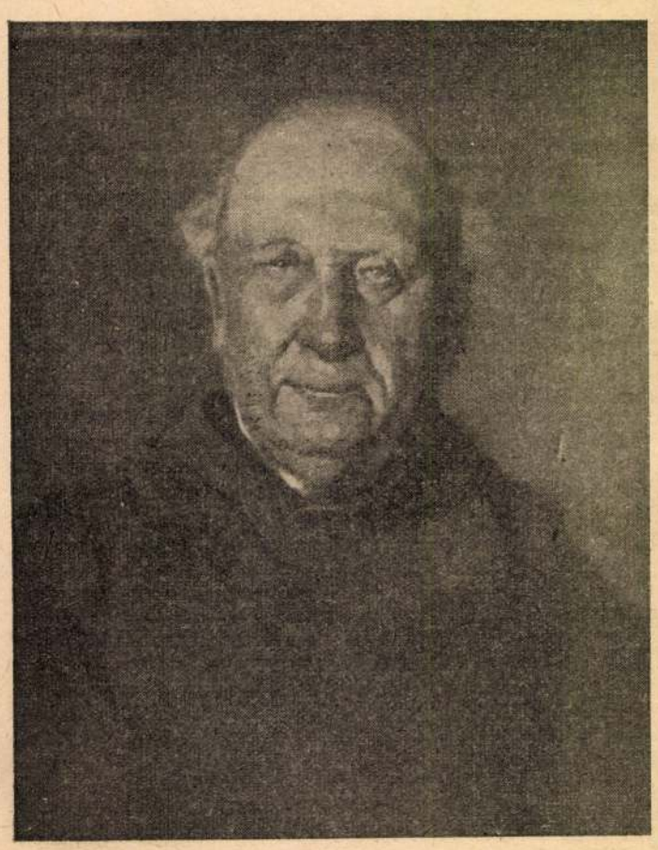

Dr. SZOKOLL WILLIBALD festménye

zöldségpiac szögletén s a hömpölygő Tiberisre bámult. Elviszi mindjárt . . . Milyen kék az ég! A felesége szeme volt ilyen bánatos-kék . . . amikor megverte szegénykét egy-egy nagy tivornya után . . . Sextus Porcius, a világfi könnyezett.

Aztán a hídfőnek indult büszkén, ahogy csak azok tudnak meghalni, kik nem tudtak életet élni; s ahogy csak azok tudnak fizetni a halálnak, akik az életnek mindennel adósok maradtak . . . Rálépett a Costius-hídra. Hogy zúg az örvény alant! De három ember ugrott ki a hídfő mögül: Rufus, az uzsorás, meg két tisztes polgár, hogy a manus iniectió-ról, a letartóztatásról tanuságot tegyenek . . .

Elállták az útját.

— Me Hercle, látszik, hogy szótartó úr vagy ebben az egyben! — nevetett az uzsorás. — De hohó, barátocskám, ráérsz még a halálra . . . Előbb fizess! Vagy arannyal, vagy a bőröddel . . . Mi?

— Nincs pénz, — mormogta Sextus Porcius.

— Jó, — mosolygott zordan.

És kihirdette nyilvánosan:

— Tudja meg mindenki, hogy Sextus Porcius, a nemes úr, ötszáz arannyal tartozik nekem! A határidő lejárt. Két tanú jelenlétében letartóztatom s ha harminc nap alatt per aes et libram, nem lép velem egyességre, megvesszőztetem s túl a Tiberisen rabszolgának eladom! . . .

— Gazember vagy, — mondta Sextus Porcius.

— Az nem baj, — nevetett Rufus. — Gyerünk a praetorhoz . . .

II.

Nem jött létre egyesség Rufus és Sextus Porcius között s így az uzsorás a törvényesen megállapított harminc nap alatt, két egymást követő vásári napon ismét fölvezette úri foglyát a hatóság elé.

— Tudja meg mindenki, hogy Sextus Porcius ötszáz arannyal tartozik nekem! Van-e valaki a jelenlévők közül, aki vállalná és kifizetné Sextus Porcius adósságát? Mert ha nem találtatik ilyen rokon, jóbarát vagy jószívű ember, akkor megvesszőztetem Sextus Porciust és eladom a külföldi rabszolgakereskedőknek, esetleg: megölöm!

Addig kiabált, míg berekedt, de senki sem jelentkezett, pedig sok barátja volt Rómában Sextus Porciusnak, kikkel is eldorbézolta minden vagyonát.

— Elhagyott mindenki — sóhajtott Sextus Porcius.

Rufus úgy alkonyattájt dühöngve hurcolta haza.

— Őröld a búzámat, te kutya!

Eljött végre a harmadik vásári nap is.

— Hallod-e, Sextus Porcius, ma letelik a törvényes harminc napod s ha nem fizeti meg valaki helyetted az ötszáz aranyat, megöllek, az istenekre mondom!

Csikorgott a foga.

— Harminc nap alatt harmincszor mondtad ezt, te zsugori gazember, — felelte Sextus Porcius. — Szúrj le most, ne mutogass a csőcseléknek, mert úgysem fizeti ki senki azt az ötszáz aranyat helyettem . . .

— Nem, — mosolygott az uzsorás sötéten, — csak este ölhetlek meg, csak este . . .

És megint fölvezette a márványcsarnokba.

— Tudja meg mindenki, hogy Sextus Porcius ötszáz arannyal tartozik nekem! Akad-e valaki, hogy vállalná és kifizetné Sextus Porcius adósságát? Mert ha nem találtatik ilyen rokon, barát, vagy szánó ember, akkor megvesszőztetem Sextus Porciust és megölöm ma este!

Nem találtatott se rokon, se barát, se szánó ember. Csak a vidéki parasztok vették körül csúfondárosan:

— Rózsával koszorúzta borivókelyhét s most mutogatják, mintha medve volna! — kacagtak rajta gúnyosan.

Egy atyafi az uzsorásra mutatott:

— Az ott Rufus, ni! No, uzsorás barátom, sírhatsz az ötszáz aranyod után . . . Mit kajabálsz? Senki sem bolond, hogy annyi tömérdek pénzt adjon egy ú r é r t... hé, madárijesztő!

— Még ha ötszáz szesztercius szt kérne, akkor megvenném, — nevetett egy másik öblösen.

— De nem tud dolgozni az úrféle!

— Meglenne valahogy a familia rustica-ban. Jó volna asinariusnak, juhásznak . . .

— Asinusnak, szamárnak! — röhögtek a parasztok.

— Juhásznak, vagy kanásznak, — folytatta az öblöshangú.

— Vinitornak, vincellérnek lenne jó! — kiáltotta valaki közderültségre. — Úgyis szereti a bort!

— No, adod-e ötszáz szesztercius ért? — csúfolódott az öblöshangú.

Az uzsorást ette a méreg.

— Hallod-e, te ökör barátja, életedben sem volt ötszáz szesztercius od! — ugrott fel dühösen. — Ide hát avval az ötszáz szesztercius sal!

— Ehe, — kuncogott a paraszt.

— Herkulesre, a tied! — toporzékolt dühében. — Ha ki nem fizeted tüstént, bepanaszollak vásárrontás és becsületsértés miatt . . .

A paraszt el akart illanni a kacagó nép közt.

— Hohó, ne fuss! Ide a pénzt... Baj lesz!

A vidékiek is nekiestek.

— Elő a pénzt, hékás!

— Nincs pénze . . .

— Szájhős!

A paraszt megfordult kevélyen.

— Én? — nézett szét gőgösen. — Hogy nincs pénzem? — és kivágta zsákjából, hogy csengett az ezüst. — Itt az ötszáz szesztercius!

Rufus elképedt.

— Csak tréfa volt... — hebegte zavartan. — Van eszed!

De a paraszt már benne volt.

— Nincs beszéd! — bömbölte nekivörösödve. —

Szokol Willibald

Walikovszky Károly
archeje, olajf.

Nemzeti Szalon
1915, sept.
őszi kiáll.

M. I. É. N. K.

III. kiáll.

Nemzeti Szalon
1910 jan.-febr.

Für. Kept

Szokol Villibald

Bánffy Miklós gróf
arcképe

Repr.

Képzőművészet

1935. 8. l.

Szokol Willibald dr

Danijanich u. 46. Mutsarnok
1930, tav. Kiáll. 1. 22, 30.
Kupeczky Társaság tagja
1930/31. jub. Kiáll. 608.

683.

I
313.

683. De Machy.

Élt a XVIII. század végén.

A kút.

Az előtérben, az oszlopcsarnokos templomon innen, kút látható Nilus szobrával. A medenczéből két ló iszik, a melyeknek egyikén fiatal leány ül, ki bal kezét kinyujtja és hallgatja a kútkávára támaszkodó és vizet merő férfi közelében látható asszonyt. A férfi botját a kőhöz támasztotta, míg a beszélő asszony kezeivel a szürke lóra mutat. Körülöttük egy felnyergelt ló, egy kecske és egy bárány tűnik fel. A háttér hegyes és az égbolt felhős. Az épület homlokzatán: »TEMP . . .« és a kút párkányán a mester jelzése olvasható. DEMACHY

Fa, méretei 18·5 : 14·5 cm. — Mündler: I. 26.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: IV. 23. *De Marne:* Ruinen mit einem Brunnen, wohin Hirten mit Pferden und Ziegen zur Tränke kommen. — 1815: I. 39. *De Marne:* Ruinen mit einem Brunnen, wohin stb. — 1835: V. 8. *De*

Szokol Villibald dr

Kupeczky Társaság tagja.

KMTÁRS művesoptok
1931 feb márc kiáll.

V. 1, 3, 33
1932. febr.-márc. kiáll.
294.
1932. tav. tál. 44

Szokol Villibald dr

festő

l. élet-

Karcragmagyállam

899, 900. h.

a, négy szögletes alapon, tojásdad
kájának fürtjei vállaira omlanak
ált. Jobb kezében, melyet kalapjára
t. Tehér nyakkendője körül van
zi s vértje felett himezett köntöst
A háttérben füst emelkedik föl. A
nények veszik körül, a melyek előtt
et olvassuk:

al

lapot véve 29.6:18.9 Cm.

—.

Szokol Vilibáld

Szobarészlet, olajf.

Nemzeti Szalon
1917. máj.
tav. tárl.

Artisztikus

KÉPKERETEK

Szokol Villibáld

181 Midi vizf. m. t.

Nemzeti Szalon

1918. máj

tav. kiáll

ai szorosnál 1789-ben lefolyt ütközöset ábrá-
~~ely~~ a seregek állását ~~tüntet föl~~ vál. mig, a felső
lohe herczeg ~~seregeinek~~ csapatainak (1789. augusztus 3-diki
csapatokkal ~~látjuk~~ és az előtérben több előkelő tö-
: „Carte des glücklichen Treffen am Bozaner
F. M. L. Fürsten Hohenlohe den 3ten Aug. 1789",
kép alatt: „A Türkische Infanterie" kezdettel
. Fürst v. Hohenlohe lies durch die Hussar u
cana Regiments unter Anführung des Ma-
niel den Feind gleich angreiffen und in
n. Der Feind flohe aus allen Kräften
n todt auf der Wahlstätte. 2 Fahnen, 20
Pulverkarren und über 100 Pferde wur-
lejeréssel öt soros magyarázat olvasható.
méretei a vonalkeretnek 12.1 : 16 s a rei-
m.

a 4676 (szines)

126/94 N° 482.

1927. IV. évf. 29. sz.

Pesti premierek

„Natália" — „A fátyol titkai" — „Fecskefészek" — és a „Hotel Imperial"

1.

Halk, csöndes bemutató, amellyel a Nemzeti Színház letette a kegyelet és elismerés koszorúját az — irodalom előtt. Mert Szergejevics Iván Turgenyev rég elfoglalta helyét már a klasszikusok Pantheonjában. Egy viharos, fájdalmas és üzött élet után 1883-ban hullott ki kezéből a toll, de pár nappal halála előtt megírta híres írói végrendeletét Tolsztoj Leóhoz, amelyben arra kérte, hogy térjen vissza a hűtlenül elhagyott irodalomhoz és vegye át az ő kezéből kihulló tollat.

Turgenyev elsősorban és mindenekfölött regényíró volt és klasszikus alkotásainak gyönyörű lapjain valami állandó mélabú dereng, amely kora intellektuális rétegének és főként a művelt oroszok társadalmának általános sajátsága volt. Az öröm is csak a haldokló nap mosolygása, amely fájdalmas és halk szépségét szertesugározza mindenfelé és a lemondás alkonyfelhőivel öl meg minden lángolni, égni, élni akaró életet. Halk árnyak suhannak írásai lapjain, fájdalmak és kiábrándulások bujkálnak a mosoly ráncai mögött és csöndesen szitál az örök hervadás esője, amely elől nem lehet elmenekülni. És Turgenyev asszonyai majdnem mind fölötte állnak a regényeiben szereplő férfiaknak. Szergejevics Iván szinte a középkori értelemben vett „minnesänger" volt, a végletekig fokozott „Frauendienst" volt legfőbb jellemvonása, mint ahogy egész életét bearanyozta és beárnyékolta egy platonikus szerelem, amellyel Garcia Palina énekesnő elsuhanó alakját ölelte körül...

A „Natália" is egy asszony fájdalmas szerelmének története. Szinte akciótlanul olvadnak egymásba a jelenetek, de a dialógusok a legnemesebb irodalom hervadó illatát parfőmözik felénk. Egy szerelem, amely csöndesen és szinte észrevétlenül belopózik Natália életébe, hogy ugyanolyan észrevétlenül el is suhanjon, a lemondás fájdalmát és rezignációját hagyva maga után.

A Nemzeti Színház — a vezetőszerepekben Várady Arankával és Uray Tivadarral — a legnagyszerűbb átérzéssel keltette színpadi életre Turgenyev klasszikus alakjait. A színházak lármás kakofóniájában szinte üdítőleg hatott ez a harmónikus bemutató, amely a legnemesebb értelemben vett irodalomnak akarta megnyerni a közönséget. Nem a Nemzeti Színház művészi becsvágyán és képességein mult, hogy ez teljesen nem sikerült.

A nemesebb és finomabb lelkületűek — akiket még nem bolondított meg a „Broadway" és társainak profán lármája — megilletődve hagyták el a színház nézőterét, ahol néhai Szergejevics Iván Turgenyev mondatai a legtisztább érzések mosolygó könnyeit csalták a szemükbe.

2.

Vörösmarty Mihály 1835-ben írta „A fátyol titkai" című vigjátékot. Az egykorú kritika és később az irodalomtörténet megállapította, hogy ez a darab az első „pesti" vígjáték, amelyből kiérződik a fiatal főváros levegője.

Ma, majdnem száz év után, ez a megállapítás bizonyos korrekcióra szorul. Vörösmarty ebben az alkotásában sem tudta megtagadni az ő vidéki magyarságát és alakjai, bármennyire is pestieknek szeretnének látszani, pillanatra sem tagadhatják meg vidéki mivoltukat. A három vidéki fiatalember, aki a pesti városerdőben szinte vérszerződést köt egymással, hogy záros határidőn belül megnősülnek: kedves és kacagtató helyzetekbe keveredik azáltal, hogy ezt a megállapodásukat Ligeti Vilma kihallgatta. A lány orruknál fogva vezeti mindhármukat, míg végre az egyiket: Hangayt, aki nőgyülölő, magába bolondítja és elvéteti magát feleségül.

Hálásak vagyunk a Kamara Színháznak, hogy komor és fenséges Vörösmartynknak ezzel a kedves, bájos és nevettető vígjátékával megismertetett bennünket. Jól esett hallgatnunk Vörösmarty nagyszerű mondásait,

ASTUTÓ BEATRICE HERCEGNŐ
dr. Szokoll Willibald festménye.

amelyek még ebben a „pesti" vígjátékban is lebilincselően hirdetik plasztikussá és fenségessé pallérozva magyar nyelvünk örök vitalitását. Külön csemege volt a jelenetek közé ékelt, zenésített és szcenirozott néhány Vörösmarty-vers. A díszletek korhűsége és a rendezés a mult század negyvenes éveinek levegőjét árasztotta felénk. Jól esett elringatóznunk boldog magyar multunk csónakján és néhány órára elfelejteni az évszámot, amely komoran sötétlik felénk: 1927-et.

Lehotay Árpád, Tasnády Ilona, Pethes és a többiek szépen tolmácsolták Vörösmarty Mihály gyönyörű mondatait, amelyeknek érces csengése újra felébresztette büszke magyarságunkat és hitünket a magyar irodalom halhatatlanságában.

3.

A „Fecskefészek" című operett, amelyet a Király Színház mutatott be, a lányok operettje. Ezt hirdetik a színházi kommünikék és mi is ezt állapítjuk meg. Bájos, fehér és romantikus librettója, ha nem is bírja ki a szigorú kritikát, de érdekel, szórakoztat, lebilincsel és kellemes emlékeket hagy maga után. Károly herceg regényes szerelme a szép Netti iránt — a „Heidelbergi diákélet" recipéje szerint — ebben az új átdolgozásban is érdekel, meghat és gyönyörködtet.

A bécsi librettót Zágon ügyesen ültette át magyar, budai miliőbe. Az egész történet a mult század ötvenes éveiben játszódik le, amely alkalmat ad a színháznak korhű és hatásos kosztümök és díszletek szerepeltetésére. Granichstädten kedves, itt-ott modernkedő muzsikája, nagyszerű melodramatikus kíséretet ad az ártatlanul naív szerelmes históriának. A legnagyobb sikert a betétként szereplő „Repülj fecském..." kezdetű dal érte el, a mi halhatatlan Reményi Edénk klasszikus alkotása. Ez a majdnem elfelejtett magyar zeneszerző Bertha István hangszerelésében és Kosáry Emma nagyszerű énektudá-

sával olyan hatalmas sikert aratott, hogy legnépszerűbb modern komponistáink is megirígyelhetik tőle.

Ebben a darabban mutatkozott be a színház új bonvivánja: Solthy György, és egyszerre a népszerűség fókuszába került. A többi szereplő — a Király Színház nagyszerű együttese — olyan összjátékot produkált, amely ennek a színháznak régi büszkesége.

4.

Ebben a rovatban kell megemlékeznünk egy ünnepi filmbemutatóról, Biró Lajos „Hotel Imperial"-jának előadásáról. Biró Lajos drámája, amely annak idején Fedák Sárival a női főszerepben, a színpadon is nagy sikert aratott: a szerző filmre való átdolgozásában és rendezésében, Pola Negrivel a női főszerepben, talán még nagyobb hatással lesz a közönségre. Ezt a magyar, háborús tárgyú drámát Amerika színészei — Biró Lajos rendezésében — olyan nagyszerű megértéssel vitték a film vásznára, hogy megérdemlik legnagyobb elismerésünket. Kijelentjük, hogy ez a film az igazi magyar film, annak dacára, hogy Hollywoodban készült és amerikai színészek játsszák a szerepeket.

De Hollywoodon és Amerikán keresztül utat tört magának a magyar zsenialitás, Biró Lajos nagyszerű fantáziája és rendezői képessége, amit az itthoni magyarság is — élén a Kormányzó Úrral — boldogan ismert el és a siker tapsorkánjával fogadott.

Ennek a bemutatónak legnagyobb jelentősége az, hogy Biró Lajos megnyitotta a magyar tehetségek útját a világ filmpiaca felé, ahol az érdekelt körök most már boldogan figyelnek fel minden irodalmi és művészi megmozdulásra, amit kis országunk, de reménykedő és élni akaró magyarságunk produkálni fog.

Isten.

Suttog az ákác, hajlik a lombja,
A berek alján csattog az ének.
Minden azt érzi, minden azt mondja:
Te vagy az áldás és örökélet.
Harmatot adsz és oltod a szomját
Fű, fa, virágnak.
Vállaid hordják száz baja-gondját
Földi világnak.

A magas égnek csillagos éje
Rád veti fényét, Tégedet áldván,
Vagy ha borongás száll a nagy égre,
Zúgva, dörögve csattog a villám.
Majd egeidnek oszlik a búja,
Láttatod végül,
Mert a szivárványt felhozod újra
Béke jeléül.

Mindenek érzik, hogy egyedül vagy
Életet osztó égi valóság.
Ím csak az ember kétkedik, avagy
Hirdeti büszkén gyenge tudását.
Mit millió kéz összerak itten
Földi csodául,
Porszem előtted, Téged, oh Isten,
Senki se bámul.

DOMBY BÉLA, JÁSZBERÉNY.

HÖLGY- ÉS ÚRVEZETŐK
autógarage és soffőriskolája, V. ker., Váci út 6. szám, WESTEND-GARAGE,
Telefon: Teréz 146-33

Művészi szabadság és művészi szabadosság

A német élniakarás föllázadt a szellemi és lelki mérgezés ellen. Németországban korlátlan szabadságot élvezett az irodalom és a művészet. Az ilyen szabadság áldás arra a társadalomra, amely élni tud vele és átok arra, amely visszaél vele. Az 1918-as felfordulást követő években oly magasra tornyozódott Németország szellemi életében a szenny és a salak, hogy ennek a hatalmas nemzetnek legjobbjai megállj!-t kiáltottak. Pedig a német birodalom sok mindent kibir. A megpróbáltatások kálváriáján emelt homlokkal ment végig és becsületességével, szorgalmával, szívósságával, áldozatra kész hazafiságával, ismét kivívta helyét a népek családjában. De az ellen a mocsok ellen, amely szabados írók és művészek rothadást terjesztő produktumaival már majdnem egészen elárasztotta a németség szellembirodalmát, sokkal nehezebb védekeznie, mint a nyiltan rátörő rosszindulat és fegyveres gyűlölködés ellen. Mert a tulajdon fiai azok, akik a mérget gyártják és a fiatalság nyiladozó elméjébe, fogékony lelkébe csempészik. Németországban törvényjavaslatot kellett készíteni a szenny- és ponyvairodalom ellen, megindult a vita pro és kontra, elkeseredett harcokat vívnak az ellenfelek s a közvélemény erősen megoszlik. Számos kiváló író és művész foglalt állást a javaslat ellen, amelytől a szellemi munka szabadságát félti.

Ugyanezt a kérdést bármely pillanatban aktuálissá lehet tenni Magyarországon is. Csakhogy mi a szellemi szabadosságot, a szenny- és ponyvairodalmat, a szenny- és ponyvaművészetet s mindenféle kicsapongásait a szellemi tevékenységnek távolról sem akarjuk a napipolitika nagyító vagy kicsinyítő lencséjén át nézni és mérlegelni. Minden politikai szemponttól mentesen, abszolút irodalmi és művészeti mértékkel vizsgálódunk, mert nincs veszedelmesebb, mint a szellem bonyodalmas, olykor kifürkészhetetlen funkcióit múló jelszavakkal és irányzatokkal megzavarni s a lélek isteni szárnyalását silány emberi fogásokkal gúzsbakötözni.

Az igazi író, az igazi művész legközelebb áll az Istenhez. Mert alkot. A semmiből alkot? Nem. Mert anyaga van. Az író és művész anyaga finom, elvont, megfoghatatlan. Ez a matéria kettős, de eredetre azonos. Isteni szellem és emberi lélek. Mind a kettő a Teremtés titokzatos ölében fogantatott. Író, aki nem az isteni szellemtől sugallt emberi lélek vágyait, álmait, törekvéseit, küzdelmeit, örömét és baját, gyönyörét és fájdalmát, hatalmas erőfeszítéseit és csüggedt megtorpanásait, lendületeit és aláhanyatlásait, egyszóval: az az író, aki nem a lélek mindennél gazdagabb zöngeszekrényének ezer meg ezer csodálatos húrját szólaltatja meg, ép oly kevéssé művésze a szellemnek, mint ahogy nem művész a cirkuszi csepűrágó vagy a vásári komédiás. Ugyanez áll a képzőművészre, festőre, szobrászra, műépítészre és a zeneszerzőre is. Hja, mondják azonban igen sokan, az emberi léleknek nemcsak aranya, hanem salakja is van. Az ember nem hős, még kevésbé félisten. Az ember hibákkal, gyarlóságokkal születik és nem őszinte író, nem őszinte művész az, aki szemet huny az igazság, a valóság előtt, aki a lényeget elhallgatja, szépíti vagy éppen meghamisítja.

Tagadhatatlan: van ebben valami. A kékre nem mondhatom, hogy lila, a csunyára nem mondhatom, hogy szép, a betegre nem mondhatom, hogy egészséges. Írónak, művésznek hazudnia nem szabad. Hogy is mondta Vojtina mester? „Költő, hazudj, de rajt' ne kapjanak!" Aki pedig úgy tud hazudni, hogy nem kapják rajta, az tulajdonképpen nem is hazudik, még csak nem is füllent, csak éppen — túloz. Túlozza a valóságot. Vagyis: ahol más — teszem ezt — csak a sok piszkot látja meg faluhelyen a szalmakazlak körül, ott ő meglátja a szabad természet sok-sok szépségét, észreveszi a derűs vagy felhőző eget, a virágzó fákat, a lombosodó bokrokat, a színes mezei

Szokol Willibald dr

festő

irod

Nemesvári 135. l

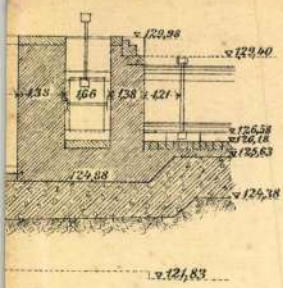

Fig. 7 Stauanlage zu Kragen

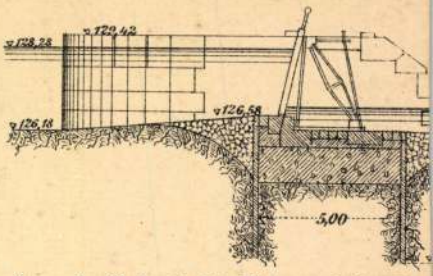

Unterhaupt.

Querschnitt durch das Wehr und Ansicht d

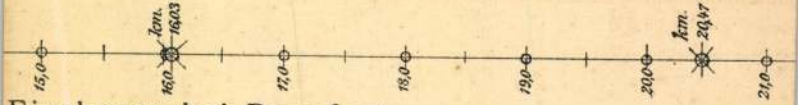

Fischpass bei Bonafort.

Fig. 11. Draufsicht.

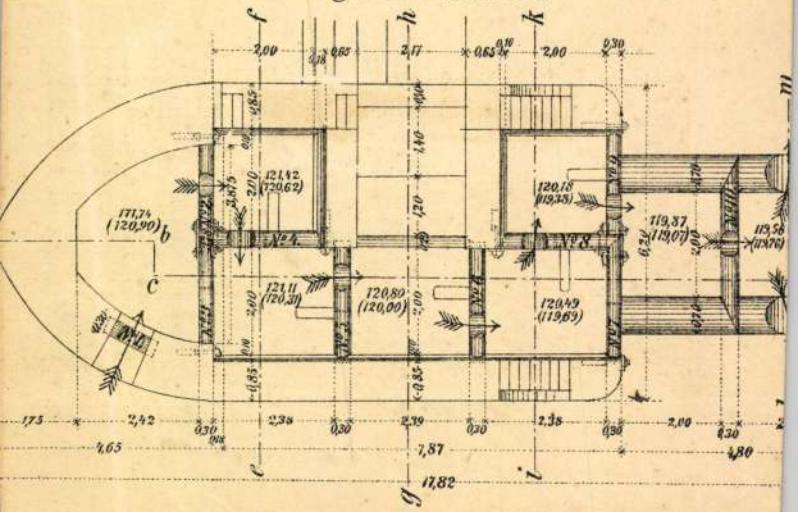

Szokol Villibald dr

Élet. arch.

Gell Mad

578. l.

17
t. F6 Virágvas.

Ó-görög Márc. 4G. Nb. 1. vas.
Első negyed 4 ó 25 p.

Hétfő
18
at. Sándor pk.

Kedd
19
at. József

Szerda
20
at. Csák Mór

Csütörtök
21
at. Nagycsütört.

Péntek
22
Kat. Nagypéntek

Szombat
23
Kat. Nagyszomb.

Izr. 13. S. Zav.
Holdtölte 20 ó 33 p.

Szokol Vilibáld

a Mabi megrendelésére megfestette Horthy Miklós Kormányzó és I. Ferenc József archépet-

írod

z

Mabi

Szokol Vilibáld

SZOKOL VILLIBÁLD dr.

szül. Bpesten, 1888. Tanulmányait a bpesti Képzőművészeti Főiskolán végezte. 1924 óta rendszeresen szerepel a hazai tárlatokon. Mint arcképfestő megfestette Horthy Miklós, Albrecht kir. herceg, József kir. herceg, gróf Mailáth Gusztáv püspök, Gracia Real volt bpesti spanyol követ, Nicky Andrásné grófnő, néhai Vass József miniszter, Ráday Gedeon

SZOKOL dott. VILIBALDO

nato a Bpest, nel 1888· Studiò all'Accademia di Belle Arti di Bpest. Dal 1924 in poi partecipa regolarmente alle esposizioni nazionali. Come rittrattista si dévono a lui i ritrati del Reggente de Horthy, dell'Arciduca Alberto, dell'Arciduca Giuseppe, del vescovo Conte Mailáth, dell'ex Ministro di Spagna a Budapest Gracia Real e di altre personalità della

Csókássy 135 l

Ligeti József plébános saját költségén épittette fel a nyirtéti római katolikus iskolát Szent István emlékére

Tábori mise az iskola udvarán

Az iskolakápolna oltára Szent István szobrával

Szokol Villibald festőművész Szent István képét felszentelték a hosszuperesztegi templomban

A soproni nyári egyetem hallgatói a záróünnepség után Czettler Jenő professzorral

Sárszentmiklóson az idén is megtartottak a terményáldó ünnepséget. (Foto: Szabó, Sárbogárd)

Koterka Jánosné buenosairesi magyar asszony a délamerikai magyarok nevében megkoszoruzta a Hősök emlékművét

A huszonöt éve működő ercsii Mária-Kongregáció szabadtéri előadást rendezett

Nemzeti Újság Kép. mell
1938. szept. 4.

MOTOZÁS A HATÁRON
— Mindjárt mondtam, hogy nem igazi ez a szakáll!

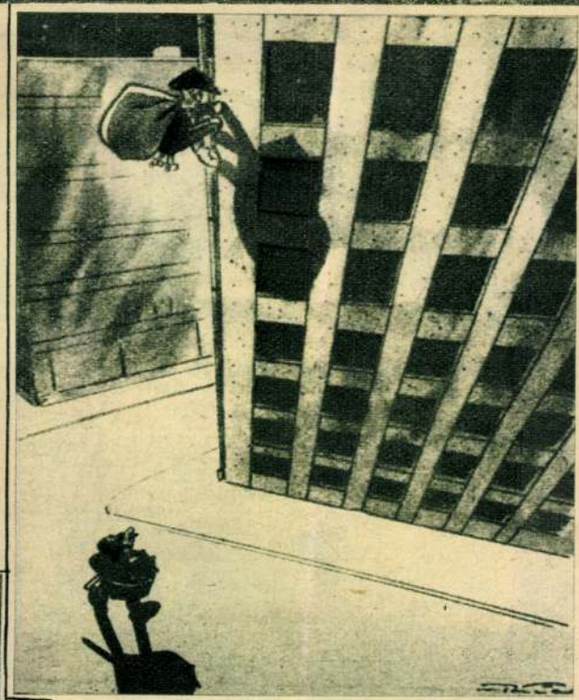

ÉJJELI ŐRJÁRATON
Rendőr: Mit csinál maga ott fent?
Betörő: Semmit, csak összevesztem a liftessel.

A KOFFER
— Na, végre sikerült becsuknom!

STRANDON
— Azt mondják: barnit ez a napolaj. Már három napja iszom és még mindig nem sültem le!...

JÁTSZÓPARKBAN
— Hallgasson rám fiatalasszony! Bizza a fiát a saját eszére, tudja a gyerek, mit kell csinálnia!...

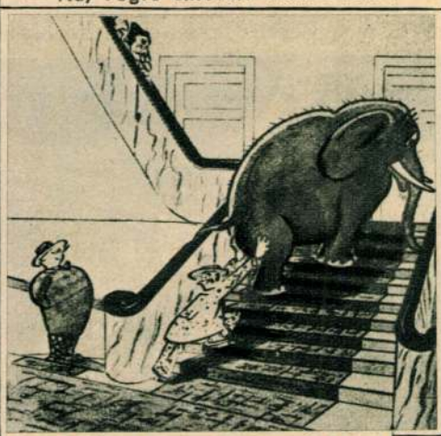

A HÁZBA TILOS KUTYÁKAT BEVINNI

HÁZLEBONTÁS
— Tüstént hagyjátok abba a munkát! Tévedtünk, a szomszéd házat kell lebontanunk!

A GYANU
— ... az volt feltűnő, hogy mikor meglátta a rendőrt, gyorsan elbujt egy lámpaoszlop mögé...

Szokol Villibáld

Szokol Villibáld dr. festőművész, II. Margit-krt 64/a. 151-212

Bptávb 1940 szept.

La più grande e più bella chiesa gotica dell'Ungheria, il duomo di Kassa (sede ~~città~~ del grande principe cattolico Cassovia) fatta erigere dalla regina Elisabetta, moglie di Lodovico il Grande e dedicata a S. E. d'Ungh., ~~fu edificata su~~ segue nella pianta ~~l'abbazia~~ la chiesa abbaziale di Braisne, in Francia, mentre il suo corpo architettonico, colle sue finissime fioriture è un lavoro del tutto originale e individuale.

~~La~~ Il suo altare maggiore del 1470, è il più grande ~~e sontuoso~~ altare ad ali moribili, ~~di tutta Zar~~ ~~che~~ contiene ben 48 pitture, che si conosca ~~tra tutti gli altari del~~ nel mondo cristiano e

Le chiese gotiche ungheresi furono ~~in modo speciale~~ oltremodo ricchi in questi tipi d'altare.

Szokol Vilibáld

Szokol Villibáld dr.: Dr. József Ferenc főherceg arcképe

dott. Szokol Villibaldo: Ritratto dell'Arciduca Giuseppe Francesco

Cookány

Eljegyzési és esketési értesitések

KEMÉNY IRMUS
MILETIUSZ JÁNOS
JEGYESEK
ZOMBOR
1914 JANUÁR

1927. IV. évf. 31.

Pesti premierek

A „Teatro dei Piccoli" vendégjátéka — és „A levél"

Vitéz László, Paprika Jancsi és társaiknak előkelő, sőt szinte királyi ősei — persze modern stilizálásban és a technika legújabb vívmányaink felhasználásával — jelentek meg a Király Színház színpadán, néhány kellemes estére, a „Teatro dei Piccoli" vendégjátékában.

Mert bizony a bábjáték gyönyörű multra tekinthet vissza. Már a hinduk éposza: a „Mahabharata", 400 évvel Krisztus előtt, említést tesz mechanikai szerkezettel ellátott bábukról, Herodotos elragadtatással ír az egyiptomi vándor bábszínházakról, Xenophon pedig a magasztaló dícséret hangján teszi halhatatlanná egy Photeinos nevű híres bábjátékos nevét. Ez a talán gyermekesnek látszó, de mégis művészi értékű színpadforma a XVIII. század végéig virágzott, főként Olaszországban. Köztudomású, hogy magára Goethere is nagy befolyással volt, sőt a Faust-mondát ilyen úton ismerte meg és a világirodalom a megvetett, sőt lekicsinyelt bábjátéknak köszönheti az egyik legnagyszerűbb drámai költemény megszületését. Amikor pedig a misztérium-játékokat betiltották, ünnepélyes alkalmakkor az apró Mária-szobrok szerepeltek, mint mozgó bábuk. Innen kapta a bábjáték a „Marionette" elnevezést, amely nem más, mint a Mária névnek kicsinyítése.

Az újabb időkben George Sand rendezett Mohantban bábjátékot, Signoret pedig Párizsban, végül egy német egyesület próbálta új életre feltámasztani, de nem sok eredménnyel. Nálunk Orbók Lóránt kísérletezett művészi bábjátékokkal, de őt is a teljes értetlenség fogadta. Az egész műfaj lesüllyedt a gyermekjátékok színvonalára, ahol Vitéz László és Paprika Jancsi alakjában még ma is él és szórakoztatja a kicsinyeket.

Pedig a modern, stilizált színpadnak kétségtelenül nagy lehetőségei szunnyadnak a bábjátékban. Vittorio Podrecca igazgató és világhírű együttese olyan előadást produkáltak, amely a felnőttek igényeit a legteljesebb mértékben kielégítette és új perspektiváit nyitotta meg a színjátszásnak. Nem a bábukat mozgató gépezetek technikai nagyszerűségére célzunk. Hanem arra a finom, szellemes és gyilkos gúnyra, amellyel ezek a merev babák, mintegy torzító tükörben megmutatják a színészek ágálását, de amellett szimbolikus jelentésükben többet, nagyszerűbbet és sokszor emberibbet nyujtanak, mint maguk az eleven színészek. Valahogy az az érzésünk volt, hogy operát, ha elsőrangú hangok énekelnék a szólamokat, jobban lehetne bábokkal játszani, mint színészekkel, akiknek mozgását groteszkké, sőt nevetségessé mereviti az énekhez való kötöttség, amely mégis csak legfontosabb része az operaelőadásnak.

De kedvesek és bájosak voltak Podrecca babái akkor is, amikor megmutatták az operettfigurák lélektelenségét, a „Gésák" egyik felvonásában. Mindenesetre jó hatással lehet színészeinkre a „Teatro dei Piccoli" előadása, ahol megláthatják saját modorosságukat és irányítást kaphatnak a művészi stilizálás felé, amely egyetlen módja lehet a holnap színjátszásának.

Vittorio Podrecca és marionette-jei nagy sikert arattak, amelyben Kosztolányi Dezső pompás prológusa is részesült. A közönség szívesen fogadta a fabábukat, akik életet tudtak varázsolni a Király Színház színpadára, ahol máskor eleven színészek szoktak ágálni.

*

Somerset-Maugham az exotikus milieuk és az excentrikus dráma-témák írója. Brieux és Bernstein utódjának is tekinthetjük, azzal a változtatással, hogy a modern, nagyvárosi, előkelő milieut félredobja és ismeretlen, napkeleti országok narkotikumával teszi még izgatóbbá amúgy is túlfűtött cselekményét. Az a bizonyos „nagy jelenet", amely valamikor a bernsteini drámák lélekzetfullasztó izgalmát váltotta ki, nála is bekövetkezik, de sűrűbb alkalmazásban. A frakkok és

GRÓF SZÉCHENYI PÁL IMRE
Dr. Szokoll Willibald festménye.

estélyi ruhák helyébe kosztümök kerülnek, amely alatt lázadóbban sistereghetnek és lihegőbben robbanhatnak ki az emberi szenvedélyek, amelyek feltétlenül felkorbácsolják a közönség idegeit.

Más kérdés azután, hogy Somerset-Maugham és az irodalom milyen viszonyban állanak egymással. Most is és a mult szezónban a Magyar Színházban játszott „Eső" című drámájánál, az az érzésünk támadt, hogy szerzőnk felveszi a tényleg irodalmi értékű és súlyú problémákat, de csak azért, mert ennek elsőrangú izgalom-fokozó hatásában bizakodik. Úgy viselkedik, mint egy kifogástalanul öltözködő gentleman, aki tudomásul veszi, hogy az emberi lelkeknek szinte feneketlen bányái is vannak, de ezekbe a bányákba leereszkedni nem akar, mert félti fehéren csillogó ingplasztronját. A közönséget sem akarja ilyen veszedelmes útra csábítani, mert tekintettel van a jólvasalt frakkokra és az estélyi ruhák dekoltázsára.

A mélységekből bányászható értékeket tehát pótolni kell az izgató narkotikumok fokozásával. Ahogy elindítja az első felvonást, az asszony „Alávaló!" sikolyával és 6 revolverdurranással, ahogy fokozni kezdi az asszony hazug vallomásával, amelyet férje előtt tesz és ahogy ebbe a házastársi duettbe belevillan Joyce ügyvéd gyanakvó pillantása, amelynek hatása alatt a trópusi reggelben akadozni kezd a gyilkos asszony nyelve: — a színmű húrszerkezetének olyan bravúros megfeszítése, hogy elakad a lélekzetünk és Somerset-Maugham megnyerte a csatát. Ezt a dinamikai feszültséget, amelyet egy törvényenkívüli morál alapjaira fektet, fokozni tudja a további felvonásokban. Az a trükkje pedig, amellyel az asszony vallomásából mintegy „a posteriori" rekonstruáltatja az egész gyilkosságot, annyira frappáns és annyira újszerű, hogy lefegyverzi minden okvetetlenkedésünket.

„A levél" hősnőjét, Gombaszögi Frida játssza. Ennek a ragyogó asszonyi teremtésnek csak megfelelő szerep kellett, hogy visszahozza azokat a tapsorkános estéket, amelyek elválaszthatatlanul összefüggnek nevével. A hangja, mint az orgona: búg, sikolt, turbékol, jajveszékel, sőt mennydörög, nagyszerű alakját az öröm és fájdalom, a kétségbeesés és felszabadulás komprimált gesztusai mozgatják, végigéli és végigszenvedi szerepé-

nek minden mondatát, hogy szinte elektromos sugarakkal belevésse a közönség idegeibe. Az egész darab az ő vállain nyugszik és a vígszínházi siker kilencven százalékát Somerset-Maugham neki köszönheti.

Somlay Artúr ügyvédje ennek a nagyszerű intuicióval dolgozó színésznek egyik legbrilliánsabb alakítása, amelyhez méltán sorakozik Kürti József férjfigurája. Makláry és Szerémy olyan született kínaiak, amilyenek csak Crosbie asszony bungalowjában fordulhatnak meg, a titokzatos maláji félszigeten. A fordítás Lengyel Menyhért bravúros munkája, aki így akarta újraélni első szerelmét, első nagy sikerét: a „Tájfun"-t.

Bernstein visszatért a Vígszínház színpadára, ahol annyi nagy, forró sikert aratott. Csak éppen ezt az új „Bernstein"-t Somerset-Maugham-nak hívják, ami nem változtat megállapításunkon. Siker lesz. És Gombaszögi felírhatja memoárjaiba „A levél" című drámát, „A farkas" és főként a „Lyon Lea" feledhetetlen sikerei mellé...

Mit főzzek?

Október 31. Hétfő: Áttört bableves füstölt kolbásszal, aranygaluska borsatóval, gyümölcs. *Vacsora:* Libamáj rizotto parmezánnal, gyümölcs.

November 1. Kedd: Húsleves lúdaprólékból, reszelt tészta, főtt hús, hagymamártás, császármorzsa. *Vacsora:* Disznótoros vacsora, gyümölcs.

November 2. Szerda: Barnaleves, gombásfelsál, makaróni körítés, püspök-kenyér. *Vacsora:* Borjúpörkölt galuskával, gyümölcs.

November 3. Csütörtök: Zellerleves, bőrös sertéspecsenye, paradicsomos káposzta, dióspatkó. *Vacsora:* Császárhús mustárral és uborkával, sült gesztenye.

November 4. Péntek: Lebbencsleves, kirántott harcsa, karfiolsaláta, túroslepény. *Vacsora:* Tea, szardellás vaj, szardinia, sajt, gyümölcs.

November 5. Szombat: Kenyérleves, pácolt nyulgerinc zsemlyegombóccal, gesztenye, alma. *Vacsora:* Debreceni tormával, gyümölcs.

November 6. Vasárnap: Ragouleves, karfiol vajjal, libasült, vörös káposztasaláta, gesztenyetorta. *Vacsora:* Hideg sült, vegyes saláta, torta délről, gyümölcs.

November 7. Hétfő: Gulyásleves, rakottpalacsinta. *Vacsora:* vese-velővel, reszelt burgonya, gyümölcs.

November 8. Kedd: Húsleves, eperlevéltészta, főtthús, ecetestorma, petrezselymes burgonyakörítés, édes vajas pogácsa. *Vacsora:* Borjú frikandó, burgonyasaláta, gyümölcs.

November 9. Szerda: Francia burgonyaleves, vagdalt pecsenye, kelfőzelék, kávépudding. *Vacsora:* Sonkacsülök tormával, gyümölcs.

November 10. Csütörtök: Karfiol-leves, Eszterházy-rostélyos, parajfőzelék, káposztás kocka. *Vacsora:* Töltött burgonya, uborka, alma, mézeskalács.

Egyszerű étlap

Október 31. Hétfő: Áttört bableves füstölt kolbásszal, főtt gesztenye. *Vacsora:* Tejbe rizs, gyümölcs.

November 1. Kedd: Hamis húsleves, káposztáskocka. *Vacsora:* Disznótoros vacsora, gyümölcs.

November 2. Szerda: Barnaleves, gombás felsál, makaróni körítés. *Vacsora:* Tea, zsíros pirítos, gyümölcs.

November 3. Csütörtök: Zellerleves, rakottkáposzta. *Vacsora:* Sült szalonna, gyümölcs.

November 4. Péntek: Lebbencsleves, túroslepény. *Vacsora:* Kávé, vajaskenyér.

November 5. Szombat: Kenyérleves, pácolt nyúl gombóccal. *Vacsora:* Tojásos galuska, gyümölcs.

November 6. Vasárnap: Ragouleves, libasült, káposztasaláta, gesztenye kifli. *Vacsora:* Hideg sült, vegyes kompót.

November 7. Hétfő: Gulyásleves, főtt gesztenye. *Vacsora:* Vese-velővel, reszelt burgonya, uborka.

November 8. Kedd: Húsleves, eperlevéltészta, főtthús, ecetes torma, petrezselymes burgonyakörítés. *Vacsora:* Tea, vajaskenyér, gyümölcs.

November 9. Szerda: Francia burgonyaleves, mákos metélt. *Vacsora:* Sonkacsülök tormával, gyümölcs.

November 10. Csütörtök: Karfiolleves, Eszterházy-rostélyos, parajfőzelék. *Vacsora:* Töltött burgonya, uborka, alma.

Receptek

Gesztenyés kifli. Huszonegy deka lisztet 14 deka vajjal, kevés sóval, két kanál tejfellel tésztának jól kidolgozunk. Egy óráig állni hagyjuk és vékonyra kinyújtjuk, középszerű pogácsaszaggatóval kiszaggatjuk és az alábbi töltelékkel megtöltjük: gesztenyét puhára főzzük, szitán áttörjük, cukorral és vaniliával összekeverjük. A tésztát megtöltjük vele, tojással megkenjük és forró sütőben gyors tűznél megsütjük. Dr. Kassay Andrásné, Budapest.

Diósrudak. Negyedkiló finom lisztet, negyedkiló vajjal, negyedkiló porcukorral és két tojássárgájával összegyúrjuk, félujjnyi vastagra kinyújtjuk és félig kisütjük. Közben tölteléket készítünk. Porcukrot kevés vízzel forralni teszünk, adunk bele megdarált diót, egy citromnak a levét és egy tojássárgáját. A félig kisült tésztát kivesszük a sütőből, megkenjük ezzel a dióstöltelékkel. A sütőbe visszatesszük annyi időre, míg a tészta teljesen kisül és a töltelék megkeményedik. Keskeny, hosszú szeletekre vagdaljuk. Sipos Jánosné, Sopron.

Csokoládésrétes. Hat tojás kemény habját jól összekeverjük 6 kanál törött cukorral, 10 deka őrölt dióval, 3 szelet reszelt csokoládéval és 1 kanál kakaóval. A rendes rétestésztát kinyújtjuk az asztalon, a szélét felvágjuk kockaalakban, megkenjük zsírral, a töltelékkel összehajtogatjuk, a két végét benyomjuk és forró zsírban kisütjük. Ha készen van, vaniliás cukorral meghintjük és forrón tálaljuk. Fábry Istvánné, Pécs.

Gesztenyepüré. Egy kg gesztenyét puhára főzünk, megtisztítjuk és szitán áttörjük. Kis darab vaniliát, 7 deka cukorral megtörünk s a gesztenyéhez szitáljuk. 21 deka porcukrot víz nélkül pirítunk s ha már sárgul s az egész elolvadt, egy evőkanál vízzel felöntjük, félre húzva, simára elkeverjük s a gesztenyéhez téve, jól összegyúrjuk. Ha caramell, vagyis égetett cukor nélkül akarjuk csinálni, akkor 28 deka vaniliás cukrot az áttört gesztenyéhez teszünk, adunk bele 3 szelet reszelt csokoládét és egy tojássárgájával összegyúrjuk, jobban összeáll, ha egy kis folyadék jön hozzá. Burgonyatörőn, vagy egy reszelőn átnyomkodjuk, lapos tálba koszorú alakba körülrakjuk s közepére félliter sűrű tejszínből vert cukrozott habot teszünk. Derzsy Károlyné, Győr.

Burgonyatészta sonkával töltve. Elkészítjük a rendes burgonyatésztát, amelyet sodrott metélthez vagy szilvásgombóchoz használunk. Ezt kinyujtjuk, fél cm vastagságúra és megkenjük csaknem ugyanolyan vastagon darált és tejfellel kissé nedvesített főtt, füstölt hússal. Összegöngyöljük, zsírral kikent asztalkendőbe kötjük, fél órán át sósvízben főzzük. Tálaláskor felszeleteljük és zsírban pirított morzsát teszünk reá. Lovassy Ödönné, Nyíregyháza.

Mandulásszeletek. 28 deka finomra tört cukrot, ugyanannyi barna mandulát, 4 tojássárgájával és egy kis citromlével sima tésztává gyúrunk s lisztezett deszkán félcentiméter vastagra kinyújtjuk. 10 deka porcukor, egy tojás fehérje s kevés citromléből sűrű fehér mázat kavarunk, ezzel a tésztát vékonyan bekenjük, szeletekre vágjuk. Zsírral bekent, lisztezett tepsiben jó tűznél sütjük, de vigyázunk, hogy a máz fehér maradjon. Dániel Joli, Szentlőrinc.

PURGO AZ IDEÁLIS HASHAJTÓ

aki eddig mogorván maga elé bámulva hallgatott, hevesen tiltakozó hangon fakadt ki:

— Nem! Némethné ide nem jöhet!

— De kérlek... Ha Némethné nem, akkor miért jöhet a férje? ... A férje talán? ...

Károly elszégyenülten horgasztotta le a fejét. Pár percig nem esett szó.

— Édesem, — fordult Olgához vontatottan a férje — az nagy különbség: egy bűnbeesett férfi és egy bűnbeesett asszony...

— Én ugyan nem találok különbséget, de a Némethék esetében föltétlenül az asszony a becsületes, vagy mondjuk úgy: kevésbé bűnös, mert ő a becsülete árán is megmentette az urát, a családját, a gyermekeit...

Megragadta az asszony kezét.

— Valld be, de lélekre, Isten előtt, nem kért-e tőled valamit a főnököm, valamit, ami nekem szent és borzasztó lenne, ha...

Olga megállt és szemepillájának rebbenése nélkül mosolyogva mondta:

— Bolond vagy!

— Nem, nem őrültem meg. Ismerem azt az urat... Mindnyájan ismerik. Olga, az istenért, mondd meg, nyugtass meg, nézd, nem bírok magammal. Tudom, hogy rossz vagyok s talán még gonoszabb, mikor feleletre merlek vonni, pedig ha azt tetted volna, amit...

Olga kiegyenesedett.

— ... amit Némethné, akkor?... Ugy-e, ugy-e, milyen természetesnek találjátok ti ezt, gyönge, szegény emberek? Ugy-e, te már találsz is rá magyarázatot... Ugy-e milyen hitványok vagytok... Hogy mingyárt erre gondoltok, hogy másképp nem is tudjátok elképzelni... Hogy a mi tisztességünkkel kell kimosni azt a foltot, amit a ti bűnötök ejtett... Azt hiszed, nem láttam az első pillanattól fogva, hogy bujkál a gyanu a szemedben, a lelkedben, hogy váj magának csatornát, hogy árad, hömpölyög s biztosra vettem, hogy ki fog törni és rám freccsen.

A férfi elborult arccal szólt:

— Bocsáss meg... De mikor úgy féltelek...

— Hiába féltesz, ha én nem bíznám saját magamban. Mert benned ugyan hiába bíznám.

— És a főnököm? Abban tisztességes asszony nem bízhatik.

— A főnököd nagyon korrekt férfi. Én mondom, aki ott voltam vele négyszemközt majdnem egy óra hosszat. Egyetlen sértő szó nem hagyta el ajkát. Nem élt vissza a helyzettel, nem akart a közönséges zsaroló fogásával dolgozni. A főnököd becsületes ember. De én, de én...

Olga asszony lehajtotta a fejét és csukló sírással zokogott. Férje dermedten nézett rá.

— ... én, én, föl kellett hogy kínáljam magam, mert hallottam, hogy csak így lehet megmenteni a pusztulókat és ő megalázott... ő ... nem fogadta el az ajándékot.

Dr. Molnár Jenő.

Intézeti felszerelések:

Mindenfajta fésűk, kefék, hajtűk, hajcsattok, celluloid-dobozok nagy választékban

E lapra hivatkozók 10% árengedményben részesülnek

ZELENKAI R. L.
Budapest, IV., Szervita tér 6. sz.
Alapítva 1837-ben

Dr. TÉRFY GYULA államtitkár

Dr. Szokoll Willibald festménye.

Egyszerű étlap

Október 1. Szombat: Libaaprólékleves csigatésztával, főtthús, zellermártás, petrezselymes burgonya, gyümölcs. Vacsora: Pirítóskenyér, tea, gyümölcs.

Október 2. Vasárnap: Zöldségleves, sertéshús egybesütve, sült burgonya, paprikasaláta, Margitszelet. Vacsora: Hideghús, uborka, gyümölcs.

Október 3. Hétfő: Káposztaleves, szilvásgombóc. Vacsora: Pirított borjúmáj, burgonyakörítés, uborkasaláta, gyümölcs.

Október 4. Kedd: Gombaleves, töltöttpaprika, gyümölcs. Vacsora: Tojásrántotta, vajaskenyér, gyümölcs.

Október 5. Szerda: Velőgombócleves, burgonyametélt. Vacsora: Virsli tormával, gyümölcs.

Október 6. Csütörtök: Zsemlyeleves, rakottkáposzta, gyümölcs. Vacsora: Kávé, vajaskenyér.

Október 7. Péntek: Francia burgonyaleves, paraj tükörtojással, gyümölcs. Vacsora: Túróscsúsza, gyümölcs.

Október 8. Szombat: Gerslileves tejfellel, vagdalt pecsenye, tökfőzelék, gyümölcs. Vacsora: Tejbe rizs, gyümölcs.

Október 9. Vasárnap: Becsináltleves, borjúvesés egybesütve, welsi saláta, Breitenburgi torta. Vacsora: Hideg hús, vegyes kompót.

Október 10. Hétfő: Karfiolleves, töltött metélt, gyümölcs. Vacsora: Parizer, vajaskenyér, gyümölcs.

Mit főzzek?

Október 1. Szombat: Libaaprólékleves csigatésztával, főtthús, zellermártás, petrezselymes burgonya, szilvásgombóc. Vacsora: Rostélyos babsalátával, gyümölcs.

Október 2. Vasárnap: Ragouleves, szerb előétel, pulár sülve, pirosra sült burgonya, uborka és paprikasaláta, Margitszelet, gyümölcs. Vacsora: Hideg sült, francia saláta, sajt, gyümölcs.

Október 3. Hétfő: Káposztaleves, ramstaek, kelkáposzta vajban pirított morzsával leöntve, daramorzsa ízzel. Vacsora: Libamájrizotto, uborka, gyümölcs.

Október 4. Kedd: Gombaleves, töltöttpaprika, almáspité. Vacsora: Őzgerinc tejfellel sütve, makaronikörítés, gyümölcs.

Október 5. Szerda: Velőgombócleves, libamell párolva, bugonyapogácsa körítés, csokoládé felfújt vaniliakrémmel, gyümölcs. Vacsora: Virsli tormával és mustárral, gyümölcs.

Október 6. Csütörtök: Zsemlyeleves, rakottkáposzta, lekváros csodakifli. Vacsora: Csirkepörkölt tarhonyával, gyümölcs.

Október 7. Péntek: Francia burgonyaleves, paraj tükörtojással, túrósbéles. Vacsora: Kirántott harcsa, burgonyasaláta, gyümölcs.

Október 8. Szombat: Gerslileves tojás és tejfellel, vagdalt pecsenye, tökfőzelék, rakottpalacsinta. Vacsora: Vesevelő, reszelt burgonya, paprikasaláta, gyümölcs.

Október 9. Vasárnap: Becsináltleves, libasült, welsi saláta, mokkatorta, gyümölcs. Vacsora: Hideg sült, vegyes kompót, sajt, borsató kekszel.

Október 10. Hétfő: Karfiolleves, marhanyelv tejfelmártással, rizskörítés és párolt paprika, csehpimasz. Vacsora: Borjúvesés egybesütve, burgonyapüré, uborka, gyümölcs.

MEINL
ÚJTERMÉSŰ TEA

Receptek

Mandulás karika. Gyúródeszkára mérek 10 deka lisztet, benne nyújtófával, vagy széles kés pengéjével eltörök 10 deka vajat, azután beledolgozok 10 deka törött cukrott s 10 deka hámozott őrölt mandulát. A tömegben fészket készítek, beleütök 2 tojássárgáját, eleinte összedolgozom a tömeget késsel, később kézzel gyúrom egyöntetű tésztává; formázok belőle cipót. Lisztes deszkán kinyújtom a kisújj fele vastagságánál valamivel vékonyabb lepényre. 4—5 cm. átmérővel biró pogácsa-szaggatóval szúrok körlapokat, közepét gyűszűvel átszúrom. A maradéktésztát összegyúrom, kinyújtom, kiszúrom, amíg lehet. Baltenyérre teszem a karikát, felsőlapját bekenem tojásfehérjével, tányérban levő 5 deka törött cukorral kevert 10 deka hámozott, durván öszevágott mandulára borítom, lerázom a fölöslegest, kikenetlen tepsibe rakom, a karikák között 2 cm. házagot hagyok. Gyengén fűtött csőben sütöm világossárgára, kiemelem a tepsit, ha kissé lehült a karika, késsel lapos tálra emelem, behintem vaniliás cukorral. Czakó Árpádné, Kispest.

Szilvás gombóc. Öt deci tejbe, ha forr, beleteszünk 2 deci darát, de csak rövid ideig főzzük, hogy túlsűrű ne legyen. Ha kihült, egy deszkára öntjük, teszünk bele sót, 2 egész tojást, 2 és fél deci lisztet és jól kidolgozzuk. Azután — mint a krumplinudlit — egy rúdba sodorjuk és újjnyi széles darabokra vágjuk. Minden darabba egy szem szilvát teszünk, melynek magját főzőkanál nyelvével kibökjük és helyébe egy szem cukrot teszünk. Nagy lábas vízben 6 percig főzzük s onnan kiszedve, zsemlyemorzsás vajban megforgatjuk. Simonffy Istvánné, Szeged.

Püré-torta. 14 deka cukor, 14 deka héjával őrölt és áttört mandula, 14 deka liszt, 14 deka vaj, egy kis vanilia tésztává gyúrandó. Azután négy részbe vágjuk, megsütjük és ha kihült, következő töltelékkel megtöltjük: Töltelék: 28 deka őrölt, áttört mogyorót, egy darab vaniliát, tetszés szerint cukrot kevés tejjel sűrűre főzünk. Ezen torta sokáig eláll, sőt annál ízletesebb. Zugschwerdt Ella, Császár.

Burgonyametélt paprikáshússal. Fél kiló disznóhúst a combjából húsvágón átdarálunk. Egy fej hagymát apróra vágva, zsírban párolunk, hozzáteszünk egy kávéskanál paprikát s a vagdalt húst megsózzuk s kevés víz hozzáadásával puhára pároljuk. Lehet ezt disznósült maradékokból is készíteni. A kifőtt burgonyametéltet, miután hideg vízzel is leöntöttük, a hús közé tesszük, elkeverjük s 2—3 deci jó tejfelt téve hozzá, asztalra adjuk. Sipos Károlyné, Szombathely.

Sajtos szálak. Vajas tésztát készítünk, csak a cukrot kihagyjuk s minden kinyujtásnál tojással kenjük be a tésztát, reszelt ementhali és parmezán sajttal kissé megszórjuk. Harmadszor kinyújtva, 10 cm. hosszú és újjnyi vastag szálakra vágjuk, tojással megkenve, fölül is megszórjuk s jó tüznél sütjük.
Szentpétery Sándorné, Pécs.

Linzi csigák. Porhanyós tésztát készítünk, késhátnyi vastagra kinyújtjuk, belőle 10 darab kerek fánkot szúrunk ki és tojással bekenjük. Azután ugyanazon tésztából egy ceruzavastagságú csíkot alakitunk, melyet csigaalakban a fánkra helyezünk és azt tojással szintén bekenjük, végre szép világosbarnára kisütjük. Ha a csiga kihült, vaniliacukorral behintjük és a csiga házagjaiba papírtölcsérrel baracklekvárt fecskendezünk. Dr. Fogarassy Andorné, Budapest.

Kenyértorta. 17 deka cukrot, 8 tojássárgáját, 7 deka finomra tört barna mandulát összekeverünk, egy tábla csokoládét hozzáreszelünk és 8 tojás fehérjéből készült sűrű habot, valamint 10 deka cukorsüteménymorzsát egymásután lassan a tömeghez kavarunk. Ezt két tortaabroncsba kisütjük; ha mind a két darab kihült, az egyiket lekvárral megtöltjük, összeállítjuk és citromkonzervével bevonjuk.
Máriássy Antalné, Kecskemét.

Szokol Villibald: Darányi Kálmán dr. földművelésügyi miniszter

MŰTEREMLÁTOGATÁS SZOKOL VILLIBALD FETSŐMŰVÉSZNÉL

Festőművész műtermébe rendszerint a kiváncsiság viszi az érdeklődőt, különösen olyankor, amikor ennek a látogatásnak különösebb aktualitása nincsen. A kiváncsiság: betekinteni hétköznapon az aktív atelierbe, munkában látni az alkotót és — félkészen az alkotást.

Portréfestőt meglátogatni legtöbbször kevésbé hálás szórakozás, mint univerzális témakörben dolgozó piktor műtermébe betekinteni. Az arcképfestő művének rendszerint már a produkció elkészülte előtt gazdája van, az alkotás, úgyszólván, még nedvesen hagyja el mesterét. Műtermi anyag ritkán és nehezen gyűlik össze az atelierben. A festő legreprezentánsabb képei az országban szétszórtan találhatók csupán, és igen gyakran gondot, fáradtságot okoznak mesterüknek olyankor, ha gyűjteményes kiállítás számára akarja őket összeszedni.

Szokol Villibald műterme ezzel szemben meglepő gazdag anyaggal rendelkezik. Egymás mellett sorakoznak a művész vásznai, felvázolt, félig és egészen kész alkotásai, oltárképek, portrék, kompoziciók. Az arcképek, egy ülés után is, karakterisztikusan érdekesek, modern festők közül sokan talán nem is dolgoznának rajtuk tovább. Sokszor a modell maga is szeretné — mondja a művész —, ha a képet ebben az állapotban fixirozná, miután gyakran hatása alatt áll a tárlatok plain-air, impresszionista vagy hipermodern műtárgyainak. Szokol Villibald azonban szívesebben precizirozza mondanivalóit és elmélyed a részletekben, olyan gondos technikai készséggel, amelynek jellegzetessége, hogy kidolgozottságuk mellett is tiszta, világos, sőt világító színeket adnak, fénylő ellentétekkel a sötét háttér, vagy a szomszédos árnyék mellett. A Műcsarnokban tízév előtt kiállított finom arcélű női profilképe óta, Móra Ferenc és Radics Béla arcképein keresztül (mely előbbi a szegedi Kultúrpalota, utóbbi pedig a Nemzeti Múzeum tulajdona), egész Majláth püspök arcképéig, vagy a parlamentbeli kormányzói portréig, minden alkotása ugyanazokat a kvalitásokat mutatja. Nem kivétel ezek között a pesti Karmelitáknál és a dömsödi templomban elhelyezett oltárképe sem, vagy a műtermében éppen befejezés alatt álló, a nógrádverőcei

Képzőművészet
1935. 8. l. 7.

Varga Nándor: Anya és gyermeke

Fametszet

Migazzi kastély és a hévízgyörki új templom számára készült négy darab oltári kompozíciója sem.

Az arcképfestő művészete általában heterogén lelki elemekből adódik, egyenlő modelljének és saját egyéniségének összegével. A lélekábrázolás e két részletkomponense közül az egyik mindig változó: ez a mű témája, a modell. A másik tényező állandó, és ez a festő egyénisége. Éppen ezért a portréfestő munkája bizonyos fokig analóg a hangszerművész teljesítményével, akinek produkciójában egyesül a mű alkotójának szelleme a reprodukáló művész lelkiségével. Egyik oldalon a mindig változó téma, másik tényezőként a mindig adott és önálló egyéniség — közös eredőként adja a mű megnyilvánulási formáját és az előtárás technikáját.

Ugyanígy igazodik Szokol Villibald képeinél is a belső tartalom a mindenkor változó téma után, és eszerint változik a külső forma és a modell különböző adottságaihoz viszonyítva. Ugyanezek a megállapítások érvényesek a művész kompozicióira és oltárképeire is, amelyeknél a lélekkutatás már a modell kiválasztásánál kezdődik és a mű szellemének kutatásával, a kompozíció staffageanak összeállításával folytatódik. Technikai készségét pedig a világítási hatások mesterséges felidézése útján, napfénynek, lámpafénynek, árnynak és világosságnak fizikai ábrázolásával használja ki. Leginkább feltűnik mindez a hévízgyörki templom oltári festményénél, amelynél a modell kezébe adott és leplezett gyertyafény az arc sejtelmes megvilágítását eredményezi, úgy, hogy a mű, céljától függetlenül is, mint figurális téma, kiváló tanulmányfejnek itélhető.

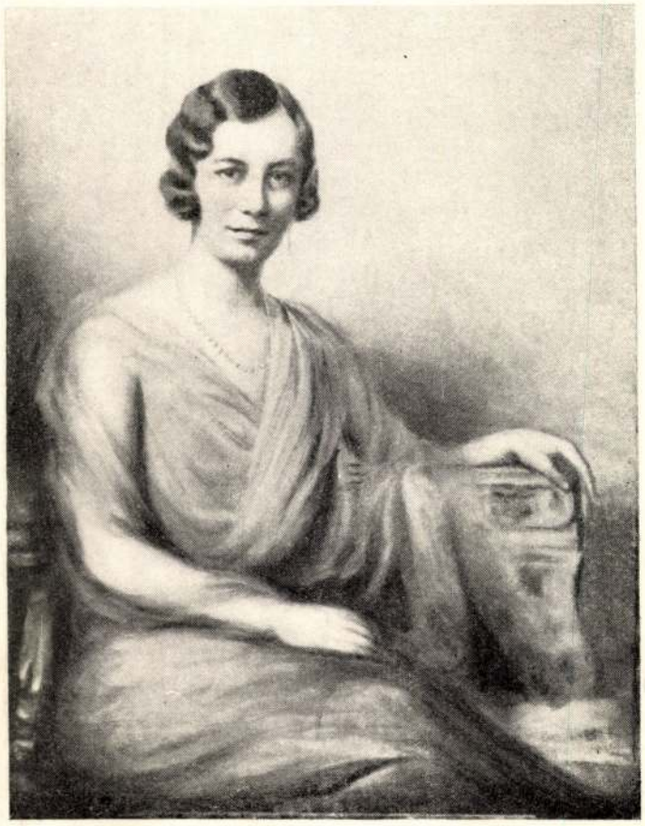

Szokol Villibald: Dr. Darányi Kálmánné

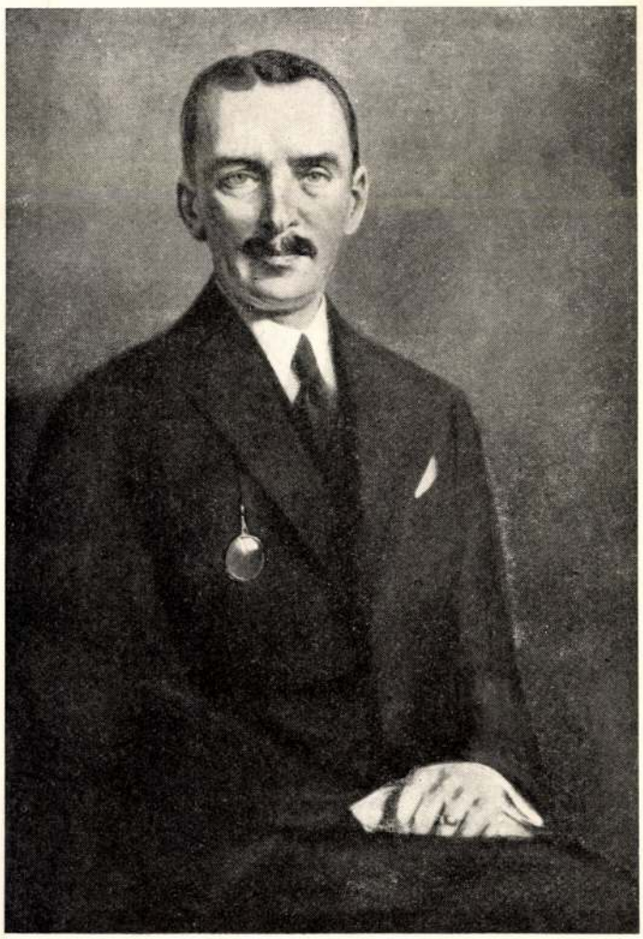

Szokol Villibald: Barták Ferenc dr.

Mint minden művész, aki tehetségét hosszú ideig egy témakörben élte ki, úgy a festő is igen gyakran új szerepkört, új útakat keres. „Az utolsó három-négy évtized történelmének nincsen festői feldolgozása, nincs történelmi festészetünk, nincs történelmi festőnk" — mondja a művész, s valóban, talán Benczúr Gyula volt az utolsó, aki ebben a műfajban maradandót alkotott. „A történelmi festészet a történelemírás egyik tényezője", mondja a festő s úgy látszik, mintha elgondolásában, és az újabb idők magyar történelmével kapcsolatos kompozíció-vázlataiban, histórai szereplőinek portréterveivel a művész csendben és szerényen jövőbeli programmjára készülne.

Becz Jenő.

Szokol Villibald:

dunaszerdahelyi
Szladits Károly dr.
egyetemi tanár

Szokol Villibald: Hutyra Ferenc

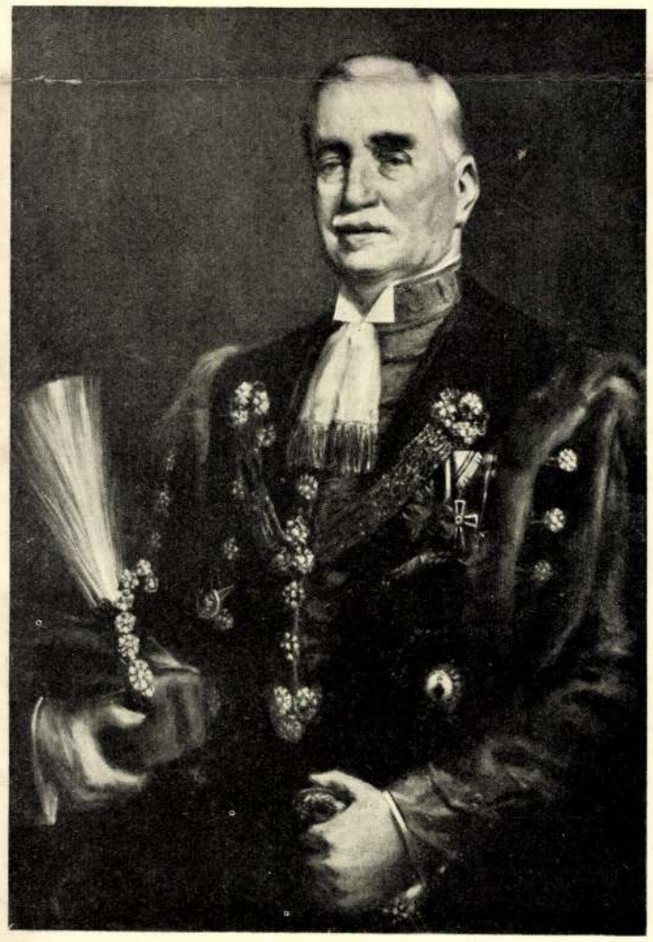

Szokol Villibald: K. Hajós Kálmán dr.
országgyűlési képviselő.

Szokol Villibald

Dr. Szokoly Willibald

Született 1888 július 7-én. Festő.

Tanulmányai: Budapesti Egyetemen és a Képzőművészeti Főiskolán. Volt országgyűlési képviselő.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 286 l. 3341

Dr.

Szokoly Willibáld

Jólismert portréfestő" /Horthy M., gróf Mailáth püspök, Habsburg Albrecht fhg. stb. :/ Szómos templom freskót festett /: Dömsöd, Budapest stb. :/

Fehér Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l.

286 l.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Szokol Villibald

Gróf Bánffy Miklós arcképvázlatával szerepel a Magy. Képzőm. Egy. jub. kiáll.-án.

P.H. 934. XII. 12.

Szokol Villibáld MDK

Gr. Széchenyi Pál Imre, repr.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Szokol Vilibáld

Interieur, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 26. l.

Szokol Vilibald

U. 3916.

Gracia Real bu-
dapesti spanyol
követ arcképe.
repr. olaj

Nemzeti Ujság
képes mell. 1927
febr. 20.

127. **Ismeretlen festő** (XIX. század):

SZÜZ MÁRIA. Pasztell. 49—39 cm. — Unbekannter Maler, XIX. Jahrh.: DIE HEILIGE JUNGFRAU. Pastell.

128. **Lindemann-Frommel, Carl** (1819--1891):

A HULLÁMZÓ TENGEREN. Olajfestmény, vászon. 81—56 cm. Jelezve alul balra: Lindemann Fromel Laboe b. Kiel. — BEWEGTES MEER. Öl auf Leinwand. Bezeichnet links unten: Lindemann Fromel Laboe b. Kiel.

129. **Makart, Hans** (1840—1884):

A BOR. Olajfestmény, fa. 69—53 cm. — DER WEIN. Öl auf Holz.

130. **Mansfeld Josef** (XIX. század):

REGGELIZŐASZTAL. Olajfestmény, fa. 31—26 cm. Jelezve fölül jobbra: Josef Mansfeld 1883. — FRÜHSTÜCKSTISCH. Öl auf Holz. Bezeichnet rechts oben: Josef Mansfeld 1883.

131. **Meinzolt, Georg Michael** (szül. 1863):

NORVÉG TÁJ. Olajfestmény, vászon. 49—72 cm. Jelezve alul jobbra: Geo. M, Meinzolt 97. — NORWEGISCHE LANDSCHAFT. Öl auf Leinwand. Bezeichnet rechts unten: Geo. M. Meinzolt 97.

132. **Mengs, Anton Raphael** (1728--1779):

SZENT JÓZSEF ÁLMA. Olajfestmény, vászon. 110—88 cm. — DER TRAUM DES HEILIGEN JOSEF. Öl auf Leinwand.

Szokol Villibald

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi Tarlatán.

PFC 1927. IV. 2.

Szokol Wilibald

Műcsarnok Tavaszi Tárlatán

neve szerepel.

NU.930.III.15.

Szokol Willibald

U. 4025

Magyarság 1925. okt. 14.
(Oltárképszentelés.)

Fensi festette a budai
karmeliták templomá-
nak Lisieuxi Szent
Teréz oltárképét, melyet
gróf Zichy Gyula kalocsai
érsek most szentelt fel.

~~Lovassír. csitényi VI. 132.~~

Szokol Villibald KDK

Szalay Gábor br. arcképe, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Szekel Vilibald

Katol.Szemle.1930.449-58.1.

Szokol Vilmibald MDK

Radics Béla, olf.

Hanauer A. István, olf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Szokol Villibald MDK

Szokol Klára, olf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Szokol Villibald MDK

B. Szokolyi Alajos arcképe, olf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Szokol Villibald

MDK

Winkler Gyula arcképe, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

M.D.K.

Szokol Villibáld

"Portréfestőgárdánk kimagasló tagjának.." tartja /d./ sign.-val készült beszámoló és bemutat három portrét: „Tóth Tihamér", "Pietro Mascagni" és „Röbbeling" képeinek repr.-óit.

Müteremlátogatás c. rovat
Film Szinház Irodalom, Bp. 1940. jan. 11-18.
III. évf. 2. sz.

Szokol Vilibald.

„Pater feje" vezeprel a műsarnok
őszi tárlatán (emlitve)

Pesti Hirlap 1927 okt 29

Szokoll Villibald

„Dr. Majláth. püspök arcképe"
szerepel a Ferenc József
festői díj pályázati kiállításán
a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Magyarság 1927 VI. 10.

M.D.K.

Szokol Villibald festőművész

Megfestette Szilassy László szinmüvész képét, amely az őszi tárlaton kerül bemutatásra.

"Töltőtoll" c. rovat hiradása.
Film Szinház Iordalom, Bp. 1939. aug. 9-16.
II. évf. 32. sz. 4. lap

Szokol Vilibald

Szerepelt a Műgyarnok Tavasi tárlatán.

PH 1930. III. 19.

Szokol Vilibald

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

MH 1930. III. 15.

Szokol Vilibald

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

8 órai Újság 1930. III. 15.

Szokol Villibald

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi Tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Szokol Vilibald

Műcsarnok téli tárlatain Markus-
portraitja szerepelt.

PH. 929. XII. 22.

Szokol Vilibald

Képzőművészeti Társulat téli kiállításán a Műcsarnokban szerepelt.

BH. 929. XII. 22.

Szokoll Vilibald

Műcsarnok téli kiállításán portré- ja szerepelt.

8 ou. 929. XII. 22.

Szokol Wilibald

Szerepelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

NU 1930. III. 15.

Szokol Vilibáld

Tájkép, olaj

Árverési Küstöny, 1936. 2. rendk.sz. márc.

51 1.

dr. Szokol Villibald

Gróf Mailáth Kusztáv püspök, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 16 1.

MDK

Szokoll Villibald dr.

Márkus Lajos dr.

KMTárs 1929/3o. téli kiáll. 24 l.

MDK

Szokol Vilibáld

K.F.né arcképe, of.

M.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 22. l.

MDK.

Szokol Willibáld festő

"Vasöntöde" /olaj/
"Vasöntöde" "
"Álom" " másolat Eisenhut után

Árverési Közlöny 4. sz. 1939. december.

48.l.

MDK

Dr. Szokol Willibald, festö

Tájkép. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 ~~[illegible]~~ okt.4.
rk.sz.

MDK

Dr.Szokol Villibald, festö

Gróf Mailáth Gusztáv, püspök.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll.és Gyüjt.kiáll. 1925.máj.-jun.
Kat. 16.1.

Szokol Villibald:

dunaszerdahelyi
Szladits Károly dr.
egyetemi tanár

Szokol Villibald: Hutyra Ferenc

Szokol Villibald: K. Hajós Kálmán dr.
országgyűlési képviselő.

Migazzi kastély és a hévízgyörki új templom számára készült négy darab oltári kompozíciója sem.

Az arcképfestő művészete általában heterogén lelki elemekből adódik, egyenlő modelljének és saját egyéniségének összegével. A lélekábrázolás e két részletkomponense közül az egyik mindig változó: ez a mű témája, a modell. A másik tényező állandó, és ez a festő egyénisége. Éppen ezért a portréfestő munkája bizonyos fokig analóg a hangszerművész teljesítményével, akinek produkciójában egyesül a mű alkotójának szelleme a reprodukáló művész lelkiségével. Egyik oldalon a mindig változó téma, másik tényezőként a mindig adott és önálló egyéniség — közös eredőként adja a mű megnyilvánulási formáját és az előtárás technikáját.

Ugyanígy igazodik Szokol Villibald képeinél is a belső tartalom a mindenkor változó téma után, és eszerint változik a külső forma és a modell különböző adottságaihoz viszonyítva. Ugyanezek a megállapítások érvényesek a művész kompozicióira és oltárképeire is, amelyeknél a lélekkutatás már a modell kiválasztásánál kezdődik és a mű szellemének kutatásával, a kompozíció staffageanak összeállításával folytatódik. Technikai készségét pedig a világítási hatások mesterséges felidézése útján, napfénynek, lámpafénynek, árnynak és világosságnak fizikai ábrázolásával használja ki. Leginkább feltűnik mindez a hévízgyörki templom oltári festményénél, amelynél a modell kezébe adott és leplezett gyertyafény az arc sejtelmes megvilágítását eredményezi, úgy, hogy a mű, céljától függetlenül is, mint figurális téma, kiváló tanulmányfejnek itélhető.

Szokol Villibald: Dr. Darányi Kálmánné

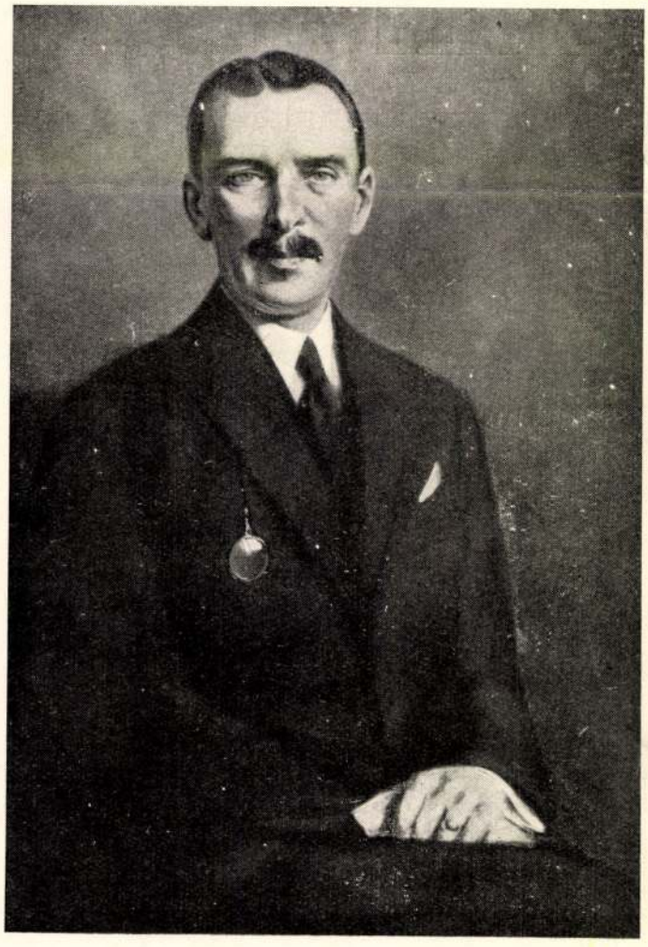

Szokol Villibald: Bartók Ferenc dr.

Mint minden művész, aki tehetségét hosszú ideig egy témakörben élte ki, úgy a festő is igen gyakran új szerepkört, új útakat keres. „Az utolsó három-négy évtized történelmének nincsen festői feldolgozása, nincs történelmi festészetünk, nincs történelmi festőnk" — mondja a művész, s valóban, talán Benczúr Gyula volt az utolsó, aki ebben a műfajban maradandót alkotott. „A történelmi festészet a történelemírás egyik tényezője", mondja a festő s úgy látszik, mintha elgondolásában, és az újabb idők magyar történelmével kapcsolatos kompozíció-vázlataiban, történelmi szereplőinek portréterveivel a művész csendben és szerényen jövőbeli programmjára készülne.

Becz Jenő.

Varga Nándor: Anya és gyermeke

Fametszet

Szokol Villibald: Darányi Kálmán dr. földművelésügyi miniszter

MŰTEREMLÁTOGATÁS SZOKOL VILLIBALD FETSŐMŰVÉSZNÉL

Festőművész műtermébe rendszerint a kiváncsiság viszi az érdeklődőt, különösen olyankor, amikor ennek a látogatásnak különösebb aktualitása nincsen. A kiváncsiság: betekinteni hétköznapon az aktív atelierbe, munkában látni az alkotót és — félkészen az alkotást.

Portréfestőt meglátogatni legtöbbször kevésbé hálás szórakozás, mint univerzális témakörben dolgozó piktor műtermébe betekinteni. Az arcképfestő művének rendszerint már a produkció elkészülte előtt gazdája van, az alkotás, úgyszólván, még nedvesen hagyja el mesterét. Műtermi anyag ritkán és nehezen gyűlik össze az atelierben. A festő legreprezentánsabb képei az országban szétszórtan találhatók csupán, és igen gyakran gondot, fáradtságot okoznak mesterüknek olyankor, ha gyűjteményes kiállítás számára akarja őket összeszedni.

Szokol Villibald műterme ezzel szemben meglepő gazdag anyaggal rendelkezik. Egymás mellett sorakoznak a művész vásznai, felvázolt, félig és egészen kész alkotásai, oltárképek, portrék, kompoziciók. Az arcképek, egy ülés után is, karakterisztikusan érdekesek, modern festők közül sokan talán nem is dolgoznának rajtuk tovább. Sokszor a modell maga is szeretné — mondja a művész —, ha a képet ebben az állapotban fixirozná, miután gyakran hatása alatt áll a tárlatok plain-air, impresszionista vagy hipermodern műtárgyainak. Szokol Villibald azonban szívesebben precizirozza mondanivalóit és elmélyed a részletekben, olyan gondos technikai készséggel, amelynek jellegzetessége, hogy kidolgozottságuk mellett is tiszta, világos, sőt világító színeket adnak, fénylő ellentétekkel a sötét háttér, vagy a szomszédos árnyék mellett. A Műcsarnokban tízév előtt kiállított finom arcélű női profilképe óta, Móra Ferenc és Radics Béla arcképein keresztül (mely előbbi a szegedi Kultúrpalota, utóbbi pedig a Nemzeti Múzeum tulajdona), egész Majláth püspök arcképéig, vagy a parlamentbeli kormányzói portréig, minden alkotása ugyanazokat a kvalitásokat mutatja. Nem kivétel ezek között a pesti Karmelitáknál és a dömsödi templomban elhelyezett oltárképe sem, vagy a műtermében éppen befejezés alatt álló, a nógrádverőcei

Képzőművészet
1935.

Szokolay Örs építész M.D.K.
Debreceni Tervezőváll.

Résztvett a pályázaton / 20 000 Ft /

Társtervező: Pongrácz Pál

Eldőlt a Miskolc-Tapolca üdülőhely tervpályázata

Magyar Nemzet 1964. december 18. 3.l.

M.D.K.

Szokolay Örs

A Szegedi Olajközpont tervpályázaton 10000 Ft-os megvétel

Társtervező: Boruzs Bernát - Mikolás Tibor- Mohácsi Péter- Sum Mihály- Szabó János- Szokolay Örs- Maros Miklós- Dudás Bálint- Kerényi Márton- Kálnoki K. Sándor

Magyar Építőművészet 1967/5. 2-3. l.

Szokolay Pál

műkedvelő festő
kul. 1863.

életrajzat lásd

Gajdács Pál

Tót-Komlós története. Groma
1896. 191. l.

MOB kot 3191.

Szokol Vilibald

Művével szerepel a lényszerek
Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 22.

Szokol Vilibald

Küvecivel nerepel a
Budai hépművészeti
Társulat öni táslatán.

P. H. 939. XI. 4.
m. 939. XI. 4.

MDK.

Szokolszky Miklós

Kiállitási kritika

Vas Népe 1967 szept 17.

MDK.

Szokolszky Miklós

Kiállítási kritika

Vas Népe 1967 szept 17.

Szokoll Vilmibald

MDK

Márkus Lajos, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállítás

Szokoll Villibald MDK

József Ferenc kir herceg arcképe, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállítás

Szokoll Villibald NDK

tarnai Sántha István arcképe, olf.

Szücs Árpád arcképe, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállítás

Szokoll Villibald **MDK**

Széchenyi Pál Imre gr., olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállítás

Szokoll Villibald

MDK

Sződy Szilárd szobrászmüvész, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Szokoll Willibáld

Képzőmüvészet, 1930. 29.sz. 99-100 l.

MDK

Szekoll Villibald,

József Ferenc főherceg

Sántha István.

Szücs Árpád.

A Tavaszi Tárlat portréi.

Képzőművészet. 1929. 18.sz.

MDK

Szokoli Willibald festőm.

Felavatták a kispesti Hitelintézet székházát.
Magyar Nemzet, 1942.okt. 25. lo.l.

MDK

dr.Szokol Vilibald

Udvarrészlet, of.

Tájkép, of.

Dömösi tájkép, of.

Árv, Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 31 l.

MDK

dr. Szokol Vilibald

Páter arcképe, of.

Interieur, of.

Patakmalom, of.

Árv, Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 31 l.

Szokol Villibald

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH. 1931. II. 22.

Frohl Villibald

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

V H 1931. I. 22.

Szokol Vilibáld.
festőművész

Karácsonyi kép- és szoborkiállítás nyílt meg
Váci út 35. sz. alatt, melyen műve szere-
pel.

Magyarság, 1927 dec. 22.

Szokol Vilibald

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

EK 1931. II. 24.

Szokol Vilibald

szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

8 órai lipsáp 1931. II. 22.

Szokol Villibald dr
festő
U. 4241

Teleszky János dr
Popovics Sándor
Gratz Gusztáv dr
Térffy Béla dr
archepei fentitől
repr.

Nemzeti Újság
képes mell.
1926. 81 nov. 14.

III

784 (3632)

815 (44)

1905.

a

harsonás fuvó

a (Sir Farsa ágában és

otheosisa.

márvány-) irja

zett oszlopra Magyarország ~~ülő Géni-~~
~~ja~~, a melyet a jobbról repülő TÖRTÉ-
n ~~jobbról~~ az Energia ~~és~~ a Hazaszere-
BÖLCSESÉG és a Lelkesedés szelleme ké-
almas Béke ~~géniusza~~ lebeg kiséretével,
mig alatta az Anarchia szelleme látha-
alján a Vérszerződés van dombormüben
nek lábainál korona, kard, könyv és

cm.

ki 20578 sz. leirattal 2000 K-án.

312

440

Szokol Vilibáld dr

a postások szakszervezetének kiállításán

Patthy-portréjával

vett részt

Világosság

1947. febr. 22.

(Kiállítás)

MDK

Szokol Vilibáld

Gr. Széchenyi Pál Imre, repr.

KMT. 1928. tav. kiáll. kat.

MEK

Szokol Villibald, festőm.

mint a képzőművészek csoportjának tagja,szép munkával szerepel.

Szentgyörgyvári Gyenes Lajos:
Képzőművészet. I.évf. 1.sz. 9.l. év ?

MDK

Szokol Villibald

Bánffy Miklós gróf, repr.

Képzőművészet 1935. 8.l.

MDK

Szokol Vilibáld

E. G. II. 515.1.

M.D.K.

Szokoly Villibald.

Festőművész megfestette Farkas Mátyás nyug. polgármester arcképét Győr városa számára.

Farkas Mátyás arcképe

Városok Lapja. 1929. XXIV.évf. 2.szám. jan 15. 22.0

M.D.K

Szokoly Villibald
festő

Méltatás.

Pogány Ö. Gábor: Abu Novák Vilmos emlékkiállítás
Művészet, 1962. október – 20 lap

MDK

Szekol Vilibáld

Képzőművészet 1928. 8-9.sz. 89.l.

MDK

Szekel Vilibáld,festöm.

Tájkép. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 51.l.

MDK

Dr.Szokol Vilibald, festőm.

Dömösi táj.	Olf.	50x44.	J.l.j.
Interieur.	"	46x34.	J.l.j.
Tájkép.	"	48x31.	J.l.b.
Templom.	"	45x30.	J.l.b.
Páter arcképe.	"	57x48.	J.l.b.

Árv. Közl.1930. 4.rk.sz.55.szám. 35.l.

Szokol Vilibald festőművész

Bánffy Miklós gróf

Jubileumi kiállítás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

MDK

Szokol Willibáld festő

Képzőművészet, 1927, 4.sz. 7 l.

MDK

Szokol Villibáld dr.

Gr.Széchenyi Pál Imre,arck.

Mücsarnok 1928. tav. kiáll.

Szokol Villibald

MDK

Bánffy Miklós

Műcsarnok 1934. dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállitás

Szokol Villibald MDK

Gróf Mailáth Gusztáv püspök, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

MDK

dr.Szokol Villibáld

De Gracia Real vicomte diszruhás alakja a Műcsarnok tav. tárlatán.

/Kézdi./: Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.1. 4.l.

MDK

dr. Szokol Villibald

gr.Mailáth Gusztáv, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 16 l.

MDK

dr.Szokol Villibald f.

Tsv. kiáll. Mücs. 1925. máj. 28. 1.

MD K

Szokol Willibald, festöm.

846. Vasöntöde. Olf. 160x125 J.l.b.

847. Vasöntöde. " 152x250 J.l.j.

Árv. Csarn.1932. 1. rk.sz. 37.1.

61. sz. marc.

MDK

Dr. Szokol Villibald, festőm.

Páter arcképe. Olf J.l.b.

Templom. " J.l.b.

Tájkép. " J.l.b.

Álom. Másolat Eisenhut után.

Szent család. Olf.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 68.l.

dr. Szokol Villibáld

1919/20 - 1922/23

Ferképzomfoiskèvk

138. l.

T. 4177.

ron innen és a Klein Samosch
az utat egyes járó-kelő ala-
bbra:

R
nia.

Il Castello és befejezése: F. Fossa

9 cm.

3-53.

MDK

Szokol Villibáld, festö

Ladányi Lajos. Olf.

Nemz.Szal.-A Független Müvészek Társ.-III.kiáll.
1930.okt. Kat.

Szőkol Villibáld MDK

Fray Emmi arcképe

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Szokol Willibald

Vasöntőde, of.

Vasöntőde, of.

Árverési Közlöny 1932. 1. rk. sz. 37.l.

MDK

Szokol Villibald

dunaszerdahelyi Szladits Károly dr.,repr.

Hutyra Ferenc, repr.

K. Hajós Kálmán dr.,repr.

Müteremlátogatás Szokol V. festőművésznél. Képzőművészet 1935. IX. évf. 81. sz. 40.l.

Szökol Villibald MDK

Fray Emmi arcképe, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállítás

Szőkol Villibald MDK

Vicomte de Gracia Real arcképe, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Szokol Villibald

MDK

Csáka Sándor arcképe, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Szokol Villibald

MDK

Csáka Sándor arcképe, olf.

Micsarnok 1926 téli kiállitás

Szokol Villibáld

MDK

Dr. Térfy Gyula

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

MDK

Szokol Willibald dr.

Vasöntőde, of.

Álló női akt, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1933. okt. 3. sz.
34.l.

MDK

Szokol Willibald dr.

Álom, of.

Tájkép, of.

Vasöntőde, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1933. okt. 3. sz.
34.l.

MDK

Szekol William dr.

Alom, of.

Tajkép, of.

Vasárnódo, of.

Árverési Czímek szükció kat. 1933. okt. 3. ne.
34.1.

MDK

Dr. Szekcl Villibald, festőm.

947. Patakmalom. Olf. I.l.j.

Árverési Közlöny 1929.ápr. 3.[illegible]. 38.l.

Szokol Willibald,festőm. MDK

925. Vasöntőde. Olf.

926. Vasöntőde. "

927. Álom. Másolat Eisenhut után. Olf.

Szkicsák XXXIX/X Árverési Csarnok aukció.4,sz.

1931.dec. Kat.48.l.

Szokol Villibald

MDK

Gr. Mailáth Gusztáv püspök

Mücsarnok 1925 tavaszi tárlat

Szokol Willibald MDK

Páter P.

Műcsarnok 1927 őszi kiállítás

Szokol Vilibáld K

SZOKOL VILLIBÁLD DR : GR. SZÉCHENYI PÁL IMRE

KMT 1928. tav. Eiall

GAÁL FERENC: FALUSI KERESZTELŐ

Szokol Villibald

festő

életrajza

d,

Hongrie - Magyarország. Préface.

Paris - Budapest.

Bp. é n. 24. l.

pilius hó 20.-án

[illegible]

szám v. aligazgató

Szokol Villibald MDK

sz 1888

Karlovszky és tanitványai készitettek a Horthy rendszer alatt az előkelőségeket ábrázolóüres portrék jórészét

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.46.l.

Szokol Villibald MDK

Bánffy Miklós gr. arcképe, olf.

Ujj György arcképe, olf.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

dr. Szokol Vilibald

Templom, of.

Tisza István képmása, of.

Tájkép, of.

Arv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 31 l.

MDK

Szokol Villibald

Darányi Kálmán dr. min.,repr.

Bartók Ferenc dr., repr.

Dr. Darányi Kálmánné, repr.

Müteremlátogatás Szokol V. festőművésznél. Képzőművészet 1935. IX. évf. 81. sz. 38,39.l.

SZOKOL *Vilibáld*, festő, * Budapest 1888 júl. 7. A bpesti képzőművészeti főiskolán Balló Ede növendéke volt. Főleg arcképeket fest, melyekkel 1915 óta szerepel a Nemzeti Szalón és a Műcsarnok tárlatain. Naturalista. Jelentékenyebb művei: Horthy Miklós kormányzó, József és Albrecht kir. hercegek, Nicky Andrásné grófnő, Vass József miniszter, Mailáth Gusztáv püspök, stb. arcképei. Sz. festette a bpesti karmeliták és a dömsödi templom oltárképeit.

K

E-f. II 5754

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szokolay Sándor
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 DEC 13

1021

Kiállítás az orosházi múzeumban

Vasárnap délelőtt nyílt meg Orosházán a Szántó Kovács József Múzeumban Szokolay Sándor festőművész első önálló kiállítása. A kiállítás megnyitóján igen sok érdeklődő jelent meg. Képünkön: Dumitrás Mihály, a járási tanács elnöke (balról) és a kiállító művész a tárlat egyik érdekes képét nézik.

Így fele

A tanár úr a Dózsa parasztha borújáról feleltetett. Higgyék e készültem az órára vagy talá nem? Mert arra a kérdésre, hogy Dózsa miként mozgósította a népet, így feleltem: „Dózsa sok helyen maga mondta el buzdító beszédét, míg a Dunántúl népének fellázítására Dózsa, Lőrincze Lajost küldte.

*

A tanár úr nem hagyott nyugton, tovább feleltetett. Egy kicsit zavarba jöttem, amikor arról kérdezett, hogyan büntették meg a parasztfelkelés vezéreit s haboztam, s közben súgást hallottam. A súgásból úgy rémlett, jót mondtak, s így nagy bátran kivágtam: „Dózsát vizes trónra ültették.".

*

Más alkalommal Mátyás kiezzel kapcs...

„Mátyás nagyon szerette a szép könyveket és a Szép Ilonkákat".

*

Mivel feleletemmel nem voltak túlságosan megelégedve, tovább folytattam s közöltem a tanár úrral, „Mátyásnak feleségül kellett venni a Garay-Cilleiliga lányát.

*

Más alkalommal a francia forradalomnál tartottunk. A tanár úr megkérdezte, kik voltak a nadrágtalanok. Mire én levontam a következtetést s a következőt feleltem: „Nadrágtalanok azok, akik meztelenül járnak."

Disznótoros ételrecentek

Szokolay Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 31.

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1021

Szokolay Sándor *Virágok*

ilm, cselekm
nak időszaká
ei ház, ahol
nutatja a nag

Magyar Tv műsora

t 23-ÁN, VASÁRNAP

észet remekei. Közvetítés
keleti népek múzeumá-
a-tv. Kémia (középisk. I.
l számítások. 9.20 Orosz
sk. II.—IV. oszt.). Grisa,
ultúra. 9.45 Hétmérföldes
jőhíradó. 10.00 Paletta.
ammrennen. Nemzetközi
eny közvetítése Kitzbü-
Varázscipőcskék. (Szovjet
nétlés.). 15.33 Mezőgazdasági szakfilmsorozat. A traktorok karbantartása (ism.). 15.50 Kék fény. Riportok, helyszíni közvetítések, tudósítások. 16.20 Szőke Éva, 1946. Bűnügyi dokumentumjáték. 16.50 A Magyar Hirdető műsora. 17.00 Mai vendégeink. 17.15 Ritmikus percek. Könnyűzenei összeállítás. 17.30 A hét könyvei. 17.35 Nyomorultak. Magyarul beszélő olasz filmsorozat, X. rész. 19.00 Magazin. A Tv-híradó melléklete. 19.20 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 19.50 Századunk. Szarajevótól a háborúig. 20.50 Sporthírek. 21.00 A nyomok a „Hetedik menyországba" vezetnek. Magyarul beszélő NDK-film V. rész. (14 éven felülieknek.). 21.56 Tv-híradó — 2. kiadás (MTI)

Mozi

ANUÁR 23.

ya: Szerelmes bicikliis-
bai Brigád: Lobó, a far-
bai Szabadság: Szegény-
éscsabai Terv: A Saint
iőr. Gyomai Szabadság:
lincccsel. Gyulai Erkel:
z viszontagságai. Gyulai

január 24-én, hétfőn
(rendkívüli adásnap)

18.15 Mérnök lészek. Magyar kisfilm. 18.30 Sportolj velünk! Az MTS Budapesti Tanácsának a II. Országos Sportnapok megnyitása

MDK.

Szokolay Sándor

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 dec.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1969. MÁR 9

1021

Szokolay Sándor

Öregasszony háza

Galambdúcos tanya

Szerkesszen velünk!

Mai számunkban kérdőív és a díjak listája — Főnyeremény: egy hűtőszekrény

Kedves Olvasónk!

Mielőtt végignézné a nyereménylistát, helyes, ha megjegyzi a következőket: a mai számban mellékelten talál kérdőívet. Kérjük, töltse ki és miután kitöltötte, vágja le és őrizze meg a kérdőív első lapján levő nyeremény-szelvényt, amely a kérdőívet kitöltőnél marad. A második lapon látható nyereményszelvényt hagyja rajta a kérdőíven, mert ez a szelvény kerül majd a szerencsekerékbe. Miután kitöltötte a kérdőívet és levágta róla a már említett nyeremény-szelvényt, bélyeg és boríték nélkül dobja a kérdőívet a postaládába vagy adja át a postásnak. A nyeremény-szelvényt gondosan őrizze meg, mert értékes tárgyjutalmat nyerhet. Hangsúlyozzuk: csak az a kérdőív vesz részt a sorsolásban, amelyet kitöltve küldtek vissza és amelyikről levágták a kitöltőnél maradó nyeremény-szelvényt.

Ne feledje: a kérdőív kitöltésével nemcsak segít a szerkesztésben, hanem, ha szerencséje lesz, nyerhet is. Még ma adja postára a kitöltött kérdőívet. De ha nincs ideje ma kitölteni, akkor se dobja el, mert valamennyi, március 22-ig beérkező kitöltött kérdőív részt vesz a sorsoláson.

A sorsolás díjai:

Két db húsdaráló, 1 db infrahősugárzó, 2 db csíptetős olvasólámpa, 2 db asztali fémtalpas lámpa **(Szarvasi Vas-, Fémipari Ktsz)**; perzsaszőnyeg, torontáliszőnyeg **(Szőnyegszövő Htsz, Békésszentandrás)**, négyszemélyes Autopress, asztali lámpa **(Vas-Műszaki Nagykereskedelmi Vállalat)**; 150 forintos vásárlási utalvány **(MTS Megyei Tanácsa)**; 6 db PVC aktatáska, 4 db mappa, garnitúra **(Békéscsabai Férfifehérneműgyár)**; virágállvány **(Orosházi Lakatos- és Gépjavító Ktsz)**; csemege ajándékkosár **(UNIVERSÁL Vállalat)**; 2 pár női utcai papucs **(Orosházi Cipész Ktsz)**; férfipulóver, női kötöttruha **(Békéscsabai Kötöttárugyár)**; „GRAHASKIN" műbőr kötényruha, 2 db fiúzakó, 1 db férfi műbőr lumberjack, 3 db lányka és női szintetikus kötöttáru **(Békéscsaba és Vidéke Textilfeldolgozó Ktsz)**; 200 forintos vásárlási utalvány **(Magyar Hirdető)**; „Record" faliszőnyeg, „Nárcisz" szőttes **(Békéscsabai Szőnyegszövő)**; két család részére 1969. évre kabinos strand-bérlet Békéscsabán **(Víz- és Csatornamű Vállalat)**; 2 db dohányzóasztal **(Békéscsabai Faipari Ktsz)**; 300 forintos vásárlási utalvány **(Körösvidéki Vízügyi Igazgatóság, Gyula)**; női kisestélyi ruha, 1 pár kesztyű, 2 pár kötött harisnya, 5 db kötött díszpárna **(Békéscsabai Méretes Szabók és Szűcsök Ktsz)**; egy személynek két hétre vagy házaspárnak egy hétre a gyulai Mikrohotelben vagy Gyopároson üdülés lakással, teljes ellátással **(Békés megyei Vendéglátóipari Vállalat)**; Jénai edénysorozat **(Szakszervezetek Békés megyei Tanácsa)**; 200 forintos vásárlási utalvány **(Békés megyei Építőipari és Tatarozó Vállalat)**; élelmiszercsomag **(BARNEVÁL, Békéscsaba)**; Karkosár **(Békési Kosáripari Vállalat)**; hajszárító, asztalilámpa **(Mezőhegyesi Állami Gazdaság)**; szőnyeg **(Felsőnyomási Állami Gazdaság)**; hat- és háromszemélyes komplett mirelit-ebéd **(Békéscsabai Hűtőház)**; karóra **(Hidasháti Állami Gazdaság)**; faliszőnyeg **(Dél-Békés megyei Tszek Területi Szövetsége)**; zsebrádió **(Körösök Vidéke Tsz-ek Területi**

Társ

Egy hónapon k
meg a munkás
parancsnokai a
it. A megye szá
parancsnokai eg
gítón" vettek
rancsnoki alapké
ismerkedtek az
kenységének vez
vel. Ezenfelül ter
szeresen tájékoz
rű politikai kérd

A zárófoglalk
meglátogatta a m
nokokat Frank F
MSZMP Békés
gának első titkár
őket a kül- és be
sekről.

Képeink ízelítő
kásőrök egyhóna

1. Soós Györ
munkásőr egyéni
retében a térké
za.

2. Frank Feren
kásőr-parancsno

3. Ismerkedés

4. Élet a klub

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1950 JAN 12
BÉKÉSMEGYEI

1021

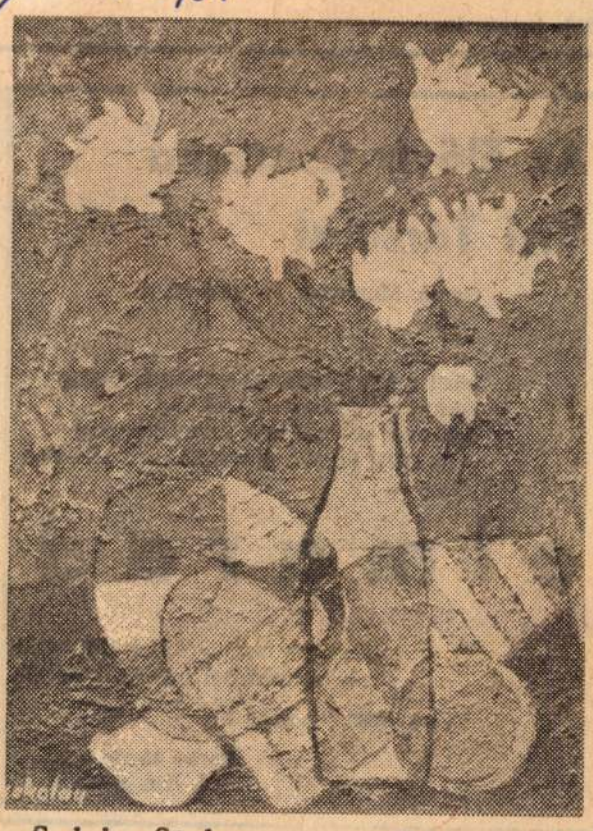

Szokolay Sándor — Fehér virágok

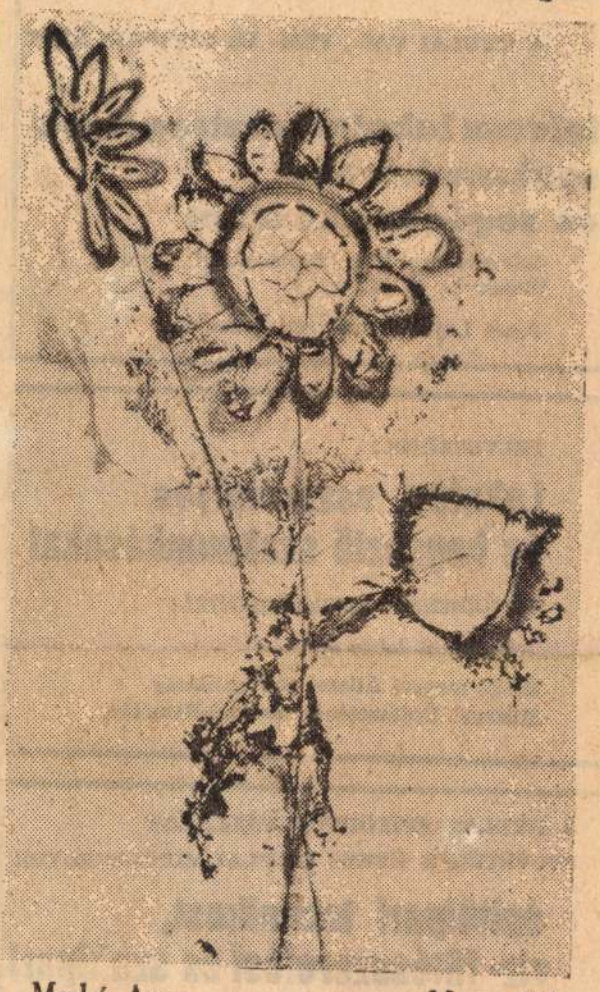

Meskó Anna — Margaréták

Hankó Ilona — Csendélet

Szokolay Sándor

Az Élővíz-Csatorna Vízi Társulat

Gyula, Munkácsy M. utca 19. sz.

közli a csatornából és csőkútból öntöző termelőivel, hogy az 1969. évi öntözővíz-szolgáltatási szerződéskötés — az OVH később kiadandó rendelkezése miatt —

elmarad

A szerződés megkötésének időpontját a termelőkkel írásban közöljük.

Gyula, 1969. január hó.

Barkó János s. k.
Int. Biz. elnök

A GYULAI VAS-, FÉM- ÉS GÉPIPARI KTSZ

felvesz lakatos, esztergályos szakmunkásokat és segédmunkásokat

Jelentkezés a ktsz központjában: Gyula, Blanár L. u. 13.

Jenei Lajos személyzeti vezetőnél.

FELVESZÜNK!

Lakatos, esztergályos és hegesztő szakmunkásokat

JÓ KERESETI LEHETŐSÉGGEL!

Jelentkezni lehet a

Békés megyei Állami Erdőgazdaság Műszaki Érdészeténél, Sarkad-Remetén.

A GYULAI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT
FELVÉTELRE KERES GYULAI MUNKAHELYRE

építőipari technikust, víz- fűtésszerelési és szakipari művezetőt, víz- fűtés- és gázszerelő segédmunkást

---

A Felsőnyomási Állami Gazdaság

kocsisokat, tehenészeket, takarmányosokat, sertésgondozókat és férfi növénytermesztési állandó dolgozókat

vesz fel munkára. Fizetés kollektív szerint, illetményföldet biztosítunk. 10—12 fős munkacsapatokat előnyben részesítünk. Érdeklődés telefonon (Telekgerendás 1) vagy személyesen a gazdaság központjában.

Felvétel esetén útiköltséget térítünk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG
1969 FEB - 2

1021

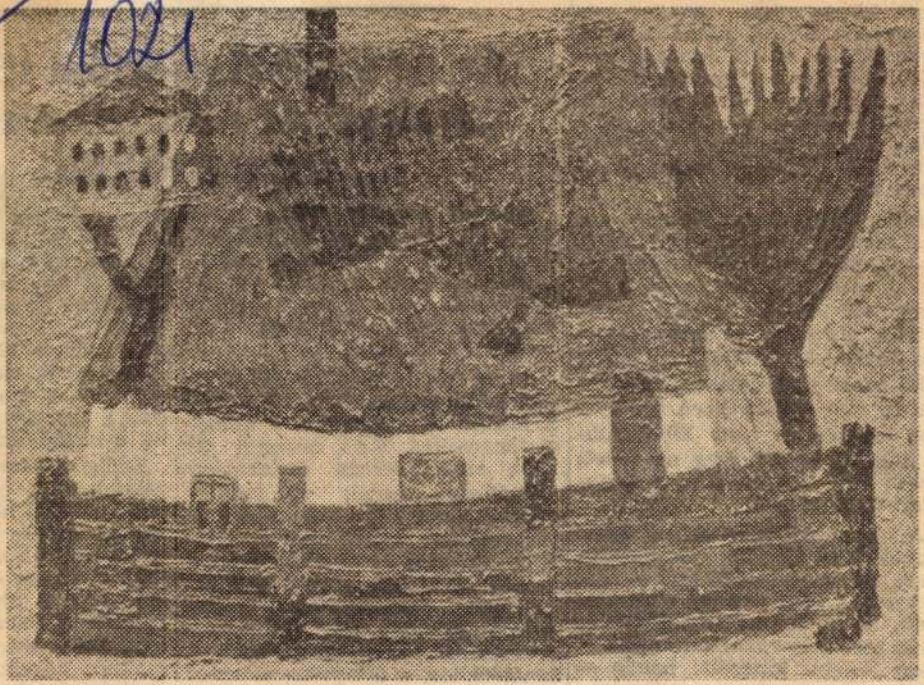

Szokolay Sándor — Galambdúcos tanya

és ettől kezdve alaposan megváltozott a bánásmód. Például az egyik alkalommal, amikor egy jókora akácrönköt szállított ki az udvarról Szuszekár, gonoszul közölte: „Már csináltatom a koporsódat, Mamóka!" De nemcsak ily módon próbálta siettetni a számára terhes nagynéni halálát, hanem a gondozás elhanyagolásával is.

Addig-addig, hogy Pipisné végső kétségbeesésében, elköltözött a kegyetlen rokonoktól, egy ismerős családhoz. Nem sokkal ezután pert indított ellenük s követelte vissza a 40 ezer forintját. Szuszekár azonban a bíróság előtt tagadta az összeg elsajátítását és csak széles körű bizonyítási eljárás, 20 tanú kihallgatása után született meg az ítélet: vissza kell szolgáltatnia a nagynéni vagyonkáját.

A kapzsi ember — akinek többszobás háza is jól jövedelmez, mert számos albérlőt tart — nem nyugodott bele a pénz elvesztésébe. Kérte a per felújítását, és most már felsorakoztatta saját — mint később kiderült: hamis — tanúit.

Hívei között akadt olyan, aki azt vallotta, hogy Szuszekár nem

Az új [illegible] gyak[illegible] alkalmazás[illegible] tapasztalatai

Kedvező tapasztalatokat hoztak a tanácsoknál az új szabálysértési törvény gyakorlati alkalmazásának első hónapjai — tájékoztatták a Minisztertanács Tanácsszervek Osztályán az MTI-t. Elmondták:

Az új törtvény nagy feladatot rótt az államigazgatási szervekre. S köztük is elsősorban a községi tanácsokra. Ezek összesen 38 fajta szabálysértési cselekmény elbírálására kaptak új jogkört 1968. október 1-én, s ma már a tanácsokhoz tartozó szabálysértési ügyek mintegy 80 százalékában járnak el. Magas követelményeknek kell megfelelniük, hiszen évente 150—160 ezer feljelentés érkezett szabálysértések miatt a tanácsokhoz, s átlagosan százezer embert érintettek a kiszabott bírságok.

A tanácsok jól felkészültek

[illegible]ősé[illegible]

[illegible]r

megnövekedett te[illegible] egy 2500 községb[illegible] si bizottságot ala[illegible] lában a tulajdon[illegible] sértéseket, az org[illegible] sárlók megkárosí[illegible] ges munkakötele[illegible] dását bízzák rá[illegible] az ügyeket utalt[illegible] lyek a legnagyob[illegible] tik a társadalom[illegible]

Eddigi tájékoz[illegible] pasztalataink eg[illegible] tanúskodnak, ho[illegible] sértési törvény [illegible] eltelt négy hón[illegible] vált az ügyek el[illegible] szilárdult a tör[illegible] rülbelül a felére[illegible] lebbezések szám[illegible] szakhoz képest, [illegible] tanácsok foglalk[illegible] sértésekkel. Érde[illegible] azokra a szervek[illegible] seket, amelyek a

Szokolay Sándor

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 139-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1969 AUG 3.

1021

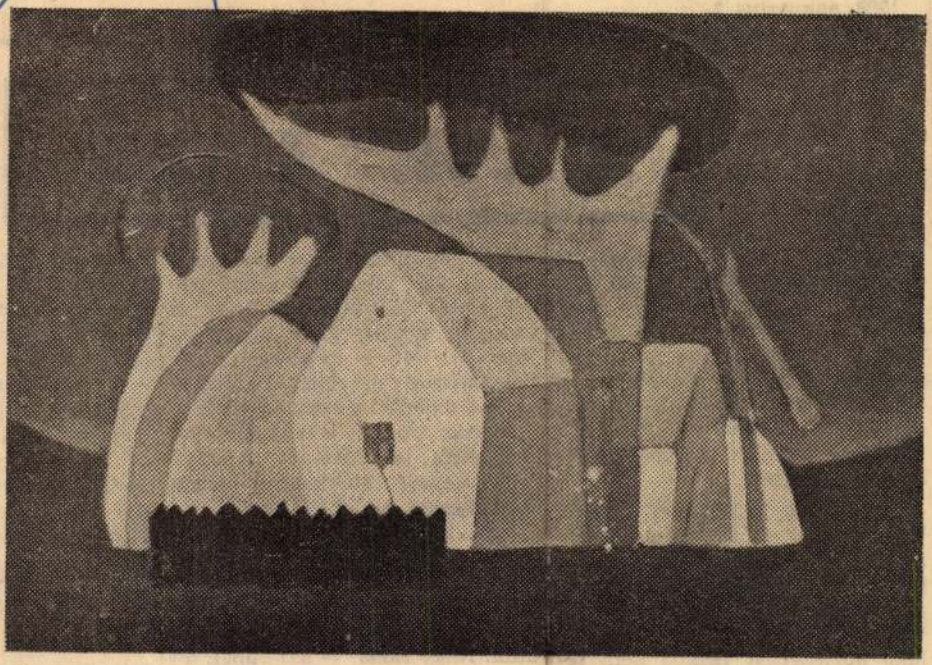

Szokolay Sándor — Tanya

A „SE FALU

Hepehupás út vezet Sarkadkeresztúrról Kisnyékre. „Valóságos istenkísértés erre jönni" — mondogatják a buszvezetők már évek óta. Mindig fogadkoznak is, hogy ez volt az utolsó útjuk, többet úgysem jönnek. Azután mégiscsak feltűnik naponta a kanyarban a sárga, jellegzetes jármű, s a kisnyékiek örömmel nyugtázzák: nem hagyták őket cserben a közlekedés emberei.

Bár maguk is szívesen vennék, ha végre jó útjuk lenne, hiszen gyermekeik többsége a faluba jár iskolába, s jómaguk is sokat utazgatnak, hol Keresztúrra, hol Sarkadra, Gyulára vagy távolabb. Más közlekedési eszköz nem lévén, igénybe veszik a zötyögő, ugráló autóbuszt. Igaz, a távolság nem nagy, de még az egészséges szervezet is megsínyli, hát ha

utóbbi kettőhöz ritkán lehet hozzájutni. Megjegyzésére aztán percek alatt élénk vita alakult ki a vásárlók között, hogy melyik a jobb, ki, milyen mosószert használ. Látszott; ismerik jól e cikkeket, nem idegenkednek az újtól.

Azután szó volt a település eseményeiről is, mert itt nemcsak friss kenyeret, élelmiszert, hanem friss híreket is „lehet kapni..."

Így tudtam meg, hogy Baloghéknál birkapörkölt lesz vacsorára — mégpedig az itt vásárolt készételből —, s hogy a boltvezető lánya jutalomképpen az NDK-ban üdül. Nagy Ilona — aki éppen ott volt — elmesélte, hogy most lesz gimnazista és nagyon szeret olvasni. Mindjárt sorolta is a könyveket: A fösvény, Szigeti veszedelem, Antigone, Julius Caesar, és

Alsó tagozatosok j
sősök már ,a falu
gyereket tanítana
ben, de a számu
csökken.

A helybeliek
amolyan „Se-falu
van neve: Kisnyé
— Sarkadkereszt
munkalehetőség
gok Sarkadra v
járnak dolgozni.
ha a fiatalok, de
rúak is elvágyna
kor ötvenen felü

De nem is ta
település, mert
tabb, nagyobbak
művelődésre, szó
túrház — mozi
szinte áldás itt.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 26

MAGYAR NEMZET

Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 JUN 26

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

Szokolay Sándor

Szokolay Sándor

Szokolay Sándor Csendélet

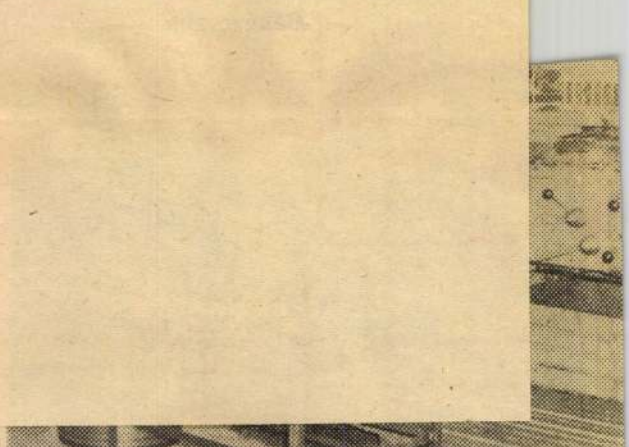

Gépműhelyünk olyan korszerű, mint a többi állami ga ban.

Csepel motorkerékpár-motor 40—50 kilométeres sebességgel száguldott, ha télvíz idején orvost vitt vagy szülő asszonyt. Ma ennek már csak az emléke él. A Töviskesi Állami Gazdaságot egy igen korszerű, csaknem 15 kilométer hosszú, pormentesített, bitumenes út köti össze Szeghalommal. Rajta 100 kilométeres sebességgel száguldanak a gépkocsik. Talán éppen ezzel a jó úttal magyarázható, hogy a szeghalmi szikes területeken működő 18 527 holdas gazdaságban az emberek szívesen vállalnak munkát. Napjainkban 670—680-an dolgoznak. Közülük huszonketten a gazdaság megalakulása óta jóban, rosszban, szárazságban és fél

tünk. A termelés irá vül itt helyeztük el tehenészeti telep d munkahelytől a lakás betonból készítettünl járdát.

A központi kerület más üzemegységben fordítottunk a lakás vítására. Sőt, az utó olyan határozatot hoz szerint szolgálati la nyunk bővítését Szeg község zárt település juk.

A kerületekben élő ellátására az általáno tási és értékesítő s üzleteket tart fenn. A kerületben cukrászdát szót is létesítettünk

Szokolszky Miklós

Ziálhítása volt a

Savaria Múzeumban

Beztalan L.: Gyorsmérleg 1969

Vas Népe 1969 XII. 25

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Szokolay Sándor

1986 DEC 25

1021

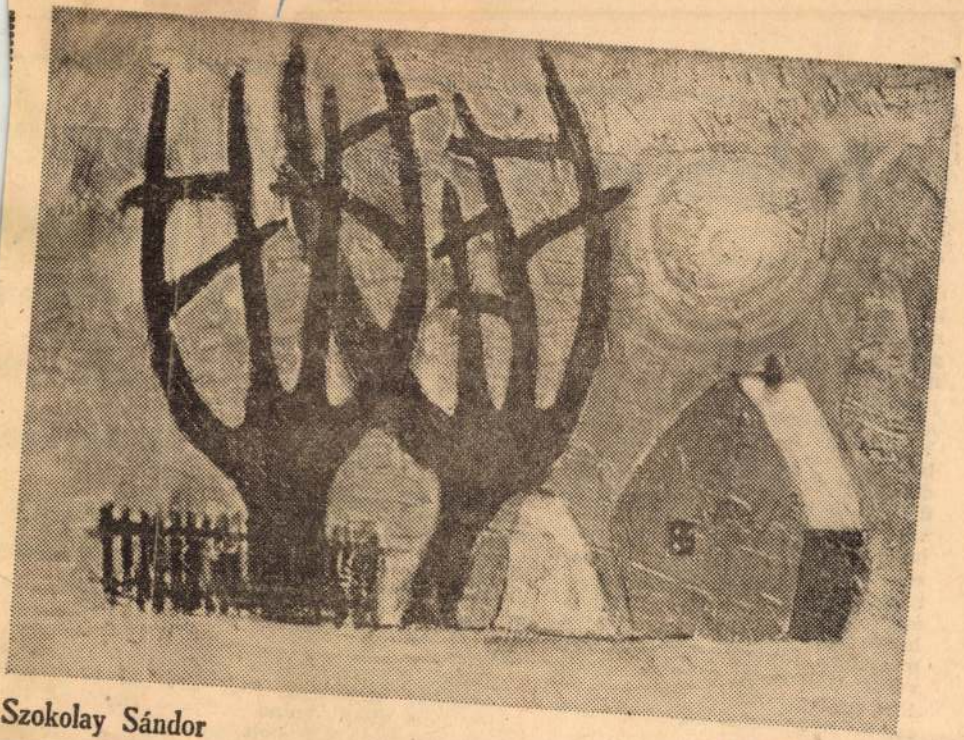

Szokolay Sándor

Holdfényben

Pillantás a panaszkönyve

Vegyes érzelmekkel indultunk útnak, hiszen olyan megjegyzéseket hallottunk, hogy nálunk panaszkodni szinte már népbetegség. Bevezetésképpen álljon itt mindjárt egy példa arra, hogy nem egészen így van. A Békés megyei Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalatnak a megyében levő 122 boltjában összesen 119 panaszos eset fordult elő ebben az esztendőben. Ha statisztikusok volnánk, azt mondanánk: évente 1 üzletre még egy panasz sem jut. A helyzet azonban korántsem ilyen megnyugtató. Nem megnyugtató azért, mert olyan panaszokkal találkoztunk, amelyek apró figyelmességgel elkerülhetőek lehettek volna. Súlyosabb azonban — különösen a vendéglátóiparban — az egyéni nyerészkedésre való törekvés.

Mik történnek mégis? Egy nap alatt sok-sok panaszkönyvbe tesítőket, nemigen növekszik a fogyasztók tábora.

Ez igaz, nem volt a panaszkönyvben, ezt mi írjuk be itt. Ellenben ilyenek olvashatók benne: *„Több mint egy órát vártam az étlap szerinti kiszolgálásra"*, vagy *„Miért nem volt savanyú káposzta külön, amikor a kötelező menühöz volt..."*

✖

Tovább mentünk a 10-es számú húsboltba. A panaszkönyvben az utolsó beírás 1966. március 7. Az is dicséret. (Hogy rosszmájúskodjunk, valószínű az illető gyorsan és szép húst kaphatott.) Mert mi amit tapasztaltunk, éppen nem dicsérendő. Csak fejhús volt e napon, de olyan szakállas disznófej, mintha kopasztás, vagy perzselés előtt elvált volna a nyaktól. És árusítják!? A bolt vezetője ezt egyszer sem észrevételezte

Goromba

Szőrös dis

Nincs gyü

Súlycsonk

Dicséret

vevőkkel visell
rombáskodott.

A Szarvasi K
szövetkezet 8. s
jának panaszkö
hogy az üzletv
az üres üveg
lette a válasz.

Szokolay Sándor

1021

bb. 29. szokolay sándor, fiatal festőművész első önálló kiállítása nyílt meg orosházán

vid/hné/e vg 1964. december 6.

szokolay sándor, tótkomlósi fiatal festőművész - aki számos megyei és országos kiállításon szerepelt már alkotásaival - most orosházán megrendezte első önálló kiállítását. vasárnap az ünnepi megnyitón kancsovics györgy, művészettörténész mondott beszédet és tartott tárlatvezetést a szántó-kovács János muzeumban. a tótkomlósi festőművész - aki művészi alkotásaival főleg a magyar-szlovák nemzetiség lakta szülőfalujának életét, fejlődését mutatja be sokoldalúan - nagy sikert aratott orosházán. az első napon többszázan tekintették meg a kiállítást. a kiállítás anyagát később gyulán mutatják be az erkel ferenc muzeumban, azután tótkomlóson a művelődési házban. /mti/

-.-

bb. 26. vasárnapi rakodás a máv szegedi igazgatóságának állomásain

vid/hné/e vg 1964. december 6.

a máv szegedi igazgatóságának dél-magyarországra kiterjedő területén vasárnap 150 állomáson dolgoztak a vagonok ki- és berakásán. több mint 1 200 ember végezte ezt a munkát a pályaudvarokon. a déli órákig 700 üres kocsit töltöttek meg ismét áruval és inditottak utnak rendeltetési helyére. az e napon az állomásokra beérkezett 1200 vagonból délig 600-at ürítettek ki. több helyen jó munkát végeztek a kisz készenléti brigádjai. például szegeden 15, kecskeméten 20 fiatal kisz-tag dolgozott kora reggeltől kezdve.

sajnos a hidegre fordult időjárás egyes áruk rakodását már

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1971 SEP 26

okolay János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Szokolay Sándor

1967 JAN 15

1021

Szokolay Sándor Hazafelé

só kívánsága volt szegény-

Minden párttag ismerje meg a szer szabályzatból reá háruló feladato

Az elmúlt napokban fejeződött be Gyulán a városi alapszervezetek titkárainak ötnapos tanfolyama. Ezen részt vettek a párt végrehajtó bizottságának tagjai is.

A tanfolyamon a párt IX. kongresszusán elhangzottakat előadás és vita alapján tanulmányozták. Kialakították azokat a gyakorlati tennivalókat, melyeket 1967-ben a pártalapszervezetek megvalósítanak. Ezt a munkát két féléves részre különbontották.

A választások időszaka

Az első fél évben legfontosabb feladat a kongresszus anyagának széles körű ismertetése, melyhez már hozzá is fogtak. A szervestílusát. Ennek lényege, hogy a káderek a különböző munkaterületeken önállóan dolgozzanak, álljanak a saját lábukon. Csinálja mindenki azt, ami a párt elvi útmutatása alapján a helyi adottságokból következik. A jó munkamódszer kialakításával nagyobb lehetősége lesz a helyi pártvezetésnek is a gazdaságirányítás elvi, elemző és ellenőrző munkájára.

A pártélet gyakorlati tennivalói közül részletesen vitatták a vezetőségi ülés, a pártcsoportmegbeszélés, a taggyűlés és a tagfelvétel módszereit.

Felkészülés 1968-ra

gyelemmel kísér séges, ott időber

A következő ken ismertetik szabályzatot, ho tag tisztában le ruló tennivalók kötelességekkel. zetes beszélgetés határozzák, hog a pártmunkáj hangsúlyozták hogy a különbö ken nem a pár vitatni, hanem a gyanját. Azokat melyekkel helyil nyesebben lehet realizálni.

Az ötnapos p lyam sikerét é

Szokolay Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 NOV 22.

1021

Szokolay Sándor

Nádas szélén

Buda Ferenc

ORT

njanin és?

házán **Ódri** biz-
zonyult, a véde-
olt. Remek fede-
tepancsev, a tá-
Pantelics és **Ob-**
jelentettek ve-
gatott nem oko-
ösen a második
ye alapján álla-
ők: a jelek sze-
k nem váltott át-
III-ba.

sütörtöki mérkő-
asárnapi ellenfél,
őre vezetői is. A
el arra, hogy ná-
ár két héttel ez-
ég nehéz helyzet-
a játékosok lábá-
szezon van. En-

FILMHIRADÓ

Hol a tábornok?

MDK

Szokolai Sándor

Szerepelt a tárlaton.

K.K.: Gondolatok a VII. Alföldi Képzőművészeti tárlatról.

Békésmegyei Népujság. 1964 ápr. 21.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szokolay Sándor

NÉPSZABADSÁG

1964 DEC. 8.

SZOKOLAY SÁNDOR festőművész munkáiból kiállítás nyílt meg vasárnap az orosházi múzeumban.

Szokolay Sándor

Szerepelt a Magyar Képzőművészek Szövetsége Békés megye munkacsoportjának megyei Őszi Tárlatán.

—: Megyei Őszi Tárlat.

BÉKÉS MEGYEI NÉPUJSÁG 1963 okt. 27.

Szokolay Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1010126 22

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

Szokolay Sándor Piros nap

Értesítjük

rosházán az UNIV

RMEKRUH

J HELYIS

Az „Alföld" Szálló épületében levő szaküzlet továbbra is bő választékkal szolid árakkal VÁRJA KEDVES VÁSÁRLÓIT

Nyitás: február 26-án

Szokolay Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1966 JAN 23.

1021

Vendégségben Szokolay Sándornál

Az utóbbi években figyelt fel a kritika és a közönség Szokolay Sándor Tótkomlóson élő festőművész munkásságára. Úgy indult, hogy több száz vázlaton, olajképen, monotypián és akvarellen községének váltakozó arcát örökítette meg, minden alkotása egy-egy felfedezés volt. Több kiállításon szerepelt, díjakat kapott, aztán hónapokig csend vette körül. Amikor vendégül látott bennünket, kiderült: miért volt a látszólagos csend.

Új kifejezési módokat keres, mintegy két tucat képét már ez az áradó, kísérletező kedv jellemzi. Színei, képeinek hangulata élénkebbre váltott, meghökkentő formai megoldásokat választ, és erőteljesen hangsúlyozza a művészi átélés, az alkotó folyamat jelentőségét. Az új út kezdetén áll, művészetének széttéphetetlen népi gyökerezése bizonyára formai törekvéseit is helyesen kormányozza majd.

A töprengés percei a műteremben.

Az új képek egyike és az alkotó.

Házának udvarán, a komlósi udvarok mélyén.

Fotó: Demény

Molcsán János

Január 22-én, szombatra virradó éjszaka — rövid betegség után — tragikus hirtelenséggel elhunyt Molcsán János elvtárs, a Békés megyei pártbizottság pártiskolájának helyettes vezetője. A hírt fájdalmas megdöbbenéssel fogadták szerettei, munkatársai, számtalan tanítványa és barátja, mindazok, akik ismerték szerény egyéniségét, kiváló felkészültségét és fáradhatatlan munkásságát, melyet alkotó ereje teljében, negyvenhatodik életévében bénított meg örökre a tragikus esemény. Az elhunytat a Békés megyei pártbizottság saját halottjának tekinti. Temetése 25-én, kedden délután 14 órakor lesz a békéscsabai ligeti temetőben.

Mezőgazdasági munkások gyermekeként korán megérezte, milyen sors vár az egyszerű emberekre Horthy Magyarországában. Hatéves korában már kenyeret keres, később szakmát tanul. Szarvas szülötte, s itt Szarvason kerül kapcsolatba először a munkásmozgalommal 1937-ben. A felszabadulás után közvetlenül az elsők egyike, akik hozzálátnak a kommunista párt megszervezéséhez, párttagsága 1944-es keletű. Azóta volt aktív propagandistája az eszmének, 1950-től hivatásos pártiskolai előadó. Kitűnik kiváló képzettségével — időközben elvégzi a pártfőiskolát —, törhetetlen munkabírásával és emberségével. Az ellenforradalom időszakában a megyei pártházban állt helyt, majd részt vett az MSZMP újjászervezésében. Jelentős szerepe volt az akkori eszmei zűrzavar tisztázásában, egy ideig a Népújság szerkesztőségében dolgozott. 1957 őszétől a megyei pártiskola helyettes vezetője, oktatói tevékenysége mellett a Marxista—Leninista Esti Egyetemen is tanított. A politikai tisztánlátásra mindig nagy gondot fordított, nemcsak munkatársaihoz való viszonyában, de magánéletében is példamutató volt. Tevékenységéért az elmúlt évben a Munkaérdemrend ezüst fokozatával tüntették ki. Munkájában mindig következetes, másokkal kedves és tapintatos, önmagával szemben igényes volt. Gyászoló családja, munkatársai, barátai kegyelettel gondolnak rá, szerény, szeretetreméltó egyéniségét emlékükben megőrzik.

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének ülése

A Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöksége — a budapesti és a megyei népfrontbizottságok elnökeinek és titkárainak részvételével — szombaton ülést tartott a népfront székházában. Az elnökség a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának felkérésére megvitatta a Központi Bizottság kiinduló irányelveit a gazdaságirányítási rendszer reformjára. Kállai Gyula elnöki megnyitója után Erdei Ferenc főtitkár tartott bevezető előadást, majd vita következett, amelyben felszólalt Balla János, Bognár Rezső, Csernik József, Erdey-Grúz Tibor, Fazekas Károly, Harrer Ferenc, Hunyadi Károly, Izsáki Mihály, Kállai Gyula, Nagy Antal, Varga Károly és Z. Nagy Ferenc.

A Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöksége a mozgalom teljes egyetértését fejezte ki a reform szükségességéről, helyeselte az irányelveket és azokat mint szocialista fejlődésünk nagy jelentőségű előrelépését értékelte. A Hazafias Népfront teljes támogatásáról biztosította a pártot és a kormányt az irányelvek megvalósításának sokoldalú és felelősségteljes munkájában. Hangsúlyozta: a népfront minden társadalmi és mozgalmi erejét latba vetve, a maga sajátos eszközeivel járul hozzá a reform jelentőségének megértetéséhez és az intézkedések hatékonnyá tételének előmozdításához.

A Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöksége úgy határozott, hogy a vitában felmerült észrevételeket és javaslatokat eljuttatja a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságához. (MTI)

Az indiai és pakisztáni hadsereg főparancsnokainak tárgyalása

Új Delhi

Csaudhuri és Mohammed Musa ezredes, az indiai, illetve a pakisztáni hadsereg főparancsnokai szombaton megkezdték tárgyalásaikat Új Delhiben csapataik visszavonásáról. A taskenti egyezmény értelmében a csapatokat február 25-ig kell a tűzszüneti vonal mögé visszavonni. (MTI)

A Volta

Január 22-én Nkrumah elnök fe avatta Ghana, s egyben Afrika egyi legnagyobb létesítményét, a Volt erőművet. A hatalmas vállalkozá amely Ghana gazdasági fejlődésén alapját képezi a jövőben, négyév megfeszített munka után nyert befe jezést.

Az erőmű Akosombo mellett a Vol ta folyó torkolatától 110 km-re épült A 112 méter magas gát mögött a duz zasztás után egy 400 km hosszú, 848 négyzetkilométeres víztároló jön létre A víz alá kerülő terület nagyságána érzékeltetésére: a mi 600 négyzet kilométer terü'etű Balatonunk tizen négyszer férne el benne. A víz ereje hat darab 147,7 megawattos turbinát hajt majd. Jelenleg ebből négy készült el, azonban ipari felhasználó hiányában ezek teljes kapacitásának kihasználására sincs még szükség.

Szokolay Sándor

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1970 JÚN 21

1021

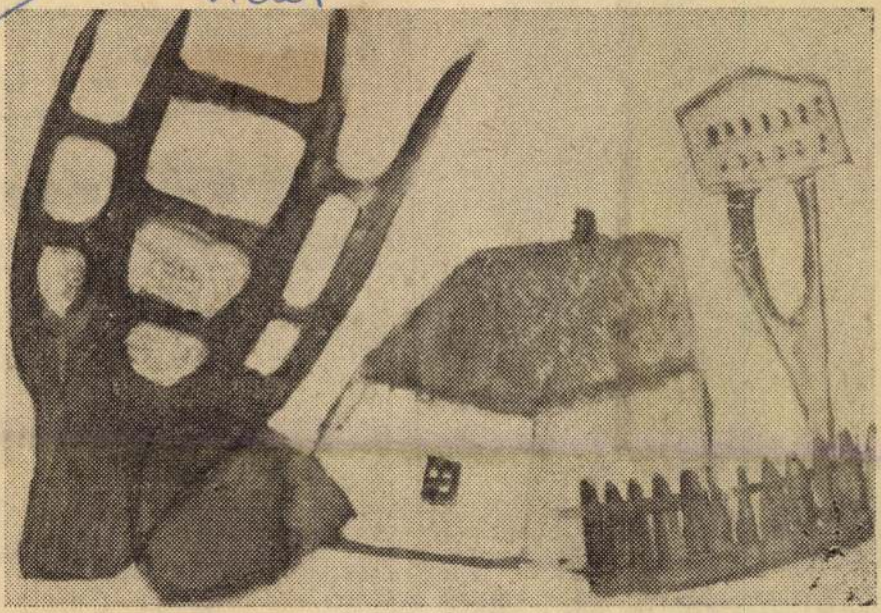

Szokolay Sándor — Galambdúcos tanya

világhírű Magyar Állami Népi Együttes műsorukat, amely a magyar folklór legs, az együttes Kossuth-díjas vezetője ren-26-án, pénteken este a békéscsabai szaérül sor.

A holnap

— akár egy kirakójáték — összerakható, a mai kocsik bevált alkotóelemeiből, amelyek a legkülönfélébb típusokban megtalálhatók. Sok fényképpel erről szól a Delta Magazin új számának egyik vezető cikke. Ismerteti a lap a csillagászat szenzációját, az „önműkodő csillagkeresőnek" elnevezett, komputerrel összekapcsolt robotkészüléket, amely óránként ezer csillag méretét, sűrűségét, fényességét és égi koordinátáit méri meg nagy pontossággal. Az atomfizika „nehéztüzérségéről" szólva, a lap beszámol a 114. rendszámú, transzurán elemnél tartó kutatásokról. Cikket közöl a háztartás automatizálásáról, a szuperképlékeny („felfújható")

MDK.

Szokolay Sándor

Kiállitásának hiradása

Szocialista Müvészetért 1966 máj.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Szokolay Sándor
LUDOVE NOVINY
1964 DEC 10.
1021

Budapest, 10. dec. 1964

Ľudové noviny

Umelec a jeho rodisko

Návšteva v ateliére maliara Sándora Szokolayho v Tótkomlósi

Maliara Sándora Szokolayho nachádzame v jeho tótkomlósskej domácnosti. V izbe, ktorú si zariadil ako ateliér, zhromaždil pestrú a bohatú národopisnú zbierku: vyrezávaný nábytok, obrovské hlinené džbány — a medzi nimi stojí maliarsky podstavec, na ktorom pracuje umelec už od skorého rána. Nazdávam sa, že je príliš skromným subjektom pre moju reportáž, veď, je iba na začiatku svojej umeleckej dráhy a aj jeho prvú samostatnú výstavu zahájime v orosházskom múzeu až teraz. Budapestianska výberová komisia vybrala spomedzi jeho obrazov, zhotovených akvarelovou a gouacheovou technikou tých 38 najlepších a prevažná väčšina z nich predstavuje domy a ulice jeho rodiska — Tótkomlósu.

Rad — radom listujeme medzi obrazmi: sú naozaj pekné. Nie v tom zmysle, ako si dávnejšie určili pojem pekného. Tieto obrazy sú pekné predovšetkým preto, lebo z nich vyžaruje úprimné vyznanie, z farieb vyznieva láska k rodnej hrude a všetky napospol formujú tieto pocity do jednotnej, úchvatnej kompozície.

— Už po dlhé roky vediem krúžok umeleckej kresby v našom osvetovom dome a po dlhé roky kreslíme i maľujeme ulice, námestia, háje nášho rodiska, ale ešte stále nachádzame nové témy. Dávnejšie som maľoval olejomaľby a v tých dobách som nesmierne zápolil tak s technikou umenia ako aj sám so sebou. Obrat — alebo ho azda nazvime uvedomením — nadišiel v roku 1962, — vraví nám náš hostiteľ, kým my sa záľubne rozhliadame po obrazovom materiáli, pripravenom na výstavu. — Mal som príležitosť pracovať po dva týždne v tvorivom dome umelcov Osvetového ústavu v Tokaji, a tu som sa začal podľa rád významných umelcov zaoberať akvarelmi. O niečo neskôr strávil som ďalšie dva týždne v dunajskej zákrute, v blízkosti Nagymarosu. Napokon vysvitlo, že mojej tvorbe je najbližší práve akvarel a gouache, rýchlo som sa oleja vzdal a zatiaľ ani len nepomýšľam na to, aby som sa k nemu vrátil.

Umelec Szokolay pri práci

Pred chvíľkou som sa o ňom zmienil, ako o skromnom reportážnom subjekte a umelcovi, čo svoju dráhu iba začína. To všetko je síce pravda, ale teraz keď už vieme o ňom viacej, musím rozpovedať ešte aj to, že je umelcom až nápadne uvedomelým, presne vie, čo chce namaľovať a vie určiť vopred aj spôsob, akým bude maľovať.

Aj o tomto sa zmienil:

— Už som vám povedal, že som sa vzdal olejovej techniky. A urobil som tak aj preto, lebo dovtedy som pozoroval seba samého, kým som len nezistil: ľúbim jednoduchú, čerstvú maľbu v jednoliatom náryse štetcom a tento čerstvý nádych sa potom premieta aj do celkovej nálady obrazu. Časť obrazov, vybraných pre výstavu je na prvý pohľad monotónna: domy, vedľajšie stavby, zimný pohľad na ulicu, šašina na kraji dediny, novšie domky, ohrady, stromy — predsa sa nazdávam, že všetky vzbudzujú záujem diváka opäť iným a iným spôsobom a že všetky iba dokumentujú moju nesmiernu lásku k rodisku.

Jeho prvá samostatná výstava bude vo februári sprístupná aj obyvateľom jeho rodiska: potiaľto som dospel, toto som vytvoril, bol by som šťastný, keby sa to páčilo aj vám . . .

Z vrát jeho domova hľadí za mnou jeho večne usmiatá, životaplná tvár. A viem, citom i vyznávam, že tento umelec a jeho rodisko sú skutočne navzájom nerozlučne spojené.

Ervin Sass

Trochu kozmetiky

VIETE, ŽE RUKY SÚ VAŠOU VIZITKOU?

Na ruky, najmä v zime, odporúčame aspoň raz týždenne horúci kúpeľ a masáž glycerínom. Aspoň dva razy denne si ich natrite krémom, najmä keď máte suchú pokožku.

*

FARBA RUŽU A LAKU?

Tá musí byť dokonale zladená. Dôležitá je voľba farieb podľa farieb vlasov. Blondínky by mali používať kozmetické prípravky svetlej farby a čiernovlásky a brunetky tmavej farby.

*

NEZABÚDAJTE NA LAKTE

Nestačí si ich umyť vodou a mydlom. Po umytí si ich natriete krémom alebo glycerínom.

*

KEDY SI MAĽOVAŤ ÚSTA

Keď ste dokonale pripravená, učesaná a nakrémovaná, aby sa vám predtým zbytočne rúž nerozmazal. Pred maľovaním si ich mierne nakrémujte, najprv namaľujte obrysy úst a až potom celé ústa.

Cesta československo... Antonína Novotného v Moskve

Pre krajiny socialistického tábora významnou udalosťou bola návšteva Antonína Novotného v Sovietskom sväze. Jeho stretnutie so sovietskymi poprednými predstaviteľmi je dôležité z dvoch hľadísk. Jednak preto, že v svetovej politike je veľký ruch a je žiadúce, aby socialistické krajiny zosúladili svoje činy. Jednak úsilie o upevnenie jednoty socialistického tábora si vyžaduje osobné stretnutie a výmenu názorov vedúcich predstaviteľov jednotlivých krajín.

Moskovská návšteva Antonína Novotného z obidvoch hľadísk priniesla úplné víťazstvo. Na sovietsko—československom priateľskom stretnutí prvý tajomník ÚV Komunistickej strany Sovietskeho sväzu L. Brežnev zdôraznil, že prechodne vo vzťahoch krajín socialistického tábora môžu byť menie odchýlky v zhode názorov, avšak len krátkozrakí vedúci veria v ich stálosť. Po stránke historickej významná je jednota, tá má vplyv na medzinárodné udalosti. Prezident Novotný v plnej miere súhlasil s touto zásadou a vyzdvihol, že je treba všetko podniknúť za upevnenie socialistickej jednoty.

Sovietsko-československý plynovod

Podobná zhoda názorov sa prejavila i v otázkach medzinárodnej politiky. Dnes uplatňovanie zásady mierového spolunažívania narušujú štyri fakty: imperialistické vmešovanie sa do záležitosti južného Vietnama a s ním spojené agresívne plány proti demokratickému Vietnamu; kolonizátorské dobrodružstvá v Kongu; podpora revanšistických plánov západného Nemecka; a pokusy o vytvorenie atlantickej atómovej moci. Sovietsky sväz a Československá socialistická republika jednomyseľne sú za to, aby socialistický svet a všetky pokrokové sily spoločne vystúpili proti týmto rušivým činiteľom.

Na moskovských sovietsko—československých rokovaniach dôležité miesto zaujali i otázky prehlbenia priamych hospodárskych vzťahov. Okrem toho, že obidve strany konštatovali, že spolupráca medzi SSSR a ČSSR sa dobre vyvíja, podpísali i novú dohodu. V zmysle dohody medzi rokmi 1965 a 1968 vybudujú medzi Sovietskym sväzom a Československom nový plynovod. V dôsledku toho Sovietsky sväz bude dodávať Československu plyn, čím v československom národnom hospodárstve sa môže rozvinúť práve to priemyselné odvetvie, ktoré je z hľadiska modernizácie najvýznamnejšie, a to chemický priemysel.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1971 MÁR 7

1021

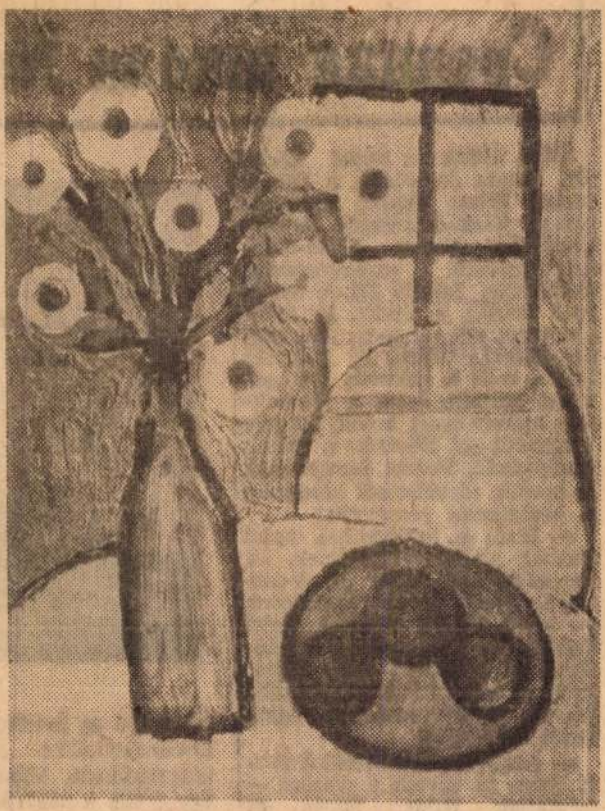

Szokolay Sándor

Szokolay Sándor — Virágok

Öten ülünk az asztal körül. Dr. Krupa Andrásné, a békéscsabai Rózsa Ferenc Gimnázium és Szakközépiskola Bajcsy-Zsilinszky Endre KISZ-alapszervezetének tanár-vezetője, Czinkóczki László III. A osztályos tanuló, a titkár, az alapszervezet két III. E-be járó tagja, Krizsán Mária és Zahorán Hilda, meg a riporter. Az asztalon boríték, rajta a címünkben idézett orosz betűk, szavak. Magyarul azt jelentik: 1. számú középiskola, Penza, Szovjetunió. A boríték történetéről kérdezem a beszélgetés részvevőit:

— Elsős és harmadikos tagjai vannak alapszerveztünknek, s a harmadikosok közül az E-osztályba járók orosz tagozatosok — kezdi Krupa tanárnő. Ezért kaptuk azt a megtisztelő lehetőséget és feladatot, hogy felvegyük a kapcsolatot Békéscsaba szovjet testvérvárosának egyik középiskolájával.

— Aztán levelet írtunk a fenti címre és vártuk a választ — folytatják Hilda, Mária és László.

A

híres író és kritikus.
középiskolánkba jár
már majdnem kétszá
Így írták a penzaiak
— Ezenkívül ott k

A tavirat osztálya	Felvevőhivatal	Pénztári szám	Szószám	Nap

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 [illegible]

Szokolay Sándor

Békés m. Népújság

1021

Szokolay Sándor

Házak

kuszpokuszolsz te ezekkel a vacak kis novellácskákkal, el-beszélésfélékkel? Ha lagalább valami fel-emelő, nagy lélegzetű tömény valamit alkotnál...

— Megtehetném —, rántja meg vál-lait sértődötten a novellista. — Megte-hetném, de nincs dőm.

— Ne viccelj! Jus-on eszedbe Tolsztoj. Hogy mennyit írt ez a gróf! És ugye egy nap akkor is 24 órá-ól állt.

— Tolsztojjal do-álódzol? Röhej. Az reg ismerte az idő rtékét. Először is: em volt gondja a orotválkozással. Ez-el szemben mit csi-álunk mi? Minden ten áldotta nap le-

E kimer-ménycsere eveztek a sze rületére: ki ták mennyi csékoltak el rotválkozásra san kimutatt vi, az évi, a tizévekre eső idővesztesége...

— Tessék, itt van neked a 30 perc! — kiáltott fel a novellista akkora ujjongással, mintha egy új galaktikát fedezett volna fel. — Láthatod: eddigi borotválkozásaink során egy „Háború és béke", plusz egy „Hadzsi Murat" megírása úszott el. Szörnyű! No de azért azt se feledjük: Tolsztojnak más dolga sem volt az íráson kívül. Nem járt gyűlésekre, értekezletekre, író-olvasó hosszas hallgatás után, hangjában mély szomorúsággal megszólalt:

— Azt hiszem, ezt a határtalan időpocsékolást meg kell szüntetnünk. Esküszöm: holnaptól kezdve én nem borotválkozom.

Kifizették számlájukat, felálltak az asztal mellől és méltóságteljes léptekkel megindultak a stadion irányába, hogy a soros futballtalálkozón valahogy elüssék az időt.

Sz. K.

Szokolay Sándor, festő

MDK

Dec. 6-án kiállítás nyílt meg műveiből Grosházán.

–: Kulturális hírek

8

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1964. dec. 8.

Szokolay Sándor M.D.K .

Kiállitása Orosházán
Tótkomlosen tanár

Ludove Noviny 1965. febr. 11.

Szokolay Sándor, Jestő MDK

Kiállítása nyílt meg Brosházán.

— : Hír 10

NÉPSZABADSÁG Bu. 1964. dec. 12.

MDK.

Szokolay Sándor

Orosházi kiállitásának kritikája

Békésmegyei Népujság 1965.IV.8.

lap -

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JAN 12

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

Szokolay Sándor

— SZOKOLAY SÁNDOR tót-komlósi festőművész első Oroshházán megrendezett kiállítását január második felében Békéscsabán és Gyulán is bemutatják.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szokolay Sándor

NÉPSZABADSÁG

1965 JAN 19.

SZOKOLAY SÁNDOR festőművész önálló kiállítása nyílt meg vasárnap Gyulán, az Erkel Ferenc Múzeumban.

Szokolay Sándor M.D.K.

A Pedagó gus Szakszervezet által meghirdetett pályázaton dijat nyert II. dij

Szombaton délután nyilt meg Gyulán a B ékés megyei pedagógusok kézőmüvészeti kiállitása

Bákésmegyei Népujság 1965. jul. 27.

Szokolay Sandor, festo

Teleki Ralf Nagybanyan gyakran lépett a közönség elé
müveivel, Börcsök Samu, Ferenczy Valér, Korda Vince, Mikola
András, Racz Péter, Szolnay Sandor, Thorma Janos, Ziffer
Sandor és sok masok tarsasagaban. 60.old.

Szij Rezsö: Teleki Ralph 60.old

Müv.Tört.Ert. 1976. XXV. 1.sz. Bp

Szokolay Sándor festőművész

Tátkomláson rendezett Körösfáj-
ankét keretében, a program befe-
jezéseként Szokolay Sándor festőmű-
vész műtermébe látogatnak az ankét
résztvevői, ahol a házigazdát és li-
balik Józsefet ~~ha~~ bemutatják.

Békés m. Népújság, 1973. nov. 13.

Szokolay Sándor festőművész

E lap szerkesztősége nov. 13.-án kőrösfáj-ankétot rendezett Tátkorulóson, melynek keretében a művészt műtermében látogatták meg az ankét résztvevői.

Békés m. Népújság, 1943. nov. 15.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szokolay Sandor

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

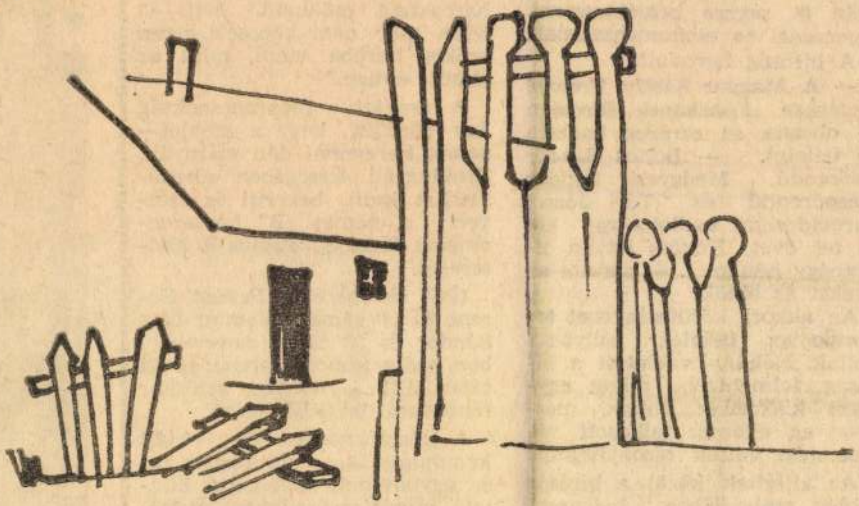

Szokolay Sándor

Kerítés

dr. Forgó mába próbált engedélyt szerezni, a bíróság nem adta meg. Csak annyit tudtak elérni, hogy az ítélethirdetés után öt percre beszélhessenek egymással és elbúcsúzhassanak.

A bíróság bevonult.

— A Magyar Király Honvéd Vezérkar Főnökének Bírósága — olvasta az ezredes hadbíró az ítéletet. — Bojtos Sándor elsőrendű, Medgyesi Sándor másodrendű és Túri József harmadrendű vádlottakra két és fél évet, Kovács István tizennégy hónap... — sorolta az éveket az elnök.

Az akkori körülményeket tekintve az ítéletek súlyosak voltak. Néhány vádlottat a bíróság felmentett, mivel egyrészt kiskorúak voltak, másrészt az ellenük felhozott vádak nem voltak bizonyíthatók.

Az elítéltek közül a bíróság többet szabadlábra helyezett, mivel már a vizsgálati fogságban eltöltött idejük több volt mint a kiszabott börtönbüntetés.

S
d
H
„
h
t
e
e

ú
n
S
m
v
csoport foerejet, Paulus 6. hadseregét.

1942. októberében Reszegi Ferenc és 30 társa, valamint Igaz Sándor és 23 társa, novemberben pedig Simon Ferenc és 24 társa állt a honvéd vezérkar főnökének bírósága előtt.

A letartóztatott és elítélt kommunistákat, antifasisztákat az úgynevezett különleges büntető munkásszázadokba osztották és kivitték Ukrajnába ahol úgy bántak velük, hogy lehetőleg egyikük se térhessen vissza.

Galó Pál, Bu

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 FEB 15

Szokolay Sándor

Békés m. Népújság

1021

Szokolay Sándor faragott-festett széktámlái

Közönséges cukorhoz keverjünk faggyút. Vegyi reakció lezajlása után barnás színezetű port kapunk, amely kiváló tisztítószer. A bőrre nincs izgató hatással, nem mérgező és biológiailag lebomlik. Ha valamiféle színezőanyagot is keverünk hozzá, a legfinomabb mosóporokkal is felveheti a versenyt. Vízben oldva folyékony tisztítószerré válik.

A felfedezés az angol Tate and Lyle cukoripari vállalat kutatóinak nevéhez fűződik. A szabadalmat mintegy 20 ország megvásárolta már.

Egy évi 1000 tonna kapacitású üzem már meg is kezdte üzemelését. Termékei az SD—60 (zománcfelületek tisztítására), az SD—70 (kőburkolatot tisztító folyadék) és az SD—75 (autómosószer).

Az új tisztítószer ártalmatlanságát bizonyítja az a tény, hogy kísérletképpen egereket táplálták vele, s azt tapasztalták, hogy a kísérleti állatok meghíztak.

Jelentősége nemcsak azért nagy, mert a tisztítószer kiváló minőségű, hanem azért is, mivel ökológikus vegyipari alapanyagnak minősül. A cukorpolióz vagy polimer számos olajszármazékot helyettesíthet.

A gyártáshoz felhasználható a cukorrépa, a cukornád, gabonaneműek és bármiféle növényi cellulózanyag egyaránt.

Tiszta, friss és jó
vegő. Sétálunk a k
Fábri István egyre j
melegszik a gádorosi
ilyen-olyan esemény
idézésébe. A más
konyha *az igazi bi*
Nemcsak azért, m
munka, a közös öröm szimbóluma, hiszen az a többi is, az óvoda, az étterem, az áruház, a régi állami és egyházi iskolák tatarozása, átépítése; de a konyha, Gádoroson a legnagyobb tett eddig. Megnézzük később még az új óvodát, aztán a régebbit, húsz éve volt modern és korszerű, és azt az alig harminc-negyven négyzetméteres helyiséget, ahol két éve még háromszáz óvodásnak, iskolásnak főztek ebédet. Rossz emléknek sem szeretik

lombja: ott marad
zösség hite, erejének büszke öröme. A *„mi építettük"* varázsos gyönyörűsége.

Jó napot kívánok! — köszönnek kórusban az óvodások, és elmerülten festenek tovább. Barna törzsű fát zöldellő levelekkel, piros gyümölcsökkel. Van, aki sárga Napot is rajzol fölé, mert úgy az igazi. Akkor van itt a Tavasz.

Sass Erwin

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szokolay Sándor

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1965 AUG 29.

1021

Szokolay Sándor Nógrádverőcei utca

Az oktatás és a nevelés legfontosabb feladat

Interjú Nagy Ferenc elvtárssal, a megyei t

Néhány nappal az évnyitó előtt kerestük fel **Nagy Ferenc** elvtársat, a Béké
művelődésügyi osztályának vezetőjét, hogy válaszolva kérdéseinkre világítsa me
mindazokat a tennivalókat, szóljon mindazokról a problémákról, melyek az 1965/6
lemzik majd. A kapott válaszokból kitűnik, hogy az oktató-nevelő munka feladatai
már állandósulnak, és megyénk oktatási intézményeiben is fokozottan kibontakozik
tartalmi fejlődés, melynek ösztönzője, mozgató ereje az iskolareform, az új tante
újabban pedig a Magyar Szocialista Munkáspárt ideológiai irányelvei, melyek az
nevelését az ideológiai munka egyik fontos feladatává teszik. Ezt elérni pedig cs
az oktatás, nevelés módszerei fejlődnek, ha a pedagógus megalapozott kísérletek
és lehetőséget igazgatójától, szakfelügyelőitől; ha a fegyelemre és rendszeretetre
kapja az őt kötelezően megillető helyet az iskola, az osztályok életében ott, ahol ed
voltak összetéveszteni a liberalizmust a demokráciával.

Szeptemberben megkezdődik az általános iskolai új tanterv bevezetésének harmadik szakasza. Mit jelent ez, milyen feladatokat ró a nevelőkre, a ta-

A Művelődésügyi Minisztérium a megyei tanácsok végrehajtó bizottságaira bízza, hogy döntést hozzanak: hol szervezzenek 5+1-es oktatást, illetve

tanulók jártassá
vább fejlődött,
végzett munka
kafegyelemre, ö
közösségi magat

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 FEB 20

Békés m. Népújság

Szokolay Sándor
1021

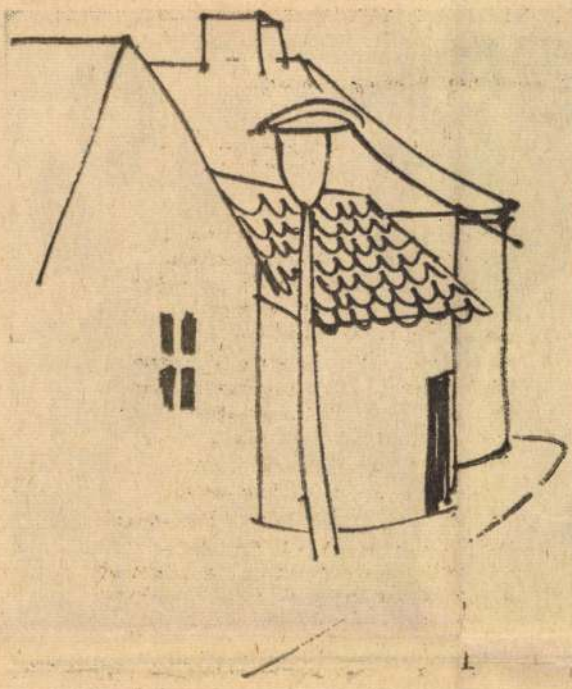

Szokolay Sándor Lámpa

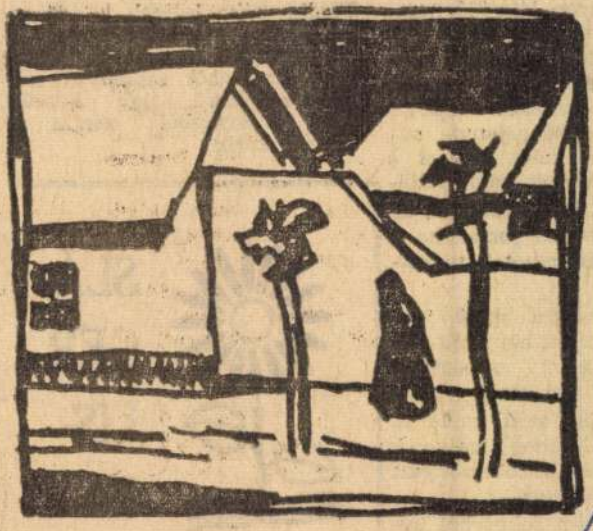

Bartóki József Utca

nda, suba, szűr és guba

bágyon létesülő nem-
egyik érdekes és lát-
ze lesz a Pusztai Mú-
lyben helyet kapnak
ink érdekes darabjai
bek közt a bunda, su-
és a guba. Ezeket a
mlegetett népi felöl-
vről sokan ismerik, de
zavarba jönne, ha a
uhadarabot is párosí-
e.

a hosszú szőrű juh-
eállított nagy téli fel-
agában, szabásában
erű készítmény. Nin-
ujja, sem gallérja,
ése. Hideg, szél eső,
ruhadarab bizonyult
nasabbnak.

szintén juhbőrből ké-
g érő palástszerű ru-
sincs ujja. Leginkább
felé fordítva viselik.

Térdig, néha lejjebb is érő ujjas felöltő. Nyakkivágását színes posztóval szegték be Vastag gyapjúszövetből rendkívül egyszerű szabással úgy készült, hogy az anyagból semmi se vesszen kárba.

SLÁGERLISTA

1. (3) Szentiván

(Koncz Zsuzsa)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 FEB 15.

Békés m. Népújság

Szokolay Sándor

KÖRÖST

KULTURÁLIS MELLÉKLET

1021

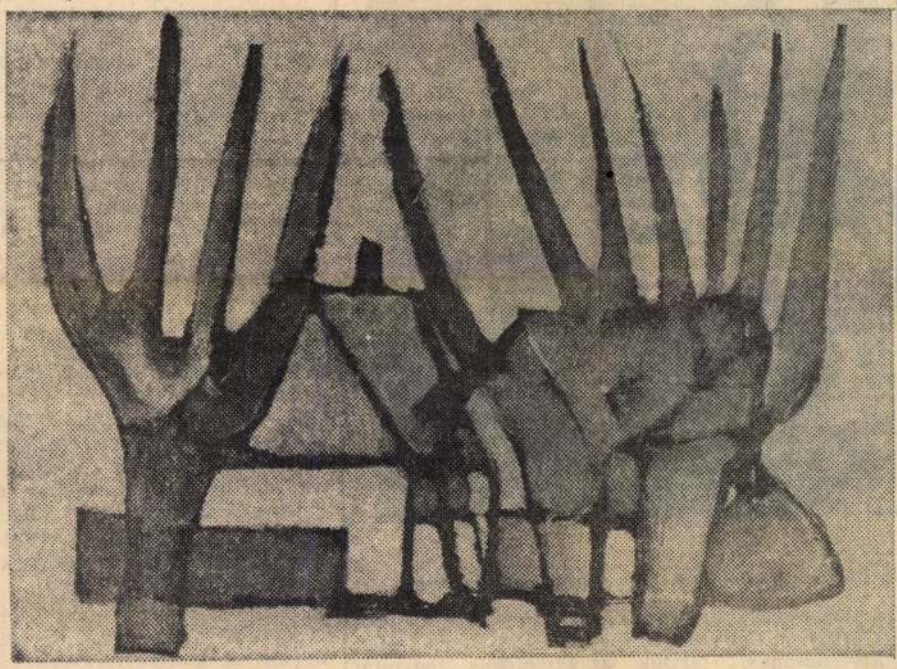

Szokolay Sándor Alföldi tanya

ek:

közös öröm?

mind a tizenhatan, az épülő óvoda előtt.

ért nem mond-
gy megy, mint
karikacsapás.
ó ízeire, és fő-
gére már rá-

emlegetni, és, hogy képesek voltak a nagy változtatásra, ezért tartják az összefogás legszebb példájának azt a konyhát. Az is! *Szabó Sándor*, a nagyközségi

Két év alatt 150 lakás

A Békési Építőipari szövetkezet tavalyi termelése értékben 30 százalékkal haladta meg az 1974. évit. A növekedést elősegítette a középfalblokkos technológia, amelyet két éve vezetett be a szövetkezet, s azóta ezzel az eljárással 4-5 szintes épületekben mintegy 150 lakás épült. A munka szervezettebbé és termelékenyebbé vált, s a gazdasági eredmény alapján a dolgozók tavaly csaknem 7 százalékos béremelésben részesülhettek.

Az eredményhez jelentősen hozzájárultak a szocialista munkaversenyben részt vevő brigádok, melyek közül Baji Gábor kőművesbrigádja hatszor, Csávás Sándor asztalosbrigádja háromszor nyerte el a megtisztelő címet.

Az idén 142 lakás építését kezdi meg a szövetkezet, s ebből 82-őt az idén átad. Jelentősebb feladata még a Békéscsabai Kötöttárugyár békési telepének az építése, egy százszemélyes fiúkollégium építésének megkezdése, a Békés megyei Víz- és Csatornamű Vállalat békési telephelyének, valamint a békési ÁFÉSZ étterme és konyhájának a bővítése.

A szövetkezet az idén fejleszti a szakipari részlegeit, elkezdi a központi beton-előregyártó telep kialakítását. A továbbiakban bővíti és korszerűsíti az asztalos műhelyét. Nőveli a

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szokolay Sándor

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1976 FEB 4

1021

Szokolay Sándor kiállítása Nagyszénáson

A sok kiállításról ismert festőművész ezúttal nem képeit, hanem faragott és faragott-festett bútorait állította ki Nagyszénáson. A kiállítást, melyet a napokban zártak, mintegy ezren látták.

Az Országos Iparművészeti Tanács által zsürizett bútorok, faragványok a múlt századi tótkomlósi tájjellegű muzeális bútorok ihletésére születtek és azoknak méltó utódai.

Szokolay Sándor faragott és festett-faragott bútorait és festményeit a közeljövőben a makói járási művelődési központban mutatják be.

mékbolt
rényben

eknek nemcsak a tejeskávé, a önkiszolgálás művelete is

ponként mintegy 250 diák és felnőtt, illetve átutazó tér be az új élelmiszerboltba, hogy gyorsan és olcsón megreggelizzen — önkiszolgáló módszerrel. Ugyanis a friss tejeskávét, kakaót és tejet mindenki saját maga csapolja bögréjébe.

Hogy az önkiszolgáló élelmiszerbolt és az ötletesen hozzá társított tej-, tejtermékrészleg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Békés m. Népújság

1973 MAJ 6

Szokolay Sándor

1021

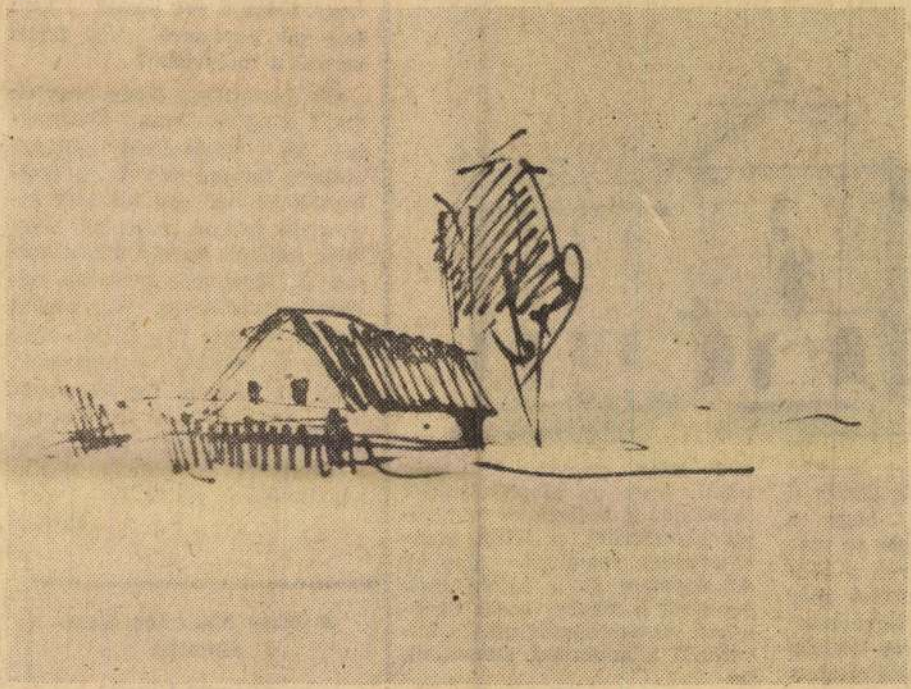

Szokolay Sándor

Tanya

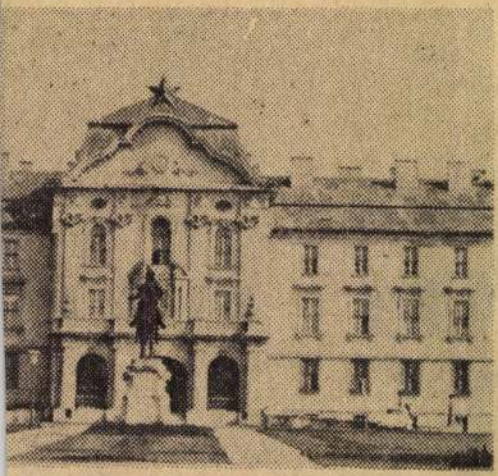

ányi munka
yek között a
olt, hogy a
tagja se ma-
terén a több-
érdemel még
„Ságvárisok"
város fásítási
valósításában

ervezeti éle-

térről talán annyit kell még tudni, hogy az alapközösségek munkáját a kollégiumi közgyűlés koordinálta, a KISZ munkatervében foglaltak alapján. Az egyetem és a kollégiumok jelenéről e néhány soros történelmi visszapillantás után a következő alkalommal számolunk be.

Baukó György
III. évfolyamos állattenyésztő

majd magára Évát, szeretnének jó, közösségért dolgozó embert faragni belőle. S, hogy bíznak benne, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy Évát jelölték megyei tanácstagnak is. Most már nemcsak egy körzet, hanem egy nagyközség gondja nyomja Éva vállát. Kell tehát a segítség, s reméljük, hogy ez nem is fog elmaradni. Ha a kezdeti nehézségek nem szegik kedvét, akkor Éva a választók akaratának méltó képviselőjévé válhat.

L. I.

A Minj Magazint összeállította:

Lónyai László

Szokolay Sándor, festő

MDH

Kiállítása nyílt meg Gyulán

jan. 17-én.

– Kulturális hírek 8

Bn. 1965. jan. 19.

NÉPSZABADSÁG

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 MÁR 25

Békés m. Népújság

Szokolay Sándor
1021

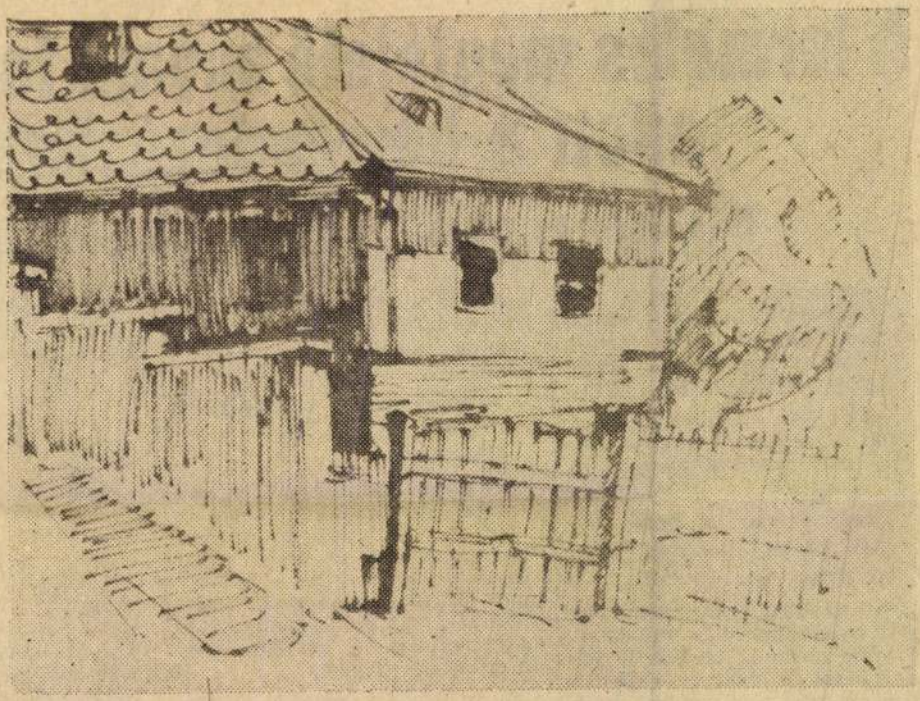

Szokolay Sándor

Ház kerítéssel

A termelés me
adott a bérrendezéshez

Beszélgetés három vállalat igazgatójáv

Beszélgetést folytattunk két minisztériumi tárcához és egy tanácsi könnyűiparhoz tartozó vállalat vezetőjével, s a következő kérdést tettük fel nekik:

— Hogyan hajtották végre az 1972. november 14—15-én hozott párthatározat alapján a bérrendezést?

Korek Ferenc, a Békés megyei Állami Építőipari Vállalat igazgatója:

— Az 1972. november 14—15-i párthatározat a vállalatnál előbbre hozta az 1973-as év felkészülését. A múlt év végén a vállalat gazdasági vezetése, pártbizottsága és szakszervezeti bizottsága a szóban forgó párthatározat tükrében levonta az

sított tájékoztató példányok kerülnek kifüggesztésre a leggyakrabban előforduló munkák új, megemelt bértételeiről.

Blahut Lajos, a MEZŐGÉP Békéscsabai Gyáregységének igazgatója:

— A vállalati központ bérrendezése gyáregységenként más és más, ami az eltérő munkásösszetételből ered. A csabai gyáregységnél a lebontás a munkaügyi statisztika alapján szakmunkás, betanított munkás és segédmunkás összetételének megfelelően történt.

A MEZŐGÉP Tröszt és a vállalati főbb irányelvek alapján, ahol a differenciálást fokozottabban figyelmb kellett venni a kö-

nagyon befoly
kások és seg
létszámaránya
Az eltelt id
ció nem érke
hogy minden
munkája alap
**Újhelyi Sá
Kötőipari V**
— A megyei
és a HVDSZ el
értésével a vá
kos keretet ka
lesztésünk 3 s
Így a vállalati
dés tíz hónap
zóra átlagosan
retből 1 386 fo
fejlesztésből 6
összesen 2 026
lat dolgozóinak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1980 OKT 2

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Szokolay Sándor, fafaragó és festőművész

1021

Szokolay Sándor fafaragó a TIT-ben

A Tótkomlóson élő fafaragó és festőművész Szokolay Sándor látogat hétfőn, október 4-én este 7 órakor a TIT Értelmiségi Klubjába, Békéscsabára. Az országszerte elismert művész fő erénye, hogy tótkomlósi motívumokat, hagyományokat örökít meg alkotásaiban. Mostani beszélgetése alkalmával saját fafaragásait és festményeit is bemutatja a művészet iránt érdeklődő közönségnek.

út 24.

Választási malacok eladók, Békéscsaba, József u. 43.

200 négyszögöl telek eladó. Békéscsaba VII. ker., Váczi út 14. sz.

Egyéves fehér német lapáj kan eladó. Békéscsaba V. ker., Pozsonyi 92.

Békésszentandráson, Körös-parti telkek vikendházzal eladók. Érdeklődni a szarvási takarékszövetkezetnél.

Kövesúthoz közel állattartásra al-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 DEC 10

Békés m. Népújság

Szokolay Sándor

/1021

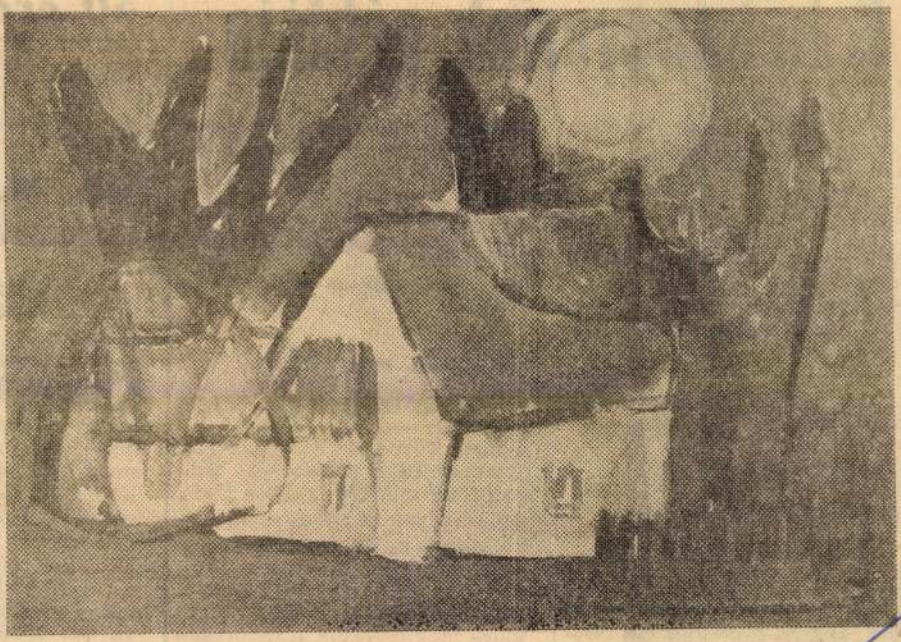

Szokolay Sándor

Tanya

A bélmegyeri[illegible]

Békés után sokáig lakatlan vidéken visz az út, azután balra fordul és úgy ér Bélmegyerre. „Ez a község valahogy kiesik a forgalomból" — így szoktak beszélni róla. A járási pártbizottság nőfelelőse is mondja, hogy amikor megtudta, hogy Bélmegyer is az ő munkaterülete lesz, bizony elkeseredett. A távolság miatt. Aztán nagyon megszerette az itteni embereket, örömmel jár már ide. Itt mindig felüdül, fellelkesül.

A kötetlen beszélgetés

A községi tanácselnök szobájában ülünk. A párt oktatáspolitikai határozatáról beszélgetünk; arról, hogyan próbálják itt megvalósítani az elképzeléseket. Hamar kiderül, hogy Bélmegyeren régóta jó az iskola, a szülők az

séget. A világnézeti ismeretek bővítéséhez cikket vágnak ki otthon a gyerekek, megnézik a tv-híradót meghallgatják a rádiót. Ma már nem zavarják el a tv-től a szülők a tanulót és nem kapcsolják ki a rádiót. Öszhang van közöttük és az iskola között.

Közös erővel

— Az az igazság — mondja a párttitkár —, hogy megelőztük a párt Központi Bizottságának oktatáspolitikai határozatát. Szidott is bennünket az egész járás, amiért olyan részletes és komplex iskolai munkatervet készítettünk, amilyet nem csináltak másutt. Azt mondták: ezek a bélmegyeriek nem tudnak alulni. Előre megterveztük a nemrégen megtartott nevelési értekezletet is. Pontosan az előírt napiren-

Írta: M.

Ősi kultúra f
tán. Történetéb
zadokon át els
mással verseng
a kánok torz
gyezték fel ink
mott, írástudatl
nem látott nép
sorsa csak az o
lom után vált
vá. Előtte tadzs
volt ipar, a föld
közökkel művel
naturális gazdál
tak. Pedig ez a
va sok kiváló
gazdagította az
beri kultúrát.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 27

Békés m. Népújság

Szokolay Sándor

1021

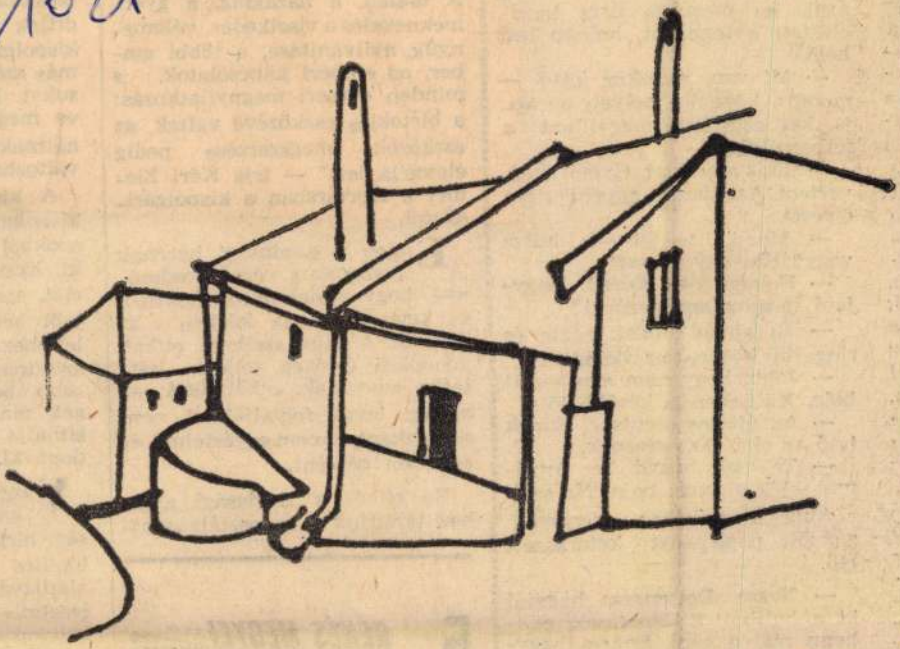

Szokolay Sándor

Udvar

körü-
mint
t va-
ta a
meg-
lazí-
totta
vég-
tőle
ment
udott
nézve
övés-
s do-
jokra,
kell,
apja
hikor
ak él
gyja,
nézé-
ásuk-
arto-
szast,
k. Az
ek, ő
elő-
pri-
bele-
n, sü-
ő már
megy,
gható-

nalja, ilyen a természete, n
csináljon, biztos házat akar ve
ni, ahol a kertben az ő apja f
ásni, ha megunja újra kez
elülteti a tegnapot, holnap le
belőle

— Mi van, rosszkor jöttél
mondta köszönés helyett az a
ja, két ezüstfoga megvillant
félhomályban.

— Cikis a helyzet. Gyevit me
vertem. Azt hiszem, agyonverte
Gyevit.

— Mond, te teljesen hülye
vagy? Be vagy rugva?

— Nekem jött. Késsel. Hagy-
jam magam agyonszúrni?

— És anyád? Csak nézte és
ringatta közben az öcsédet?

— Jobb, hogy nem avatkozott
bele. Különben is később jött.

— Az ájtatos szentség. Ennek
is ő az oka. Az egésznek.

— Te csak hagyd az Anyá-
mat, elég a maga baja. Na szia!

Apja a zsebében keresgélt,
gyűrött papírpénzt kotorászott
elő.

— Nesze. De engem hagyjál
ki a buliból. Előléptetnek, oda-
benn piál a góré. Engem hagy-
jál ki mindenből. Hallod?

(Folytatjuk)

Ennek a gazdasági harcnak pedig az a végső eredménye, hogy átalakulnak, labilissá és kétessé válnak közben az értékek. A nagy, szellemi, etikai, gondolati értékek teljesen háttérbe szorulnak, s helyüket az anyagi javak foglalják el, nem eszközként, hanem egyértelmű és egyetlen célként.

Ha ehhez a gazdasági alaphoz társítjuk az osztálytudat-

kispolgársá
azokból a
ki, akik b
ciót, rango
lebb kerül
lélethez. P
arisztokrác
sebb beos
gét, magas
síthatja a
donával.

Vagy a
sze.
ség birtok
lönülés
alapjává.
érzelmi—e
behangzás
veszélyezt
heti a kö

Ez a ké

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 DEC 24
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Szokolay Sándor
1021

Szokolay Sándor műtermében

Beszélgetők

Magányos ház

Karácsonyi meglepetések

Megoldott kérdés

(Erdei Sándor rajza)

Mi ketten, vagyis Mariska nénám és én már régen megoldottuk a karácsonyi ajándékozás gondjait. De nem ám akárhogyan! Nagyszerűen!

Kezdetben, hosszú esztendőkön át úgy történt a dolog, hogy karácsony délutánján felkerestem Mariska nénit és átadtam neki ajándékomat. Például egy palacsintasütőt vagy ugyancsak például egy családi kefekészletet, vagy ilyesmit. Ugyanakkor ő is átadta nekem az ajándékát: zsebkést, amiben dugóhúzó és körömpiszkáló is van, esetleg sárga nyakkendőt lila pöttyökkel. Egyszer aztán azt mondtam Mariska nénémnek:

— Nézd, Mariska néni, sok pénzt adunk ki így fölöslegesen. Sokkal okosabban tennénk, ha olyasmit vennénk egymásnak, amire szükségünk van. A meglepetés talán kisebb lenne, de az öröm nagyobb. Beszéljük meg ezentúl, hogy mit vegyünk egymásnak. Jó?

— Okos vagy, édes fiam! — felelte Mariska néni —, de ha már a meglepetésről lemondunk, egyszerűsítsük tovább a dolgot. Neked is sok a munkád, nekem is. Miért üljünk össze egy nappal előbb az ajándék ügyében? Ezentúl minden aranyvasárnap délelőttjén találkozunk s bemegyünk valamelyik áruházba. Ott aztán te megveszed nekem azt, amire szükségem van, én pedig megveszem neked azt, amire neked van szükséged. Jó?

Beláttam, hogy igaza van. Sőt, továbbmentem egy lépéssel:

— Tudod mit, Mariska néni? Nem is kell együtt mennünk. Lehet, hogy te nem érsz rá éppen, lehet, hogy én nem. Ilyenkor karácsony előtt te megveszed azt, amire szükséged van, én is megveszem azt, amire nekem szükségem van, aztán másnap felhívlak telefonon és megköszönjük egymásnak a szép ajándékot. Jó?

Ebben egyeztünk meg. Ennek már jó néhány éve és a rendszer kitűnően bevált. Csupa hasznos dolgot veszünk-kapunk magunknak-egymástól. Ámbár tavaly...

Amikor felhívtam néném et, hogy megköszönje nekem, amit vett magának, valósággal áradozott az örömtől:

— Édes fiam — lelkendezett —, egy pár meleg kesztyűt vettem magamnak tegnap, nagyon köszönöm neked. Tudod, titokban már hetek óta erre gondoltam... És te mit kaptál tőlem?

Nem szeretek hazudni. Bevallottam, hogy nem vettem magamnak semmit sem.

— Mariska néni — szabadkoztam —, nagyon sok kiadásom volt az utóbbi időben...

Erre mérges lett:

— Édes fiam, fel vagyok háborodva! Én egy pár meleg kesztyűt kapok tőled és te tőlem semmit sem kapsz? Hát ilyen fukarnak ismersz te engem?

Meg kellett ígérnem, hogy veszek magamnak valamit. Azzal fenyegetőzött, hogy különben eldobja a kesztyűt, amit vett magának tőlem neki.

Tabi László

Párhuzam kis hibával

Néztem a lányt és Dickensre

He

— Mit csoc

Me

Szín: füsttől k

Idő: este tíz k

Szolgálatos re
kolom a kezét,
narancslevet. S
gyok. (Már fizet i

(A presszó egy
koly.)

Icuka: — Egy
veskedik szorgaln
ni a többi kedves
őrke, drága, tanít
dőségre azt a
Rontja a forgalm

Szolg. rend.: —
tom. (A hulihoz l
Széphegyi Tivad
tisztelettel. Szaba
kulturáltabb vis
nem?

Huli: — Nem
apus, hanem egy
Ehelyett az a pu
lamhatalmi szerv
teni? No! Hátra
sürgetni a tömén

Szolg. rend.: (
bizonyos svédcsa

Szokolay Sándor.

a Gyulai Őszi Tárlaton
műrei szerepelnek. „Este" –
„Borulás" c. (említve.)

Dönötör János: Békés Megyei Őszi Tárlat Gyulán

Békés Megyei Népújság, 1971. okt. 29.

Szokolay Sándor festő

Tóthomlósi festőművész – tanár.
Most kiállítása nyílt meg
Békéscsabán.

— : Hír

8

Népszabadság, 1971. szept. 26.

Szokolay Sándor
festőművész kiállítása nyílt meg
hétfőn Mezőkovácsházán. A Tátkom-
lóson alkotó művész munkásságából
a tárlaton 38 olajfestmény és grafika
látható.

Magyar Hírlap 1972/288 8old

SZOKOLAY Sándor zeneszerző

NAGY SIKERREL tartották meg csütörtökön a szófiai Magyar Intézetben a szerző részvételével Szokolay Sándor Kossuth-díjas zeneszerző estjét.

Népszabadság 1983. II. 26.

J. A. Szokolov, festőművész, Szovjetunió: Vologda.

A Miskolci Galériában nyolc művész alkotását mutatta be az elmúlt héten az a kiállítás, amelyen négy vologdai és négy miskolci képzőművész műveit tartalmazza. – Már 1979-ben, a X. országos grafikai biennálé meghívott művészei voltak a vologdaiak. A vologdai négy művész: V. Ny. Korbakov, J. A. Szokolov, V. V. Jevgenyij és J. Ny. Petrov. – Érdekes, hogy a vendégek mennyire másképp látják városunkat. A számunkra szürkének, megszokottnak tűnő épületek képeiken újra régi fényükben ragyognak.

– adorján –: Barátainknál.

Borsodi Bányász, 1984. ápr. 12.

Kokolayné Keszler Sára szobrász

kiállítása a Nagy Balogh János kiállítóterében

Népszabadság, 1987. XI. 24

MDK

Szokoll Aurél, sz. 1894. okl. épitészm.

MMÉE Közl. 1927. dec. 4. 304. l.
Hirdetés tagfelvételről.

MDA

Szokoll Aurél

épitészmérnök

MMÉE Közl. 1928. jan. 8. 12. l.
A Kamara uj tagjai

Szokolov

Oroszfestő

A magyar
parlament
elfoglalás-
c. rajza repr.

Uj Szó
1947 máj. 13.
(A Grekov-
műterem ka-
tonamüvészei.)

Rhé Gyula VIII 198

Dribaumer M. f. XIX.
Duches József, ö, XVIII.
Dudits Andor, f. 1866–.
Duffek Ferenc, kőr. XIX.
Dulcsinszky l. Dulsinsky.
Dulsinsky Tamás, sz. XIX.
Dunaiszky Gusztáv, sz.
Dunaiszky Henrik, sz.
Dunaiszky László, sz. 1822–1904.
Dunaiszky Lőrinc, sz. 1784–1837.
Dunckell Bálint, ö. XVI.
Dunn, kőr.
Durcsinszky l. Dulsinsky.
Durschutz Mihály, ö. XVII.
Du Schrefl l. Schrefl A.
Dussek Ede Adorján, f.

Rónay Mária

Szokolov: Lenin a csőszkunyhóban bujdosik, ef.

KÉPES FIGYELŐ

1948. 4.sz.

Szűts Béláné

I. A. Szokolov: Gyjesmyikov acélolvasztár
1949

Béke és szabadság, 1953. dec. 16
IV. évf. 51 sz.

Rónay Mária

Szeksley,N.I.: A budai vár az ostrom után,szénrajz

SZABAD MÜVÉSZET

1955.4.sz. 150.l.

/A Grekov-studio müvészei Magyarországon/

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
Jevgenyij Szokolov orosz festőművész és grafikus
FÁKLYA
1983 AUG 21
(02)

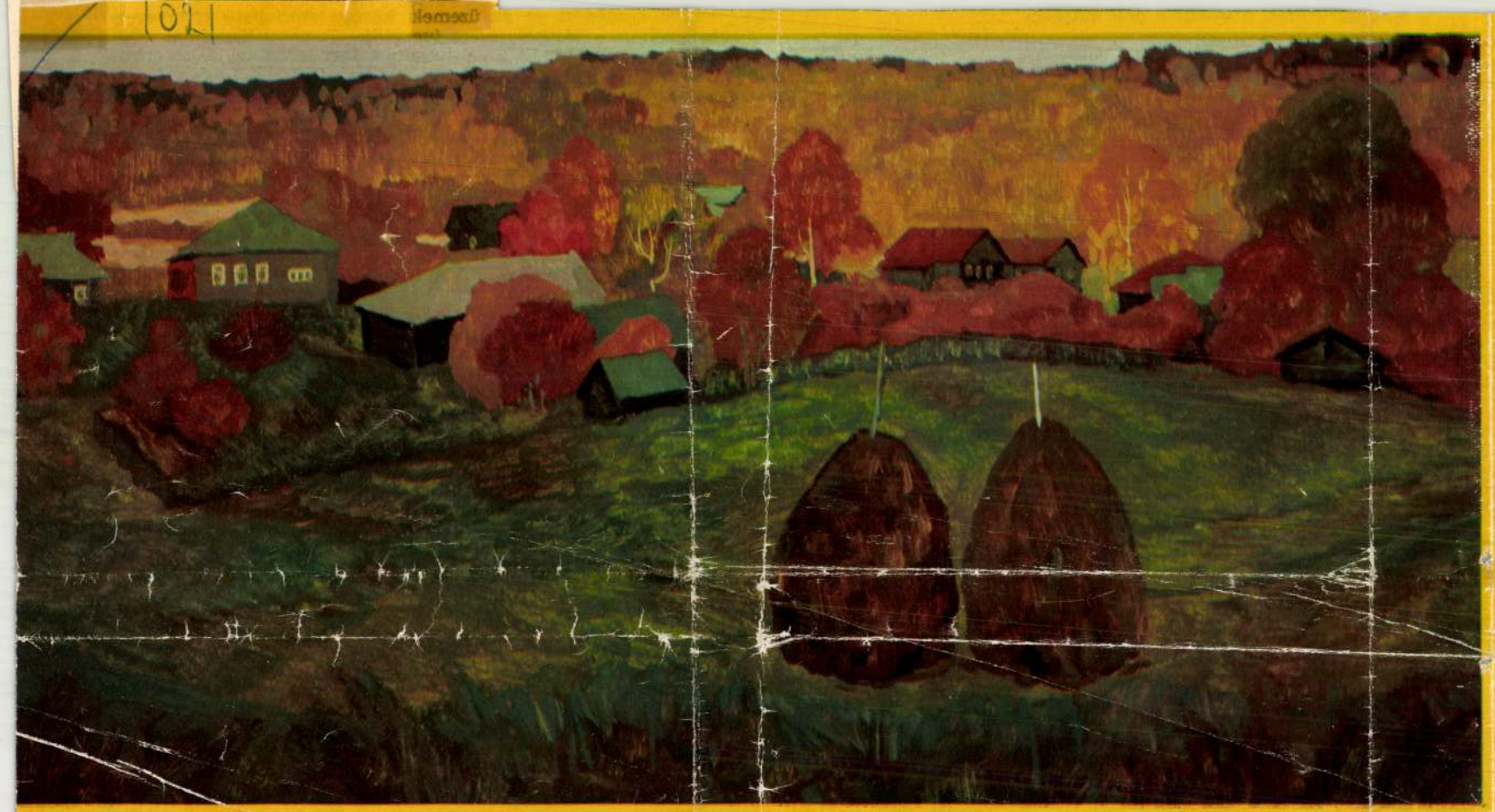

Az ősz színei, 1979, tempera

KÉPEIMEN — AZ ÉN VIDÉKEM

Jevgenyij Szokolov vologdai festőművész kedvenc témája a falu. Különböző évszakokban, a leggyakrabban nyáron és ősszel örökítette meg szülőföldjét, és realista tájképein sikerült megjelenítenie olyan különös jelenségeket, mint a forró levegő izzása a nyári mező fölött, vagy az eső után párolgó szénaboglya.

— Mielőtt rajzolni kezdtem volna — emlékezik vissza Jevgenyij —, megtanultam szántani és vetni. A falusi élet, bár nehéz volt, gazdag anyagot biztosított későbbi alkotói tevékenységemhez.

A falusi származású Jevgenyij Szokolov a népművészeti hagyományok folytatója. Portrékat fest az orosz freskófestészet stílusában, olyan festékekkel, amelyeket a vologdai ikonfestők módszere szerint maga kever közönséges kövekből — vörös téglából, bazaltból, miniumból. Ez a technika felkeltette a restaurátorok érdeklődését is.

Szokolov számára a legfontosabb — a természet iránti hűség. A múlt évben Borsod megyéből Vologdába érkezett festők nem véletlenül mondták, hogy számukra már ismerősek ezek a helyek, Jevgenyij Szokolov Miskolcon kiállított festményei alapján (a kiállítás grafikáit később a miskolci képzőművészeti galériának adományozták).

— Ide látogató borsodi barátainknak jellegzetes, történelmi helyeket mutattunk — mondja Szokolov. — A Ferapont és a Szpaszo-Priluckij kolostorokat, templomokat, amelyek többségét az utóbbi években restaurálták, továbbá a Csoda-tavat... Megbeszéltük közös alkotói problémáinkat, megmutattuk egymásnak képeinket. Szerintem a magyar grafika sokkal elvontabb, míg a mi festészetünk a tárgyszerű formákhoz közelít.

Jevgenyij Szokolov két évvel ezelőtt járt Magyarországon. Az utazás mély nyomot hagyott művészetében — tizenhat művet szentelt Magyarországnak. Ezek: tájképek, városi képek, parasztok, gépkocsivezetők, rakodómunkások portréi. — Néha úgy tűnt számomra — emlékezik vissza —, hogy ismerősöket látok közöttük, hiszen akárhogy is van, finnugor vér is folyik az ereimben (Szokolov ősei vépek).

A. Kiszeljov

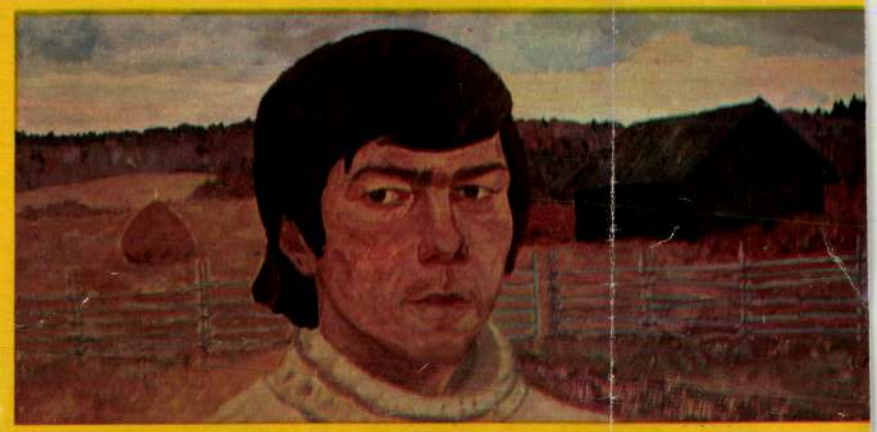

Önarckép, 1979, tempera

A művész családja, 1978, tempera

Magyarok Vologdában. Látogatás a Ferapont kolostorban

a színész nevével is ruházta fel, de a legfontosabb szerep még hátra van: Csehov korai műveinek motívumaiból készített filmben játszik.

Ez Platonov, akit a magyar nézők Nyikita Mihalkov Etűdök gépzongorára című filmjéből ismernek. Platonov, aki meghozta a színésznek a nemzetközi hírnevet, a nézők és a kollégák elismerését (Jack Nicholson, a híres amerikai színész, miután megnézte a Szerelem rabját és az Etűdök gépzongorára című filmet, a következő szöveggel küldte el neki fényképét: Alekszandr Kaljaginnak, akinek a rabjává váltam).

Korábban Kaljagin úgy vélte, hogy a film többet nyújt számára, mint a színház. Most megváltozott a véleménye. És ennek az oka — a Művész Színház új előadása, az Így győzünk!, amelyet Mihail Satrov publicisztikai monodrámája alapján vittek színre.

Mi volt a leglényegesebb a színész játékában? A felülkerekedés. A súlyos betegség legyőzése, annak az embernek a hatalmas ereje, aki képes az utolsó pillanatban, tudva azt, hogy napjai meg vannak számlálva, arra gondolni, ami életének lényege volt — a forradalomra, Oroszországra, a jövőre. A színháztörténészek nem véletlenül jegyzik meg, hogy ilyen Lenin-alakítás még nem volt a szovjet színpadi Lenin-megformálások történetében.

Igyekeztem megmutatni a vezetőt, a politikust — mondja Kaljagin. Véleményem szerint lehetetlen visszaadni Lenin egyéniségét. A színész csak arra képes, hogy néhány vonását megjelenítse, kibontsa, kiegészítse.

— Szerintem ahhoz, hogy ma valósághűen eljátszhassuk Lenint, gyűlölni kell mindazt, ami zavarja életünket, ami felháborít. Társadalmunkból még nem tűntek el a nyerészkedés, a szemfényvesztés, az önzés elemei, amelyeket Vlagyimir Iljics oly élesen kipellengérezett. És vajon elavult lenne Lenin viszonya a béke, a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élése kérdéseihez? És gondolatai a népek egyenlőségéről és testvériségéről? Ezek még ma is aktuálisak.

Ezek egy olyan színészpolgár szavai, akit nyugtalanít országa és az emberiség sorsa.

Jelena Zonyina

Kaljagin szívesen szerepel a rádióban és televízióban. Egyik legutóbbi bátor kísérlete – eljátszotta a tévében Rabelais Gargantua és Pantagruel című regényének összes szerepét

Gelman: Mi, alulírottak című darabjában, Singyin szerepében

A Vallatás című film egyik jelenete. Szejfi Ganyijev – Alekszandr Kaljagin

Poluorlov, Mihail Roscsin komédiájának, a Régi újévnek főhőse

Jobbra fent: a Szerelem rabja című film egyik jelenete

Csapágytörnyök, a vologdai gyár termékei

Ekkor kezdődött el a
seny: nálunk a Miskolc
kolcon pedig a Vologdai ü
benne. A versenyeredmé
fonónők kedvezményes s
utazhatnak.

Az ilyen kapcsolatok
deklődésünket felkeltette
magyar barátaink példáját követve
nyersanyagot feldolgozó üzemet. A fiatalok segítségével ez a részleg rövid időn belül fel is épült. Tavaly járt nálunk többek közt Tajzs Irén, Dokus Sándorné és Dobrosi Barnáné. Magyar vendégeinknek tetszett, hogy a mi fonónőink a gyárhoz közel laknak, saját óvodánk, úttörőtáborunk és ifjúsági sportiskolánk van. — Az önök munkatársnőinek a szociális ellátása kiváló — jegyezték meg.

A miskolci gyárban a legmélyebb benyomást az intenzív munka melletti magas technikai kultúra keltette bennem. A miénkhez hasonló gépek üzemelnek folyamatosan a magyaroknál állandó műszaki ellenőrzés mellett. E mutatók javításában segít nekünk a kombinát műszaki felújítása, amit ebben az ötéves tervben fejezünk be.

A Vologdai Lenfeldogozó Kombinát egyik üzemcsarnokában

Ember volt az embertelenségben

Schweitzer Albert-dombormű Budapesten

Ritka alkalom, amikor az élet értelmét és igazi tartalmát adó fénylő részecskék — mint tarka mozaikszemek — egységes képpé formálódnak, emberség és művészetek egymással találkoznak. Ilyenkor érezzük fokozott mértékben a szétdaraboltság, elkülönülés, szembefordulás, bizalmatlanság, elidegenedés, meg nem értés fájdalmát. És ezzel egyidőben megsejtjük az egybetartozás, a közös gyökér valóságát. Azt, hogy a teremtő Isten ereje és szeretete hívta életre mindazt, ami bennünk, körülöttünk él és mozog, örül és szenved, gyönyörködtet és felemel, emberségre és áldozatra indít.

Ezek a gondolatok és érzések ébredtek a szépre és jóra fogékony testvéreink szívében, amikor először pillantották meg a negyed századdal ezelőtt az örök hazába költözött egyik „legemberibb ember", Schweitzer Albert arcvonásait a nevét viselő budapesti szeretetotthon falán úgy, ahogy az ajándékozó művész, *Szokolayné Szesztay Sára* megörökítette. Nyugodtan mondhatjuk: önmagát adta ebben a „lelkéből lelkedzett" művében.

Július 14-én volt a műalkotás átadási ünnepsége. Ez fényes napja marad a Schweitzer Albert Otthonnak. Méltó az intézet rendeltetéséhez, ahhoz a mérhetetlenül sok szeretethez, odaadó törődéshez, állandó gondoskodáshoz, ami létrehozta és ami benne mindennapi kenyérré, éltető, gyógyító, vigasztaló erővé, áldássá vált.

Az átadási ünnepségen részt vett az otthon valamennyi lakója, gondozók és gondozottak. De eljöttek mindazok, akik szívügyüknek tekintik a szeretetszolgálatot, a diakóniát, akik vonzódnak a széphez, a jóhoz. Ott láttuk *dr. Bodoky Richárdot*,

akinek Svájból idetelepedett édesapja: *Biberauer Richárd* alapította meg hazánkban a szeretet és könyörületesség intézményes szolgálatát, az első diakonissza anyaházat, a Filadelfiát, a Bethesda kórházat.

Derencsényi Zsuzsanna intézetvezető megnyitó és köszöntő szavai után, *Gulyás László* zeneszerző meggyőző erejű, mélyen átérzett beszédében mutatott rá azokra a közös vonásokra, amelyek Schweitzer Albert személyét, a róla elnevezett szeretetotthont és Szokolayné Szesztay Sára művészetét összekötik. Az őserdők orvosa életének titkáról szólva, az ő saját szavát idézte: „Harmincéves koromig az igehirdetésnek, a tudománynak, a zenének szentelem életemet, de utána olyan útra lépek, amelyen közvetlenül szolgálhatom felebarátaimat, mint ember az embert." A szobrászművészt ez az önfeláldozó szellem ihlette és ragadta magával. A trópusi kalapot viselő, mélyen barázdált arc, a jóságos, szánakozó tekintet akár egy magyar parasztember képe lehetne.

Ezután Szokolayné Szesztay Sára beszélt arról, hogy mit jelent nekünk Schweitzer Albert. Nagy megtiszteltetés, hogy elkészíthettem ezt a szobrot — mondotta. — Büszke lehet ez az öregotthon arra, hogy nevét viselheti az emberiség jóltevőjének, aki lemondott rangról és biztató művészi és tudományos érvényesülésről, hosszú élete fél évszázadát áldozta a legnyomorultabbak gyógyítására, megmentésére.

A szolgáló szeretet, az emberség példája, a bizonyságtétel, a képzőművészeti alkotás látható, érzékelhető, szívet-lelket gyönyörködtető kifejező erejét kiegészítette, teljes érvényűvé avatta *Szokolay Balázs* és *Szokolay Ádám* magas színvonalú hangversenye. Mintha a zongora billentyűi, a zene felemelő szárnyalása, Schweitzer arcának a művészek irányába forduló tekintete őt magát tette volna jelenvalóvá. A művészi kezek Bach és Weber szonátáit szólaltatták meg. A közönség áhítatos figyelme, az elismerés és köszönet kifejezése tanúsította: megértették, szívükbe zárták az üzenetet, az Igét, a mi Urunk Jézus Krisztus hívó szavát, amit Schweitzer Albert is meghallott és átélt, ami ellenállhatatlan erővel vezette útján: „Jertek, én Atyámnak áldottai, örököljétek ez országot, amely számotokra készíttetett a világ megalapítása óta" (Máté 25:34).

Horváth György

SZOKOLAYNÉ SZESZTAY SÁRA
Reformátusok Lapja 1990. 31. sz.

zésre, ebben a két tételben: a bevett vallásfelekezetek között „tökéletes egyenlőség és viszonosság" állapíttatik meg, továbbá: „a vallásfelekezetek minden egyházi és iskolai szükségei közállami költségekből fedeztessenek." A körülbelül egy félszázad óta a lelki ébredéssel kapcsolatban egyre inkább erősödik az evangéliumi egyházakban a meggyőződés, hogy az az egyház, amelyet az állam tart el, az államnak a szolgája s csak az az egyház lehet igazán a Krisztus szolgája, amely hívei áldozatkészségéből él. Kivilágosodott, hogy a szabadság írott malaszt, ha nem megpróbáljuk. Nincs más megoldás, mint meghatározni egy átmeneti időt s az alatt az államsegélyt csökkenő mértékben folyósítani, az önfenntartó jövedelmeket megfelelően fokozni addig, amíg az egyházi források az elmaradó külső segítséget tökéletesen pótolják.

Az is világos mindebből, hogy az egész kérdészszövedéket együtt és egységesen kell megoldani. Nagy politikai hiba volna egyes problémákat kiragadni, előre megindítani a csatározásokat s mindkét felet abba a kellemetlen helyzetbe hozni, hogy előzetes állásfoglalára érkeztem Esztergomba, hogy három diáklány — köztük egy szlovákiai magyar — a „konfirmáció" szó jelentését boncolgatta.) Mindet itt és most nem sorolhatom fel, csupán a legfontosabbakat, amelyek esetleg felkelthetik a lelkipásztorok, teológusok, tanárok érdeklődését. A szerzők pontos címét szívesen közlöm mindazokkal, akiknek munkáját-szolgálatát az alábbi dolgozatok esetleg segíthetik. 1. *Berkes Balázs:* Sárospatak szellemisége. 2. *Berke Zsófia:* Amit Göncön és környékén láttunk, hallottunk. 3. *Csipkés Katalin:* A tiszadobi református templom története és az 1739-es pestisjárvány. 4. *Godó János:* Szemelvények a győri diakonissza közösség múltjából és jelenéből. 5. *Rudovics Beáta:* Kitelepítés — állam — egyház. 6. *Szenttornyay Andrea:* A pápai református kollégium visszaállítása. 7. *Rojkó Annamária:* Peregrináció a magyar művelődéstörténetben. A szerzők húszon (olykor tizen-!) éves magyar fiatalok. Akik máris hozzájárulnak az egyház, az egyházak restaurációjához. Ilyen dolgozati témák mellett természetes, hogy a nyári egyetemre ellátogatott — több más „iskolafundáló" szakemberrel együtt — *dr. Bibó István*, a „Baár-Madas" igazgatója is.

Ugyanígy, szinte magától értetődő, hogy a legjobb „papiros peregrinálók", azaz a legkiválóbb dolgozatok szerzői a Soros Ösztöndíj Bizottság jóvoltából *valóságos* vándorútra is kelhettek. Mégpedig egy „katolikus" és egy „protestáns" útvonal közt választva vagy Janus Pannonius, vagy Apáczai Csere János nyomába, Dél- és Közép, illetve Nyugat-Európába.

Nagyon reméljük, hogy hasonló (de akár szerényebb és rövidebb) diákkóborlások bőven jutnak majd az újjászületett iskolák diákjainak, illetve cserkészeinknek is. „Európátlanított" évtizedek, s a mohóügyetlen „bevásárló turizmus" évadai után jó volna visszanyernünk — fiatalnak és idősebbnek egyaránt — az elveszített (vagy inkább: elrabolt!) peregrinusi méltóságot.

Addig is, örüljünk az első fecskéknek, az Esztergomi Peregrinus Egyetem vándorainak, s reméljük, hogy legalább annyi könyv és gondolat-vásárfiával térnek vissza, mint hajdan Janus Pannonius és Apáczai Csere János!

P. É.

A másik elv pedig az, hogy az egyház és állam viszonyának rendezésénél a földreform során kisajátított ingatlanok, az infláció következtében elvesztett tőkék s az olyan háborús károk miatt elpusztult javak kárpótlása, melyekért az állam felelősséget vállalt, magánjogi igény s ennek kielégítése után kell megállapítani a segélyezés kulcsát, mert az egyház magántulajdonának önhibáján kívüli elvesztésével került olyan helyzetbe az állammal szemben, amely a szerződő felek szabadságát és függetlenségét befolyásolhatja.

Közli: **Dr. Barcza József**

Esztergomi Peregrinus Egyetem

Sokáig csak halkan mertük kimondani: (vagy inkább gondolni!) sokoldalú, művelt, európai rangú értelmiség elképzelhetetlen a tanulmányi vándorutak — peregrinációk — feléledése-felélesztése nélkül.

Már az 13. Esztergomi Művelődéstörténeti Nyári Egyetem témája — Egyház és társadalom a békés rendszerváltozásban — jelezte, amit később, egy magánbeszélgetés során, több törzs-hallgató is megerősített: olyan együttgondolkodásra adott alkalmat-lehetőséget ez idén a nyári egyetem, mint elődei soha még.

Örvendetes, az ökumené hétköznapjainkba épülését bizonyító jelkép, hogy az idei programfüzeten az esztergomi bazilika és a Vizsolyi Biblia címlapjának reprodukciója látható. S bár az egyetem első hazai szakaszának a magyar katolicizmus egyik rangos központja adott otthont: — a Papi Szeminárium —, az esztergomi előadásokat követő jutalomperegrináció nyertesei és a már 1990 tavaszán elbírált pályamunkák témái közt szép számmal adódtak protestáns vonatkozásúak is. (Az „egyetemnyitogató" reggelén például ar-

Grofalai Sándor festő-művész

1974. JÚLIUS 1.

Vasárnap történt

Számos kiállítás és rendezvénysorozat nyílt meg, illetve folytatódott vasárnap az ország különböző területein. *Orosházán* a Szántó Kovács Múzeumban Szokolai Sándor festőművész kiállítása nyílt meg. *Balassagyarmaton* a Horváth Endre Galériában Pál Ferenc és Pál Ilona keramikusok gyűjteményes kiállítását avatták. A *győri* Kisfaludy Színház együttese Scherbakov Edith Piaf életéről szóló művével búcsúzott az évadtól, habár a legsikeresebb darabokat nyáron is láthatja majd a közönség a győri vízi és fertőrákosi barlangszínpadon. *Várpalotán* a „Folklórpódium '74" című népművészeti fesztivál gálaelőadására került sor, *Baján* a Bajai nyár '74 rendezvénysorozat keretén belül a dunai halászéletet elevenítették fel és tűzijátékkal, lampionos csónakparádéval színesített „Aranyponty" ünnepélyt tartottak a bajai halászok.

leti integrációban megszakkal akarják kikényszeríteni a ciprusi kérdés olyan „megoldását", amely végső fokon az észak-atlanti tömb felvonulási területévé változtatná a szigetet a Földközi-tenger keleti térségében.

Ezt a provokációs politikát felháborodással ítélik el a ciprusi hazafias erők — állapítja meg a hírmagyarázó. — A Makáriosz elnök vezette kormány szi-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

Magyar Hírlap

Rónay Mária

Szokolov, Nikoláj: Szovjet-tisztek a NewYork-kávéház terraszán, rajz

KÉPES FIGYELŐ

1946. 39.sz.

Rónay Mária

Szokolov, Nikoláj: Dunai hullámok, rajz

KÉPES FIGYELŐ

1946. 39.sz.

Rómay Mária

Szekolov, Nikoláj: Az Erzsébet-híd, rajz

KÉPES FIGYELŐ

1946. 39. sz.

Szokolovszky

órás

Kassa

XVIII. r.

l.

Pritz

33-1-

M. O. D.

Szokolovszky József

kassai órás

XVIII. sz. vége

Állóóra fatokban

ütőszerkezettel

5. ankc.

Postatakarék

1929. dec.

INSTRUCTUS ingatlan és áruforgalmi
Budapest, V.Visegrádi ucca 17.

Nagys.

dr. Szent

Tisztelettel ér
számu háznkban bérelt lakásának l
nel visszavonhatatlan érvénnyel a
intézetre engedményeztük és tiszt

Szokolovszky József

orás

Kassa 1811.

l.

Arch. Ép 1915

362. l

Mihály Rezső: Gyászolók.

Szokolszky Miklós festő

Liánitása volt

a szombathelyi Savaria Muzeum Ban

Művészet 969 dec.

Szokolovszky Margit
textil
1926 – 28
Einnisk 1930
89. l.

C

álla
a kabinetiroda

A

MÜEMLÉKEK ORSZÁ

Szokolszky József

órás Kassa

Louis XVI. Korabeli
óra.

Erod
=
Csányi Mihárát

100. l –

Szokolszky József

órás Kassa

XVIII. sz.

irod

Pritz

56. l.

Szokolovszky
órás Kassa
Pritz
33. l.

A kassai Miklósbörtön Múzeumának szekrényórája (19. kép.) ettől alig tér el. Igen egyszerű példánya a század második felében megnyugvó ornamentikájú típusnak. öntött, urnával lezárt, bronzfogantyú és szövétnekek a díszei. A felső, középső zománclapon „Szokolovszky in Caschau" jelzés olvasható.

Szokolszky Miklós

Vákosmérés c. műve (eml.) IV. díjat kapott a Vas megyei pályázaton

N.N: Kiosztották a megyei pályadíjakat

Vas Népe 1970 III. 29

Szokolovszky József

órás Kassa

Preitz 33. l.

56. l.

Szokolovsky József
órás

l

Mihalik Miklósbört
54. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

XII. Vegyesek.

(2621—2854.)

		Kikiáltási ár pengőben
2621.	*Az iszákos.* Szobrocska elefántcsontból	48
2622.	*Állóóra* és két karos gyertyatartó, bronzból, festett poreellánbetétekkel	250
2623.	*A verekedő.* Szobrocska elefántcsontból	48
2624.	*Női képmás.* Miniatűr	28
2625.	*Kínai férfi.* Elefántcsont faragvány	32
2626.	*Kínai gyermekek.* Elefántcsont faragvány. (Csekély hibával.)	12
2627.	*Kosár,* bronzból	26
2628.	*Fali ingaóra,* ütő- és zenélőszerkezettel	72
2629.	*Doboz,* fényezett mahagónifa	15
2630.	*Ampolna,* alpakkából	10
2631.	*Ostyatartó,* alpakkából	10
2632.	*Ampolna,* rézből	30
2633.	*Legyező,* valódi csipkéből. (Hibás.)	18
2634.	*Madonna* (Máriacelli), festett faszobrocska a XIV. sz. ízlésében. XVIII. sz. Házoromról	8
2635.	*Szivarszipka,* faragott tajtékból. Tokban, szopókája törött	72
2636.	*Elefánt,* kínaezüstből	72
2637.	*Ismeretlen festő,* XIX. század eleje, Férfiképmás. Miniatűr	61
2638.	*Pipa,* fából faragott, magyar címerrel. XIX. sz. közepe	20
2639.	*Notesz,* teknőcborítású táblákkal. 1870 körül	20
2640.	*Domborműű,* elefántcsontból	20
2641.	*Állóóra,* bronzból és kétkaros gyertyatartó. (Hibás.)	153
2642.	*Kis állóra,* bronzból, lovagló hölgy alakjával. 1860 körül	31
2643.	*Útióra,* bronzból. (Hibás.)	72
2644.	*Ismeretlen festő,* Női képmás. Miniatűr	20
2645.	*Váza,* rézből, zománcozva, ezüst foglalatban	16
2646.	*Varródoboz,* diófából, berakott díszítéssel	28
2647.	*Fali villanykar,* aranyozott bronz, üvegbúrával	18
2648.	*Doboz, teknőcből,* éneklő madarakkal. Louis XVI.	220
2649.	*Nagy füles tálca,* alpakkából	100
2650.	*Ismeretlen festő,* Női képmás. Miniatűr	20
2651.	*Halastál,* alpakkából, betéttel	80
2652.	*Fényképkeret,* ébenfából, márványmozaiklappal	20
2653.	*Állóóra,* mahagónifa tokban. Westminster	280
2654.	*Tiroli férfi.* Elefántcsont faragvány	24
2655.	*Tiroli nő.* Elefántcsont faragvány	24

Kikiáltási ár pengőben

2656. *Írókészlet*, bronzból, márványtalapzaton. 5 darab . . 160
2657. *Mária a gyermekkel*. Színes dombormű polionfoglalatban és fakeretben. XVIII. sz. 45
2658. *Gyümölcsállvány*, alabástromból 15
2659. *Füstölő*, bronzból. Japán modorban 23
2660. *Állóóra*, márványból, ütőszerkezettel 80
2661. *Női mellszobor*. Fehérfém 22
2662. *Álló villanyóra*, márványtalapzaton 80
2663. *Korsó*, alpakkából 80
2664. *Díszkorsó és tál*, aranyozott és ezüstözött bronzból, domború mithológiai jelenetekkel 100
2665. *Vívófelszerelés*, 8 drb 27
2666. *Ismeretlen festő*, Férfiképmás. Miniatűr 80
2667. *Ismeretlen festő*, Női képmás. Miniatűr 100
2668. *Ismeretlen festő*, XVI. Lajos képmása. Elefántcsontra festett miniatűr. (Kissé repedt.) 40
2669. *Karosgyertyatartó*, aranyozott bronzból. Egy pár . . 100
2670. *Kancsó* ónból, fedővel. Szép, magyaros vésett virágdísszel. Erdély, XVII. sz. vége 30
2671. *Díszserleg*, a XVI. század modorában. Galvanoplasztika 20
2672. *Villanylámpa* aragonitból. (Javított.) 20
2673. *Állóóra*, alabástrom oszlopokkal 120
2674. *Kancsó*, Thomas Sthin 1603. évi híres munkájának kitűnő másolata 30
2675. *Levélnehezék* bronzból 16
2676. *Magyar díszszablya*, türkiszekkel kirakott veretekkel és elefántcsontmarkolattal. Pengéje XVII. sz., markolata és hüvely XIX. sz. 65
2677. *Gyümölcsállvány* alpakkából, csiszolt üvegtállal . . 12
2678. *Állóóra* fatokban, ütőszerkezettel. Készítette: Josef Szokolovszky à Cassachu. (Kassa?) XVIII. sz. vége . 80
2679. *Utióra* bronzból, ütő- és ébresztőszerkezettel . . . 40
2680. *Urna fedéllel*, vasból, domborúan öntött bányászalakokkal. XIX. sz. első fele 25
2681. *Kazetta* vert vörösrézből, domború díszítéssel. XVII. század 70
2682. *Levesestál* ónból. XVIII. sz. (Rozsnyó város egykori szavazóurnája.) 40
2683. *Kávéfőzőgép* rézből 15
2684. *Kétágú gyertyatartó* alpakkából. Egy pár 40
2685. *Álló villanylámpa* bronzból 45
2686. *Vizsla nyúllal*. Öntött vas. (Hibás.) 18
2687. *Állóóra* márványból, bronz díszítéssel. Készítette: Pidget, Páris 300
2688. *Doboz* rézből, vésett díszítéssel 30
2689. *Váza* ónixból, zománcozott bronz foglalatban. 2 darab 40
2690. *Állóóra* faragott és aranyozott fatokban, ütőszerkezettel és naptárral. Tetején Pallas Athéne aranyozott alakja. Gorgó-fejes pajzsán a szemek mozognak az inga járása szerint. XIX. század eleje 300
2691. *Ovális tálca* fémből, fekete és arany lakkal . . . 5
2692. *Gyertyatartó* szerpentinkőből. Egy pár 25
2693. *Levélnehezék* achátból 10
2694. *Bernáthegyi kutya*. Festett bronz 12

Árverési Közlöny
1929. jun. 4. rk. 7.

Szokolszky Miklós

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

VAS NÉPE
Szombathely

1970 FEB 10

1021

Fel kell figyelnünk rájuk!

Fiatal képzőművészek tárlata az Ifjúsági Házban

Reprezentatív budapesti kiállítással ünnepelte tavaly fennállásának 10. jubileumát a Fiatal Képzőművészek Stúdiója. A tárlat anyagát Szombathelyen is szerettük volna látni, annál is inkább, mert a Stúdiónak két tagja él megyeszékhelyünkön: Szokolszky Miklós és Vértesi Péter. Ami a múlt évben nem sikerült, most valóra vált: a szombathelyi Ifjúság Háza látogatói február 15-ig gyönyörködhetnek a Stúdió tagjainak java „termésében". Csupa olyan mű került itt falra, amely a legszigorúbb zsüri előtt is kiállta a próbát; azok a grafikák, amelyeket már megvásárolt népköztársaságunk Művészeti Alapja.

Magáról a Stúdióról annyit feltétlenül el kell mondanunk, hogy a 35 évnél fiatalabb képzőművészeket tömöríti tagjai sorába, a Művészeti Alap és a KISZ KB együttes védnöksége alatt. Jelenleg szobrász, festő és grafikus szekciója van. A fiatal művészek erkölcsi és anyagi támogatását, világnézeti és emberi fejlődésük előmozdítását tekinti céljának. Széleskörű ösztöndíjrendszere sok pályakezdő művész számára biztosít lehetőséget a kibontakozásra. A felvételt művekkel kell kiérdemelni (sőt újabban már csak a Művészeti Alap tagjait veszik fel), de ugyanakkor teret adnak (Budapesten műtermeket, grafikai műhelyt is biztosítanak) mindenfajta művészeti kísérlet céljára.

Jó példája ennek az okosan nyújtott szabadságnak a Szombathelyen rendezett tárlat is. Ahány kiállító művész, annyiféle felfogás, stílus, művészeti hitvallás. Néhány dolog — mégpedig fontos, meghatározó jellegű vonás! — ennek ellenére is egymáshoz közelíti őket. Elsősorban lendületes, egészséges témavilágukat, melyben nyoma sincs „elidegenedésnek", szorongásnak, és a polgári halandzsa egyéb varázsigéinek. Együvé tartoznak kompozíciójuk figurális (sajnos, egyúttal kissé illusztratív) jellegénél fogva is, végül közös a felhasznált anyag: a kiállított 22 kép túlnyomó többsége linometszet vagy litográfia, néhány rézkarccal elegyítve.

A látogatót elsőként a friss Derkovits-díjas Vagyóczky Károly kettős Einstein-portréja állítja meg. A rendkívül kifejező képen nonfiguratív elemeket ötvöz a művész a naturális ábrázolásmóddal, mindezt olyan érdekes harmóniába oldva, hogy a téma mély gondolatiságát is maradéktalanul meg tudja őrizni.

Figyelmet érdemel Tassy Béla illusztrációja Juhász Ferenc verseihez. A művészt szemmel láthatóan a Virágzó Világfa kötet ihlette különleges technikájú, ritka érzékenységű réckarcának megoldására, melyen szecessziós motívumok vegyülnek az ősi magyar hitvilág képszerű elemeivel.

Örömmel láttuk Benkő Katalin „Dionysosi játékok" című linometszetét. A szombathelyi származású, fiatal művésznő már több kiállításon szerepelt városunkban, így nem idegen a tárlatlátogatók előtt. Ez alkalommal a görög mitológia közismert formakincsét használja fel a derű, az életöröm megszólaltatására kissé konzervatív módon, de igényesen.

Össze nem illő elemek meghökkentő társításával hívja fel magára a figyelmet Bálványos H. Rezső „Anzix" című litográfiája. Egy — feltételezhetően római — utazás emlékei elevenednek meg a szélsőségesen szürrealisztikus kompozíción. Technikailag olyan tökéletes, hogy sajnáljuk, amiért nem vált többé különleges formai játéknál.

Feltétlenül meg kell még említenünk D. Szabó László a plakátművészet formai hatás-eszközeit érvényesítő, montázs-szerűen felépített Guevara-portréját és Sziráki Endre mély átéléssel, kulturáltan, szépen megoldott színes rézkarcát, az „Egyszerű asszony"-t.

A kiállítás létrehozása az Ifjúság Háza és a Fiatal Vasi Képzőművészek Csoportjának közös érdeme. Az ötlethez és a megvalósításhoz egyaránt gratulálunk. Kár, hogy a szombathelyi középiskolák tanulói nem látogatják elég nagy számban — vagy még inkább: szervezetten! — ezt az alapjában véve kitűnő tárlatot. A közvetlen esztétikai élmény mellett jó ismerkedési alkalom lehetne a holnapi felnőttek számára a holnap magyar festészetével!

— Kár —

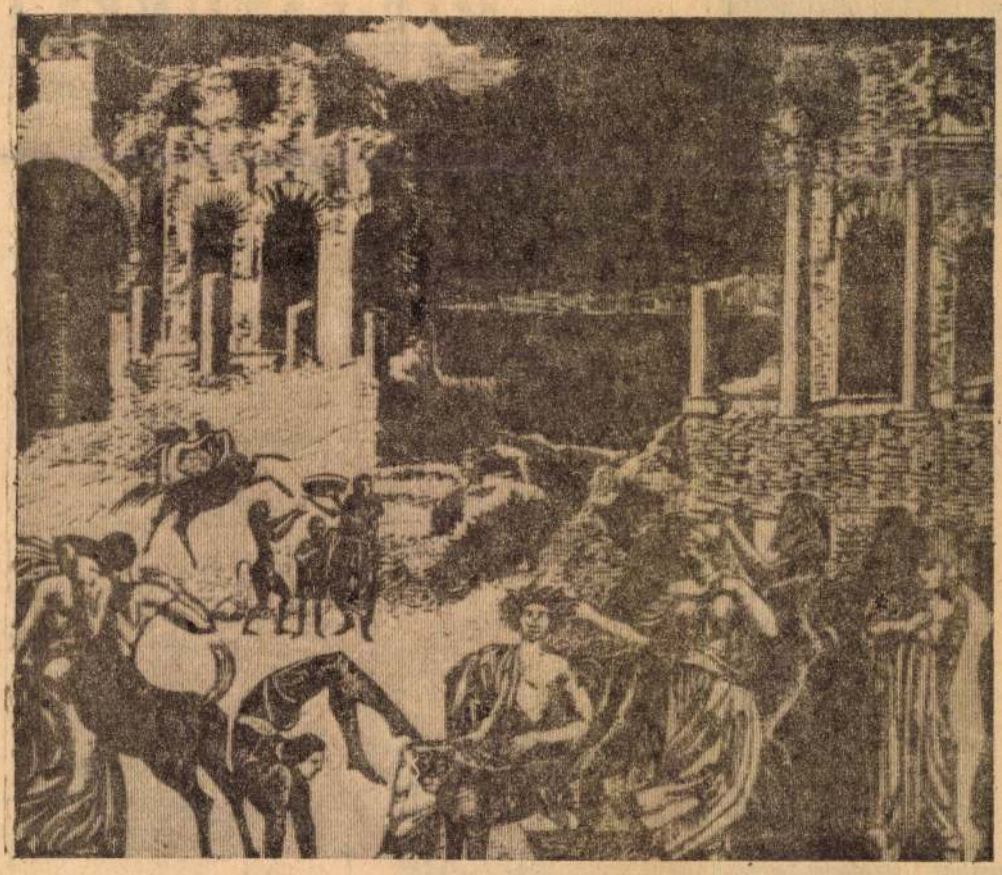

Benkő Katalin: Dionysosi játék (linómetszet).

upa

ztika) és Beleznay (VM Közért) I. osztályú bajnokok

ás a kupavédő — Csík Márta újabb sikerei

radt betegsége miatt az egyik esélyes, *Papp József*, így a döntőre Beleznay és Harangi állt asztalhoz. *Beleznay 3:0-ra biztosan győzött és övé lett az aranyérem. Végeredmény:* 1. Beleznay Mátyás (VM Közért), 2. Harangi (BVSC), 3. Kocsics (Csepel), 4. Rózsás (BVSC). Indulók száma: 28.

A nőknél az I. osztályúak

CSÍK MÁRTA

versenyén 24-en indultak. A *döntőt Kisházi Beatrix és Petrányi játszotta,* Kisházi végig jobban játszott, — és ha unalmas mérkőzésen is, — biztosan győzött 3:0-ra. A harmadik szettben Kisházi már 10:1-re vezetett. *Végeredmény:* 1. Kisházi (Statisztika), 2. Petrányi (FTC), 3. Papp (Statisztika), 4. Jurikné (FTC).

Az I. osztályúaknál egyébként a harmadik hely sorsát külön mérkőzéseken döntötték el.

A serdülőknél a leányoknál hazai siker született. *Csik Márta,* a Savaria versenyzője döntőbe jutott, itt a vidéki ranglista második helyezettje, *a miskolci Brilla ellen biztosan győzött 2:0-ra.* Eredményhirdetéskor kétszer is a versenybizottság asztalához hívták a tiszteletdíjak, illetve érmek átvételére, miután *az ifjúsági leány egyesben is dobogóra került.* Csik Márta hatalmas küzdelemben maradt alul a döntőbejutásért lejátszott mérkőzésen a későbbi bajnok Szendivel szemben, bronzérmes helyezése így is nagyszerű fegyvertényként könyvelhető el.

Ifjúsági leány egyes (44 induló): 1. Szendi (FTC), 2. Molnár (Miskolci ÉMTE). Döntő: 2:0. — 3. Csik Márta (Savaria Cipőgyár), Maroti (Bp. Postás).

Serdülő leány egyes (15 induló): 1. Csík Márta (Savaria Cipőgyár), 2. Brilla (Miskolci ÉMTE), 3. Schilinger (Bp. Postás), Frank (Bp. Postás).

További eredmények:

Női II. osztály (53 induló): 1. Molnár Anna (Miskolci ÉMTE), 2. Rózsásné (Statisztika). Döntő: 2:0.

Férfi II. osztályú (67 induló): 1. Rózsás Péter (BVSC), 2. Arató (Pécsi Bányász). Döntő: 2:0. — 3. Samborszky (Egyetértés), dr. Harcsár (VM KÖZÉRT).

Ifjúsági fiú (39 induló): 1. Chikán (Bp. Postás), 2. Németh (Aknamélyítő). Döntő: 2:1. — 3. Gara (Bp. Postás), Pataki (Diósgyőri VTK).

Serdülő fiú (15 induló): 1. Rapcsák (BVSC), 2. Várnai (Bp. Spartacus). Döntő: 2:0. — 3. Schilinger (Bp. Postás), Frank (Bp. Postás). A szombathelyi Ráth (Haladás) a nyolc között végzett.

— potháru

A TOTÓ 6. heti telitalálata

1. Bologna—Verona	x
2. Brescia—Inter.	x
3. Cagliari—Fiorintina	x
4. Lanerossi—Bari	1
5. Roma—Napoli	1
6. Sampdoria—Lazio	2
7. Torino—Juventus	2
8. Atalanta—AS Reggina	1
9. Taranto—Ternana	x
10. Cesena—Catanzaro	1
11. Foggia—Pisa	1
12. Mantova—Monza	x
13. Perugia—Piacenza	x
+ 1	
14. Modena—Reggiana	x

MIT HALLUNK — MIT LÁTUNK?

RÁDIÓ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20 Romatikus zongoraművek. — 9.00 Gyermekrádió. — 9.35 Tánczene. — 10.05 Zenekari muzsika. — 11.00 Iskolarádió. — 11.35 Magyar operákból. — 12.30 Melódia koktél. — 13.58 Vincze—Innocent Vince: Pacem in terris. — 14.06 Grant kapitány gyermekei. R. játék. II. — 15.10 Rádióiskola. — 16.05 Rossi-Lemen énekel. — 16.20 Az élő népdal. — 16.30 Beszélgetés egy vidéki körzeti orvossal. — 16.50 Suppé: Könyűlovasság — nyitány. — 17.05 Svédország és Európa I. — 17.20 Zenekari muzsika. — 18.13 Könnyűzenei híradó. — 18.43 W. Backhaus zongorázik. — 19.25 A Szabó család. — 19.55 Népdalcsokor. — 20.26 Puccini-áriák. — 20.46 Benny Goddman együttes. — 20.59 Esti beszélgetés. — 21.29 Lemezekközt válogatva. — 22.20 Budapesti beszélgetés Gertler Endrével. — 23.25 Tánczene. — 0.10 Kórusművek.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05 Operett. Rátonyi műsora. XIII. — 9.05 Olasz muzsika. — 12.00 Murántúli magyar népzene. — 12.22 Mozart szonáta. — 12.45 Törvénykönyv. — 13.03 Händel operáiból. — Kettőtől — hatig... Zenés délután. — 18.10 Mi a filozófia? C. — 18.35 Fúvószene. — 18.45 Verbunkosok, nóták. — 19.35 Kovács Dénes hegedűestje. — Kb. 21.30 Az újjászülető esszé. — Kb. 22.00 Könnyűzene. — 22.20 Népi zene. — 23.15 Daljátékrészlet. — 23.28 Kamarazene.

GYŐRI RÁDIÓ

Napi krónika. — Tánczene. — — Elhangzott műsorainkból. — Szórakoztató muzsika.

TELEVÍZIÓ

BUDAPEST

8.05 Iskola-tv. Orosz nyelv (ált. isk. 6. o. ism. 13.10) — 9.00 Olvasás (ált. isk. 3. oszt. ism: 14.00). — 9.20 A Varsói Szerződés. A tv politikai tanfolyamának adása a honvédség részére. — 9.55 Történelem. (ált. isk. 6. o. ism: 14.55). — 11.05 Kémia (ált. isk. 7. o. ism: 15.50). — 11.55 Filmesztétika. Középisk. I. oszt. — 17.58 Hírek. — 18.05 Hókusz-pókusz... — 18.35 Jégtörőhajók a Dunán. — Kisfilm. — 19.05 Esti mese. — 19.20 László király. A kecskeméti színház előadása felvételről. — Az előadás előtt: Beszélgetés Turián Görggyel, a darab rendezőjével és Buda Ferenc költővel. A szünetben Kb. 20.30 Tv-híradó. — 21.50 Család és társadalom. 6. szerelem, 1970. — 22.15 Tv-híradó. 2.

POZSONYI MŰSOR

11.30 A sztálingrádi csata. — 12.00 Tv-híradó. — 17.35 Ifjúsági magazin. — 17.55 Az irodalom nagyjai. Anatol France. — 19.20 Tv-híradó. — 19.30 Sí vb. — 19.40 A sztálingrádi csata 6. győzelem. — 20.10 Telekvíz. — 21.20 Vidám farsangi műsor. — 21.40 Tv-híradó.

JUGOSZLÁV MŰSOR

Szokolszky Miklós

Városi égbolt c. képe (eml.)

szerepel szombathelyen

Kulcsár János: Tavaszi Táslat 1971

Vas Népe 1974 V. 1

Kinises Kalendáriom 1929

Kialudt tűzhányók birodalma.

Irta: *Gaál István.*

A magyar hegyek Hamupipőkéjéről lészen szó.

Ha az olvasó nem találja ki egyszeriben, melyik hegységünkre gondolok, vegye csak sorra a mesebeli Hamupipőke jellemző tulajdonságait. Úgy vélem ugyanis, ezek a jellemző vonások az ismertetésre itt célba vett hegyvidékre teljesen ráillők. Mert, úgy-e, Hamupipőke felületes megtekintésre egészen igénytelen kis csitri volt. Sem csillogó nefelejcskék szemei, sem eperajkai, de még csodálatosan parányi lábai sem tűntek föl senkinek. Az ám! De csak azért, mert ezeket a ragyogó bájakat nem tekintette meg senki. Míg aztán végül...

De legyen elég a meséből. Hiszen aki Csonkamagyarország kevés hegyvidékeit ismeri, már bizonnyal föl is kiáltott:

— Megvan! Tudom már, melyik hegyvidékről lesz itt szó.

S én készséggel el is hiszem, hogy összes hegyeink alapos ismerői (ugyan hányan vannak?) már az eddigiekből is ráismertek Hamupipőkére. Mert vajjon melyik hegységre illenék jobban ez az elnevezés, mint arra, amelyik bár az örökös hó határáig fölnyúlakodó sziklás bércek nélkül szűkölködik, sőt járhatatlan szakadékoknak, meg fejszét nem látott ősrengetegeknek is híjjával van, mégis nagyon sok szépséget rejteget. Olyan szépséget, aminő csak igazi hegyvidéknek lehet sajátja. S még egy nagyon fontos közös vonása van Hamupipőkének a Hamupipőkehegységgel. Az, hogy bizonnyal azért nem vesszük számba még mi, pestiek és pestkörnyékiek sem, mert ez az igénytelen külsejű hegyvidék itt van a közelünkben, a Duna—Ipoly „kuckó"-jában. Tehát olyan közelségben, ahol akár minden nap is meglátogathatnók.

...Ezek után pedig egészen természetes és érthető, hogy — ma nem látogatjuk meg, hanem majd legközelebb... amikor ráérünk. Nos, ez a „legközelebb" pedig rendszerint annyit jelent: „ad graecas Kalendas". Ezért ismeretlen s ezért Hamupipőke — a *Börzsönyi hegyvidék.*

Amint Túladunán való jártomban tapasztaltam, egy kis névrokon is zavarja az igazi Börzsönyi-hegység hírének terjedési hullámait. Ha egyesek, főként tolnaiak és baranyaiak — a Börzsönyi-hegység nevét ismerősnek nyilvánítják, úgy minden bizonnyal a Bonyhád melletti Börzsönyi-hegyre értik. Ez utóbbi pedig a Bonyhád—Szekszárd közti homokos, agyagos rétegekből fölépült alacsony dombsornak csak egyik 203 m. magas kúpja.

A valódi Börzsönyi hegység pedig mintegy 553 km.²-nyi területet behálózó vulkános eredetű hegyvidék.

Hétmillió esztendő.

Már a kőzettanban s a hegyszerkezettanban járatlan hegymászó is fölismerheti a Börzsönyi-hegyek vulkános származását. Sőt ahhoz sem kell mélyrehatóbb szakismeret, hogy a sok különálló s különböző kőzetfajokból fölépült, cukorsüveg-alakú hegycsúcsot megannyi külön kitörés eredményéül ismerjük föl.

Ha pedig részletesebb földtani kutatástól sem irtózunk, hamarosan rájövünk, hogy a vulkáni kitörés-sorozat kezdete előtt, a földtani harmadkor közepe táján lagunás, homokzátonyos tengerpartvidék terült itt el. Ezt a síkságot azután alaposan megváltoztatta Vulkánusz.

Érdekes különben, hogy az így képződött hegyvidék, amely azon frissiben természetesen jóval tekin-

télyesebb és zordonabb volt, nem szorította ki teljesen a tenger vizét. Sőt kétségtelen bizonyítékaink vannak rá, hogy a vulkáni lávákból és hamuból fölépült hegytömeg szigetcsoportként állott ki az óceánból. Kétségtelenül igazolják ezt a hegység peremét köröskörül beszegő tengerparti kőzetek, (homok, kavics és záfonymészkő), valamint a hajdani tengerpart állatainak maradványai. Különösen Szob, Kemence, Nagy-Maros, Szokolya, Diósjenő és Hont nevezetesek ország-világ előtt az ott lelhető, igen jó állapotban fönnmaradt tengeri csigáikról, kagylóikról, meg koralljaikról. Még cápafogat és halcsigolyákat is gyüjthetünk, ha szerencsénk van. Annak is kétségtelen bizonyítékaira akadhatunk, hogy a legutóbbi vulkáni kitörések hamuja részint tengerbe, részint szárazföldre hullott.

Mert jól meg kell ám jegyeznünk, hogy a Börzsönyi vulkáncsoport nagyon hosszú ideig volt „működő" állapotban. Ez a hosszú idő legalább is néhány százezer esztendőt jelent. S így az sem csoda, ha ennyi idő alatt a tenger szintje sem maradt állandó, hanem — mintegy 120 méterrel — alább szállott.

S amikor földtani kutatásaim közben egy-egy turistá[illegible] össze a jószerencse, ak[illegible] mészetesen csak kávé[illegible] adagoltam a Börzsö[illegible] egyvidék földtani történetét, mindegyik érdeklődéssel hallgatta s úgy láttam, minden egyes esetben teljesen meggyőzőknek találták a nekik bemutatott, s valóban kézzelfogható bizonyítékokat. Legvégül azonban sohasem maradt el a kérdés:

— De hát hány esztendeje is annak, hogy itt tengerek voltak?

Erre bevezetésül rendesen a földtani évszámítás alapjairól tartottam rövid előadást. Viszont — legnagyobb csodálkozásomra — mindezek után mégis nagy meglepetést szokott okozni, amikor kimondtam:

— A Börzsönyi hegység mai számítás szerint mintegy 6—7 millió esztendős.

— De hiszen ez rengeteg idő!

— A legelső élőlények az ősóceán meleg vizében pedig 1500 millió évvel ezelőtt keletkeztek. Ez tehát még rengetegebb idő!

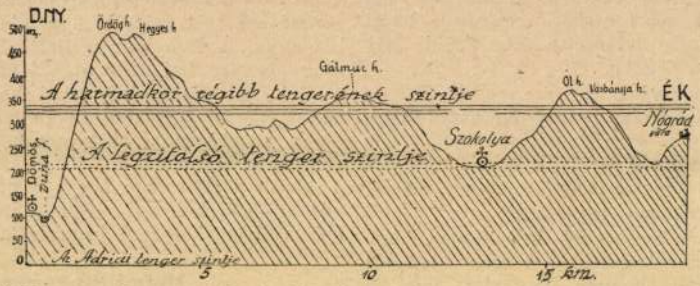

A Börzsönyi-hegységet elborító két legutolsó tenger partvonalának nyomai. (Dömös és Nógrád vára közti szelvény. A hegyek magassága az alap mértékéhez képest erősen torzított.)

Tájképek a Börzsönyből.

A Börzsönyi hegység déli lábánál, az U-alakú visegrádi Dunaszoroson a „tájképi szép" olyan páratlanul vonzó, enyhe bája ömlik

A szakolyai r. k. egyhá[illegible] intézetének birtokai.

(A „Martinam" vagy Szent M betűjét a XVI. századból.)

Ezzel kezdi a Szokolyai Ecclesiae Martinam Ordinis Sancti Basilii Magni Protocollum nevű könyv azon megjegyzéseit, melyek a szakolyai templomban és a szomszédos Szokolya-Hutta szétszórt szétszórt szétszórt

...tegy elővárosaként amelyet 1352 ...zéseket. Ezt a
...t több rendbeli ki- a Pálosok szán... ...gtelenül va-
...ruházott város, jómód- a kolostor az o... ...vette volt
...ben egyre gyarapo- fegyintézete. ...
...m ellen... éveiben az S hogyha sok egyet, ...hez a te-
...tak végig a ...osság a XVI. rülethez kapcsolódó történelmi neve-
...dig pestis irtotta...rök dúlá- zetességet ezúttal figyelmen kívül
...rák ura- hagyunk is, lehetetlen legalább rövi-
...zántot- den nem érintenünk *Szondy* György
...pe- várát, Drégelyt, amelynek ma már
...II. romjaiból is alig látható valami. Ro-
hamosan pusztul Nógrád várának

Kilátás a „Szabó-szikla" környékéről nyugat felé, a Várbükkre
(Gaál I. felv. 1919.)

Károly idejében tehát már újabb eddig fönnmaradt néhány bástya-
betelepítésre volt szükség. Ezek az fala is. Ezek azonban még ma is
ekkor (1715—1735.) bevándorlott né- sok kirándulót vonzanak a kialudt
metek azonban máig sem magyaro- tűzhányók eme birodalmába.
sodtak meg.

Turista tanácsadó.

Ugyancsak mozgalmas múltat bi- A Csóványos (Korányos), Nagy-
zonyít az a tény is, hogy a Börzsönyi Hideghegy, Nagy-Inóc, Magas-Tax,
hegyvidék egyes községei gyakran Magasfa 900 m. körüli csúcsuk kö-
változtatták helyüket. Szokolyán a zelsége főleg Szokolya és Diósjenő
tatárdúlás idejéből való barlanglaká- felé vonzzák a turistákat. S ennek
sok is láthatók. Történelmi neveze- felé vonzzák a turistákat. S ennek
tességű Mária-Nosztra kolostora, a két magyar falunak lakói szeretik

A Börzsönyi-hegység vázlatos térképe.

Szokolyai rég egyház
urvacsora kelyhe

ugyan, de némely dologban mégsem értik a tréfát. Szokolyán a többek közt nem igen tanácsos a „megborotvált gombóc'' felől érdeklődni. (A gombóc t. i. megpenészedett, s ezt nézte volna egy jámbor atyafi szakállnak, amit állítólag leborotvált.). Rossz nyelvek azt is rebesgetik, hogy a szokolyiak „enyveskezű'' természetét a váci bótosok is ismerik. Nagyobb torlódás alkalmával a portéka körül tolongó atyafiakra a rőfös rá is szokott szólni:

— Szokolyiak csak hátra!

Igaz-e, nem-e? — nem tanácsos firtatni.

Diósjenőn viszont valahogy meg ne kérdezze a turista: igaz-e, hogy a faragószéket (négylábú bognárszerszám) megfejték? Ha pedig mégis megkérdi, nagyon jó lábának kell lennie.

S nemcsak ez a két falu szere-

röl veszik át az elne
területet ugyanis ke
lami „csaszlaui virágsz
föl annak idején. Kitü
mert az összes tót eredet
dülő-nevek kivétel nélkül
vannak leírva, ezzel szemben *Szallas*-
bérc, *Széles* mező, *Ól*hegy, *Szén*-
patak, *Méz*bánya helyett a térképen
„Szalas berc'', „Szöllös mező'', „ölhegy'', „Szimpatak'' (!), „Meszebánya'' olvasható. Azt sem könnyű kitalálnunk, hogy a térképen látható „Nyired''-et a valóságban *Nyírrét*-nek, a „Sámost''-t pedig *Somos*-nak mondják. S nemde jellemző, hogy a diósjenei *Poros* hegyet a csaszlaui térképész „Boros'' hegynek írja?

Hanem talán még ezeknél is veszedelmesebb hibák az egymással össze-vissza csere-berélt vagy általában rossz helyre írt hegy-, völgy- és dülőnevek. (Szokolyán Magoshegy
[illegible] Kőhegy. Verőcén Magoshegy

Műemlékek Országos Bizottsága
Tekintetes Igazgatóságának,

Budapest
Högyes Endre u 10

KÖZÉRDEKBŐL FONTOS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VAS NÉPE

1971 JAN 17

1021

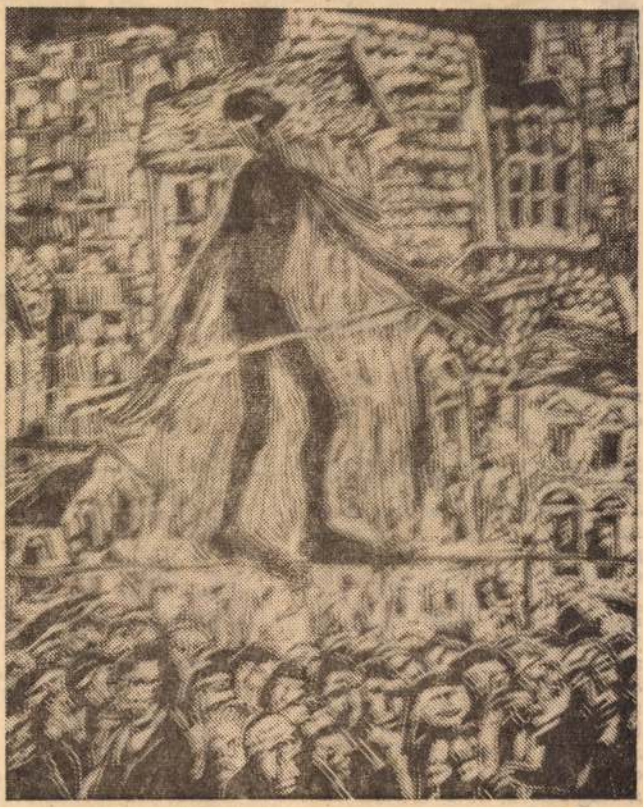

Szokolszky Miklós: Kötéltáncos (linómetszet)

Szokolszky Miklós

CSALA
és otth

Kisfiúknak — kisl

Ha egyáltalán lehet gyermekdivatról beszélni, mindenesetre csak örömmel üdvözölhetjük azt a „divatirányzatot", hogy a gyermekruháknál „nem divatos" már a túlcsipkézett, díszített, fodros-bodros ruha, amelyben gyermekeink bizonyára nem érezték jól magukat. Gondoljunk csak vissza hányszor láttunk a parkban vagy a játszótereken gyermekét kézenfogva tartó anyukákat, azzal a jelszóval, hogy ne menj oda a homokhoz, mert bepiszkítod a ruhádat, vagy a nagymama óvta féltő gonddal a kislányt, gyűrött lesz a kötényked. A gyermek viszont sírva, legjobb esetben vágyódva nézegeti többi társait, mert neki nem szabad — féltve a ruhácskát — ját-

SZOKOLYA (Hont)

RMV 3, 34 l.

REF. TEMPLOM azelőtt a nálosoké volt

ROM nálos kolostor maradványai - a falu határában.

Szokolya

Szokolszky Miklós

Emlitve

Kulcsár János: Az ifjúság rangja
Vas Nepe, Szombathely 1970. feb
22.

Szokolszky Miklós
festő

A szombathelyi Savaria Múzeumban
rendezett kiállítást.

—:—

Művészet, 1969 december – 31 lap

Szokolszky Miklós festő

kiállítása nyílik

a szombathelyi Savaria

Múzeumban

N.N.: Kiállítások, tudományos ülés,

bemutatók, pályázatok

Vas Népe 1969 X 2

MDK

Szokoly Ignác pécsi ácsm.

1782. felszab. Pécsett

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló, 1913.

nov. 30. 3-4. l.

MDK.

Szokolszky Miklós

Kiállitási kritika

Vas Népe 1967 juni.18.

Szolcsky Jamás grafikus

„Kilencet" kiállítása a szombathelyi
művelődési és Sporthár Galériájáró,
Vas megyei fiatal képzőművészet
csoportja, grafikáját állított ki,
kiemelt a „Janitó" és a „Harafelé" c. művéket

Vas Vépe, 1968 jul 3. „Fiatal vasi
művészet Tárlata" (Bertalan) írta

Szokolszky Miklós

„Hajnali utazás" és „Találkozás" c. Képe (eml.) szerepel a vasi képzőművészek tavaszi tárlatán

Kulcsár János: Egy lépcsőfokkal feljebb

Vas Népe 1969 V. 11

Szokolszky Miklós

5 képe (eml: Játékok)

szerepel az alábbi táslaton

B.L.: Fiatal vasi képzőművészek
táslata

Vas Népe 1969. II. 23 Pold.

Szoholszky Miklós
festő

Csepregen a Vas megyei falucban él, dolgózik és alkot a fiatal szombathelyi születésű festő.

---:Kiállitási naptár.

Müvészet, 1974.december - 49.oldal.

Szoholszky Miklós
festő

„Fekete bárány"
(repro)

---:Kiállitási naptár.

Müvészet, 1974.december - 49.oldal.

Szoholszky Miklós
festő

Szoholszky Miklós a Forradalmi Múzeumban, Szombathelyen szerepelt tárlatával november 15 - december 15-ig.

---:Kiállitási naptár.

Müvészet, 1974.december - 49.oldal.

Szokolyai rk. templom

(Hont vm)

Régi templomát a XVI. sz. ban a kálvinisták foglalták el.

1894-ben új templomot épitettek a Szent Örzőangyalok tiszteletére.

Ugyanitt Ref. templom

Chobotvác 145, 146. l

Szokolya vára

(Sokoľa)

Abauj vm.

Képpel

Janota III

49 – 581.

HELYSÉG	SZAKCSOPORT	ALCSOPORT
VÁRMEGYE	KOR	SZÁRMAZÁSI HELY
ŐRZÉSI HELYISÉG		MESTER
TULAJDONOS	MÉRET	SZEMÉLYI VONATKOZ
TÁRGY		EGYÉB ADAT

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Szokolyai ref. templom

Egyhor pálos templom
(Nógrád vm)

Bar Bpestbalp
128. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

1969 OKT 1

1021

Szokolszky Miklós

SZOKOLSZKY-KÉPEK a múzeumban

Kevés képpel is lehet sokat mondani, bizonyítja meggyőzően Szokolszky Miklós tárlata a szombathelyi Savaria Múzeumban. Pályafutását nyolc rövid mondattal, kiállított műveit pedig két kép másolatával érzékelteti a katalógus. A szombathelyi képző egykori hallgatója, a hosszúperesztegi általános iskola rajztanára eddig a megyei tárlatokon szerepelt, most pedig első jelentős önálló bemutatkozására hozott *olajképeket, monotípiát, lánómetszetet, tusrajzot, akvarellt és temperaképet.* Ez utóbbi felsorolás egyúttal jelzi is a műfaji és technikai sokoldalúságot, a kifejezési formák változatosságát. Első bírálói ebből a sokféleségből a *grafikai* oldal erősségét emelték ki, de alaposabb vizsgálódás meggyőz mindenkit arról, hogy Szokolszky *festményei* — főleg a jelentősebbek — művészi érték szempontjából ugyanolyan fontos, ha nem fontosabb szerepet töltenek be munkásságában, mint a grafikák.

Siratók

Művészi értéken ebben az esetben is a forma és tartalom szerves egységét, a bennük kifejezett érzések, gondolatok erejét, igazságát, hitelességét értjük. Szokolszkytól hiába várnánk a táj, az ember, az események másolását, noha ember- és tájközelségét vitatni sem lehet. Édeskés falusi idillnek nyoma sincs képein. A *„Hajnali utazók"* fáradtsága, a *„Siratók"* fájdalma, *„Kőmíves Kelemenné"* szívszorító tragédiája (s e képben a székely balladák drámai hangulata), a falusi ház előtt *„Bámészkodók"* közönyös-szürke arckifejezése, a táj fölött kavargó felhőkkel terhes *„Égbolt"* nyomasztó látványa s több más kép jelzi Szokolszky művészi szemléletének drámaiságát, gondolatiságát. Nagyon szép portréin is felfedezhetjük ennek a felfogásnak a nyomait, egy-egy borongós tekintet, arcvonás ábrázolásában. Vívódások, fel nem oldott feszültségek és végig nem harcolt küzdelmek tükröződnek az alakok megformálásában és a színek kiválasztásában, kompozícióban és a témaválasztásban. Egy fiatal művész vall itt önmagáról, a faluról (amelylyel találkozott), emberekről, akik között él és dolgozik, gyermekekről, akik az iskolában körülveszik.

Néha úgy tűnik, hogy komor színeit a gyermekrajzok játékosságával szeretné feledtetni. Önarcképén éppúgy feltűnnek a sematikus gyermekrajz-figurák, mint a „Századunk" című olajképen. Aztán kiderül, hogy az ellenpontozás nem enyhíteni akarja a drámai feszültséget, hanem hangsúlyozni, a szemlélet (minden látszat ellenére) felnőttes és nem gyermeki. Sőt, érezhető bizonyos ironikus mellékhangsúly is ezeken a képeken, ahogy a gyermeki (vagy gyerekes) naivitást megkérdőjelezi.

Előfordul, hogy azonos témáról, ugyanazon tárgyról több technikai eljárással készít képet, ilyenkor a mű pályafutását figyelhetjük meg a grafikai születéstől az olajkép-beteljesülésig. Ezzel elmélyíti témáit, finomítja a hangsúlyokat, kikísérletezi az *átvitel* műfaji lehetőségeit. Kerüli a fölösleges részletezést, nagyobb színfoltokkal és a hangsúlyos részletek kiemelésével dolgozik. *Szubjektív,* önmagából, érzéseiből, gondolataiból kiinduló egyéniség, aki a festészet és grafika számos műfaji változatában önmagát igyekszik feltárni, megismerni még az olyan látszólag „tárgyilagos" képekben is, mint a „Hajnali utazók". *Színvilága* még nem érte el a teljes kibontakozás gazdagságát, néha egyhangúnak tűnik, de erős drámaisággal telíti képeit, s ez figyelemre méltó erény és előny, mert megóvja a könnyű megoldásoktól. Szombathelyi bemutatkozása a fiatal vasi képzőművészek számára is jelentős eredmény, a művészetkedvelő közönségnek pedig a fiatal művésszel való ismerkedés tartalmas élménye.

Bertalan L.

Önarckép

VAS NÉPE
Szombathely

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

jak emlékei közt"

s Lakatos József festőművésszel)

tartósan falun. Mivel magyarázza ezt?

— A képeimen „antropomorfizált" tárgyi emlékekkel néprajzi gyűjtőútjaim során ismerkedtem meg. Rokonaim, barátaim sorsán keresztül azt a katarzist is át tudom érezni, amely az utóbbi évtizedek során parasztságunk lelkében végbement. Általában úgy érzem, hogy a falu jobban „megéli" azokat a közösségi élményeket, amelyeket városi környezetemben hasztalan keresek. Mindezeknél fontosabb azonban egy igen tudatos törekvés: önmagam, szemléletem, kifejezési formáim megújítása érdekében én is szeretnék egészen az alapokig visszanyúlni, mint ahogy azt nálam nagyobbak is megtették. Az alapokat számomra a nép művészete, gazdag érzelemvilága, gondolatköre jelenti.

— Nagyméretű olajképein általában a sötét tónusok uralkodnak, témában és színekben egyaránt. A „Ne lőj!" szívszorító kiállása a barbárság ellen, a félelem misztikumát idéző „Lidérc", az „Egy élet", vagy az „Itt egy ember lakik" tragikus bezártsága aligha csábítja vásárlásra a tárlatlátogatókat, holott a művész számára az sem közömbös, hogy eljutnak-e képei a közönséghez.

— Valóban, az említett képekből aligha válik lakásdísz, de nem is annak szántam őket. Én mást értek a „társadalmi megrendelés" alatt. A tárlatokon egyébként gyakorta nyílik alkalmam arra, hogy műveim hatását lemérjem azokon, akik értik és szeretik a művészetet.

— Közismert tény, hogy Lakatos József fiatal kora ellenére egyike a legtöbbet szereplő kiállító művészek-

...ra Budapesten a Fiatal Művészek Klubjában. Örömmel vettem részt a szlovákiai cserekiállításon, és a területi szövetség évenként megrendezett gyűjteményes kiállításain.

— Legközelebbi tervei?

— November végén Budapesten, a Mester utcai „Pincetárlaton" mutatkozom be önálló anyaggal. Ezt követően máris meg kell kezdenem a felkészülést arra a kiállításomra, amelyet a győri Műcsarnokban rendeznek meg, előreláthatólag május hónapban.

— A Vas Népe olvasói nevében sok sikert kívánunk, és reméljük, hogy mielőbb találkozhatunk Vas megyében is Lakatos József új alkotásaival!

(kulcsár)

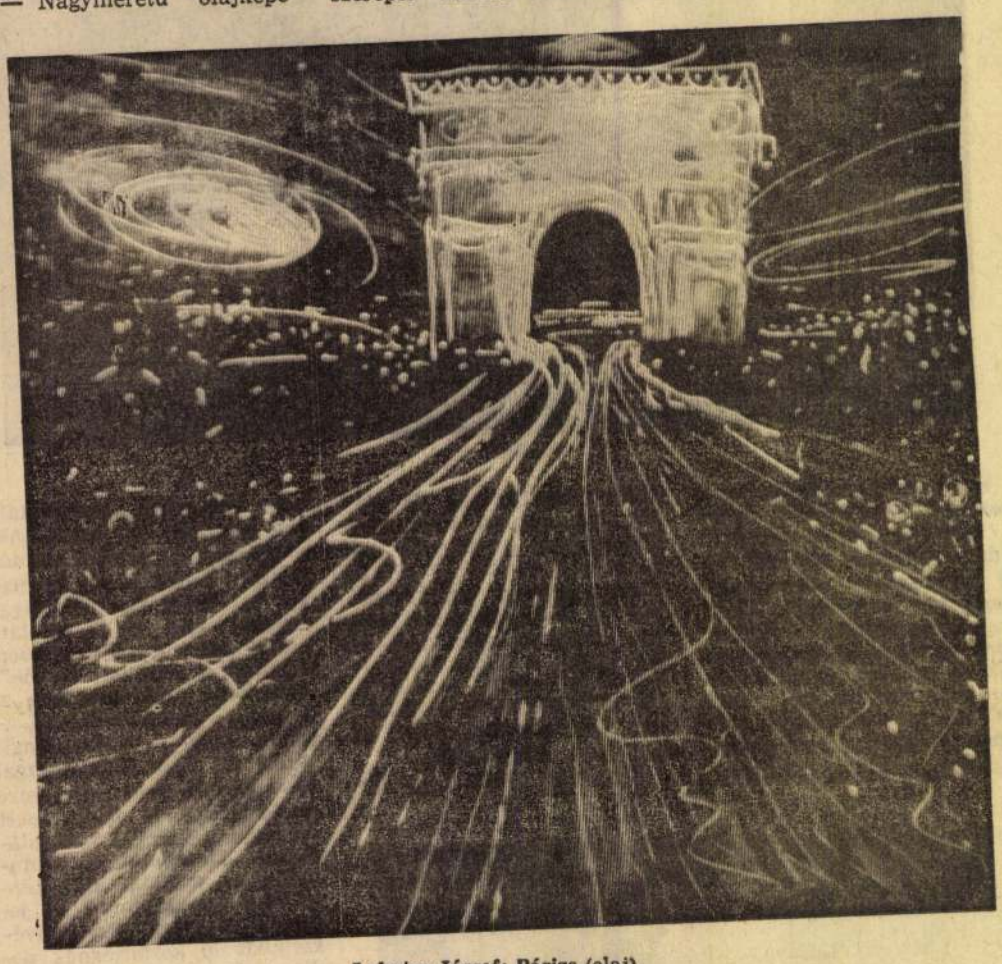

Lakatos József: Párizs (olaj)

...jában van egy szalmaszá-

Jánost. A legényke bajuszt ragasztott, csálé kalapot tett a fejére, el akarta hitetni tizennyolc éves fejjel, hogy ő valóban Hulla János. Annyi idős volt, mint Ili. Mentek a teherautóval és egymás mellett ültek. A legényke az édesapja csizmáját húzta fel, az édesapja viseltes bricsesznadrágjában feszített és Ilinek így igen tetszett ez a fiú. Legszívesebben csak mellette ült.

nek jó nagy kertjük volt, teleültetve krumplival. A krumpli éppen virágzott. Lila, fehér és rózsaszín virágok illatoztak a dús indák tetején. Ők a sorok között jártak és tanultak. Ha a nap túl erős fénydárdákat dobált, a fasor hűvösébe mentek és leheveredtek a pokrócra. A legényke osztályfőnöke, aki kötelességének tartotta ellenőrizni a fiai felkészülését, itt talált rájuk.

Galambos Lajos:

Micsoda

— Készülsz már az érettségire? — kérdezte.

— Majd a szünetben.

— Készülhetnénk együtt.

— Jó — mondta a fiú.

— Csak annyiban különbözünk, hogy nekem nem kell tanulni latint.

— Nekem meg éppen azt kell.

— Tudom.

Ment a kocsi.

— Hát akkor felkészülünk együtt?

— Jó lenne — mondta a fiú.

Véletlenül, előadás közben hátul, a szinfalak mögött odatévedt az arca a legényke arcához. Elvörösödtek és a következő jelenetben dadogtak kissé. Nem vette észre senki, csak ők.

Megkapták aztán az érettségi előtti szünetet. Ilikének jó nagy kertjük volt, teleültetve krumplival. A krumpli éppen virágzott. Lila, fehér és rózsaszín virágok illatoztak a dús indák tetején. Ők a sorok között jártak és tanultak. Ha a nap túl erős fénydárdákat dobált, a fasor hűvösébe mentek és leheveredtek a pokrócra. A legényke osztályfőnöke, aki kötelességének tartotta ellenőrizni a fiai felkészülését, itt talált rájuk.

— Tanultok?

— Nagyon is.

Kényszeredetten beszélgettek még egy keveset. Bevezették az osztályfőnököt a házba és hideg tejjel kínálták. Az osztályfőnök nem fogadta el, felült a biciklijére és elment vissza a városba. A legényke kissé rosszul érezte magát.

— Akart ő neked udvarolni?

— Akart — mondta Ili. — Sokan akartak.

A legényke magyarból kitűnően felelt. Az érettségi biztos a történelmi tétel után megkockáztatta azt a véleményt, miszerint talán a fiú Népköztársasági Gyűrűvel érik majd.

Nem érett Népköztársasági Gyűrűvel. Latinból elbuktatták.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szokolszky Miklós festőművész

1974 NOV 15

Vas Népe

1021

Ma nyílik Szokolszky Miklós képkiállítása

Ma délután fél 6 órai kezdettel nyílik meg Szombathelyen a Forradalmi Múzeumban Szokolszky Miklós festőművész kiállítása. Megnyitóbeszédet Bartha László Munkácsy-díjas festőművész mond.

A kiállítás december 15-ig tekinthető meg az Alkotmány utca 2. szám alatt.

(12 203)

500 négyszögöl szőlő erdő, gyümölcsös Csepregben eladó, fizetési kedvezménnyel. Gerencsér István, Csepreg.

(12 205)

Ikerház két OTP kölcsönnel eladó, Táplánszentkereszt, Rákóczi u. 11. Érdeklődni egész nap.

(12 214)

Kisebb házhely Szombathelyen eladó, Szófia u. 3.

(12 218)

Szakmuni
Intézetber
fon: 12-86

Wartbur
személygé
bontásra,
komplett
váltót ve
Éles Lajo
szemere,
szér 5. 93

Jó
lévő 445-
friss n
olcsón e
deklódni
délután.
Szombati

Szakalszky Miklós

Az 1973-ban a próbatétel évevolt a Fiatal Vasi Képzőművészeti Csoport számára. A Csoport a Megyei Műv.-i és Ifjúsági Központ együttese lett, a kollektív műhelyt át kellett adnák. – A Társaság együtt maradt, új lehetőséget keresve. Ezért művészekkeváltak, a Művészeti alaptagjai lettek sokan, a művész is.

Budai Rózsa: A Vasi Műhely 10. éve.
Vas Népe, 1977. nov. 20.

Szokolszki Miklós, festő

a helyi erőkből szerveződött képzőművészeti szakkörben fejlődött számottevő festőnk a művész. — 1974 és szombathelyi katalógusában Bertalan Lajos: „Lírai alkat, átéli és átfogalmazza a valóság költészetét", jellemzi a művészt.

Losonci Miklós: A vasi műhely.

Vasi Szemle, 1976. 4. 547. old. 55 l.o.

Szokolszky Miklós

Tanya baglyázkal	olaj	70 x 38 cm
Sakkozók	olaj	60 x 70 cm
Bohóc zalassal	olaj	60 x 80 cm
Festő	linólemmetszet	8 x 10 cm

Vas megyei képzőművészek kiállitása 1977 I.28-III.6.
Savaria Muzeum Szombathely

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Szokolszky Miklós

VAS NÉPE
1977 DEC 4

1021

Szokolszky Miklós: Ablaktisztító (olaj)

FÓI

Füstölgés füst ügyben

A Budapest—Szombathely zött közlekedő személyvo- t második kocsijában tör- t, november 6-án. A vo- tra 13.15-kor szálltunk fel nváron kilenc hónapos kis- nkkal. Nem akartuk a ereket vetkőztetni, öltöz- ni, így megálltunk a nem- hányzó kocsi peronján. t egy fiatalember, rágyúj- t. Kértük ne dohányozzék, e az ajtó fölötti kiírás is yelmeztet, — szó nélkül vozott. Aztán egy apuka t két gyerekével. Ő is rá- újtott. Kérésünkre a pe- non eldobott számtalan ci- rettavégre mutatott, s vább füstölt. A kalauznő- kérdeztük, hogy a nem- hányzó kocsi peronján bad-e cigarettázni. Válá- a: Ugyan már, jó pofa! zze meg, mit csinálnak. ülnek gyerekkel a nem- hányzó kocsiba, aztán rá- újtanak.

Máskor is utazunk még erekkel, ezért szeretném dni, a nemdohányzó kocsi ronján szabad-e dohányoz- Mert ha nem, a kalauz- nek kellett volna erre a yelmet felhívni. S ha a kocsinak erre a részére is érvényes a tilalom hogyan lehetséges, hogy azt bárki, bármikor megszegje? Mire Szombathelyre értünk, jó pár cigarettát elfüstöltek mellettünk....

H. S.-né
Szombathely

Fáznak!

A Vas Népében olvastam, hogy a Távhőszolgáltató Vállalat célja olcsóbbá tenni a központi fűtést. De ne mindenáron! Nálunk, Szentgotthárdon hidegek a központi fűtéses lakások. Reggel 7-kor melegszik a lakás, déli 12 órára hidegek a radiátorok. Délután 4-kor és este 7-kor kapunk még egy kis meleget. A vállalat szúrópróba-szerű ellenőrzései nem vezethetnek eredményre. A lakás hőmérséklete általában nem megfelelő. Ha azt akarjuk, hogy szép új lakásunk valóban „meleg otthon" legyen olajkályhát kell vásárolnunk.

Á. G.-né
Szentgotthárd

Szoholszky Miklós
festő

A Pécsi Tanárképző Főiskola rajzszakának elvégzése után 1969-1972-ig a Képzőművészeti Főiskola rendkívüli tanárképző tagozatán végezte tanulmányát.

---:Kiállitási naptár.

Művészet, 1974.december - 49.oldal.

Szakolczky Miklós festő

a szombathelyi Savaria Múzeum
1969. évi kiállítási termében szerepel
a művész festményeinek és grafikai
munkáinak bemutatkozása.

Vas Népe, 1969. febr. 9.

Szokolszky Miklós festő

A Vasi tavaszi tárlaton művei szerepelnek. „Alvók" c. (említve)

Losonczi Miklós: A Vasi tavaszi tárlat

Vas Népe, 1973. ápr. 27.

Szokolszky Miklós

SZOKOLSZKY MIKLÓS *fiatalon elhunyt vasi festőművész mintegy hatvan munkáját — festményt, grafikát, tollrajzot és tanulmányt — bemutató emlékkiállítás nyílt meg tegnap Szombathelyen, a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban.*

Népszabadság, 1987. VII. 9

SZOKOLSZKY MIKLOS, festo

Szombathelyen 1971-ben tarlat.A művek többsége festmény, akvarell,rajz.Az olajfestmény az elsoség/33 mü/.a több ség kedveli az olajtechnikat Bartha Laszlótól kezdve,aki tíeg olajtemperat készit,a fiatal Kaldi Juditig,Brankovics Evatól Mészaros Józsefig,a fiatal Szokolszky Miklóstól Radnóti Kovacs Arpadig. 529.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tarlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szam, Szombathely

SZOKOLSZKI MIKLÓS, festo

Szombathelyen 1971-ben tarlat.A fiatalok müveire még erő
erősen hat az iskolak,mesterek,példaképek utmutatasa,ba
bár láthatólag igyekeznek megszabadulni minden iskolai
kötöttségtől és gyakolitó irányjelzéstől,akár ugy,hogy
Szokolszky módjara továbbfejlesztik a tárgyi világ festő
tői megfogalmazásában rejlő lehetőségeket. 529.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi tarlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

Szokolszky Miklós festő

Szombathelyen rendezett Vasi Tavaszi Tárlat '74 kiállításon szerepel munkája: „Szőlőben" c. (emlétve)

Budai Rózsa: Vasi Tavaszi Tárlat '74

Vas Népe, 1974. ápr. 18.

Szokolszky Miklós festő

Tizennégy szombathelyi művész Szlovéniában, Maribarban rendezett tárlatán szerepeltek művei.

(Večer): Boráti találkozó.

Magyar Szó, 1974. febr. 16.

Szolodyky Miklós

neve omlitve

Müvészettörténeti Értesitő
1972

316. old.

Szokolszky Miklós
festő

A művész tanított Vashosszúfalubán, Hosszúpereszteg és jelenleg Csepregen működik.

----:Kiállitási naptár:

Müvészet, 1974.december - 49.oldal

Szabolszky Miklós
festő

A művész 1965 óta részt vett a Vas megyei képzőművészek tárlatain. A vesi művészekkel Marilorban és a bulgáriai Rangradban is szerepelt.

---- Kiállítási naptár:

Művészet, 1974.december - 49.oldal

Szoholszky Miklós
festő

A művész 1969-ben Szombathelyen, 1972-ben Salgótarján-ban rendezett tárlatot. A mostani, a szombathelyi a harmadik önálló tárlata.

---- Kiállitási naptár:

Művészet, 1974.december - 49.oldal

Scholtzky Miklós festő

A művész szombathelyi kiállításán 25 művet ismertetett. Ezek a munkák magyarost olajképek.

---- Kiállítási naptár:

Művészet, 1974.december - 49.oldal

Szokolszky Miklós

A Zalaszentgróti Járási Művelődési Központban rendezett képzőművészeti kiállításon festményei szerepeltek.

Sz.y.: Hadnagy György intarziái.

Zalai Hírlap, 1971. okt. 31.

Szokolszky Miklós

Az 1971. évi vasi tavaszi tárlaton szerepeltek művei. Olajtechnikát kedveli.

Bertalan Lajos: Tavaszi tárlat '71

Vasi Szemle, 1971. 4. 529. old.

Szokolszky Miklós

Vasi Szemle, 1975. 2.

Szokolszky Miklós kiállítása a Forradalmi Múzeumban

Második önálló szombathelyi tárlatán legújabb munkáival jelentkezett *Szokolszky Miklós,* a vasi fiatal képzőművészek csoportjának tagja, a szombathelyi képző egykori növendéke, csepregi tanár és népművelő. Olajfestményei, akvarelljei és rajzai, amelyeket a Forradalmi Múzeum két termében felvonultat, arról tanúskodnak, hogy tárgyválasztásában, témavilágában és festői stílusában is tovább halad az évekkel ezelőtt választott úton, elmélyedve mind a módszerek alkalmazásában, mind az emberközpontú ábrázolás érzelmi hatásfokának tökéletesítésében.

Ez utóbbit különösen érdemes hangsúlyozni.

Szokolszky elsősorban embereket, emberi kapcsolatokat, parányi közösségeket ábrázol. Családot, apát gyermekével, idős embert, amint lombjavesztett fák közt kisgyermeket sétáltat, öreg karosszéket benne ülő kisgyermekkel, alvókat és ébredőket, gyermekével szunnyadó anyát, a békés háztetők fölött libegő furulyázót, a görcsös bottal kapaszkodót, buszvárókat, faluvégen ballagókat, tűzrakót és töprengőket... Akvarelljein *meleg barnás-vörös-sárgás színekkel,* rajzain *finom, apró vonalakkal,* olajfestményein pedig jelzésszerű, *nagy foltokkal, elmosódó kontúrokkal.* A meleg hangulatot – különös technikai fogással – éppen az egyébként rideg-hidegnek ismert és tartott kék színekkel teremti meg olajképein. A melegség, a minden képen föllelhető humánum ragadja meg leginkább a nézőt, s készteti együttérzésre, együtt-töprengésre. A kék és szürke színek hűvös tárgyilagosságán is átsütő emberség mentes minden érzelgősségtől és érzelmességtől. Azt jelzi, hogy a képek alkotója a maga természetes valóságában átéli embertársai gondjait és örömeit, ott él és lélegzik velük, földközelben, s ezt az átélt valóságot tükrözi munkáiban. Rokonszenves program és festői, alkotói magatartás. Mint nemrég maga mondta: *„A huszadik század harmadik harmadában is van mit mondani az embernek az embertől, ezzel a tudattal ülök a vászon elé..."*

A tanári pálya, az oktatás és nevelés, a népművelői munka ember- és életközelsége természetes hátteret, élményvilágot jelent a festői, grafikusi munkásság számára. Ebben a természetes közegben, az anyaggal és önmagával vívott küzdelemben alakítja festői világát, keresi az önkifejezés egyéniségéhez és felfogásához, tárgyválasztásához leginkább illő eszközeit, stílusát és módszerét.

A fiatalság küzdenitudásával, a hagyományok ésszerű felhasználásával, a munka iránti felelősséggel és alázattal.

Harmadik egyéni kiállítása még nem összegezés, csupán a célok és törekvések jelzése, de már több a fiatal induló bemutatkozásánál.

Ismerősként és egyéniségét jellemző szerénységgel lép a néző elé. Embertől emberig, vagy ahogy egyik festménye címében a költőt idézve megfogalmazta; lélektől lélekig visszhangzó üzenettel egy rokonszenves festői világ tájairól.

Várnai Valéria és Marosfalvi Antal képei Győrött

A győri művésztelep rendszeres látogatása és néhány közös kiállításon való részvétel nyomán sem Várnai, sem Marosfalvi nem ismeretlen Győrött. A két hasonló indítású szombathelyi képzőművész az 1954. évi (Marosfalvi), illetve 1958-as (Várnai) bemutatkozás után egyéni és kollektív tárlatokon úgyszólván

folyamatosan és rendszeresen szerepel a vasi megyeszékhelytől kezdve Budapestig, Zalaegerszegtől Győrig, Kőszegtől Körmendig. A legutóbbi, győri kiállítás (1974 decemberében) a Petőfi Sándor Ifjúsági Ház első emeleti galériáján kapott helyet. A folyosók szűkös volta és a rálátás nehézségei sajnos sokat rontottak a műélvezet lehetőségein. Aki azonban túltette magát az akadályokon és nem sajnálta a fáradságot, kellemes érzésekkel távozhatott a két rokonszenves szombathelyi művész tárlatáról.

A meghitt hangulatú, bensőséges Várnai képek világa az első pillanattól kezdve megkapja a figyelmes nézőt. Eltöprengésre késztető, meditáló festményei közül a *Vörös szoba*, az *Őszi virágok*, a *Januári est*, valamint a *Leány portré* különösen gazdagok a finom színkezeléssel kifejezésre jutó érzelmi töltésben. Mély tónusok és árnyalatok uralják a Várnai festmények palettáját, de ezekben rendkívül árnyaltan és hangulatosan ismétlődnek festői világának főbb témái.

Marosfalvi más látású festő. A belső és bensőséges helyébe a környezet és a megörökítésre méltónak talált látvány ábrázolása, az értelmi megfontolás és szerkesztői ötlet lép. Többféle kísérletnek lehetünk tanúi a képek áttekintése során a formabontástól *(Városom, Savaria, Egy nyár emléke* stb.) a naiv, népi festészet formakincsének átfogalmazásáig *(Örökségem, Gyermekkorom, Kékkötényes őseim)*. Ezek a képek emberközelségükkel, közvetlenségükkel, frisseségükkel lepik meg a nézőt.

A két szombathelyi vendégművész munkái közül a válogatás során nagyon szerencsésen éppen azokat küldték Győrbe, amelyek színvonalukkal, tematikájukkal, tárgyválasztásukkal a legjellemzőbbek alkotóik törekvéseire és jelenlegi műhelyproblémáira. Záradékul említsük meg, hogy a győri bemutatkozás két résztvevője a szombathelyi Derkovits Gyula Képzőművészkörben ismerkedett meg a festészettel, s ma mindketten a Vasi Műhely tagjai.

SZOKOLSZKY MIKLÓS

SZOMBATHELY

1974. XI. 15.—XII. 20.

VAS MEGYEI MÚZEUMOK KATALÓGUSAI 17.

SZOKOLSZKY MIKLÓS

Szokolszky Miklós 1942-ben született Szombathelyen. Középiskolás korában itt ismerkedett meg a képzőművészettel, Mészáros József festőművész irányítása mellett, a Derkovits Képzőművészkörben. 1962—1965. a Szombathelyi Felsőfokú Tanítóképzőben, 1965—1967. a Pécsi Tanárképző Főiskola rajz szakán, 1969—1972. a Képzőművészeti Főiskola Rendkívüli Tanárképző Tagozatán végezte tanulmányait. 1965 óta Vashosszúfaluban, Hosszúpereszteg en, jelenleg Csepregen tanít. Tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának, a Képzőművészek Északdunántúli Területi Szervezetének, és a Vasi Fiatal Képzőművészek Csoportjának.

1970-ben a Megyei Felszabadulási Pályázaton „Városnézők" című festményével díjat nyert.

Egyéni kiállítások

1969. Savaria Múzeum, Szombathely

1972. Művelődési Központ, Zalaszentgrót

Csoportos kiállítások:

1965 óta rendszeresen részt vesz a Vas megyei képzőművészek Tavaszi Tárlatán.

1968 óta minden évben szerepel a Vasi Fiatal Képzőművészek Csoportja kiállításain.

1973. Vas megyei Képzőművészek Őszi Tárlata, Savaria Múzeum, Szombathely és 1974. Razstavni Salon, Maribor, Jugoszlávia.

1974. Vas megyei Képzőművészek Kiállítása, Hudózsesztvena Galerija, Razgrad, Bulgária.

Szokolszky Miklós ist im Jahre 1942 in Szombathely geboren. Als Mittelschüler hat er die Bildkunst durch die Leitung des Kunstmalers Mészáros József in der Derkovits Geselschaft für Bildkunst hier kennengelernt. Seine Studien führte er 1962—1965 an der Hochschulunterricht der Lehrerbildungsanstadt in Szombathely, 1965—1967 an dem Fach für Zeichnen der Lehrerbildungsanstalt in Pécs, 1969—1972 an der Lehrerbildungssektion der Hochschule für Bildkunst. Seit 1965 unterrichtete er in Vashosszufalu, Hosszupereszteg, und jetzt in Csepreg. Er ist Mitglied des Studios der Jungen Bildkünstler, der künstlerischen Gesellschaft der Ungarischen Volksrepublik, der nordtransdanubisch Gebietsorganisation der Künstler, und der Jungen Bildkünstler Gruppe des Komitats Vas. Mit seinem Gemälde „Stadtzuschauer" gewann er einen Preis auf der Preisanschreibung der Befreiung des Komitats.

Persönliche Ausstellungen

1969. Savaria Muzeum, Szombathely
1972. Kulturzentrum, Zalaszentgrót

Gruppenausstellungen

Seit 1965 nimmt er an der Frühlingskunstausstellung der Komitatsbildkünstler Vas ständig teil.
Seit 1968 tritt er an den Ausstellungen der Jungen Bildkünstlergruppe des Komitats Vas jährlich auf.
1973. Herbstkunstausstellung der Bildkünstler des Komitats Vas, Savaria Muzeum Szombathely, und im Jahre 1974. Razstavni Salon, Maribor, Jugoslawien.
1974. Ausstellung der Bildkünstler des Komitats Vas,
1974. Hudozsesztvena Galerija Razgrad, Bulgarien.

Szokolszky Miklós alig huszonhárom éves korában, a vasi képzőművészek 1965. évi tavaszi kiállításán mutatta be első tárlatraérett munkáit, öt évvel később pedig, a negyedszázados jubileum alkalmából meghirdetett pályázaton díjat nyert Városnézők című képével. Két egyéni és számos közös tárlaton — az utóbbiak sorában külföldön: Mariborban és Razgradban is — bizonyította, hogy a választott pálya (a Képzőművészeti Főiskola rendkívüli tanárképző tagozatán szerzett oklevelet 1972-ben) és a meglelt hivatás szerencsésen és szervesen ötvöződik festői, alkotói műhelyében, a műhelyből kikerülő képekben, rajzokban.

Az első ecsetvonások óta ösztönösen vonzódott a később tudatosan vállalt emberközpontú festészet tárgy- és témavilágához. Meghitt-otthonosan mozog a kis közösségek, az emberi kapcsolatok bonyolult közegében, érzi és érti az arcok és mozdulatok beszédét, közvetlen környezetünk, szobáink, műhelyeink, tárgyaink és tájaink hangulatát. Ezeket rögzíti toll-, tus-, ecsetvonásaival a színek és vonalak szerkesztői fegyelemmel összefogott rendjében, sajátos hangulatú képeken.

Olajfestményei, tus- és tollrajzai, akvarelljei egyúttal vallomások is önmagáról és alkotói felfogásáról. A képek egyenként, külön-külön az önarckép részei, összességükben pedig rokonszenves hitvallásának („Századunk harmadik harmadában is van mit mondani az emberről az embernek") hirdetői.

Lírai alkat, átéli és átfogalmazza a valóság költészetét, tehát túllép a látvány természetelvű rögzítésén s arra törekszik, hogy elmélyült közös töprengésre indítsa a nézőt. Ezért festményeit sem a részletek aprólékos kidolgozása, inkább a szándékosan elmosott körvonalak, a tudatosan választott néhány színárnyalat — gyakran a szürke és kék —, a bensőséges hangulat és a külső megjelenítés feszültsége jellemzik.

Akár külvárosi részletet, akár szobabelsőt, kisgyerekkel sétáló öreget vagy alvó nőt fest, mindig a lényegre, a kép érzelmi-értelmi töltésére irányítja figyelmünket.

A tanári pálya, az oktatás és nevelés, a népművelői munka ember- és életközelsége természetes hátteret, élményvilágot jelent a festői, grafikusi munkásság számára. Ebben a természetes közegben az anyaggal és önmagával vívott küzdelemben alakítja festői világát, keresi az önkifejezés egyéniségéhez és felfogásához, tárgyválasztásához leginkább illő eszközeit, stílusát és módszerét.

A fiatalság küzdenitudásával, a hagyományok ésszerű felhasználásával, a munka iránti felelősséggel és alázattal.

Harmadik egyéni kiállítása még nem összegezés, csupán a célok és törekvések jelzése, de már több a fiatal induló bemutatkozásánál.

Ismerősként és egyéniséget jellemző szerénységgel lép a néző elé. Embertől emberig vagy, ahogy egyik festménye címében a költőt idézve megfogalmazta: lélektől lélekig visszhangzó üzenettel egy rokonszenves festői világ tájairól.

Bertalan Lajos

Szokolszky Miklós kaum in seinem 23. Lebensjahr stellte seine ersten, zur Ausstellung ausgereiften Werke an der Frühjahrsausstellung der Bildkünstler von Vas im Jahre 1965 dar. Fünf Jahre später gewann er an dem Preisausschreiben des vierteljahrhunderten Jubiläums mit seinem Bild „Stadtzuschauer" einen Preis. Er bewies an zwei persönlichen und an zahllosen gemeinsamen Ausstellungen — in den Reihen der Letzteren in Ausländern: in Maribor und Razgrad dass sein gewählter Beruf (Er erwarb sein Diplom an der Lehrerbildungssektion der Hochschule für Bildkunst im Jahre 1972) und die aufgefundene Berufung in seinem Maleratelier, und in vom Atelier herauskommenden Bildern und Zeichnungen glücklich und organisch sich legieren.

Seit den ersten Pinselstrichen gravitiert er intuitiv zu der später schon bewusst übergenommenen Themenkreis der menschenzentrischen Malerei. Er bewegt sich im Kreise der kleineren Gemeinschaften und der menschlichen, komplizierten Verhältnissen heimlich, er versteht und fühlt die Sprache der Gesichte und Bewegungen, den Mut unserer direkten Umwelt, unserer Zimmer, Werkstätte, Gegenstände und Landschaften. Die setzt er mit seinen Feder-Tusche und Pinselstrichen, in der Ordnung der Farben und Linien an seinen eigenartig gelaunten Bildern fest.

Seine Ölgemälde, Tusche- und Federzeichnungen, Aquarelle sind gleichzeitig Erklärungen über sich selbst und über seine schöpferische Auffassung. Die Bilder einzeln sind Teile des Selbstporträts, in Allgemeinheit Verkünder seines sympatischen Bekentnisses. (Es gibt im dritten Drittel unseres Jahrhundertes noch vom Menschen zum Menschen zu sagen).

Er ist eine lyrische Struktur, er fasst die Poesie der Realität neu ab, und strebt dahin, dass er die Zuschauer zu einer vertieften, gemeinsamen Grübelei veranlassen soll. Eben darum kennzeichnet es seine Gemälde nicht die Detailarbeit, sondern die bewusst verwischten Konture die bewusst gewählten Nuancen — oft grau und blau- der innige Mut und die Spannung der äusseren Darstellung. Ob er Teil einer Vorstadt, ob ein Interieur, oder einen mit Kind spazierenden Alten, oder eine schlafende Frau malt, richtet er unsere Aufmerksamkeit auf das Wesentliche auf die affektiv — intellektuelle Füllung des Bildes.

Der Beruf eines Lehrers, die Schulung und Erziehung, die Lebensnähe der Volksaufklärung bedeutet einen naturlichen Hintergrund, eine Erlebniswelt für die malerische und graphysche Wirksamkeit. In diesem natürlichen Kreis, im — mit dem Material und mit sich selbst gekämpften Kampf formt er seine malerische Welt, sucht das beste Mittel, den Stil und die Methode zum Selbstausdruck, die seiner Persönlichkeit und Auffassung am besten entsprechen.

Er schafft mit der Kraft der Jugend, mit der vernünftigen Anwendung der Traditionen, mit der Verantwortung für die Arbeit.

Seine dritte Ausstellung ist noch keine Summierung, nur Zeichen seiner Ziele und Bestrebungen, aber mehr als Vorstellung eines Jungen.

Als Bekannte und mit seine Persönlichkeit kennzeichnenden Bescheidenkeit tritt er vor den Zuschauer, vom Menschen bis zum Menschen (oder wie er es im Titel einer seinen Gemäldes den Dichter formulierte: von Seele bis zur Seele).

Zurückschallenden Botschaft von den Landschaften einer sympatischen malerischen Welt.

Lajos Bertalan

Nagy karosszék — Grosser Armsessel

Alvók — Schläfer

Éjszakai autóbusz — Nächtlicher Autobus

Csendélet — Stilleben

KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

1.	Séta	olaj	50×60 cm
2.	Alvók	olaj	80×100 cm
3.	Család	olaj	43×60 cm
4.	Nagy karosszék	olaj	60×80 cm
5.	Lélektől lélekig	olaj	80×100 cm
6.	Háromkirályok	olaj	70×100 cm
7.	Éjszakai autóbusz	olaj	80×100 cm
8.	Bárány	olaj	60×70 cm
9.	Furulyás	olaj	70×88 cm
10.	Visszanéző	olaj	40×60 cm
11.	Férfi gyerekkel	olaj	70×80 cm
12.	Csendélet	olaj	40×80 cm
13.	Konyha	olaj	60×80 cm
14.	Töprengők	olaj	60×80 cm
15.	Városnézők	olaj	70×100 cm
16.	Tűzrakó	tus	
17.	Tanya	akvarell	30×45 cm
18.	Vacsora	akvarell	23×32 cm
19.	Udvar	akvarell	29×33 cm
20.	Külváros	akvarell	26×36 cm
21.	Szentkút	tus	24×30 cm
22.	Önarckép	tus	20×25 cm
23.	Szobabelső	tus	30×33 cm
24.	Padon	tus	18×24 cm

LISTE DER AUSGESTELLTEN WERKE

1. Spaziergang	öl	50×60	Zm
2. Schläfer	öl	80×100	Zm
3. Familie	öl	43×60	Zm
4. Grosser Armsessel	öl	60×80	Zm
5. Von Seele bis zur Seele	öl	80×100	Zm
6. Die Heiligen Drei Könige	öl	70×100	Zm
7. Nächtlicher Autobus	öl	80×100	Zm
8. Schäfchen	öl	60×70	Zm
9. Flötenbläser	öl	70×88	Zm
10. Zurückschauer	öl	40×60	Zm
11. Mann mit Kind	öl	70×80	Zm
12. Stilleben	öl	40×80	Zm
13. Küche	öl	60×80	Zm
14. Grübelnder	öl	60×80	Zm
15. Stadtzuschauer	öl	70×100	Zm
16. Feuermacher	Tusche		
17. Gehöft	Aquarell	30×45	Zm
18. Abendmahl	Aquarell	23×32	Zm
19. Hof	Aquarell	29×33	Zm
20. Vorstadt	Aquarell	26×36	Zm
21. Szentkút (Heiliger Brunnen)	Tusche	24×30	Zm
22. Selbstporträt	Tusche	20×25	Zm
23. Interieur	Tusche	30×33	Zm
24. Auf der Bank	Tusche	18×24	Zm

A VAS MEGYEI MÚZEUMOK KATALÓGUSAI

1. Pirchala Imre és Hadik Gyula
   1973
2. Veszprémi Imre
   1973
3. Várnai Valéria és Simon Iván
   1973
4. Bartha László
   1973
5. Pannónia '73 Nemzetközi Képzőművészeti Biennálé
   1973
6. Mustó János
   1973
7. I. Ipari Textilművészeti Biennálé
   1973
8. Vas megyei Képzőművészek Kiállítása
   1973
9. Krieg Ferenc
   1974
10. Derkovits Gyula
    1974
11. Fábián Gyöngyvér
    1974
12. XX. századi magyar grafika
    1974
13. Varga Győző
    1974
14. III. Fal- és Térfextil Biennálé
    1974
15. Derkovits Gyula Emlékkiállítás
    1974
16. Percz János
    1974
17. Szokolszky Miklós
    1974

Kiadja a Savaria Múzeum H—9701 Szombathely, Kisfaludy S. u. 9.
A katalógust szerkesztette, és a kiállítást rendezte: Mihály Mária
Fotó: Székely Anikó
F. k.: dr. Bándi Gábor
Készült
a Vas megyei Nyomdaipari Vállalatnál 700 példányban
Felelős vezető: Hofmann Miklós — 1974-6339

Szokolszky Miklós

A Tavaszi tárlat '76 c. kiállításon szerepelnek a művész művei: „Bohóc" (c. portré/ említve)

Kulcsár János: Tavaszi tárlat '76.
Vas Népe, 1976. ápr. 10.

Szokolszky Miklós

Szokolszky Miklós 1965 óta Vas-
hosszúfalubán, Hosszúperesztegen, jelenleg Csepregen tanít.

-----: Vasi festők és szobrászok.
Müvészet, 1976.szeptember - 13. oldal.

Szokolszky Miklós

A Szombathelyi Felsőfokú Tanító Képzőben, a Pécsi Tanárképző Főiskola rajz szakán és a Képzőművészeti Főiskolán végezte tanulmányait.

-----: Vasi festők és szobrászok.
Müvészet, 1976.szeptember - 13.oldal.

Szokolszky Miklós

1942-ben Szombathelyen működött Szokolszky Miklós. Mészáros József irányításával ismerkedett meg a festészettel a Derkovits Képzőművész körben.

----:Vasi festők és szobrászok.
Művészet,1976. augusztus - 13.oldal.

Szokolszky Miklós

A művészek egyéni kiállítása 1969-ben volt Szombathelyen, majd 1974-ben újra jelentheik művészek. Tagja a Vasi Műhelynek.

-----: Vasi festők és szobrászok.
Művészet, 1976.szeptember - 13. oldal.

SZOKOLSZKY MIKLÓS, festo

Szombathelyen,a forradaalmi Múzeumban kiallitása volt. Akvarelljein meleg barnás-vörös-sárgás szineket,rajzain finom,apró vonalakat,olajfwstményein pedig jelzésszerü nagy foltokat,elmosódó konturokat látunk. 217.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási jegyzetek 215.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Folyóirat,XXIX.évf.1975. 2.szám, Szombathely, 1975.

SZOKOLSZKY MIKLÓS, festő

Szombathelyen,a forradalmi Múzeumban kiállitása volt. Szokolszky alvókat és ébredőket,gyermekével szunnyadó anyát,a békés háztetők felett libegő furulyázót,a görcsös bottal kapaszkodót,buszvárókat,falavégén ballagó kat,tüzrakót,és töprengőket,stb. ábrazol. 217.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási jegyzetek: 215.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat,XXIX.évf. 2.szám, Szombathely, 1975.

SZOKOLSZKY MIKLÓS, festő

Szombathelyen,a Forradalmi Múzeumban kiállitása volt. Elsősorban embereket,emberi kapcsolatokat,parányi közösségeket ábrázol.Családot,apát,gyermekével,idős embert, amint lombjavesztett fák közt kisgyermeket sétáltat.Öreg karosszéket benne ülő kisgyermekkel,stb. 217.oldal

BERTALAN LAJOS: Kiállitási jegyzetek: 215.oldal

VASI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat,XXIX.évf. 2.szám, Szombathely, 1975.

SZOKOLSZKY MIKLÓS, festő

1975-ben Szombathelyen kiállítása volt a Forradalmi Múzeumban. Második önálló szombathelyi tárlatán legújabb munkáival jelentkezett Szokolszky Miklós, a vasi fiatal képzőművészek csoportjának tagja, a szombathelyi képző egykori növendéke, csepregi tanár és népművelő. 217.old

BERTALAN LAJOS: Kiállítási jegyzetek: 215.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Folyóirat, XXIX.évf. 2.szám, Szombathely, 1975.

XSZOKOLSZKY MIKLÓS, festő

Szombathelyen,a forradalmi Múzeumban kiállitása volt. Képein a kék és szürke szinek,hüvös tárgyilagossagab is átsütő emberség mentes minden érzelgősségtől és érzelmes ségtől.Azt jelzi.hogy a képek alkotója a maga természete valóságában átéli emberie gondjait és örömeit,s ezt az á átélt valóságot tükrözi munkáiban. 217.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási jegyzetek 215.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Folyóirat, XXIX.évf. 2.szám, Szombathely, 1975

SZOKOLSZKY MIKLÓS, festő

Szombathelyen,a Forradalmi Múzeumban kiállitása volt. Képein a meleg hangulatot -különös technikai fogassal- az egyébként rideg-hidegben ismert kék szinekkel teremti meg.olajképein.A melegség,a minden képen föllelhető humánum ragadja meg leginkább a nézőt,s késztet együttérzésre,együtt-töprengésre. 217.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási jegyzetek 215.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Folyóirat, XXIX.évf. 2.szám, Szombathely, 1975

SZOKOLSZKY MIKLÓS, festő

Szombathelyen, a Forradalmi Muzeumban volt kiállitása. Ismerősként és egyéniségét jellemző szerénységgel lép a néző elé. Embertől emberig, vagy ahogy egyik festménye cimmében a költőt idézve megfogalmazta: lélektől lélekig visszhangzó üzenettel egy rokonszenves festői világ tájairól. 217.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási jegyzetek 215.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Folyóirat, XXIX.évf. 2.szám, Szombathely, 1975

SZOKOLSZKY MIKLÓS, festő

Szombathelyen a Forradalmi Muzeumban kiallitasa volt. A tanári pálya,a népmuvelői munka ember-és életközelsége természetes hattteret,élményvilágot jelent a festői, grafikusi munkasság szamara.E közegben,az anyaggal és önmagával vivott küzdelemben alakitja festői vilagat,keresi az önkifejezés egyéniségéhez,targyválasztásához illő eszközeit,stilusát,módszereit. 217.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitasi jegyzetek 215.old

VASI SZEMLE Helyismereti Folyóirat, XXIX,évf. 2.szám, Szombathely, 1975.

SZOKOLSZKY MIKLÓS, festo

Szombathelyen a Forradalmi Muzeumban kiallitasa volt. Harmadik egyéni kiallitasa még nem összegezés.csupan a célok és törekvések jelzése,de mar több a fiatal induló bemutatkozásanal.A fiatalsag küzdenitudásával,a hagyomanyok ésszeru felhasználásával,a munka iranti felelosséggel és alazattal dolgozik. 217.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási jegyzetek 215.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Folyóirat, XXIX.évf. 2.szám, Szombathely, 1975

SZOKOLSZKY MIKLÓS, festő

Szombathelyen kiállitása volt a Forradalami Múzeumban. Olajfestményei,akvarelljei és rajzai,melyeket itt felvonultatott,arról tanuskodnak,hogy tárgyválasztásában,témavilágában és festői stilusában is tovább halad az évekkel ezelőtt választott úton,elmélyedve mind a módszerek alkalmazásában,mind az emberközpontu abrazolás érzelmi hatásfokának tökéletesitésében. 217.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási jegyzetek 215.old

VASI SZEMLE Helyismereti Folyóirat, XXIX,évf. 2.szám, Szombathely, 1975.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLETÜNK

1973 — 27

Szokolszky Miklós
1021

SZOKOLSZKY MIKLÓS: *KÖTÉLTÁNCOS*

Az iskola oktatási-nevelési gyakorlata valamil
környezet tanulás- és viselkedésformáló hatá
családtársadalmi meghatározottságának gondol
János is a pszichológiai gondolkozási elv szer
elemzése során a „háztartások dőre családapá
iskolai oktató és nevelő munkát egyéni és t
Abban a korban még a zárt rendszerű család vo
hető, hogy bizonyos rétegmozgás van kialakul

Életünk új szakaszában iskolai és családtársadalmi elvárásaink a szocializmus távlataival fonódnak egybe. A pedagógiai gyakorlat minden pillanatban érzékeli a családi környezet előmozdító vagy hátráltató szerepét. Ezért ismernünk kell a családi nevelés helyzeteit és működéseit, s érzékelnünk kell azt a rejtett erőt, amely a család bázisán hat az iskolai munkával szemben jelenségszerűen észlelhető tanulói magatartások és az iskolai helyzetekben megnyilvánuló viselkedésformák mögött. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a család személyközi kapcsolataiból, a család légköréből származó hatások rombolólag, vagy építőleg iktatódnak közbe. Ha követni tudjuk valamilyen pozitív vagy negatív pedagógiai helyzetből származó hatás útját a gyermekben jelentkező negatív magatartásig, vagy megfordítva, akkor összefüggéseiben ismerjük meg a család szerkezetét, működését, és lehetőséget teremthetünk a családi talajon érvényesülő negatív hatás ellensúlyozására. Annak ellenére, hogy ez a vizsgálat csak egy kisebb közösségre terjedt ki, mégis megállapítható volt, hogy a tanulók tanuláshoz való viszonya, magatartása, viselkedése, teljesítménye és a család pszichológiai dimenziója között mindig és törvényszerűen egyenesvonalú az összefüggés. Ez a felismerés méginkább szükségessé teszi a konkrét családvizsgálatot, mert a család és iskola viszonylatában felvetődő nevelési problémák értelmezése, annak magyarázata és szabályozása csak egy elméleti keretben leszűrt tapasztalatok alapján lehetséges.

A család pszichológiai vizsgálatának csak egy lehet a célja: a nevelő–oktató tevékenység eredményessége érdekében a megállapított tények alapján elmélyíteni a család és iskola együttműködését, és gördülékennyé tenni az ifjúság oktatását, nevelését, pályaválasztását, a társadalomba való beilleszkedését. Ezáltal gyarapítani lehetne társadalmi önismereteinket, amivel lehetőséget teremthetnénk a tudatos változtatások előkészítéséhez, s talán előre felmérhetnénk azok következményeit is.

1021

IN MEMORIAM

EGY MONOLÓG HÁROM SZENT GYÖRGY ÜRÜGYÉN
IN MEMORIAM SZOKOLSZKY MIKLÓS

Jaan Kross négy monológban írta meg a tallini szobrász, Sittow vívódását. Sittow Szent Györgye „. . . a sárkány lábán áll, kopjájára támaszkodva. A kopja a kezében nem cérnavékony fénysugár, amelynek a lélek erejét kell jelképeznie . . . Szent György kopjája inkább vándorbothoz hasonlít, amellyel mentében szögezi földhöz a sárkányt". Nincs ló, a ló úgyis csak hagyományból az ékesség kedvéért kell. A sárkány nem túlságosan félelmetes, de nem is szánalmas. Méltó ellenfél, s így Szent György nem az égiek diadalát, hanem az e világi ember győzelmét hirdeti.

Szokolszky Miklós „Györgyök" c. linómetszetén a klasszikus Szent György ábrázolások minden kelléke szerepel. Szent Györgyből hárman is vannak. Van ló, van sárkány, van győzelmi jelkép, van kopja, van páncéling.

A kép mégsem sugallja sem az égiek, sem a földiek győzelmét. A három azonos arcú lovag sajnálatraméltó módon, szinte szégyenkezve tartja dárdáján a féreggé változott sárkányfiókákat. Az első lovas elnézést kérően mutatja, hogy három ilyen dalia milyen három zsákmánnyal tért haza, a második estében a lóról még mutatja a victoria jelét (mely inkább hasonlít egy alsótagozatos kikéredzkedésére), a harmadik lovag bocsánatért esedezik.

Az erőt, bátorságot, küzdeni tudást megtestesítő Szent György helyett a kép az ellenkező hatást váltja ki a nézőből.

A szánalmas lovagok a rovargyűjteménybe illő sárkányokkal mégsem váltanak ki, nevetést belőlem. Ijesztő a Györgyök elesettsége, groteszkek a tornából felmentett páncélt viselő figurák, borzongatóak a sárkány jelképek.

Gyöngyök

136. intézkedés csatlakozó javakról, részben eltérő névvel: Path (Paty, de Kőszegpaty), Küszögh, terra Kazár (utóda Kozári-major, amelynek neve ugyancsak interferál vízfolyáséval), Meszlen, Apáthi, Telük völgy, Kiss Poth, Hosszuharaszt, Chou, Fonnsaya, Ablánczy, Tömörd, Holm, villa Aszun, Themerd; 1313.

143. Harasti... „Kundac(oris) nobilium; 1313-ból.

144. megtámadás 1313-ban „verberarunt".

145. háborús zavarok 1314-ben.

153. racione mortis; 1314.

155. Leithaprodersdorf... quam olim Siculi inhabitabant et colebant; 1314.

159. eltartási hálaajándék 1314-ben.

173. „possessio Ablanch"; 1316.

182. nostrum... privilegium... dari; 1317.

186. nostrum privilegium; 1317.

187. mentesség adóktól és szolgáltatásoktól; vám- és útadó-mentesség; 1317.

188. Heiligenkreuz jogai két uralkodó alapján megújítva; 1317.

191. privilégiumok, 1317-től sorozatban megújítva.

210. Vytezfelde; 1318.

236. végakarat nyilvánítása 1319-ből.

238. árumegállítójog adományozása; 1319.

281. déli terjeszkedés 1323-ban.

321. erőkifejtés nyugat felé 1324-ben.

351. Az ispán védje Sopron polgárainak jogait; 1325.

362. ius patronatus; 1325.

372. felkelők Sopron közelében; 1325.

378. „az ország útjainak bizonytalansága miatt; 1325.

381. 1325-ben jogadás malomhajtó vízmedrek létesítésére a Rábától a Mezőrábáig.

393. Herthul mester királyi festő; 1326.

Egészben véve egy olyan konszolidálódásnak vagyunk tanúi hatalmi és gazdasági szinten, ami magával hozza szükségképpen a magas kultúra fejlődését is. Újra felzárkózunk teljesjogú és teljesértékű európai szintünkre. Ez az új hatalom már kellően központosítottnak tűnik.

Mos már csak egy kérdés marad megválaszolatlanul: Hogyan tudnánk mindezeket a múltbeli tapasztalatokat hozzáférhetővé tenni az egyes rétegeknek, mindegyiknek a neki megfelelő módon?

Pulay Endre

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1983 4
VASI SZEMLE
Szokolszky Miklós, festő-grafikusművész /1942-1982/.

Eleven beszámoló egy harcról, küzdelemről lemondó ember lelki állapotáról. Az ezüstöncú nap nem aranyozza be a harcból megtérőket, inkább szinte szétrepeszti az alakokat borító égboltot, s az életet jelképező madár a faágon soha nem fog szárnyalni felettük. Nem folyhatott élet-halál harc. A küzdelem egyenlőtlen. Féreg az ellenfél, de magára hagyott a győző maga is. Ezek a Györgyök nem vívták ki emberi méltóságukat. Győzelmük ellenére is ők a vesztesek.

Egy fiatal festőművész utolsó alkotásainak egyikét nézve emlékezzünk pályafutására:

1942-ben született Szombathelyen, ahol középiskolás korában Mészáros József tanítványaként ismerkedett meg a képzőművészettel. Szombathelyen végezte el a Tanítóképző Főiskolát, majd Pécsett a Tanárképző Főiskolát. Tagja volt a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, a Művészeti Alapnak, a Képzőművészek Észak-dunántúli Területi Szervezetének.

Három egyéni kiállítása mellett rendszeresen állított ki 1965 óta, elsősorban Vas megyében, de Jugoszláviában, Bulgáriában is. Többszörös díjnyertes olyanok társaságában, mint Bartha László, Horváth János, Geszler Mária, Mészáros József, Vértesi Péter.

A magában hordott tehetség, az állandó tanulás hivatássá nőtt benne. Képein is, magánemberként is visszafogott lírai alkat. Túlérzékeny, másokat nehezen elfogadó, őt a környezete nehezen befogadó. Pedig akihez közel került, az előtt világossá vált egy állandóan vívódó ember gondja-baja. Őszinte, tiszta és igaz ember volt. Rendkívüli tudását és műveltségét nem tudta átadni másoknak, örömét-bánatát képtelen volt megosztani. Képein ezt a hiányt festette le. Sajátos hangulatú minden képe, ugyanakkor minden alkotása „önmaga". Vallomások tépelődéseiről, emberszeretetéről, a baráti és kisközösségi lét fontosságáról.

Megajándékozott bennünket az emberi létezés fontosságának hitével, miközben ő maga lemondott erről.

A kezdeti visszafogott derűjéből sok apró csatavesztés után eljutott a kilátástalanságig.

Tanított Vashosszúfalun, Hosszúperesztegen, Csepregen, Kőszegen. Szerette a gyerekeket, rajongásig hitt a gyermekrajzok tisztaságában. Több száz embert nevelt fogékonnyá a szépre, jóra. Megtanított másokat arra, hogy a dolgokat úgy nézzék, ahogyan ismerik, ne ahogyan látják. A dolgok belül történnek, ami körülötted zajlik az mind csak esemény.

Őt mégis felőrölték ezek az „események". Jelzéseit csak leveleiből tudom rekonstruálni:

„Minden nagyrabecsülésem asszonyainké, mert most kezdek rájönni, hogy a magunkfajta mellett nem leányálom az élet".

„A számadás, amivel önmagamnak és mindazoknak tartozom, akik még hisznek bennem, még nem teljes, de törekszem rá ... Ami a társadalmat illeti ez a kor se nem a Medicieké, se nem a Savonaroláké. Mindent csak kölcsön kaptunk. Az eltulajdonítók megbüntetésében mi is eszköz vagyunk, de a büntetés nem a mi személyes ítéletünk".

„Jelenlegi állapotomban nem mindig érzem képesnek magamat a jövő generáció nevelésére"

S egy rövid hivatalos értesítés: „Szokolszky Miklós 1982. július hó 20-án, életének 40. évében meghalt".

Elbátortalanodtál Szent György – Miklós!
Legyőztek a kis undok, apró sárkányok!
Nem tudlak már vigasztalni, de hidd el, Te vagy a győztes!
Jelet tudtál hagyni!

Szabó Ernő

VAS MEGYE IRODALMA

Bibliográfia és repertórium

1982. október 1–december 31.

Összeállította: TAKÁCS Miklós–ZSÁMPÁRNÉ SZALAY Mária

ÖNÁLLÓ MŰVEK ÉS GYŰJTEMÉNYES MUNKÁK VAS MEGYÉRE VONATKOZÓ KÖZLEMÉNYEI

15 593. Adatok a Vas megyei Pályaválasztási Intézet tevékenységéről. 1972–1982. Szombathely, 1982. 19. p. Hf. 1785

15 594. ANTALFFY Gyula: Reformkori magyar városrajzok. Bp. 1982. 438 p. ill. (Utazások a múltban és a jelenben.) Kőszegről és Szombathelyről a 31–51. p. 908 A 67

15 595. Beszámoló jelentés a TIT Körmendi Városi és Járási Szervezetének 1977–1981. évi munkájáról. Összeáll.: *Papp Gyula*. Körmend, 1982. 18 p. ill. Ht-001 T 93 (Városi és Járási Könyvtár, Körmend)

15 596. BODORKÓS Miklós: Tájékoztató a Répcelak „Nagymező" MGTSZ-ben épülő 1040 FH-es tejtermelő telepről. Bp. 1981. 36 p. 5 t. Hf. 1740

15 597. Evangeličanski koledar. 32. let. 1983. Odgovorni urednik Ludvik Novak. Murska Sobota, 1982. 144 p. ill. – KÜZMIC, Franc: Vplivnost in razsirjenost Küzmicevega Nouvega zakona. 91–95. p. Stevan Küzmic szlovén nyelvű Új Testamentumának 1848-as kőszegi kiadásáról is. D. 4418

15 598. Évkönyv. 1981/82. Kiad. a Magyar Izraeliták Országos Képviselete. Szerk. *Schreiber* Sándor. Bp. 1982. 574 p. – DÖMÖTÖR Sándor: Nagy József és Körmend. 152–166. p. Nagy József (1862–1943) etnográfus és tanító Hegyhát-vidékről írt néprajzi munkáiról. életéről. B. 19290

15 599. Az 1981. év régészeti kutatásai. Szerk. *Czeglédy* Ilona. Bp. 1982. 154 p. 1 térk. (Régészeti füzetek 35.) 14. p.: Kisunyom, 27. p.: Velem-Szentvid őskori, 46. p.: Nemescsó, Nemesrempehollós és Sorokpolány, 55. p.: Szombathely római kori, 118. p.: Jánosháza közép- és újabb kori leleteiről. 930 M 14

15 600. FITZ Jenő: Pannonok évszázada. Pannonia 193–284. Bp. 1982. 78 p., 48 t. ill. (Hereditas.) Az ókori Savariáról is. 931 F 62

15 601. Fürst Sándor emlékkatalógus. Szombathely, 1982. 12 p. ill. C. 3138

15 602. Gabonatermesztés tapasztalatainak összesítése. 1982. Szombathely, 1982. 27. p. (Vas megye Tanácsa VB Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Osztály Közleményei.) A Vas megyei tapasztalatokról. Hf. 1776

15 603. Gáyer Gyula. Összeáll., az életrajzi bevezetést írta *Vértesi* Péterné. Szombathely, 1982. 81 p. ill. (Vasi életrajzi bibliográfiák 8.) Hb. 1929

15 604. GOMBOS Károly: Régi anatóliai szőnyegek. Szombathely, 1982. 31 p. ill. (Vas megyei múzeumok katalógusai 81.) Sárvár, Nádasdy Ferenc Múzeum, 1982. ápr. 7.–szept. 26. 745 G 51

15 605. 7. Fal- és Tértextil Biennálé, 1982. Textil utópia. Savaria Múzeum, Szombathely, 1982. aug. 13–okt. 1. Szerk. *Fitz* Péter. Szombathely, 1982. 59 p. ill. (Vas megyei múzeumok katalógusai 83.) Hd. 2270

15 606. HUNYADI József: Az égig érő vár. Kőszeg, 1532. Regény. Bp. 1982. 478 p. H 96

15 607. Ifjúsági parlament. 1982. Szombathely, 1982. 45 p. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban dolgozó fiatalok 1982. jan. 22-i szombathelyi parlamentjéről. Hf. 1773

15 608. Internationales Kulturhistorisches Symposion Mogersdorf 1981. Kmet in kme-

Szokolszky Miklós

Vas megye képzőművészeinek őszi tárlata megnyílt a Kemenesaljai Műv. Központban, dec. 20-ig látható a tárlat.
A művész „Szentkút" c. műve szerepel a tárlaton. (emlitve.)

Kulcsár János: Művészeink közös kiállítása Celldömölkön.
Vas Népe, 1974. dec. 17.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 5

ÉLETÜNK

Szokolszky Miklós

1021

SZOKOLSZKY MIKLÓS: ALKONYAT

zt sem, hogy a körülöttünk levő tőkés t
szágokban, bizonyos értelemben az életm
chnikai fejlődés, a civilizációs feltételek
ód tekintetében, sokkal inkább érezhet
zek a jelenségek azután egyrészt egyre-
n fogalmakat — mint pl. a „fogyasztói t
észt pedig bizonyos fokig áthatnak a
kibontakozásának vonásai fejlődésünk
is valóságként élnek. További alakításuk
tozik. Nagyon tág értelemben azt is
ni céljaink egész rendszerét. Ám nem
valóságához képest valahonnan kívülr
ista életmód mintáját vagy modelljét. Ismétlem, jelentős vonásai,
jelenségekként társadalmunk fejlődésének mértékében állandóan sokasodva,
már. Aligha vitatható, hogy a szocializmushoz való pozitív viszony az el-
tség vagy legalább a politikai tisztesség szintjén megvalósul. Azt is ta-
k, hogy a közösség mint érték, mint valóságos magatartásformáló tényező
munk különböző területein hat már mindennapi életünkben is. Tömegmére-
változtak meg a munkával, a kultúrával kapcsolatos viszonyok, és ennek a
nak a hatása az életmód alakulásában rendkívül jelentős.
letmód tudatos irányításának — a gazdasági folyamatok által teremtett le-
ken túl — feltételei közé tartozik olyan politikai helyzet, amely lehetővé
ársadalom eredményes irányítását, amelyet alapvetően a politikai stabilitás, a
tés iránti bizalom jellemez, s amely másrészről egyre nagyobb lehetőséget ad
lista demokrácia erősödésére, a közéleti érdeklődés fokozódására, és egyre
ki is termeli a szocialista közéletiséget, mint az életmód jelentős tartalmi ele-
ilyen módon való kibontakozásnak alapfeltétele a kulturális színvonal emel-

ől a nézőpontból fogalmazhatunk úgy, hogy a szocialista kultúra megterem-
elsajátítása a szocialista életmód kialakítását is szolgálja. Ez az életmód gyö-
különbözik a kapitalista világétól: a szocializmusban a megtermelt javak az
sokoldalú kibontakozását szolgálják, az egész társadalomra kiterjedő jólét
képezik, a társadalmilag megtermelt szabadidő nem az egyén izolálódásának
hanem a kulturált közösségi élet lehetősége. A polgári társadalom — egy
biztosított anyagi jólét mellett — sem képes megteremteni azt, amit mi jó
nevezünk, képtelen megoldani az alapvető emberi problémákat, nem tud
tcélt adni az embereknek.
nészetesen nem állíthatjuk azt, hogy ma nálunk a szabadidőt teljesen a kul-
órakozás, az aktív művelődés tölti be. Korunkra és helyzetünkre jellemzően

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Szokolszky Miklós

1979 DEC 2

VAS NÉPE

Szombathely

1979 DEC 2

1021

Szokolszky Miklós: Templomkert.

Az áfész bolton kívül egy magánkézben lévő vegyeskereskedés is működik a faluban. Nikitscherné, Gombos Éva üzlete népszerű a faluban.

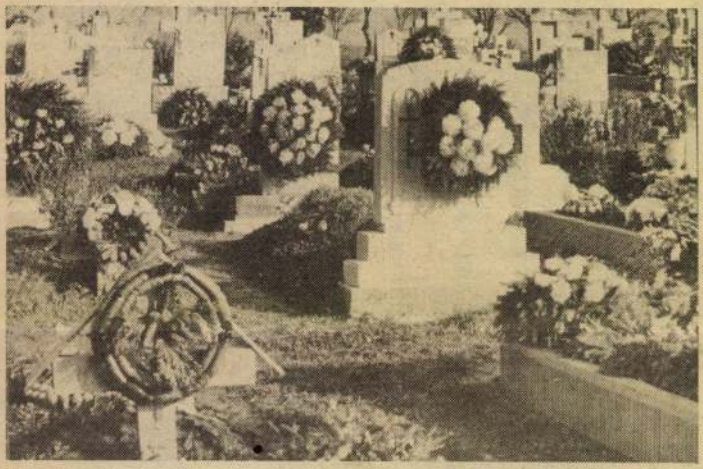

Gondozott, ápolt a temető, ahol máig sem hervadtak el a halottak napjára kivitt vagy elültetett virágok. A kegyelet

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-749, 340-726

Szokolszky Miklós festőművész

VAS NÉPE

1980. OKT. 15

1021

Vasi festő a lendvai művésztelepen

Néhány éve vasi vendégeket is fogad a lendvai művésztelep. A magyar—szlovén kapcsolatokat erősítik a művészbarátságok, közös kiállítások. Az idén Szokolszky Miklós festőművész kapott meghívást Lendvára. Élményeiről, a tíznapos programról így számol be:

Életemben először nyílt lehetőségem ismerkedésre a határainkon túl élő képzőművészekkel, egy idegen táj természeti szépségeivel, gazdaságával, kulturális életével. Vendéglátóink igyekeztek sokféle programot összeállítani, hogy az alakuló kép minél teljesebb legyen és az alkotó munkához is ideális körülményeket teremtettek.

Nagy hatással volt rám, hogy Lendva, ez a Sárvár nagyságú település, milyen rengeteg szállal kapcsolódik a magyarországi kultúrához. A képzőművészetnek külön rangja, megbecsülése, mecénaturája van.

Praktikus elgondolásra vall a művésztelep létrehozása, mert ez évente rangos esemény színhelyévé teszi a szlovéniai kisvárost, ugyanakkor értékes alkotásokkal gyarapítja a város galériáját: minden résztvevő egy művével járul hozzá a gyűjtemény gyarapodásához. A művésztelep anyagi bázisát a város három üzeme adja. Megbízásokat adnak a művészeknek, vásárolnak, több kulturális rendezvényt finanszíroznak.

Megismerkedtünk Lendva múltjával, jelenével. Bejártuk a környék zalaihoz hasonló dombjait, megnéztük a több száz éves pincéket, amelyeket helyreállított a műemlékvédelem. Jártunk a környék három kis románkori templomában, gyönyörködtünk a nálunk is ismert Aquilai János freskóiban. Érdekes lenne a veleméri templom freskóival együtt könyvben viszontlátni.

Fogadott bennünket a tanács vezetője. Sok egyéb mellett tájékoztatott a magyarlakta területek életéről. Üzemlátogatásokra hívtak bennünket.

A lendvai galéria anyagát alaposan megnéztük. A modern festménygyűjteményt néprajzi anyag egészíti ki. A néprajzi gyűjtemény kiállítássá rendezéséhez a zalaegerszegi Németh János keramikusművész segítségét veszik igénybe.

A művésztelepen közönségtalálkozókat is szerveztek. A lendvai telep rangját jelzi, hogy munkánk iránt érdeklődött a szlovén rádió és televízió, a sajtó. A telepen négy lendvai, egy ljubjanai, négy olasz festő tartózkodott velem egyidőben.

A szakmai felkészülést kiegészítették a helyi festőknél tett műteremlátogatások, beszélgetések. Egyetértettünk abban, hogy a művész nem szent őrült, nem dísztárgykészítő kisiparos, nem is hieroglifákban beszélő írástudó, hanem mondanivalóval bíró közéleti ember.

A lendvai napokat én vázlatok készítésére használtam fel, amelyekből itthon festek képet. A novemberi kiállításon, amelyen a nyári művésztelep résztvevői mutatkoznak be, már lendvai indíttatású képekkel szeretnék szerepelni — fejezte be nyilatkozatát a festőművész.

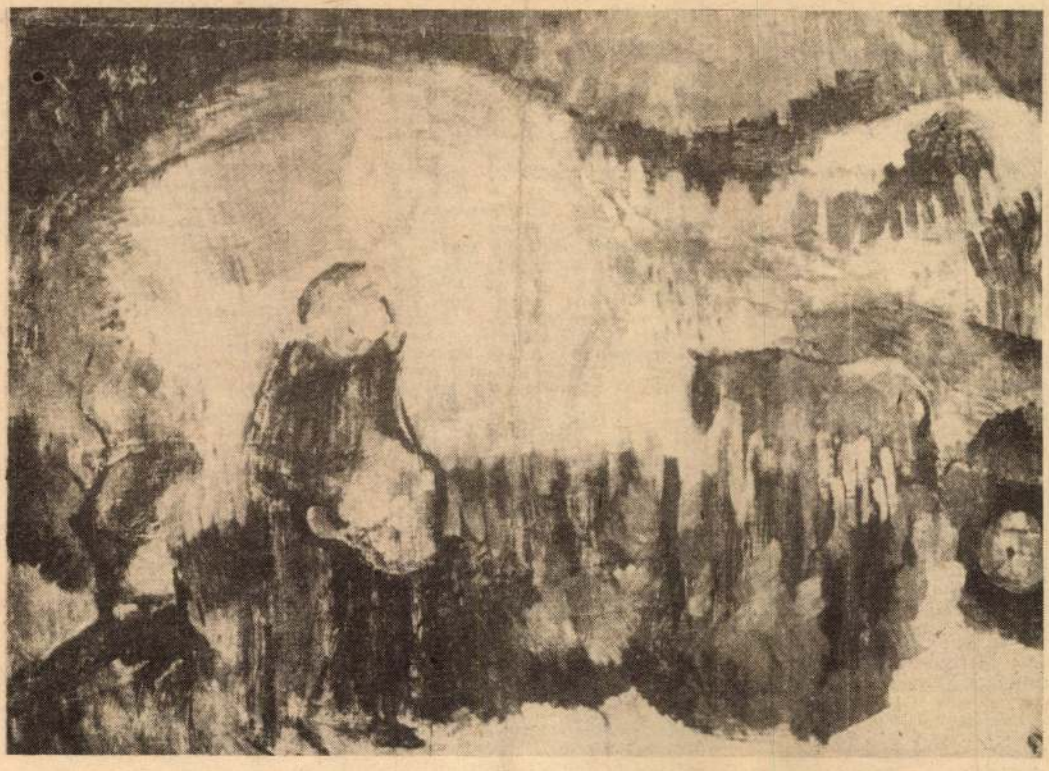

Szőlőben (Szokolszky Miklós festményét az 1974. évi Tavaszi tárlat anyagából választottuk.)

A megyei labdarúgó-bajnokságban történt

Kikapott a Spartacus-Styl

A megyei labdarúgó-bajnokság 10. fordulójának nem kedvezett az időjárás. A sok eső miatt mindenhol mély talajú pályák várták a labdarúgókat. Egész biztos, hogy a csúszós talaj is közrejátszott a sok kiosztott sárga lapban is. Bükön a Spartacus-Styl elvesztette veretlenségét. A hazai együttes nagy becsvággyal vetette magát a küzdelembe és amit a mérkőzés előtt kevesen hittek, a mérkőzés végére valóravált, legyőzték a pontveszteség nélkül álló listavezetőt. A Celldömölk—Körmend mérkőzésen két piros és öt sárga lap került „kiosztásra".

Büki KSK—Spartacus-Styl 3:2 (2:1). — Bük, 400 néző, jv: Karáth. — Góllövő: Farkas I., Horváth E., Pócza illetve Maráczi, Szalai (11-esből). — Bük: Esztner — Farkas I., Farkas II., Fekete, Kisfaludy — Folyi (Gergácz), Böndicz, Polgár — Elek (Nagy), Horváth E., Pócza. **Edző:** Lengyel Antal. — **Spartacus-Styl:** Andorka — Csutak, Friesl, Tóth, Görög — Koltai, Szalai, Borsi — Maráczi, Vörös, Hencsei (Molnár). **Edző:** Horváth József. Már a 6. percben vezetett a listavezető, Vörös beadását **Maráczi** laposan küldte a hálóba. **(0:1).** A hazaiaknak a 38. percig kellett várni az egyenlítésre. Ekkor egy kapu előtti kavarodásból az előrehúzódó **Farkas I.** kiegyenlített **(1:1).** A félidő lefújása előtt 2 perccel Elek beadását **Horváth** védhetetlenül küldte a lálóba. **(2:1).** Szünet után a 69. percben tovább növelte előnyét a hazai együttes. Horváth szöktetését a hátvédből lett balszélső **Pócza** mintegy 22 méterről vágta a léc alá. **(3:1).** A 81. percben Szalai 11-esből szépített **(3:2).**

Változatos, jó iramú, színvonalas mérkőzésen született meg a forduló legnagyobb meglepetése. A hazaiak megérdemelten győztek. — **Jó:** az egész csapat, illetve Görög, Szalai, Friesl.

Celldömölki Vasutas ESE—Körmendi Dózsa MTE 1:1 (1:1). — Celldömölk, 400 néző, jv: Kajtár. — Góllövő: Geiger illetve Fata (11-esből). — Kiállítva: Horváth A. (KDMTE) és Németh (CVESE). — **Sárga lap:** Molnár, Bindics II., Tarczi (CVESE), Kovács J. (KDMTE). — **CVESE:** Kőszegi — Szombat, Tarczi, Bolla, Bindics II. — Németh, Sebestyén, Bindics I. — Horváth (Bella), Geiger (Pálffy), Molnár. **Edző:** Zajcsek Tibor: — **KDMTE:** Fata — Kovács J., Kiss, Szabó, Pinér — Földes, Horváth A., Gombás — Horváth G., Bolla (Bartakovics), Stipkovics. **Edző:** Marton Ferenc. Küzdelmes, kemény jó iramú mérkőzésen igazságos pontosztozkodás. — **Jó:** Tarczi (a mezőny legjobbja), Kőszegi, Sebestyén, Bindics I. illetve Fata, Gombás, Kiss.

Répcelaki Bányász—Rábatótfalu 6:0 (3:0). — Répcelak, 400 néző, jv: Saly. — Góllövő: Horváth E. (2), Németh I. (2), Kulcsár, Gáspár. — Répcelak: Németh II. — Fehér, Németh I., Csorba, Wittinger (Szénhegyi) — Gáspár, Varga, Kulcsár — Németh T. (Potzmann), Oláh, Horváth E. **Edző:** Szántai István. — **Rábatötfalu:** Kiss — Doncsecz I., Németh, Skapper, Sömenek L. — Doncsecz G., Sömenek J., Merkli — Korpics (Ujj), Sömenek G. (Kóczán), Tarr. **Mb. edző:** Mesics József. Könnyen nyert a hazai csapat. — **Jó:** Németh I., Kulcsár, Horváth E. illetve Doncsecz I., Sömenek J.

Uraiújfalui MEDOSz—Simasági TSz SK 3:1 (3:1). — Simaság, 300 néző, jv: dr. Gadányi. — Góllövő: Nagy (2, egyet 11-esből), Takács illetve Czeglédi. — Sárga lap: Hajba (Simaság), Takács (Uraiújfalu). — **Uraiújfalu:** Gáncs — Jóna, Antal, Bíró, Lőrincz — Pungor, Papp, Farkas — Sali (Varga), Nagy, Takács. **Edző:** Dala Tibor. — **Simaság:** Varga — Bősze, Szabó, Nagy, Hajba — Galavics J., Kárpáti (Pálfi), Czeglédi — Kovács J., Kovács I. (Németh T.), Galavics F. **Mb. edző:** Dóczi Ferenc. Megérdemelten nyert a 10 perc alatt három gólt lőtt Uraiújfalu a második félidőt végigtámadó hazaiak ellen. — **Jó:** Papp, Sali, Bíró, Nagy illetve Szabó, Czeglédi.

Szentgotthárdi Munkás SE—LATEX Pamut 4:1 (2:0). — Szentgotthárd, 400 néző, jv: Horváth. — Góllövő: Csicsai (2), Gombás, Balázs illetve Kiss J. — Sárgalap: Csicsai (SzMSE), Kiss L. (Pamut). — **SzMSE:** Dunai — Horváth (Stájer), Bináger, Balázs, Háklár — Kiss, Magyarics, Németh — Csicsai, Gombás (Vajda), Merkli. **Edző:** Mikos László. — **Pamut:** Péter — Zsidai, Huszár, Ille, Nagy — Farkas (Viszked), Szakály, Kulcsár — Liszta, Kiss J., Kiss L. **Edző:** Szakály József. Küzdelmes, sportszerű mérkőzésen megérdemelt hazai győzelem. — **Jó:** az egész csapat illetve Huszár, Nagy.

Kőrismenti SE—Kemenesaljai TSz 2:1 (0:0). — Sárvár, Vasas pálya, 100 néző, jv: Szabó J. — Góllövő: Fehér (2, egyet 11-esből) illetve Fenyő. — Sárga-lap: Szántó, Marsai (Kemenesalja). — **Kőrismenti:** Mersich — Tuczai, Szabó, Gagyi, Simon D. — Dovánszki, Puklér, Fehér — Németh, Enzsöl (Szele), Horváth (Simon K.). **Edző:** Pados Károly. — **Kemenesalja:** Horváth — Cseke, Marsai, Szalai, Tőke — Szántó, Nagy, Tóth — Kovács (Somogyi), Fenyő, Németh. **Edző:** Udvardi Mihály. Közepes színvonalú mérkőzésen második „hazai" (Sárváron) mérkőzését is megnyerte a Kőrismenti SE. — **Jó:** Mersich, Szabó, Fehér illetve Szalai, Nagy, Tőke.

LATEX Kőszegi SE—Sárvári Vasas 4:3 (1:2). — Kőszeg, 400 néző, jv: Major. — Góllövő: Vámos (2, egyet 11-esből), Kozmor, Dercsár illetve Schimmer (2), Bogáti. — Sárga lap: Dercsár (Kőszeg). — **KSE:** Iszak — Földesi, Raposa, Vámos — Kozmor, Draskovits, Szücs II. (Rákos) — Devecseri, Pozsonyi (Beke), Horváth, Dercsár. **Edző:** Jenkei Ede. — **S. Vasas:** Kántor — Németh, Gazdag, Zsoldos, Liszta — Pupp, Bogáti, Vajda — Schimmer (Molnár), Rosta, Kardos (Horváth). **Edző:** Baksay Gábor. A mérkőzést végigtámadó hazaiak a befejezés előtt 5 perccel még vesztésre álltak és csak a hosszabbításban szerezték meg a győzelmet a jó iramú mérkőzésen. — **Jó:** Kozmor (a mezőny legjobbja), Vámos, Dercsár illetve Németh, Bogáti, Schimmer, Rosta, Pupp.

Sárvári Kinizsi—Horvátzsidány 4:0 (2:0). — Sárvár, 200 néző, jv: Závár. — Góllövő: Mórócz I. (2), Gaál, Máthé. — S. Kinizsi: Tima — Bíró, Bracska, Horváth, Takács — Varga L. (Gaál), Csejtei, Máthé — Süle (Mórócz II.), Mórócz I., Giczinger. **Edző:** Haraszti István. — **Horvátzsidány:** Brezovich — Háni, Domnánovich J., Stefanich, Pántos — Domnánovich I., Krizmanich (Bendig), Göcze — Koósz, Kutics, Csáklyás. **Edző:** Tóth Sándor. Megérdemelten nyert a javuló formában levő Kinizsi. — **Jó:** Csejtei, Gaál, Mórócz I., Máthé illetve Stefanich, Domnánovich J.

Honvéd Lőrincz SE—Egyházasrádóci SE 1:0 (0:0). — Egyházasrádóc, 300 néző, jv: Pártosi. — Góllövő: Pápai. — ESE: Samu — Szappanos, Németh, Tuboly, Szakács — Antal, Plack, Kovács — Nagy, Bakó, Csernalovics (Bonyhádi). **Mb. edző:** Németh Gábor. — **Lőrincz SE:** Toják — Horváth J., Tóth, Radnai, Vörös — Kiss F. (Kovács S.), Kiss Zs., Kovács M. — Puha (Horváth F.), Suba, Pápai. **Edző:** Rozgonyi János.

Közepes színvonalú mérkőzésen ritkán látható hatalmas góllal nyert a Lőrincz SE. Pápainak ez már a harmadik, mérkőzést eldöntő gólja. — **Jó:** Horváth J., Tóth, Kovács M., Pápai. — **potháron**

A bajnokság állása

1. Spart.-Styl	10	9	—	1	32-11	18

Futball-egyezmény

...ású véleménycserét és a ...álogatott csapatok tervszerű, a kölcsönös érdeken alapuló programját.

darúgó-csapatai közötti találkozók tervszerű kialakítása és megrendezése, valamint az élvonalbeli klubcsapatok kapcsolatainak szélesítése és erősítése.

— *Hasznosnak tartja a megállapodást?*

— Feltétlenül. A két ország labdarúgó-szövetségei

Szoládi rk. templom

Szt. István király tiszteletére
(Somogy vm.)
Biró Marton püspök
épittette. é. n.

Pelm. 460. l

Szóládi vk. templom

(Somogyvm.

l. Pehm. 462. l.

dezések. Nagy raktár kereske-
n. Gyári árak,

*

álloda. Elsőrangú szálloda a
ényelemmel berendezett szo-
donos: Szentgyörgyi Ferencz.

*

via. Teljesen modern berende-
onyha. Nagy választék borok-
onos Scala Ferdinando.

*

tónál (Olaszország). **Grand**
15.—május 15-ig. Lift, villamos-
5.000 m² kert és park. Távirda
ktus ingyen. Ch. Lützelschwab.

*

«Gondola» szanatóriuma.
den kellékével berendezett és
ondos kezelés, kényelmes, jó

Lanson Père és Fils Reims. Alapítva 1760. Edward angol király udvari szállítója. Képviselet **Lembergben,** Lelewala 2.

*

Lovrana. Hotel és Pensio. Königsvilla étterem, kávéház magyar és német konyha, jó borok, nagy terrasz, kilátás a tengerre. Tulajdonosnő Herrmann Teréz.

*

Lovrana. Quarnero-Pensio. Ujonnan épült elsőrangú ház. Kényelmes szobák, magyar konyha és borok. Pompás tengeri kilátás. Tulajdonos Zipera Rudolf.

*

Lussingrande. Hungaria-Pensio. Kellemes családi otthont nyujtó magyar vendégház, tengerhez közel. Elegáns szobák, egyedüli kitünő magyar konyha, napi ellátás (pensió) 6 kor.

*

Lussingrande. Villa Mignon. Elsőrangú ház. Kilátás a tengerre. Gyönyörű fekvés, nagyszerű kert. Modern komfort, szobák K 18-tól hetenként. Kitünő pensio (6 kor. naponként). Meleg fürdők a házban. Anna Wüste tulajd.

Szokolszky Miklós, festőművész

A megjében élő képzőművészek Tavaszi tárlata Szombathelyen márc. 29-ig várja az érdeklődőket. — Szokolszky Miklós a hétköznapi témák megfestésével képviseli jellegzetes karaktert a tárlatán: „Vízpart", — „Utcaseprők", — „Vonaton", — c. (említve).

Budai Rózsa: Tavaszi tárlat.
Vas Népe, 1981. márc. 22.

Szokolszky Miklós, festőművész

Megnyílt a Vas Megyei Tavaszi Tárlat, a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ kiállítótermében. Szokolszky Miklós „Gyöngyök" c. műve szerepel a tárlaton.

/említve/.

Kulcsár János: Színes szőttes.
Vas Népe, 1982. III. 13.

Szokolyi János, kovácsmester

A mádi kovács-kerékgyártó céh tagja. 1836-ban Petrovics János mester ellen panasz, hogy Vitányi Pál nevü inasát házi munkával foglalkoztatta. Szokolyi műhelyébe rendeltetvén, megrovásban részesült. 286.o.

Bogdál Ferenc: A mádi kovács-kerékgyártó céh. 283.o.

A herman Ottó Múzeum Évkönyve. VI. 1966. Miskolc
A Herman Ottó Múz. kiadása. Miskolc

Szokolyi János, kovácsmester

A mádi kovács-kerékgyártó céh tagja 1835-ben. 291.o.

Bogdál Ferenc: A mádi kovács-kerékgyártó céh. 283.o.

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VI. 1966. Miskolc.
A Herman Ottó Múz. Kiadása. Miskolc.

M.D.K.

Szoholyi Sándor
festő

A gyulai táborban részt vett.

Szelesi Zoltán: A Békés megyei tábor Gyulán
Művészet, 1964. április - 36 kép.

MDK

Szekontor Pál, 16 éves
Jászberény Áll. Liceum.

149. Sztálin.
150. Bányászok.

Magy. Ifj. Képzőmův. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug. 13.-szept. 1o. Kat.

MDK.

Szolár Tibor

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1965 juni.26.lap 4.

Szolárik Vilmos
kisplasztikus
1896.
Éinnisk 1930
89. l.

Nagyságos

S c h u l e k J á n o s

műépitész urnak,

B u d a p e s t

Tudomás végett másolatban az
zal küldöm meg, hogy Nagyságodnak
visegrádi Salamon-torony körüli vá
falak megtisztitása és beállványoz
sára a 340-4/15-1931.számu rendele
temmel kiutalt 500 pengőről szóló
számolását jóváhagyólag tudomásul
vettem. Budapest, 1931. április hó
Tihamér Lajos s.k. miniszteri taná
a hivatalo

A MAGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTÉRIUM Művészeti ügyosztálya

mini

Szoláry Boldizsár

A pétervásári r,k. templom vörösmárvány tabernaculumána Szoláry müve

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Bp.

Komárik: A korai gótizálás Magyarországon

274 old.

SZOLCSÁNYI, kapapos

Szegeden dolgozott. A deszki hajóvontatók lovasfuvart is vállaltak. A mult században a szegedi iparosok is igénybevették őket. Vásárokra jártak. Arad, Temesvár, Nagykikinda, Szabadka, stb, majd a háboru után Csongrád, Szentes, stb. fuvarozták őket. 110. old

JUHÁSZ ANTAL: A deszki hajóvontatók 93. old

A Móra Ferenc Muzeum évkönyve, 1964-65. 1. Szeged, 1966

MDK

Szolchányiné Prottmann Stella

Budai részlet, of.

Csendélet, of.

M.Szel. tavaszi kiáll. 1916. ápr.

22. l.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZEKHEZ 1939 KARÁCSONY ÜNNEPÉRE

A magyar iparművészet, melyről a tárgyilagos szemlélő elfogultság nélkül megállapíthatja, hogy hirtelen lendülettel gazdag fejlődésnek indult éppen most, az egyre súlyosabbá váló általános helyzet közepette, ezzel életképességének, életrehivatottságának kétségbevonhatatlan, biztató jelét adta. S egy szervesen kialakult iparművészetnek ilyennek is kell lennie, mert az iparművészet a mindennapi élet művészete, mely szorosan és mélyen kapcsolódik a közvetlen életbe, abból meríti erejét és ösztönzését.

A biedermeier, egy válságokkal teli időszak sokszor kényszerítő hatása alatt, az iparművészeti alkotás legnemesebb és legidőtlenebb törvényeinek engedelmeskedve, a szükségből világstílust tudott teremteni, mely értékálló maradt mindmáig.

Hinnünk kell a magyar iparművészet jövőjében, mert alkotásaiból kiérezzük, hogy maga is hisz benne.

A jövő virága azonban a jelen tövén fakad. Meg kell adnunk tehát a jelennek a lehetőséget, hogy élethivatását betölthesse.

Valahogyan arra kell törekednünk, hogy meglássuk és megláttassuk, a hétköznap életformáit hogyan szövi át a művészi formálás vágya s ez hogyan teszi amazt szebbé, célszerübbé, hasznothajtóbbá.

Ezért igyekszem én is a magam részéről — tőlem telhetőleg — arra, hogy a hatóság, — hogy úgy mondjam, magánéletében minél több munkakörben adhassa iparművész kezére azt, aminek ható tényezővé válását éppen az iparművész tehetségétől várom.

Dr. Némethy Károly
Budapest Székesfőváros tanácsnoka
a városgazdasági, idegenforgalmi és közművelődési osztály vezetője

Nehéz időket él Európa népe; mi magyarok is szorongó érzéssel ünnepeljük a karácsonyt, de a szívünk erős és a jövendőbe vetett hitünk megingathatatlan. Jöhet bármi, mi erősek, kitartók és hűek maradunk: kötelességünket minden körülmények között teljesítjük. A magyar iparművész honvédelmi szolgálatot teljesít, ha ezekben a nehéz időkben minden erejét megfeszítve dolgozik. Nem szabad egy pillanatra sem elernyednünk, az építőmunkában megállanunk, mert az ország akkor lesz nagy, ha minden magyar erősnek és szívósnak bizonyul a hétköznapok munkájában, hivatása teljesítésében. Ezért azt üzenem a magyar iparművészeknek, hogy mint a pálma a teher alatt, úgy nőjjenek naggyá, erőssé, a megpróbáltatások terheit férfiasan viselve.

Szent Keresztthegyi Kratochwil Károly
ny. altábornagy, a Mária Terézia-rend lovagja
a MIOE örökös elnöke

A szeretet ünnepén, a szeretet jegyében üdvözlöm a magyar iparművészeket. Egy munkában gazdag esztendő után csak elismeréssel gondolhatunk arra a kitartásra és áldozatos munkára, amit az iparművészélet vezetői és munkás közkatonái az egyetemes iparművész-célok érdekében kifejtettek. Az elért eredményeknek minden esetben a harmónikus együttműködés volt az alapja. És ha a következő esztendőben a sikereket fokozni akarjuk, ezt csakis a karácsonyi szeretet és békesség szellemében tehetjük. Kívánom, hogy minden magyar iparművész megismerje a közös erővel kifejtett munka szépségeit és vállalja annak nehézségeit, mert sok a reánk váró feladat, amihez erőseknek és kitartóaknak kell lennünk.

Szablya-Frischauf Ferenc
kormánytanácsos
az Orsz. M. Iparművészeti iskola igazgatója

Mi lesz veled, magyar iparművész? Merre visz az utad? Meddig kell még küzdened azért, hogy helyed legyen a magyar nap alatt, hogy nagy áldozatokkal, szívós munkával felépített eredményeidhez méltó becsületed legyen a magyar társadalomban? Meddig kell olvasnod úton-útfélen, lapokban és cégtáblákon, sok tanulással, európai sikereket termő munkáddal megszerzett nevedet méltatlanul, meddig lehet kontárok menedéke, máról-holnapra megszerezhető rangja, a tudatlanság díszes leple a te címed, a te rangod: az **iparművész!** Ki fog segíteni rajtad?

Senki más, csak te magad. Harcod még nem ért véget. Nem vagy még elég erős. Nagyszerű eredményeid nem vehetik el szemmértékedet: még erősebbnek kell lenned. Az áldozatok sora nem ért véget, de erőt adhat és büszkévé tehet az a tudat, hogy te vagy **a magyar iparművész reneszánszának** előörse. Helyesebben: az lehetsz, ha vállalod ezt a szerepet, ha nem húzódsz félre néha zsörtölődve, máskor felfuvalkodva s nem egyszer elfáradva. Feladatod kettős: az egyiket műtermedben, a másikat érdekeid frontján kell elvégezned. Egy személyben kell művészegyéniségnek és az iparművészközösség egyszerű atomjának lenned. Munkaasztalod fölé hajolva, független alkotó lehetsz, de ügyeid védelmében fegyelmet ismerő katonává kell lenned.

A magyar sors nem osztogatja ingyen a sikert, az érvényesülést. A nemzet éppen úgy küzd létérdekeiért — ezer éve már — mint te, iparművész, a saját közönséged életlehetőségeiért. Az okok és okozatok sorozatának vagy a függvénye és halálos ítéletet mondsz ki magad fölött, ha az egyetemes összefüggések megkerülésével akarod kierőszakolni jogos vagy vélt érdekeidet. Figyelembe vetted-e, magyar iparművész, hogy a magyar élet teljes átalakulásának éveiben élsz? Észrevetted-e, hogy a te szociális problémáid egyetemes magyar problémák — sőt világproblémák. De — ami még ennél is fontosabb — nem rekedtél-e kívül a feltámadó **magyar lelkiismeret** és **történelmi öntudat** egyre erősödő lelki-szellemi tényein?

Mert erről van itt szó lényegében: ha te nem vagy és nem leszel az új magyar szellemiség szerves alkotórésze, csatát vesztettél. Elvágtat melletted az irodalom, a zene, még talán a képzőművészet is, ha későn eszmélsz és nem tudsz felmagasodni a magára ébredő magyarság új világot kialakító tényeibe. Ha nem járod meg Ady Endre, Szabó Dezső, Móricz Zsigmond, Davos József, Bartók és Kodály művészetének az útját, ha nem tudsz olyan iparművészetet csinálni, mint amilyen irodalmat és zenét csináltak az utolsó húsz év nagy magyar művészei, — a jelentéktelenség veszedelmét nem kerülheted el. Vedd tudomásul, hogy szociális megerősödésed egyenes arányban áll művészeted új megtermékenyülésével.

Iparművész, — ha ez a név majd azt jelenti, hogy eleven tényezője vagy az új, az igazi, a második ezredév alapjait lerakó magyar kultúrának, akkor a cipőfelsőrészkészítő már nem nevezheti magát iparművésznek és a sárközi csipkemintával díszített gyufaskatulya nem lesz többé iparművészet. Érted-e, magyar iparművész, mit akarunk ezzel mondani? Nem becsüljük le mai eredményeidet, de azt valljuk, hogy ennél többre vagy képes, nagyobbra vagy hivatott. Nem mindig a te hibád volt, ha nem tudtál túljutni a pepecselésen, az iparművészkedés kisded játékain. Sokáig hiányzott a nagy művészeti tetteket kiváltó légkör és nem egyszer melletted zúgtak el a magyar szellem forradalmai. Vigyázz, ezekben a napokban is megtörténhetik ez veled. Figyeld éberen a magyar szellemi élet nagy eseményeit és ne csak figyeld, hanem légy alkotóeleme. Engedd, hogy minden ízedet áthassa a magyar hivatástudat, mert csak így bontakozhatik ki tudásod, invenciód teljes és gazdag világa, csak így lesz az üvegházi művirágból a magyar talaj nedveiből táplálkozó virágzás.

Az út tehát belülről vezet kifelé. Az életet nem a keretek szülik, hanem az élet alakítja a kereteket. A magyar író szegényen, elhagyatva, nem egyszer elnyomva, külső érdekszervezetek nélkül is elvégezte hivatását s a magyar irodalom Európa leggazdagabb irodalma lett. Az iparművész helyzete nehezebb, működéséhez bizonyos külső feltételek nélkülözhetetlenek, de nincsen olyan művészet, ami fel ne törne, a legnagyobb akadályokat is elhárítva útjából. Alázatos elmélyedés, új és új látásokat látó hit, pusztíthatatlan életkedv, elfojthatatlanul ömlő invenció nélkül nincs és nem lesz magyar iparművészet.

Ne kérdezd tehát, magyar iparművész, hogy mi lesz veled? Az lesz, amit te akarsz, azzá leszel, amivé te munkálod magadat. Szervezeted dinamikája, teljesítőképessége is tőled függ. Élettelen, merev keretek csak élettelenséget zárhatnak körül. A fa csak akkor virágzik ki, ha gyökerei épek és egészségesek. Ne várjatok attól a fától virágzást, amelynek ti nem vagytok tápláló gyökerei. Az új esztendőtől várjuk az új típusú magyar iparművészt, az élő, az új magyar szellem iparművészét. A nagy művészi teljesítmények, a felfrissülést hozó, az irányt szabó iparművészeket, akik nemcsak díszei és díszítői a magyar életnek, hanem alapvető tényezői, pótolhatatlan építői, akik nélkül hiányos, csonka lenne a következő évtizedek új magyar kultúrája. Várjuk azokat a magyar iparművészeket, akik nemcsak asszisztensei, hanem **alakítói** életünket és megmaradásunkat jelentő nemzeti megerősödésünknek.

Szólás Péter

Az Iparművész
1939. 9-10 sz

Emberléptékű, 4 emeletes, téglából épülő

„VIZA APARTMANHÁZ"

Vizafogó sétány – Párkány u. – Viza u. – Révész u. által határolt területen

Lakásméretek: 39, 54, 68, 74, 86, 93 m².

1 szoba, erkéllyel	39 m²,	312 000 Ft/m²:	12 150 000 Ft
1+fél szoba, erkéllyel	52 m²,	320 000 Ft/m²:	16 650 000 Ft
2+fél szoba, erkéllyel	69 m²,	305 000 Ft/m²:	21 050 000 Ft

- Nyugodt, Duna-parti környezet,
- központi, energiatakarékos fűtés,
- zárt belső park, mesterséges tóval,
- alacsony közös költség, modern liftek,
- 30% önrésszel megvásárolható.

Várható befejezés: 2005. június 30.

Iroda: Bp. XIII., Hegedűs Gyula u. 69.

www.vizahaz.hu **Tel.: 270-11-11**

INGATLAN

IMMO-NORD KFT.

Újpesti Ingatlanközvetítő Iroda

1042 Budapest, Árpád út 16.
Telefon/fax: 369-5214, 380-4920

www.ingatlankulcs.hu
e-mail: ingatlankulcs@axelero.hu

XIII, Városkapu metrómegállóhoz közel
229 nm-es telken 240 nm-es, 4 szobás, kétszintes, cirkófűtéses, összkomfortos **családi ház garázzsal 29 M Ft- ért eladó.**

XIII., Vág utcában
metróhoz közeli, tízemeletes ház I. emeletén 35 nm-es, 1,5 szobás, ny-i fekvésű, parkra néző, vízórás **öröklakás 9,5 M Ft-ért eladó.**

IV., Városkapu metrómegállóhoz közel
539 nm-es, összközműves telken 2003-ban épült, nettó 146 nm-es, összkomfortos, részben alápincézett, teraszos, cirkófűtéses **családi ház 43 M Ft-ért eladó.**

ÜGYFELEINK RÉSZÉRE KERESÜNK
Öröklakásokat, családi házakat, telephelyeket, bérbeadó ingatlanokat.

Nyitva tartás: hétfőtől csütörtökig: 9–18, pénteken: 9–14 óráig

Megnevezés:	régi ár	akciós ár
205//55R16 NCT5 V	49 875 Ft	27 990 Ft
195/60R15 Hydra Grip H	33 370 Ft	20 020 Ft

Az összes többi abroncs 10–30% kedvezménnyel 04.01–04.30-ig
a ***Rákóczi Üzletház*** ElitTyre Gumi- és futómű szervizeiben.

Gumi és futómű szerviz: Bp. XIII., Váci út 162.
Tel.: 239-1795, tel./fax: 239-2737
Nyitva tartás: H–P 8.00–17.00 óráig. Szo: 8–13 óráig

Gumi szerviz: Bp. VIII., Rákóczi tér 6.
Tel./fax: 210-2535, 334-0774
Nyitva tartás: H–Cs 8.30–17.00 óráig. P: 8–16 óráig

TUDJA! A LEHEL MINDIG OLCSÓBB...!

Lehel Csarnok

A Lehel Csarnok Üzemeltető Kft. tisztelettel tájékoztatja vásárlóit, hogy a Csarnok Húsvét vasárnap (április 11.) és hétfőn (április 12.) zárva tart.

A LEHEL CSARNOK gépkocsi-parkolójába a lakosság által vásárolt havi bérlet ára 12 000 Ft + áfa. Felvilágosítást ad a 288-6890-es telefonszámon Korom Ferencné.

Mindig friss hazai hús-hústermék, zöldség-gyümölcs, kenyér-pékáru mellett lakossági szolgáltatásokkal és ruházati termékek színes választékával várjuk Önt a hét minden napján a LEHEL CSARNOKBAN.

A gépjárművel érkezők részére a parkolás első órája ingyenes!
(Feljárat a parkolóba a Váci úti oldalról.)

Tisztelt Ügyfelünk!

Tájékoztatjuk, hogy a XIII. kerület, Tomori köz 13. szám alatti bankfiók 2004. március 31-én bezár.

A továbbiakban a kerületben az alábbi fiókjainkban várjuk Önt és leendő partnereinket:

Babér u. 9.
Váci út 1–3. (Westend Citycenter).
Nyugati tér 9.
Tátra u. 10.
Pozsonyi út 38.

www.otpbank.hu

OTP BANK

Közel Önhöz

Petne udvar

Bp. XIII. Petneházy u. 54-56.

A XIII. kerület kellemes, erdőtelki részén kínáljuk épülő társasházunk lakásait.
A lakókörnyezetben fekvő épület hangulatát a hatalmas, 2000 m²-es, csendes, belső, zöld udvar és az épület egyedi megoldásai alakítják.
A keleti, déli vagy nyugati tájolású lakások alaprajzának kialakításánál maximálisan figyelembe vesszük az Ön igényeit.
A praktikus megoldásoknak köszönhetően a fenntartási költségek igen kedvezőek.

50% elkelt!

Lakásméretek: 34 - 126 m²
Szobaszám: 1 - 2+2 fél-ig
270.000 - 290.000 Ft/m²

- Kedvezményes kamatozású hitel
- Illetékmentesség
- Szoc. pol. támogatás
- ÁFA visszaigénylés

Üzlethelyiség: 300.000 Ft/m²
Teremgarázs: 2.000.000 Ft/db
Tároló: 145.000 Ft/m²

Már 10% önrésztől megvásárolható!
Átadás: I. ütem 2004 október, II. ütem 2005 június

Csak 10 perc az Árpád-híd vagy a Lehel tér!

PRIMA primaép 1996 OTTHON

web: www.primaep.hu
e-mail: primaep@primaep.hu

HVB Bank
Budapest 1139 Petneházy u. 14.
tel.: 450-0797, 450-0796, 450-1752
fax: 450-1753

SZÓKONTOR PÁL

Ízelítő egy gazdag életműből

Kiállítás Szókontor Pál alkotásaiból

***Szókontor Pál* tanár, festő- és szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás az Ady Endre Gimnáziumban március 29-én. Az iskolanapi program keretében megrendezett képzőművészeti bemutatót dr. Deák Zsoltné nyitotta meg. Ezután a művész ajándékkal kedveskedett a gimnáziumnak: átadta Herczig Ferencné igazgatónak a gimnázium névadóját, Ady Endrét ábrázoló grafikát.**

A kiállítás jól reprezentálja Szókontor Pál sokszínűségét. Látunk itt olajfestményeket, grafikákat, Liszt Ferenc- és Németh László-portrét, egy kompozíciót és egy Kossuth-domborművet. Összesen huszonnégy mű – csak egy töredéke annak, amit fél évszázad alatt alkotott. De ez életművének csak egyik oldala. Merthogy – ahogy ő mondja – főfoglalkozásának a tanítást tartja. Nem tévedés: negyvenezer gyereket tanított meg – látni. Eddig. Merthogy ma, hetvenöt esztendősen is aktívan tanít.

– Más vizuálisan, és más tudatosan látni – mondja már a megnyitó után. – Az én mottóm: aki rajzolni tud, másként látja a világot.

1968 óta tanít a Lékai János, mai nevén Magyar Hajózási Szakközépiskolában. A látáskultúra és vizuális nevelés tantárgyon belül sok mindenre okítja a gyerekeket. És nemcsak festészetre, hanem – ami legalább olyan fontos – emberségre is. Az óráin komplexen ismerkednek az irodalommal, a zenével, az énekkel és a képzőművészettel. Sokan mondják, hogy a mai gyerekek nem fogékonyak a művészetre, Szókontor Pál példája bizonyítja, hogy aki tudja, hogyan oltsa a fiatalokba az igazi értékeket, az ma is sikeres lehet.

– Munkatársi kapcsolatban vagyunk a tanítványaimmal – mondja a művész. – Az iskolában van egy kicsi műtermem, így a gyerekek jól ismerik az alkotásaimat. Néha azt mondják: a tanár úrnak könnyű, mert jó munkaeszközei vannak. Ilyenkor megmutatom nekik, hogy az ő ceruzájuk is mi mindenre alkalmas, és hogy a vonalaknak meg a színeknek micsoda kifejező erejük van.

Büszkén említi, hogy nem telik el úgy hét, hogy egy-egy régi tanítványa ne keresné fel. Olyanok is jönnek, akiket már harminc éve tanított. És a mostani iskolájában végzettek közül nem egy van, aki hat hónapig hajózik a tengeren, és alighogy visszatér, másnap már a tanár urat keresi.

Arra a kérdésre, vajon a tanítás nem vonja-e el az alkotó munkától, egyértelmű nemmel felel.

– Imádok tanítani, és nem akarom abbahagyni – mondja. – A feleségem sokszor kérdezi, vajon nem akarok-e most már tényleg nyugdíjba menni. De – bár ez nagy lemondást követel tőle is – én bizony nem tudok tétlen lenni egy percre sem.

Nemcsak az iskolához, de a kerülethez is erős szálak fűzik. Fél évszázada lakik itt, és a pedagógiai pályafutása is kizárólag a mi kerületünkhöz kapcsolódik. Tanított a Váci út 89. szám alatti általános iskolában, a Bánki Donát Gépipari Technikumban, a Berzsenyi-gimnáziumban. Vezetett művészeti szakköröket a József Attila Művelődési Központban és a margitszigeti ifjúsági táborban. 1999-ben a „XIII. Kerületért" kitüntetésben részesült.

Nóri lányom (olaj)

A munkái közül nagyon soknak van valami köze a kerülethez: több itteni iskola névadójáról – Ady Endréről, Németh Lászlóról, Berzsenyi Dánielről, Gárdonyi Gézáról, Herman Ottóról, Eötvös Józsefről – készült szobra. Az alkotásnál a forma tökéletessége mellett mindig igyekszik megragadni a híres személyiségek jellemét, egyediségét.

Dolgozik ceruzával, pasztellel, akvarellel, olajjal éppúgy, mint márvánnyal, bronzzal és tűzzománccal. 1962-ben végezte el a Képzőművészeti Akadémiát. Anatómiára *Barcsay Jenő,* rajzra *Xantus Gyula* tanította, de mesterei között volt *Pátzay Pál* szobrász és *Blaskó János* festő is. Szókontor Pál a nagy mesterek méltó tanítványaként sem akart egyetlen stílusirányzathoz tartozni. Neki saját látásmódja van.

A természetet – virágot, erdőt, víztükröt, tengert – ábrázoló festményein csakúgy, mint portréin, aktjain a valóság szépségét mutatja be a tartalom és a forma egységében. Megkapóan gazdag a festmények színvilága. Érdekes a fények és árnyak játéka. A fények eredete a művész egyénisége, amelyre az életigenlés, az öröm és a szeretet a jellemző.

Számos vidéki városban és persze a fővárosban – így a kerületünkben is – voltak kiállításai. Most ismét „hazajött". Nemcsak mert a lakóhelyén adhatott ízelítőt gazdag életművéből, hanem azért is, mert éppen igazi otthona, egy iskola adott helyet alkotásainak.

(csop)

Aranyeső (olaj)

Pünkösdi rózsák (olaj)

Tengerjáró (olaj)

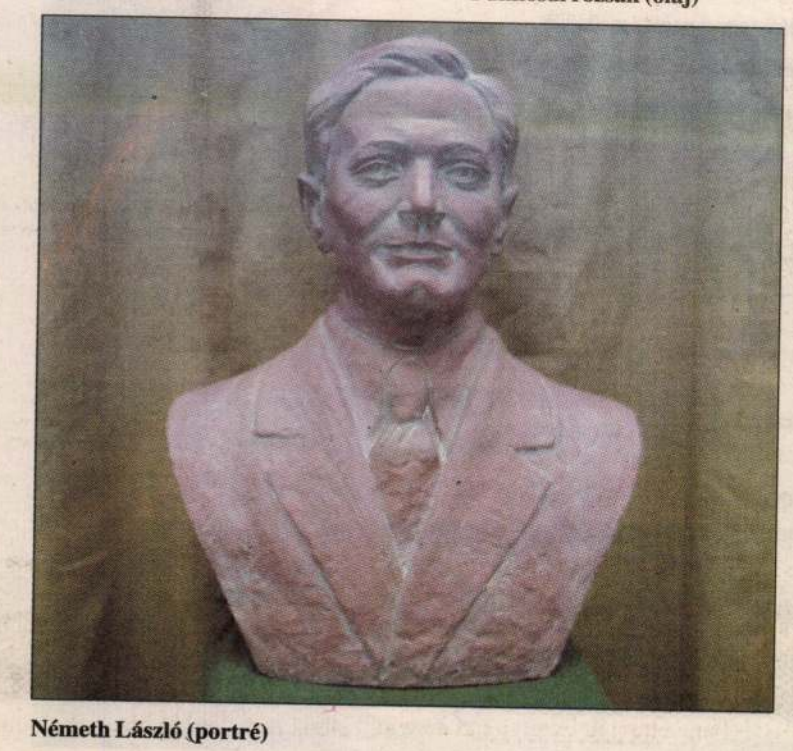

Németh László (portré)

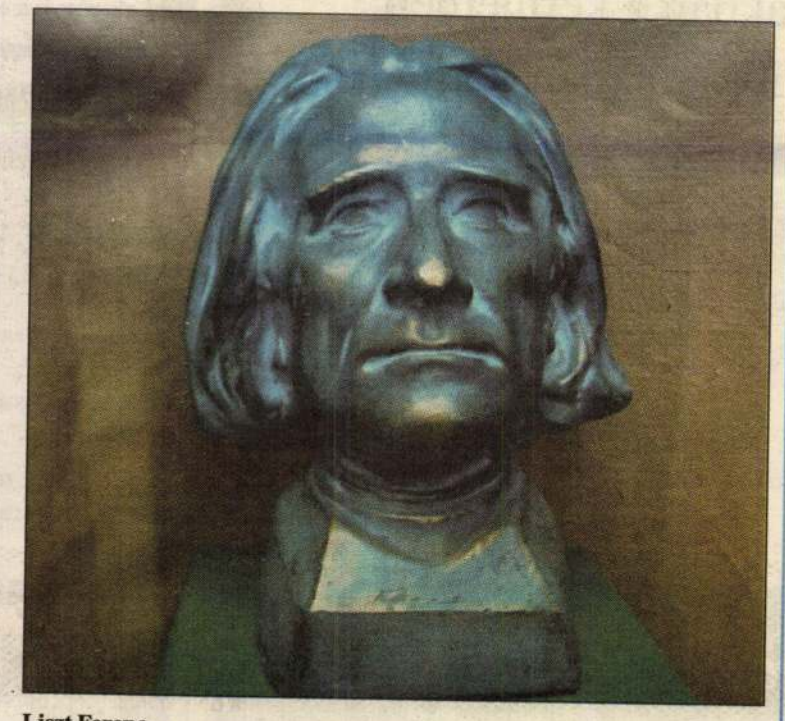

Liszt Ferenc

HÍRNÖK

Kiadja a Sprint Kft.
Alapító főszerkesztő: *Sas György.*
Felelős kiadó: *a kft. ügyvezetője.*
Igazgató főszerkesztő: *Machos Ferenc.*
Munkatársak: *Czeglédi Ildikó, Csop Veronika, Szabados Tamás.*
Fotó, tördelés: *Holczer Gábor.*
A szerkesztőség címe: 1137 Bp., Újpesti rkp. 7.
Nyomdai munkák: Sprint Kft.
E-mail: 13kerhirnok@chello.hu
Hirdetésfelvétel: *Szemesi Ildikó,* 1137 Bp., Újpesti rkp. 7.
Hétfőtől péntekig 9–15 óráig
Telefon: 237-0242, 237-0243
Fax: 237-5069

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 34[illegible]-726

VAS NÉPE

1982 AUG 14

1021.

Szokolszky Miklós

Hiányzó piros pont a kép közepéről

Késve és megrendülten búcsúztatlak, Miklós. A szabadság utáni hírek között az első a gyászé: Szokolszky Miklós öngyilkos lett.

Befejezted életedet, melyet kudarcok, szenvedések sorozataként éltél meg, pedig örömök, sikerek, lehetőségek éppúgy voltak benne, mint mindnyájunkában. És volt a

Búcsú Szokolszky Miklóstól

tiédben ráadás is: a festői tehetség. Szerettem a képeidet. A félrebillenő fejű, ovális arcú férfiak, nők, gyerekek szemének szomorúságát. Tétovaságod, védtelenséged, örök nyugtalanságod vibrált a rajzokon. Gyámolításra szoruló fiú voltál, talán ezért kedveltek, ajnároztak a lányok, az alkotótáborokban. Figyeltek Rád a fiúk, mert tehetséges festő, jó cimbora voltál.

Miért nem ismerted az elégedettség, a derűs nyugalom állapotát? Nem volt érzéked a harmóniához? Ha azt mondom, ismerek egy fiatalembert, aki elvégezte a tanítóképzőt, a főiskolai rajz szakot, majd a Képzőművészeti Főiskolát, családja volt, tanári állása, lakása, kiállításokra hívták, barátok tudtak örülni festményeinek — igazat mondok Rólad, de mégsem ismernél magadra. Mert ezt Te nem így élted át, számodra mindez nem jelentett sikert, nem adott stabilitást, sem az önbecsüléshez alapot.

Elmédben, idegeidben nem az öröm képességeit hordoztad, hanem az önemésztő tüzet, a boldogtalanság forrásait.

Sohasem ontottad a képeket. Az utóbbi években, amikor már minden festményedet az életkedv, az élni akarás jeleként üdvözöltek festőtársaid, szinte elvesztetted a színeket. Segíteni próbáltak orvosok, biztattak festők. — Tégy egy piros pontot a kép közepére, nézd meg újra és fess — adta volna kezedbe az ecsetet Bartha László, de Te nem értetted, nem akartad, nem tudtad odarakni azt a derűs foltot. A régi barátok nem hagytak el, de új ismerősöket már régóta nem szereztél.

Tavaly egy külföldi alkotótábor és egy új szerelem gyógyító burka vett körül. Képeket hoztál. Lendvai rajzokkal, tanítási vággyal hitetted el, hogy van megoldás számodra, nem kell féltenünk. Tévedtél. Tévedtünk.

Budai Rózsa

Tájak, emberek
A kis Kerka

Kicsi folyó, a Kerka, inkább csak patak. De nagy történelem zajlott a partján. A Kerka völgyének öt, egykor önálló vasi községe — Kerkáskápolna, Bajánháza, Senyeháza, Dávidháza, Kotormány — a prefeudális eredetű Örséghez, őrvidékhez tartozik. Idébb Jugoszláviában csorog a patak, odább meg tovább, magyar területen, Zalában.

Innen ismeretes — már akinek Nemesnépi Zakál György, az egyik legutolsó „Főrnagy" és az egész — tizennyolc helységet kitevő — Örség népének, életének első hiteles leírója, amely alapmunkát sokan felhasználták. (Egyesek kissé élősködtek is vele, rajta — a szerk.) Ez az ősparaszti őrszervezet bizonyos földterü-

esz alkalmazottja, egyik fia ugyancsak a téeszben gépszerelő, a másik jogász, egy katonatiszt, a többi is jó helyen van. Az öreg azt mondja: „Lekopogom, hogy jó helyen vannak". Az öreg két ujját elvitte a körfűrész, de dolgozik. Azt mondja nekem: „Én az oroszoknak is őröltem 1945-ben. És tudja, hogy vagyok a kommunistákkal? Sok a szívét teszi ki a becsületességéért. Ezeket szeretem. Volt, aki a másik ember szívét tette volna ki. Az ilyet nem szeretem. De ezt bele ne írja...

— Rám bízza, mit írok bele?

— Igen.

— És itt jobban fel kellene fejleszteni az életet, a gazdaságot. Annyi minden van még itt, ami nincs kihasználva. Nagyon fejlesztik az Örséget, de kicsire még

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

VAS NÉPE
1982 MÁR 20

1021

A Tavaszi Tárlat anyagából

Szokolszky Miklós: Györgyök (linómetszet)

Az „égből jött" katona földi társai között

A megyei Forradalmi Ifjúsági Napok eseményeiről szóló keddi tudósításunkban egy szűkszavú mondat említi, hogy „kora délután a szombathelyi Garasin laktanyában fogadták Farkas Bertalan űrhajós alezredest.

E sorok írója tanúja volt annak, hogy szokványos szavaink, protokolláris kifejezéseink néha mennyire erőtlenek a valódi tartalom érzékeltetésére. Bár a „fogadszámomra azonban ez a pajtáskodó attitűd már az első pillanatban, de a későbbiek során is elfogadhatatlannak tűnt. A rendkívül arányos, ha szabad ezt mondani egy katonára: kecses felépítésű, halk szavú emberből annyi méltóság, magabiztosság, fizikai és szellemi harmónia árad, hogy az ember nem tud másra gondolni, csak a végtelennel való találkozására.

ismertették. Farkas Bertalan ezúttal sem tagadta meg önmagát. Őszinte érdeklődése nem akadályozta meg abban, hogy időnként fel ne pillantson az égre, amikor az MHSZ motoros kiképző gépei egyszer-egyszer átberregdéltek a laktanyaudvar fölött. És derűsen mosolygott, amikor valaki tréfásan megjegyezte: a repülőparádé nem volt betervezve.

Minden érdekelte, s meg-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Életünk

1972 6 –
10 H

Szokolszky Miklós

SZOKOLSZKY MIKLÓS: *VÁRÓTEREM*

SIKLÓSI JÁNOS

A fohászkodo folyo

A tulsó part már homállyal csókolózik
A folyó mintha szégyellné kicsit
a vizében bújdosó esti pirt
s a kavicsok káprázó színjátékait
Micsoda színőrjöngés A madarak tollában
a kék a piros a zöld szinte eszét vesztve futkos föl-alá
Még a lassan közelgő kapzsi szürkület
se tudja ezt a gazdag lángolást elrabolni
De néhány irigy árnyék már eltakarja a legszebb fényeket
s a zsugori part még tükörképét is visszakéri a víztől
A nap elbújik s a szemfüles csillagok
már csak foszlányokat lelnek a piros tűzből
s az erdőből előmerészkedő köszvényes öreg fák
hatalmas águkat a láp fölé terjesztve
térdig gázolnak a margarétás mocsárba
s mialatt nefelejcset szed a láp tükrén az est
fénye egy pirók begyében felpiroslik
s a víz a saját lelkében nézi a
felröppenő csillagok rajait
Közben sűrűn pelyhezik a homály
s szívébe fojtva az est gyönyörű ragyogását
nagyot fohászkodik s elalszik a folyó

Beszélgetés egy kikericcsel

Mikor a virágok elnyílnak
mikor a rét már sárga sárga
akkor jössz te kis őszi csillag

virágok szegénye árvája

Könnyes ködök mossák az arcod
mosoly sohase ül a szádra
nem ismersz méhet se pillangót
nem ébredsz madarak dalára

Szél tép a vihar félig megfojt
dér fagy kis rózsaszín ruhádra
Fölötted varjak lármás hollók

Hóba fulladsz és zúzmarába
Mégis örülsz és víg vagy boldog
világ legárvább vadvirága

Szolchányiné Prottmann
Stella

1916. ápr. kiáll. N. Szalon

Budai részlet, olaff. 150.—
Csendélet, olaff. 400.—

Törökök III. 206, 207, 209

átjutniok az előörsök vonalán. Csak délután két órakor, mikor negyven versztnyi területről már vázlatot készítettek, fogta el őket egy dragonyos őrjárat. Az ezt kisérő khinai tolmács első tekintetre felismerte bennük a japánokat; a katonák letépték tincsüket s ők ellenkezés nélkül megadták magukat.

Sorsát illetőleg Shibato teljesen tisztában van a helyzettel. A tárgyalás egész folyamán azon fáradozott, hogy őrmesterét mentesítse. A maga számára csak azt kérte, hogy Linjevicsnél eszközöljék ki, hogy ez vállrojtjaira és előkelő származására való tekintetből kimélje meg a bitófa gyalázatától s lövesse agyon.

Ezt a kérelmet a haditörvényszék természetesen teljesíteni fogja. De az őrmestert illető kérésében Shibato csalatkozni fog. Megbocsáthatatlan gyengeség volna az oroszok részéről, ha kivételt tennének és Shibato bizonyára maga sem gondol arra komolyan, hogy mentő vallomása az altisztet megmenthetné a haláltól. Valószinüleg csupán azért koczkáztatta meg a kisérletet, hogy az oroszoknak példát mutasson a lelki nagyságból...

(Folytatása következik.)

IRODALOM.

A magyar könyv kezd feléledni abból a bénultságból, a melybe a háború első időszaka vetette. A közönség lassanként visszanyeri olvasó kedvét, egyelőre ugyan leginkább olyan könyvek s egyéb olvasni valók felé fordul, melyek összefüggésben vannak a mai eseményekkel, de szivesen veszi már az ezektől távoleső jó olvasmányt is. Az első nagy izgalom elmultával lassankint rájönnek az emberek, hagy a nyugtalanság, az aggódás, a szorongattatás napjaiban a legjobb menedék egy jó könyv, a mely legalább órákra el tudja felejtetni aggodalmainkat, bánatainkat, ki tud ragadni abból a nyomasztó légkörből, mely most körülveszi az egész világot s fel tud emelni a fantázia, a gondolat tiszta és nyugodt világába. Még ha a háborúra vonatkozik és vele kapcsolatban áll is, megnyugvást szerez a háború félelmei ellen, mert elménket a gondolkozás egy bizonyos sodrába vezeti és elvonja a kivülről reátóduló ezerféle zavaros gondolatok, képzelődések, benyomások hatásától. Könyveinkhez menekülni: ez a legjobb módja a lidércznyomástól való szabadulásnak és erre mind többen és többen jönnek rá.

Az érdeklődés e felelevenedését nyilván észrevették a kiadók is: most már mernek új könyvekkel fordulni a közönséghez s legalább megpróbálják kissé fölemelni azt a zsilipet, melylyel a háború kitörése minden irodalmi vállalkozást visszaszorított. Számra még egyelőre nem sok, a mi megjelenik, de sok értékes van benne. Ezek közül néhányra most felhivjuk olvasóink figyelmét.

A háboú új érdeklődéseket támasztott mindenkiben. A ki még annyira közömbös volt is azelőtt mindennemü katonai dolgok iránt, most siet pótolni ebbeli ismereteinek hiányát; olyan emberek, a kik eddig a különböző fegyvernembeli katonák egyenruháit sem tudták megkülönböztetni, most stratégiai problémákon törik a fejüket és fáradságosan, többnyire hasztalanul igyekeznek megérteni a szembenálló hadseregek mozdulatait, a harczok módját, a vezérek terveit. Az általános tudatlanság katonai dolgokban egyszerre érezhetővé lett, mint valami társadalmi baj: ebből származott a türelmetlenség, melylyel az emberek kezdetben a hadműveleteket nézték, az ijedezés, ha kedvezőtlen hirek jöttek, a szkepszis egyfelől, a korlátlan hiszékenység másfelől. Már akkor nagy szükség lett volna, de még mindig elég nagy szükség van olyan felvilágosításokra, a milyeneket *Pilch Jenő* honvédőrnagy, jeles katonai iró ad

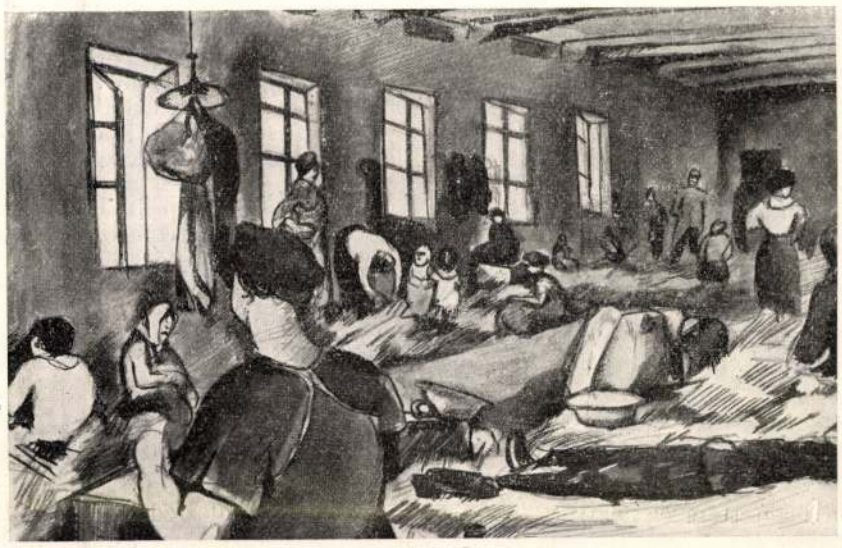

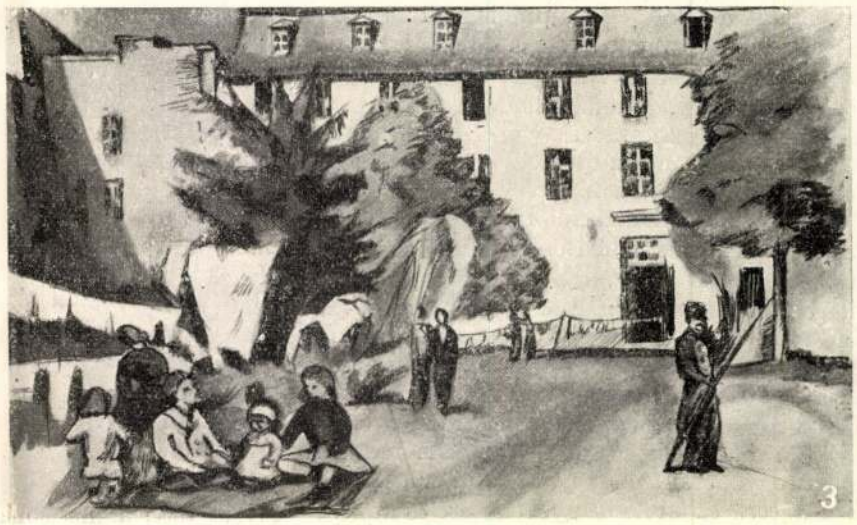

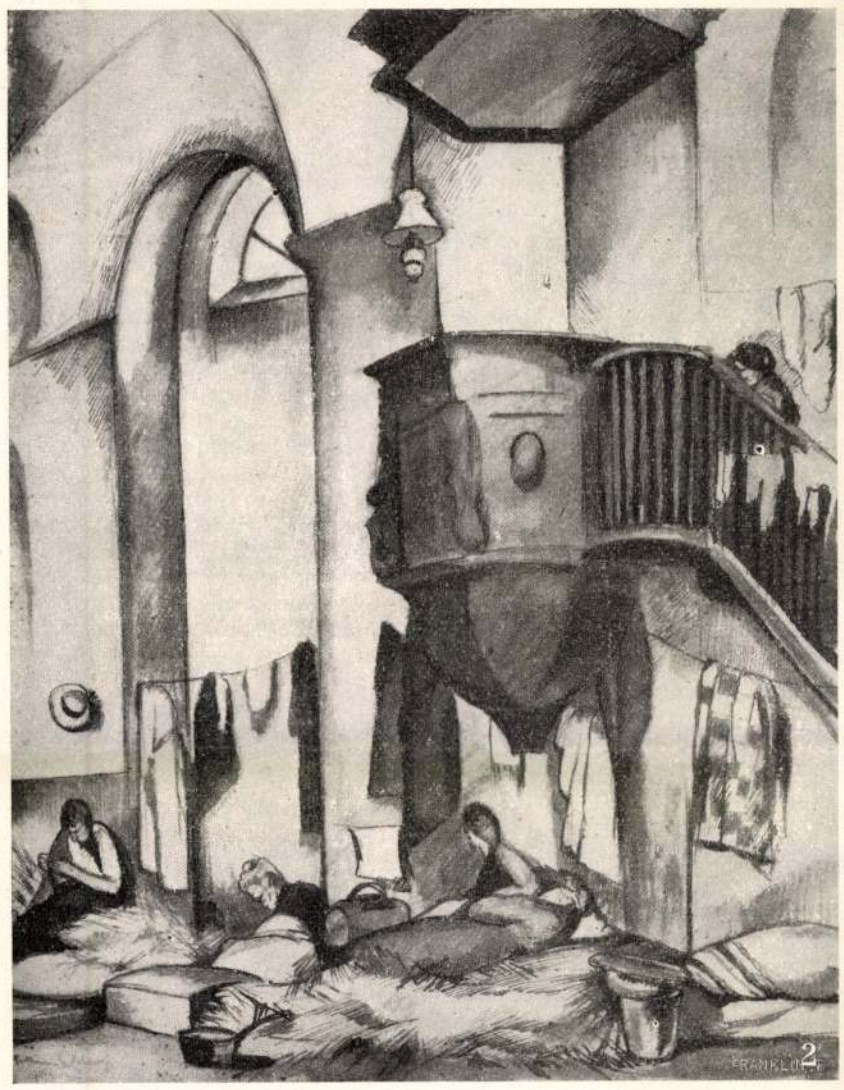

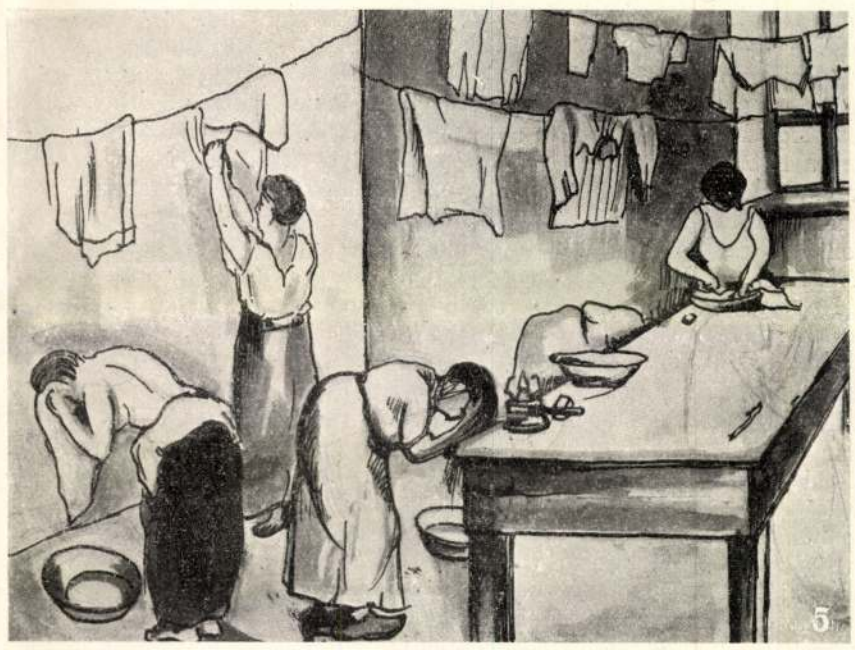

1. Háló-terem, melyben százhatvan internált nő és gyermek lakott. — 2. A kápolna, mely szintén hálótermül szolgált. — 3. Az internáltak lakóhelye a kertből nézve. — 4. Nappal a nagyteremben. — 5. Az öltözködő szoba.

A FRANCZIAORSZÁGBAN INTERNÁLT MAGYAR NŐK LAKÓHELYE RODEZBEN.

Szolchányiné Prottmann Stella festőművésznő rajzai, a ki maga is franczia fogságban töltött három hónapot.

Egy beomlott ház Cappadociában.

Romok Avezzanóban.

AZ OLASZORSZÁGI NAGY FÖLDRENGÉS.

Ausztria és Magyarország hadereje czimű füzetében, mely a *Radó Antal* által szerkesztett Magyar Könyvtár-ban jelent meg. A kitünő kis munka megmagyarázza a laikusnak mindazt, a mit a hadseregről tudnia kell: tagozását csapatok és fegyvernemek szerint, háború esetén a mozgósítás lebonyolítását, a különböző seregtestek, (dandár, hadosztály, hadtest, hadsereg) összeállítását és vezetését, a háború lefolyását, szól a hadijogról, a sebesültek és betegek ellátásáról, a hadsereg élelmezéséről s a fegyveres erő feladatairól béke idején — szóval alig merül fel a hadseregre vonatkozó kérdés, melyre meg ne adná a rövid, pontos és világos felvilágosítást. Minden laikusnak el kellene olvasni ezt a füzetet, melynek ára 60 fillér; akkor mindenki kellően értékelni tudná azt a munkát, a mely a harcztéren, a harcztér mögött és idehaza is folyik a katonai téren. Kiegészítésül pedig el kellene olvasni mindenkinek ugyancsak a Magyar Könyvtár *A modern háború eszközei* czimű füzetét is, a mely a hadviselés két legnagyobb szerepét játszó technikai eszközéről, a modern tüzérségről és a tengeralattjáró hajókról ad részletes, szemléletes felvilágosítást, *Sándor Szilárd* tollából, egy angol iró nyomán. A mai ágyú-gyártási technikáról s a tengeri harczokban oly nagy szerepre jutott tengeralattjárókról sehol sem lehet annyit s laikusnak is oly jól érthető módon olvasni.

A történetiró széles hátterével, éles itéletével igyekszik megállapítani *A világháború okai* czimű tanulmányában *Angyal Dávid* azokat az előzményeket, diplomácziai küzdelmeket, a népek karakterében és érdekeiben rejlő indító okokat, melyek erre a mai háborúra vezettek. Ő is, mint minden nyugodtan vizsgáló elme, az angoloknak a német tengeri hatalom növekvése miatti féltékenységében találja meg az alapvető okot, de a mellett meglátja és értékelni tudja a többi okok egész sorozatát is. Angyal tanulmánya kitünő összefoglalás; a legjobb dolgok egyike, melyeket a háborúra vonatkozólag magyarul olvastunk; azt adja, a miben a magyar közönség leginkább szükölködik: a világpolitikai szempontokat a szemünk előtt lefolyó dolgok ismeretére. A füzet az Olcsó Könyvtárban jelent meg.

Nagyon sok felvilágosítást ad a mai háború végső gyökereire az Olcsó Könyvtár egy másik füzete: *I. Vilmos császárnak, a mai német birodalom megalapítójának kilenczven irása*, melyeket *Supka Géza* fordított le. Az öreg császár alakja minduntalan fölmerült és fölmerül most is az emberek emlékezetében, analógia és okozati kapcsolat nyomán folyton szemünk előtt vannak azok az események, melyeknek vezére, hőse ő volt s szavai néha szinte jóslatszerűen hangzanak. A nagy császár jelleme egész fényében tűnik ki ez iratokból, melyek legnagyobbrészt levelek családtagjaihoz és bizalmas embereihez: nagy kötelességekért lemondani tudó önfeláldozás, a hatalom és dicsőség tetőpontján férfiúi nemes önmérséklet, munkatársaihoz való háládatos hűség, benső családi érzés, higgadt megfontoltság, véleményének a közérdek alá rendelése — ezek az erények sugárzanak ki a sorokból. Nálunk különösen az 1870—71-iki háború nagy napjaiból kelt levelek s még inkább azok fognak érdeklődést kelteni, a melyek a hármasszövetség megkötésének előaktái közé tartoznak.

Kissé távolabbi kapcsolatban áll a mai eseményekkel az Olcsó Könyvtár egy harmadik új kötete: *John L. Motley* angol iró tanulmánya *Nagy Péter czárról*, a melyet *Herkner János* fordított le. Eleven, anekdotikus, de élénk történeti és jellemrajzoló érzékkel irt arczkép a mai orosz birodalom megalapítójáról. Érdekes ránk nézve itt csirájában látni azokat az érdekeket és eszméket, a melyekért Nagy Péter mai utódja hadba indította ellenünk óriási seregeit s érdekesebb felfedezni az orosz népjellemnek fővonásait a nemzet legpregnánsabb képviselőjében.

Eucken Rudolf a mai német filozófia legnagyobb hatású alakja. Tudományos filozofiai munkásságáért a legnagyobb tudományos kitüntetés, a Nóbel-díj nyertese. Gondolataival annak a szellemi áramlatnak legjellemzőbb képviselője, a mely ma magával ragadja az egész német nemzetet. Új idealizmust hirdet, a szellemi élet birodalmába való fölemelkedést az anyaginak, az esetlegesnek, a materializmusnak bilincseiből. Eszméinek velejét *Az élet értelme és értéke* czimű munkájában foglalta össze népszerű, mindenki által élvezhető és stilisztikailag is szép formában s ezt a könyvét fordította le *Schöpflin Aladár*, a Franklin-Társulat *Kultura és tudomány* czimű vállalata számára. A rendkivül magvas könyv eszméibe elmerülni a mai izgalmak között megnyugvás és vigasztalás. Erőt, megnyugvást és bizalmat merithetünk belőle s az élet olyan értelmezését és értékelését tanuljuk, a mely a mai idők lelkébe mélyen belevezet, mert képessé tesz arra az önfeláldozásra, nagy erkölcsi célokért a mindennapi apró érdekek és értékek lebecsülésére, a melyet a mai nap mindenkitől megkiván.

Ugyanebben a vállalatban, a mely már sok kitünő könyvet adott kezünkbe, jelent meg mos egyetemünk hirneves anatómusának, *Lenhossék Mihálynak* könyve: *Az ember helye a természetben.* A legérdekesebb kérdések egyikére ad választ, az embert mint a természet egy elemét mutatja be, felvilágosít fajunk eredetéről, történetéről, a természethez való viszonyáról, testi és lelki alkatáról. Az antropológia alapvető kérdéseit foglalja össze igen kellemesen olvasható, egy kiváló tudományos egyéniség bélyegével ellátott előadásban.

Lagerlöf Zelma Liljecrona otthona czimű szép regényét ismerik olvasóink. Lapunk mult évfolyamában jelent meg *Leffler Béla* fordításában. Most könyvalakban is megjelent. A kik annak idején olvasták, most élvezettel látják viszont a svéd falusi életből vett meleg, hangulatos képeit, főhősnőjének finom, tiszta és bájos alakját történetének újszerű, sok vonásában az északi mesékre emlékeztető fordulatait. A kik még nem olvasták, azoknak mindez új gyönyörűség lesz s meg fogják látni belőle, hogy Lagerlöf Zelma ma a világ iróinak legelső sorában áll.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Január 14. Nyugat-Galicziában és Lengyelországban a nap általában nyugodtan telt el. A Nida mentén arczvonalunk szilárdságán az utóbbi napok összes ellenséges támadásai megtörtek. A keleti Kárpátokban és Bukovina déli részében újból jelentéktelen felderítő harczok voltak. A németek folytatták támadásukat a Visztulától nyugatra. Kelet-Poroszországban Gumbinnentől délkeletre és Lötzentől keletre visszaverték az oroszok támadásait s több száz foglyot ejtettek. A nyugoti harcztéren Nieuporttól és Yperntől délkeletre tüzérségi harczok folynak. A január 12-én Soissonstól északkeletre kezdett támadás folytatásaképen a németek január 13-án újra megtámadták Vregny magaslatait, újra támadtak és ezt a fensíkot is megtisztították az ellenségtől. Zuhogó záporban és mélyre felásott agyagtalajban a sötétség beálltáig árkot árok után rohammal vettek be és az ellenséget a fensík széléig verték vissza. 14 franczia tisztet és 1130 főnyi legénységet fogtak el, 4 ágyút, 4 gépfegyvert és egy fényszórót zsákmányoltak. A németek e fényes haditénye a császár szeme láttára ment végbe. A Soissonstól északkeletre január 12-én és 13-án folyt harczok összes zsákmánya pontos megállapítás szerint 3100 hadifogoly, 8 nehéz löveg, egy revolverágyú, 6 géppuska és egyéb hadianyag. A chalonsi tábortól északkeletre a francziák Perthestől keletre nagy haderővel támadtak, egyes helyeken benyomultak a német árkokba, de a németek erős ellentámadással kiűzték és állásaikba visszavetették őket. A törökök Asserbeidsánban előnyomuló serege megszállta Tebriszt és Salmast.

Január 15. Az orosz-lengyelországi arczvonalon csak helyenként való ágyú és géppuskatűz, ellenben a Dunajecz mentén heves ágyúharcz volt; különösen nehéz tüzérségünk működött jól. Lengyelországban a Visztulától nyugatra a németek támadásai lassan előbbre haladtak. Ravától északkeletre egy támaszpont elfoglalása alkalmával 500 oroszt fogtak el és 3 géppuskát zsákmányoltak. Az oroszok heves ellentámadásait visszaverték. A nyugati harcztéren Westende előtt néhány torpedó-naszád és kisebb jármű mutatkozott, melyek mintegy 14 kilométerre közeledtek a tengerparthoz. Arrastól északnyugatra a Notre Dame de Lorettenál a francziák támadásait a németek viszszaverték; egy lövészárkot ellenben, melyet nyolcz nappal előbb Arrastól északra, Ecurienél az ellenségtől elfoglaltak, elvesztettek. Soissonstól északra és északkeletre a németek nagy győzelme beteljesedett. Az Aisne északi partját a francziáktól végleg megtisztították, szakadatlan támadásokkal elfoglalták Cuffies, Crouy, Bucy le Long és Missy helységeket. Vauxrot és Verrerie majorokat. A három napos harczokban szerzett összes zsákmány: 5200 fogoly, 14 ágyú, 6 gépfegyver és több revolver-ágyú. A francziák visszavonulása az Aisnetől délre ki van téve a német nehéz ütegek tüzelésének. Verduntól északra Consenvoyenál franczia támadások meghiusultak. Aillynál, St.-Mihieltől délre a francziák több előretörése a németek legkülsőbb árkáig jutott, de ezek ellentámadásaikkal visszaverték őket.

Január 16. A mi harcztereinken a helyzet változatlan, a Dunajecz mentén tüzérségünk ismét szép eredményeket ért el. A németek lengyelországi harczaiban nincs változás, mert az esős és ködös időjárás minden harczi tevékenységet kizár. A nyugoti harcztéren Nieuport környékén csak tüzérségi harczok folytak. Az Arrastól északnyugatra levő német állások ellen intézett összes támadásokat visszaverték, három lövészárkot a

átjutniok az előörsök vonalán. Csak délután két órakor, mikor negyven versztnyi területről már vázlatot készítettek, fogta el őket egy dragonyos őrjárat. Az ezt kisérő khinai tolmács első tekintetre felismerte bennük a japánokat; a katonák letépték tincsüket s ők ellenkezés nélkül megadták magukat.

Sorsát illetőleg Shibato teljesen tisztában van a helyzettel. A tárgyalás egész folyamán azon fáradozott, hogy őrmesterét mentesítse. A maga számára csak azt kérte, hogy Linjevicsnél eszközöljék ki, hogy ez vállrojtjaira és előkelő származására való tekintetből kimélje meg a bitófa gyalázatától s lövesse agyon.

Ezt a kérelmet a haditörvényszék természetesen teljesíteni fogja. De az őrmestert illető kérésében Shibato csalatkozni fog. Megbocsáthatatlan gyengeség volna az oroszok részéről, ha kivételt tennének és Shibato bizonyára maga sem gondol arra komolyan, hogy mentő vallomása az altisztet megmenthetné a haláltól. Valószinüleg csupán azért koczkáztatta meg a kisérletet, hogy az oroszoknak példát mutasson a lelki nagyságból . . .

(Folytatása következik.)

IRODALOM.

A magyar könyv kezd feléledni abból a bénultságból, a melybe a háború első időszaka vetette. A közönség lassanként visszanyeri olvasó kedvét, egyelőre ugyan leginkább olyan könyvek s egyéb olvasni valók felé fordul, melyek összefüggésben vannak a mai eseményekkel, de szivesen veszi már az ezektől távoleső jó olvasmányt is. Az első nagy izgalom elmultával lassankint rájönnek az emberek, hagy a nyugtalanság, az aggódás, a szorongattatás napjaiban a legjobb menedék egy jó könyv, a mely legalább órákra el tudja felejtetni aggodalmainkat, bánatainkat, ki tud ragadni abból a nyomasztó légkörből, mely most körülveszi az egész világot s fel tud emelni a fantázia, a gondolat tiszta és nyugodt világába. Még ha a háborúra vonatkozik és vele kapcsolatban áll is, megnyugvást szerez a háború félelmei ellen, mert elménket a gondolkozás egy bizonyos sodrába vezeti és elvonja a kivülről reátóduló ezerféle zavaros gondolatok, képzelődések, benyomások hatásától. Könyveinkhez menekülni: ez a legjobb módja a lidércznyomástól való szabadulásnak és erre mind többen és többen jönnek rá.

Az érdeklődés e felelevenedését nyilván észrevették a kiadók is: most már mernek új könyvekkel fordulni a közönséghez s legalább megpróbálják kissé fölemelni azt a zsilipet, melylyel a háború kitörése minden irodalmi vállalkozást visszaszorított. Számra még egyelőre nem sok, a mi megjelenik, de sok értékes van benne. Ezek közül néhányra most felhivjuk olvasóink figyelmét.

A háboú új érdeklődéseket támasztott mindenkiben. A ki még annyira közömbös volt is azelőtt mindennemü katonai dolgok iránt, most siet pótolni ebbeli ismereteinek hiányát; olyan emberek, a kik eddig a különböző fegyvernembeli katonák egyenruháit sem tudták megkülönböztetni, most stratégiai problémákon törik a fejüket és fáradságosan, többnyire hasztalanul igyekeznek megérteni a szembenálló hadseregek mozdulatait, a harczok módját, a vezérek terveit. Az általános tudatlanság katonai dolgokban egyszerre érezhetővé lett, mint valami társadalmi baj: ebből származott a türelmetlenség, melylyel az emberek kezdetben a hadműveleteket nézték, az ijedezés, ha kedvezőtlen hirek jöttek, a szkepszis egyfelől, a korlátlan hiszékenység másfelől. Már akkor nagy szükség lett volna, de még mindig elég nagy szükség van olyan felvilágosításokra, a milyeneket *Pilch Jenő* honvédőrnagy, jeles katonai iró ad

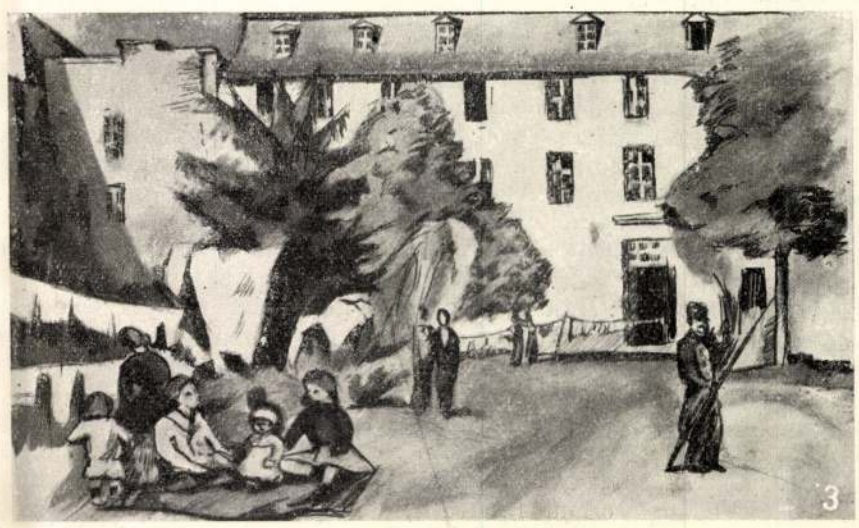

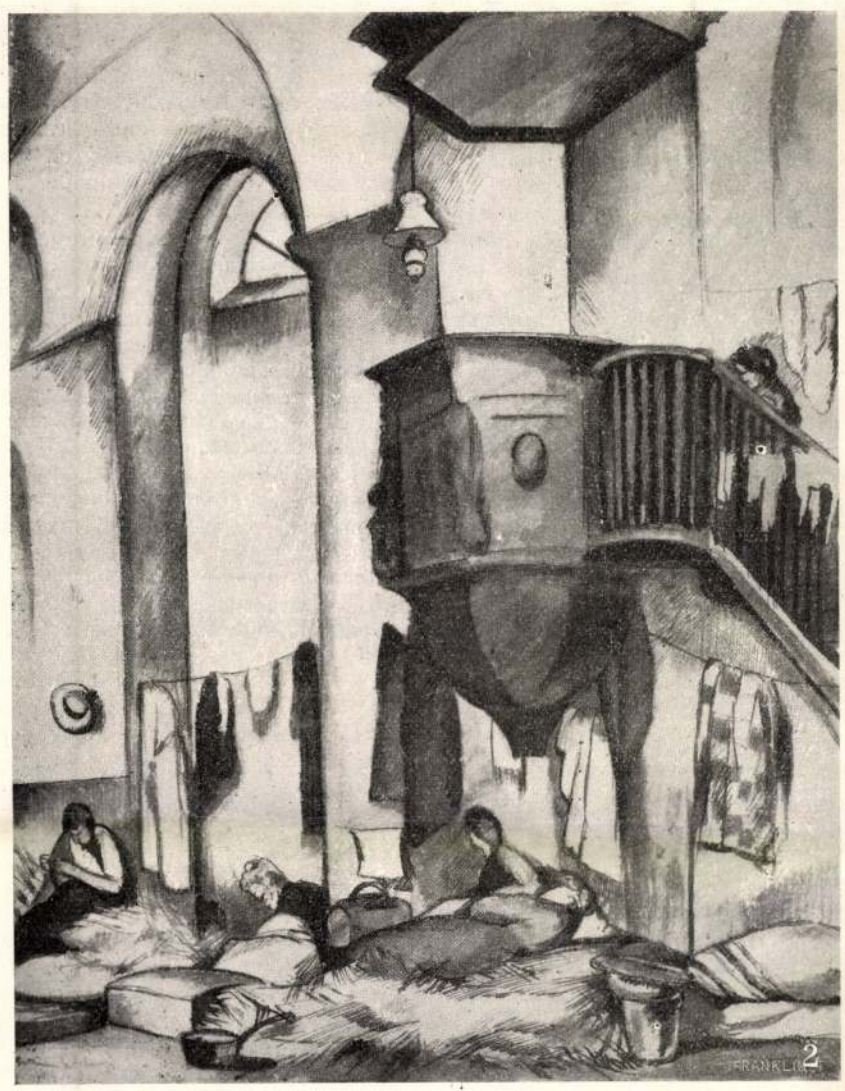

1, Háló-terem, melyben százhatvan internált nő és gyermek lakott. — 2. A kápolna, mely szintén hálótermül szolgált. — 3. Az internáltak lakóhelye a kertből nézve. — 4. Nappal a nagyteremben. — 5. Az öltözködő szoba.

A FRANCZIAORSZÁGBAN INTERNÁLT MAGYAR NŐK LAKÓHELYE RODEZBEN.

Szolchányiné Prottmann Stella festőművésznő rajzai, a ki maga is franczia fogságban töltött három hónapot.

Egy beomlott ház Cappadociában.

Romok Avezzanóban.

AZ OLASZORSZÁGI NAGY FÖLDRENGÉS.

Ausztria és Magyarország hadereje czimű füzetében, mely a *Radó Antal* által szerkesztett Magyar Könyvtár-ban jelent meg. A kitünő kis munka megmagyarázza a laikusnak mindazt, a mit a hadseregről tudnia kell: tagozását csapatok és fegyvernemek szerint, háború esetén a mozgósítás lebonyolítását, a különböző seregtestek, (dandár, hadosztály, hadtest, hadsereg) összeállítását és vezetését, a háború lefolyását, szól a hadijogról, a sebesültek és betegek ellátásáról, a hadsereg élelmezéséről s a fegyveres erő feladatairól béke idején — szóval alig merül fel a hadseregre vonatkozó kérdés, melyre meg ne adná a rövid, pontos és világos felvilágosítást. Minden laikusnak el kellene olvasni ezt a füzetet, melynek ára 60 fillér; akkor mindenki kellően értékelni tudná azt a munkát, a mely a harcztéren, a harcztér mögött és idehaza is folyik a katonai téren. Kiegészítésül pedig el kellene olvasni mindenkinek ugyancsak a Magyar Könyvtár *A modern háború eszközei* czimű füzetét is, a mely a hadviselés két legnagyobb szerepét játszó technikai eszközéről, a modern tüzérségről és a tengeralattjáró hajókról ad részletes, szemléletes felvilágosítást, *Sándor Szilárd* tollából, egy angol iró nyomán. A mai ágyú-gyártási technikáról s a tengeri harczokban oly nagy szerepre jutott tengeralattjárókról sehol sem lehet annyit s laikusnak is oly jól érthető módon olvasni.

A történetiró széles hátterével, éles itéletével igyekszik megállapitani *A világháború okai* czimű tanulmányában *Angyal Dávid* azokat az előzményeket, diplomácziai küzdelmeket, a népek karakterében és érdekeiben rejlő indító okokat, melyek erre a mai háborúra vezettek. Ő is, mint minden nyugodtan vizsgáló elme, az angoloknak a német tengeri hatalom növekvése miatti féltékenységében találja meg az alapvető okot, de a mellett meglátja és értékelni tudja a többi okok egész sorozatát is. Angyal tanulmánya kitünő összefoglalás; a legjobb dolgok egyike, melyeket a háborúra vonatkozólag magyarul olvastunk; azt adja, a miben a magyar közönség leginkább szükölködik: a világpolitikai szempontokat a szemünk előtt lefolyó dolgok ismeretére. A füzet az Olcsó Könyvtárban jelent meg.

Nagyon sok felvilágosítást ad a mai háború végső gyökereire az Olcsó Könyvtár egy másik füzete: *I. Vilmos császárnak, a mai német birodalom megalapítójának kilenczven irása*, melyeket *Supka Géza* fordított le. Az öreg császár alakja minduntalan fölmerült és fölmerül most is az emberek emlékezetében, analógia és okozati kapcsolat nyomán folyton szemünk előtt vannak azok az események, melyeknek vezére, hőse ő volt s szavai néha szinte jóslatszerűen hangzanak. A nagy császár jelleme egész fényében tűnik ki ez iratokból, melyek legnagyobbrészt levelek családtagjaihoz és bizalmas embereihez: nagy kötelességekért lemondani tudó önfeláldozás, a hatalom és dicsőség tetőpontján férfiúi nemes önmérséklet, munkatársaihoz való háládatos hűség, benső családi érzés, higgadt megfontoltság, véleményének a közérdek alá rendelése — ezek az erények sugárzanak ki a sorokból. Nálunk különösen az 1870—71-iki háború nagy napjaiból kelt levelek s még inkább azok fognak érdeklődést kelteni, a melyek a hármasszövetség megkötésének előaktái közé tartoznak.

Kissé távolabbi kapcsolatban áll a mai eseményekkel az Olcsó Könyvtár egy harmadik új kötete: *John L. Motley* angol iró tanulmánya *Nagy Péter czárról*, a melyet *Herkner János* fordított le. Eleven, anekdotikus, de élénk történeti és jellemrajzoló érzékkel irt arczkép a mai orosz birodalom megalapítójáról. Érdekes ránk nézve itt csirájában látni azokat az érdekeket és eszméket, a melyekért Nagy Péter mai utódja hadba indította ellenünk óriási seregeit s érdekesebb felfedezni az orosz népjellemnek fővonásait a nemzet legpregnánsabb képviselőjében.

Eucken Rudolf a mai német filozófia legnagyobb hatású alakja. Tudományos filozofiai munkásságáért a legnagyobb tudományos kitüntetés, a Nóbel-díj nyertese. Gondolataival annak a szellemi áramlatnak legjellemzőbb képviselője, a mely ma magával ragadja az egész német nemzetet. Új idealizmust hirdet, a szellemi élet birodalmába való fölemelkedést az anyaginak, az esetlegesnek, a materializmusnak bilincseiből. Eszméinek velejét *Az élet értelme és értéke* czimű munkájában foglalta össze népszerű, mindenki által élvezhető és stilisztikailag is szép formában s ezt a könyvét fordította le *Schöpflin Aladár*, a Franklin-Társulat *Kultura és tudomány* czimű vállalata számára. A rendkivül magvas könyv eszméibe elmerülni a mai izgalmak között megnyugvás és vigasztalás. Erőt, megnyugvást és bizalmat merithetünk belőle s az élet olyan értelmezését és értékelését tanuljuk, a mely a mai idők lelkébe mélyen belevezet, mert képessé tesz arra az önfeláldozásra, nagy erkölcsi célokért a mindennapi apró érdekek és értékek lebecsülésére, a melyet a mai nap mindenkitől megkiván.

Ugyanebben a vállalatban, a mely már sok kitünő könyvet adott kezünkbe, jelent meg mos egyetemünk hirneves anatómusának, *Lenhossék Mihálynak* könyve: *Az ember helye a természetben.* A legérdekesebb kérdések egyikére ad választ, az embert mint a természet egy elemét mutatja be, felvilágosít fajunk eredetéről, történetéről, a természethez való viszonyáról, testi és lelki alkatáról. Az antropológia alapvető kérdéseit foglalja össze igen kellemesen olvasható, egy kiváló tudományos egyéniség bélyegével ellátott előadásban.

Lagerlöf Zelma Liljecrona otthona czimű szép regényét ismerik olvasóink. Lapunk mult évfolyamában jelent meg *Leffler Béla* fordításában. Most könyvalakban is megjelent. A kik annak idején olvasták, most élvezettel látják viszont a svéd falusi életből vett meleg, hangulatos képeit, főhősnőjének finom, tiszta és bájos alakját történetének újszerű, sok vonásában az északi mesékre emlékeztető fordulatait. A kik még nem olvasták, azoknak mindez új gyönyörűség lesz s meg fogják látni belőle, hogy Lagerlöf Zelma ma a világ iróinak legelső sorában áll.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Január 14. Nyugat-Galicziában és Lengyelországban a nap általában nyugodtan telt el. A Nida mentén arczvonalunk szilárdságán az utóbbi napok összes ellenséges támadásai megtörtek. A keleti Kárpátokban és Bukovina déli részében újból jelentéktelen felderítő harczok voltak. A németek folytatták támadásukat a Visztulától nyugatra. Kelet-Poroszországban Gumbinnentől délkeletre és Lötzentől keletre visszaverték az oroszok támadásait s több száz foglyot ejtettek. A nyugoti harczteren Nieuporttól és Yperntől délkeletre tüzérségi harczok folynak. A január 12-én Soissonstól északkeletre kezdett támadás folytatásaképen a németek január 13-án újra megtámadták Vregny magaslatait, újra támadtak és ezt a fensíkot is megtisztították az ellenségtől. Zuhogó záporban és mélyre felásott agyagtalajban a sötétség beálltáig árkot árok után rohammal vettek be és az ellenséget a fensík széléig verték vissza. 14 franczia tisztet és 1130 főnyi legénységet fogtak el, 4 ágyút, 4 gépfegyvert és egy fényszórót zsákmányoltak. A németek e fényes haditénye a császár szeme láttára ment végbe. A Soissonstól északkeletre január 12-én és 13-án folyt harczok összes zsákmánya pontos megállapítás szerint 3100 hadifogoly, 8 nehéz löveg, egy revolverágyú, 6 géppuska és egyéb hadianyag. A chalonsi tábortól északkeletre a francziák Perthestől keletre nagy haderővel támadtak, egyes helyeken benyomultak a német árkokba, de a németek erős ellentámadással kiűzték és állásaikba visszavetették őket. A törökök Asserbeidsánban előnyomuló serege megszállta Tebriszt és Salmast.

Január 15. Az orosz-lengyelországi arczvonalon csak helyenként való ágyú és géppuskatűz, ellenben a Dunajecz mentén heves ágyúharcz volt; különösen nehéz tüzérségünk működött jól. Lengyelországban a Visztulától nyugatra a németek támadásai lassan előbbre haladtak. Ravától északkeletre egy támaszpont elfoglalása alkalmával 500 oroszt fogtak el és 3 géppuskát zsákmányoltak. Az oroszok heves ellentámadásait visszaverték. A nyugati harczteren Westende előtt néhány torpedó-naszád és kisebb jármű mutatkozott, melyek mintegy 14 kilométerre közeledtek a tengerparthoz. Arrastól északnyugatra a Notre Dame de Lorettenál a francziák támadásait a németek visszaverték; egy lövészárkot ellenben, melyet nyolcz nappal előbb Arrastól északra, Ecurienél az ellenségtől elfoglaltak, elvesztettek. Soissonstól északra és északkeletre a németek nagy győzelme beteljesedett. Az Aisne északi partját a francziáktól végleg megtisztították, szakadatlan támadásokkal elfoglalták Cuffies, Crouy, Bucy le Long és Missy helységeket. Vauxrot és Verrerie majorokat. A három napos harczokban szerzett összes zsákmány: 5200 fogoly, 14 ágyú, 6 gépfegyver és több revolver-ágyú. A francziák visszavonulása az Aisnetől délre ki van téve a német nehéz ütegek tüzelésének. Verduntól északra Consenvoyenál franczia támadások meghiusultak. Aillynál, St.-Mihieltől délre a francziák több előretörése a németek legkülsőbb árkáig jutott, de ezek ellentámadásaikkal visszaverték őket.

Január 16. A mi harcztereinken a helyzet változatlan, a Dunajecz mentén tüzérségünk ismét szép eredményeket ért el. A németek lengyelországi harczaiban nincs változás, mert az esős és ködös időjárás minden harczi tevékenységet kizár. A nyugoti harczteren Nieuport környékén csak tüzérségi harczok folytak. Az Arrastól északnyugatra levő német állások ellen intézett összes támadásokat visszaverték, három lövészárkot a

Szolcsányi Gyula
festő
1905–1909
Éinnisk 1930
89. l.

OBSZ. COS BIZOTTSÁGA
Bizottsági 1931 nap. 20 n.
176/1931 sam.

A m. kir. vallás- és közokta
ügyszám alatt I. a keb.számv
János műépitészhez intézett

Költségvetési év: 1930/31. S
Műemlékek Országos Bizottság
alatt álló műemlékek, stb.- I

Utasitom,

tésznek /:Budapest, I. Horth
torony körüli várfalak megti
nál felmerült tulkiadás fede
74 fillért a 127.690. számu

Szolcsányi Gyula

Végbiz. jó eredm.

Értimisk 1909/10.

10. l.

lrafordultan áll, de szembe
őjére támasztotta. Haja,
rött bajusza fekete, szeme
Nyakkendője körülcsavart,
bárányprémes mentéjének
Derekát zsinóröv szorítja.

ı. — Lelt. sz. 547. — Véte-
89 és az 1895 márczius 26-iki
Lanfranconi gyüjteményéből
tvétetett 1895 május 5. és 6.
ta az 1895 május 30-iki 28402
vételi jegyzék 674. tétele.

Szolcsányi Gyula

nebrán Szeged

Akt I – II

Portre

Szeged 1928 I

hívó.

t folyó évi **február hó 2-án,** Gyer-
élben 12 órakor tartja meg a Fő-utca
: Országos Bizottságával történt meg-
kháza felszentelési ünnepélyét, melyre
vjuk.

6-án.

Lach Béla s. k.,
titkár.

y sorrendje:

szter képviselőjének, dr. Gyulay Ákos min.
atása a vasúti állomáson

Szolcsányi Gyula

Résztvett a szegedi dóm tér szobrászi munkáiban

Szegedi Új Nemzedék 1929. XI. 5.

Szolcsányi Gyula

szegedi művész

vést vett az

alabbi kiállításon

Szeged 1932

Szolcsányi Gyula

zobrai

lásd
3
Művészet
1937. 10. sz
116.

66.

baljában csészét tart, amelyből a kigyót itatja. Kis kápolnában, naiskosban áll. Fogadalmi tábla volt meggyógyulásért. Görög munka a Kr. e. IV. századból.

PAUL ARNDT: Votivrelief an Hygieia. IV. Jahrhundert vor Christus. Griechisches Original.

68. DOMBORMŰVES KEREK ÁLDOZATI OLTÁR TÖREDÉKE.

Márvány. Magassága 23·5 cm. Számos helyen megsérült. Rómából való.

A kerek *ara* (áldozati oltár) domborművének megmaradt részén egy ifjú (alsó lábszárai hiányoznak) pálmafa ágára köti egy lónak kantárszárát; egy másik mezitelen ifjú jobb kariával a ló derekára támaszkodik és

Szolcsanyi Gyula

Szobrász

tiremlékek

wód

u.

NémedySzeged 421. l

Szolcsányi István

építész

Kül. Szeged 1891

oklevelet nyert 1920

Névjegyzmüegyetem 20 l.

10619.

lovon ábrázolt alezredes épen kard-
ák, hol égő erőd köti le figyelmünket.

on von Trenck, Sr. König.
Böhmen ꝛꝛ. Obrist Lieutenant
po Panduren ꝛ.

excud. A. V.

19.4 cm.

123-902
02-10.

Szolcsányi Gyula

MDK

8. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar Diszitőművészet II.rész. Gy.é.n. 55.l.

Szolcsányi Gyula

Párizsban dolgozott.

Forrás 1973-5-6/77
Szij:Egy ujvidéki magyar ,müvész

Szolcsányi Gyula, [?]

L.: Telcs Ede

Lacró K.: Bevezető 43-44.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. November XXIX/11.

40

SZOLCSÁNYI GYULA, szobrász

Szül.1889-ben Szegeden. Az Iparmüvészeti Főiskolán /1905-1910/ Mátray Lajosnak és Maróti Rintel gézának a tanitványa. Majd három évig Berlinben Bauer szobrász müvész mütermében dolgozott. 1914. jan-ban Párizsba ment Világháborúban 5 évig internálták. 1919-ben jött haza Szegeden telepedett le. 18/330/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szolcsányi Gyula szobrászmüvész érmei és plakettjei 18/330/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 18.sz. Bp.

SZOLCSÁNYI GYULA, szobrász

1914-ben Párizsba ment. A világjáborúban öt évig a dél franciaországi Villefranch de Roureruge városka internál lótáborában volt. 1919-ben jött haza, szülővárosába, Szegedre. 18/730/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szolcsányi Gyula szobrászművész érmei és plaket jei 18/330/.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------ XVII. 1961. 18.sz. Bp.

SZOLCSÁNYI GYULA, szobrász

1924-ben újból Párizsba ment, de csak az Exposition des Arts Decoratifs /Nemzetközi Iparmüvészeti Kiállitason/ a pavillonok belső dekorációjánál kapott munkát. 1925 végén csalódottan hazajött és szülővárosában, Szegeden él és főleg mint siremlékszobrász müködik. 18/%%0/old.

SZIGETI ISTVÁN: Szolcsányi Gyula szobrászmüvész érmei és plakettjei 18/330/.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 18.sz. Bp.

SZOLCSÁNYI GYULA, szobrász

Szül. 1889. Szeged. Iparmüv. Főiskolát végzett /1905-10/.
Berlinben, Párizsban tanult tovább. Szegeden él.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1920.-A D Y férfi mellképe b. mellén
keresztbetett karral. Álló tégla, 223+
150 mm. egyold. öntött, bronz. 19/331/ol

SZIGETI ISTVÁN: Szolcsányi Gyula szobrászművész érmei és plakettjei 18/330/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
XVII. 1961. 18.sz. Bp.

SZOLCSÁNYI GYULA, szobrász

Szül. 1889. Szeged. Iparmüv. Főiskolát végzett /1905-1910/ Berlinben, Párizsban tanult tovább. Ma Szegeden dolgozik.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1927.- TÖMÖRKÉNY ISTVÁN, bajuszos férfi arcképe szemben. Nyolcszögű 230 mm egyold. öntött, bronz. 19/331/old.

SZIGETI ISTVÁN: Szolcsányi Gyula szobrászművész érmei és plakettjei 18/330/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 18.sz. Bp.

SZOLCSÁNYI GYULA, szobrász

Szül. 1889. Szeged. Iparmüv. Főiskolát végzett /1905-1910/ Berlinben, Párizsban tanult tovább. Szegeden lakik.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: ALSZEGEDI GYORSÍRÓK EGYESÜLETÉNEK JUBILÁRIS FÁBRÓ VÁNDORDÍJA /1902-1927, szónokló Apponyi j. elől lúdtollal iró férfi mellképe b. álló tégla, 280+220 mm. egyold. öntött bronz, fehér márvány gúlába foglalva, mely fenn Sphinx fejben záródik. 19/331/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Szolcsányi Gyula szobrászmüvész érmei és plakettjei 18/330/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.

XVII. 1961. 18. sz. Bp.

SZOLCSÁNYI GYULA, szobrász

Szül.1889.Szeged.Iparmüv.Főiskolát végzett/1905-1910/ Berlinben,Párizsban tanult tovább.Ma Szegeden dolgozik.
ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1928.-Hadáry vasuti mérnök,férfi arcképe szemben,felirat nélkül.Álló tégla 216+156 mm.egyold.öntött,bronz 19§331/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szolcsányi Gyula szobrászművész érmei és plakettjei 18/330/.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.

XVII. 1961. 18.sz. Bp.

SZOLCSÁNYI GYULA, szobrász

Szül. 1889. Szeged. Iparmüv. Főiskolát végzett /1905-1910/. Berlinben, Párizsban tanult tovább. Ma Szegeden dolgozik.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1935.-KIRÁLY KÖNIG PÉTER AZ OMO SZ I IX KER TB KARNAGYA SZEGED 1935. VI. 2. szakállas férfi arc képe b. Kör 110 mm. egyold. öntött bronz. 19/331/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Szolcsányi Gyula szobrászmüvész érmei és plakettjei 18/330/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 18. sz. Bp.

SZOLCSÁNYI GYULA, szobrász

Szül.1889.Szeged.Iparmüv.Főiskolát végzett/1905-1910/. Berlinben,Párizsban tanult tovább,Ma Szegeden dolgozik
ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1938.-IZR VALLASU/MAGYAR HADVISELTEK 1914-1918,álló katona j.derékig,hátul a harmashalom felett a tizparancsolat táblája sugárkorben.Nyolcszögü 235 mm.egyold.öntött bronz. 19§331/old.

SZIGETI ISTVÁN: Szolcsányi Gyula szobrászművész érmei és plakettjei 18/330/.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.

XVII. 1961. 18.sz. Bp.

Szolcsányi Gyula,szobrász

A gazdasági helyzet és a müvészeti kilátástalanság több szegedi müvészt késztetett arra,hogy Párizsban keresse boldogulását.Igy Szolcsányi is az első világháboru kitörése előtt kiment. 131.old

Szelesi Zoltán: Párizsba induló szegedi müvészek a század elején 131.old.

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve.12 1969.-1-Szeged,1969. Szegedi Nyomda

Szolcsányi Gyula,szobrász

Szegedről indúlt.Párizsban élt.Csáky József és Bánszky Sándor szobrász társaival együtt ő is kiment Párizsba. Megújitói közé tartozott a századvági elöregedett szobrászatnak. 145.old

Szelesi Zoltán: Párizsba induló szegedi művészek a század elején 131.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve,1969-1.Szeged,1969
Szegedi Nyomda

Szolcsányi Gyula,szobrász

Szegedi művész.Párizsban is járt 1914-ben,Bánszky Sándor szintén szegedi szobrásszal együtt.Bánszky ott 1918-ban az internálótáborban meghalt.Ő visszatérve Szegedre siremlék-szobrászként dolgozott. 145.old

Szelesi Zoltán: Párizsba induló szegedi művészek a század elején 131.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve,1969-1.Szeged.1967. Szegedi Nyomda

Szolcsányi Gyula,szobrász

Szegedről indúlt.Járt párizsban 1914-ben.Később Szegeden siremlék-szobrászként müködött.A három szegedi szobrász,Csáky,Bánszky és Szolcsányi ismét találkoztak. 145.old

Szelesi Zoltán: Párizsba induló szegedi müvészek a század elején 131.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve,1969-1.Szeged,1969
Szegedi Nyomda

Szolcsányi Gyula,szobrász

Szegedi szobrász.Párizsban is járt.Ott Bánszky Sándor szintén szegedi szobrásszal együtt egy gazdag fra francia cslád rendelésére siremléket készitettek.
146.old.

Szelesi Zoltán: Párizsba induló szegedi müvészek a század elején 131.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve,1969-1.Szeged.1967.
Szegedi Nyomda

Szolcsányi Gyula,szobrász

Szegedi művész.1914-ben Párizsban járt.Bánszky József, Sándor.Czóky József szintén szegedi szobrászok és Szolcsányi nemcsak tanúi,de-kisebb nagyobb súlyú részesei is lettek annak a művészeti forradalomnak, amely Picassoval és társaival az élén a francia fővárosban végbement. 146.old

Szelesi Zoltán: Párizsba induló szegedi művészek a század elején 131.old

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve.1969-1.Szeged,1969. Szegedi Nyomda

Szolcsány Gyula,szobrász
------ -

Szegedi művész.Párizban is járt.Ott 1914 után a Villefranche-i internálótáborban Bánszky Sándor,szintén szegedi szobrásszal együtt rajzokat,kisebb plaketteket és szoborvázlatokat készitettek.Ezek közül több,mint 40 drb.1922-ben a szegedi múzeumba került,de ott tönkrementek. 146. ld.32.jegyz

Szelesi Zoltán: Párizsba induló szegedi művészek a Század elején 131.old.

A Móra Ferenc Múz.Évkönyve.1969-1.Szeged,1969. Szegedi Nyomda

Szolcsányi György

Ujhatárállomás, Heggyeshalom. /Lang János épitész, Horváth István belsőépitész, Szolcsányi György kertterv./ - Magyar Epitőipar, 1968.1.sz.29. l.

Az 1968. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Müvtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

154. l.

N.D.K.

Szolcsányi György

A hegyeshalmi határállomás parkosítása,
Épitész: Lang Jónos

Magyar Épitőművészet 1967/6. 28-30.l.

Szolcsányi István

szegedi művész

vésit vett. az alábbi

kiállításon

Szeged 1932.

Szolcsányi István

épitész Szegeden

cvod

NémedySzeged 423. l.

SZOLCSAY József, pozsonyi ügyvédjelölt

Joseph SZ., Tischlergesell, † 36 éves korában, Pozsony, 1845 szeptember 23. (1845, 736 l.)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Szolóti Antal

szatmári kőmüvespallér; 1774. XI. 8-i szerződés értelmében, Ginottner Franz tervezőn folytatta a hadadi Wesselényi kastély építkezését.

Gy. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

180 l.

SZOLCZER Mihály rézmüves. 1827-ben irják össze az egri belvárosban, ahol,1 segéddel dolgozik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

M.D.K.

Szolcser Mihály, rézműves

az 1827-évi összeírás alkalmával Eger Belvárosában egy segéddel dolgozik.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1959. Akadémiai Kiadó, 410. old.

l i u s 26 án déli 12 óráig kell beadni.
énzképen a felajánlott összeg 5% a az
benyujtására kitüzött határnap előtt egy
déli 12 óráig a debreceni üzletvezetőség
énztáránál leteendő.

(H o r d ó k e l a d á s a.) A máv. aradi
zetősége a szolnoki szertárban összegyült
kátránvos és egyéb tisztátlan hordó

VI. vágássorozatába
fenyő és 1587 köb
tási ár: 14823 k;
gondnokságnak I. v
bükk és 2250 köb
Kikiáltási ár: 1245
715 köbm. bükk é

MMÉÉVK
1937.VIII.2.
Szerkesztő Tabon
Gizella

500 ürm³ körülbelül 125 10000 k

etett darabos
rakományként
gróf hitbizo-
i kő- és mész-
je

Barta Béla
BUDAPEST,
VI., Liszt Ferenc-tér 8.

TELEFON
162—9

esztve kell benyuj-
szállitási összérték
hivatalnál, vagy a
rmelyikénél teendő
csatolandó. Egyéb
ződési, részletes és
glaltatnak, amelyek
erződés tervezetével
ári igazgatóságnál

á l l i t á s.) A vág-
nyt hirdet a hivatali
ére az 1910. évben
köbm. tüzifának
inta, a szerződési
itt a vágujhelyi kir.
etők. Az ajánlatok
12 óráig nyujtandók
sbiróság főnökénél.
100 koronát letenni

k ő s z é n-s z á l-
járásbiróság és fog-
zükségelt 100 köbm.
b tüzifa és 86 mm.
szállitására verseny-
ánlatok a jászapáti-i
s z t u s 21-én d. e.
natpénzül az ajánlat
adóhivatalnál teendő
i-i kir. járásbiróság

általános szerződési, részletes és a külö
feltételekben foglaltatnak, melyek az a
ürlappal és a szerződés tervezetével egy
zenggi dohánygyár igazgatóságánál ren
zésre állanak.

c) Adás, vevés, bérbeadásra.

Budapest. (T e l e k e l a d á s.) A f
közmunkák tanácsa versenytárgyalást hi
Országház-tér, Rudolf-rakpart, Zoltán- é
démia-utcák közt 905. hrsz. alatt fekvő,
□-öl nagyságu épitési teleknek eladására,
hogy vételi ajánlat tehető akár az egész
akár a telek felosztásával mintegy 467·3
231·00 □-öl és 231·00 □-öl nagyságb
kitandó három külön parcellára. Felhiv
venni szándékozók, hogy ajánlataikat i
cgy kor. bélyeggel ellátva a fővárosi köz
tanácsa elnökségénél (I., Döbrentey-tér
em.) G a r a n c s y Mihály ministeri taná
n o v e m b e r 20-án d. e 11 óráig
be. A megajánlott vételár 5%-ának m
bánatpénz a magyar földhitelintézet
Bálvány-utca 7. sz.) leteendő és az elis
az ajánlathoz csatolandó. Az eladási fel
tanács elnökségénél szerezhetők meg,
közelebbi felvilágositás is megadatik.

Budapest. (Ó c s k a f é m a n y a g
a d á s a.) A máv. igazgatósága a b
északi és istvántelki főmühelyi szer
ügyegyült különböző ócska fémanyago

Ybl.

Szoldatics Ferenc festő /1820-1916/

az egri székesegyház falképei.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.4.
213.sz. 2.o. /Sz.és M./

Szoldatics Ferenc festő (1826-1916)

Pesti Hirlap. 1886. VIII. é. ápr. 16. 4o.

Egy Ranonok műveszi hagyatéka

SZOLDATICS FERENC festő XIX szd.
Mezőkeresztesi kath.templ. keresztelő kutjának Szüz Máriát ábrázoló képe.

Religio 1899 II.fv. 26.sz.
Egyh. tud. 205,206 old.

Szoldatics Ferenc f e s t ő
X IX szd.

Religio 1899 II.fv. 26.sz.
Egyh. tud. 205,206 old.

Ybl.

Szoldatics Ferenc festő /1820-1916/

Képzőmüv.Társulat 1882.őszi kiállitásán az 500 forintos egyházfestészeti dijra pályázik.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.8. 217.sz. 2.o. /Sz.és M./

„Szoldatics Ferenc festő"

Pesti Hírlap, 1879. ápr. 3.
Honnan látható lett a
Múzeumban....

Szoldatics Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1878. dec. 29. 4.

magyar művész Rómában

Szoldatics Ferenc festő (1820-1916)

Pesti Hirlap. 1886. aug. 19. 4.

A pécsi minhiállítás

SZOLCSAY József, pozsonyi asztalossegéd

Joseph SZ.,Tischlergesell,
† 36 évesen, Pozsony, 1845 szept.23.
[1845, 736 l.]

Pr.Z.

Szoldatics Ferenc

Szabó Júlia: A XIX n. festőnte Mon. Bp. 1985,

21, 27, 232 (207-es kép)

SZOLDATITS Ferenc festő

Sima János emlékönyv.
Bp. 1992 59. p.

A többi, pár ezer kötetes hungarika gyűjteményben túlsúlyban van az idegen nyelvű anyag. A kicsi, pár száz kötetes hungarika gyűjtemények anyagában viszont kivétel nélkül idegen nyelvű anyag található különböző nyelvi megoszlásban.

Pl. Universitetsbiblioteket. I. Afdeling (København), azaz itt a társadalomtudományok kari könyvtárában a hungarikum 10%-a magyar, 30%-a angol, 40%-a német, 20%-a egyéb nyelvű; a Stockholms Universitetsbibliotek-ben 0,25% magyar, 15% svéd, kb. 85%-a egyéb nyelvű; Universitetsbiblioteket i Oslo állományában a hungarikum 10%-ban norvég, 80%-ban angol, 10%-ban egyéb nyelvű; Biblioteca di Storia Contemporanea "A. Oriani" (Ravenna) hungarika anyaga 75%-ban olasz, 5-5%-ban francia, angol, német nyelvű, Biblioteca dell'Istituto Italiano di Studi Storici (Napoli) hungarikumainak 60%-a olasz, a több arányosan megoszlik az angol, francia, német és egyéb nyelvek között.

Az EGER /ujság/ 1879. évi folyamában 3.lapon az alábbiakat irja róla:
„Tárkányi Béla Rómában Szoldaticsnál megrendelte: Regina Coeli, Aquinói Sz.Tamás és Szent Péter és Jézus találkozása Pilátus palotája előtt, valamint Föltámadt Jézus találkozása anyjával"c. képeket. Ugyanekkor értesülünk, hogy Tárkányi Annibali Caracci, Steinle és két Kupelwieser képet vásárolt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

M.D.K.

Szoldatics Ferenc

"Rómában élő egyházi képiró", Vörösberényben született,az egri káptalantól kapott megbizást, hogy fesse meg a Székesegyház számára a "Remény", az "Eredendő bün" és a "Hit" ábrázolatait.
"Az egri Káptalan" c. közlemény megemliti egyik nagy képét, a négy magyar szenttel, mely Istvánt, Imrét, Lászlót és Erzsébetet ábrázolja, amint körülállják Szüz Máriát, kinek István király felajánlja a magyar koronát.

Képes Családi Lapok, Bp. 1881. okt. 9.
4. évf. 2.sz. 31. lap

Táblakép. XIII. Leo portréja,
Szoldatics

Pesti Hirlap. 1879. ápr. 3.
Holnaptól látható lesz a
Múcsarnokban....

Festészet. XIX sz. Oltárképe. „Aquinói Szent Tamás." (Spoldatics)

Pesti Hírlap. 1886. VIII. é. ápr. 16. 4o.

Egy kanonok művészi hagyatéka

Táblak ep. a pápa archépe, Soldatics

Pesti Hirlap. 1878. dec. 29. 4.

Magyar művész Rómában

Szoldatics festö /egyházi/

Róma.

Pesti Hirlap.1882.máj.11.2-mell.2.l.

Szoldatics festö.

Pesti Hirlap.1882.aug.8.2-mell.1.l.

Róma. Szoldatics

Budapesti Hirlap. 1882. aug. 4. 2.

Szoldatics Ferenc Rómában és Cs....

Egyh. Szoldatics

Budapesti Hírlap. 1882. aug. 4. 2.

Szoldatics Ferenc Romában élő...

Szoldatics

Alkotása, a velencei nemzetközi kiállitáson szerepelt.

N.U.930.IV.8.

MDK

Szoldatics festő

Képzőművészeti Szemle 1880. 1o. 149 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 K

M.D.K.

Szoldatits Ferenc

"Hires képirókról" cimmel az "Irodalom és Müvészet" c. rovat ir arról, hogy a müvész hazajött Rómából, s Egerben Tárkányi Béla kanonok számára, Szepesváralján Császka György püspök részére készit képeket, s ezekkel pályázik az egyházfestészeti dijra.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. aug. 13.
4. évf. 46. sz. 733. lap " " 2o.
" " 47. " 749. "

Szoldatics Ferenc

zvód
z

Tarczai György

Az Árpádház
Nentjei. Bp. 1930.
155 l.

jelentem, hogy Fridli Sándor épités-
ől a 420 koronás bélyeges nyugtat-
i jelentésemhez csatoltam.

er 12.

Mély tisztelettel

Möllerutván

Szoldatics Ferenc

l.

Egyházm. Lap

I. 1880. 320 l.

A Dunántul térképe.

Szoldatits Ferenc
festő

1850-ben festette a nyitrai városi temető kápolnájának oltárképét, mely a sírjából feltámadó Üdvözítőt ábrázolja.

Vagner József: Adatok a nyitra-városi plébániák történetéhez. Nyitra, 1902.
32. l.

Szoldatics Ferenc

Kelebi 1893

438. l

Lux – Kruczay, – 34 fill.

Nagy Z. lelt. számok

{Lux bezv. (kavi 250! Vkm.
{munkaverest 8 k díjarása

Szoldatics Ferenc festő

Hr

Budapesti Hirlap, 1889, VIII. 9.

55 n. 3. o. (h. és k.)

Szoldatics Ferenc festő

Budapesti Hirlap. 1882. aug. 4. 2.

Szoldatics Ferenc Rómában élő....

Szoldatics Ferenc festö.

Pesti Hirlap.1882.aug.4.1-mell.2.l.

Szoldatics Ferenc festő

Pesti Hirlap, 1883. máj. 20.12.
Szinház, zene, képzőmüvészet

Jbl

Falkép, Mária koronázása

Szoldatics Ferenctől, Eger

Budapesti Hirlap, 1881. VIII. 9.

55. n. 3.0. (Sz. és K.)

Szoldatics Ferenc festő

Pesti Hilap. 1881. okt. 14. 3.

Restaurált Kapolna

Szoldatics Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1881. márc. 30. 3.

A Mücsarnokból

Szoldatics Ferenc festő

Pesti Hírlap. 1880. jún. 20.

Kaas Ivor: Magyar festők

Szoldatics Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1880. júl. 25.

Kacs Ivor: Magyar festők

Ybl.

Falkép XIX.sz.

Szoldatics Ferenc falképei az egri székesegyházban.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.4.
213.sz. 2.o. /Sz.és M./

Egyházi építészet. Székesegyház, Eger.

Budapesti Hirlap. 1882. aug. 4.2.

Szoldatics Ferenc Romában élő....

Falk ép. Egri székeregyházfreskói. Szoldatics

Budapesti Hírlap. 1882. aug. 4. 2.

Szoldatics Ferenc Rómában élő...

Szoldatics Ferenc, festő

Művészet, IV., 1905. 130-132.

Külföldi krónika

Ybl.

Eger

Szoldatics Ferenc falképei a székes-egyházban.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.4.
213.sz. 2.o. /Sz.és M./

Eger, székesegyház, Szoldatics Sol

Ferenc freskója

Budapesti Hírlap, 1881, VIII. 9

SSn. 3. o. (K. és M.)

Appony

Fővárosi Lapok 1866. III. 7. 212.

Hír Szoldatics Ferenc festőművészről

Róma

Fővárosi Lapok 1866. III. 7. 212.

Id. Soldatics Ferenc festőművészről

Róma. Szoldatics

Pesti Hirlap. 1878. dec. 29. 4.

Magyar művész Rómában

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szokolszky Miklós

VAS MEGYE

1962 DEC 24

1021

Szokolszky Miklós: Leányfej

Aggó
a vi
a fel
a ho
Aggódom, hogy elhervad
a tavak kéksége,
s hogy a barlangok
a halál zsákutcáivá válnak.
Aggódom, mert perceinkben
radioaktív szennyeződés
halmozódik fel.
Nem dől-e össze
kártyavár gyanánt
végül az emberiség?...

Békét akar minden tégla
s a téglák között
a kötőanyag.
Miért akarnának mást
a házak lakói?
...Ki szeretné, ha katicabogárként
el kellene szállni
az Élet ujjáról?

sében,
maga.
Az éd
rette mi
s egyikn
szat, hát
— Leg
rata sz
története
sat, izgal
egy kisfi
csak ép
nem mes
ténet, m
A háro
ujjongott
a díszes
a játékok
az apjuk
lemmel l
ténet kez

Káldi János

Karácsonyi feljegyzés

Jobban szeressétek az embert, mint a hegyeket,
jobban, mint a patakszél sugaras fák-alattját,
jobban, mint a saját házatokat,
ha rakják:
ezerszer inkább tündöklő, zöldarany gépeiteknél,
jobban a szétfutó, új utaknál;
öleljétek, hogy ne remegjen a magányban,
mint őszi tarlón az árva zabszál.
Ne temethesse be az este csöndje,
ha rászakad hegyomlásként darabokban,
ne nézhessen rá a tükörből önmaga

Szoldatics Ferenc

Bíró Béla: Szoldatics Ferenc művészete – Magyar Kultura

1935. évf

MDK

Szoldatics Ferencz

Menny királynője

A Mücsarnokból. Vas. Ujs. 1877. 745. l.

Szoldatits Terezia

F. Mg. 19.2.

Egyik mécsarás. (Ly. N. r.)

Bécsi ak. Führich. 1853 Róma - nazarénusokhoz tart. Madonnák, szt.családok sora. Magyar tplokba is. Segiti Züllichet. (Ly.N.r.138-9)

514. *Mendlich Oszkár:* Tenger.

Szoldatics Ferenc K

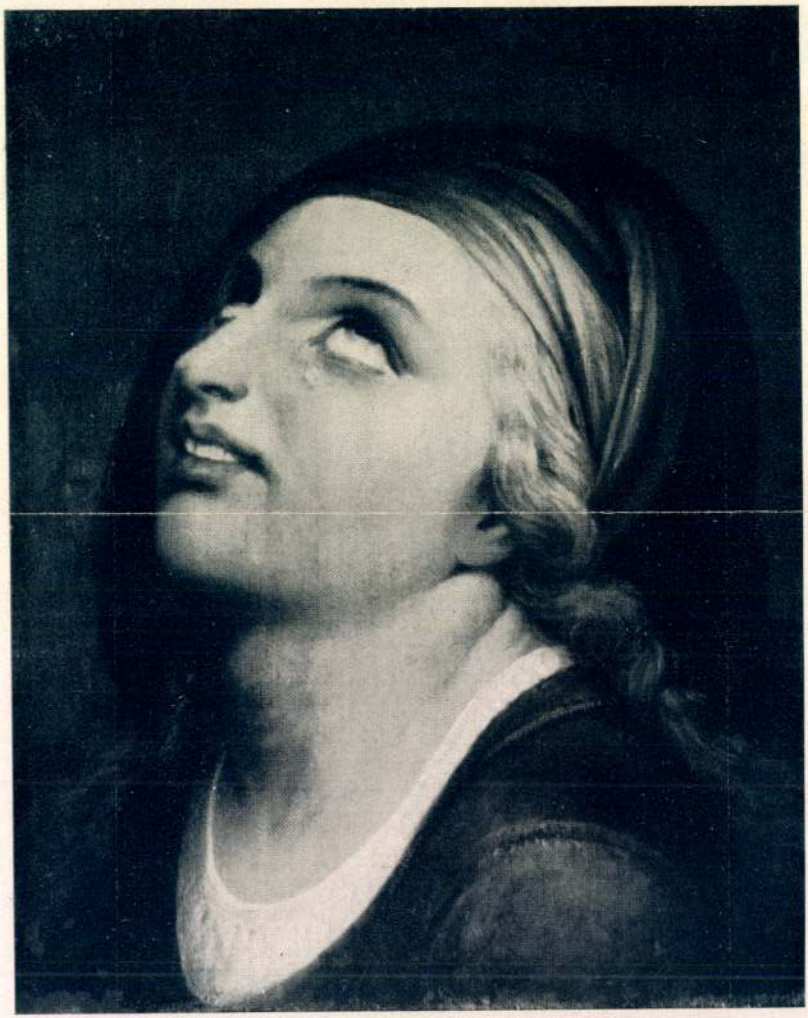

707. *Soldatics Ferenc:* Tanulmányfej.

Árverési Közlöny
1929. jun. 4. sk. 14.

Szoldatics Fer[illegible] festő

Pesti Hirlap. 1886. ápr. 16. 4

Egy kanonok minőségi kapacitása

Szoldatics Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1886. aug. 19. 4

A pécsi műépítés

Szoldatics Ferenc festőműszészről

Fővárosi Lapok 1866. III. 7. 212.

Hr

Szoldatics Ferenc

festő.

1867 ban Sorrentoban nyaralt.

Zádori Ev. János:

Utivázlatok Olaszországból. Magyar Sion. 1868. VI. évf

700. l.

20. péntek	Erzsébet			
21. szombat	Mária			
23. hétfő	T. Zh			
24. kedd	Szabi			
27. péntek	Mária 2			
28. szombat	B. Zh		154	
30. hétfő	Szabi		154/b	
			180	
31. kedd			181	
			194	
2. csü	Erzsébet		212	
			247	
3. péntek	B. Zh			
4. szombat	T. Zh			

Szoldatics Ferenc

festő

Gerevich Primás

252. l.

1288. Firenzei iskola:
A XV. századból.
Diptychon.

Brrg. kut.

F (Lukács 23. r. 33.)

E~~xm~~ (kis oltárkép~~ruhn~~ bal s
szent fölött, kik közül az egyi
felhőkből kinyúló és egymást fo
juk a Kálváriát. (Középütt Krisz
zelében öten állnak, mig a hato
rok egyikénél angyal és másikán
münket. ~~Kisse Nabó~~ ~~A~~ római lov
háttér hegyes vidék.) A~~xxxxxxxx~~
sát szemlélhetjük. (Az istállón
~~xxxxxxxxx xxxxxxxx

Szoldatics Ferenc

l.

Gerevich Primás

200 l.

Szoldatics Ferenc

Szód

Az érseki képtár leírása.
Uj Magyar Sion
1885. XVI. 766, 770, 771; l.

A cikk szerzője
Z. (ádori Ev. János?)

Szoldatics Ferenc

l. Szana 1890

139. l.

.DF.

adó ur

UDAPEST

Szoldatics Ferenc †

u. 1969.

1916 febr. Rómában meghalt 96 éves korában

Az 1850-es évek derekán ment ki Rómában, hol a magyar-osztrák követség jóvoltából csaknem mindig a Palazzo Veneziában lakott. Fürich tanítványa volt.

Pesti Hirlap
1916. febr. 22.
(Halálozás.)

OBSZ. JOS. BIZOTTSÁGA
1930 nov. 16. n.

Müemlékek Orszá

Veze

A Keresztény É

lettel megküldi tagnévsor

melyeken az ujabban leiga

feltüntetve. Egyuttal je

tény épitőmester van igaz

zolása után teljesen uj n

Szoldatics Ferenc

l
Egyházm. Lap
1882. 159. l.

50203 szám.

A Müemlékek Orsz. Bizottságának, f. évi 360 sz. felterjesztésére további eljárás végett, kiadom.

Budapest, 1903. szeptember 12.

A miniszter meghagyásából:

osztálytanácsos.

Szoldatics Ferenc

l

[Egyházm. Lap]

1881. 131 l. 288. l.
291 l. 293. l. 294.
295. 320. l.

niszter f.1904 évi febr.hó 2-án
m.kir.adóhivatalhoz intézett ren

, hogy az Orsova melletti korona
évi fentartási költségeire három-
nre m.kir.fővámszedőnek mint a
atalos nyugtatványára, elszámo-
en ki és a vall.és közokt.min.
el.
iteléül:

Szoldatics Ferenc

Lyka München

8. l.

Rigler
József Ede
Papírnemű gyár r. t.

Ybl.

Szoldatics Ferenc festő /1820-1916/

Szepesváraljai tartózkodása. 1882.

Budapesti Hirlap 1882. VIII.4.
213.sz. 2.o. /Sz.és M./

1021

MESZLÉNYI ANTAL

AZ ESZTERGOMI KERESZTÉNY MÚZEUM

Országunk érsek-prímásai között *Simor Jánosé* (1867—1891) az érdem, amiért a címben jelzett múzeum létesítésével újabb vonzó színképpel gazdagította (1875) székvárosát.

Miként elődei és utódai közül annyi más, ő is a népi rétegből, székesfehérvári kisiparos családból származott. Hogy szellemiekben és kultúrában élvonalra emelkedhetett, azt nemcsak kedvező, külső életkeretének köszönhette, hanem elsősorban kivételes észbeli tehetségének. Tanulmányait, alsó- és felsőfokon, mindvégig a legszebb eredménnyel végezte s 1836-ban léphetett a papi munkatérre. Volt pesti káplán, egyetemi hitszónok, Bécsben pázmáneumi prefektus, majd Bajnán plébános, Esztergomban teológiai tanár, érsekhelynökségi titkár, újból Bécsben augusztineumi rektor és udvari káplán, ugyanott birodalmi miniszteri tanácsos (1851—57), majd győri püspök (1857—67) s végül 67-től 91-ig esztergomi érsekprímás.

A gondolattól a valóságig.

Jó szerencséjének tekinthető, hogy érettségije után Bécsbe kerülhetett. Hittudományi tanulmányainak négy éve alatt nemcsak ezekben haladt előre, hanem nyitott szemmel figyelte és raktározta magába, ami szépet, művészit és monumentálisat látott és tapasztalt. Az is előnyére szolgált, hogy még három ízben térhetett ide vissza, fokozatosan magasabb és előkelőbb állásokba.

Gyarapodó anyagi jóléte ilyenformán azt is megengedte neki, hogy évente nagyobb európai utakat tehessen és ezáltal szélesítse kultúrszemléletét. Különösen az építészet, szobrászat és festészet kiváló alkotásai érdekelték; ezekben Olasz-, Német- és Franciaország vezetett, ahol többször is megfordult. Rendesen magával vitte az akkor jó hírnek örvendő műépítész *Lippert* Józsefet, akivel a császárvárosban barátkozott össze. Kapcsolatuk szerencsésnek mondható, hiszen egyikben a műízlést fejlesztette, a másikban pedig a katolikus kultúrvilágot tágította. Barátságuk egyre jobban elmélyült, s így Lippert követte Simort Győrbe és Esztergomba is.

Bár tízéves püspöksége csak előiskoláját jelentette prímásunk rendszeres műpártolásának és gyűjtésének, a győri egyházmegyének alig akadt oly temploma, mely külső és belső felfrissítésben és felszerelésben ne nyert volna tőle valami maradandót. Kétszeresen elmondható ez székvárosáról, ahogy ezt a püspökvár ún. Dóczy-kápolnája, székesegyháza és a hozzá illesztett Héderváry-kápolna restaurálása igazolja.

Mindháromnak visszaadatta eredeti stilformáját, s különösképpen a székesegyház megújítása nyerte el a műkritikusok elismerését. Az akkori idők legnivatottabb szakembere, *Ipolyi* Arnold (1823—1886) a Szent László Társulat 1867. szeptember 4-i közgyűlésén többek közt ekként méltatta: az Esztergomba távozó Simor, győri püspöki éveiben annyit alkotott és állíttatott helyre s ezáltal az egyházművészetet annyira előre lendítette, hogy ez egymagában maradandóvá tette nevét.

Ez volt tehát a kezdet; folytatása Esztergomban következett. Itt ugyancsak tágabbra lehetne nyitni regiszterünket, de tárgykörünk kifejezetten a Keresztény Múzeumhoz köt, így ennél kell maradnunk! Bevezetésképpen megjegyezhetjük, hogy érseki széke elfoglalásakor mindössze 80 festményt hozott magával s ez a szám nyolc év alatt, vagyis 1875-re, megközelítette a 300-at. E számgyarapodás lehetővé tette, hogy kollekcióját tárlatszerűen a Bibliotheka emeleti helyiségeibe tétesse állandó közszemlére.

Ugyan, marhaság — mondta aztán. — Marhaság az egész. Inni akarok valamit.

— Csak annyit mondok, hogy a vesztedbe rohansz — mondta Sylvester. — Tudod, hogy megárt neked az ital. Nagyon jól tudod.

A zsoké keresztülhaladt az ebédlőn és bement a bárba. Rendelt egy Manhattan-koktélt; Sylvester látta, hogy szorosan összezárt sarokkal álldogál, olyan feszes testtartásban, mint egy ólomkatona. Kisujját eltartotta a koktélospohártól és apró kortyokban szopogatta az italt.

— Bolond ez — mondta Simmons. — Mondom, hogy bolond.

Sylvester a gazdag ember felé fordult.

— Ha báránysültet eszik, egy óra mulva látni lehet a húst a gyomrában. Nem bírja kiizzadni magából az ételt. Már ötvenegy és fél kiló. Másfél kilót hizott azóta, hogy eljöttünk Miamiból.

— Zsokénak nem szabad innia — mondta a gazdag ember.

— Az étel se ízlik már neki úgy, mint régebben. És nem is tudja kiizzadni magából. Ha báránysültet eszik, látni lehet, hogy megáll a gyomrában és nem megy lejjebb.

A zsoké megitta a koktélját. Aztán hüvelykujjával szétnyomta a pohár alján levő cseresznyét és eltolta magától a poharat. Bal oldalán állt a két blézeres lány, egymás felé fordulva. A bár másik végében két nepper arról vitatkozott, hogy melyik a világ legmagasabb hegye. Mindenki társaságban volt; senki se volt egyedül ezen az éjszakán. A zsoké vadonatúj ötvendolláros bankóval fizetett és számolatlanul zsebrevágta a visszajáró pénzt.

Visszament az ebédlőbe ahhoz az asztalhoz, ahol a három férfi ült, de ő állva maradt.

— Nincs nektek olyan memóriátok. — Olyan alacsony volt, hogy az asztal széle majdnem a hasát érte, és amikor inas kezével megmarkolta az asztal sarkát, le se kellett hajolnia. — De hogy is volna, hiszen ti csak a zabálással törődtök. Mert ti csak...

— Na de Bitsy! — könyörgött Sylvester. — Értelmesebben is viselkedhetnél!

— Értelmesebben, értelmesebben! — A zsoké szürke arca megremegett, aztán torz vigyor jelent meg rajta. Megrázta az asztalt, hogy a tányérok csörömpölni kezdtek, egy pillanatig úgy látszott, hogy föl is borítja. De hirtelen megállt. Belenyúlt a hozzá legközelebb levő tányérba és kivett belőle egy marék sültkrumplit. Bekapta, alaposan megrágta, felső ajka előrecsücsörödött, aztán megfordult és a szőnyegre köpte a péppé rágott falatot.

— Nemtelen fráterek — mondta vékony, rekedt hangon. Úgy forgatta szájában a szavakat, mintha finom pecsenyét enne. — Nemtelen fráterek — mondta mégegyszer, majd sarkonfordult és peckes léptekkel kisétált az ebédlőből.

Sylvester megvonta lomha, széles vállát. A gazdag ember fölitatta az asztalra loccsant néhány csepp vizet, és a három férfi szótlanul ült, míg oda nem ment a pincér, hogy leszedje az asztalt.

Fordította Molnár Miklós

Tisztítsd meg, Uram, könyörgöm, szívemet, hogy a vigasztalás lelke kellemes lakásra találjon benne és kegyelmi ajándékaival kidíszítse ezt a lakást.

Szalézi Szent Ferenc

Katolikus főpap létére elsősorban az áhítatot keltő festmények érdekelték. Erre a serkentő példát a quatrocento végének és a reneszánsz beköszöntésének oly neves mesterei adták, mint pl. *Raffaello, Perugino, Correggio* és *Tiziano*. A festőiskolák egyik kései csoportja, melynek tagjait az ide nem tartozók, kissé lemosolyogva, nazarénusoknak nevezték, örömest fordultak az előbbiekhez, hogy képeiket másolják és utánozzák őket. E tekintetben éljárók a bécsiek és düsseldorfiak voltak, oly nevekkel, mint *Führich, Dobyaschofsky, Blaas, Deger, Flatz, Ittenbach, Steinle, Veit* és tőlünk a Rómában élő és dolgozó *Szoldatits* Ferenc, akit prímásunk huzamosabb ideig udvarában tartott és utána támogatta külföldi, főleg itáliai tanulmányútjain.

Rajta kívül, a többieket szintén bőven ellátta rendeléseivel, de éppen az a bőség esett a kivitel hátrányára. Hiába, Simoron, hellyel-közzel kiütközött az autodidakta. S mai szemmel nézve, Lippert sem volt az a műesztétikus, akinek értékelését mindenkor és megnyugvással szabad lett volna elfogadni. Ezért történt, hogy ami egyszer Simornak megtetszett, azt megvásárolták, akár komoly érték volt, akár nem. Így hát jól jártak vele a nazarénusok, nem kevésbé a biedermeier és a realizmus felé tartó festők, többek közt a külföldi *F. Cauzig, Amerling, Waldmüller, Pettenkoffen* s a hazaiak közül id. *Markó* Károly, *Ligeti* Antal, *Molnár* József, *Liezen-Mayer* Sándor, *Lotz* Károly és mások.

Vegyesen szerzett „védjegyzett" alkotásokat, de gyengébb minőségűeket is. Az előbbi vételei közé sorolható az ún. *Bertinelli-gyűjtemény*. Mint bíborosnak, 1878-ban, *XIII. Leó* pápaválasztásán, lent kellett járnia Rómában. Itt és ekkor értesült arról, hogy a nevezett kanonok 63 képből álló kollekciója olcsó áron, mindössze 20 000 Frt-ért megvehető. Mennyire jól járt e vétellel, elég rá annyit mondani, hogy egyetlenegy darabjáért ki lehetett volna fizetni az összárat. A gyűjteményről egyik mai műkritikusunk is megjegyzi: selejtes, vagy érdemtelenül gyenge alkotás egy sincs közte. Érthető, hiszen Firenze, Siena, Umbria, Lombardia és Velence vidékeiről oly neves mesterek szerepelnek, mint *L. Veneziano, G. di Paolo, M. di Giovanni, N. da Foligno, L. di Credi, Mainardi, Pinturichio, Palmezzano, C. Crivelli, Giampietrino* stb.

Ettől kezdve már mindketten jobban ügyeltek arra, hogy mire adják ki a pénzt. A dobraveréseket ezentúl is figyelték, de már csak értékálló múdarabokat vásároltak. Így került a primás birtokába *A. Schnütgen* kölni kanonok közvetítésével többféle és muzeális értékű liturgikus tárgy s ugyancsak nevesebb külföldi és hazai grafikusok, mint *Fritz Overbeck* és mások rajz-, metszet- és egyéb vázlatgyűjteménye.

Drága kincsek kerültek elő a hazai egyházi rejtekhelyekről is. Így jutott Esztergomba a garamszentbenedeki Úrkoporsó, *Kolozsvári* Tamás és János szárnyasoltárai, egyéb táblaképekkel. Nem sokkal későbbre, a XVI. század elejére esik, a nagy értékű MS. Mester négy képének: Krisztus az Olajfák-hegyén, a Keresztvitel, a Kálvária és a Feltámadás egyes jeleneteinek megvétele.

Meglepő, hogy Simor a szobrászattal nemigen törődött, s *Hardy* Gáspár *Gerevich* szerint páratlanul finom viaszdomborművein kívül alig vásárolt más plasztikai munkát. Persze, ő a festményeknek lett a szerelmese s ebben a minőségében bőkezűen megtette, amit az ecsetkultúra megkívánt tőle. Amikor tehát, 1882-re elkészült az új prímási palota, az utcai front II. emeletének öt termét s ezek párhuzamos folyosóját teljesen megtöltötte gyűjteménye, sőt még raktározásra is bőven jutott. Az 1887. május 5-én kelt ünnepélyes írásbeli nyilatkozata: KERESZTÉNY MÚZEUM elnevezésével címtáblázta s tulajdonosának a Főszékesegyházat jelölte meg, míg felügyeletével a Főkáptalant bízta meg, és e tisztségben az utóbbi által delegált prefektus jár el.

A fejlődés következő szakasza.

Ez már *Ipolyi* Arnold, előbb besztercebányai, majd váradi püspök nevéhez fűződik. Pályafutását szintén Esztergomban kezdte, s nem feledkezett meg róla, mikor élete a magasba ívelődött fel. Érdeklődési köre már fiatalon sokrétűen bontakozott ki, s dicséretére válik, hogy mindenben a szakszerűség és alaposság jellemezte.

A műalkotások tanulmányozását maga is autodidaktaként, aránylag fiatalon, zohori plébános korában (1849—60) kezdte. Egri kanonoksága idején (1863—70) már szaktekintélyre emelkedett, s besztercei püspöksége (1871—86) alatt külföldön is emlegették magas szintű gyűjteményét. Végül 1886-ban kinevezték nagyváradi püspöknek, de itt jóformán szétnézni sem tudott, mert rövidesen, december 2-án ott kellett hagynia minden szépséges és értékes gyűjtését. Hírneve azonban túlélte, hiszen a tudományos világ nemcsak mint műgyűjtőt, hanem mint archeológust és műtörténészt is számon tartja.

Bennünket ezúttal első szerepében érdekel. Műkincseiről elmondhatjuk, hogy társzekenekre halmozódtak fel. Egy részüket még életében (1872) az Országos Képtárnak adományozta; ugyanakkor nem feledkezett meg a leendő Szépművészeti Múzeumról sem. De még mindig jócskán maradt, amiről halála előtt úgy végrendelkezett, hogy annak egészéből létesítsenek Váradon külön múzeumot. Amennyiben ez bármi oknál fogva nem valósulna meg, gyűjteménye a maga egészében az esztergomi Keresztény Múzeumra száll át.

A tömött ládák hosszú éveken át, egymásra zsúfolódva hevertek a helyi „Történeti és Régészeti Egylet" helyiségeiben, anélkül, hogy az illetékes tényezők gondoltak volna a kérdéses múzeum felállítására. Közben a felügyelet annyira hiányos lett, hogy az enyves kezek könnyen hozzáférhettek. Ily módon sok, főleg aranytárgy, köztük a régi magyar ötvösség pótolhatatlan értékei egyes külföldi, elsősorban óceántúli, pénzes orgazdákhoz vándoroltak el.

Miután Ipolyi végakaratának első része nem teljesedett, az első világháború alatt, részünkről megindult a peres eljárás, hogy teljesedjék a második. Az évekig elhúzódó per az esztergomi múzeumunk javára dőlt el, így 1919-ben ide lehetett szállítani. A kicsomagolás után mindenkit meglepett, minő gazdag anyagot tartalmaz a megtizedelés után is a hagyaték. Az egyik ellenőrzött kimutatás a következő összegezést hozta ki: képekből: 220; szoborkészletből: cca. 40; gobelinből: 24; keleti szőnyegekből: 30; ötvösmunkákból: 218; fajansz- és porcelánfigurákból: cca. 140; varrottasakból és hímzésekből 100-nál több darab.

Gyűjtőjük a struktúrák, formák és színek analízisében nem szokott tévedni, ezért szerzeményei Simorénál is válogatottabbak voltak. A középkortól kezdve saját koráig nagyszerűen ismerte az egyes festőiskolákat, s iparkodott belőlük a legjobbakat kiválasztani magának. A sienai iskolából hárman is szerepelnek képtárában. *Berna de Siena,* a neki tulajdonított Triptychonnal; *Matteo di Giovanni,* hatásos képével: Mária a kis Jézussal, két angyal közrefogásával és Szent Jeromost ábrázoló táblájával; *Pietro G. D'Ambrogio:* Mária mennybemenetelével. A firenzei és velencei két ismeretlen mester műhelyéből származtatják az egyik értékes Kálvária-képet, illetve az egyik Diptychont. Ugyancsak nem ismerjük annak a lombard festőnek a nevét sem, akinek a műtörténészek a „Leány az egyszarvúval" nevű allegorikus képet tulajdonítják. A magyar piktúra nevesebb képviselői közül nem hagyhatjuk ki *Jakabfalvi* mesternek, a bányavárosi és sárosi alkotókat, az apostolvértanúságok és más szentek tábláit. Ahogy Simor nem kedvelte a barokkot, azonképpen Ipolyi sem. De ennek ellenére vásárolt néhány jól sikerült kuruc csata- és más korabeli életképet, köztük Rákóczi fejedelem jól ismert mellképét.

A festmények mellett épp csak megemlítjük a gazdag szobrászati anyagot, a keleti szőnyegeket és gobelineket, a liturgikus tárgyakat: zománcos és sodronyos kelyheket, feszületeket, ereklye- és ostyatartókat, nemkülönben a középkori olasz

és magyar ötvösmunkákat, meg a fajansz- és porcelánedényeket, vázákat s egyéb dísztárgyakat, és a hímzéseket.

Lepold Antal — Gerevich Tibor munkaközössége.

A két jelentős név mellé oda kívánkozik *Csernoch* Jánosé és *Pócs* Józsefé. Az előbbin, mint érsekprímáson (1913—1927) múlt a két munkatárs terveinek és előterjesztéseinek elfogadása. A jó „Pócs bácsi" pedig mint gondnok és teremőr, hosszú évtizedeken át († 1965.), lelkiismeretes és megbecsülésre méltó munkát végzett.

De a Múzeum kettős hajtóereje mégis csak *Lepold* és *Gerevich* volt. Az előbbit még 1916-ban állította Csernoch a főszékesegyházi gyűjtemények élére; a következő évben kanonoki kinevezésével elnyerte a prefektúrát is. Komoly felkészültséggel látott hivatalához. Munkája még tökéletesebbé vált Gerevich igazgatói kinevezésével, aki akkortájt professzora volt a pesti régészettani és művészettörténeti egyetemi tanszéknek. Az ő megértő együttműködésük nyitotta meg egyelőre még csak a Simor-féle gyűjtemény újabb fejlődését.

Első dolguk volt a Képtár korszerű és a művészeti igényeket kielégítő rendezése. Alig végeztek ezzel, minden erejüket latba vetették, hogy az Ipolyi-féle hagyaték pere véget érjen. Miután ez is sikerrel megtörtént, múzeumunk 1923-ban újabb gyarapodáshoz jutott, mégpedig San Marco herceg porcelángyűjteményéhez. Megtalálhatók ebben, a XIII. sz.-tól kezdve, a XIX-ig bezárólag, az egyes korok legnevezetesebb edénykészletei, iparművészeti figurái, közhasznú és emléktárgyai. A herceg özvegye, *Nako Mileva* úgy végrendelkezett, hogy halála után mindezeknek tulajdonjoga a magyar Katolikus Vallásalapot illesse meg, azzal a kikötéssel, hogy örök letétként az esztergomi Keresztény Múzeumba kerüljenek.

Bár Csernoch korántsem volt művészlélek, prefektus-kanonokja ösztönzésére, pártolta a régi és korabeli, külföldi és hazai festőművészeket. Kb. 50 darabot vásárolt tőlük s ezeket múzeumunkra hagyományozta.

Az is természetes, hogy Lepold sem akart kimaradni a donatorok sorából. Egyik szerencsés tranzakciója révén 12 márkásabb festményhez jutott s ez a kezdet, idővel 125-re szaporodott fel. Metszetei még nagyobb számban gyarapodtak, nagy részük esztergomi vonatkozású. Ezeket a Főszékesegyháznak engedte át. Belőlük 82-t sikerült restauráltatni s az utóbbi időben (1966), külön gyűjteményként a Bazilika Mintatermében kiállítani.

Ugyancsak az ő nagylelkűségét dicséri, hogy sikerült megszerezni az 1500-as évekre datált két telkibányai és nyolc, ismeretlen mestertől származó táblaképet; továbbá az 1780-as évekre tehető: Krisztus a keresztfán című olajképet. Szoborgyűjteményünk az alistáli Madonnával és a vitnyédi szobrokkal gazdagodott. Ilyen formán az ő prefektúrája alatt múzeumunk anyaga kevés híján megkétszereződött.

Napjaink látlelete.

A második világháború vége felé Esztergom nem is egyszer esett tűzzáporba s ennek következtében a prímási palota is súlyosan megsérült. Szerencsének mondható, hogy a muzeális anyagot nem érte jelentékenyebb kár, ami szintén a nevezett prefektus érdeme. Ezután már csak az a gond foglalkoztatta, hogy a kisebb-nagyobb hibákat miként lehetne mielőbb helyre hozni és a tárlati életet megindítani. Az utóbbi már nem az ő feladata lett, amennyiben felsőbbsége 1946-ban Bécsbe küldte, a pázmáneumi rektorátus elfoglalására.

Távozásával néhány évi csend borult a Múzeumra, illetve az újabb élet lehetőségeinek keresése és megtalálása lett a cél. A biztató reményt 1949 hozta meg, Népköztársaságunk Elnöki Tanácsának XIII-as törvényerejű rendeletével. Eszerint Keresztény Múzeumunkat, nemcsak „nemzeti érdekű magángyűjteménynek" ismerte el a népi kormányzat, hanem még elnevezésén sem kívánt változtatni. E legújabb pátens értelmében, nem háborgatta az egyház eddigi tulajdonjogát, csu-

pán a felügyeletet tartotta fenn magának, amit egyik megbízottjával gyakoroltat. De ennek ellenében vállalta a szükséges számú muzeológusok és restaurátorok rendelkezésre bocsátását, ugyanígy az üzemeltetés teljes költségét s majdnem felerészben az alkalmazottak javadalmazását. A többit egyrészt a látogatási bevételekből, másrészt az egyházhatósági segélyekből kell pótolni.

Az ünnepélyes kapunyitás 1954. november 14-én történt, amikor is *Fülep* Ferenc kormányképviselő, akkor múzeumi főosztályvezető, többek közt ezeket mondotta: az állami védelem továbbra is meghagyta a Múzeumot az egyház birtokában s legféltettebb kincsének tekinti gyűjteményét. Példaképpen hozta fel addigi anyagi, erkölcsi és tudományos támogatását, ismételten kihangsúlyozva, hogy az itteni gyűjteményt minden szála, eredete és hagyománya Esztergomhoz fűzi s ezt tiszteletben kell tartani.

Hivatalos és ünnepélyes nyilatkozatát a jelenlevők nagy örömmel fogadták s válaszában az akkori prefektus, *Witz* Béla köszönte meg a kormány jóakaró figyelmét. Egyben ígérte, hogy a kölcsönös állami és egyházi összefogással, a Múzeum továbbra is nemzeti közműveltségünk fejlesztését kívánja szolgálni.

A kedvező előjelek felvillantásával intézményünk bízvást tekintett a jövő elé s nem csalódott, mivel mind személyi, mind pedig tárgyi vonatkozásban szép idők köszöntöttek rá. A hazai művészeti kultúrképünknek egyre jelentékenyebb tényezője lett, amit nagyban előmozdított az 1960-ra elkészült Ügy- és Működésrendi Szabályzat. Változatlanul maradt meg a prefektusi tisztség, kiegészítője lett a referensi feladatkör, mely az adminisztráció szétágazó szolgálatában láthatja feladatát. A dologi ügyek s a muzeológusok és egyéb tudományos személyek az állami megbízott hatáskörébe tartoznak, aki egyébként a helyi Vármúzeumnak az igazgatója. Már a tárlatvezetők, teremőrök és egyéb alkalmazottak közvetlen irányítása az adminisztráció vezetőjének feladata.

A fenti Szabályzat körvonalazta a művészeti ágakat s ezek keretében a jelenlegi állomány: festményekben: 950 db; szobrokban: 142; metszetekben, grafikákban: 4152; a textiliák különféleségében: 623; üveg-, porcelán- és fajanszfélékben: 1748; ötvöstárgyakban: 631; kegy- és emlékérmékben: 2100. Ide sorozható még az említett Úrkoporsó, mely ugyan a Bazilika tulajdona, azonban az ottani kedvezőtlen tárolása miatt lehozattuk (1965) múzeumunk szárazabb és felügyeletesebb helyére. S végül megszólaltatásra kívánkozik az 1967-es vételünkből az az 1400 körüli olasz Feszület-táblakép, mely olcsósága ellenére is nagy értéknek tekinthető.

A túlzsúfoltság miatt a kínálatnál, erősen meg kellett magunkat tagadni s itt csupán az lehetett a vigaszunk, hogy meglevő állományunk is nagyszámban vonzotta a látogatókat. Hogy mennyire, mutatja a látogatókról az alábbi kimutatás: 1964: 52 771; 1965: 48 295. Az utóbbiak közül 11 000 volt a külföldi. Hasonló sorolással, 1966: 55 713, külföldi 13 000; 1967: 58 391 és idegen: 18 896 és 1968: 60 120 s ezekből külföldi: 9132.

A külországiak közül, csupán 1967-ben nálunk köszönthettük *J. Klauss* osztrák kancellárt és kísérőit (máj. 4.), *B. B. Manhendra* nepáli királyt családtagjaival (máj. 5.), Moszkvából *A. Furceva* művelődési minisztert (szept. 30.), a KGST kongresszus kormányképviselőit (dec. 17.). S utánuk hamarosan (1968. jan. 21.) fogadhattuk az Újságírók konferenciájának több tagját, majd két hét múlva *P. Vigny* belga minisztert, szintén többedmagával. És sorra jöttek más, neves külföldi politikai, társadalmi, művészeti és tudományos szaktekintélyek. Bátran állíthatjuk, hogy valamennyien a legjobb emlékekkel távoztak tőlünk. Legalábbis ezt árulják el Vendégkönyvünk emléksorai, illetve hazaérkezésük után írt visszaemlékezéseik.

A bel- és külföldi érdeklődőket egyformán lekötötték látványosságaink, az itthoniakat pedig még külön vonzották az ún. esti liceális előadások, melyek az őszi évadtól koranyárig tartottak kulturális s főleg műtörténetből merített témakörrel és kebelbeli, vagy pesti szaktudósok közreműködésével.

Nem kisebb vonzási erőt gyakoroltak az időszaki kiállítások is. Mindegyiküknek megvolt a kisebb-nagyobb érdeklődő csoportja, de imponáló látogatottságnak

örvendett a Dürer és kortársai (1964—65), a Reneszánsz és Humanizmus Esztergomban (1966), továbbá az Ipolyi-féle emlékkiállítás. Ez utóbbi annál emlékezetesebb, mivel a vezetőség tíz hónapra tervezte, azonban az 1966-os kezdő év belenyúlt egészen 1968 elejébe, csak márciusban zárult, mivel helyet kellett szorítani a következő Gutenberg-könyvkiállításnak.

A hazai és külföldi múzeumokkal való kapcsolataink feltétele és kiépítése szintén egyik újabb jele, mennyire élen járt, legalábbis vidéki viszonylatban az esztergomi. Nem egyszer segítettük ki a helybeli Balassa Bálint Múzeumot, s megtörtént ez fordítva is. Azt lehet mondani, hogy állandó a csereviszony a Szépművészeti Múzeummal, s ha csökkent mértékben is, de ugyanez áll az Iparművészetivel és a visegrádi Mátyás király Múzeummal.

A nálunk járt külföldi szakemberek, hazatérésük után szintén jó propagandistáinknak bizonyultak. Nagy részük volt abban, hogy innen is, onnan is szívesen felkerestek bennünket, hogy kiállításaikra kölcsönözzünk egyet-mást a mi gyűjteményünkből. Így kapott tőlünk anyagot a kremsi Múzeum, a Gotik in Österreich című 1965-ös rendezvényére. Ugyanez évben a neu-châteli kiállításra kilenc műtárgyat küldtünk, s mindezek még eggyel megtoldva, mentek a következő évben a párizsi bemutatásra. Ezen kívül az 1967 októberében megnyílt s az 1968 elejéig tartó londoni Victoria and Albert elnevezésű Múzeum tárlatán két szoborral és tíz táblaképpel vettünk részt.

Mielőtt lezárnók vázlatos fejtegetésünket, még csak annyit szeretnénk megjegyezni, hogy több nyelvű kiadványainkkal, sikerült brossúráinkkal és nagy kelendőségnek örvendő képeslap akciónkkal is igyekszünk bizonyítani, hogy élünk és vagyunk. Persze a bemutatott pozitívumok mellett akadnak negatívumok is, ahogy ez egy-egy fejlődő intézménynél elkerülhetetlen. De nem hiányzik a jóravaló törekvés a pótlásokra. Éppen most indult el a megvalósulás felé az az örvendetes mozgalom, mely a Keresztény Múzeum teljes felújítását és reorganizálását vette programjába. Ez az alaposan kitervelt és letárgyalt munka mintegy 10—12 milliót követel, melyet az államkormányzat és az egyházi főhatóság bőkezűsége fog előteremteni. Így minden reményünk megvan rá, hogy az innen-onnan száz évre visszatekintő Keresztény Múzeumunk megújulva, megifjodva és megszépülve kezdheti meg elkövetkezendő reneszánszát.

SIMON ZOÁRD VERSE

VERS IN MEMORIAM GEORG TRAKL

Az őszi fák sötét zenéje
visszhangzik szívünkben.
Az emlék elfehérül: fájdalmas arc.
Alkonykék ég ring a tóban,
Mint a gazdátlan csónak.

Az elhagyott házban alszik a gyermek.
Álma a csillagokig ér.
Ő, a vágy ártatlansága:
Angyal suhan a szem délkörén.

De nincs már kegyelem.
Bordáinkon a félelem dörömböl.
A szerpentinek a magány hegyére futnak.
S a csend megformálja örökérvényű arcunk.

Rezzenetlen állnak a fák.
A hold hidegen lángol.
S az eltűnő angyal aranylik
Csillagmérföldes távolságból.

AZ EGYHÁZ

A SUENENS-INTERJÚ VISS

Suenens bíboros sajtónyilatkozata, amelyet két részletben, lapunk júliusi és augusztusi számában közöltünk, kétségkívül az utóbbi idők egyik legfigyelemreméltóbb egyházi eseménye volt. Mint tudjuk, a nyilatkozatot a párizsi *Informations Catholiques Internationales* közölte május 15-i számában, de párhuzamosan, már a megjelenést megelőzően elküldte az interjú kéziratát több külföldi katolikus sajtóorgánumnak. A német nyelvterület számára a svájci jezsuiták folyóirata, az *Orientierung* közölte, s jellemzően a nagy érdeklődésre, később ezt a számot az eredetinél magasabb példányszámban kétszer is újra kellett nyomni, s az előfizetők száma ezerrel növekedett. Olaszul a Bolognában megjelenő *Il Regno* közölte az interjút, majd havi mellékletében az egyik legnagyobb példányszámú olasz katolikus családi lap, a *Famiglia Cristiana*. Angolul a *Tablet*, lengyelül a Krakkóban megjelenő *Tygodnik Powszechny* közölte. Itt most csak a szerkesztőségünkbe beérkezett fordításokat említettük, de tudomásunk van róla, hogy ezeken kívül is még több nyelven és sok lapban látott napvilágot a belga bíboros-prímás nyilatkozata, amely — amint az várható volt — világszerte hatalmas visszhangot keltett. A méltatások százai jelentek meg, amelyek mellette vagy ellene foglaltak állást.

Olvasóink tájékoztatására most itt azt a négy hozzászólást ismertetjük, helyesebben közöljük szószerint, amelyeket a legjelentősebbnek érzünk és amelyek jól mutatják a mai egyházban tapasztalható legfontosabb irányzatokat is. Elsőnek *VI. Pál* pápának a bíborosi kollégium előtt ez év június 23-án elmondott beszédéből közöljük az idevágó részletet. Teljes egészében közöljük *Pericle Felici* bíborosnak az *Osservatore Romano* július 3-i számában megjelent cikkét, majd *Léger* bíboros volt montreali érsek sajtónyilatkozatából azt a részt, amely témánkhoz tartozik. A bíboros ezt a nyilatkozatot a *Corriere della Será*nak adta és a lap június 22-i számában közölte. Befejezésül *Karl Rahner* professzornak azt a cikkét közöljük, amelyet a német püspöki kar lapja, a *Publik* írt a lap július 4-i számában.

VI. PÁL PÁPA

VI. Pál pápa június 23-án fogadta a konzisztóriumok termében a bíborosi kollégium Rómában tartózkodó tagjait, akik névnapja alkalmából köszöntötték a pápát. Az üdvözlő beszédet *Tisserant* bíboros mondotta és a Szentatya válaszbeszédének első felében hangzott el az a néhány bekezdésnyi rész, amelyet a sajtó később úgy méltatott, hogy ez volt a Szentatya válasza *Suenens* bíboros kezdeményezésére. Mindenesetre a pápa beszédében nem említette a brüsszeli bíboros-érsek nevét és a bírálókról szólva, végig többesszámot használt. Ennek ellenére a szöveg néhány mondata félre nem érthetően arra utalt, hogy az abban foglaltak a belga bíborosnak is szólnak. A pápai beszéd idevágó része így hangzik:

Ön, bíboros úr (Tisserant), utalt néhány nehézségre, amelyekkel utunk során manapság találkozunk. Nos, ezek a nehézségek fennállnak és mindenki ismeri őket. Sőt, többfélék és nagyobb számúak, mint ahogy a bíboros úr említette őket.

E nehézségek közül néhány, úgy érezzük, súlyos veszélyeket rejt magában Isten egyháza szempontjából és súlyos felelősséggel terheli azokat, akik okozzák őket. Ezek közt a két legfontosabb: egyrészt a csekély érzék a doktrinális ortodoxia iránt azzal a féltékenyen őrzött *depositum fidei*vel kapcsolatban, amelyet az egyház az eredeti apostoli prédikációkból örökölt és amely a szentírásban és a hiteles hagyományban jut kifejezésre s amelyet az egyház gondosan megfontolt és hitelesített a maga felelős tanításában a Szentlélek Krisztustól megígért vezetése alatt. És ugyanígy, érzésünk szerint, sok bajnak okozója — s mindnyájunknak sajnálnunk kell ezt, ha valóban szeretjük az egyházat — bizonyos elterjedt bizalmatlanság a hierarchikus hivatalok gyakorlásával szemben, azzal a hierarchikus hi-

Szoldatics György festő

Magyar Müvészet 1925.53.o.
/r.e./: Róma. Egyházmüvészeti kiállitás

Szoldatits Ferenc

l.

Lykanemzromantika
87, 136, 137, 188. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Szoldatics Ferenc

Lőrd

Kert. Ung. 132. l.

Római niellò IV. 133

Szoldatits Ferenc

festő, szül. 1820 Vörösbárány

nód

Krück II./589. l.

~~Árpád forrás, Kovászmai X. 136~~

Szoldatics Ferenc

Becsben

1845. perti kiáll.

Madonna, olajf.

L 1845.

Szarvasagancs tárgyak V. 173.

Szoldatics Ferenc

1820 – 1916.

IX. Pius pápa arcképe, olajf.
Egri érseki liceum képtárában.

Egri érseki 35 l.

Sivampel József, volt liceumi gondnok anyjának arcképe, olajf. n. ott.

Szt. József a Kis Jézussal olajf.
n. o.

XIII. Leo pápa, olajf.
n. o.

Mária a Kis Jézussal és Ker. Szt. Jánossal, n. o.

7a : Venus

Szoldatics Ferenc

megh. 1916. I. 25.

Művenet 1916. 32. 33

esetl. felh. teljes

éltre.

Szákalyak VIII. 215

Szoldatics Ferenc

Művészeti lex. 768. f.

Revai lex. 17. k 693. 1.

szül. 1820 XI. 29. Vörösbereinben, megh. 1916. I. 25. Romában. Becsben tanult, 1853. Romában telepedett le. A nazarénus festok szellemében szamos Madonnaci oltárképet festett. Fönnve az egri főszékesegyház Mária-kápolnajának Mária életéből merített falképsorozata (1881).

33

NOVEMBER

18

Szoldatits Ferenc: Krisztus a keresztfán cz. képe VIII.197.

4344

Cavalotto Jakab, sz. XVI.
Cejt Jakab, évemvéső. XVII.
Celestin, ö. XVI.
Celestin, ö. XVI.
Cellini, Baccio, sz. XV.
Cellini, Francesco, sz. XV.
Cenninius Péter, bf. XV.
Cerljenović György, sz. XV.
Cetto György, pénzv. 1675.
Cevrich Márton L. ö. 1696.
Chabada Béla, grafikus.
Chaillon Narcisse, f. XIX.
Cheineus Péter, éö. XVI.
Chepany, é. 1258.
Cheregin Márk, f. XIX.
Cherubin, f. 1460-1468.
Chierico Francesco A. m. XV.

Szoldatics Ferenc

München 1904. 350

~~1905. 130~~ – 1907. 352

– 1910. 295, 355

– 1911. 186

Schmid Mathias: Erkölcs
143 (982), 4362 (954). — Gyónócédula
átadása 13 (1011), 143 (982), 4363 (955). — R
álma 21 (1007), 143 (982), 4350 (945). — Von
143 (982), 4347 (942).

Ysoldatics Tsec

ired

Cat. spec. 4.1

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Szoldatics Ferenc

cvod

Egyházmüveszeti lap

1881. 288. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Szoldatics Ferenc

irod

Tárkányi Béla. Az egri főegy-
ház. Mária kápolnája. Egy-
házművészeti Lap. 1881. 289-
296. l.

Szoldatics
festette ki a kápolnát
1881 ben.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Szoldatics Ferenc

lásd

Egyházmiv. lap

1881. 320

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év..

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Szoldatics Ferenc

írnok

Egyházművészeti Lap

1880. 182. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedél

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Szoldatics Ferenc

ired

K-by dr. Lovász
Szoldatics Ferenc.
Alkotmány 1898. 309 z

Szoldatics Ferenc

Nagy Sándor. Kedves jó Szoldatics bátyánk 90 éves. (Keppel) Élet 1910. 39 sz

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alái

8. sorsz. Műhelyi minta.

Szoldatics Ferenc

ind

Palombi. Szolda-
tics bacsi. Alkot-
mány 1904. 178 y

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191.....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Soldatics Frenc

Grod

Ent-Tört-89 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alái

8. sorsz. Műhelyi minta

Szoldatics Ferencz

Urunk megybemenetele. Oltár kép a szikalmi templomban. Festette 1871 ben.

Kandra Kabos. Adatok az egri egyházmegye történelmihez. Eger. 1885 I. K. 75 l.

Szoldatics Teréz

Irod

H. L. Három magyar
Egyiró mintermeben –
Föv. Lapok. 1876. 40 –
41. l.

Soldatiestgene

Irod

A papa és egy magyar festő.
Vas. Ujs 1879. 12. l.

Szoldatits Ferencz

---

belies nagy illetrája

kapellel.

Vas. Ugs 1907.

36 szám

Holdatits

Cod

Va. Ys 1891 - 734

Szoldatics Ferencz

Jestö.

Laid

Berkeszi. Temesvári

mův. 11. l.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona .....

... összeget mint évi ... K lakpénzemből az 190 ... évi

Szoldatics T

ind

L. ph.

mellékoltárok. képei

Izoldatits

ind

Reform. 1873. 294.

Laid

Magyar Allam

1873. 289 v 290

M

Goldathes Ferencz

nad

22

Dolencz József. Magas, förangú hölgyek ajandéka a pápának. Vas Tys 1888. 56–58 l. Kappel.

Ks Jozsán a boldogsá-gos szüz elöt. olaft. repr. u. ott.

Szoldatics Ferenc

archeje Balló Edétől

Repr.

KMTárs. jub. kiáll. 1936.

Kat.

Szoldatics Ferencz, festő; szül. 1820 november 29-én Vörösberenyben.

Szoldatics Ferencz

1879. január

XIII. Leo pápa arcképét festé Kaczvinszky Viktor Praelatus számára, azonkívül több egyházi tárgyú képet Tárkányi Béla kanonoknak, ki a Romában élő jeles művész állandó mecaenása.

Képzőművészeti szemle, 1879. 15. l.

1879. február.

Romában él. Jelenleg XIII. Leot festi, ki ama kegyben részesítés hogy magához hivatá, s így alkalmat nyújtott neki, hogy közvetlenül örökítse meg vonásait. E kép a pápa számára készül. Ugyan a képet Tárkányi Béla is megrendelte.

u. o. 1879. 32. l.

LŐCSEI M. K. ADÓHIVATAL
ÉRK. 1904 ...
4266 20 szám
I

24090 Községi nyomda Budapest.

Szoldatics Ferencz

festő.

sz. 1823. Veszprémben, Csopakon. Jelenleg (1900.) Rómában működik.

1, Költészet. fest. Refaello Santi. A vaticani Camera della Segnaturában levő eredeti után másolta. Tárkányi Béla hagyatékából 1886 ban került a M. N. Muz-Képt-ba. Cat. 2. l. u. o. leírva terjedelmesen.

2, Aquinói Szt. Tamás. Jelzése: Szoldatics Pinxit, Roma. 90 X 67.5 cm. Tárkányi Béla hagyománya 1886. M. N. Muz. Cat. 36. l. u. o. k. l.

3. Szent György. Jelzése „Szoldatics Róma. 107 X 86 cm. Özv. Bartal Györgyné ajándéka 1873. M. N. Muz. Cat. 50. l. u. o. k. l.

4. Mária a Kis Jézussal. „Szoldatits." vászon, 108 X 86.5. Özv. Bacsák Mihályné sz. Bartal Mária ajándéka 1873. M. N. Muz. Cat. 108.

Ismeretlen szerző. (szobrász)

Görög papnő.

Az Ennedi gyűjt. (Bpest) legértékesebb és egyúttal legrégibb darabja. Penthéli márványból készült, e nemes anyag pompás fényjátéka életet és mozgást ad a műnek, a melyet a IV ik századra valló szigorú mozdulat és a III ik és II ik század átmeneti korának graciosus reálismusa jellemez. E műben van valami a tanagra szobrocszák gyengédségéből. Ezekhez az elemekhez sorakozik a kéztartás és a ruharedő neminképen barokk vonásai, úgy hogy hajlandók vagyunk e művet a III ik szorzad valamely jó típusára visszavezethető késcí nagy görögországi munkának tartani.

Művészet, 1903. I f. 55. l.

u. o. e szobor hasonmása.

mdk

Szoldatics Ferenc festőm

Szent Imre és Árpádházi Boldog Margit. | Veszprém szentjei | Oltárkép a püspöki palota kápolnájában

dr Gutteil Jenő: Veszprém Szent Imre Városa

Veszprém. 1930 Előszó előtti kép

MDK

Szoldatics Ferenc

Horváth Henrik:Árpádházi Szent Margit siremléke és egyéb tanulmányok.Bp.1944. 184-199 l.

MDK

Szoldatics Ferenc

Horváth Henrik:Árpádházi Szent Margit siremléke és egyéb tanulmányok. Bp 1944. 184-199 l.

MDK

Szoldatics Ferenc, festöm.

Az egri főszékesegyház Mária -kápolnájának falfestményei.

Az egri Keresztény Sajtószövetkezet kiadása. Repr.

Voit Eger. 61.l.

MDK

Szoldatics Ferenc

Vasárnapi Ujság 1911. okt. 22. 854.l.

MDK

Szoldatics Ferenc

Madonna, repr.

Vasárnapi Ujság 1911. 43. sz. 856.l.

MDK

Szoldatics Ferenc

arcképét festette Balló Ede

Szépm. Muz. Balló Ede emlékkiállitása. 1938.

MDK

Szoldatics Ferenc festő (szül.1820)

Működése majdnem kizárólag a vallásos festészetre szoritkozott. 96 éves korában halt meg Rómában.

Biró Béla: Két elfeledett magyar festő.

Katolikus Szemle, 1937. Jan. 27.lap

MDK

Szoldatics Ferenc

Magyar Iparmüvészet 1922. 5-7. sz. 38.l.

MDK

Szoldatics Ferenc

Lendvai K.: A római nemzetk. mükiállitás. Müvészet 1905. 130.l.

MDK

Szeldatics Ferenc

Elek Artur: Az ujabb magyar müvészet a Szépm. muzeumban. Nyugat. 1920. aug. 818 l.

Szoldatics Ferenc MDK

Megemlítve a XIX.sz. lelkes képírói és a nemzeti eszmék tántoríthatatlan előharcosai közt.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

74.l.

Szoldatics Ferenc

MDK

Menny királynéja /Regina Coeli/

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Szoldatics Ferenc MDK

Menny királynéja /Regina Coeli/

Mücsarnok 1877. nov.8.

Szoldatics Ferenc

MDK

XIII. Leo pápa, olf.

Mücsarnok 1879. ápr. 25.

Szoldaties Ferenc

MDK

Krisztus és Péter Kaifás főpap tornácában,olf.

Miccornok 1881. ápr.1.

Szoldatics Ferenc

MDK

Krisztus és Péter Kaifás főpap tornácában,olf.

Műcsarnok 1881. tavaszi kiáll.
második sorozat

Szoldatics Ferenc

MDK

Aquinói Szt.Tamás

Mücsarnok 1877.nov.8.

Szoldatics Ferenc MDK

Krisztus és Madonna, rajz

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Szoldatics Ferencz

György A: Egyházi festészeti pályázat. Egyházművészeti Lap. 188c. 129-132 l.

MDK

Szoldatics Ferenc

Érdekes pályázat oltárképre. Mücsarnok, 1899.
31.sz. 472-73 l.

Szoldatics Ferencz

Romában lakó magyar festőművész több képet festett 1878 év körül az Egerben élő Tárkányi Bjélának.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt. Budapest, 1972.

4078

Szokdatits Ferenc

Neve Endre Bélával kapcsolatban említve.

László Emőke: Endre Béla – Corvina 1973. 5 p.

SZOLDATICS FERENC, festő

Simor primás meg akarta venni a Bertinelli gyüjteményt
Ez ügyben 1878. máj. 3-án Tárkányi Béla irt Simornak:
"...Szerencsénk, hogy két oly biztos és lelkiismeretes emberünk van Rómában, mint Szoldatics és x Bartalos..."
Szoldatics Rómában élő müvész. 97. old. 34. jegyz.

PROKOPPNÉ, STENGL MARIANNA: A Keresztény Muzeum első évtizedei 89. old

Esztregom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

SZOLDATICS FERENC, festő

Az esztergomi képtár leirásában Maszlaghy részletesen ismerteti a nazarénus ok képeit. 14 képet emlit. Köztük Szoldatics, Rómában élő müvész müvét, is. 95. old

PROKOPPNÉ, STENGL MARIANNA: A Keresztény Muzeum első évtizedei 89ł old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
1960

SZOLDATICS FERENCfestő

Maszlaghy az esztergomi képtár lajstromában emliti:
Szoldatics Ferenc:Három királyok c.képét.Ltsz.56.655.
/Rómában élő magyar művész/.-95.old. 20.jegyz

PROKOPPNÉ,STENGL MARIANNA: A Keresztény Muzeum első évtizedei 89.old

Annales Strigonienses,Esztergom Évlapjai, 1960
Bp. 1960

SZOLDATICS FERENC, festő

Simor primás meg akarta venni a Bertinelli gyüjteményt. Kérte lippert József épitészt, hogy kérje meg Szoldatics Rómaban élő festőt, hogy nézze meg a gyüjteményt. 1878. ápr 16-án irt Szoldatics, hogy egy müvész barátjával megnézték és 47500 lirára becsültték. -50-60-at kérnek érte, de lehet egyezkedni. 96. old. 32. jegyz

PROKOPPNÉ, STENGL MARIANNA: A keresztény Muzeum első évtizedei 89. old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

SZOLDATICS FERENC, festő

Simor János esztergomi érsek művészi érdeklődésére nag nagy hatással volt a Lippert József építésszel és a Rómában élő Szoldatics Ferenc festővel való kapcsolata. 89.old.

PROKOPPNÉ, SENGL MARIANNA: A keresztény múzeum első évtizedei 89.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigoniensis, 1960
Bp. 1960

Szoldatics Ferenc

---

naparónus festő" 1881-ben festette az egri főszékes-egyház Mária kápolnáját.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt. Budapest, 1972.

4211

1) Szoldatics Ferenc

testőrművén

(1820–1916)

40 évig élt Rómában. Innen küldte

terveit az bazilikához, Egerbe.

Sugár István: Az egri főszékesegyház 51.

Heves megyei Idegenforg. thir. 1967.

2) Szoldatics Ferenc

festő

Művei az egyi bazilikában:

Jézus bemutatása,

Szeplőtelen szűz

Sugár István: Az egyi főszékesegyház 52

Heves megyei Idegenforg. thv. 1967.

3) Szoldatics Ferenc

festő

Az angyali üdvözlet,

Mária és Erzsébet,

az adományozó Lengyel Miklós, vé-

Sugár István: Az egri Főszékesegyház 52.

+ leves megyei Idegenforg. tfv. 1967

4) Szoldatics Ferenc

festő

döszentjével,

Mária megkoronázása.

Sugár István: Az egri Főszékesegyház 52.

Heves megyei Idegenforg. Hiv. 1967

Szoldatics Ferenc

festő

Rómában élt

Az egri bazilika Mária kápolná-

ját festette ki 1881-ben.

Sugár István: Az egri főrékeseggház 26.

Heves megyei Idegenforg. tlv. 1967.

Szoldatics Ferenc

"Fiatal festőmüvészünk, kinek képeit benső érzés és felfogás jellemzi, valódi szép formák rajzával és tiszta, eleven szinek felrakásával nagy hatást idéz elő"- irja a Müvészet c. rovat közleménye a jelenleg Rómában- tanulmányait folytató müvészről, akit a veszprémi püspök évenkénti segélyben részesit.

Családi Lapok, Pest. 1855. I. félév. 12. sz. 569-57o. lap

Szoldatics Ferenc (Vörösberény, 1820 - Róma, 1916)

„Szent Anastázia" o. fa 33x23 cm

J. l. b.: Szoldatics F.: Védett.

Kikiáltási ár: 8000 Ft

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

SZOLDATITS FERENC

Raffaello Santi arcképe

Az Egri Képtár uj szerzeményei. Dobó István Vármuzeum, 1972. A kiáll. rend. a kat. irta F.Ludányi Gabriella. Eger, 1972

A németújvári tábla

8. Könyvfestészet [TGy]
   a) Bevezetés
      Világi műfajok
      Egyházi műfajok
      Illuminátorok
   b) Az emlékek időrend
      A cseh hagyomány
      Nagyszombati Mihá
      A pozsonyi antifona
      A körmöcbányai vá
      János illuminátor
      Címeres levelek
      Egy müncheni imak
      A Pálóci-breviárium
9. Hímzések [ČsM]
10. Ötvösség [KJ]
    Világi ötvöstárgyak
    Liturgikus ötvösemlék
    Kelyhek
    Úrmutatók
    Egyéb egyházi tárgytíp
    Korai sodronyzománc

MDK

Szoldatits Ferenc

Rómában tartózkodik

Magyar művészek külföldön. Budapesti Hirlap, 1882. V.4. 122.sz. 2. Mell.

Szoldatits Ferenc

archeje Balló Edétől, a Szépm. Muz. tulajdona.

Kiállítva:

Szépm. Muz.
Balló Ede emlék-kiáll.
1938.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, épitési és átalakitási vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 853.

MDK

Szoldatits Ferenc 1820-1916.

Gerevich László cikke. Corvina. 1939, május.
418-425 l.

Szoldatits Ferenc MDK

Trónon ülő Madonna, repr.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Szoldasits Ferenc MDK

Aquinoi Szt. Tamás

Mücsarnok 1877. dec.16.

dr. D. K.

SZOLDATITS- Ferenc festő

(1820 – 1916)

az egyházi festészet terén működött.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945
Bp. 1958. 118,

Szoldadits Ferenc,festő /Romában él./

Képzömüvészeti Szemle.1879.1.sz.15.l.
2.sz.31.l.
1880.8.sz.117.l.
10.sz.149.l.

Soldati és Ferenc festő Jbc

Budapest. Hiclap 1882 V. 4.

122 ½ 20 Mellékelt

magyar nőbeszek kitfoldai

Festészet, XIV. rad, önálló táblakép, házi oltárkép, Szoldatits F. műve,

Religio, 1876. II. bo. 38. n.

Egyh. Tudósitás oll. (30.-302.)

Koldatits Ferenc, festő

Műgyűjtő 1930. VI–VII: 176–78.

Fallup, Szoldatits F.; freskói, Máriakapolna, Eger,

Kol. Szemle, 1894.
30 - 51, 233 - 247, 419 - 440, 529 - 603, 799 - 812. o.

Velics Sózló: Az egyhöri ... etc.

MDK

Szoldatits Ferenc

Szent Benedek

Szent Bernát

Vasárnapi Ujság 1907. 54. évf.
723.l.

MDK

Szoldatits Ferenc

Patrona Hungariae

Szent Imre

Szent Margit

Vasárnapi Ujság 1907. 54. évf.
723.l.

MDK

Szoldatits Ferenc

Mária a gyermek Jézussal, repr.

Szent György, repr.

Aquinói Szent Tamás, repr.

Vasárnapi Ujság 1907. 54. évf.
721,722,723.l.

MDK

Szoldatits Ferenc

arcképe; festette Balló Ede

Vasárnapi Ujság 1907. 54. évf.
721.l.

Stoldatics Tsene

wod

RR 1879 24 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Szoldatics Ferenc

wód

Kofsz 1898

221. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

[illegible] 4 óráig tekinthető meg.

* **(A kilencven éves magyar festő.)** Szoldatics Ferencnek, a magyar művészek nesztorának, 90-ik születésnapja alkalmából az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat a következő táviratot intézte a mesterhez Rómába, ahol a művész él: „Hazafias örömmel és a Gondviselés iránt érzett őszinte hálával köszöntjük a Mestert születésének kilencvenedik évfordulóján és kérjük a Mindenhatót, hogy őt testi és lelki frisseségének és munkabirásának abban a teljességében, amelyben a patriarchák korának a küszöbét átlépte, még sok éven át megtartsa.“ — A magyar képzőművészek egyesülete nevében még Róna József küldött sürgönyt az agg mesternek. — Szoldatics már innen-onnan négy évtized óta él Olaszországban és habár utoljára az ezredévi kiállitás idejében 1896-ban állitott ki a Műcsarnokban, nevét mégis ismerik itthon. Fiatal korában diszitette az egri székesegyház egyik kápolnáját klasszikusan szép freskókkal, és ugyancsak igen szép freskói vannak Kalocsán; egész sereg vallásos tárgyu képe van még a főpapok birtokában és az állami gyüjteményben, a Szépművészeti Muzeumban. Az olasz fővárosban néhány év alatt igen jó hirnévre tett szert, kedvenc udvari festője lett a pápáknak, akikről több sikerült arcképet festett. Művészetével és fáradhatatlan munkásságával csinos vagyonra is tett szert, amely biztositotta volna öreg napjaira a gondtalan megélhetést. Azonban a bank, melybe pénzét elhelyezte, megbukott és igy még most is, öregsége dacára, napi munkával kénytelen megkeresni a kenyeret. A Palazzo Veneziában van műterme, ahol friss egészséggel és a művészet iránti rajongó szeretetével festegeti a Madonnákat, melyeket az olaszok igen kedvelnek. Itthon utoljára két év előtt járt a mester. Látogatása emlékére művésztársai plakettel ajándékozták meg, amelyet Telcs Ede mintázott.

—

Pesti Hirlap

1910. szept. 29.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Szoldatics Jenő

arczképes plakettje

Telcs Edétől

1907-ből

.....*mühely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu.....

n.

vi .....hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

MDK

Szoldatics Ferenc,

17. Az egri főszékesegyház falfestményei.
Kép 61.l.

Az Egri Keresztény Sajtószövetkezet kiadása.

Veit Eger.

MDK

Szoldatics Ferenc és Szoldatics György

Biró Béla: Francesco e Giorgio Szoldatics. Corvina III. 114-119.l. képekkel.

MDK

Szoldatics Ferenc

Egyházművészeti Lap 1880. 320.l.

Szoldatics Ferenc MDK

Madonna a Jézuskával, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Szoldatics Ferenc MDK

Trónon ülő Madonna, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Szoldatics Ferencz

Szent István fölajánlja a magyar koronát. Mária jobbján az atya isten, balján a fiu isten állanak. A kép még nincs befejezve.

Rafael szorgalmas tanúlmányozása folytán sikerülneki a jellemek hűn feltüntetése.

Szinezés tekintetében különösen sikerült képe Szt József a kis Jezussal karján Tizian hatása alatt.

Láttam nála egy Paolo Veronese kép sikerült másolatát is, s még sokféle kisebb nagyobb festmény, mégek munkában vannak s megrendelésre készülnek. A Borghese palota számára épen most fejezte be egy becses szent képét.

Radó Antal

1881. tavaszi kiállítás:

Péter tagádása nagy szabású kép. Régi traditio nyilatkozik meg benne. Szoldatits gyakran megelégszik azzal, hogy Rafael vagy Perugino korábbi műveinek egyes részletét másolja. egész typusokat vesz át, s csak az elhelyezésben önálló. Az umbriai nagymester utáni korszaktól azonban már idegenkedik. ő vá nézve a Tiziánok, Veronesék már modernek. A régiek feszessége, szabályossága mellett azonban feltűnt mostani képén a kompoziczió egy nagy önkénye. A két főalakot, Krisztust, kit Meghötözve egy pribék vezetés a kakas kukorikolásától megriadt, kétségbe esett Pétert nagy oszlop választja el, mely a tejedelmes vásznat ép a középen ketté választja, zavarólag hat. Máskülönben a gondosság, mely a művész egyik főerénye minden részletben érvényerül.

Képzőművészeti szemle 1881. 57 l. (április).

Szoldatics Ferencz

Képzőművészeti szemle, 1881. 25-26 l.

Szoldatics Ferencz ujabb művei
(Levél a szerkesztőhöz)

Róma 1881 (1880 ohegett) dec. 15.
(kivonatosan)

Azt hiszem a közönséget legjobban fogja érdekelni már 25 év óta itt tartozkodó honfitársunknak, Sz. F-nek működése.

A Via della Purificazioneban lakik. Magyar szivességgel üdvözölt műtermébe vezetett hol a képek' nézegetése közben a hazai művészetre fordult beszédünk. Szóba hoztam, hogy tudtommal nálunk otthon csak kevés festménye van, s hogy mennyire kivánatos volna, ha egy-egy kiállitáson találkoznánk az ő nevével is. Szoldatics erre elmondta, hogy legjunkább megrendelésre dolgozik, s hogy ilyen Magyarországból vájmi ritkán érkezik hozzá. Főuránk közül az egyetlen Károlyi Alajos palotájában van egy festménye és Rómában időzése első éveiben is csak az akkori hercegprimás és Tárkányi Béla láttak el olykor munkával. Most az egri prépost felszólitására terveket kiszit az ottani székesegyház fölékitésére, de nagyon kétséges vájjon e tervek kivitelre fognak-e kerülni? Ezek tárgya az Angyali üdvözlet, az Eredendő bűn, a Hit, Mária menybemenetele és a Remény.

A műtermében lévő festmények közt kiváltképen kettő vonta magára figyelmemet. Az egyik Szt Edith angol királyleányt ábrázolja, a mint vissza utasitja a neki ajánlott koronát. Zárda falai közt vagyunk, a feszület előtt fiatal apáca térdel jobb kezével átkarolva a megváltót, mig baljával vissza-utasitó mozdulatot tesz a koronát tartó agy felé.

± (Sz. Edith)

A másik kép, melyről szólani akarok, magyar tárgyú. Hazánk négy szentjét Szt. Istvánt, Sz. Imrét, Sz. Lászlót és Sz. Erzsébetet ábrázolja, amint körülállják a szűz ányát, kinek

MDK

Szoldatits Ferenc

arcképe, festette Balló Ede, repr.

Jászberényi Jászmuzeum Évk. 1937. 47.l.

MDK

Szoldatits Ferenc

Szent Benedek

Szent Bernát

Szoldatits F. arcképe, festette Balló Ede

Czakó E.: Szoldatits Ferencz. Vasárnapi Ujság 1907. 36. sz. 722-723.l.

MDK

Szoldatits Ferenc

Patrona Hungariae

Szent Imre

Szent Margit

Czakó E.: Szoldatits Ferencz. Vasárnapi Ujság 1907. 36. sz. 722-723.l.

MDK

Szoldatits Ferenc

Mária mennybevitele

Szent Domonkos látománya

Felfeszitett Krisztus

Czakó E.: Szoldatits Ferencz. Vasárnapi Ujság 1907. 36. sz. 722-723.l.

MDK

Szoldatits Ferenc

Mária a gyermek Jézussal, repr.

Szent György, repr.

Aquinoi Szent Tamás, repr.

Czakó E.: Szoldatits Ferencz. Vasárnapi Ujság 1907. 36. sz. 722-723.l.

M.D.K.

Szoldatits Ferenc

Festőművész képe található az esztergomi ker. muzeomban.

Esztergom muzeoma.

Városok Lapja 1948. 4.szám. 57.old.

MDK

Szoldatits Ferenc

Madonna, repr.

Aquinói Szent Tamás,repr.

Szent György, repr.

A legszebb magyar képek. A Pesti Hirlap Vasárnapja 1932. aug. 2o.

MDK

Szellatitz Ferenc, festőm.
1820-1916

talán az egyetlen kinek nevét csaknem kizárólag egyházi tárgyu müvekkel kapcsolatban emlitik. Az50-es évek táján Rómában telepedett meg s számos képet a nazarénus fölfogás szellemében festett meg. A bp.-i, egri, temesvári templomokban találkozhatunk oltárképeivel. L3gjelentékenyebb alkotása: a Patrona Hungariae, balfelöl Szt. Imrével, jobbról Árpádházi Szt. Margittal. 1896. Veszprém, püsp. kápolna.

Rótsaffy Dezső: Magyar egyházi festészet a XIX. században

A Mügyüjtö 1930. 6-7. sz. 176. l.

MDK

Szoldatits Ferenc festő

1820 – 1916. Nagy Ferenc (szegedi?) műhelyéből került ki. Később Romában telepedett meg. Nazarénus volt.

Bálint Sándor: Az építőművészeti klasszicizmus és romantika szegedi korszaka.

Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf. 4. sz. 275. l.

Szoldatics Ferenc festő M.D.K.

5 képe: Veszprém, Bakony Múzeum.

Genth. Müeml. 1959 I. 416.

Szoldatics Ferenc festő M.D.K.

Veszprém – püspöki palota kápolnájában, Mad. ut. Imrével és Margittal 1896.

Genth. Müeml 1959 I. 419.

MDK

Szoldatits Ferenc, Róma

Magyar kiállító művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Szoldatics Ferenc, 1820-1916.

Madonna

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 33 1.

MDK

Szoldatics Ferenc, festö.
/1820-1916/.

Madonna . Jelezve. Of.

Ernst Muzeum aukciói. 52. sz. II. rész.
1935 nov. -Képek. 22.l. Kat.

MDK

Szoldatics Ferenc festő

„Krisztus és Péter Kaifás főpap társzaságában" c képével az egyházi festéneti pályaratra akar sént venni. 1881.

MDK-A-1-1/924.

MOK

3.) Szoldatits Ferenc (1820-1916)

Szent Péter árulása. Vász. ol.

Hl. l. balra: Szoldatits, inv. et pinx. Romae.

Szárnyasoltár.

Ormában az Atyaisten, középkép: Madonna trónon, balszárny: Ker. Szt. János, jobbszárny: Szt. János ev., beszúva: Angyali üdvözlet.

Fa, olaj.

Hl. Szoldatits in. et pinxit.

Magy. Képek, XIX–XX sz. – 49,50. l.

Bibliogr. feltüntetve.

MDK

2.) Szoldatits Ferenc (1820-1916)

Pieta. Felkör. felső pár.-sal, vász. ol.
Madonna. " " " " " "
Aquinói Szent Tamás, vász. ol.
Jel. l. jobb. Szoldatits, Romae.

Magyar Képek, XIX-XX sz. 48.49. l.

MDK

1.) Szoldatits Ferenc (1820-1916)

Három királyok imádása. (64. képpel)

Felkőrös felső zár.-sal, vász. ob.-

Sclerov l. gobbra: Szoldatits F. Romae, 1868

Magy. Képek, XIX-XX sz. - 48. l.

Bibliogr. feltüntetve.

./.

MDR.

Szoldatits Ferenc festő

Neve megemlítve a kiállítók között

„Madonna-kiállítás a Baranyavármegyei Múzeumban"

Dunántúli Népszava 1947. III. évf. máj. 20. s. l.

MDK

Szoldatics Ferenc, festö

közelebb "XIII.Leó pápa arcképét festé Kaczvinszky Viktor praelatus számára. Azonkivül több egyházi tárgyu képet Tárkányi Béla kanonoknak, ki Rómában élö jeles müvész állandó mecaenása.

Képzömüvészeti Szemle. "Külföldön élö müvészeink."
1879.1.sz. 15-16.l.

MDK

Szoldatits Ferenc

Velencei Biennale, 1930.

157 l.

M.D.K.

Szoldatics Ferenc
festő

Nagy Ferenc festő iskolájában dolgozott, később Romá-
ban telepedett le.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1939.

96. l.

MDK

Szoldatics Ferenc

Kaposi J: Dante a magy.művészetben. A Cél, 1910.
1.sz. 16 l.

SZOLDATICS FERENC /?/

Aukcion:

Szodatics Ferenc, zugeschrieben:
Joseph und seine Brüder. - Öl auf
Holz, 44x64 cm.

MÜNCHEN, Neumeister
Auktion 206. 9-10 Dez. 1981.
Kat. Nr. 1532. S.162. Abb.Taf. 203.

Szoldatits Ferenc

irodalmához.

Czaró Elemér. Szoldatits Ferenc. Vas. Újság. Sept. 8. 1907.

n. ez a Képes folyóiratban!

VASÁRNAP

24

Kath. F. 27. Ker. Ján.
Prot. F. 26. Emma

HÉTFŐ

25

Kath. Katalin vt
Prot. Katalin

KEDD

26

Kath. Berchm. Ján.
Prot. Milos

SZERDA

27

Szoldatics Ferenc

festő.

Szihalom templom oltárkeje. Krisztus menybemenetele. A képet az egri főkapitalan ajándékozta a kegyurasága alá tartozó templomnak.

Egyveleg. Arch. Ért. 1872. VI. K. 92. l.

VASÁRNAP

1

Kath. F. 15. Egyed
Prot. F. 14. Egyed

HÉTFŐ

2

Kath. István kir.
Prot. Rebeka

KEDD

3

Kath. Manszvét pk.
Prot. Hilda

SZERDA

4

Kath. Viterbói Róza
Prot. Rozália

Szoldatics Ferenc.

festő.

Már 20 év óta Romában él. A szihalmi templomban levő festmé-nyen az utolsó ecsetvonásokat a helyszínén tette meg 1872 ben.

Romer Fl. A szihalmi oltárképről Arch. Ért. 1872, VI. 178-181. l.

Szoldatics Ferenc

festő
irodalmához.

Még egy szó a szihalmi oltárkép
ügyében. Arch. Ert. 1872. VI. 232. l.

Szoldaties Frene

Irod.

Szalay Imre A XIX. Nazad festészetéről haraukban.
Bpest. 1901.

17 l.

Szoldaties Ferenc

Wurzbach Metropitol a kör at Korokt verzeichnet eine Madonna mit dem Kinde (250 fl) in der August Austellung 1852 des österreichischen Kunstvereins. eine „Madonna mit dem Kinde und Johannes der Täufer"; ein „Heiliger Georg", die letztgenannten zwei in der Wiener Weltausstellung 1873.

Rauscher cardinalis számára is dolgozott Bécsbe.

Kertbeny. Ungarns Männer der Zeit. Prag. 1862. 132 l

Wurzbach Biogr. Lex. Wien 1877. XXXV. K. 246 l.

Szoldatics Fsene

1877. Római.

(89) Menny Királynéja.
(Regina Coeli) Tárkányi
Béla apát kanonok tulajd.

(305) Aquinói szt Tamás.
Tárkányi Béla apát kanonok
tulajd.

1877 ik. téli kiállítás.

Stoldatics Fleuc

Laid

Vadona. Az öt
vilagrészbol

879, 880 l.

Szoldatits Ferenc

Endre Béla Rómában gyakran volt együtt a kor két neves mgyar festőjével:a fantasztikus-misztikus témákat kedvelő Kacziány Ödönnel és a nazarénus művészek köréhez tartozó Szoldatits Ferenccel.

Somoshegyi Anna:Endre Béla

Látóhatár 1970/7-8 765.old.

Szoldatits Ferenc

1896-ban Hornig Károly bíboros megbízásából a vezprémi püspöki kápolna részére egy Patrona Hungariae képén a liliomos Szent Imrét és az apácaruhás Szent Margitot megfestette. (szulítva)

Jajczay János: Árpádházi Szent Margit Ikonográfiája.

Vigilia, Budapest, 1971. máj. 310. old.

Szoldatits Terenc

„Raffaello Santi arcképe" c.
alkotása az Egri Képtárba
került.

Az Egri Képtár új szerzeménye.
Dobó István Vármúzeum, 1972.

Szoldatics Ferenc

Nagy Sándor: "Kedves jó Szoldatics bátyánk 90 éves" cimmel ir a Rómában élő Szoldatics Ferenc festőmüvészről, aki szeptember 29.-én lesz kilencven éves. A lap bemutatja néhány Madonna képét:
"Szoldatics első Madonnája"
" egyik utolsó Madonn ja"
"Magyarország Védasszonya"
"Madonna a gyermek Jézussal" és egy felvétel a müvész római müterméről.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1910. szept. 25. II. évf. 37. sz. 386-388. lapokon.

Szoldatics Ferenc

A müvész halálának hire jött Rómából. Arcképét bemutatja a lap. 1820 szept. 9.-én Vörösberényben született /Veszprém m./ és 1853 óta Rómában élt. Kizárólag egyházi müvészettel foglalkozott, közülük néhány hazai templomainkba is elkerült./Többek között a jászberényi és az egri templomokba./ Megfestette XIII. Leó pápa arcképét.
Elszakadt az országtól, idegenben élt, de "lélekben mindig a miénk maradt",-mondja a megemlékezés irója.
Repr.

Élet, Bp. 1916. márc. 5. VIII. évf. 10.sz. 235. lap.

Szoldatics Ferenc

A püspöki palota
házi kápolnája
Az oltárkép Szűz Mária
magyar szentekkel.
fenti műve

Repr.

Luveszpr püspvár

141. l

Magyar egyházi festészet a XIX. században

Irta: *Rózsaffy Dezső*

Lehet-e egyáltalában egyházi festészetről beszélni a XIX. században? Csak némi túlzással. Ez a műfaj megszűnt létezni. Templomfestők még vannak, oltárképfestők is jelentkeznek, de egyházi festészet a szó igaz értelmében nincs többé sem nálunk, sem a külföldön. Nem a hitélet hiánya az oka a műfaj kiveszésének, nem is a XIX. század fölvilágosultsága, a racionális gondolkozás, a természettudományok haladása stb.; az ok a műfajban keresendő, amely kiélte magát. Az öreg fa elszárad, elkorhad, nedvei megszűnnek, olyan természetes folyamat ez, amely mindenütt és minden téren, szellemiekben és anyagiakban egyaránt megismétlődik.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy vallási tárgyú képeket nem festettek. De igenis festettek, csakhogy ez a festés a régi példákon való élősködés, új művészi tartalom nélkül. A XIX. századi festés fejlődésében minden egyháziasságtól függetlenítette magát, a régi kapcsolatok megszűntek.

Ha kronologikus sorrendben végigtekintünk azokon, akik nálunk vallási tárgyú képeket festettek, akkor körülbelül egy tucat művész nevet találunk, amelyet ez alkalommal számba kell vennünk.

Szoldatits Ferenc (1820—1916) talán az egyetlen, akinek a nevét csaknem kizárólag egyházi tárgyú művekkel kapcsolatban említik. Az ötvenes évek táján Rómában telepedett meg és számos szentképet festett a nazarénus fölfogás lagymatag szellemében. A temesvári, egri, budapesti templomokban találkozhatunk oltárképeivel. A *Patrona Hungariae*, balfelől Szt. Imrével, jobbról Árpádházi Boldog Margittal, e nembeli legjelentékenyebb alkotása, 1896-ban készült és a veszprémi püspöki kápolnában van.

szobrokat, képeket többnyire kontárokkal renováltatják, festetik át, ami rendszerint még rosszabb, mintha ezeket lomtárba dobnák. Az ú. n. »stílszerű« restaurálásokkal értéktelenné tett szárnyasoltárok, festmények, szobrok és egyéb tárgyak a Szepességen kezdve Trencsénig, százával kerültek szemem elé. Tizennégy éven át tizenöt felvidéki vármegyét volt alkalmam faluról-falura bejárni. Ahol, mint Felsőmagyarország déli részében, régi templomi holmi nem maradt fönn, ott népművészeti tárgyak akadtak szép számmal s Turóc megyén és az ezzel szomszédos vidéken kívül, ahol nyugati tótjaink a turócszentmártoni múzeum számára már régebben mindent összeszedtek, akár minden esztendőben egy-egy múzeumra való anyagot gyűjthettem volna össze. Ám vagy nem volt érdeklődés vagy épület sem múzeumi célokra s nem tekintve a három kis szepességi múzeumot, csak Besztercebányán volt még alkalmam a város közgyűjteményét újjászervezni s a Zólyom vármegyében kevés kivétellel szintén ajándékként gyűjtött tárgyakkal hatalmasan gyarapítani.

Az összeomlás után remélni sem igen mertem, hogy az általam évek során át felkutatott s a Múzeumi és Könyvtári Értesítőben és egyebütt bemutatott műkincseket valaha is viszontlátom. S íme, pár év óta egymás után kerülnek át csonka országunkba az elszakított részek főleg magyar vonatkozású emlékei: régi miseruhák, kelyhek, egyéb ötvösművek, bútorok, miniaturás könyvek. Élelmes fiatalemberek, akikből nem egy igérkezik nagystílű műkereskedőnek, sorra járják közgyűjteményeinket elszakított országrészeink régiségeivel. De odavaló községek, hatóságok részéről is jönnek, ha nem is közvetlenül, ajánlatok.

Két év előtt egy régi liptói község templomának egész középkori fölszerelését ajánlotta fel egyik múzeumunknak a kiviteli engedély garantálásával.

Szoldatics Ferenc

a Mária kapolnába
lövo Eepés

Br Kar Egyi képérk

50 l.

ÉSZET

Szoldatics Ferenc

Képmása Balló
Edétől, repr

Petrovics MM 54. l.

Kairóban ... 58
Részlet a Bezir-Ácká kút épületéből Kairóban 58
Az El-Muájjed mecset imafülkéje ... 59
Hat diszítményes rajz a Szilágyi Dániel-féle fénykép-gyűjteményből ... 60—65
Két diszítmény kovácsolt vasból. Készitette Marton Lajos, Pozsonyban ... 66—67
A legrégibb gyűrű szerkezete ... 70
Etruszk, római és középkori gyűrűk ... 71
Assyriai, etruszk fülönfüggők és római hajtű 73
IV. Henrik és Medici Mária arczképe zománczozott arany foglalványban ... 73
Tükör hátsó lapja átlátszó zománczczal, a Louvreban ... 73
Zománczczal diszített öv részlete a Louvreban 73
Nyakék része. Lelhely Kerts ... 74
Görög nyakék. Lelhely Athéne ... 75
Arany fejdisz szines üveggyöngyökkel a Louvreban ... 77
Tál Medici-porczellánból ... 100
A Medici-porczellán bélyege ... 101
Díszkancsó Medici-porczellánból ... 102
Díszedény meisseni porczellánból ... 103

Soldatics Ferenc

Hivatal

Szoldatics Ferenc: Simor János mint győri püspök. Vászon, olaj, 91 x 69 cm

Wagy jegyzékben is!

Maszlaghy II. 481. szám.

Gerevich jul 20,4,
– PA 253l

Esztergomi primási palota.

Szoldatics Ferenc

Kedves jó Szoldatics bátyánk 90 éves. Irta Nagy Sándor. Élet, szept. 25.

Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
24	25	26	27
B. Kinga	Jakab a.	...a assz.	Pantaleon

1910.

Művészet. 1910. 355. l.

24 Szerda

25 Csütörtök

26 Péntek

27 Szombat

Jegyzet

28 Vasárnap

29 Hétfő

30 Kedd

Julius	Vasárnap	Hétfő	Kedd
31 nap	28	29	30
	Ince p.	Márta sz.	Judit vt.

Jegyzet

Szoldatics Ferenc

l.

Szm Egermüve

183. l.

MAGYAR
KIADÓHIVATALA, BUD

Szoldatics Ferenc

„Szoldatits Ferencnek a magyar, képőrök nesztoranak tisztelői. 1908."

Emlékplakett Telcs Edétől.

Repr.

Magyar Iparmüvészet

1909. 64. l.

(A rövid hirdet

Az elszakitott Magyarország Müemléke

sága által fenti cimen rendezett elő

vetitett képekkel kisért előadása...

.....órakor az "Uránia" szinházban

előadása : .....

SZOLDATITS *Ferenc*, festő, * Vörösberény 1820 nov. 29, † Róma 1916 jan. 25. Bécsben tanult, az ötvenes években Rómában telepedett le s a nazarénus művészek szellemében festett oltárképeket és freskókat magyar templomok számára is (Eger, Temesvár, Budapest, Szíhalom). Aquinói Szent Tamás, Szent György, Mária a kis Jézussal és Férfiarckép c. művei a bpesti Szépművészeti Múzeumban, IX. Pius pápa arcképe, Sivampel József líceumi gondnok anyjának arcképe, Szt. József a kis Jézussal, XIII. Leó pápa képmása és Mária a kis Jézussal és Ker. Szent Jánossal c. olajfestményei az egri líceumi képtárban vannak. Főműve az egri főszékesegyház Mária-kápolnájának Mária életéből merített falképsorozata 1881-ből

Fia Sz. György
Rómában és Kanadában dolgozik.
E. G. II. 515 l

Szoldatics Ferenc

345. Szoldatics Ferenc: Mária megkoronázása. Üvegablak, 69 × 48 cm.

Esztergomi Keresztény múzeum

Szoldatics Ferenc

Irod

Maszlaghy Ferenc.

Az esztergomi érseki képtár. Uj Magyar Sion

1876. I. (36. l. - 37. l.
köt.)

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Resiczabányai Magyar olvasókör
népkt. VIII. 233

Szoldatics Ferenc

rajzosztály, majd a történeti festészeti szakosztály hallgatója volt.

lásd

Fleischer Béla

89, 90. l.

Szoldatics Ferenc

festő

kapott báró Hosing

Károly püspöktől

4840 frtot

irod

Ádám Iván: A veszprémi székesegyház

Veszprém 1912. II. r. 505. l.

MESSE-FOIRE
BUDAPEST
1936.MÁJ.8-18

SEB MÁR 22 13
B 72 B

BUDAPEST
1936.MÁJ.8-18

Skontivány Jolán urnő

Budapest

Budapesti ut 10 c

Szoldatics Ferenc

Jestette a szihalmi
Fk. tem föroltásának képét
1871. Urunk meybe-
menetele.

Adatok az egri egyházmegye
történet. I. 75.

Koldatics Ferenc

Esztergomi képtár

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. UMS, XII–1876, 36 l.

338. Groldatits Ferenc (magyar festő, 1820–1916): Háromkirályok imádása. Félkörös felső záródással. Vászon, olaj, 212×118 cm.
Gerevich: PA, 253 l.
Jelezve lenn jobbra: Groldatics F. Romae 1868. A művésznél megrendelve. Maszlaghy II. 190.
Gerevich: Az Ujság 1916 júl. 20, 4. lap.
Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887, 239 l.

339. U. az: Pieta. Félkörös felső záródással. Vászon, olaj, 62×36 cm
Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887, 239 l.
Maszlaghy II. 498 sz.
Gerevich: Az Ujság, 1916 júl 20, 4. lap

340. U. az: Madonna. Félkörös felső záródással. Vászon, olaj, 75×52 cm.
A művésztől vásárolva. Maszlaghy II. 275 sz.
Gerevich: Az Ujság 1916 júl 20, 4. lap.
Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887, 239 l.

Hathor (Simor nélkül): Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma 1929, 24 l.

341. U. az: Aquinói Sz. Tamás. Vászon, olaj, 82×62 cm.
Gerevich: PA, 253 l.
Jelezve lenn jobbra: Groldatics Romae — Maszlaghy II. 206 sz.
Maszlaghy: Az esztr. érseki képtár. Uj Magyar Szion, VII–1876, 37 l.

342. U. az: Sz. Péter árulása. Vászon, olaj, 226×170 cm.

Irodában van.

343. U. az: Simor János arcképe gyári püspök korában.
Maszlaghy II. 481 sz.
Gerevich: Az Ujság 1916 júl 20, 4. lap.
Gerevich PA, 253 l.

343.' Ismeretlen festő l. egy lappal hátrább!

344. U. az: Szárnyasoltárka. Középen 62×50, szárnyak 62×22 cm. Rényi 24 l.
Gerevich: Az Ujság 1916 júl. 20, 4 lap.
Jelezve a középső lenn jobbra: Groldatics in. et pinxit.
A művésznél megrendelve — Maszlaghy II. 450.
Gerevich: PA 253 l.

~~Lisztvető!~~

Arman Ottaviano, középső: Madonna trónon, bal és szárnyon Kes. Sz. János, jobbon Sz. János ev. Beszakva: Ungy. iedv.

345. U. az: Mária koronázása. Ügyeljen meg. 71×48 cm.

~~338, 340 és 344~~: Földvári Gatrian: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII–1876, 760 l.

Szoldatics Ferenc

Egri székesegyház Mária kápolnájának freskói jentitol.

vód

Vélics László. Az egyházi ~~[illegible]~~ művészetek tanulmányozásáról. Bpest 1894. 89. l.

(1885—); [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

Groldatics Ferenc

Groldatics: Szent Péter árulása

Szignálva?

Bal lent

Groldatics inv et pinx

Roma

Erzsébet nuvrem

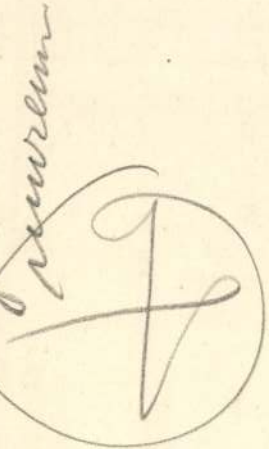

monokrom medallionokban bibliai jelenetek, a záró-párkány fölött szárnyas szeráfok helyezkednek el. A mennyezeten Mária megkoronázását és az ablakkal szemközti főfalon Jézus bemutatását a templomban áb-

17. Szoldatics Ferenc: Az egri főszékesegyház Mária-kápolnájának falfestményei.

Az Egri Keresztény Sajtószövetkezet kiadása.

rázoló falképeken az architektúrával felfokozott perspektíva, a képszerkesztés zártságával és az előadás nemes felfogásával került összhangba. A falképek színei erősek és élénkek. Az ultramarin kékek megvakulása restaurálást igényel.

× A 60 ik oldalt meg teljes egészében Szoldatics-csal foglalkozik, lásd ezt lenül

A könyv megvan könyszámban vagy megtalálható Malatesta alatt is.

Vois Eger

A főkáptalan 1904 április 13-án tartott tanácskozásán Szmrecsányi Lajos felszentelt püspök, kanonok, későbbi érsek kezdeményezésére a főszékesegyház szentélyének megújítását határozta el.[127] A feladatot *Nagy Virgil* építész, műegyetemi tanárra bízták, aki az összes terveket és mintarajzokat készítette,[128] a művészeket összeválogatta és a munkálatokat irányította, amelyek ugyanazon év karácsonyára nyertek befejezést.

A régi szürke márványoltárt különböző színű márványból készült felsőrésszel építették át. Két oldalán a zenélő angyalpár mintáit a perugiai San Bernardino templomnak, Agostino Duccio kezétől származó domborművei[129] adták. Az oltár fölötti diadalívet két korinthusi fejezetű márványoszlop tartja, s ad egyszersmind méltó keretet Danhauser oltárképének, amelyet Barsi Adolf restaurált. A főoltáron Casagrande fehér márvány térdeplő angyalkáit és két oldalán a két kerubot,[130] valamint a megújított domborműveket[131] a főpárkány lombfűzéres empire frize és a pilléreket és falsíkokat borító többszínű márványstukkó meleg kolorizmussal foglalja össze. A címerekkel díszített két félköríves színes üvegablak párkányán *Gönczy Lajosnak,* Szent Pétert és Szent Pált ábrázoló, hatalmas méretű ülő gipszszobrai nyertek elhelyezést.

A szentély 12 m átmérőjű kupolaboltozatát *Tardos-Krenner Viktor* festőművész dekorálta. A temperával készült falkép azt a jelenetet ábrázolja, amint Szent István maga irányítja az egri várban alapított székesegyház építését. A boltcikkelyekbe (pendentif) Szent Ágoston, Szent Ambrus, Szent Jeromos és Nagy Szent Gergely egyházatyák alakjait festette.

A szentélyből a kupola felé haladva, 1910-ben szintén megindult a megújító munka.[132] A szószéken Ev. János domborművét *Damkó József,* Jézus és Mária szent szívének szobrait *Köllő Miklós,* a Szent Mihály-oltár fehérmárvány architekturáját *Schickedanz Albert* (1894) ké-

Szoldatics Ferenc

+ 1916

U. 1969

~~A var sirtelet IV. 138.~~

Szoldatics Ferenc

olajf -
a képmuzeum
Museumban

Fraknói Vilmos V. 294.

Szoldatits Franz

21 évés, szül. Veszprém

1842. Bécsi akadémia

Ugházy

Szolnok - Doboka vármegye VI. 227

Szoldatics Ferenc

Nr. 2294

2295

1. Okr.

archeppel

~~Arad V711.251.~~

Kengzel, hún VI.137

Szoldatics Ferenc

Mücsarnok Róma

1896. mill. Eiák.

Soldatics Ferenc 3

Temesvár számára készült a Mater gratiarum, a Károlyiak budapesti palotája számára egy Madonna. A római amatőrök korán megkedvelték képeit, főkép papok voltak mecénásai. E szent tárgyakon kívül festett arcképet is. 1878-ban Kaczvinszky jászóvári plébános megrendelésére megfestette a pápát. A szentatya maga is megnézte a képet s a maga számára is rendelt egyet. Így festett meg még néhány pápát. E sok munkája révén jelentékeny vagyont is szerzett, de azt öreg korában elvesztette, mert a bank, ahol gyümölcsöztette, megbukott. Folytatta tehát, élemedett korában is a szentképek festését. S egyik fiát Giorgiot, aki Dante-illusztrációival tünt fel, szintén festőnek nevelte.

Az Olaszországgal való háború kitörése óta semmi hír sem jött az agg művészről. Ha valakit, úgy őt, aki második hazájának tekintette Itáliát, érintette ez a háború mélyen, tragikusan. Csak februárban tudtuk meg kerülő úton, hogy az egyetlen magyar nazarénus, a hazai festők nesztora, meghalt Rómában.

Szoldatics Ferenc

Az egri főszékesegyházban a Mária Kápolna falszkjait 1881. Lengyel Miklós nagyprepost Szoldatics Ferenccel (+ Rómában 1916, 96 évig Erdőban) Mária életéből mérkett jelenetekkel díszítette. Az ördemes műveszünk az a főalkotása s szelíd, vallásos felfogás lengi át, megben ő mindvegig az ugynevezett Nazarénusok műveszi irányát hiven követte. A faliképek sorrendben: A szeplőtlen szűz, A kis Jézus bemutatása a templomban, Az angyali üdvözlet

Szeger 28 l

Lepsiszentgyörgyi tanítóképző-intézet

IV. 183.

Szoldatics Ferenc

Aquinói szt Tamás
Szent György –
Mária a kis Jerusal
Fejfi archép

Szépsz. Mur
Anlajd

Szoldatics Ferenc

irod

Egyházművészeti Lap. 1882.

III. 159. l

Szoldatics Ferenc

Festő

Az egyi székesegyhán
kápolnájának fal-
festmenyei

mód

BHe 94. l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ztam.

.. évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Soldaties Frenc

festö Róma

csod

Élet 1910. 39. H.

csód

Egyházi Műszár

1910. 149. l

.....*műhely.*

yfőnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Szoldatics Ferenc

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveit állította ki:

1877. nov. (és decz.) kiáll.: Menny királynéja (Regina Coeli), Tárkányi Béla apát-kanonok tulajdona. — Aquinói szent Tamás, Tárkányi Béla tulajd.

1879. ápr. kiáll.: XIII. Leó pápa arckepe, olajf.

1881. tavaszi kiáll.: Krisztus és Péter Kaifás főpap tornácában, olajf., Tárkányi Béla apát kanonok tulajd.

Szoldatits Ferenc,festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét.A 19.-20.sz. magy.képzőművészetének keresztmetszete.388 mü,180 művés Szoldatits egy művel szerepel. 228.old

Romváry Ferenc: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs,1968

Szoldatics

l.

LykaMagymű1800-50

205,255.1

fametszet

""

szines rajz

""

""

""

""

rajz

"""

""

M. D. K

SZOLDATICS F. kőműves pallér

A budai ferencesek kolostorának (le ártírok u. 23.) kibővítésénél dolgozott

Tervező: Kiminach Lajos

Budapest műemlékei II. p. 1962. 234. R.

M.D.K.

Szoldatics Ferenc, egri festő

sz. Vörösberényben 1820. november 29-én, meghalt Rómában 1916. január 25-én. 1840-től a bécsi Akadémián tanult, 1853-tól Rómában élt. 1871-ben készült a szikalmi r.k. templom főoltárának Mária mennybemenetelét ábrázoló, szignaturájával ellátott képe. Az „Eger" c. ujság 1879. évi folyamában azt írjár,

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1939. Akadémiai Kiadó.

./.

410 .old.

M.D.K.

Szoldatics Ferenc, festő

... hogy Tárkányi Béla Rómában Szoldaticsnál négy képet rendelt. Ugyanekkor valóságban Tárkányi Annibale Caracci, Steinle és Kupelwieser két képét vásárolta meg.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1989. Akadémiai Kiadó, 416. old.

Szoldatits Ferenc, festő

– a nazarénusok követője, egy Patrona Hungariae képén Szt Imrét és Szt Margitot ábrázolja (1896). A veszprémi püspöki kápolna részére festette Hornig Károly bíboros megbízásából. 2 szent közt Madonna, ehől címeres angyal, háttérben Veszprém.

Jajczay János. Árpádházi Szt Margit ikonográfiája

Vigília, 1971. máj. 310. l.

Szoldatics Ferenc

Szent Imre és Árpádházi Boldog Margit c. képe a veszprémi püspöki palota kápolnájában.

irod. Repr.

Gutheil Jenő dr

Veszprém, Szent Imre városa. A Veszprém-vármegyei Múzeum Évi Jelentéseinek Irod. Melléklete.

1929-30.

Szoldatits Ivanc

festő

1820–1916.

A magyarországi műv. tört. I. 371.

Corvina 1970.

Szoldatits Ferenc

(1820-1916) festő. A Rómában élő, a quattrocento szellemében alkotó német vallásos-romantikus festők, az ún. nazarénusok követője.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

3491

Szolodits Ferenc

Oltárképeket, freskókat alkotott.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

349 l.

Szoldatis Ferenc

Rómában élő magyar festő.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

89 l.

MDK

Szoldatics Ferenc

Mária gyermekével

Thirring G.dr.: Szépmüv.Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 100.l.

Szolohatits Ferenc, festő MDK

A szegedi Nagy Ferenc műhelyéből került ki. 1870.

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX.századi Képzőművészetéhez. 180.old.

A Móra Ferne Múzeum Évkönyve. Szeged.1956. Szegedi Nyomda Váll.1956

MDK

Szoldatits Ferenc

Dénes J: Kőrösfői Kriesch A. Bp. 1939.

Szoldatics Ferenc is

Szoldatics György

Biró B.: Francesco e Giorgio Szoldatics. Corvina. 1940.

PORCELLÁN, BÚTOR STB.

A MŰTÁRGYAKAT LEIRTA
CSÁNYI KÁROLY
EGYETEMI NY. R. TANÁR

BUDAPEST, 1942 FEBRUÁR
GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE KIADÁSA
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Szoldatics Ferenc

fest-

Gentmüml.

274. 418. 503 (többsz.)

Erk: 1915 september 13 á

5 nám
1915

Eredetben

A

Müemlékek Tekintetes
Országos Bizottságának

Budapest.

Azon tintelettelyes jelentéssel
terjentem fel, hogy én az ömel
a mit a vizsgok megengedtek
helyre hozattam, de ezen kiviles
végleges megoldása csak
ugy lehetséges, ha a felüsselő
Müépitész úr a helységet alapo-
san megvizsgálja és az átala-
kitásra Tervet és Költségvetést
Kézit. — [illegible]

Szoldatics Ferenc

l.

Jajczay János:

Árpádházi Szent Margit hétszázéves arculata. Bp. 1943.

XXIV. tábla 93. l.

ra az 1910 évi 53291 é
összesen 600 K-ról bam
csak akkor lesz elfoga
és Vallada Dezső válla
vonatkozó számadási ok
lag bemutattatik.

Budapest, 1911

43. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, OKTÓBER 22.

Munkácsy festménye.

Liszt Ferenc

EGY KÉP TÖRTÉNETE.

Liszt Ferencz és Wittgenstein herczegné.

Irta **Hampelné Pulszky Polyxena.**

A 70-es évek derekán atyámmal Szentkeresztre rándultunk, hogy Ipolyi püspököt kies nyári rezidencziájában felkeressük. Akkoriban a tudós beszterczebányai püspöknek volt a legszebb kertje, a legjobb sárgadinnyéje, a legizletesebb ananásza, a melynél édesebbet még Dél-Amerika sem terem, a legérdekesebb könyvtára, régiséggyűjteménye és képtára. Azóta sok esztendő zajlott le, minden megváltozott, a régiek eltüntek, új generáczió nőtt fel. Beszterczebányán új püspök uralkodik, a kert az újkor kivánalmainak megfelelően még szebbé, még kiesebbé alakult át. A műgyűjtemény Nagyváradon van a múzeumban, a képeket a szú eszi, a moly a régi gobelineken és nagyértékű szőnyegeken hizik és Ipolyi Arnold elévülhetetlen érdemei lassan feledésbe merültek.

Mindez eszembe jutott, mikor a minapában Turóczból jövet a vasuti kocsi ablakából Szentkereszt kastélyát és kertjét pillantottam meg és eszembe jutott az a birtokomban levő kép, a mely Ipolyi Arnold, Liszt Ferencz és Wittgenstein herczegné emlékét összefűzi. Ennek a képnek melyet lapunk e számának 856. oldalán mutatunk be, történetét kivánom itt elmondani, mert ez is bizonyságot tesz a tudós püspök bőkezűségéről és művészetpártolásáról.

Vacsoránál ültünk Szentkereszten a már emlitett látogatás alkalmával. Élénken folyt a társalgás művészetről, tudományról, politikáról s az elmult tél társadalmi életéről.

— Beh kár, hogy nem voltál Pulszkyéknál — igy szólt az asztaltársaság egy tagja Ipolyihoz, — azon a szombat estén, mikor Jókai vacsora után felolvasta a «Holt költő szerelme» czimű balladáját, s felszólította Lisztet, irjon hozzá zenét. Az «Öreg» egyet gondol, szivarjának végét harapdálta, felhajtotta az előtte álló pohár tokaji bort és «jó, meg lesz jövő szombaton» másra terelte a szót.

A fiatalság a asztal végén összenézett.

— Majd megtréfáljuk az öreg urakat — összeesküvést szőttek, megkérték Dux Adolfot, irjon paródiát Jókai versére. Morgenstern, egy fiatal ügyvéd és kitünő zenetehetség komponálja meg hozzá a zenét s adják elő e melodrámát még mielőtt Jókai és Liszt megkezdhetnék előadásukat.

Úgy is lett. A reá következő szombaton Dux és Morgenstern pontosan helyükön voltak. Jön Jókai, kezében tartja kéziratát. Kis vártatva belép a Mester, ő is hozza kottalapjait. Ekkor rázendíti Morgenstern a praeludiumot és Dux elkezdi paródiáját szavalni. Jókai meg van döbbenve, nem tetszik neki a tréfa, megszentségtelenítést lát benne. Liszt ellenben leül és mulat rajta. Mikor az urak végeztek, ő kezdi a tapsot. De azután felkel, odamegy a zongorához, Jókait kérleli, végre megkezdik az előadást. Jókai szaval, Liszt pedig oly tündöklő virtuozitással és mély érzéssel kiséri zongorán a költő szavait, hogy a jelenlevők rengő taps és éljenzésben törnek ki. A vége persze az volt, hogy a Mestert rábirtuk még egy ráadásra. Beethoven cis-moll szonátáját játszotta el, de azután leült a neki kijáró whist serieuxhöz, mely korántsem volt komoly, sőt inkább a játékosok tréfás megjegyzései által igen mulatságossá vált. A Mester meg volt elégedve, mert ő nyert akkor este.

Így beszélgettünk, de végre is késő re járt az idő, kiki szobájába vonult.

Midőn a nekem szánt vendégszobába léptem, egy festmény ragadta meg figyelmemet, mely az ajtóval szemben a falon függött. Szűz Mária kép, az ötvenes évek modorában festve. A kép nem annyira műbecse miatt, mint tárgyánál fogva érdekelt.

A középen Szűz Mária trónol, ölében tartva a kis Jézuskát, a ki jobb kezét áldásra emeli, balról női szent áll, kinek lábainál barátcsuhába öltözött férfi térdepel, jobbról herczegi koronával fején, balkezében könyvet tartva áll egy fehérbe öltözött violaszin palástos fiatal nő. Szemeinek részvevő tekintetével jóságosan nézi a trón tulsó oldalán álló csoportot. A még csak félig megfestett, térdelő férfi vonásaiban Liszt Ferencz képmását véltem felismerni, de sehogysem tudtam a kép jelentőségét megmagyarázni, alig vártam a reggelt, hogy szeretetreméltó házigazdánkat megkérdezhessem, mit jelent a kép és hogy kerül ide.

Ipolyi püspök megerősítette, hogy ez valóban Liszt arczképe akar lenni s beszédjét következőkép folytatta.

— Hetvenben a zsinat alkalmából Rómában jártam, s mint rendesen, Szoldatics, az egyetlen magyar praeraffaelita festő műtermébe is ellátogattam. Sok mindenféle kép állott szerteszéjjel az állványokon. Nézegettem ezt is azt is, midőn egy sarokban arczczal a falnak fordítva még egy vásznat pillantok meg. Ezt is megnézem. «Hisz ez Liszt arczképe, de mily furcsa környezetben. Mit jelent ez?»

— Tessék megvenni — szólt Szoldatics — olcsón adom. Nyakamon maradt oltárkép, mely nem tetszett a megrendelőnek, azért be sem fejeztem, azután igazán magyar vonatkozású festmény, legjobb helye volna otthon. A kép a két donátort ábrázolja. A jobbra álló herczegi koronát viselő női alak Wittgensteinnét ábrázolja, balra térdepel Liszt ferenczrendi csuhában, Sancta Clara mintegy védőszent áll felette, balkarját Szűz Mária trónjára támasztva. Esdekelve tekint a kis Jézuskára, a ki a szent nő védenczét megáldja.

— Megvettem, hazaboztam a képet és most felajánlom Önnek, tudom mily igaz tisztelet és barátság fűzi a Mesterhez, hiven fogja a festményt megőrizni. Most nem sokat ér, de majdan megjön az idő, mikor ereklyeként fogják megbecsülni.

A tudós püspök szava bevált. Szoldatics képe az egyetlen, a melyen a két kiváló egyéniség hasonmását mintegy idealizálva együtt látjuk, Wittgenstein herczegné, a kép megrendelője képletileg is ki akarta fejezni, hogy lelki közösség fűzi Liszthez. Könyvet tart kezében, jelképezve, hogy komoly munkával foglalkozik, a Mester pedig tehetségét az egyháznak ajánlja fel. Ugy látszik, hogy a kép a hatvanas évek elején készült, midőn a sok huzavonát megunván, a herczegné és Liszt elhatározták, hogy nem kelnek egybe, utóbbi felvette a kisebb papi rendeket, Wittgensteinné pedig Rómában letelepedvén, belemélyedt bölcsészeti és hittudományi munkálataiba, minek azután számtalan vaskos kötet volt az eredménye. Csodálatos volt a viszony e két lény között. Kezdetben felületes udvarlás és szerelmeskedés, a melyet Liszt múló kalandnak tekintett, később, midőn a herczegné 1848-ban családját, férjét, vagyonának nagy részét otthagyva a Mesternek irt, utazzék elébe az orosz határra, mert vele kivánja ezentúl megosztani életét, Liszt erről a lépésről mindenkép le akarta beszélni, de midőn látta, hogy a herczegné el van szánva, hogy nyomorúságban és jóletben vele együtt éljen, belényugodott sorsába, és mindenképpen nemesen és lovagiasan cselekedett vele szemben, még akkor is, midőn Weimarban miatta a legnagyobb kellemetlenségeknek volt kitéve. Theodor von Bernhardi érdekes naplójában mesél erről az időszakról.* Bár nem szereti Lisztet, mégis sajnálja, hogy ily kellemetlen körülmények között kénytelen élni és bámulja tapintatosságát.

Wittgenstein herczegnét következőképen irja le: 1851 október 22. Látogatóba megyek hozzá, hogy feleletet vigyek feleségemhez intézett levelére. Kis, fekete, csúnya, beteges, nagyon eszes és ügyes, kissé zsidós jellegű lengyel nőt találok. — Nagy előzékenységgel fogad — a háztáján «lengyel gazdálkodás». A terem egyik sarkában rendetlenül hevernek egymásra hányva könyvek, kották és irományok. Nyiltan beszél helyzetéről. «Douloureux provisoir» a fájdalmas ideiglenességről. Egy ideig nagy szorúltságban éltek, most már jobban megy dolguk. «Nous étions réduits aux dix doigts de Liszt». Liszt tiz ujjára voltunk utalva stb.

Ez ugyan nem egészen állott, mert a herczegnének kétmillió vagyona volt még akkor is, de a szegény Mesternek semmikép sem lehetett kellemes, hogy Wittgensteinné így beszélt helyzetükről a világ előtt. Bernhardi egy későbbi feljegyzéséből látjuk, mily okosan viselte magát. «A weimari nagyherczegnél, (november 10. 1851) zeneestély van. Liszt a karmesteri tisztet tölti be. Csodálom tapintatát, teljesen a művészekhez szegődik, a kik a közökben az úgynevezett Wieland szobában tartózkodnak. Csak akkor megyen a porosz herczegasszony elébe, ha hivják. Egyszóval csak karmester. A legcsekélyebb igényt sem támaszt társadalmi megkülönböztetésre. Liszt Ferencz hegedű és gordonka kisérettel egy triót játszik, elragadó szépen, valami túlvilági van játékában, igazán nem tudom másképp jellemezni. Ő, az a valóban csúnya ember, szép, ha a zongoránál ül. Arcza csodálatosan megélénkül».

Még egy érdekes adatot találunk Bernhardi naplójában. Elmeséli ugyanis, hogy a weimari nagyherczeg kezdeményezése folytán és Wittgensteinné kivánságára, a ki azt tartotta, hogy ezáltal Liszt Weimarban még inkább érvényesülhet a Mester egy folyóiratot kivánt megindítani, a mely csak eszményi kérdésekkel, művészettel, irodalommal foglalkozzék. Politika tökéletesen ki lett volna zárva. «Ez a békés folyóirat politikailag is fontos lehet — ezt meséli Liszt a nagyherczegnek, — olyan arkadiai fénynyel venné körül Weimart, hogy az emberek még a világot rengető forradalmi viharok közepette is azt fogják mondani, hagyjuk ezt a muzsáknak szentelt földet békében.»

Mindazok az apró kellemetlenségek, a melyek Liszt és Wittgensteinné közös életét néha majdnem tűrhetetlenné tették, az élet nagy harczában elvesztek és a herczegné Liszttel később is, mikor útjaik széjjel váltak, az utóbbi végleg Rómában telepedett meg, a Mester pedig Rómában, Weimarban, vagy Budapesten, mint a Zeneakadémia igazgatója töltötte idejét, mindig a legszorosabb összeköttetésben élt vele, mindennap irt neki, érdeklődött a Mester mindennemű munkássága iránt, tudni kiván a személyekről, a kikkel Liszt társalgott, élete legkisebb mozzanatairól tudomást szerzett és legjobban szerette volna, ha a Mester az ő példáját követve lemond az élet örömeiről, hogy teljesen az egyházi zene és katholikus hit kultuszának éljen. Mikor azután meggyőződött róla, hogy ez nem lehetséges és a Mester nyugtalan természetének még ő sem tud gátat vetni, mégis élete végéig igaz, odaadó barátnéjaként bizonyult, a ki büszkén vallotta, hogy örömmel és igaz meggyőződésből áldozott fel mindent, a mi nő előtt szent és becses, csak azért, hogy a nagy Mester testi és lelki épsége felett őrködhessék élete végéig.

Képünk a két jóbarátot még fiatalságuk teljességében mutatja. Bár, mikor a kép az ötvenes évek végén készült, a Mester már 50-ik éve felé járt, a herczegné pedig 40-en túl volt, a festő úgy látszik készakarva fiatalította az alakokat, hogy a képet ideálisabbá alkossa, Wittgenstein herczegné realisztikusabban szerette volna felfogni Liszt és saját arczképét, hivebben és ezért nem fogadta el a festményt, mely azután szerencsés veletlen folytán Ipolyi Arnold püspök birtokába került. Szoldatics festményen ragyogó ifjúságban áll előttünk e két lény, a kiknek hirét örökké együtt fogják emlegetni.

LISZT FERENCZ SZÜLŐHÁZA DOBORJÁNBAN.

* Aus dem Leben Theodor von Bernhardis. Leipzig. Verlag von S. Hirzel 1893.

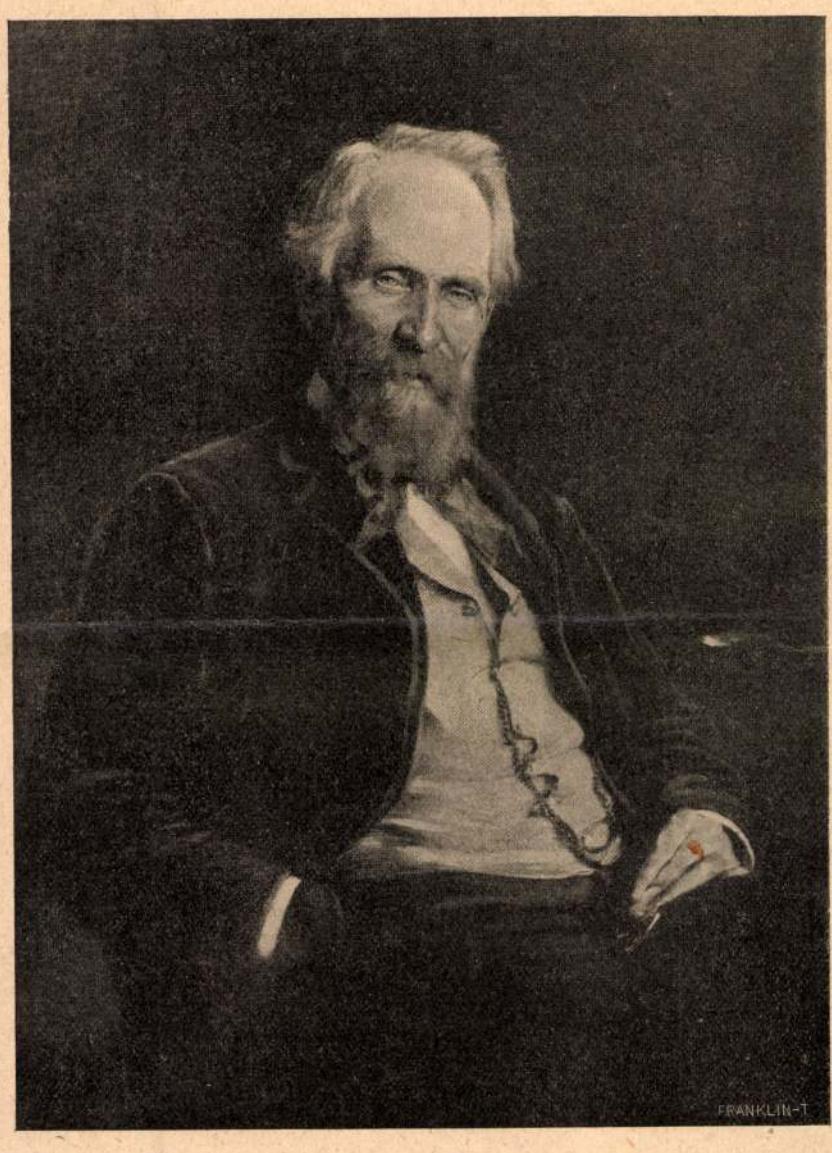

SZOLDATITS FERENCZ ARCZKÉPE. — Balló Ede festménye.

A HÉTRŐL.

A nagy zarándoklás. Ez a hét a nagy zarándoklás hete. A merre az ember nézett, az utczákon megindultsággal, izgalommal, aggodalommal és reménységgel tele csapatokat látott. Ezek a napok voltak azok, a melyekben a *ma* a takarékba viszi a legféltettebb, a legdrágább reményeit, hogy ott egy boldog *holnapot* kamatozzanak. Ezekben a napokban vitték a szülők az iskolákba a gyermekeiket. Semmi se lehet megindítóbb, mint ennek a képnek a látása. Az iskolák körül hatalmas tömegek: apák, anyák és gyermekek, mind egy meghatározhatatlan, megnevezhetetlen izgalomban, a melyben az érzéseknek egész tömege hullámzik. Oh, ha megadatott volna valakinek, hogy végignézvén a gömbölyű gyermekarczokat és belétekintvén e tiszta szemekbe, meg tudná mondani: mi sors vár azokra a reménységekre, a melyek fölöttük lebegnek és homlokaikat reszketve simogatják! De ezt a titkot magának tartotta meg a Gondviselés bölcsesége. A mienk csak az ábránd és a kötelesség, a melyet Gorkij így fogalmazott meg:

— Tisztelni kell a gyermeket, mert senki se tudhatja, melyikben mi lakozik. Senki se tudhatja, melyik lesz Istennek prófétája; ezért úgy nézzetek minden gyermek ajkára, mintha mögötte igék rejtőznének, a melyek kimondatván, minden szenvedéstől megváltják a világot!

És eszünkbe jut Gustav *Droz* levele is, a melyet azon a napon intéz a kis fiához, a mikor először kisérte el az iskolába. Ebben ezt írja:

— Mondják, más az iskola és más az élet. Én e pillanatban más meggyőződésben vagyok. Úgy érzem, én kicsi fiam, hogy a pillanatban, mikor átvezettelek az iskola kapuján, hogy először hagyjalak egy idegen házban, átadtalak az életnek, mert e pillanattól kezdve megszüntem én a te mindened lenni. Odaadtalak — magadnak és annak, a ki benned lakik. Bár nevelne az iskola téged annak, a kinek én érezlek apai szivem szeretetében és büszkeségében.

Mi se tudunk jobbat kivánni azoknak a szülőknek, a kik a héten, kézen fogva kis gyermekeiket, megtöltötték az iskolák udvarait és folyosóit. Nevelje az iskola a gyermekeiket, mint a milyennek az ő szeretetük álmodja a jövőjüket.

*

Pánád. Ez a név szomorú emlegetettségre vergődött a mult héten. Katonák és czivilek összeverekedtek Pánádon és embervér öntözte az utczák porát. Az ilyen összetűzés, külömböző formákban és külömböző méretekben, sajnos, elég gyakran megesik. Sűrűbben, semhogy minden alkalommal országos szenzáczió válnék belőle. Ki felelős a pánádi esetért, ki bűnöse és ki áldozata, ki kezdte a véres viszályt és ki sodródott bele az önvédelem kénytelenségéből, van-é csakugyan halottja és legalább félannyi sebesültje, mint a mennyit az első hirek emlegettek, mindennek hamarosan ki kell derülnie hitelesen, mert két hatóság — polgári is, katonai is — folytatja a vizsgálatot. Senki sincs, a ki ne követelné a megsértett jogrend reparálását, a bünös vagy a bünösök megbüntetését, de viszont senkinek se lehet joga birói funkcziót gyakorolni az eseten és szereplőin, olyan motivumokat keverve az ügybe, a melyeket nem a tények szolgáltatnak, hanem egy szubjektiv hiszem vagy taktikázó — roszakarat. A pánádi eset a maga valóságában is szomorú és megdöbbentő, de talán még megdöbbentőbb az a mód és az a tendenczia, a melylyel bizonyos részről előadatott. Az a distinctio, hogy Pánádon nem az *ember* fejét verték be, hanem az *oláh* fejét, magában egy olyan gonoszság, a mely fölháborodással kell, hogy megtöltse minden tisztességes gondolkodású ember lelkét. Magyarország soha se volt a politikai gyilkosságok hazája; de ha megesett viharos időkben, hogy nemzetiségi gyülölködésből embert öltek, soha se a magyar gyilkolt, hanem a magyart gyilkolták. A pánádi eset nem magyarok és oláhok csatája volt, hanem összeütközés katonák és polgárok között. Tisztára véletlenség, hogy magyar katonák és oláh parasztok akadtak össze, mert ilyen eset megeshetett, a mint már meg is esett olyan alkalommal is, a mikor a véres viszály szereplői között nemzetiségi különbség nem volt. A legnagyobb bűnösök azok, a kik a Pánádon kiomlott vérből mérget akarnak keverni a lelkek megvadítására és megrontására.

*

A szén. Egészen sajátos és nem mindennapi helyzet. Majd elolvadunk a hőségtől és a legaktuálisabb bajunk nem az, hogy izzadunk, hanem az az erősen megokolt aggodalom, hogy — meg fogunk fagyni. Persze nem most, nyárutó évadján, hanem — három-négy hónap mulva, a mikor már nyakunkon lesz majd a tél. Majd ha omlik a hó, jégpánczél lesz a vizek hátán és a boldogság «a jól befűtött meleg szobában» lakozik csupán. De kinek lesz jól befűtött meleg szobája, mikor az a veszedelem fenyeget, hogy nemcsak drága lesz a szén, hanem még drága szén se lesz? Hasztalan kiná-

MÁRIA A GYERMEK JÉZUSSAL. — Szoldatits Ferencz festménye a Szépművészeti Muzeumban.

SZENT GYÖRGY. — Szoldatits Ferencz festménye a Szépművészeti Muzeumban.

lunk majd fehér gyémántot is a feketéért: semmi áron se kapunk szenet. Budapest székesfőváros vezetői már azon tanácskoznak, hogy Angliából hozassanak szenet a széninség előreláthatóan bekövetkezendő idejére. Messzebbről kell hozatni, tehát többe kerül, de van egy igen kitünő tulajdonsága. Az, hogy — van. Ez pedig nagy sor. Eszünkbe jut a vevő esete, a ki mikor a boltos öt krajczárt követelt tőle egy heringért, méltatlankodva fakadt ki.

— A szomszéd boltos mindig négy krajczárért adja: csakhogy mostan nincsen neki!

A mire a drága szatócs nyugodtan ezt felelte:

— Majd ha nekem nem lesz: én is négyért adom. Sőt adom háromért is. De most ötért adom, mert van.

Különben pedig a szénmizéria, a mely úgy látszik, az állandósulás utján van, kezdi beigazolni a mostani franczia miniszterelnöknek, Clemenceau urnak egy hiressé lett régi mondását, a mely első pillanatban bizarr elmésségnek hangzik, de igen komoly jelentése van. Clemenceau azt mondta, hogy az emberiség boldogulásának roppant becses munkásai a: *nagy hamisítók*. Persze nem azok a kik bankót hamisítanak, hanem azok, a kik használható és jó utánzatát, mását, vagy pótlékát tudják az emberiség rendelkezésére adni a természet szükséges produktumainak. A nagy kémikusok és anyag-fölfedezők. Az emberi munka nem ismerheti a maga végső hivatásának a természet kincseinek azonmód való elhasználását, mert ezek a kincsek se kimeríthetetlenek. Az elhasználást a *fölhasználásnak* egy olyan proczesszusa kell, hogy megelőzze, a mely annak, a mit készen kapunk, a lehető leggazdaságosabb értékesítését teszi lehetővé. A mint kitalálták a *szaporitásnak* más ezer fajtáját, ki fogják találni, mert ki kell majd találni annak a módját is, hogy egy mázsa szénből hasznosítani tudjuk azt az egész hőenergiát, a mely benne foglaltatik. Mert ma egy ötöd részét se tudjuk felhasználni, a többi négy ötödrész veszendőbe megy.

*

A lusta szerencse. Mit ér, hogy az igazság örök életű, mondotta a pesszimista bölcs, mikor az ember halandó? Sokszor, mire az örök életű igazság végre megérkezik, a szegény halandó ember, a ki égő lélekkel várta ezt a megérkezést, már el kellett, hogy távozzék e földről. Idejében kell megjönnie mindennek, a mit nehezen várunk, mert a mi időnk is meg van szabva és sokszor, a mi későn jön, jobb, ha soha se jött volna. Nem igaz az se, hogy a szerencse mindig jókor jön. A szerencsével is megesik, hogy ellustálkodja a dolgát és mire megérkezett, már szerencsétlenséggé savanyodott. Ime: egy napon két hir egymás mellett az ujságokban a lusta szerencséről. Szól az egyik egy öreg cselédről, a kinek valami gonosz betegség úgy eléktelenitette az arczát, hogy sehol se tudott helyet kapni. Egy évtizednél tovább nyomorgott, míg végre akadt egy uriasszony, a ki hajlandó volt neki megbocsátani a csunya voltát. Az öreg *Rozál* «beállhatott». És a mikor, tizenkét esztendei faczérkodás után először vehette a kezébe a sikáló rongyot, egyet sikoltott az öreg cseléd és — halva rogyott össze. Megölte az öröm. — Az ujság másik lapján ott áll a krónikás száraz szavával elmondva egy másik *szerencsés* leány tragédiája. A Sik Vilmáé, a ki tizenkilencz esztendős korában kapta meg a csupa kitünőtől ragyogó tanitónői diplomáját és nyolcz esztendeig hurczolta a becses irást, a nélkül, hogy egy falat kenyeret érő hasznát látta volna. Röpködött a szegény, kitünő diploma erre is, arra is, mint egy éhes madár és minden hely kopár sziklává lett, a hová röpült. A szegény Sik Vilmának nem volt szerencséje a pályázataival. Azaz, hogy csak úgy látszott, mintha nem lenne. Mert egyszer csak kiderült, hogy volt neki. Csakhogy — lusta volt a szerencséje. Megtörtént, most nyolcz esztendei pályázgatás után, hogy észrevették a Sik Vilma kitünő diplomáját és bár most se volt neki protekcziója, — honorálták az érdemét. Sik Vilma állást kapott és a mint megkapta — beleőrült a szerencséje örömébe. Nem mehet az iskolába tanitani; be kellett vinni szegényt a bolondok házába — gyógyulni. Ha ugyan meg tudják gyógyitani. Ime: a legkajánabb, a legravaszabb szerencsétlenség, a mely nem maga öli meg az áldozatait, hanem ezt a kegyetlen munkát rábizza — a szerencsére.

SZOLDATITS FERENCZ.

Több mint félszázadja él egy öreg nazarénus festő Rómában, a ki nemcsak vérszerinti magyar, hanem érzésben is hű tudott maradni hazájához. A liliomszűz Máriák és mosolygó bambinók áhítatos mestere néha loppal ecset helyett vándorbotot vesz kezébe s haza zarándokol Kalocsára vagy a Balaton mellé Arácsra, megnézni szülőfaluját és megigazitani a muskátlikat édes anyja sírján.

Most is itthon van — talán már huszadszor — az apostolképű 87 éves aggastyán. Magánosan, «istenhozott» nélkül jött s ugyanolyan egyedül is fog visszatérni az örök városba. Az idő elrohant személye és művészete mellett. Ki érdeklődik az igaz hit nagy gyalogjárója iránt? Tudja ma már valaki egyáltalán a mostani nemzedék közül, ki az a Szoldatits bácsi?

*

Pár évvel ezelőtt római nagykövetségünk palotájában jártam a Palazzo Veneziában. Ez épület egyetlen maradványa az osztrákok velenczei uralmának, melyet feledékenységből hagytak a szabadság megszerzése után is egykori leigázójuk birtokában. Nagy mogorva, középkori épület, külső tömeghatása nehézkesen félelmetes, de a belseje se barátságos. Ha a hűvös és sötét lépcsőit járja az ember, önkéntelen hátra-hátra néz, hogy nem követi-e valami árny. Bizonyos meglepetéssel is végeztük dolgunkot a követségi irodákban, hol talpig vasas lovagok helyett jól öltözött urak jönnek elénk tollal kezükben. A mennyezeten ott futnak még végig a régi gerendák, de a padozat tintafoltos. A boltozatos folyosókra magas fejdiszű nőket és hasított kabátban járó-kelő apródokat képzelünk, az udvarra meg vadászatra induló vitézeket, solymászokat és csaholó ebeket.

Azokat a termeket, melyeket a követségi irodák nem vesznek igénybe, festőknek szokták átengedni. Itt ütött tanyát Szoldatits bácsi is a Palazzo Veneziában. Innét keltek útra alkotásai, melyeknek javarésze visszakerültek hazájába, Magyarországba. Most még talán jegyzékbe is lehetne azokat venni némi kis jóakarattal.

A jászberényi templom számára nyolczméteres vásznon «Mária mennybevitelét» festette meg, a kép felső mezején a Szűzet angyalok emelik az égbe, alúl pedig az apostolok állják körül virágokkal teli sirját; mintegy hatvan fej van e művön. Egy angol szentbenedek-rendi kolostor számára szent Benedek látományát ábrázolta le drámai lüktetésű csoportosításban, a mint Benedek elmélyedve a mindenség átérzésébe, egyszer csak világosságot lát, hívja apáttársát Servandust s az égen megjelenik szent Germanus. Császka érsek révén sok műve került Kalocsára. Ott függ az érseki palotában Szoldatitstól szent Ágoston, könyvet irva és gondolataiban elmélyedve. Ennek párja Aquinói Tamás életéből vett az a jelenet, midőn az irásai fölött kételkedőhöz megszólal az Üdvözítő keresztjéről: «Bene scripristi de me!» Ugyancsak Kalocsán van egy triptichon is, lehellet-könnyedséggel deszkára festve, középütt Mária, két szárnyán Péter és Pál, becsukva pedig az Annuntiatio érzéssel visszaadott jelenetét mutatja.

Kozma Károly egri kanonok és cz. püspök egy Sancta conversatiót rendelt meg Szoldatitsnál, a hol Mária trónol a kisded Jézussal s kitünő elrendezésben környezik őket az életnagyságban visszaadott boromei szent Károly és Gergely (a megrendelő védszentjei), az előtérben pedig egy őrangyal térdel. Jankováczon, a kalocsai egyházmegyében, van Boromissza plébános által készittetett Mária-kép szent Joachim és szent Anna társaságában. A legértékesebb alkotásai Szoldatitsnak azonban földijénél,

Hornig veszprémi püspöknél vannak. Hogy onnét csak egyet említsek, ott van a Patrona Hungariae is. Az előtérben áll fehér liliommal szent Imre és szent Margit, szemeiket a Megváltóra függesztvén, ki szűzanyja öléből nyújt áldást a két Árpádházi szentre s a czimerrel jelképezett Magyarországra.

Zichy Ágost gróf birtokában egy szent Theodort és egy szent Anasztázt ábrázoló festmény van. Sokat szerzett meg Herbert lord, a többi közt egy pompás triptichont is. Rómában három nevezetesebb helyen van képe elhelyezve Szoldatitsnak. Az első Fraknói püspök palotájában még Tárkányi Béla megrendelésére készült, Patrona Hungariae, mandorlában. A másik a római szt. Antal kápolnában. És a harmadik a pápa lakásában függ, tárgya az, a mint szent István Mária oltalmába ajánlja országát.

A budapesti Szépművészeti Muzeumban több másolaton kívül három eredeti művét őrzik Szoldatitsnak, nagyrészt szintén bibliai tárgyúakat. Ezek volnának azok, a mikről fotografia vagy személyes meggyőződés alapján tudomást szerezhettem. Bizonyára sok más helyen is rejtőzik még Szoldatits-kép. S rézmetszetű másolatban is sok szentképecske forog tőle.

Csodálatos, hogy a ki annyit dolgozott s a kinek keze míve oly sok előkelő helyen becsülés tárgya, annak személye úgyszólván ismeretlan az országban. Többet hallani egy-egy pelyhes ifjúról, a ki néhány sárga foltot és kék vonalat húzott már vászonra, mint arról az öreg mesterről, ki csaknem 70 éve forgatja már ecsetjét tiszteletreméltó hittel, tehetséggel és kitartással.

Egy délután bekopogtam hozzá a Palazzo Veneziában. Igaz magyar egyszerűséggel és szeretettel fogadott. Kora nem hagyott nyomot lelkén, az ifjú hév ád zománczot még mindig nemes egyéniségének. Kedves apró szeme a lelkiekben való elmélyedést tünteti fel. Műtermében felállitott kész képeiről lesugárzik, hogy mindenikét a maga vallásos lelkéből merítette s úgyszólván belső kényszerből festette a maga örömére, ha összeszámláljuk (van vagy ötven darab) még azt is hozzátehetjük, hogy talán egyelőre a maga számára is.

Egyetlen thémája sem lépi túl a vallás körét. Sőt még abban sem lehet mondani, hogy széles, hanem inkább mély. Készen álló fő művei közt van Patrona Hungariæ, szent Imre, szent Margit, Benedek, Bernát stb., melyek közt mégis legnagyobb szeretettel Máriához és a gyermek Jézushoz tér vissza. Bámulatos finomságot fejt ki e tárgynál. Fiesole tiszta érzelmét látjuk felcsillámlani, saját szavai szerint pedig Lionardo Madonnájának tökéletes formájú eszmekifejezése lebeg példaképül előtte. Tisztelettel említi tanítóját, Führich József bécsi festőt is, kinek vallásos átérzése keltette ki művészete első csiráit.

Modellt nem használ soha. Szerinte a valóság rideg utánzása okvetlen elvonja az eszmei kifejezés felismerésétől a szemlélőt. A ki a modellt kiérzi a képből, az előtt a külső attributumok nem érnek semmit, a mandorla, a fénysugár csak külső mechanizmus marad.

Szoldatits «Szent Domonkos látományát» nézve például, egy egységesen felfogott apotheozisát látni az Ave Mariának, a mint a térdelő szent előtt a fényesség közepette megjelenik a menyország királynője, karján az isteni gyermekkel. E természetfölötti jelenet mellett eltörpül minden földiség, előáll az a percz, mikor a szemlélőt nem érdekli a ruha szövete, a különféle texturák aggodalmas feltüntetésére nem kiváncsi, mert azt az extatikus érzést látja belőle kirezegni, mely Máriával szemben eltölti a szentet.

«Felfeszitett Krisztus»-ában is az Irásban való szavaknak képét adja s nem a fizikai fájdalom vonagló kínjait. A realista Donatello a természet után csinált egyszer egy Felfeszitettet, de Brunelleschi megmondta rá nyomban a kritikát:

— Hiszen te nem Krisztust csináltál, hanem egy felfeszitett béreslegényt.

Szoldatits Üdvözítője a kereszten nem azt mutatja, mintha le akarna jönni szenvedéseinek helyéről, hanem megfelelve megváltói hivatásának, megnyugvással lehajtja fejét, mintha magához intené az emberiséget és szinte lebeg ajkain a szó «és megváltom az emberek bűneit». Így elgondolni e thémát csak a Szentirásban való elmélyedés után lehet.

Az ő igazi tárgya azonban a Patrona Hungariae, Magyarország védő asszonya. A nazarénus szellem vegyül itt a magyar vérrel s az egyházi felfogás merevségén át belopja a tiszta nő kultuszát. Máriája ép azzal lesz nagygyá, hogy mellette mindig a kis Jézus játssza a főszerepet, a ki bár emberileg simúl anyjához s ez által annak jelentőségét elismerni látszik, de nincs benne gyermeki önfeledtség, tudatában van nagy hivatásának, áldásra emeli kezét, a nézőt is figyelemben részesíti, szemecskéit rá irányozza s a vallásos lélek áhitatát felemelő tekintetével fokozza. Az arcz tipusa Máriánál magába mélyedő, zárt és nem bivalkodó. Mindig látjuk, hogy magát másodrangú fontosságunak akarja éreztetni s kisdedjét is úgy tartja, hogy egyedül az érvényesüljön. Mária ideális felfogása tisztaságában több a tradicziónál. Szőke fürtöcske övezi ovális arczát, mely maga a jóság megtestesülése, az orra vágása, különösen a nyereg táján csaknem antik szabású, pirosló szűzi ajka vékony nyilásával közel kereszteződik az orr czimpájához s gömbölyded álla is fokozza az arcz eszményi nemességét.

— Látja kérem — szakitott meg az ősz mester merengő szemlélődésemben — én már több mint ötven éve élek itt és több mint hatvan éve festegetek. Ha tehetem, néha-néha haza nézek hazámba, de ott engem elfeledtek már...

Lehet, hogy könny is szökött a szemébe, a lassankint ránk boruló sötétség nem árulta el. A műterem tárgyai belevesztek a fal barna alapjába, csak a képek világlottak, derült kék színek, üde pirosak és ragyogó sárgák környékeztek bennünket, mesés finoman, mint a virágillat. Sőt kisértek akkor is, mikor lassú léptekkel lehaladtunk a lépcsőkön, a mely nekem akkor már nem tűnt fel oly ridegnek.

Czakó Elemér.

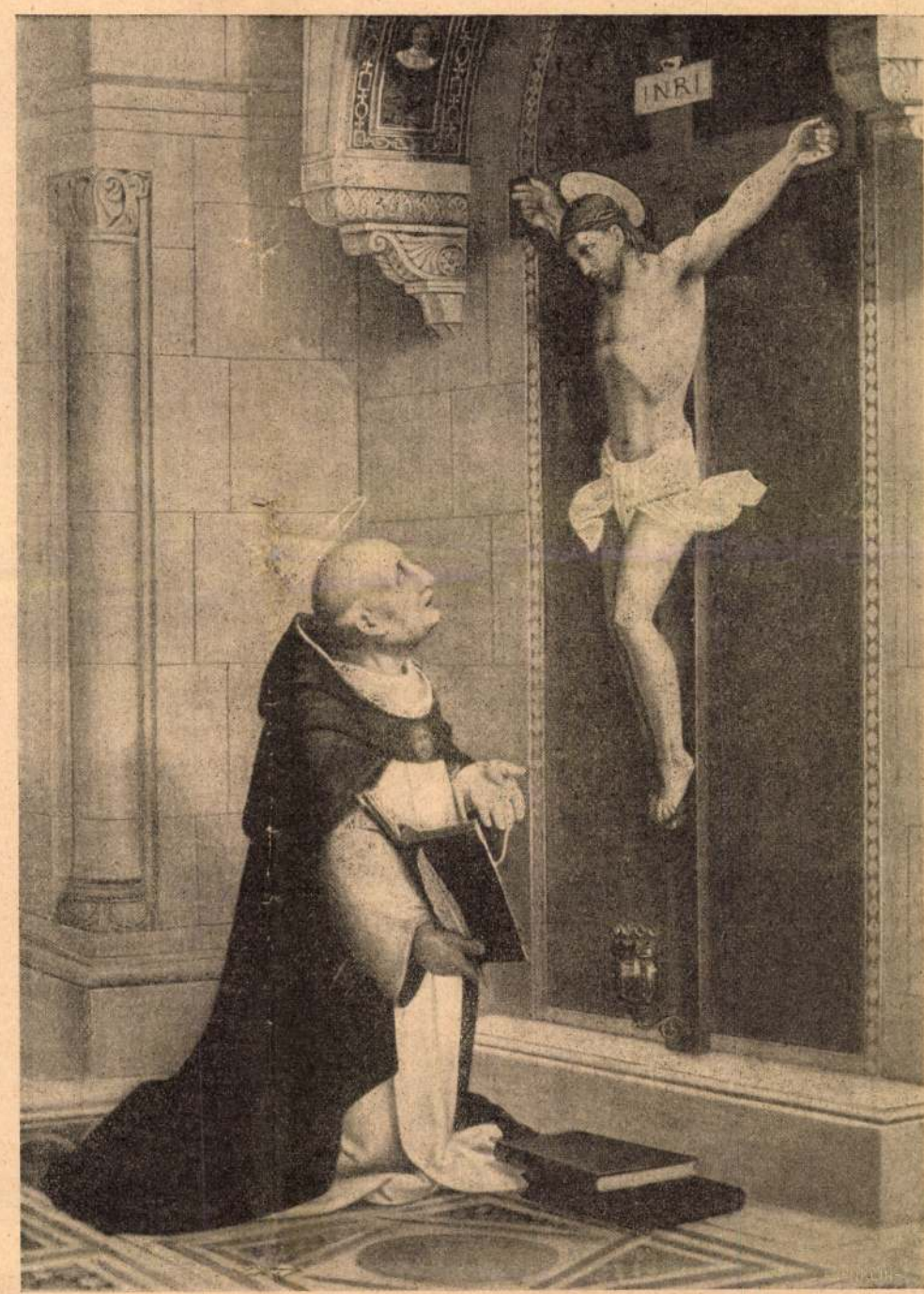

AQUINÓI SZENT TAMÁS. — Szoldatits Ferencz festménye a Szépművészeti Muzeumban.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

Ima után a Ghiréj mohón üti fel a vaskos könyvet a maga uralkodásánál. Afifeddin az első lapokon kizárólag előde jóslatainak a kritikájával foglalkozik, — sűrűk itt az «*úgy lett*» és «*bekövetkezett*» szavak. Végre a maga nevét pillantja meg a Nagyúr s reszketve olvassa: Mohamed mint Galga szultán kiirtatja a Kantemireket: *helyes*, — Mohamed, mint khán, megöleti két testvérét: *helyes*, — Mohamed letétetik, de rhodusi fogságából megöleti harmadik testvérét is, Izlam Ghiréj khánt: *helyes*, — Mohamed ennek ellenére másodszorra is khánná lesz: *bekövetkezett* . . . Itt kezdődnek aztán az új főmufti jóslatai, az Afifeddin tulajdon kezétől irt «jövő története». Hideg verejték üt ki a khán homlokán, — ime, dátum szerint, három évvel az események előtt az aggastyán csakugyan előre megjósolja az orosz és lengyel háborúkat, a Rákóczy büntetését s a trembowlai rabvételt... Szédülni kezd Mohamed Ghiréj, — a tegnap és ma után végre most hát a holnap következnék, de a mint a sorok közt ide ér, olyan háborodás vesz erőt rajta, hogy egyszerre összefolynak az aranybetűk a szeme előtt. Makacsúl erőlködik még egy darabig, de hiába, — tánczolnak a sorok előtte s e tánczban ő már csak a Zelman, Szelim, Csobán, Nureddin és Zareyma neveknek az értelemnélküli kavarodását látja . . . Megtántorodik a Nagyúr s hom-

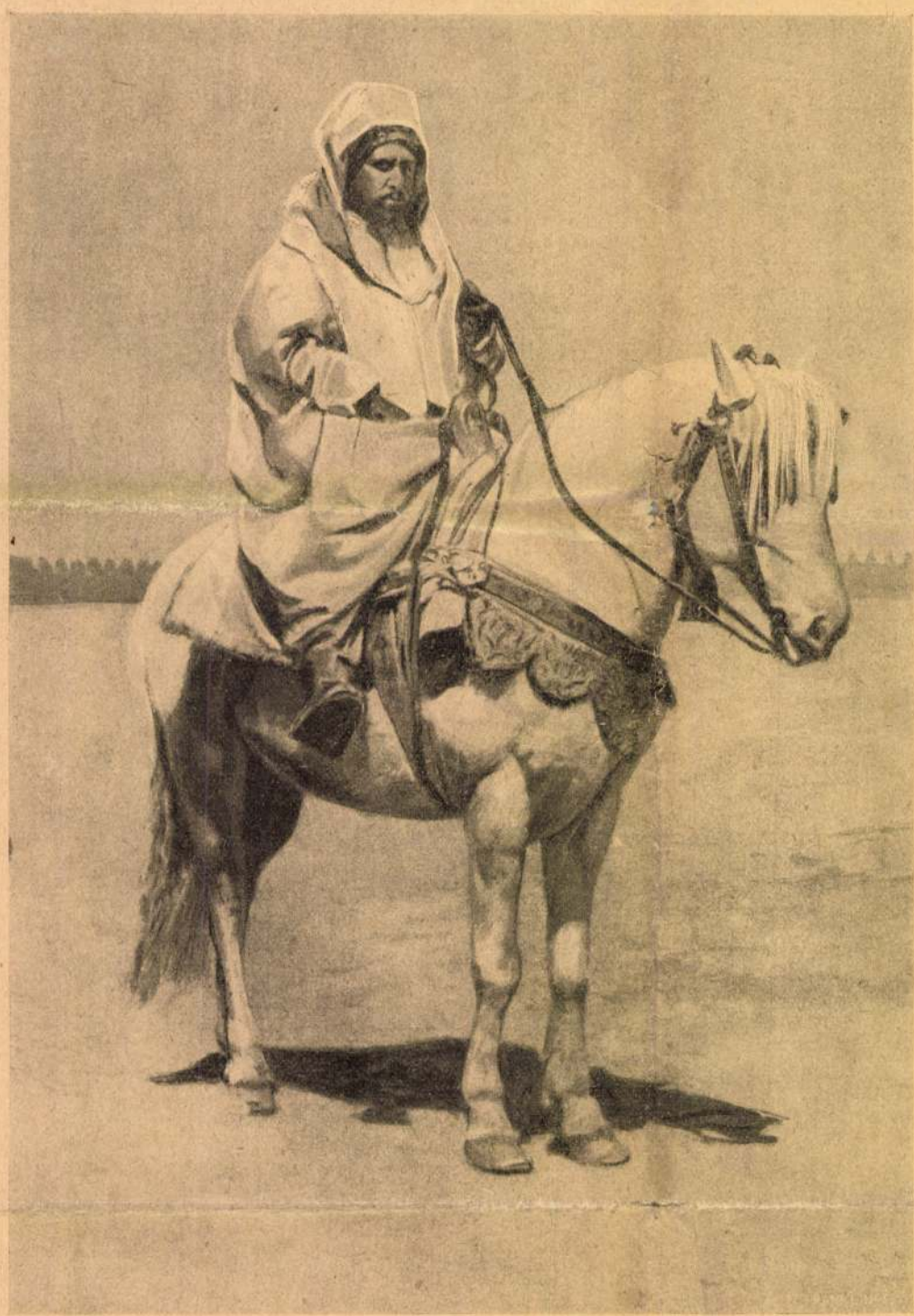

MULEJ HAFID, AZ ÚJ MAROKKÓI SZULTÁN.

lokához kap. Üres koporsója mellé dől le a földre.

— Nem látok! — tör ki az indulattól remegve, — nem látok!

Afifeddinnek egy arczizma se mozdul. Szenvtelen közönynyel marad állva ura mellett.

— Értem, Mohamed, — szól végre, — nem látsz! Hát vakít a jövendő, elkápráztat, mint a nap és Allah tekintete. Vigasztaljon azonban, hogy elődeid közül se mindenik mert annak a jövőnek a szemébe nézni.

— Nem tudok a szemébe nézni, — gyötrődik a Ghiréj, — nem merek! . . . Csak a végszót árúld el, bölcs mufti!

— A mint akarod, Mohamed.

— Ki lesz az utódom, a tizenkilenczedik khán? . . . Ahmed fiam, ugy-e?

— Ide nézz, Mohamed!

Ocsudik a Nagyúr s erőtlenül kel fel. Szeme aggódva követi az aggastyán fonnyadt újját. Véletlenül a felső sort látja előbb: «Mohamed meghal Rhodusban . . .» Iszonyodva szisszen, — újabb letétel s száműzetés, fogság várna hát reá? De aztán a jós ige alatt álló nagyobb arany betűk kapják meg a szemét: «Csobán Adel Ghirej, a tizenkilenczedik khán.» Dühödten kiált fel:

— Hazudsz, mufti, az én fiam lesz a khán, — hazudsz!

Afifeddin azonban csak annál nyugodtabban csapja be az Arany Könyvet:

— Azt csak az utódomnak lesz joga elbirálni.

Lázad a Ghiréj, de nem sokáig. Hamarosan könyörgésre fogja a dolgot:

— Bölcs mufti, kincsemmel rendelkezz . . . Hisz elődeid is kilenczszer szokták volt átirni történetüket! Változtasd meg e szörnyű szót . . .

— Ez a kilenczedik és utolsó szöveg, — benne van az Arany Könyvben és másíthatatlan.

— És ha megöletnélek, engedetlen?!

Halavány mosoly játszik az aggastyán ajkai körűl.

— Megölethetsz. De akkor is csak én halok meg. Ez arany-betűk azonban örökké élni fognak.

— Akkor hát azt a fattyú Csobánt öletem meg! — dühöng a Nagyúr tovább.

Afifeddin szánakozóan bólint:

— Megteheted, de mire khánná kell lennie, ő mégis feltámad. Mohamed, Mohamed, mért csörgeted úgy végzeted lánczait?

A Ghiréj elszégyenli magát. Végre feltekint:

— Bocsáss meg, bölcs mufti. Egy kérdésemre felelj még: a négy herczeg közül melyikhez fog férjhez menni Zareyma?

— Egyikhez se, Mohamed.

— Ah! . . . Senkit se fog hát szeretni e leány?

— De igen, szeretni fog egy valakit. Egy idegent, egy rabot.

A khán meglepődve figyel:

— Hogy érted ezt? Ki ez az «idegen», és csak azért «rab»-e, mert a Zareyma szépségének a rabja?

— Többet nem tudok, — felel a mufti, a kháni koporsókra tekintve, — e halottak ihlete csupán ennyit súgott még meg nekem: «Csak rab teheti rabbá Zareymát, — e rabság által szabadúl Zareyma kérőitől s a khán Zareymától, de nem maga magától, végzete hatalmától. Mohamed khán fejszét ad Azrael kezébe s lecsapatja véle a Ghiréjek fájának fattyú (Csobán) ágát: azt hiszi, czélt ér, de csoda történik, a levágott ág nem hal meg, hanem gyökeret fog és pedig az ő tulajdon kháni székében.»

A Nagyúr szilajon veti fel a fejét:

— Köszönöm, Afifeddin!

Csapódik mögötte a czédrusajtó s IV. Mohamed töprengve áll meg odakint. Szorgosan ismételgeti a jövő történetének e fontos igéit. A végén daczosan mordul:

— Afifeddin is csak halandó és nem ő volna az első főmufti, a ki tévedhetne. Hogy is mondja az Arany Könyv jelmondata? «Ember, végzetedre Allah pecsétje nehezedik, de azért kedves az Allahnak, ha az Ő Tetszését keresve, még a végzettel is szembeszállsz» . . . No hát én szembeszállok vele! Megnyugtat az a tudat, hogy a négy herczeg közül egyiké se lesz Zareyma, belenyugszom abba is, hogy ama rejtelmes idegen rab révén meg fogok szabadulni e veszedelmes leánytól. Csak a Csobánra vonatkozó jövő története ejt kétségbe! Hogy is mondta a látnok? . . . Igen, úgy fogok tenni: fejszét adok Azrael kezébe s azzal üttetem le a fattyúágat, és tudom is már, ki lesz az Azrael, megvan! — a vetélytársak közül a Nureddin gyülöli a Csobánt legjobban . . . Nem magam ölöm meg, hanem ezt a Nareddint hálózom be a fattyú elpusztítására, — ha kell, ő legyen Sztambul számára a bűnbak. És itt e ponton fogom én a bölcs Afifeddint meghazudtolni: Jaj annak, a kire a Nureddin bajt ir rá! Oly bizton elpusztítja ő a Csobánt, hogy a csoda nem fog megtörténni s a levágott fattyuág nem fog gyökeret verni az én kháni székemben.

A Ghiréj fenyegetően emeli fel öklét:

— Igen, meghazudtollak, bölcs Afifeddin! Utódod törölni fogja a fattyu nevét s az én Ahmed fiamat lesz kénytelen beirni tizenkilenczedik khánnak. Rajta, cselekedjünk!

S a Nagyúr ezúttal sebesebb léptekkel siet tova a narancslombok alatt. Közben még egyszer a Zareyma palotája felé pillant. Kajánul mosolyog:

— Most fognak hozzá menni az udvarlók. Szerelmes bábok, csak töltsétek az időt hiú erőlködéseitekkel! Egyikőtöké se lesz Zareyma, csak rab ejtheti őt rabságba s ez egy ötödik lesz. (Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpflin Aladár.

Ama kis éttermek egyike felé igyekezett, melyek befoglalják azt a boulevardot, a mely meredeken ereszkedik alá Montecarlóból a tengerpart melletti alacsonyan fekvő városrészbe. Az ablakból láthatták a kikötő mély kék görbületét a kettős hegyfokkal beszegve, jobbról a monakói sziklaszirt tetején a középkori templom és kastély silhouettejével, balról a játékház terraszaival. A kettő között az öböl vize folytonosan fel volt szántva a kiránduló hajók könnyed jövésétől, menésétől. Épen a luncheon tetőpontjára értek, mikor egy nagy gőz-yacht méltóságos érkezése vonta magára a társaság figyelmét.

bízza ezekben a büncselekményekben. A kisebb hatalmasságok büntetése félhomágium, „az eszközül felvett minden személy" vagyis a bünsegédek részéről pedig 12 forint. A bűnügyben ha azt ugyanazon község lakói követték el, az illető község tanácsa ha több község tagjai voltak benne részesek, a kerületi kapitány itélkezik. Ha a hatalmaskodást maga a község, vagy annak nevében valamelyik és parancsolatára más valaki követi el, a bírót és a tanácsbelieket kell megbüntetni. Büntetést szab ki a határsértésre és birtokháborítókra. Ebben a statutumban körülírt

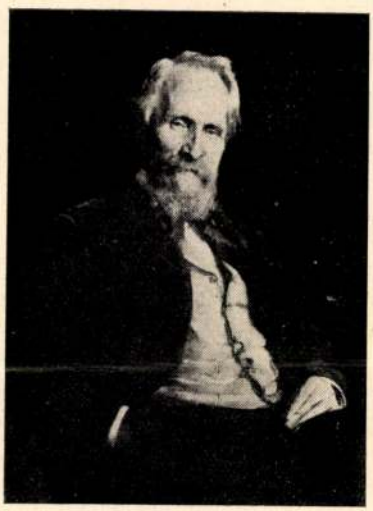

Abb. **21**. kép
Balló Ede: Szoldatits Ferenc festőművész,
a jászberényi Nagyboldogasszony-templom főoltárképe alkotójának portréja.
Ede Balló: Ferenc Szoldatits.

bűncselekmények miatt kirótt büntetések fele része a bíróságot, a másik fele része pedig a sértettet illeti. Szegény ember ellen folytatott bünperben mérsékelt büntetés szabandó ki és az is átváltoztatható testi fenyítésre a sértett választása szerint.

XIII. A peres felet esküre bocsátani, vagyis az ugynevezett perdöntő esküt kivenni csak akkor szabad, ha ahhoz hozzájárulását a főkapitány megadta. Fel kell terjeszteni az iratokat a főkapitányhoz, akár kérik azt a felek, akár nem. Enélkül kivett eskü és annak alapján hozott itélet érvénytelen.

Ideiglenes Törvénykezési Szabályok

Ezek volnának a jászkun statutumok, melyek a királyi regulációkkal együtt fundamentumát képezték a jászkunok kiváltságos jogi

Jászberényi Jászmúzeum
Évkönyve. 1937.

helyzetének. Az ezekben lefektetett jogszabályok csekély módosítással érvényben maradtak egészen 1848-ig, amikor az 1848: XXV. tc. 15 pontba foglalt ideiglenes jellegű rendelkezéseivel a statutumoknak több, főként közigazgatási vonatkozású részét hatályon kívül helyezte. Az abszolutizmus alatt az osztrák jog volt érvényben az egész országban és igy természetesen nem érvényesülhettek a különleges jászkun jogszabályok sem. Az osztrák jog uralma 1861-ig tartott. Az ország ekkor teljes jogi bizonytalanságban volt, mert sem a régi 48 előtti magyar jogot, sem a 48-as jogalkotásokat, sem pedig az osztrák jogot a maga teljességében alkalmazni nem lehetett. Az 1861.-i országbírói értekezlet volt hivatva megállapítani és rendszerbe foglalni az akkor élő jogot addig is, míg az törvényes szabályozást nyer. Az országbírói értekezlet által összeállított úgynevezett Ideiglenes Törvénykezési Szabályok rendezték az ország többi részével együtt a jászkunság jogviszonyait is és megszüntették a V. statutum kivételével a jászkun kerületek partikuláris jogát.

AZ V. STATUTUM

Az ideiglenes törvénykezési szabályok 17. §-a a következő intézkedést tartalmazza:

A 14., 15. és 16. szakaszokban foglalt hitvestársi öröklésre, özvegyi öröklésre és özvegyi jogra nézve a jászkun kerületekben fennálló szabályok ott jövőre is zsinórmértékül fognak szolgálni, egyéb tekintetben mindazonáltal az itt szabályozott öröklési rend a jászkun kerületekre is kihat.

Ez az intézkedés másszóval azt jelenti, hogy megszűnik a jászkunok külön területi joga, a királyi regulációban és a statutumokban lefektetett jogszabályok közül csupán az V. statutum marad érvényben.

Mivel ez az V. statutum ma is hatályban van és mert a jászkunok öröklési jogával kapcsolatban állandóan hivatkozás történik reá, szükségesnek tartom azt teljes egészében közölni.

Az özvegyasszonyok jussáról

1. §

Az özvegyasszony férjének halála után, ha a kereső férj másképen nem rendelkezett, annak jószágában csak ugy fog maradni, hogy abból éljen, nem pedig mint tulajdonos; úgy, hogyha ő meghalna, vagy pedig máshoz férjhez menne, a fekvő javak azonnal a fiakra szálljanak; ami illeti mindazonáltal a földben fekvő sommát és az ingó jószágot, azokból az együtt kereső özvegy maga jussához képest, tudniillik a fiaival és lányaival egyenlő egy portioból szabadon rendelkezhetik; sőt ha

Szoldatics Ferenc

lásd

Magyarországon

26. 17.

Magos

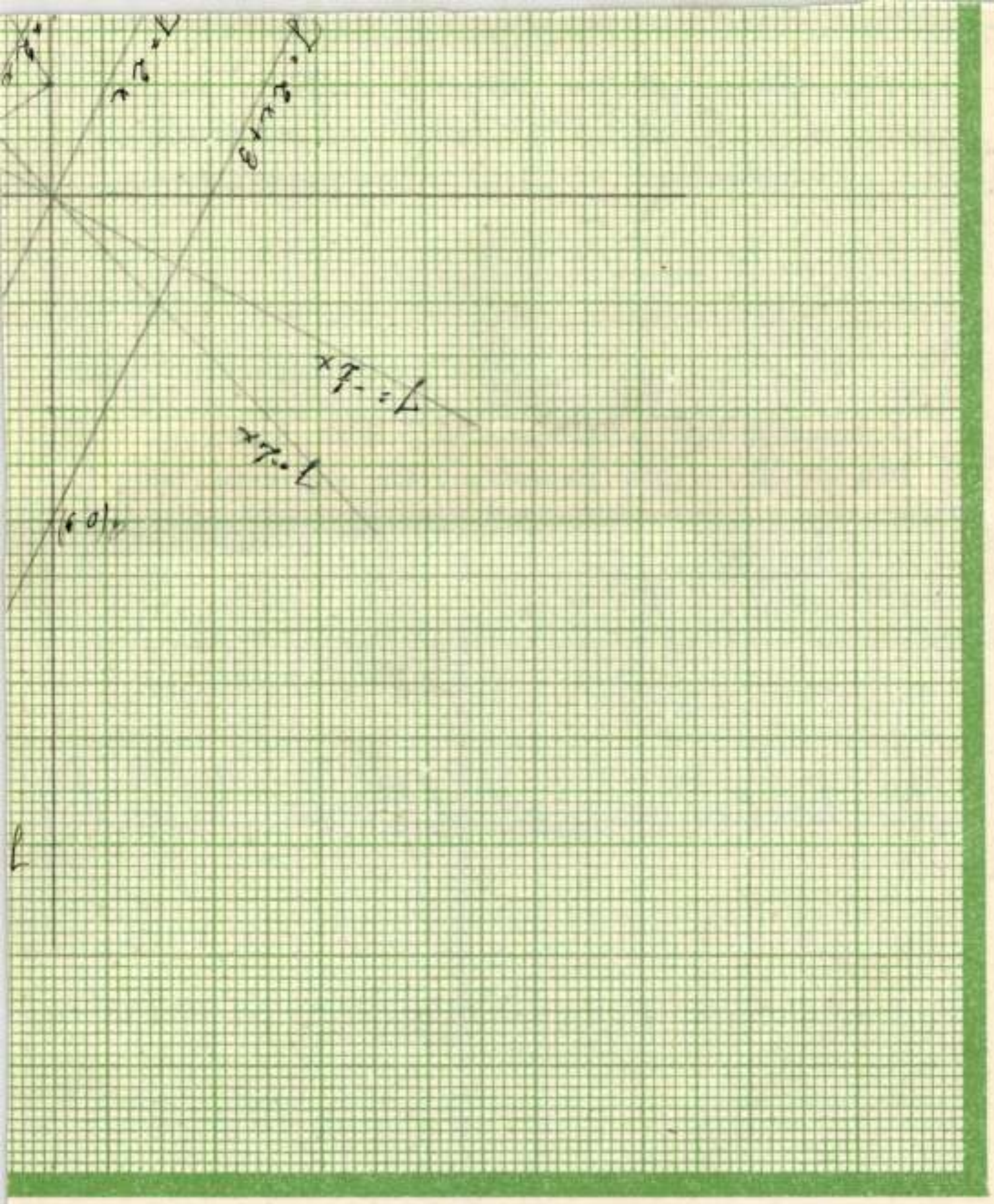
(6 0)

Szoldatits Ferenc

Szoldatits Ferenc. Irta Czakó Elemér. Vasárnapi Ujság szept. 8.

(1907.

(Művészet 1907. 352. l.)

Szoldatics Ferenc

Szoldatits bácsi. Írta Palombo. Alkotmány, júl. 26.

(1904.

(Művészet 1904. 350. l.

[illegible] indétvezetre való [illegible] [illegible]velésre neave dolgozata

Szoldatics Ferenc

Püspök nádasdi püspöki kastély melletti kápolnában fenti oltárkége.

Szö Pécs 118. l.

Szoldatics Ferenc

festette Rómában 1883-ban a jászberényi rk. főtemplom főoltárképét mely ~~Nagy Boldogasszonyt~~ Mária mennybemenetelét ábrázolja. 5 méter magas, 3 méter széles.

Bleńjászberény 6, 7. l.

SEMIE

UCHSBAU

Szoldatits Ferenc

Kép a milléniumra. *Hornig* Károly báró veszprémi püspök Rómában lakó hazánkfiánál, *Szoldatits* Ferencz egyházi festőnél, ki jelenleg vendége, a *milléniumra* egy nagyobb képet rendelt meg, mely *Magyarország patronáját* ábrázolja. A képet az ezredéves kiállitáson fogják kiállítani.

Ország-Világ

1894. 699 l

Szoldatics Ferenc

Vas. Ujs. 1879. 227 l.

A műcsarnokban érdekes arczkép látható: XIII. Leó pápáé, melyet *Szoldatics* Ferencz Rómában természet után festett. Tulajdonosa: Kaczvinszky Viktor jászói praelátus engedte át kiállitásra. Brozik festményét (V. László leánykérése) e hó 4-ikén már elszállitották. A műcsarnok látogatása most nem oly tömeges, mint volt, csakis a derültebb napok beállta óta van közönsége.

VADÁSZOK

Szoldatics Ferenc

Vas. Ujs. 1879. 12. l.

A pápa és egy magyar festő. A pápa hirét vevén, hogy *Szoldatics*, Rómában levő festő hazánkfia, az ő arczképét igen sikerülten lefesté, megnézte a képet, s kijelenté, hogy annak tökéletes kivitelére ülni fog Szoldaticsnak, sőt a képet a maga részére is megrendelte. Szoldatics az arczképet Kaczvinszky Viktor jászóvári premontrei plébános megrendelésére festette.

[illegible] Decsben [illegible], [illegible] szerzője [illegible] trónörökös. A mult nyáron a Dunán és alvidéken tett utját írja le. A könyv csak szűk körben van elterjedve, s könyvárusi forgalomba épen nem bocsáttatott, egy bécsi lapnak mégis sikerült hozzá férfni, s ez most [illegible] és mutatványokat közöl belőle. A könyv [illegible] ajánlással van ellátva. [illegible] a derék vadásznak [illegible]

Szoldatics Ferenc

Kiváló dísze még a templomnak *Szoldatics* két festménye a mellékoltárokon.

L. M. A (borsod-
merő) keresztéri templom
Vas. Ujs. 1899. 754. l.

SZOLDATICS Ferenc festő

Madonna-kép, 1854

Felsőörs, Prép.templom

~~Oltárkép, Veszprém, Püspöki palota, 1896~~

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 89.

~~115~~.

SZOLIDARITS Ferenc festő

1896 Veszprém, Püspöki palota oltárkép

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 116

Heim András 2252
Heißhaimer, Ludwig 524
Heitler László 1049 1494 1507 1607 1621, 2038, 2195, 2196, 2400, 2446, 2569, 2725, 2745
G.Heller Zsuzsa 2253
Heltai András 1412, 2270
Heltai Nándor 485
Hencze Tamás 2221
Henszlmann Imre 1292
Herbai Ágnes 1309
Herczeg Ibolya 2025, 2470, 2672
Herczeg István 2254
Herczeg János 2352
Herédi Gusztáv 2771
Herendi Miklós 1519
Herman Ottó 140
Hermann, Hans 524
Hermann István 62
Hermán Tibor 2619
Hernádi Gyula 2265
Hernádi Paula 2255
Herner János 418
Herpai Zoltán 2256
Hervai Katalin 2257
Hervay Ferenc 779, 790
Hevesi Lajos [Hevesi, Ludwig von] 121
Hévizi Piroska 2258
Hézső Ferenc 1919, 2259
Hidasi Lajos 1703
Hidvégi Violetta 1296
Hiller István 11
Himmler György 864
Hincz Gyula 63, 553, 2260
Hinsenkampné Reguly Katalin 2261

SZOLDATITS FErenc festő

KISS András: Az 1000 éves Kenese. Bp., Műszaki, 1990 85.p.

Táncsics u. - R.k. templom

1887

oznak, kik rész szerént
alatt értetődnek a Cont-
nes] Familiák a Csáktor-
horvátok jó gazdák. 722
ó, mindenféle őszi és ta-
ásuk után igen jól élnek
ju lovakat és sertvéseket

om, és többféle jó mate-
augustus 10-én szokott

ktornya után mind az ő
eriálékból épültt számos
sáktornyai Uradalomhoz
népesség számához ké-
gen romlott állapotban
között 13 Sidó vagyon,
ester és kereskedő embe-
Tisztje mindenkor lenni

szokott itt majus 3-án

A szarvas marhá
müek — a mezeje rón
lyen követses, réttyei
de szároz idővel tsak
lis földek és rétekből

Nagy Stefanecz.
filialissa a helység kit
bágyok — a mezeje r
rünek lehet itélni, a l
szarvasmarhát többet
jó időben még Varasd
őszi és tavaszi jószágo
mint az alsó Mura köz

Felső Vidovecz. E
R[ómai] C[atolikusok]
nyai uradalomhoz és f
a Nagy Stefánetzi mez
pen vetnek őszi, és ta
teszik szolgálattyokat,

Buzovecz. Csáktor
lek lakja — filialissa

Szoldatics Ferencz

festő

* 1820

† 1916

életr. l.

Művészet

1916. 32 l.

Somogy vármegye VI. 133.

Szoldatits Ferenc

vod

Czakó Elemér. Szoldatits Ferenc (Keppel) Vas. Nps. 1907. 36 n

Soldatics

írod

Erdős Rencé. Az ifjú Soldatics. Élet 1910 52 7 (Keppel)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

SZOLDATICS FERENC, festő

Maszlaghy az esztergomi képtár lajstromában emliti9 Szoldatics Ferenc/Rómában élő magyar festő/:Aquinoi Szt.Tamás c.képét.Ltsz.56.656.- 95.old. 26.jegyz

PROKOPNÉ STRNGL MARIANNA: A Keresztény Muzeum első évtizedei 89.old

Annales Strigonienses, Esztergom évlapjai, 1960 Bp. 1960

MDK

Szoldatits Ferenc

Szent Erzsébet-kép

Dr.Dénes Tibor: Árpádházi Szt.Erzsébet magy. ábrázolásainak... Képzőművészet, 1931, 83-88 l.

Szoldatics Ferenc (1

Művészet 1916. 32, 33. l.

A magyar festők nesztora, Szoldatits Ferenc, január 25-ikén meghalt kilencvenöt éves korában Rómában, ahol hosszú életének legtöbb esztendejét töltötte. Csak ritkán jött haza, akkor is rövid időre, még ritkábban küldötte valamely képét a Műcsarnokba. Ha jól emlékszünk, a millenáris kiállításon vendégszerepelt nálunk utoljára, két olajfestésű Madonna-képpel és egy Máriát és Jézust ábrázoló rajzzal. Budapesten legutóbb 1908-ban fordult meg; a magyar művészek új nemzedéke szíves szeretettel vette körül s mikor Szoldatits 1910-ben kilencvenéves lett, e látogatás megörökítésére Telcs Edével készíttettek plakettet s azt juttatták művészeink nesztorának.

Szoldatits Ferenc 1820 november 29-én született Vörösberényben. Húsz éves korában beiratkozott a bécsi képzőművészeti akadémiába. 1853-ban már Rómában van, ahova őt, mint kora annyi más ifjú festőjét, nemcsak a régi művészetek, hanem az akkor ott élt nemzetközi művésztársaság is vonzotta. Csendes, minden rázkódást félve kerülő kedélye aztán oda is kötötte Rómához s oda az ekkor virágzó nazarénus művésztársasághoz is. Kivált Overbeck vonzotta. Így lett ő nazarénussá, az egyetlen magyar nazarénus festővé.

Róma hiába mutogatta e művészeknek hatalmas íveit, remekbe faragott márványait. Michelangelo hiába festette a sixtusi kápolna menyezetfreskóit. Az erő e dacos jelei elől a

Szoldatics Ferenc 2

nazarénusok besurrantak a kolostor csöndes folyosóira, el a világtól, el a világ hiúságaitól. Gyengéd kedélyű embereknél ez akkor érthető volt. Az ész kultusza, a polgári forradalmak ijedelmei ellenszenvesek voltak nekik. Mária a kis Jézussal: e csöndes kép hivogatta őket. Keresték az áhítatot, sőt szinte kolostori formákba öltöztették életük rendjét, munkálkodásuk menetét. A nazarénusok modell nélkül dolgoztak, mert a realitást a legkevésbbé sem tudták volna megegyeztetni a művészi ideállal. Minden, ami technikára emlékeztet, megvetett dolog volt az ő szemükben. A mult művészetéből inkább a Rafael előtti korszakhoz simultak, mert abban nagyobb áhítatot, érzéssel teljesebb elmerülést láttak. Beato Angelico sokkal kedvesebb volt nekik, a 16-ik század bármely nagy mesterénél. De még Angelico is reálisabb, mint amilyenek ők voltak.

Ez a társaság hatott leginkább Szoldatitsra. Köztük leginkább Overbeck. Művei minden nagyobb zökkenés nélkül belesorolhatók a nazarénusok művei sorába. Rafaelt mégis szerette. Nem annyira nagy kompozicióit, bizonyára nem az Atheni iskolát avagy a Parnasszust. Másolta is Bécs, Budapest számára. Azonkívül nagy sor Madonna-képet s oltárképet festett. Már 1852-ben kiállította Bécsben a Madonnát a gyermek Jézussal. 1872-ben készítette a szihalmi oltárképet. Egy évvel rá, megint Bécsben, kiállította a Madonnát a Jézuskával és Szent Jánossal, ezzel együtt egy Szent Györgyöt.

Szoldatics Ferenc

A LEGSZEBB MAGYAR KÉPEK.

SZOLDATITS FERENC: MADONNA.

A XVIII. és XIX. század fordulóján a művészek Európaszerte a klasszicizmus árjába sodródtak. Ugyanakkor, amikor a természettudomány a legujabb kort kezdte megalapozni, az emberiség művészetért az ókorba fordult: nem annyira lényegért, mint inkább formákért. Franciaországban — Napoleon császárról — *empire*-nek nevezték ezt az irányt, egyebütt *klasszicizmus* a neve. Görögök és rómaiak jelentek meg a vásznakon; miniszereket és polgármestereket Cicerókként faragtak márványba; szalónok egyiptomi motivumokkal megrakott butorokkal népesültek be.

Egy-két évtizedig abszolut hatalommal uralkodott ez a modor, amelynek léleknélkülisége erős visszahatást váltott ki. A művészek menekülni akartak a kötött formáktól. Szabadok akartak lenni vagy legalább is az eddig tilos mezők virágaitól megihletődni. Igy fordultak ismét a középkor miszticizmusa felé és igy lépték át ismét ama csodavilág küszöbét, amelyet renaissance-nak nevezünk.

A felszabadult művészek meghatározott irány nélkül széledtek el e tarka világban. Mi váltotta fel mégis az empire-t? A *biedermeier*, szokták rá mondani. Csakhogy a *biedermeier* inkább életfelfogást jelent, semmint művészeti irányt. Különösen nehezen alkalmazható egybefogó elnevezésként a festőművészetre, amelynek a klasszicistákat követő korát a művészettörténelem *romantikus* festőknek adja oda.

Persze ezek a *romantikusok (romantisták, romanticisták)* is csak a klasszicizmustól való menekülésben voltak egységesek. Egyébként számos külön csoportra oszlottak. Különösen meg kell különböztetnünk a francia és a német romantikusokat. A franciák inkább voltak festők, a németek inkább költők. A franciák a szabadság hangoztatásával a szószoros értelmében vett olyan problémákat oldottak meg, amelyek már a diadalra került modern irányok harcosainak bizonyultak. Ők levegőt és szint akartak festeni. Velük ellentétben a németeket a belső tartalom, *a téma* foglalkoztatta. Ők nem az érzékekkel, hanem az érzelmekkel, *a lelkiséggel* törődtek. A művészettörténeti fejlődés a franciák törekvéseit és eredményeit értékeli többre, nem szabad azonban elismerésünket megtagadnunk a német romantikusoktól sem, akikkel szomszédságunk következtében, a multban több közösségünk volt.

Ez alkalommal a német romantikának az a csoportja érdekel bennünket, amely *nazarénusok* név alatt ismeretes. Főmestereik *Friedrich Overbeck* és *Joseph Führich* voltak. Művészetüket, amelynek főcélja a vallás szolgálata volt, Rómában fejlesztették ki, ahol „hitben és ájtatosságban kivántak megerősödni" és ugyanerre birni műveik által embertársaikat. Ezért kapták ők a *nazarénus* gunynevet, melyet később dicsőségre vittek és büszkén viseltek. Führich Rómából visszatért Bécsbe, ahol a képzőművészeti akadémián katedra várta. Számos jeles művész kapott itt oktatást tőle, többek közt egy magyar is: *Szoldatits Ferenc, az egyetlen magyar nazarénus festő*

Szoldatits: Aquinói Szent Tamás.

Szoldatits izig-vérig nazarénus festő volt. Ehhez tartozik végtelen szerénysége. Ezért hiányosak adataink is életéről. 1820 november 29-én született Vörösberényben. Első oktatását a festésben Szegeden egy *Ozoray* nevü paraszti piktortól nyerte. Ozoray zászlót, cimtáblát, arcképet festett; természetes felfogásával, a művészetnek régi, becsületes iparosszeretetével le tudta kötni tanitványait. A maga módja szerint naturalista volt: tanitványaitól is megkivánta a természet után való festést.

Szoldatits lelkében mindenesetre vitt valamit ettől az egyszerü embertől, amikor — sejthetőleg hosszu gyalogutazás után — 1840-ben beállitott Bécsbe *Führich* akadémiájára. A német mester nagyon megszerette a tehetséges és jámbor ifjut, akit megismerkedtetett többi nazarénus festőtársaival. Valamennyiöknek egy forrón óhajtott céljuk volt: Rómába jutni s ott szolgálni istent és művészetet. Igy került 1853-ban Szoldatits Rómába, a másik nagy nazarénus mesternek, *Overbecknek* társaságába.

Szoldatits: Szent György.

Ezek a mesterek azután elkerültek az örök városból; 1870 körül meg is haltak. A nazarénus festőművészet már csak mütörténelmi fejezet lett. Egy szerény művész maradt meg valamennyiből: a magyar Szoldatits Ferenc. Felette átviharzottak a politikai és művészeti események. Ő már festett, amikor Munkácsy megszületett és még mindig festett, amikor Munkácsyt megváltotta szenvedéseitől a halál. Azok közé a nazarénusok közé tartozott ő, akik a *Raffael előtti* művészet felkarolásával megelőzték az angol praeraffaelitákat; de ő még az angol praeraffaelitizmus lezajlását is megérte. Megérte az összes *izmusokat*, de ezekkel nem sokat törődött. Legfeljebb jóindulatulag mosolygott felettük, aminthogy nem is tehetett mást az az ember, akinek lelki jósága visszatükröződik képeiben.

Időnként hazalátogatott; ezt is olyan szerényen tette, hogy valahogyan ne gyanusithassák meg hangos Olymposratörtetéssel. 1910-ben *Nagy Sándor*, — akit bizonyos fokig lelki rokonának nevezhetünk — szép cikket irt róla *„Kedves jó Szoldatits bátyánk kilenczven éves!"* cimmel. — Ugyanekkor *Telts Ede* plakettet is mintázott róla...

Aztán ismét visszament szeretett Rómájába, ahol megbecsülték őt, mint szentek festőjét, oltárok ékesitőjét. Az egykori naturalizmust otthagyta Ozoray uramnál, Szegeden. Mindent fejből, jobban mondva lélekből festett. Elve az volt, hogy a naturalizmus csak akadálya az eszme kifejezésének, már pedig ez a művészet célja.

1916 februárjában érkezett az akkor ellenséges Olaszországból a hir, hogy Szoldatits bácsi meghalt. Akik ismerték, könnyel szemükben gondoltak e jó emberre, e becsületes festőre.

A Pesti Hirlap Vasárnapja 1932 aug. 20. 34. szám

SZOLDATITS FERENC (1835–1916): MADONNA.

A Szépművészeti Muzeumban.

2712

318

4. Szoldatits Ferenc:

(Sz. Velzprémben 1823. ... Jelenleg Romában működik)

Aquinói szt. Tamás.

E kép a szent életéből azt a jelenetet ábrázolja, midőn egyik maradandó becsű munkáját a felfeszített Jézusnak lábainál bemutatja ~~[illegible]~~ a feszületen ~~melyen~~ a Megváltó alakjás látjuk, kinek feje felett dicsfény lebeg s lágyéka fehér gyolcsfütja ~~[illegible]~~ körül ~~[illegible]~~. Előtte jobbra fordulva ~~térdel~~ a Domokosrend öltözetében térdel szent Tamás. Jobb kezében nyitott könyvet tart s Jézusra tekintve baljával mivére mutat, a melyet a Megváltó néz. Feje fölött dicskör látjuk, kevés haja ősz, bajusza s szakálla leberetvált. Mellén ostya ragyog s ~~[illegible]~~ a földön fehér és zöld kötésű könyvek hevernek ~~melyeknek~~ ~~metszése~~ fehér és piros metszéssel. A feszület tövében örökfény lobog, tábláján „I. N. R. I." betűk vannak s félkörívés védőpárkányán belül szentek képei körik le figyelmünket. Jellése ~~[illegible]~~ jobb a lépcső szélén: „Szoldatics Pinxit" lejebb „Roma"

I és arra Isten áldását esedezi. A mozaik kal ~~[illegible]~~ kirákott templomban jobbra, és arcélben ábrázolva

Ludtollat és arany metszetű, de piros fedelű

~~mely csaknem egészen~~

Vászon, méretei 90:67.5 cm.

~~Farkányi Béla hagyatéka~~

~~M. képt. 453. 460~~

~~Ug. 313. 318.~~

~~I: 4.~~

I: 42

96

273i

206.

23. Szoldatics Ferenc:

(Sz. Veszprémben 1823-ban. Jelenleg Rómában működik)

Szent György.

Elől szembe nézve áll a vértbe öltözött szent. Égfelé tekint, jobb kezét felemelve tartja, baljat keresztes pajzson nyugtatja, melynek közepén köralakban lánsnyelvek lobognak s bal ~~[illegible]~~ lábával a sárkány fején tipor jelenl ~~[illegible]~~ azon diadalnak, a melyet a Sátán ínszelkedési felett kivivott. Sisakja tarajos; szemöldöke, pelyhező bajusza s szakálla szöke; vértje aranydiszítésű s oldalán egyenes kardlóg keresztvassal. Balra Tpiros ruhába öltözve I Alexandra császárnő térdel és pálmát s kék szalaggal megkötött babérkoszorút nyújt az ifjú vitéznek. Fején nyílt koronát visel, haja szöke, fülbevalója hosszukás gyöngyfem s ruhájának betéte kék. Mögötte papirpáját látjuk s a földön koponyák és csontok hevernek. A háttér sziklás vidék tengerrel. Az égbolt derült s könnyen fechözött. Jelzése a sárkányon innen fekvő kövön SZOLDATICS ROMA.

Fegy kövön

I Diokleczián neje:

Vászon, méretei 107: 86 c/m.

~~Özv. Bartal Györgyné aj. 1873. I. 16.~~

~~M. képt. 299.~~

~~Ny 206.~~

~~I: 23.~~

133

I: 65.

2789

205

33. Szoldatics Ferenc:

(Sz. Csopakon 1835 Jelenleg Rómában működik.)

Mária a kis Jézussal.

Elől, balra fordulva látjuk a térdig ábrázolt Madonnát, ki mind a két kezével tartja a zöldteritővel letakart asztalra állított és hozzá simuló gyermeket. Mária fejét kissé lehajtja, palástja kék s szűk újjú ruhája piros; Jezus pedig jobbját áldásra emeli s testét ⊥ fehér gyolcs fedi, melyet anyja rózsaszinű szalaggal kötött le. ⊤ A zöldteritőn, melynek szélein fekete csik képez díszt, nyitott könyv fekszik két csattal. Közelőkben rózsák díszlenek. A középtérben kőfalakkal megerősített város köri le figyelmünket s a háttérben hegyek kéklenek. A égbolt az derült csak kevés fehér felhő boritja. Jelzése alól balra e szó alatt ROMA lefele olvasandó kezdő betűkkel: „SZOLDATITS."

⊥ ágyéka körül

⊤ Fejök fölött dics fény lebeg.

⊥ itt-ott

Vászon, méretei 108 : 86·5 cm.

~~Ozv. Bacsák Mihályné Barsal Mária ajándéka 1873. I. 16.~~

~~M. kept. 300.~~

~~Ujsza 205.~~

~~II : 33.~~

II : 113.

293.

2789

228

33. Szoldatics Ferencz.

(Sz. Csopakon 1835-ben. Jelenleg Rómában működik.)

Mária a kis Jézussal.

Előtt balra fordulva, látjuk térdig ábrázolt Madonnát, ki mind a két kezével tartja a zöld terítővel letakart asztalra állított és hozzá simuló gyermeket. ~~Mária~~ Fejét kissé lehajtja, palástja kék s szűk újjú ruhája piros. Jézus ~~pedig~~ jobbját áldásra emeli s testét lágyékig körül fehér gyolcs fedi, melyet anyja rózsaszinű szalaggal kötött le. Fejök fölött dicsfény lebeg. A zöld terítőn, melynek szélein fekete csik képez díszt, nyitott könyv fekszik két csattal. Közelökben rózsák diszlenek. A középtérben kőfalakkal megerősített város köti le figyelmünket. A háttérben hegyek kéklenek. A derült égboltot itt-ott csak kevés fehér felhő borítja. Jelzése alól balra e szó alatt »ROMA« lefelé olvasandó kezdő betűkkel: »SZOLDATITS.«

Vászon, méretei 108 : 86·5 cm.

1876: I. 6. — 1878: I. 12. — 1880: I. 12. — 1881: I. 12. — 1883: IV. 138. — 1884: IV. 143. — 1885: IV. 143. — 1886: IV. 143. — 1887: VIII. 308. — 1888: VIII. 308. — 1889: I. 20. — 1890: I. 20. — 1891: II. 113. — 1892: II. 113. — 1893: II. 145. — 1894: II. 32. — 1895: II. 32. — 1896: II. 33. — 1897: II. 33. — 1898: II. 33.

~~Özv. Bacsák Mihályné sz. Bartal Mária ajándéka 1873-ban.~~ — ~~Magy. Képt. 300. — Ltsza 205.~~

— 1900: II. 33. — 1901: II. 33. — 1903: II. 33. — 1904: II. 33. — 1905: II. 33.

— Magy. Képtár 300. — Uj lelt. száma 205. — 1905. átv. jegyz. 147. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1797. és a leltárban 2789. — Özv. Bacsák Mihályné, sz. Bartal Mária ajándéka 1873 január 16.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk 300.
Nyl. 205

Bacsák Mihályné sz. Bartal Mária 1873.

2731

23. Szoldatics Ferencz.

(Sz. Veszprémben 1823-ban. Jelenleg Rómában működik.)

Szent György.

Elől ~~szembe nézve~~ áll a vértbe öltözött szent, ki egfelé tekint, jobb kezét felemelde ~~tartja~~ és balját keresztes pajzson nyugtatja, melynek közepén köralakban lángnyelvek lobognak. Bal lábával a sárkány fején tipor, jeléül azon diadalnak, a melyet a Sátán incselkedései felett kivívott. Sisakja tarajos; szemöldöke, pelyhező bajusza s szakálla szőke; vértje aranydiszítésű s oldalán egyenes kard lóg keresztvassal. Balról egy kövön, piros ruhába öltözve, Diokleczián neje: Alexandra ~~császárnő~~ térdel és pálmát meg kék szalaggal átkötött babérkoszorút nyujt az ifjú vitéznek. ~~Fején~~ nyilt koronát visel, haja szőke, fülbevalója hosszukás gyöngyszem s ruhájának betéte kék. Mögötte paripáját látjuk. A földön koponyák és csontok hevernek. A háttér sziklás vidék tengerrel. Az égbolt derült s könynyen felhőzött. Jelzése a sárkányon innen fekvő kövön: »SZOLDATICS ROMA.«

194

A csáfkárné

Vászon, méretei 107 : 86 cm.

1876: I. 7. — 1878: I. 13. — 1880: I. 13. — 1881: I. 13. — 1883: IV. 139. — 1884: IV. 144. — 1885: IV. 144. — 1886: IV. 144. — 1887: VIII. 309. — 1888: VIII. 309. — 1889: I. 23. — 1890: I. 23. — 1891: I. 65. — 1892: I. 65. — 1893: I. 67. — 1894: I. 23. — 1895: I. 23. — 1896: I. 23. — 1897: I. 23. — 1898: I. 23.

~~Özv. Bartal Györgyné ajándéka 1873. — Magy. Képt. 299. — Ltsza 206.~~

— 1900: I. 23. — 1901: I. 23. — 1903: I. 23. — 1904: I. 23. — 1905: I. 23.

— Magy. Képtár 299. — Uj lelt. sz. 206. -- 1905. átv. jegyz. 67. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1719 és a leltárban 2731. — Özv. Bartal Györgyné, sz. Bacsák Vincenzia ajándéka 1873 január 16.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk. 299
Ujl. 206

Bartal Györgyné aj. 1873

67

2712

4. Szoldatics Ferencz.

(Sz. Veszprémben 1823-ban. Jelenleg Rómában müködik.)

Aquinói szt. Tamás.

E kép ~~a szent életéből~~ azt a jelenetet ábrázolja, midőn ~~egyik maradandó~~ a szent nagy becsű munkáját ~~a felfeszített~~ Jézusnak ~~lábainál~~ bemutatja és arra Isten áldását kéri. A mozaikkal kirakott templomban, jobbról a feszületen a Megváltó alakját látjuk, kinek feje felett dicsfény lebeg s lágyékát fehér gyolcs futja körül. Előtte jobbra fordulban térdel az ~~és~~ arczélben ábrázolta és a Domokos-rend öltözetében ~~térdel~~ vesélő szent Tamás, kijobb kezében ludtollat és aranymetszetű, de piros fedelű nyitott könyvet tart, Jézusra tekintve baljával művére mutat, a melyet a Megváltó néz. Feje fölött dicskör látszik, ~~kevés~~ haja ősz, bajusza s szakálla leberetvált. Mellén ostya ragyog. A földön fehér és zöld kötésü könyvek hevernek fehér és piros metszéssel. A feszület tövében örökfény lobog, tábláján »INRI« ~~betűk vannak~~ a felirat s félkörives védőpárkányán belül szentek képei kötik le figyelmünket. Jelzése jobbról a lépcső szélén: »*Szoldatics Pinxit*« és lejebb: »*Roma.*«

184

Vászon, méretei 90 : 67·5 cm.

1887: VIII. 305. — 1888: VIII. 305. — 1889: I. 16. — 1890: I. 16. — 1891: I. 43. — 1892: I. 43. — 1893: I. 48. — 1894: I. 4. — 1895: I. 4. — 1896: I. 4. — 1897: I. 4. — 1898: I. 4.

~~Tárkányi Béla hagyománya 1886. — Magy. Képt. 460. — Ltsza 318.~~

— 1900: I. 4. — 1901: I. 4. — 1903: I. 4. — 1904: I. 4. — 1905: I. 4.

— Magy. Képtár 460. — Uj lelt. sz. 318. — 1905. átv. jegyz. 48. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. n-ban 1700. és a leltárban 2712. — Tárkányi Béla hagyománya 1886 ápril havában.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk. 460
vgl 318

Tárkányi B. 1886.

48

2671

166

2. Rafaello Santi (da Urbino) után.

(Sz. Urbinóban 1483. április 7-én. † Rómában 1520. április 6-án.)

A Költészet.

A kép a Költészetet balra visszanéző és derékig látható nő alakjában ábrázolja szárnyakkal, és baljában öthuros lanttal. Fejét babér díszíti, szőke haja fölül koszorú és oldalt csiga alakjában ~~van leltárba~~ kötve le, szeme kék. Fehér ruháját derekán öv szorítja, puffasztott rövid újja középütt szalaggal ~~van leltárba~~ kötve le s a barna szegélyen a nyaknál, a párhuzamosan haladó két csík között, csillagok képeznek díszt. A háttér aranyozott mozaikutánzat.

Vászon, méretei 62·3 : 49·5 cm.

1891: Bej. 36. — 1892: Bej. 36. — 1893: Bej. 2. — 1894: Bej. 2. — 1895: Bej. 2. — 1896: Bej. 2. — 1897: Bej. 2. — 1898: Bej. 2.

A vaticani Camera della Segnaturában lévő eredeti után másolta *Szoldatics Ferencz* (sz. 1823.) — ~~Tárkányi Béla hagyománya 1886. — Magy. Képt. 448. — Utsa 306. — Dep. régi 5.~~

— 1900: Bej. 2. — 1901: Bej. 2. — 1903: Bej. 2. — 1904: Bej. 2. — 1905: Bej. 2.

— Magy. Képtár 448. — Uj lelt. sz. 306. — 1905. átv. jegyz. 2. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1656. és a leltárban 2671. — Tárkányi Béla hagyománya 1886 április havában.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Dep. régi 5. —

Mk 448
Dep. 5
Ujl. 306

Tarkányi Béla hag. 1886

Szoldatits Ferenc,festő

A Pécsi Modern Magyar Képtárban a nazarénus Szoldatits egy szép Madonna képpel szerepel.220.old

Romváry Ferenc: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve.1967.Pécs.1968

SZOLDATICS /SZOLDATITS/ Ferenc egri festő. Született Vörösberényben 1820 november 29-én, meghalt Rómában 1916 január 25-én. 1840-től a bécsi akadémián tanult, 1853-tól Rómában élt./Lyka.Thieme-Becker XXXII./ A szihalmi rk. templom főoltárának Mária mennybemenetelét ábrázoló képén jelzés: „F.SZOLDATICS PINXIT A.D.1871" /Voit.1956./ 1881-ben festi ki az egri főszékesegyház Mária kápolnáját.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

volt szerencsés korszaka az intézetnek. Egy évi virágzás után az intézet körül sajnálatos hanyatlás lőn tapasztalható, s a tervnélküli költekezések ismét válságba sodorták a pénzügyeket. Két évi provizorium követte e korszakot. Ekkor jöttek az u. n. hármas igazgatók, kik után *Ribáry* József miniszteri tanácsos vette át a közvetlen felügyeletet, ki *Szigligetit* alkalmazta, mint ideiglenes igazgatót. E provizoriumnak sikerült a kuszált pénzügyeket rendezni s egy ujabb igazgatási rendszerre való átmenetet előkészíteni.

Az összehivott ujabb enquete egy intendáns felügyelete alatt két szakigazgatóra javasolta bizni a drámai és operai szakok vezetését s e két szakma elválasztása akkor lőn hangoztatva elkerülhetetlen szükség gyanánt. E javaslat alapján nevezték ki báró *Podmaniczky* Frigyest intendánssá, *Szigligetit* drámai és közös adminisztrativ igazgatóvá, egyszersmind dramaturggá, Erkel Ferenczet pedig (utóbb *Richter* Jánost, majd *Erkel* Sándort) operai igazgatóvá.

Most kezdődött a nemzeti szinháznak uj korszaka s úgy anyagi, mint szellemi tekintetben vett ujabb virágzása. Nem lehet azonban eléggé sajnálni, hogy a népszinmű a nemzeti szinház repertoirjáról levétetvén, a műsor legvonzóbb s pénzügyileg is a legszebb eredményeket biztosító része, innen, a hol oly szép virágzásnak örvendett, kiszorittatott.

1878. január havában Szigligeti elhunyt s helyét a drámai igazgatásban és a dramaturgi széken *Paulay* Ede foglalta el.

1884. szeptember 27-én nyilt meg az uj operaház, melylyel a dalműnek a drámától elválasztása ténynyé vált.

Tizenegy évet töltött el báró *Podmaniczky* Frigyes a két műintézet élén, a midőn benyujtá lemondását. Helyére gróf *Keglevich* István neveztetett ki, a ki nagy ambicióval, de kevesebb tájékozottsággal kezdett hozzá különösen az operánál félmilliónál nagyobbra nőtt deficzit apasztásához. Működését nem kisérte siker s így ő nehány hét előtt lemondott s a két műintézet ujra a belügyminiszterium közvetetlen felügyelete alá került.

Beniczky Ferencz államtitkár bizatott meg a szinházak fő felügyeletével, mint kormánybiztos. Beniczky már hivatalos minőségben is tűzetesen foglalkozott e két műintézet ügyeivel s azok állapotáról és a bekövetkezett nehézségek okairól teljes tájékozottsággal bír s komoly szándéka és ambiciója a tapasztalt bajokon segiteni. Neje, Bajza Lenke, a jeles irónő, Bajza József leánya révén szellemi összeköttetésben is áll a szinpaddal s abból a programmból itélve, melylyel állását elfoglalá s a rokonszenves fogadtatásból következtetve, melylyel kinevezése úgy a közvetetlenül érdekelt műintézetek körében, mint a sajtóban találkozott, bizton merjük remélni, hogy ez ügynek szentelt fáradozását megérdemlett siker fogja koronázni.

A VILÁGLÁTOTT FIU.

ELBESZÉLÉS.

Irta: JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

A Terka néne után nyomban érkezett meg a rektram.

Maksa uram még a régi jó idők maradványa volt, a kinek a meggyőződésein Thun miniszter löblicher Schulrathjai semmit sem változtattak. Ő is a Peti csodájára jött ide. A rossz szemeit okolá, hogy mindgyárt első tekintetre nem ismert rá.

— A termetét csekélylem; az ábrázatát diffikultálom, hanem a ruhái tökéletesen azok. De hát az én szemeim rosszak, hiába! Régen szolgálnak már. Én is úgy vagyok már, mint az egyszeri palócz.

S azzal feltálalá a régi adomát, a miben a palócz azt mondja: «úgy elnéztem azt a *kulacsot*, azt gondoltam, hogy *sonka*, hát pedig *sajt*».

— Tessék egy pohárral ebbül a papramorgóbul! Legénykedék Klára asszony a kínálkozással.

— Köszönöm, nem iszom, — felelt Maksa uram. S ismét fölfrissitett egy nyugalmazott anekdotát: — mivelhogy nem veszi be a pálinkát a

TERKA NÉNE UTÁN NYOMBAN ÉRKEZETT MEG A REKTRAM.

természetem; — a doktor is megtiltotta: — aztán meg már ma nagyon sokat ittam belőle; — hanem azért ezzel az egy pohárral a Peti gyerek szerencsés hazaérkeztére. — De hát csakugyan te vagy a Csapó Peti?

— Hogyne volnék? Hát nem emlékezik rá rektram, mikor egyszer karácsonkor Bethlehemes gyerekek voltunk; s én azalatt, míg a pásztorok odabenn virgináltak, a kéményből elloptam a füstölt kolbászt?

— No már erről rád ismerek, te trifurczifer! — De szörnyűképen való módon megkissebbedtél te azóta, hogy innen elvivének. Akkor felnéztem rád, most meg a kását is megehetném a fejedről.

— Jajh! Édes rektram! Mikor a muszkák elfogtak, elvittek Szibériába. Ott mentem így összse. Hiszen rektram maga tanította, hogy a hideg összehúzza a testeket. De jó hogy ennyi is megmaradt belőlem.

— De nagyon megbarnult a fizimiskád; nem voltál te az előtt ilyen vasfazék színű.

— Hja! Édes rektram, mikor Szerecsenországban voltam, ott barnultam így meg, a hol még éjjel is süt a nap. De jó, hogy olyan fekete nem lettem, mint egy kéményseprő.

Rektramnak volt otthon az iskolában egy falra feszített mappája, a mire a legyek nagyon sok nem létező falu helyét csinálták oda; tudta, hogy Szibéria meg Szerecsenország egymással menynyire nincsenek határvillongásban.

— Hát aztán édes Peti öcsém, hogyan kerültél te le Szibériából Szerecsenországba?

— Hát hogyan? A föld alatt.

— A föld alatt? te! Hisz ez tiszta hazugság.

— Hazugság? Hát ezzel csak azt árulja el rektram, hogy soha sem szokott egyebet olvasni, mint a Hübner-históriát. Hát nem akadt a kezébe ez a nevezetes könyv, ni? a kiben leirja maga az a tudós, a kivel megtörtént, hogyan utazott ő a föld alatt száz napon keresztül. — Én is vele jártam.

Azzal előkereste a levetett rongyos tarisznyájából azt a sok kéz szennyétől megbarnult füzetkét, a melyben a tudós Verne Gyula gyönyörűségesen leírja ama nevezetes földalatti utazás történetét. Képek is vannak hozzá nagy számmal, a melyek a történet igaz voltát még jobban bebizonyítják.

A füzet előbb az asszonyok kezén járt keresztül.

— E bizony valósággal igy van! monda Terka néne.

— Ez itt a mi fiunk ni! mutogatá a képeken Klára asszony. Végre Maksa uramnak is kézbesitik a hiteles okiratot, a ki nem tudván annak megczáfolásába bocsátkozni, csak annyit mondott rá, nagy fejcsóválva, hogy:

— Még is hamis a német!

— Hiszen anglus volt!

— Akkor is hamis a német, ha anglus.

Ekkor aztán még a Petinek állt feljebb:

— Igy van ám az, rektram, mikor az ember elmaradt a világtól. Rektram még most is azt hiszi, hogy odalenn a föld alatt a pokol van. Nem parancsol ott már az ördög: kivették azt az anglusok árendába.

— Hát aztán mi történt veled, meg az utitársaiddal, mikor a föld alul kibukkantatok Szerecsenországban?

— Biz a czimboráimat mind megették a vad emberek, mert azoknál ez a szokás; de én nagyon megtetszettem a szerecsenkirály leányának: azt hozzám adták feleségül.

— No né! Álmélkodék Klára asszony, — a mi fiunknak királyleány lett a felesége!

— Az ám, — folytatá a Peti, a harmadik darab szalonnát gyűrve a két pofájába. — Huszonkét gyerekünk lett a boldog házasságból. Tizenhárom princz, és kilencz princzesz.

— Huszonkét gyerek? te Peti! Kilencz esztendő alatt! Számítá utána a rektor.

— Hja! hosszabbak ám ott az esztendők, mint itt. Tetszik tudni: a meleg mindent kitágit.

— Az tudva vagyon.

Ismét Terka néne kezdett a kikérdezéshez.

— Hát aztán jó dolgod volt-e ott Szerecsenországban?

— Akárcsak a paradicsomban. Gyalog soha sem jártam; csak mindig struczmadáron lovagoltam.

— Hát aztán mért hagytad el ezt a jó helyedet mégis?

— Nagyon meguntam a sok kolibri-mája, a mivel traktáltak. Aztán meg ott az a szokás van, hogy mikor az embernek egy fia születik, annak a nevét feltátoválják az apának a bőrére, hogy el ne felejtse.

Ezt mondva, felgyűrte a legény mind a két karjával a lobogós ingujját, kimutatva a meztelen karjait. Azokon csakugyan voltak mindenféle ákombákok kék és veres pontokkal tátoválva.

A két asszony a kezeit csapta össze bámulatában. No már ilyesmire csakugyan nem lehet másutt szert tenni, mint Szerecsenországban.

— Utoljára aztán elkáromítottam magamat: de biz én nem hagyok a bőrömbül kalendáriumot csinálni! Megszököm! — Tettem volna én azt már hamarább is: csakhogy Szerecsenországban soha sincs éjszaka. Ott mindig süt a nap. Hanem egyszer aztán jött egy napfogyatko-

zás. Akkor olyan sötét lett, hogy a szerecsenek mind megvakultak. Én is hirtelen felhasználtam a jó alkalmat, felkaptam a struczmadár csődörömre, s egy vágtatással áthajtottam Európába.

De már ez vastag tréfa volt Maksa uramnak.

— Hát a földközi tenger mit vétett, édes öcsém?

Ezzel is csak a Petinek adott újabban szarvakat.

— Igy van ám az, rektram, mikor az ember teljes világ-életében ki nem megy Bozonkárul. Hát nem hallotta hírét, hogy a legujabb időkben a híres Lesseps a Szuezi csatorna által összekötötte a két világrészt egymással? Hát azon jöttem keresztül.

Maksa uram csakugyan hallott már valamit a Szuezi csatornárul; de ilyen alaposan még meg nem magyarázták neki, hogy az tulajdonképen nem a száraz földet, hanem a tengert metszi keresztül.

— Hát aztán hová kerültél?

— A legközelebb eső országba, Franciaországba. De ott nem volt maradásom; mert ott már olyan sok az ember, hogy felének nappal aludni kell, s csak éjszaka jöhetnek elő, mert különben nem lehetne járni az utczákon. Innen hát nagy hamar átvándoroltam Anglusországba.

«No megállj! Itt megcsíplek!» mondá magában Maksa uram. S aztán fennhangon azt kérdé:

— Miféle alkalmatossággal mentél át Frankhonból Angolhonba, Peti öcsém?

— Hát mifélével? A magam két fakójával.

— Micsoda? Gyalog? te! A calais-i csatornán keresztül. Nem vagy te szent Kristóf, a ki gyalog gázolta át a Verestengert.

— Ejnye de jó, hogy ezt is megtakarítottam! mondá Peti. — Különben még én maradnék benne a hazugságban. Hát nem tudja rektram, hogy a franczia nagy csatorna alatt már alagút van építve?

S azzal előhúzta a tárczájából azt a valamelyik képes ujságból kivágott képes leírását a La-Manche csatornát átszelni készülő merész tervnek, mely szerint egy Calaistól Doverig nyúló tunnel a kontinenst a szigetországgal gyalog sorban összekötné.

Maksa uram minden újabb támadásnál nagyobb-nagyobb kudarczokat vallott.

Végre, hogy tökéletes legyen a számadás: Petinek még Amerikába is át kellett utazni.

— No de ide már csak gőzhajón utaztál?

— Nem! Mert én oda a *tengeri kigyón* utaztam.

— Tengeri kigyón! kiálta fel Maksa uram, végig ütve a törökmegyfa-pipaszárával az asztalon. De már azt csakugyan *megeszem!*

— Hát itt van. Egye meg rektram!

S e szóval a harmadik igazolványt is előkotorászat valahonnan a szalonnarakások közül a világlátott fiú, a melyen a tengeri óriáskigyó a maga rémséges valóságában volt leábrázolva, kisérve a vele találkozott hajóskapitányok hiteles bizonyítványaitól.

— S mikor szokott a tengeri kigyó *közlekedni?*

SZENT ISTVÁN A BOLDOGSÁGOS SZŰZ ELŐTT. Szoldatics Ferencz festménye.

MAGYAR FŐRANGU HÖLGYEK AJÁNDÉKA A PÁPÁNAK.

— Minden esztendőben, a mikor a *kovászos uborka* érik.

Félbeszakítá az examinálást az udvarra becsörömpölő szekérnek zörgése. Csapó Márton uram szava volt odakinn hallható: az érkezett haza a szalontai vásárból.

A felesége eléje sietett; azonban a gazda már nyitotta az ajtót s visszafelé tolta az asszonyt, mintha nem akarná, hogy kimenjen a pitvarba.

— Megjött a Peti fiunk! sikongatá örömmel az érkező fülébe a jó Klára asszony.

— Megjött? (Márton gazdának erre a szóra egy kicsit édeskés lett az arcza, azután egy kicsit savanykás, végtére egy kicsit keserkés.)

Édeskés lett, mikor a felesége nagy örömét meglátta, de savanyú lett, mikor a neki bemutatott ficzkót eléje prezentálták.

— Micsoda? Hát ez akar az én Peti fiam lenni? Ez a *ragyabunkó!*

(Folyt. köv.

MAGYAR FŐRANGÚ HÖLGYEK AJANDÉKA A PÁPÁNAK.

Szoldatics Ferencz festménye.

Magyarország sohasem volt hierarchikus állam, sőt függetlenségéért, és pedig mindig a hazafias főpapok közreműködésével, síkra szállott még a szentszékkel szemben is, mely azt gyakorta kényszerült csorbítatlanul elismerni. A szentszék, mely az első magyar királynak a koronát adta, a régi királyválasztásoknál igyekezett befolyását és vélt jogait érvényesíteni; de mindannyiszor sikertelenül, mert mindig az államalkotó szabad nemzet akarata jutott kifejezésre. Mégis közjogunk tele van tiszta vallásos institucziókkal, a mi csak azt bizonyítja, hogy a régi magyar államéletet mennyire áthatotta a vallásos érzület, mely a törvényhozók tekintetét az egyház felé irányítá. A magyar történeti hagyomány pedig kimeríthetetlen a vallásos emlékekben. Legrégibb írott nyelvemlékeink is vallásos tárgyuak, ezen kivül ott van a sok vallásos legenda, mely szóhagyományképen maradt fenn az utódokra és csak később dolgoztatott fel a költők által.

Különösen a Mária-kultusz volt uralgó nemzetünkben. Az isten anyjának «Boldog-Asszony» elnevezése magyaros speczialitás, az «asszonyunk» kifejezés alatt különösen a régi nyelvjárásban urnőt értünk. Innét a régi könyvekben előforduló «Regina Hungarorum», «Patrona Regni Hungariae» elnevezések, melyek a Szűz-Máriára vonatkoznak. A hagyomány szerint Szent-István halálos ágyán a Boldog-Asszonynak ajánlotta föl koronáját és nemzetét, a Mária képével disz-í tett zászlók alatt harczoltak őseink a karddal, melyre bojt helyett rózsa-fűzért (olvasó) kötöttek, s Mária neve volt a harczi riadójuk. Az erczpénzekre a Boldog-Asszony képét verették, innét a «Máriás-tallér», «Máriás-huszas» elnevezés. De még maig, a modern állami életben is fennmaradt a Mária-kultusz. A Boldog-Asszony ünnepein törvényszünet van s a hatóságok úgy ülik meg, mint a vasárnapokat.

A magyar főrangu hölgyek, kik oly nagy buzgóságot fejtettek ki hazánkban a pápai jubileum alkalmával, ajándéktárgyaik megválasztásánál is hivek maradtak a magyarok hagyományos vallásos érzületéhez, a Boldog-Asszony tiszteletéhez. Ebből merítették eszméjüket, melyet

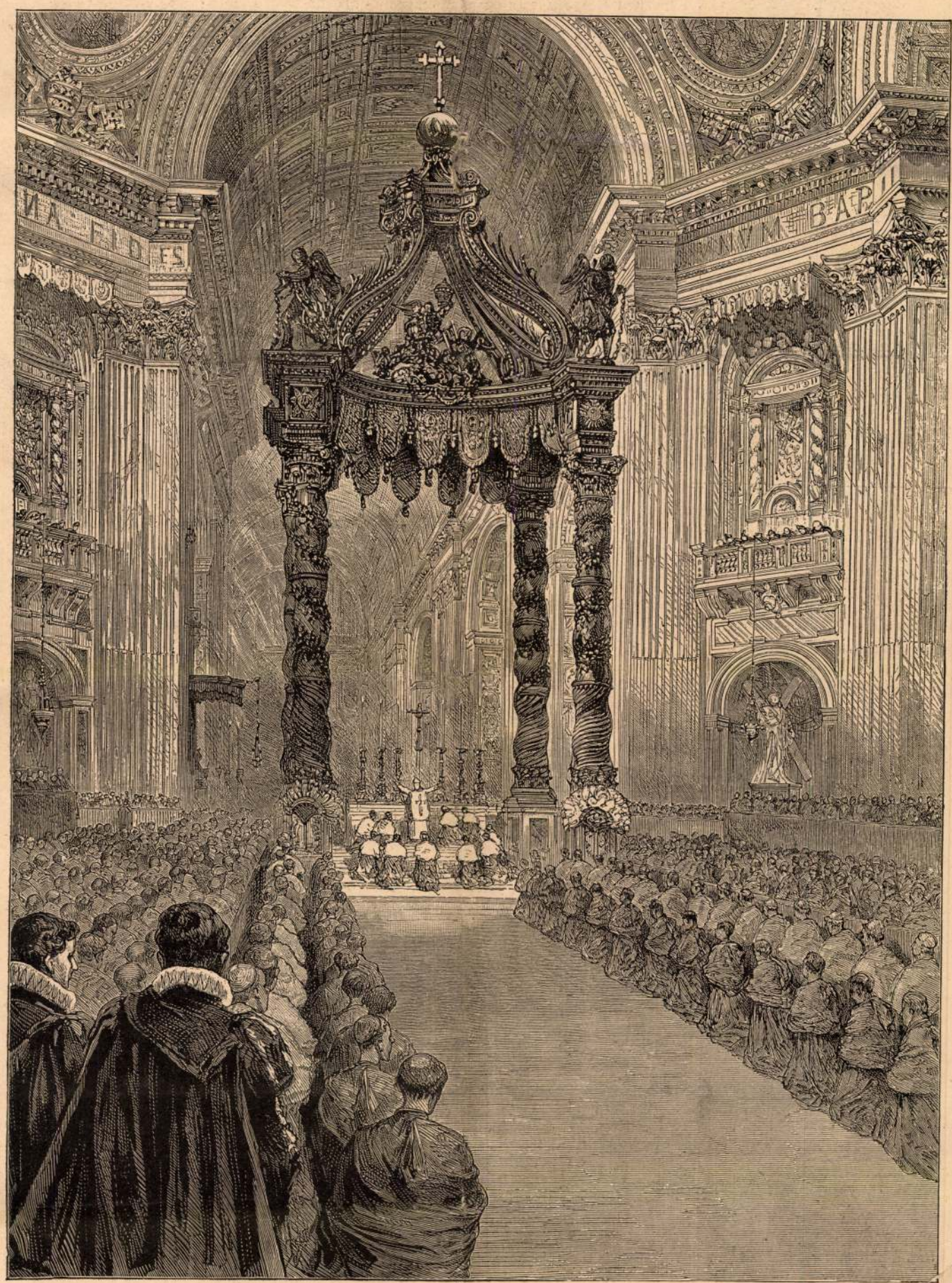

XIII. LEO PÁPA JUBILEUMA. — A PÁPA MISÉJE A RÓMAI SZENT-PÉTER TEMPLOMBAN UJ-ÉV NAPJÁN.

Szoldatics Ferencz Rómában élő hazánkfiának ecsete testesített meg. Szoldatics specziális vallásos festő és minden izében magyar. Keveset hallat magáról, életmódja, működése nagyon hasonlít a régi kolostorok művészeiéhez. Művein Olaszország, Amerika, főképen Anglia műbarátai, ujabban a magyar főpapok osztozkodnak. Felfogása a középkori román-stilra vall, de alakjai, csoportosítása, szinvegyítése annyira elevenek, hogy e tekintetben bármely realistával versenyez. Ihlettel dolgozik, azért festményei valamely vallásos költemény benyomását teszik ránk s mint egy műértő megjegyzé: «még a közömbös embert is vallásos érzelemre buzdítják.»

A most bemutatott képet már nagy részben elkészítette, midőn a magyar főrangu hölgyek magyar és vallásos tárgyu festményt kivántak tőle, a mit a pápának ajándékozzanak. Szoldatics bemutatta a vázlatot, melyet minden szó nélkül elfogadtak, mivel a főrangu hölgyek szándékának mindenben megfelelt. Rövid három hó alatt a nagy szabásu kép be lőn fejezve és most a vatikáni kiallításon Rómában látható. Nagysága megfelel egy oltárképnek. A boldogságos Szűzet ábrázolja karján isteni gyermekével. Feje fölött két angyal tartja a mennyország királynéjának diadémját. A trón előtt a koronáját felajánló István király térdel, balján Imre herezeg áll, kezében liliommal. A képen még vasfegyverzetében szt. László és magyarországi szt. Erzsébet (ölében rózsákkal) alakjai láthatók. A szűz anya arczának ábrázolása Szoldatics legsikerültebb alkotása. A pápa rendkivüli örömmel fogadta a magyar förangu hölgyek ez ajándékát és elragadtatással beszélt a képről, mely a kiállitás után a vatikáni képtárban fog őriztetni.

DOLENECZ JÓZSEF.

AZ ÉLET ÁLMAI.

Nem mondok én le rólatok, nagy álmok;
Csalódás meg nem törhet engemet!
Vészben, viharban én bátran megállok,
A míg ti lengtek életem felett.
Talán a vakmerő czélt ki se vívom,
És jeltelen, kopár lesz majd a sírom,
A meddő lét homokja eltemet;
De álmaim, míg érezek, lehellek,
Erőt ti adtok küzködő szivemnek,
Ti ringatjátok szálló lelkemet!

És vajjon álmok nélkül mit is érne
E földi vándorlás kopár uton?
Silány az élet mindennapi bére,
Ezért a pályát én nem is futom!
Ábrándok, eszmék szivárványos álma,
Csak téged űzlek, soha meg nem állva;
Mindegy, elérlek-é vagy elbukom:
Tied a vérem kínban és nyomorban;
Zokogva, elhagyatva, letaroltan, —
Mesés világ, teríolad álmodom!

A szerelemnek első gyönyörében
Eloszlott rég az ideál köde;
De álmaimban most is ép az éden,
S oly tiszta, fönséges, csodás, üde!
Barátaim megmartak s marni fognak,
S én a sebet virággal takarom csak,
Mit lelkemen baráti kéz üte.
Szülőföldemtől százszor elszakadtam,
Hazátlanul mégis gyermek maradtam
S feslik szivemben a honvágy rügye!

S a költészetnek bűbájos regéi
Fülembe most is tisztán csengenek!
Kasztal vizét önzés kufárja méri,
Hívság piacza lett a szent berek, —
S én a forráshoz ihlettel közelgek,
Körülfoly illatos, lágy rózsa-felleg,
S a lant zenéjétől lelkem remeg:
Szentségtörő zaj, szennyes utcza-lárma
Meg nem riaszt, múzsám jöttére várva, —
Védnek a láthatatlan szellemek!

Óh boldog az, kinek az élet: álom,
Nem érez önmagában Zaharát,
Város ködében csüng napfényes tájon
És zárt falak közt végtelenbe lát!
Nem fáj szemének a sötét valóság,
Tövisei álmában csupa rózsák,
S még szenvedése is csak üdvöt ád;
Lehet az ember aljas, rideg, álnok:
Őt a mulandó létből édes álmok
Ringatják az örökéletbe át.

RUDNYÁNSZKY GYULA.

AZ OROSZ ZENE.

Páris, 1888. január 12.

Egy bekövetkezhető, hazánkat is fenyegető háború előestején az önvédelem czéljából eszközlött rendszabályokon kívül szükséges minél alaposabban ismerkedni meg leendő ellenfelünkkel is. A haderejét, pénzügyi, népességi viszonyait, iparát és kereskedelmét tárgyaló statisztikai adatok áttanulmányozása e részben nagy segítségünkre szolgálhat; de teljes felvilágositást még sem nyujt, mert hátramarad annak kérdése, hogy az így, anyagilag pontosan meghatározott államtestet mily szellem lengi át?

Felelet erre nemcsak politikai fejlettségének számbavételéből nyerhető; kutatásainkban vezérfonalképen használhatjuk mind azon szellem-nyilvánulásokat, minők az irodalom, a szépművészetek, — melyekben egy nemzet géniusza legleplezetlenebbül áll elénk. Hogy ily szempontból az autokrata czárnak czenzorokkal telt birodalmában a zene kinálkozik legőszintébb vallomások tételére, senki sem fogja kétségbe vonni; benne egy századokon át sanyargatott nép minden bűja, minden vágya szabad kifolyást engedhetett meg magának; vele a szolgaságban görnyedő nemzet kifejezést adhatott gyógyithatatlan kétségbeesésének, mely végre szükségkép a nihilizmusba vezette.

Az első benyomás tehát, melyet az orosz zene a hallgatóra tesz, sötét, csüggesztő. Csak az a körülmény enyhíti némileg, hogy előadói czigány nők, telhetőleg czifra öltözetben, kik a gitár vagy koboz mellett énekelt bánatos danák végén tánczra kelnek: oly félbeszakítás, mely a figyelmet természetesen a zene teréről elzavarni igyekszik s a szomorúsághoz érzéki elemet vegyít. Ha e két tényező mellé még a vakbuzgóságból származó rajongás, az önmegadás szülte megnyugvás áradozásait csatoljuk, elősoroltuk mind azon forrásokat, melyekből az orosz zene ered s túlnyomólag táplálkozik.

Két megnyugtató következtetést vonhat már itt a magyar ember, t. i. hogy az orosz a legeszményibb elvezetekben sem feledkezik meg az anyagiakról, mi lélektani gyengeség, s hogy a hangszer nála ritka dolog; ez meg a polgárosultságban elmaradásának tanujele. Teljes vonónégyesből, klarinetből, czimbalomból álló férficzigánybandáink ellenben azon erkölcsi és nemzetgazdászati fölény mellett bizonyitanak, melynél fogva társadalmunk a kétértelmü mulatozásokat soha sem rendszeresítette, a hangszerek, húrok, vonók iránti szükségletek pedig nálunk mindig könnyen voltak fedezhetők.

De valójában a hangszereknek orosz földön nem is igen lehetett volna keletük, miután orosz értelemben vett orosz hangszeres zene, annak megfelelő, melyet mi «klasszikus magyar», hallgató nóta neve alatt ismerünk, — nem létezik. Ugyanis honnan vették eredetüket az utóbbiak? A tizenhatodik században uralgó lant-irodalomból, mely akkor oly szerepet játszott a művelt világban, mint minőt ma a zongoráé játszik, s melyet hirneves magyar lantosok: Bakfark, Tinódy nem egy becses művel gazdagítottak. Tekintélyes az ő idejökbeli, *tabulaturákon* kiadott magyar zene-darabok száma, melyek az összhangzattan és az ellenpont tekintetében kétségbevonhatlanúl az egykorú hasonló művek színvonalán állnak. Homály még csak azt az időszakot fedi — körülbelől a tizenhetedik századot, — melyben a hagyomány a lantosok kezéből a czigányokéba hanyatlott. Nem tudjuk, hogy mi módon ment végbe az átmenet? Megtörténtére azonban czáfolhatatlanul vall Lavotta, Csermák, Bihari szerzeményeinek lant-irályu jellege.

Az orosz birodalom pedig épen ez alatt vívta végleges megalakulásának leghevesebb tusáit. Lázongó knézek és streliczek vérével vakolt alapjából ekkor emelkedett ki a megdöbbenő világ elé a mostani Szent-Oroszország óriási terjedelmű alkotványa. Környékéről a múzsákat azonban nemcsak a folytonos fegyverzaj, láncz-csörgés riasztotta el; száműzve onnan különösen azon ellenszenv következtében voltak, melylyel az oroszok, vallásuknál fogva, minden nyugatról jövő szellemi áramlatot, mint a katholiczizmus által befolyásoltat fogadtak.

És e körülmény fejlődésükre nézve nemcsak zenészeti szempontból, de a legnagyobb általánosságban is véghetlen káros behatást gyakorolt. Ezért esik ki oly nagy hátrányukra a köztük és köztünk húzott párvonal. Míg mi alig letelepedett jövevény létünkre résztvettünk mindazon mozgalmakban, melyek az európai népcsaládot foglalkoztatták: a keresztes háborúkban, a reformációban, a római császárok választásában, Olaszország sorsának intézésében; míg mi a latin nyelv segélyével a tudományok, művészetek fejlődésének minden mozzanatáról számot adhattunk magunknak, bár bennünket nyelvünk, fajunk örökös elszigeteltségre látszott kárhoztatni: addig a gyanakvó moszkvai kényurak indo-germán eredetű alattvalói a nevezetesebb politikai eseményekről, szellemi vívmányokról csak annyi tudomást vehettek, menynyi hozzájuk vándor nyugoti kereskedők révén juthatott.

Katalin czárnő, az éjszaki Szemiramis uralkodása alatt a barbarizmus e sötét századai után még egyszer a Voltaire, Diderot-féle filozófiai irány hatalmasodott el Oroszországban, megzavarva az ily fűszerezett szellemi táplálékokhoz nem szokott ázsiai agyvelőket. Innen azon rendszertelen tudományosság, felületes műveltség, mely az orosz népet a modern világ vezéreszméinek átértésére képtelenné teszi, s melynek következtében a fokozatos, természetes haladás lehetősége a Néva partjain mindig csak panszláv ábrándnak marad.

És az éretlen túlérettség kinyomatát magán is hordja az orosz zeneszerzők szerzeményeinek minden lapja. Szünet nélkül sorakozik ott a legegyügyübb naivság a legkeresettebb fogások mellé; rajta a különböző zeneiskolák irályai gyorsan és összefüggéstelenül váltakoznak, bihetőleg leginkább azért, hogy az eredetinek hiányát palástolják. Egy ilyennek megteremtése több alaposságot, logikát, tervszerű eljárást igényel, mint mennyivel a hagyományokra nem támaszkodható orosz zeneszerzők rendelkeznek.

Legerősebb oldaluk az utánzat. Például nincs, ki Beethoven irmodorát nagyobb szerencsével sajátitotta volna el, mint Glinka Mihály (szül. 1804. Novoszpaszkban, megh. 1857. Berlinben.) «*Az életet a czárért*» czimű öt felvonásos dalművének némely részletei a nagy bécsi mester tollából látszanak folyni. Van benne azonban Rossini-ra, Bellini-re emlékeztető néhány együttes és magándal is, melyeket az olasz zenéért esengő akkori udvari körök kiengesztelése czéljából szerzett bizonyosan. Mindazáltal ennyi engedmény sem volt elég a pétervári zenész-körök ármányaival szemben; s a mű nem is igen adatott volna elő, ha Miklós czár nem teszi magáévá szinrehozatalának kérdését. Fölösleges tán mondani, hogy pártfogására nem zenei értékénél fogva méltatta, hanem mert szövege egyrészt az orosz paraszt dinasztikus fanatizmusát festi, ki czárjáért lelkesülve megy a biztos halál elé, másrészt pedig a lengyelekkel oly visszataszitó szerepet játszat, hogy a hallgató hajlandóvá válik a varsói vérengzéseket egyszerű megtorlásnak tekinteni.

Megjegyzést érdemel e dalmű azért is, hogy benne a jellemfestés azon módjával találkozunk, sok idővel Wagner Rikhárd fellépése előtt, melynek feltalálását közönségesen neki szokás tulajdonítni. Ugyanis valahányszor egy jelenetben lengyelek fordulnak elő, mindig *Polonaise*-t — lengyel tánczot — kezd játszani a zenekar. Ezzel az orosz zenész tán a lengyelek iránti megvetésének kivánt kifejezést adni, kik szerinte csak mulatságra gondolnak. Különösen nevetséges, hogy még akkor is *Polonaise* járja, midőn a czár e pogány ellenségei, Szusszanius által tévútra vezetve, éjnek idején, hózivatarban, elvesztükről győződnek meg. Ha csak a táncz itt azt nem jelenti, hogy fázó lábaikat akarják megmelegítni!

Glinka mellett meg kell emlitenünk *Bortnianszkij*-t, a legjobb orosz egyházi zeneszerzőt, *Lvov*-ot az orosz nép-hymnusz szerzőjét, *Szerov*-ot, *Asantcsevszkij*-t, s ezzel elősoroltuk a már nem élők közül a legjelesebbeket. *Csajkovszki* és *Cui* kortársaink, s miután a jövő zenéjét utánozzák, nagy hírre tettek szert. *Rubinstein* Antal, a nagy zongorajátszó, visszaélvén tehetségének rendkívüli termékenységével, nevét

Szoldatics Ferenc

FESTŐ

ÍRTA:
DR. BIRÓ BÉLA

helyén. Mély hit, szivből jövő vallásosság jellemezte e kör tagjait, műveikben az olasz korai renaissance-festőket követték, képeik tiszta, derüs szinezésüek és bizonyos finom rajzszerüség jellemzi őket. Ezeket az elveket mindenben magáévá tette az ifju Szoldatics és igy nazarénus festővé lett, még mielőtt Rómát látta volna. Küzdelmes bécsi évek után végre össze tudott gyüjteni annyit, hogy kijuthatott az akkori művészet Mekkájába, Rómába.

1853-ban érkezett az Örök Városba, 33 éves korában — és ott is maradt hatvanhárom esztendeig, hogy hosszu élete multával porladó teste is Rómáé maradjon. Ajánlólevelekkel felszerelve jelentkezett az akkori osztrák nagykövetnél és műtermet kapott a Palazzo Veneziában, ahol rövid megszakitásokkal élete végéig dolgozott. Bécsben kialakitott stilusától nem tért el többé. Mindvégig megmaradt a vallásos festészetnél s akinek a szó legnemesebb értelmében vett vallásos képre volt szüksége, az megtalálta a műtermét.

Megrendelői közt szerepel a volt monarchia és Németország egész főpapsága és katolikus arisztokráciája, de Angliából is sok megrendelést kapott, sőt még Ausztráliába is került képe. Nem adta olcsón a képeit, de megrendelői szivesen fizették értük a magas árakat, mert a naturalista-impresszionista világ diadalának évtizedeiben ő volt az egyetlen, akit nem ragadtak magukkal az uj áramlatok, hanem megmaradt az aprólékos, gondos kivitelezés mellett és témáiban nemcsak optikai problémát látott, hanem — mint minden idők minden nagy művésze — egész lelkét öntötte beléjük. Ezt ösztönszerüleg megérezték megrendelői és nagyrabecsülték művészetét, amelyet agyonhallgatott az izmusok korának egyoldalu kritikája.

Jelentősége épp ebben van. Kivételesen hosszu élete folyamán a mi korunkba átmentette a mult század harmincas éveinek nazarén művészetét és a legujabb magyar egyházi festő-generáció ott kezdte el, ahol ő abbahagyta. Művészete tehát mintegy hid a naturalista-impresszionista áradat fölött a mai, ismét lelket kereső művészethez.

Rómában tehát jobbra fordult anyagi helyzete. 1867-ben megnősült, feleségül vette egy Rómában élő német festő leányát, testben-lélekben tisztán, 47 éves korában. Boldog házasságukban nyolc gyermekük született, akik közül öt ma is él. Legidősebb fia, Giorgio, jónevü festő Rómában, Giuseppe ügyvéd, Ida apáca, Mária pedig most is ott lakik a régi lakásban, a Via della Purificazione egyik sivár bérházában anyjával, Szoldaticsnak még élő özvegyével együtt. Magyarul egyikük sem tud, csak a legidősebb két fiu emlékszik még néhány magyar szóra abból az időből, amikor apjuk évenkinti hazajövetele alkalmával hol egyiküket, hol másikukat magával hozta.

Mert Szoldatics Ferenc hatvanhároméves római élete alatt sem szünt meg magyarnak lenni. Ha csak tehette, hazalátogatott és élénk kapcsolatot tartott fenn honfitársaival. Meleg barátság füzte a nemesszivü egri kanonokhoz, Tárkányi Bálához s a ma élők közt is több barátja van még, köztük első dr. Horváth Győző kalocsai püspök, aki sok becses életrajzi adatot gyüjtött össze a mesterről.

Aki Rómában járt és ellátogatott a pátriárcha-fejü öreg festőhöz, az honfitársi meleg fogadtatásban részesült s bizony a honfitársak alaposan ki is használták a mestert, ha Rómába készültek. Özönével kapta késő öregkorában is a

Szoldatics Ferenc

TOLSÓ NAZARÉN

usz éve, 1916 január 25-én halt
nában egy kilencvenhat éves
gyar festő. Körösörül lángban
ilág, szerte a földön dult a világ-
százezrével hullottak el fiatal,
férfiak, — ki vett akkor tudo-
y aggastyán békés ha áláról?...
gy ellenséges ál'am fővárosa
ottani hirek csak nagy kerülővel
ı idő mulva érkeztek el hozzánk,
datics Ferenc halálhirét is csak
mulva tudtuk meg itthon. Ne-
aza ma is csak kevesen ismerik,
Szépművészeti Muzeumban lévő
Madonnája és sok vidéki templo-
ító oltárképei becses darabjai a
művészetnek. A század első tize-
ómában járt magyarok mind is-
„Szoldatics bácsi"-t, sokan meg-
k műtermében és gyönyörködtek
aságu szentképeiben ott a Pa-
nezia saroktornyában, az akkori
magyar nagykövetség épülété-
ely ma Mussolini büszke rezi-
. Hangulatos cikkek is jelentek
ı jámbor papok tollából a vidéki
lapokban, de művészetének igazi
csak kevesen látták meg.
ek első fele olyan, mint a mult
első felének többi magyar mű-
1820-ban született Vörösberény-
; elemi iskola után mázolóinas
ón, majd Szegeden, ahol a tiszai
festegetett cirádákat. Mikor fel-
lt, egyik rokona felvitte Bécsbe
égre rendszeres művészeti tanul-
ba kezdhetett. Felvették az aka-
s először Kuppelwiesernek, majd
nek lett a növendéke. Führich
nazarén festők csoportjának volt
zető tagja s ugyanolyan szellem-
ben festett Bécsben, mint a csoport többi
tagjai Rómában, működésük igazi szék-

Ferenc emléket . . .

Vajjon lesz-e Rómát járó magyar zarándok 1936-ban, a művész halálának huszadik évében, aki koszorut helyez honfitársai nevében a római Campo Verano magányos sirkövére? . . .

Lapunk mai s

Szoldatics Ferenc

l.

Horváth Magyar festők

Rómában

344.
395.

3
3

Szoldatics Ferenc

fessö

l.

Mikályifalnegyhuz

12. l.

Szoldatics Ferenc

rząd

Myskerno

74.1

Tüzkö-szilaṅkok, solutréi X. 46.

Szoldatics Ferenc

elismerő okl.

Közlezrkiáli

1269. C.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Szoldatics Ferenc

Ivod
z

Dívald 1927

172 l.

decimajegyzekeket es az esztergomi érsekség decimajegyzekei kozul a
... A Széchenyi-Könyvtárban

Bardon Alfrédné, Bató Mária (1909, Fiúme, róm. kat.), okl. középiskolai tanárnő olasz nyelvészeti tanulmányok (prof. Zambra), nevezetesen a fiúmei nyelvjárás nyelvészeti feldolgozása céljából nyerte el ösztöndíját. E célból az egyetemi olasz szemináriumban a belföldi ösztöndíjjal folytatott munkásságán kívül további 300 pengő tanulmányi segéllyel a karácsonyi szünidő idején, illetve a tanévet követő nyáron összesen két és fél hónapot töltött Fiumében és környékén, ahol költséges és fáradságos munkával sikerült már régebben megjelent hasonló tárgyú doktori értekezésének kiegészítésére újabb 5000 szót és kifejezést összegyüjtenie az általános emberi élet, a természet, az egyes mesterségek, de főleg a halászat és hajózás köréből.

Dr. vitéz Barnóty Jenő (1904, Kassa, róm. kat.), a kísérleti fizikai intézettel kapcsolatban (prof. Tangl) dr. Forró Magdolna tanársegéddel együtt folytatta a kozmikus sugárzásra vonatkozó vizsgálatait. Ezeknek alapján kimutatta, hogy a Hercules csillagképben fellépő Nova-csillagokban eredő el nem térített kozmikus sugarak hatása ellentétben Kolhörster idevonatkozó méréseivel, nem észlelhető. Ugyancsak megvizsgálta a napból eredő sugarak okozta intenzitástöbbletet az összsugárzáshoz viszonyítva. Végül hosszabb mérési sorozatokból szá-

Szoldatics Ferenc

cvád
i

Maszlesztergkipt

190. n. 206. n.
215. n. 450. n.
481. n. 498. n.

Szoldatics Ferenc

Lőrd

Kassai Vidor unlé-
kerései

72 l
73. l.

Szoldatics Ferenc

l.

Dornyay Veszprém

12. l. 23. l.

F.dr. Heimler Károly városi főjegyző. Sopron,.

KÜLDEMÉNYEK CIMÉRE UTCÁT HÁZSZÁMOT IRJUK KI

BUDAPEST 935 JAN -8 13 Sa 62 Sa

BUDAPEST 9 5 JAN 9 1 Sa 62 Sa

Szoldatics Ferenc

ivód

Nagy Sándor:

Kriesch Aladár-
ral Itáliában.
Emlékkönyv Lyka
Károly hetvenötödik
születésnapjára.

Bp. 1944. 254, 255,
266. l.

Minden jog fentartva.

ÍRTA:

DR. WICK BÉLA

THEOL. TANÁR.

KOŠICE - KASSA

NYOMATOTT A „SZENT ERZSÉBET"-NYOMDA R.-T.-NÁL.

1928.—1608.

Szoldatics Ferenc

Mária-Kepe a felsőörsi templomban

Bedy Vince dr

A felsőörsi prépostság története.
Veszprém 1934
118. l

HELYSÉG

BUDAPEST.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Régé

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

Gyeskent.

TULAJDONOS

Strobl Alajos

-féle szobrászistokol kertje

MÉRET

h: 210

sz: 95

m: 68

TÁRGY

Sarkophag.

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

Mészkő. A láda és fedele egy nyerges háztetőre emlékeztet szánt keretes tábla, melyen szög diszit. –

FÉNYKÉP, RAJZ

Szoldatics Ferenc

oltárkepe a balaton-almádi templomban (Szt. Margit)

Dor Bakony

44. l.

Kérvény

el a jégi, v a szán mellett, a mely nemelyek magyarban

nak. A siélmalom tájékán pedig ~~[illegible]~~ elvezik

alait. A ~~[illegible]~~ fák felett, melynek ágain ép

ülnek, madarak röpködnek. A mester jeleje

Regyenel

tzka ~~[illegible]~~, ez: „MI“

5 cm.

Ro'l.

F. Klimbergerrét. 2500 fanlon (= 1196.80 fl.)

III. 3 ilén (673/99) s az elsőmolás hidromá-

101 szorz. leirával (257/900).

1698.

Hendrik Avercamp:

Téli tájkép.

A ~~németalföldi~~ sík vidék hát
a középtérben, a bekeritett erőd fe
térben a hótól borított két h
~~hót~~; egy kakas, három jércze és eg
deszkát támasztottak; a dobogó ko
szárítgatnak, hordó áll; kissé odab
gét és a
hálóval. Az we-ódé kanyargó fol
boczos hajó, szamos csolnak és egy szélmalom
beszélgető férfiakat és asszonyokat vag
négyszögletű és kerek léket ny
dolga után, kiknek egyike vedret és
botot visz magával; a korcsolyázás
leányt vezető mögött, fiú bámészk
álldogál és egy leány siklik tova; két
get a fiatal hölgygyel; egy munk
vel és inas siet haza kos
munkás tűnnek föl; férfiak és nők k

Szoldatits Ferenc

festő

1820 – 1916.

Életrajz

lásd

Szikl Veszpr.

326. l.

MOBKA. 3035. 4.

Szoldatics Ferenc

l,

Ipolyi kisebb munkái

V, 318 l.

Szoldatics Ferenc

festő

írta

Tóth László:

Magyarok Rómában

a XIX. században.

Pécs, 1940. 7 l.

Szoldatics Ferenc

l.

Denes Jenő

Körösfoi Kriesch

Aladár

Bp. 1939.

28, 29. l.

1226

1226. Ja

Sz. Antwerpenben 1627 janu

Tájkép.

A hegyes vidék előterét
a patakban jobb lábát. Ruháj
odább egy másik nő lovagol
és három kecske áll a vízbe
Jobbról pedig a magasban m
darak röpködnek. Jelzése al
balra ez:

Vászon, méretei 72:60
1896 november 27-én N. Stei
ján 1773 K-án (396–96). —
(77–97). — Az elszámolást
13050 sz. min. határozat (1

Kifüggesztésére vonatko
ban. 1906: Cab. H. 591. *Jan*
Cab. H. 591. *Jan Sieberechts*.

111

Vét. 1896

Szoldatics Ferenc

Boldog Margit képe Patrona Hungariae képén, veszprémi püspöki kápolna.

Jaj Boldmarg

Szépmüvèszet

1942. 281 l.

Székelyudvarhely

Tek.

Europa

könyv terjesztő vállalat

Budapest

V. Rothermere u. 12

III. 2.

Az elintézés napja	Vonatkozási szám

Szoldatics Ferenc

vivek

Gerkinfoldi

A beadvány száma	Beér-kezett	**Beadó neve és a beadvány kelte**

Szoldatics Ferenc

erő
2

Gerprimásiképttört

Szoldatics Ferenc

szód

Kopp Magyarbiedfest.

24. l.

5682

40.214. — K. M. E. Ny.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

MUSÉE NATIONAL HONGROIS

Budapest, 6/30 II. 3.

Kivés értesítésére,
hogy megvétkeszem
sur elkallétás
módszerét meg-
beszélhessük

Szabó Ádorok
Kivel
Dienold

Boldakis Ferenc

Kedves Collega úr!

Ma kaptam Dr. Rott Nándor vesszőmi püspök úrtól a választ, hogy vállalja a Szol-datits kép tisztítá sának és fizikszelé zének költségét s kéri a művelet végre hajtását. 30 P.-t írtam, a miből 5 P. a pakkolás költség ére kontem-pláltam, de ezt nem kell a számlán sejle terni. Ha a kép rendben lesz, kérem

MAGYARORSZÁG
FILLÉR

Nagyságos

Szentiványi Gyula

titkár úrnak

Budapest

VI. Aréna út

Szépművészeti Múzeum

Műemlékek Orsz.
Bizottsága

Szoldatics Ferenc

az egri nézencsphár
Mária-Kápolnájának
freskó dísze festitől
1881.

Velvánd
179. l.

Szoldatics Ferenc

vód

Leskó József:

Az egri székesegyház.

Egri Egyházmegyei

Közlöny. 1915. 174. l.

értéke 1500 K. — Néhai gróf Pálffy János hagyománya 1907 november 14-én (1429–908). — Az átvételre és az átvétel jóváhagyására vonatkozó adatokat lásd a 4316 lelt. számnál. — Bejelentetett 1913 márczius 16-án (453–913).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1913 : 150. *Edouard Jean Conrad Hamman:* IX. Károly lelki gyötrelmei.

Jegyzet. Az e festményre vonatkozó egyéb adatok és pedig:

a) a törzsleltárban (1328–909. pag. 32. Nº 563). *Edouard Hamman:* Vergiftung des Königs. Gemälde im Goldrahmen (Grosser Salon);

b) a leltári kivonatban (577–909. pag. 4. Nº 43). *Edouard Hamman:* Die Vergiftung des Königs Karl IX. von Frankreich. Ölgemälde, im vergoldeten Rahmen. 81·5 hoch, 68·7 breit (Grosser Salon);

c) a hagyományi jegyzékben (1894–912. Nº I : 5). *Edouard J. C. Hamman:* IX. Károly megmérgezése;

d) az átvételi okmányban (2165–912. Nº II : 5). *Edouard J. C. Hamman:* IX. Károly megmérgezése. Vászon, 81·5 ; 68·7 cm.

576 (72)
5 (1006)
Hagy. 1912
Pálffy

Szoldatics Ferenc

l.

Egyházm. Lap

I. 320. l.

Szoldatics Ferenc

Esztprim

190. n. 206. n.

215. n. 450. n.

481. n. 498. n.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 évi hó n napján

délelőtt / délután órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy:

Elnök megbízásából:

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Szoldatics Ferenc

laid

Biró Béla cikkét

Kath. Szemle

1937. 1 és 2. sz.

BENKŐ ISTVÁN
TRÁFIKOS
CSÁKTORNYA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szoldatics Ferenc

1820 – 1916.

Irod

Kat Sex

IV. 289. l

BUDAPEST

Szoldatics Ferenc

festő

SZOLDATICS FERENC festő.

Irodalom:

Biró Béla dr.: Sz.F. élete és művészete. 1947. /Saját elmt.\ U.a.: Sz.F. "Magyar Kultúra" 1935.évf. U.a.: Kézdiszéki érzés és katolikum a magyarságunk művészetében. "Katolikus Szemle" 1935.évf. U.a.: I due Scoldatics. "Corvina" 1940.évf. U.a.: Zwei vergessene ungarische Maler. "Ungarische Jahrbücher" 1939. U.a.: Deux peintres hongrois oubliés."Revue des Etudes Hongroises." 1939. U.a.: Megemlékezés Sz.F.-ről halála 20. évfordulóján. "Szemle Ujság" 1936.évf. Jan.25. U.a.: Életképek egy olasz-magyar egyházi festőről. "Katolikus Szemle" 1940.évf.

SZOLDATICS FERENC festő.

Irodalom:

Biró Béla dr.: Sz.F. élete és müvészete. 1947. /Sajtó alatt./ U.a.: Sz.F. "Magyar Kultura" 1935.évf. U.a.: Közösségi érzés és katolikum a nazarénusok müvészetében. "Katolikus Szemle" 1935.évf. U.a.: I due Szoldatics. "Corvina" 1940.évf. U.a.: Zwei vergessene ungarische Maler. "Ungarische Jahrbücher" 1939. U.a.: Deux peintres hongrois oubliés."Revue des Études Hongroises." 1939. U.a.: Megemlékezés Sz.F.-ről halála 20. évfordulóján. "Nemzeti Ujság" 1936.évf. Jan.25. U.a.: Látogatás egy olasz-magyar egyházi festőnél. "Katolikus Szemle" 1940.évf.

Szoldatics Ferenc

festő

S Z O L D A T I C S G Y Ö R G Y /GIORGIO/ festő.

Irodalom:

Biró Béla dr.: Látogatás egy olasz-magyar egyházi festőnél. "Katolikus Szemle" 1939.évf. U.a.: Francesco e Giorgio Szoldatics. "Corvina", 1940.évf.

Szoldatics Ferenc
festő

Fővárosi Lapok. 1867. jul. 20. /Külföld./

Szoldatics Ferenc

Nód

Nagy Sándor. Mit beszélnek az évszámok. A Kéve könyve 1928. 40. l.

Szoldatics Ferenc

l

Bíró Kovács

69. l.

T. 6573.

tyákkal megerősitett vár, az elő-
en balra ház köti le figyelmünket,
nyarog, a háttért pedig hegyek ké-

: 1. Mura fl. és befejezése: 3.
ouiande.

6.1 : 10.6 cm.
ne del Danubio Bologna 1685.

.

Szoldatics Ferenc

Erőd

Gerevich L'arte

24. l.

573/99), hivnan 1900. IV. 9. ci erőcsek vihu.

1682. Spányik Kornél:

Mezes hetek.

A persa szőnyeggel bevont mű
néz ki a párkányra könyökölv
pantallót; a fiatal asszon
dikés férjét átkarolja, uszályos fehér pó
a félre vont vörös-fehér csíkú f
szekrényés a nehéz takaróval leb
kép lóg aranykeretben. Ez utó
zussal és alatta asztalka á
a pamlag előtt, a fehér abro
és a szék alatt vijságok hever

Spanyik Cornél
"Bpest 1898."

Vászon, méretei 94.5
Vetetett ⊥ a 90.432/98

⊥ 1898: XII. 31-én
1899: IV. 6-án (14/99), az e
29855 sz. le

⊥ [illegible]

1899. X. 14-én a 76

Szoldatics Ferenc

Erod

Koltay olaszmagyar

76 l.

5. Abafy nőalakjainak je
Pöcze Judit.
6. Vörösmarthy: Reményhe
7. Oláh Miklós: A dolgon
8.

Szoldatics Ferenc 119

l.

Egyházm. Lap

I. 129. l –

Szoldatics Ferenc

BALLÓ EDE (szül. 1859)

26. Szoldatits Ferenc festőművész (1820—1916) képmása. Jelezve lent balra: Balló 1892 Roma. — A Szépművészeti Múzeum tulajdona; 1896. évi vétel.

Magyművészkép m.

204. ISMERETLEN FESTŐ, XIX. SZÁZAD ELEJE: ARCKÉP.

Szoldatics Ferenc

erőd

Mihályi Ernő dr.

Krisztusarc a mű-
vészetben.

Pannonhalmi Szemle

1941. 113. l.

PALMEZZANO, MARCO (umbriai f
1456—1538 körül)

Szent Sebestyén (100. kép)

Fa, tempera és olaj, 81 × 61 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leí
Új Magyar Sion, XVI., 1885., 675—67
— Körösy László: Esztergom. Eszterg
1887., 237. l. — Maszlaghy II., 71. szám
Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. l
Gerevich: A primási képtár külföldi mest

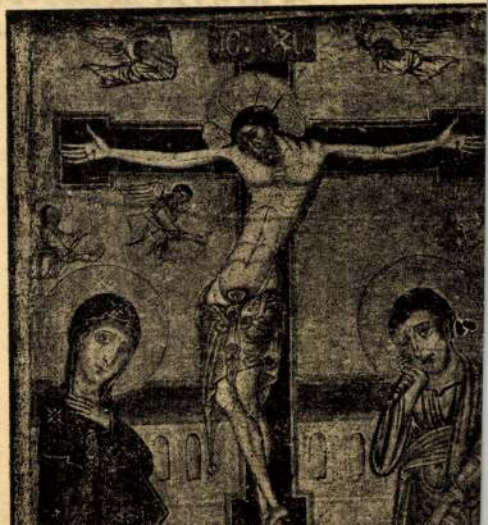

SZOLDATITS FERENC (1820—1916)

Háromkirályok imádása

Félkörös felső záródással, vászon, olaj, 212×118 cm.
Jelezve lent jobbra: Szoldatits F., Romae 1868.
Simor prímás rendelte a művésznél.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 45. l. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 770—771. l. — Kőrösy: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 190. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 24. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Pieta

Félkörös felső záródással, vászon, olaj, 62×36 cm.

Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 498. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 24. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Madonna

Félkörös felső záródással. Vászon, olaj, 75×52 cm.
Simor prímás vásárolta a művésztől.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 768. l. —

Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 771. l. — Maszlaghy II., 215. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich: L'arte antica ungheresa, Roma, 1929., 24. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Aquinói Szent Tamás

Vászon, olaj, 82×62 cm.
Jelezve lent jobbra: Szoldatits, Romae.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 45. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 37. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1884., 771. l. — Maszlaghy II., 206. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich: PA, 253. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 24. l.

Szent Péter árulása

Vászon, olaj, 226×170 cm.
Jelezve lent balra: Szoldatics, inv. et pinx. Romae.
Az Ipolyi gyűjteményből.

Lepold—Homor 97. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 24. l. — Gerevich: IPGY, 94. l. — Lepold—Lippay 58. l.

Szárnyoltár

Ormában az Atyaisten, középkép: Madonna trónon, balszárny: Ker. Szt János, jobbszárny: Szt János ev., becsukva: Angyali üdvözlet.
Fa, olaj, középkép 62×50, szárnyak 12×22 cm.
Jelezve a középkép lenn jobbra: Szoldatits in. et pinxit.
Simor prímás rendelte a művésznél.

Rényi 24. l. — Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 766. l. — Maszlaghy II., 450. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich: PA, 253. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 24. l. — Lepold—Lippay 57. l.

Szoldatics Ferenc

Magtopograf

SZOLDATITS FERENC

Simor mint győri püspök

Vászon, olaj, 91×61 cm. (Hivatal.)

Maszlaghy II., 481. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20., 4. l. — Gerevich: PA, 253. l.

Magyoporaft

(nem képtári anyag)

		Kikiáltási ár pengőben
1644.	PÉNZERSZÉNY, arany. 46 gramm. . . .	110
1645.	GYÜMÖLCSKOSÁR, ezüst. 386 gr.	38
1646.	KÉTFEDELŰ ZSEBÓRA, arany. Schaffhausen . .	145
1647.	GYÜMÖLCSKOSÁR, ezüst. 577 gr. (Üveg hiányzik)	60
1648.	GYŰRŰ, fehérarany, brilliánssal	550
1649.	SERLEGALAKÚ VÁZA, ezüst. 714 gr	75
1650.	FÜLBEVALÓ, brilliánsokkal és zafirral. Egy pár .	450
1651.	FÜLESKOSÁR, ezüst. 425 gr	45
1652.	GYŰRŰ, arany, brilliánsokkal és zafirral	95
1653.	VÁZA, ezüst, domború dísszel. 1755 gr	160
1654.	GYŰRŰ, platina, brilliánsokkal	230
1655.	KOSÁR, ezüst. 308 gr. (Üvegbetét hiányzik) . .	30
1656.	KARKÖTŐÓRA, arany. (Hibás)	15
1657.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY, ezüst. 578 gr	58
1658.	MELLTŰ, arany, brilliánsokkal és almandinnal . .	200
1659.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY, ezüst. 423 gr	42
1660.	MELLTŰ, arany, brilliánsokkal és rekonstruált rubinnal	90
1661.	TÁLCA, ezüst, alakos dísszel. 1033 gr.	95
1662.	GYŰRŰ, platina, brilliánssal	2200
1663.	TEÁSKÉSZLET, ezüst, 863 gr. (Cukortartó, csésze aljával és 2 kanna)	90
1664.	GYŰRŰ, arany, brilliánsokkal	285

tt közönséges. Ezt bizonyítja a töménnatkozó jelvényekkel, vagy kaptak ajánktól a feliratok tanusága szerint. Kiemel. századbeli magyar edények ezen soro, mint a formák szerkezete tekintetében az áll legközelebb. A másik, nem kevésbbé y az, hogy a fazekasmesterek ornamenotivumokat kedvel és használ előszeretet. motivumok a század folyamán tipusokká

. Poharak színes betétekkel. Apaffi Mihály fejedelemé voltak. XVII. század. Köblös Miklósné tulajdona.

Thieme Becker
XXXII. 380, 381. f.

a legelsők között s a melynek emlékei

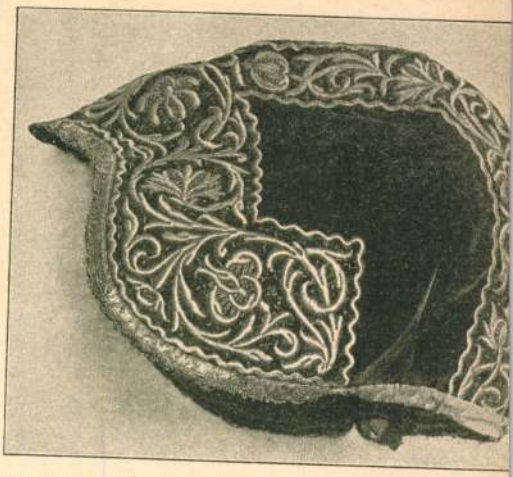

473. ábra. Főkötő, vörös bársony aranyhimzéssel. XVIII. szá
Kiállította a kassai múzeum.

tossággal a magyar fazekasság története
XVII. és XVIII. század emlékeit tárta fel
nagyságú és szépségű darabokat enged

Szoldatics Ferenc

1883-ban Rómában festetta a jászberényi nagytemplom Nagyboldogaszony elsőképét.

Blénessy János:
Jászberény történelmi emlékei. Jászberény 1933. 6. l.

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Szoldatics Ferenc

Szód

Szana Szárév

212. l.

Vasárnap

23

Edilfrud

Hétfő

24

Ker. sz. Ján. szül.

Kedd

25

Vilmos hv.

Szerda

26

☾ Utolsó negyed 15 ó. 21 p.

Protestáns naptár

Junius

V	23	Zoltán
H	24	Iván
K	25	Vilmos
S	26	János
C	27	László
P	28	Arszl.
S	29	Pét., P.

Ó görög naptár

Junius

V	10	Msz. v.
H	11	Bart.
K	12	Onufr.
S	13	Aquil.
C	14	Metód
P	15	Ámosz
S	16	Tikon

Izraelita

Szoldatics Ferenc

Roma. Falconieri-palota.
Via Giulia 1.
Patrona Hungariae
kék papírón fehér és
fehete kréta.

Genthon István:
Magyar műkincsek
és emlékek ~~[illegible]~~ Olaszor-
szágban
Kérisat 1942/3

Szoldatics Ferenc

Bergamóban fentitől
Madonna-freskó.

Ivod
A külföldi magyar intézetek
működése ... az 1926/27.
tanévben. Bp 1929. 37. l.

Szoldatics Ferenc és Győrgy

Irod

Biró, Béla: Francesco e Giorgio Szoldatics. Corvina. 1940. febr.

2 képpel.,

köztük XV. Benedek pápa archépe.

Szoldatics Ferenc

erőd

Fiebermodnův

103. l.

BUDAPEST

V.

Lipótvárosi bazilika

A lipótvárosi bazilikát... VV 1873, 91.

PHIK
KUNST UND DER
WEIMONATLICH

SCHRIFTLEITER: KARL ROSNER
VERANTWORTLICHER SCHRIFT-
LEITER: WILH. WANKO. MITARBEI-
TER: ADALBERT KNER, MICHAEL
KUN UND LADISLAUS LÖWY

BUDAPEST VII, RÓZSA UCCA 25

Szolnoky Tecne

l. Szabónagyfest, 16. l.

Leider geschah die Erläuterung obigen Weser
in einer solchen gemeinverständlichen Weise,
die Auffassung des einfacheren praktischer
arbeiters erfordert hätte. Weiterer Fehler sir
unentwegte Ausharren bei den Grotesk-Buch
die übertriebene Frequentierung des Mono
der roten Farbe, die augenscheinliche Favori
des Blocksatzes, die alle zu Fehlglauben in
Reihen Anfass boten, was im Endergebnis z
deutungen führte.
Wenn wir den Artikel aufmerksam durchleser
men wir darauf, dass es sich hier nicht um
neuen Stil, sondern bloss um eine neue Typo
handelt, die zwar einen tragkräftigen kü
schen Charakter, doch keine bindenden Reg
sitzt. Und in diesem erblicken wir den unschä
Wert der neuen Typographie, weil sie die Sc
freiheit des Typographen unberührt lässt, bind
seine Hände durch allerlei Normen und lässt
individuellen Geschmack und seine Phanta
beschränkt zur Geltung gelangen.
Die Arbeit des Typographen wird demnach vor
behindert, ausser den technichen Vorbeding
die Tschichold nach Karl Teige zusammenfasste

Szoldatics György

festő

U. 4076

A római Santa Maria della Vittoriában 1925. máj. 17-én leplezték le „kis" Teréz oltárképét, mely fenti magyar származású festő alkotása –

Az Est. 1925. máj. 17. (Lisieuxi kis Teréz, a legifjabb szent, képpel.)

Gyürkÿ Pálné: (Bay Fran

Derékig, hétnyolczad j
Rizsporos parókájának fürty
barna s szeme kék. Világos
cipkefodrok díszítik.

Olajfestés, vásznra,
Vétetett özv. Szirmay Dzsan
A vételár elnámoltatott 1892: XII. 1
1893: I. 18-diki 1226 sz. leirat (29/93)

Szoldatics György MDK

Virágok, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

MDK

Szoldatics György, festőm.
19.sz.

526. Arcképtanulmány. vászon.
76 x 55.

Ernst Muzeum aukcioi. XII. 43.l.

Szoldatics György

Sz. Ferenc fia.
Rómából küldött
kollekciója.

Az Ugsag
1912. máj. 16.
(e.a.: A Nemzeti
Szalon tavaszi kiállí-
tása.)

Ei fejés balra hajtotta,

1232. Sinibaldo Ibi.

Működött a XVI. század

A Szent Háromság.

Tagjai körül

a hosszú hajú, őszbe vegyült
~~[illegible]~~ jobb kezét áldás
tartja, a Finisten~~[illegible]~~ feje f
~~[illegible]~~ ~~és a ki felé~~ a Szent
a felhőkön térdelve két-két angyal
cherub-fej látható. A trón mögött
tartó püspök és jobbról egy szent
kalappal ábrázolva. A trón alsó lé

Lu Túl, a

olvashatók,

van

egyházi ornátus-ban

Fa, méretei 130.3:87.3 cm.
Vétetett E. Costantinitől 18
Elszámoltatott 1895: VIII. 3
Az elszámolásra nézve l. az

904:IV.26.

Szoldatics György Ferenc

K

írod

=

Biró Béla: Francesco e Giorgio Szoldatics. Corvina III. 114–119. l. köpek-kel.

2044. Toscan mester:

Mária a gyermek Jézuss

Térdig látható, jobbra
tartja. Homlokába logó kék f
piros ruhájának ujja szük. J
csuszott, nyakán és kezein a
jöket glória veszi körül. Fö
AVE GRATIA PLENA DOMINVS TEC
lapzaton és fönt a sarkokban

F fülke

Dombormü, [redacted] szi
Vétetett 1901: X. 19-

Szoldatics Ferenc

l.

Egyházi Lap

I. 1880. 129 l.

181. l. 182. l.

O R S Z Á G O S K Ö N Y V
H U N G A R I A N L I B
Budapest, IV. Fer

ad 05271

Az American Library Associ
ból Magyarországra küldendő második

Agricultural Index
American Anthropologist
American Journal of Nursing
American Journal of Physical Anthro
American Journal of Physics
American Journal of Physiology
American Journal of Public Health a
American Journal of Syphilis, Gonor
Venereal Diseases
American Review of Soviet Medicine
Annals of Internal Medicine
Annals of Surgery
Archives of Pediatrics
Art Bulletin
Art Quarterly
Biological Bulletin
Books Abroad
Bulletin of the American Mathematic

SZOLDATITS FERENC

Magyar Sportmúz.
2003/2.

30. dd.

roly hagyatéka.

aris 6e 3, rue des Sts Pères, 3

Pécsvárad, Hongrie

árkonyban 1938-ban.

Szoldatics György

(talán Ferenc?)

l.

Perállkört képes

208, 525-l.

MDK

Szoldatics Giorgio

~~Hóm~~ Horváth Henrik: Árpádházi Szent Margit siremléke és egyéb tanulmányok. Bp. 1944. 184-199 1

Szeldatics György MDK

festő

Külföldi krónika.
Lendvai Károly: A római nemzetközi mükiállitás.
Müvészet 1905. 131.o.

színfoltokkal akart könnyű hatást elérni. Tompított, meleg barnás tónust vitt vásznára és ehhez viszonyította utcai jelenetének a színeit. Gyorsan kiábrándulunk Antonio Mancini képeinél. Egyikben meglepetve látjuk, hogy derékszögben valóságos üvegdarabokat ragasztott vásznára s összhangolás végett hihetetlen durván, vastagon kente föl festékeit. Ezt látjuk többi képein is, sőt színt, tárgyat alig látunk — csak festéket. Ablakon kitekintő „öreg"-je egyszerűen beállított modell. Vittorio Grassi „Az osztéria" képe olasz utcácskát ábrázol. Ódon lámpa függ a rozzant korcsmaajtó fölött és bevilágít a környező sötét éjszakába. Tárgyának igaz átérzéséért szivesen nézzük el apró technikai fogyatékosságait. Őszinték napsütéses olasz vicolói.

A vakok részvétet keltenek az életben — és szánalmat a festészetben, ha érzés nélkül festik őket. Crema kettős képe ilyen. Alakjai a levegőben vannak. Pio Joris figurális „Úrnapja", templomban szertartásozó apácákkal és „Áldozó csütörtök" képeit tisztán „eladás"-ra szánta. Innocenti színtelen képeinél csak a rutinja különb. Ezt mondhatjuk Coromaldi képeiről is. Sok a hangulat Vianello „Elhagyva Venéziát" kis vásznában. Napsütéses alkonyatban elmerengő fiatalasszonyában a melankoliát szimbolizálta. Thaulow-impressziókat találunk Dante Ricci havas tájképeiben, de eredeti színérzék és felfogás nyilatkozik meg többi tájképeinél. Angelo Dall'Oca-Bianca négy képet küldött. Mindegyik arravaló, hogy gyöngítse alkotója nevét. Veronai részletei, rózsafelhői, folyó fölé helyezett vizimalomkerekes képe érzésnélküli elnagyzolt, felszínes dolgok. E képeiben esett Dall'Oca-Bianca. Egyébként úgy hátra dugták egy félreeső kis terem sarkába, hogy alig lehet rátalálni. Nagyobb törekvéseket látunk Domenico Someda nagy vásznán. Vöröskeresztes ápolók szedik fel a sebesülteket egy szerencsétlenség színhelyén. Életteljes beállításokban ábrázolja az izgalmas jelenetet, a támadt porfelhőt, de több alakját elnagyzolta színben és rajzban. Hasonló nagy vászon Mengarini-é. Krisztus megjelenik a gyár ajtajában. Hívására elvetik a munkások pőrölyeiket. Megkapó gondolat, csak kevés szerencsével fejezte ki s így a szocializmus hívei aligha lehetnek hálásak a festőnek. Talán csak nem akart vértelen munkásaiban túlvilági szellemeket festeni?

E terem harmadik nagy vászna Atanasio „San Girolamo látomásai". A sablonos témába új motivumot nem hozott. A remete alakja elkínzott, de jobban rajzolta meg a kékes fényben lebegő női alakokat. Tiszta festői felfogást találunk Filiberto Petiti nagy tájképeiben, széles kezelést, de kevés érzést. Francesco Mancini szerencsésebb agyagos hegyividékével. Kevés az élet és szín Sala afganisztáni életképében; Bazzaro viszont vitt életet a vásznába, de színezése nyers. Érzésteljes hármaskép Terracinié, kőkorlátos olasz falucska széle, középen a véghetlen tengervíz tükre, majd a borús tengerentúli rész, az idegen föld. Négy szép tájképpel szerepel Gino Sacheri. Csak sajátságos, hogy angol és belga vidékeiben is olasz színeket látott. Finom hangulatot látunk Olivero „Szomorúság" vásznában. Még világos késő téli délután a hó színe kékes reflexekbe megy át s ez a finom kékes visszfény borítja a hegyalatti városkát. Erőteljesen festi Brenda a tenger hullámzását. Arturo Noci nagy ügyességgel kezeli a pasztellt gyermekarcképeinél.

Az olasz akvarell-festőket jelentékeny számban látjuk képviselve, de csak elvétve akad meg a tekintet egy-egy jobb képnél. Itt kiemelhetjük Poveda kellemes színezésű kerti részletét, Battaglia „Corinná"-ját, Bazzani assisi-i részleteit, Santoro, Vanni, Noci tájképeit.

Hegedűs László öt képét négy különböző és távoleső teremben kell fölkeresnünk. „Emausz felé" képében a színek nemes tüzét és megifjodását látjuk. Ezt az üdeséget az olasz napfény és ég varázsolta a művész vásznára s így képének keleti tárgyával teljes összhangban van. Jézus és két kisérője arcélben áll előttünk, haladnak a mezőségen Emausz felé. Egyik legjobb képe a tárlatnak. Erős magyar levegő árad ki ama képéből, hol magyar ártányokat őrző hortobágyi pásztorát festette. Szívesen látjuk viszont kedves „Falusi részlet" magyar tárgyú kis képét, gombahátú házacskáival szalmakazlaival és ákácaival. Alatta függ a római Borghese-kert egy napfénynyel áttört bujazöld fáslombos részlete, egy elhagyott istenszoborral, melyre szintén jutott egy halvány fénysugár. Végül a művész és nejének szinte szeszélyesen, improvizáltan vászonra vetett kettős arcképével találkozunk. Karakterben találó. Szoldatics György „női tanulmány"-a igen jó arcképnek is beillik, felfogásában és szinezésében is jellemezve egy egyszerű polgárleányt. Erősen megállja helyét Guzmics Kálmán „Krisztus Kapernaumban" című képével. Krisztus előadást tart tanítványainak, kik áhítattal hallgatják. Festői érzékkel és harmonikusan osztja el színeit és csoportosítja alakjait. Effektusa is jól sikerült. A kép törekvő és őszinte művészlélekről tanuskodik.

Külön teremben nyertek elhelyezést a spanyolok. José Benlliure szélesen kezelt üde valenzai tájképeit kell itt első sorban említenünk. Kevésbbé jók figurális képei. Guinea „Természet ébredése"-ben hűen festette a kígyózó folyót napsütéses partjával, melynek szélén egy lombos fa szinte kinyul a képből. A műkereskedőknél számos változatban látjuk a tarka rokoko-alakokat, fehér parókáikkal. E célra szánhatta Salinas is „Hangverseny"-ét. Zuloagára emlékeztet Riccardo Urgel „Féltékenység"-e, de szélesebben fest. Életteljes, zöldruhás spanyol leány, ki homályba vonulva, forralja bosszúálló gondolatait. José Echena női arcképén híven festi a rózsaszínű, csipkés ruhát, de az arc élettelen. Érdekes Ortiz-Echegüe székben ülő női aktja, melyet a művész felülnézetből festett. O'Connor jól jellemezte nagy vásznában egy hevesvérű honfitársát,

ki verekedésre készül, de neje visszatartja. Életnagyságú kép. Tárgya kisebb vásznon jobban érvényesülne. Karakterisztikus arcképeket állítottak ki Barbudo, Barbasan, Guinea és kis genre-szobrokat Bouchara.

Egy ideális művészlélek festett álmait látjuk a californiai Walter Charles Stetson képeiben. Festett álmokat, hol elrejtett völgyekben és bűvös tájakon tündérlányok kergetőznek fátyolszerű kosztümökben. Mindegyik képében nemes, meleg tónusérzést látunk. Megkapó a világítás „Il bambino" (a gyermek Jézus) című képében. Finom pietással átérzett női alakok, köztük Máriával, veszik körül a kis istengyermeket őszi alkonyati világításban. A szép, meleg színfoltokat kiemeli a sötétkékes háttér. Igen szép még ködös miliőben mozgó „Muzsái", „Képzelt táj"-a, „Aranyos alkonyat"-a. Csak ott, ahol valóságot kell festenie: arcképeiben, tűnik fel előttünk szárnyaszegett madárként. Max Roeder rendkívül erős festői érzékét lenyügözik Böcklin-impressziói. Igen szép „Őszi napfény"-e, hol ciprusok és piniák között tarkaruhás lányok játszadoznak. Castello a mare-jában egy szigetcsúcsra épített kastélyt festett le, körötte a tenger. Nehézkes az ég színezése. Lloyd-Levelye manarolai tájképei közt legjobb a „Szüret" pleinairje. Két olasz leány jön le a dombról puttonyokkal, a háttérben a tenger. Finomsággal festette a levegőt, a metszőt, az átlátszót s ezzel oly karaktert adott képének, mintha valahol a fjordok között látta volna. A skandináv Axel Holmström „Esti béké"-jében Puvis de Chavannes-reminiszcenciát találunk, de nem a nagy francia rajzának és színezésének klasszikus egyszerűségével. Ez a kép viziószerű hatást tesz. Kékes-zöldbe játszó színekkel festett leányalak mécsessel lép elő a misztikus zöldes tónusú háttérből. Bár a művész szeretettel dolgozott tárgyán, képével nem tudunk megbarátkozni.

A világ legőszintébb művésze, Michael Félix Mygrzyvalsky, nevének aláírásánál két más festő nevét is odaírta. E szóval „aiutato" vallomást tesz, hogy e két művész segédkezett a kép megfestésében. Vászna a legnagyobbak közé tartozik. Hármas kép. Az elnyomott szabadságot jelképezik vörös világítású igáthuzó férfialakjai, erős effektusban, a másik oldalon a kitörő forradalom kapás és kaszás rohanó alakokkal. Itt már a színfoltok szétesnek. Középen azurkék levegős háttérrel, jól megrajzolt fiatal férfiakt és felszálló sas jelképezi a feltámadt szabadságot. Brioschi, Coleman, Maks, Röesler, Ryland jó tájképeket, Georg Goldstein szép tanulmányokat és Dora Oelfsen arcképeket állított ki.

Az olasz és külföldi szobrászok művei három kisebb-nagyobb termet töltenek meg. Eredetibb egyéniség Giovanni Prini. Új ötletet találunk Krisztus fejében. A hajzat kagylószerűen öleli át a jól mintázott arcot s így érdekes hatást hozott ki. „Zeneművész"-ét barlangszerű mélyedésben ábrázolja, az ujjak a bemintázott gipszbillentyűkön nyugszanak. Ez már inkább festői témának volna alkalmas. Többi tanulmányai könnyed, művésziesebb felfogásról tanuskodnak. Életteljes arcképek az orosz Glicenstein-éi. Sok eszményiséget és kiforrott technikát vitt Apolloni „Madonna" carrarai márványszobrába. Ferdinánd Seeboek több jellegzetes arcképpel szerepel. Szép a „Forrásnál" című bronzszobra, egy vedrével lehajló szépen mintázott leány alakjában. Niccolini tanulmányaiba és „Ébredés" c. férfiaktjába életet vitt, de a felső test aránytalan. Még egy sereg minden különösebb invenció nélküli fejtanulmány tarkálik eme termekben.

Aránylag csekély számúak a nagyobb bátorságot igénylő figurális képek. A tájkép dominál. Egyébként kétségen kívül leszűrhettük ama tapasztalatot, hogy eme kiállítás művészi tartalmában és rendezésében nem éri el a budapesti kiállitások színvonalát. E nehézkes viszonyok sehol sem meglepőbbek, mint az örökváros levegőjében, hol hiába ébreszt a természet, dal, zene tiszta derűt és bőséges életörömöket: e föld fiai nem látják, nem érzik . . .

LENDVAI KÁROLY

A Római nemzetközi műkiállítás. Művészet 1905.

MŰVÉSZEK ANYJA. A drezdai metszetgyűjtemény utolsó negyedévi kiállítása az anyáké volt: tisztelet azoknak az asszonyoknak, akik az emberiség szívekben látó, szívekben vigasztaló költőit adták a világnak. A kiállított művek egyrésze csak jó reprodukcio, de sok az eredeti metszet is és megtaláljuk köztük a mult nagy neveit, de főleg a jelen művészeit, a nagy moderneket.

A festőnek gyermeki szeretete és művészi érdeklődése egyesül a legközelebb álló modelljében, a néző élvezetét pedig fokozza a pszichologiai kiváncsiság, hogy mit talál meg a művészben az anyából s mit visz bele a festő az anyja arcképébe a saját egyéniségéből, a mint az többi munkáiban is megnyilatkozik.

Művészi felfogásra nézve, két nagy név köt le: Rembrandt és Böcklin. Rembrandtnál annyira uralkodik a művész a fiú felett, hogy egészen elvesztjük a testi összeköttetés érzetét, elfelejtjük, hogy anyáról van szó. Tisztán művészi kérdés előtte a csodálatos öreg arcban a lelket kifejezni, vagy egy világítási problémát megoldani a clair-obscure játékával a vén arc sok száz ráncain, a főkötő előrevetett árnyékában.

Szinte látjuk magunk előtt öregedni a képek során; a bőrt lassankint megráncosodni, lesoványodni a kezeket; a derék megtörik, a szem pillantása kihal.

A metszetekben áll előttünk az öregség kezdete, majd a Windsor Castle pompába öltözött, kissé rideg asszonya jön. Azután mindig otthoniasabbá válik a tartás; csodálkozó, elmerült tekintet olvas a bibliában s mintha a nagy, nyitott könyv visszfénye játszanék az arcán. Itt az Eremitage öregje, fájdalmasan lehúzott szájával s a közelgő semmibe tekintő szemeivel s a bécsi képtár roskadó testű,